

108 Bí quyết Giáo dục Con của Cha Mẹ thông thái

Bồi dưỡng

con trai
ưu tú

SACHHOC.COM

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA - THÔNG TIN

Mục lục

Chương 1: Bồi dưỡng con trai
ưu tú, những điều cha mẹ cần
làm

Chương 2: Bồi dưỡng khả năng
học tập xuất sắc cho trẻ ngay
từ nhỏ

Chương 3: Suy nghĩ độc lập là
mấu chốt cho thành công của
trẻ trong tương lai

Chương 4: Phẩm chất đạo đức
và sự tu dưỡng là tài sản suốt
cuộc đời trẻ

Chương 5: EQ cao sẽ làm nên
tương lai thành công cho con
trai

Chương 6: Bồi dưỡng con trai có khí chất, có cá tính

Chương 7: Thói quen tốt sẽ có lợi cho trẻ suốt đời

Chương 8: Để con trai nhỏ của mình yêu lao động và vận động

Chương 9: Chú trọng bồi dưỡng khả năng quản lý tài chính cho trẻ từ khi còn nhỏ

Chương 10: Tăng cường bồi dưỡng sở trường và ưu thế của trẻ

LỜI NÓI ĐẦU

Làm cha mẹ là một sự kiện trọng đại và vui vẻ trong cuộc đời.

Bắt đầu từ khoảnh khắc con trai của bạn chào đời, bạn đã có niềm vui vô cùng vô tận: Con dùng giọng nói non nớt gọi bạn tiếng "bố" hoặc "mẹ" đầu tiên; con buông đôi tay của bạn chầm chậm học đi; con bung một cốc nước chia sẻ sự vất vả với bạn; con nói thầy cô dạy con phải học hành chăm chỉ, ngày ngày vươn lên, báo đáp công ơn dưỡng dục của cha mẹ; con bắt đầu tự dọn dẹp phòng, khi dọn mọi thứ

sạch sẽ chờ đợi lời khen của bạn; con lên đại học, phải rời xa gia đình làm một nam tử hán; rồi một ngày, con nói với bạn rằng con đã "biết yêu"...

Cùng với những niềm vui ấy, khi làm cha mẹ cũng có nghĩa là bạn đang gánh trên vai trách nhiệm quan trọng nhất của cuộc đời. bạn phải dạy con nói chuyện, dạy con đọc, dạy con học cách làm một số việc nhà hợp với sức của mình, dạy con học cách "chung sống hòa bình" với các bạn, dạy con học cách suy nghĩ độc lập, dạy con nhận thức được vai trò giới tính của mình. ngoài ra, bạn còn phải gánh vác trách nhiệm bồi dưỡng phẩm chất và đạo đức cho con, bồi dưỡng con trở thành một nam tử hán có tính

cách kiên cường, phẩm chất vượt trội, tự tin lạc quan, biết cách suy nghĩ, độc lập tự chủ....

Việc học tập ban đầu của mỗi đứa trẻ đều bắt đầu từ gia đình. Là người thầy đầu tiên của trẻ, vai trò của bạn trong quá trình trưởng thành của trẻ là không thể thay thế. Là nhà thiết kế đầu tiên trong cuộc đời trẻ, bạn phải cung cấp cho trẻ nhân tính, tự tôn, tự tin, phẩm vị, tình cảm,... và phải bồi dưỡng khả năng giao tiếp, khả năng thích ứng xã hội... So với những kiến thức, kỹ năng và khả năng mà nhà trường cung cấp cho trẻ thì những điều này càng có thể quyết định tương lai trẻ sẽ thành công hay không.

Trong khi đó, bản tính của con trai sẽ làm tăng thêm rất nhiều khó khăn trong quá trình bồi dưỡng này, chúng hoạt bát hiếu động, bản tính cố chấp, lòng tự tôn mãnh liệt, thích mạo hiểm, thích cạnh tranh, có tâm lý anh hùng, khả năng biểu đạt cảm xúc cũng yếu hơn con gái, tinh thần khám phá và ý thức độc lập của chúng cũng vô cùng lớn, nếu giáo dục không đúng cách còn có thể khiến chúng nảy sinh tâm lý chống đối, không nghe theo bất kỳ lời khuyên nào của bạn...

Vì thế, bồi dưỡng được một cậu bé trở nên ưu tú là một quá trình rất gian khổ, bạn cần phải bỏ ra nhiều công sức, thời gian, tâm huyết và tình yêu

mới có thể thuận lợi đưa trẻ đến bến bờ thành công. Trong quá trình này, bạn phải chú ý rất nhiều việc, thậm chí một sơ suất rất nhỏ cũng có thể gây ra ảnh hưởng to lớn với trẻ: vô tình nói tục cũng sẽ tác động đến trẻ; một vài thói quen không tốt sẽ truyền nhiễm sang cho trẻ; một lời đánh giá không đúng đắn sẽ làm tổn thương tới lòng tự tôn của con trai; phương pháp xử lý sự việc không tốt cũng sẽ được trẻ kế thừa và phát triển...

Có thể nói, việc bồi dưỡng con trai trở thành một nam tử hán cũng là một thử thách lớn trong cuộc đời bạn.

Bạn đã chuẩn bị sẵn sàng chưa?

Bạn có biết làm thế nào để rèn luyện ý thức tự lập cho trẻ không?

Bạn có biết làm thế nào để bồi dưỡng khả năng học tập ưu tú cho trẻ không?

Bạn có biết phải làm thế nào mới có thể bồi dưỡng cá tính lành mạnh cho trẻ không?

Bạn có biết làm thế nào để nâng cao EQ cho con không?

Bạn có biết làm thế nào để bồi dưỡng thói quen sinh hoạt lành mạnh cho trẻ không?

Có lẽ bạn vẫn chưa hiểu rõ hoặc thiếu lý luận và hướng thực hiện chi tiết. bạn cần phải nhanh chóng hành động. hãy bắt đầu từ cuốn sách này, để

nó mở ra các vấn đề mà trẻ gặp phải trong quá trình trưởng thành, để nó nêu lên các điểm mấu chốt cần phải bồi dưỡng để con trai trở thành người ưu tú, để nó giúp bạn lựa chọn phương thức giáo dục thích hợp hơn cho con trai của mình.

Bồi dưỡng phẩm chất và thói quen cho trẻ là một quá trình lâu dài, cần sự giáo dục và dẫn dắt không ngừng, hơn nữa còn cần phải bắt đầu từ nhỏ. bạn càng sớm nắm được phương pháp giáo dục đúng đắn, dựa vào đặc điểm của từng độ tuổi để áp dụng phương thức giáo dục phù hợp thì sự trưởng thành của trẻ cũng sẽ càng thuận lợi. Cuốn sách này kết hợp quan niệm giáo dục trong

và ngoài nước để bồi dưỡng 10 khía cạnh quan trọng nhất của trẻ; cung cấp 108 chi tiết quan trọng, đưa ra những phương pháp nổi bật và mang tính ứng dụng cao, hi vọng có thể giúp ích cho các bậc phụ huynh.

Khi con trai của bạn dần dần trở nên ưu tú, dần dần trở thành một người đàn ông thành công thì bạn sẽ có cảm giác vô cùng tự hào và vui sướng. nhìn lại chặng đường đó, bạn sẽ thấy mọi nỗ lực của mình thật xứng đáng!

Chương 1

**BỒI DƯỠNG
CON TRAI
ƯU TÚ,
NHỮNG
ĐIỀU CHA
MẸ CẦN
LÀM**

Trong quá trình bồi dưỡng con

cái thành tài, cha mẹ đóng vai trò vô cùng quan trọng. Trong quá trình này, ngoài sự quan tâm về vật chất đối với con cái, cha mẹ còn phải chú ý những ảnh hưởng từ lời nói và hành vi của mình đối với tính cách và phẩm chất tâm lý của trẻ. Vì thế, muốn con trai thành tài và thành người có ích, cha mẹ phải tìm hiểu đặc điểm tâm lý của con, đồng thời áp dụng những phương pháp khoa học trong quá trình tương tác với trẻ.

1. Tạo không khí gia đình hòa thuận

Cơ sở để trẻ thành tài là giáo dục, cơ sở của giáo dục là gia đình. Gia đình là ngôi trường đầu tiên, cha mẹ là người thầy đầu tiên

của trẻ. Vì thế, giáo dục gia đình có ý nghĩa hết sức quan trọng, và trách nhiệm của cha mẹ cũng rất nặng nề.

Tiến hành giáo dục gia đình như thế nào? Là chú trọng giáo dục trẻ ở trong gia đình sao? Hay là cung cấp môi trường học tập hoàn hảo cho trẻ? Không chỉ có vậy. Giống như nhà giáo dục Liên Xô cũ là Anton Makarenko đã từng nói: "Đừng tưởng rằng chỉ có nói chuyện với trẻ hoặc giáo dục trẻ, căn dặn trẻ mới là đang tiến hành giáo dục. Trong từng thời khắc của cuộc sống, thậm chí ngay cả khi bạn không ở nhà, bạn cũng đang giáo dục trẻ. Cách ăn mặc của bạn, cách bạn nói chuyện với người khác, bàn luận về người

khác, cách bạn bày tỏ niềm vui, nỗi buồn, cách đối xử với bạn bè và kẻ thù... tất cả đều có ý nghĩa quan trọng đối với trẻ". "Ý nghĩa quan trọng" ở đây chính là một kiểu tác động và giáo dục. Sự tác động và giáo dục này lại nảy sinh thông qua văn hóa gia đình.

Điều đó cũng chính là lý do vì sao trong cuộc sống hiện thực, một số gia đình có điều kiện vật chất vô cùng ưu việt nhưng con cái lại trở nên hư hỏng; ngược lại, một số gia đình mặc dù điều kiện kinh tế kém nhưng con cái vẫn thành tài. Tìm hiểu nguyên nhân, có thể dùng bốn từ để khái quát: gia phong khác nhau. Muốn con cái trưởng thành lành mạnh, cha mẹ phải tạo ra

không khí gia đình hòa thuận, có thể bắt đầu từ những mặt sau.

(1) Tạo môi trường gia đình tốt đẹp

Xây dựng môi trường gia đình hoàn toàn không phải là dùng những đồ dùng sinh hoạt thời trang và cao cấp, quan trọng là phải sạch sẽ, gọn gàng, ngăn nắp, có thể khiến trẻ được tận hưởng về mặt tinh thần. Ngoài ra còn phải thông qua hành vi của cha mẹ, thông qua những quy tắc hành vi mà các thành viên trong gia đình tuân thủ để trẻ nhận được những tác động tích cực.

*** Môi trường sinh hoạt lành mạnh**

Do tình hình kinh tế của mỗi gia đình, điều kiện nhà ở khác nhau, vì thế không yêu cầu về tiêu chuẩn trang trí. Nhưng nhà ở phải sạch sẽ, hài hòa, nên có những loại sách thích hợp cho trẻ đọc, để trẻ có thể sống trong một gia đình có không gian thoải mái, yên tĩnh, ấm áp, có văn hóa.

Một số gia đình không chú ý việc trang trí, không chú trọng vệ sinh sạch sẽ, đồ đạc vô cùng lộn xộn; có gia đình chú trọng vệ sinh sạch sẽ nhưng lại cấm đoán trẻ quá nhiều, không được chơi cái này, không được làm cái kia, khiến hành động của trẻ bị hạn chế; có gia đình trang trí rất hiện đại nhưng lại không có chỗ cho trẻ chơi, như thế đều không được.

*** Thói quen sinh hoạt tốt**

Mỗi gia đình đều nên có thời gian sinh hoạt và nghỉ ngơi cố định, bao gồm: ăn uống, nghỉ ngơi, vui chơi, làm việc, học tập... và các thành viên trong gia đình đều phải tự giác tuân thủ. Điều này có thể kích thích trẻ hình thành quan niệm về thời gian đúng đắn, tạo tiền đề khi trẻ đi học và ra ngoài xã hội, tạo cơ sở cho việc tự giác tuân thủ kỷ luật và duy trì trật tự xã hội, chú trọng đạo đức xã hội sau này.

(2) Tạo không khí gia đình hòa thuận

Các thành viên trong gia đình cùng tôn trọng, thấu hiểu lẫn nhau là điều kiện tiên quyết trong giáo dục con cái. Trong

không gian sinh hoạt gia đình, quan niệm của cha mẹ, sự đầm ấm của gia đình, mối quan hệ dân chủ bình đẳng, phong thái văn minh lịch sự, tinh thần phấn đấu vươn lên đều là động lực tích cực và có tác dụng thúc đẩy sự trưởng thành của trẻ.

*** Tình cảm vợ chồng bền vững**

Quan hệ vợ chồng hòa thuận, không những có thể mang lại hạnh phúc cho gia đình mà còn có thể tạo cho trẻ cảm giác ấm áp, khiến trẻ có cảm giác an toàn và tinh thần trách nhiệm. Vì thế, vợ chồng phải yêu thương, tin tưởng và thông cảm cho nhau, khi nảy sinh mâu thuẫn thì phải lập

tức giải quyết, không mang những cảm xúc trong công việc về nhà. Trưởng thành trong gia đình hòa thuận, văn minh thì trẻ mới có thể có cảm xúc ổn định, tình cảm phong phú, tính cách vui vẻ, đoàn kết thân ái...

*** Chú trọng giao lưu và tương tác giữa cha mẹ và con cái**

Hiện nay, rất nhiều cha mẹ do công việc bận rộn mà không giao lưu nhiều với con cái. Trong khi đó sự khác biệt về giá trị quan và tính cách giữa hai thế hệ cũng rất dễ hình thành khoảng cách tâm lý. Chỉ khi hai bên thường xuyên giao lưu, trao đổi, rút ngắn khoảng cách tâm lý thì mới có thể có

cùng chung ngôn ngữ. Vì thế, cha mẹ nên lấy thân phận bình đẳng để bước vào thế giới nội tâm của trẻ, tìm hiểu nhu cầu tâm lý và tôn trọng những yêu cầu hợp lý của trẻ. Như thế vừa có thể thúc đẩy giao lưu tình cảm với trẻ, vừa khiến trẻ dễ chấp nhận sự giáo dục của cha mẹ, thúc đẩy việc hình thành tính cách hoạt bát, vui vẻ.

*** Kỳ vọng vào trẻ một cách thích hợp**

Sự kỳ vọng của cha mẹ đối với trẻ có thể khiến trẻ cảm nhận được sự quan tâm và tình yêu của cha mẹ, là động lực thúc đẩy trẻ vươn lên. Nhưng nếu kỳ vọng xa rời khả năng thực tế thì sẽ khiến giáo dục gia

đình trở thành áp lực đối với trẻ. Một khi trẻ không đạt được yêu cầu của cha mẹ, cha mẹ sẽ thất vọng, oán trách, thậm chí đánh mắng, vậy thì sao có thể nói đến không khí gia đình hòa thuận được nữa? Vì thế, để trẻ trưởng thành hạnh phúc, cha mẹ nên điều chỉnh kỳ vọng của mình phù hợp với thực tế.

(3) Xây dựng không khí học tập tích cực

Trong một gia đình, vật chất có phong phú đến đâu đi chăng nữa nhưng nếu thiếu sự hình thành của môi trường văn hóa, thiếu sự cộng hưởng của những "món ăn tinh thần" thì gia đình ấy cũng không hoàn thiện. Vì thế, cha mẹ hãy

tạo ra một "gia đình có học thức", để việc học trở thành một việc tự nhiên đối với trẻ, giống như việc cây hấp thu ánh nắng mặt trời và nước vậy.

*** Cha mẹ phải là tấm gương tốt**

Hiện nay, rất nhiều trẻ không có thói quen đọc sách, một nguyên nhân quan trọng đó là do cha mẹ không thích đọc sách. Thiết nghĩ, nếu trẻ đọc sách trong tiếng quát mắng, tiếng chơi bài, tiếng tivi, tiếng nhạc thì cho dù trẻ ngồi trước bàn học, cũng khó có tâm tư để đọc sách. Vì thế, đừng mượn cớ rằng công việc của mình bận rộn, nếu thật sự muốn đọc sách, muốn để trẻ hình thành thói quen tự giác đọc sách thì

cha mẹ nên bớt chút thời gian đọc sách.

*** Cho trẻ lựa chọn sách mà mình thích**

Về việc chọn sách, cần phải tôn trọng hứng thú của trẻ, thuận theo tự nhiên, không nên ép trẻ đọc những cuốn sách mà trẻ không thích. Nếu không sẽ chỉ khiến trẻ thêm chán ghét với sách vở mà thôi. Trẻ được tự do trong việc đọc sách dưới sự hướng dẫn hợp lý của cha mẹ, sẽ có cơ hội vui vẻ khi đọc sách.

(4) Xây dựng không gian riêng cho trẻ

Môi trường gia đình ảnh hưởng trực tiếp tới sự trưởng thành của trẻ. Nếu trong nhà

có trẻ con thì nên để trẻ có không gian riêng, có khoảng trời riêng của mình. Trong khoảng trời riêng này, tất cả mọi sự bày biện đều nên tôn trọng ý kiến của trẻ, cho trẻ tự do hoạt động. Cha mẹ nên cho trẻ một không gian thuộc về trẻ, bồi dưỡng ý thức độc lập cho trẻ trong sự tự do phát triển.

Nếu trẻ thích ca hát, nhảy múa, cha mẹ có thể mua máy ghi âm chuyên dụng, băng đĩa nhạc, nhạc cụ.... để trẻ nghe nhạc và thư giãn, đồng thời để trẻ mạnh dạn biểu diễn trong gia đình, điều đó rất có lợi cho sự tu dưỡng nghệ thuật của trẻ. Nếu trẻ thích chơi nhạc thì cha mẹ nên cung cấp cho trẻ những nhạc cụ cần thiết, nếu

có thể thì tạo cho trẻ một phòng chơi nhạc nho nhỏ, để trẻ có thể chơi nhạc một cách tự nhiên đơn giản.

Để bồi dưỡng lòng yêu thương và lòng đồng cảm cho trẻ, cha mẹ có thể hướng dẫn trẻ học cách trồng cây và nuôi thú. Chẳng hạn như: nuôi cá vàng và rùa để trẻ trải nghiệm niềm vui qua việc thay nước, cho chúng ăn, quét dọn; trồng hoa để trẻ quan sát quá trình thực vật nảy mầm, nở hoa. Để bồi dưỡng thói quen yêu lao động cho trẻ, cha mẹ cũng có thể chuẩn bị cho trẻ một số công cụ lao động thích hợp; hãy giúp trẻ yêu lao động từ khi còn nhỏ, hình thành thói quen tốt.

Sự trưởng thành của trẻ gắn liền với sự ảnh hưởng của cha mẹ, vì thế cha mẹ cần tăng cường tu dưỡng bản thân, chú ý nâng cao tố chất văn hóa, chú trọng duy trì những hành vi tốt đẹp trước mặt trẻ, làm gương tốt cho trẻ noi theo, giúp trẻ bù đắp thiếu sót và tạo ảnh hưởng tích cực tới trẻ.

2. Hiểu và nắm được tâm lý, cảm xúc của con trai

So với con gái, việc giáo dục con trai mang lại nhiều thách thức hơn cho cha mẹ. Giống như nhà triết học Hy Lạp cổ vĩ đại Platon đã từng nói: "Trong tất cả các động vật, con trai là khó khống chế và đối phó nhất".

Quả thật đúng như vậy. Con

trai thích mạo hiểm, chúng thường chấp nhận chịu thương tích đầy mình vì hành vi "mạo hiểm"; con trai vốn tính ngang bướng, cha mẹ nói một đằng nhưng lại làm một nẻo, càng nghiêm khắc khống chế thì chúng lại càng chống đối; con trai thích dùng vũ lực giải quyết sự việc, không có cha mẹ nào lại không buồn phiền và lo lắng về hành vi đánh nhau của con trai... Những bậc cha mẹ phải đau đầu nhiều vì những "đặc tính" này của con trai đều than: Lẽ nào con trai sinh ra là để mang lại phiền phức cho cha mẹ?

Trên thực tế, việc thích "gây sự" ở con trai là do hormone trong cơ thể gây ra. Hormone này cho con trai vẻ nam tính,

và tính cách ưa hành động như: thích đánh nhau, thích mạo hiểm, cạnh tranh... Bản tính ưa hành động này này cũng là tác động trực tiếp khiến con trai muốn khám phá, sáng tạo và muốn lãnh đạo.

Những đặc trưng tính cách trên chính là nguyên nhân tạo nên sự khác biệt ở con trai, nhờ những tính cách đó mà con trai mới có thể trở thành đấng nam nhi đầu đội trời chân đạp đất. Muốn giáo dục tốt con trai, cha mẹ nên tìm hiểu và nắm được tâm lý cũng như cảm xúc của chúng, chỉ cần có sự hướng dẫn hợp lý thì có thể biến bản tính của con trai thành ưu thế để thành công.

(1) Ủng hộ hành vi mạo hiểm của con trai

Phần lớn các bé trai đều thích leo lên leo xuống, cho dù vì thế mà bị ngã mấy lần, bị đánh mấy lần vẫn rất thích thú với những hành vi mạo hiểm này; thấy người khác làm gì đó là lại muốn lập tức làm thử; nhìn thấy đồ chơi thú vị là muốn tháo ra xem rốt cuộc bên trong thế nào... Điều này khiến rất nhiều cha mẹ đau đầu, vì thế, chúng ta thường nghe thấy các bậc cha mẹ than phiền: "Haizz, không biết đến lúc nào con mới khiến người khác bớt lo lắng nữa!".

Thực ra, cha mẹ nên hiểu rằng, hiếu động và thích mạo hiểm là bản tính của con trai, chúng

cần không gian rộng lớn và nhiều tự do hơn, chúng cần dựa vào vận động và leo trèo để phát triển não bộ của mình một cách khỏe mạnh. Vì thế, cha mẹ không nên ép buộc trẻ, không cần can thiệp vào chuyện của chúng; cha mẹ chỉ cần đảm bảo an toàn và tin tưởng vào khả năng phán đoán không gian bẩm sinh của trẻ là được.

Khi thấy con trai yêu quý đang ngược đãi đồ chơi hay sửa chữa đồ đạc, hoặc thốt lên khi nhìn thấy tổ chim trên cây... xin bạn đừng trói buộc chúng, hãy để trẻ thoải mái khám phá. Chỉ khi để trẻ thỏa mãn trí tò mò và trải nghiệm thì chúng mới có thể trưởng thành và phát triển vui vẻ.

Nếu con trai của bạn yên tĩnh giống như con gái, việc gì cũng nghe lời cha mẹ, không làm bất kỳ hoạt động mạo hiểm nào thì lúc ấy bạn mới nên lo lắng. Khích lệ trẻ tham gia vận động, chạy nhảy bên ngoài nhiều thì trẻ mới càng giống một cậu con trai đích thực.

(2) Cho trẻ được cố chấp một chút

Một cậu bé 3 tuổi muốn leo lên một tòa lâu đài bằng hơi rất cao, nhưng cậu quá nhỏ, không thích hợp chơi trò chơi này. Mẹ muốn kéo cậu đi nhưng cậu nhất định không chịu, vì thế mẹ đành phải cùng cậu ngồi xuống chiếc ghế dưới lâu đài.

Lúc ấy, một cô bé 7 tuổi đi từ

lâu dài xuống. Khi mẹ của cậu nói với cô bé là cậu bé mong muốn được lên đó chơi, cô bé liền nói với cậu: "Em còn quá nhỏ, không được lên đó đâu, trò chơi trên đó hơi mạo hiểm với em. Hơn nữa trên đó đều là những anh chị lớn như chị, họ sẽ không chơi với em đâu".

Lúc ấy cậu bé mới tin, liền chủ động yêu cầu mẹ đưa mình về.

Càng là những chuyện không làm được thì lại càng muốn thử một lần, đây là bản tính của con trai. Bắt đầu từ thời kỳ sơ sinh, con trai đã không thản nhiên chấp nhận trở ngại giống như con gái, cũng không thích nhận sự giúp đỡ của người khác, sự tiếp nhận tình cảm của chúng chậm hơn con

gái rất nhiều. Chỉ khi không ngừng trải nghiệm, biết chắc chắn là không thể được thì chúng mới chấp nhận sự thật.

Vì thế, cha mẹ không nên can thiệp quá nhiều vào chuyện của con trai, hãy để chúng nếm trải, cho chúng đủ thời gian để điều chỉnh. Sau khi biết được sự thật, chúng tự nhiên sẽ từ bỏ. Nếu bạn bắt chúng tiếp nhận suy nghĩ và sự giúp đỡ của mình thì sẽ chỉ khiến trẻ cảm thấy thất bại.

(3) Chấp nhận con trai dễ cáu và dễ khóc

Khả năng bày tỏ cảm xúc của con trai kém hơn con gái, đồng thời, chúng lại phải chịu tiếng là "con trai không dễ khóc", "con trai phải kiên cường".... vì

thể cảm xúc của con trai thường không được cha mẹ chú trọng, cho dù là còn nhỏ, chúng cũng phải chịu nhiều áp lực hơn con gái.

Khi con trai khóc vì bị tổn thương, rất nhiều cha mẹ dạy con rằng: "Khóc cái gì mà khóc! Chỉ có con gái mới khóc thôi!" hoặc "Có gì mà phải khóc, con trai mà như đàn bà!".... Khi tâm trạng không được giải tỏa, con trai có thể sẽ nổi nóng, quát tháo, thậm chí đập phá đồ đạc để giải tỏa. Lúc ấy, nếu cha mẹ mắng mỏ, sự tức giận của trẻ sẽ càng lớn hơn.

Sự bày tỏ cảm xúc của trẻ cần sự ủng hộ, an ủi và dẫn dắt của cha mẹ, cần sự tôn trọng và giúp đỡ của cha mẹ. Khi con

trai của mình khóc, bạn đừng nói với trẻ những câu như "chẳng xứng là con trai tí nào cả", hãy để trẻ khóc, đồng thời quan tâm và an ủi trẻ, trò chuyện với trẻ để chúng giải tỏa cảm xúc của mình.

Khi con trai của bạn thường dùng cách nổi nóng để giải tỏa cảm xúc, bạn hãy chuẩn bị cho con một cái bao cát, gối, đệm sofa.... để trẻ đấm và giải tỏa. Sau khi tâm trạng của trẻ ổn định hơn một chút, bạn hãy nói với trẻ cách bày tỏ cảm xúc tốt hơn; đồng thời nói với con trai của mình rằng, con có khả năng, trách nhiệm và thời gian điều chỉnh tâm trạng của mình.

(4) Bồi dưỡng tâm lý cạnh

tranh đúng đắn cho trẻ

Rất nhiều phụ nữ không hiểu vì sao đàn ông thích cạnh tranh, chỉ đơn giản là đánh cờ, chơi bài cũng phải phân cao thấp, chuyện gì cũng coi trọng thứ tự. Thực ra, ngay từ khi còn nhỏ, con trai đã có ý thức và hành vi này.

Khi vừa quen một đám bạn mới, điều con gái quan tâm nhất là: "Tôi có thể trở thành bạn thân với ai?", còn con trai thì lại quan tâm rằng: "Ai sẽ đứng đầu nhóm trẻ con này?"

Khi đến một lớp mới, con gái quan tâm nhất là: "Có ai bắt nạt mình không?", còn con trai lại quan tâm là: "Ai là lớp trưởng?"

Ý nghĩa "ai đứng đầu" thực ra có liên quan tới ý thức cạnh tranh của con trai. Chúng sẽ chăm chú quan sát hành vi và đặc điểm của "người đứng đầu", đồng thời so sánh với mình để một ngày nào đó mình có thể "thay thế".

Vì sao lại như vậy, vì sao con trai lại có tâm lý cạnh tranh dữ dội như vậy nhỉ? Trên thực tế, đó là do ý thức cạnh tranh mãnh liệt của con trai quyết định. Nhiễm sắc thể "Y" và Testosterone mang lại cho con trai bản tính khác với con gái: mạo hiểm, tranh chấp, khoe khoang, tranh đấu... Ý thức cạnh tranh mãnh liệt là bản tính của mỗi cậu con trai.

Bản tính này đối với đàn ông

trưởng thành là sức mạnh không ngừng vươn lên, nhưng với các cậu bé lại không phải như vậy, nếu không được giáo dục đúng đắn, thiếu sự hướng dẫn đúng đắn thì bản tính không ngừng vươn lên của con trai sẽ biến mất hoặc thúc đẩy con trai đi theo hướng ngược lại.

Vì thế, cha mẹ không cần lo lắng ý thức cạnh tranh quá mãnh liệt của con trai vì đó là do ưu thế về bản tính của trẻ. Tuy nhiên, bạn phải dẫn dắt trẻ tuân thủ quy tắc cạnh tranh: công bằng, công minh, chính đáng; sau đó hãy buông tay để trẻ cạnh tranh. Làm như vậy sẽ rất có ích cho sự trưởng thành của trẻ.

(5) khẳng định tâm lý khám phá của trẻ

Thái độ đối với những sự vật xa lạ của con trai và con gái không giống nhau: Khi thắc mắc một vấn đề nào đó, con gái sẽ rất hài lòng với câu trả lời nhận được, còn con trai thì sẽ tiếp tục hỏi đến tận cùng, khiến người ta không biết phải trả lời thế nào; cùng là một chiếc ô tô đồ chơi, con gái sẽ tạo thành một câu chuyện cảm động, còn con trai có thể lại tháo tung nó ra...

Các cậu con trai trong gia đình nào cũng đều không "thành thực", vấn đề của chúng bao giờ cũng nhiều tới mức không thể hỏi hết, vì thế con trai lúc nào cũng bị mắng nhiều hơn

con gái, bởi chúng là "vua phá hoại".

Trên thực tế, những hành động có vẻ như phá hoại đó lại chứng tỏ một khả năng đặc biệt nào đó của con trai. Đôi khi sự "phá hoại" đó hoàn toàn không phải là sự phá hoại đơn thuần, chẳng hạn: nó sẽ phá hoại tòa lâu đài gỗ mà con gái khó khăn lắm mới xây được, nhưng lại có thể xây một tòa "kiến trúc" đặc biệt để đền lại; nó có thể sẽ tháo tung chiếc đồng hồ báo thức trong nhà nhưng nó lại có thể sửa được giống như kỳ tích vậy; thậm chí nó sẽ mở nắp sau của tivi, sửa chữa một vài lỗi nhỏ bên trong... Đã từng có điều tra chứng minh, với ghép tranh và lắp ráp vật thể, tốc độ của con

trai nhanh gấp đôi con gái, sơ suất cũng ít hơn một nửa so với con gái.

Cha mẹ nên ý thức được điểm này, không cần quá lo lắng về "hành vi phá hoại" của trẻ. Đối với tinh thần khám phá của con trai, cha mẹ nên khẳng định, sau đó hướng dẫn trẻ "phá hoại" một cách đúng đắn, hợp lý; đồng thời phải dạy trẻ biết yêu quý đồ vật, trân trọng thành quả lao động của người khác, làm tốt công tác bảo vệ an toàn.

Tuy nhiên, đối với những hành vi phá hoại như tháo hỏng, đập vỡ đồ đạc, cha mẹ không được bỏ qua, sau khi tìm hiểu rõ nguyên nhân trẻ phá hoại đồ đạc, hãy để trẻ

gánh vác hậu quả do những hành vi của chúng gây ra.

(6) Thỏa mãn tâm lý anh hùng của con trai

Những cha mẹ có con trai thường có chung một cảm nhận: Con trai thích lo chuyện bao đồng. Chẳng hạn khi nhìn thấy em trai bắt nạt em gái, nó sẽ đứng ra đòi lại lý lẽ cho em gái nhỏ; nhìn thấy con chó đang đe dọa con mèo, nó sẽ đuổi con chó chạy khắp nhà...

Một số cha mẹ rất lo lắng vì hành vi này của con trai. Con thích lo chuyện bao đồng như vậy sẽ xúc phạm tới rất nhiều người, hơn nữa, có lúc hành vi của chúng rất lỗ mãng. Như thế sau này lớn lên, chúng sẽ có vị trí trong xã hội như thế

nào đây?

Trên thực tế, những lo lắng này của cha mẹ là không cần thiết. Mỗi cậu con trai đều có tâm lý anh hùng. Thích lo chuyện thiên hạ là phản ứng bản năng của con trai. Lúc nào chúng cũng đồng cảm với kẻ yếu, hi vọng chính nghĩa có thể chiến thắng ác tà; chúng mơ tưởng mình là nhân vật anh hùng trong phim, trên tivi, có thể đấu tranh với thế lực đen tối. Vì thế, khi trẻ nhìn thấy hiện tượng mạnh bắt nạt yếu, lớn ức hiếp nhỏ, chúng sẽ không kìm được bản năng mà chiến đấu vì chính nghĩa.

Khi trẻ vì lo chuyện bao đồng mà đánh nhau với người khác, cha mẹ không nên vội vàng

phê bình hành vi đánh nhau của trẻ mà trước tiên nên khen ngợi sự dũng cảm và chính trực của trẻ, khẳng định việc làm đó là đúng đắn, để thỏa mãn tâm lý anh hùng của con. Sau đó, cha mẹ hãy phân tích, ngoài đánh nhau, còn có rất nhiều cách có thể giúp những người yếu thoát khỏi khó khăn. Hãy để trẻ phát huy tính cách anh hùng của mình một cách đúng đắn, như thế cũng có lợi cho việc bồi dưỡng khí chất nam nhi của trẻ.

3. Chú ý đến mặt nhút nhát, lạnh lùng, cô độc của con trai

Mặc dù ở phần trên chúng ta có nói rằng, bản tính con trai là những "vua mạo hiểm", "vua

phá hoại" chính hiệu; chúng rất cố chấp, có tâm lý anh hùng, có tính công kích và thích thể hiện.... nhưng không phải cậu con trai nào cũng như vậy. Trong cuộc sống còn tồn tại một số trẻ "khác người", đó là những đứa trẻ nhút nhát hoặc lạnh lùng hay có thể là những đứa trẻ cô độc.

Dương là một cậu bé nhút nhát. Buổi tối cậu không dám ngủ một mình, đi công viên không dám ngồi đu quay, không dám chủ động chào hỏi người khác, nói năng lúc nào cũng e thẹn, bố bảo cậu học đi xe đạp mà cậu sợ tới mức khóc thét.

Phong sống với mẹ từ nhỏ, thành tích học tập rất tốt,

nhưng cậu không biết cách quan tâm tới người khác. Khi mẹ bị ốm, cậu không hỏi thăm một lời, ăn cơm xong là đi ngủ ngay.

Khanh là cậu bé sống cô độc, cậu không bao giờ nói chuyện với con gái, không chơi trò chơi với con trai, bình thường về nhà cũng không thích chơi với trẻ con hàng xóm, lúc nào cũng trốn trong phòng một mình. Nói theo cách của cậu: "Tớ không có bạn bè, tớ rất cô độc".

Với những trẻ như thế, cha mẹ đều vô cùng lo lắng: Trẻ khác người như vậy, liệu có phải là mắc bệnh tâm lý không? Như thế có bình thường không?.... Thực ra, những trẻ này không

hề có vấn đề gì. Chúng ta hãy cùng phân tích.

Trước tiên hãy cùng tìm hiểu về cậu bé Dương nhút nhát. Thực ra cậu không có vấn đề đặc biệt. Nếu cha mẹ có thể hiểu được tính đa dạng và tính phức tạp trong đặc trưng tính cách của con người thì không cần lo lắng như vậy nữa. Đối với con trai, nhút nhát không có nghĩa là nội tâm yếu đuối, chỉ là vì trẻ chưa tìm thấy chỗ đột phá để giải phóng năng lượng của mình. Rất nhiều cậu bé nhìn có vẻ nhút nhát nhưng sau khi tìm thấy việc mà mình thật sự cảm thấy hứng thú, bỗng trở nên "bạo dạn".

Tiếp theo là cậu bé Phong thờ ơ, biểu hiện của cậu cũng bình

thường. Ở phần trên đã đề cập tới vấn đề cách thể hiện tình cảm của con trai khác với con gái, chúng thích biểu lộ bằng hành động. Giống như tình huống trên, khi mẹ bị ốm, mặc dù Phong không hỏi han mẹ nhưng lại đi ngủ sớm. Thực ra đây là một tín hiệu an ủi đối với mẹ, cậu muốn nói với mẹ rằng mẹ có thể yên tâm nghỉ ngơi, cậu đã lớn rồi, không cần mẹ lo lắng nữa.

Cuối cùng là cậu bé Khanh cô độc, mặc dù đang ở trong độ tuổi thích giao lưu với bạn, nhưng tại sao cậu không hòa đồng? Nguyên nhân có thể là do yếu tố gia đình tạo ra. Có nhà tâm lý học cho rằng, hiện tượng cô độc, không hòa đồng của trẻ thường là do nhân tố

gia đình tạo thành. Cách giáo dục sai lầm của cha mẹ, hoặc cha mẹ sống không tình cảm, hoặc cha mẹ quá nuông chiều đều có thể khiến trẻ không hòa đồng. Nếu trẻ xuất hiện vấn đề này, cha mẹ cần phải kịp thời kiểm điểm bản thân, sau đó dẫn dắt trẻ một cách đúng đắn, trẻ sẽ vui vẻ hòa nhập với các bạn.

Có thể nói, biểu hiện tâm lý "khác người" của con trai cũng là hiện tượng rất bình thường. Cha mẹ không cần quá lo lắng, càng không được tỏ ra quá căng thẳng hoặc chưa tìm hiểu cụ thể đã trách mắng trẻ, như thế sẽ chỉ khiến trẻ càng trở nên đơn độc hơn.

Đối với những trẻ "khác

người", điều mà cha mẹ nên làm là: Thấu hiểu thật lòng, giúp đỡ chân thành, kiên nhẫn dẫn dắt, khơi dậy tố chất nam nhi ở trẻ.

(1) Bồi dưỡng dũng khí cho trẻ nhút nhát

Ngày xưa ngày xưa, có một con chuột vô cùng sợ mèo. Nó cầu xin ông tiên xua đi nỗi sợ hãi đó. Thế là ông tiên biến nó thành một con chó. Nó không sợ mèo nữa, nhưng nó lại bắt đầu sợ hổ, thế là ông tiên lại biến nó thành một con hổ.

Khi ông tiên phát hiện con hổ này lại sợ người thợ săn thì tức giận nói: "Người thật đúng là không còn hi vọng gì nữa, thứ mà người cần chính là thay đổi niềm tin của mình! Người cần

có một trái tim mới, điều này thì ta không thể giúp người được!"

Nỗi sợ hãi của con người cũng như vậy. Mỗi người đều có nỗi sợ hãi, đó là một tâm lý tiêu cực, nó đè nén khiến bạn không dám tiến lên phía trước.

Con trai cũng có nỗi sợ hãi, sợ hãi gây ra nhút nhát; sợ hãi là minh chứng cho việc có lý tính, có tiềm lực, biết tự bảo vệ và tự điều chỉnh bản thân. Mặc dù nhút nhát và sợ hãi có thể khiến con trai lựa chọn phương thức an toàn hơn, thận trọng hơn và có lợi hơn để làm hài hòa mối quan hệ giữa chúng với thế giới bên ngoài, nhưng đồng thời cũng gây cản trở trong công việc

chúng tiếp nhận sự vật mới và thích ứng với môi trường mới.

Bởi vậy, vì sự phát triển của trẻ, cha mẹ của những cậu bé nhút nhát hãy chú trọng bồi dưỡng dũng khí cho con trai, muốn trở thành nam tử hán thì trước tiên con trai phải có lòng dũng cảm.

Mặc dù Dương không dám chơi cầu trượt, không dám bật nhảy, nói thì rất nhỏ... nhưng bố Dương luôn kiềm chế cảm xúc của mình, không phản ứng và chỉ trích Dương quá dữ dội. Hằng ngày, bố đưa Dương đi tập thể dục để rèn luyện sức khỏe, hi vọng có cơ hội khơi dậy dũng khí của con.

Hôm ấy, Dương vô cùng ngưỡng mộ khi nhìn thấy

người khác trượt băng, cậu đứng ngây người nhìn mọi người trượt. Bố nhìn thấy dáng vẻ háo hức muốn thử, liền khích lệ và hướng dẫn Dương, đồng thời hứa sẽ chăm sóc và không để con bị thương.

Trước sự thuyết phục của bố, Dương đã quyết định thử sức. Cậu đi giày trượt băng. Lúc bắt đầu cậu cứ kéo tay bố, trượt từ từ. Nhưng chẳng bao lâu sau, cậu liền bỏ tay bố ra, tự trượt một mình.

Những đứa trẻ nhút nhát nhất thi thoảng cũng có sẽ ý nghĩ "bạo dạn". Đối với người khác, điều này chẳng là gì, nhưng cha mẹ của những trẻ nhút nhát thì cần phải kịp thời nắm bắt, khích lệ và giúp đỡ để trẻ

dùng cảm hơn.

(2) Thêm yêu thương cho những cậu bé lạnh lùng

Nếu đã biết đặc trưng tính cách của con trai là thích dùng hành động để bày tỏ cảm xúc, vậy thì cha mẹ hãy ý thức và tạo ra cơ hội để trẻ dùng hành động bày tỏ. Chẳng hạn nói với con trai rằng "Hoa khát nước rồi, nó muốn uống nước", con sẽ chủ động tưới hoa, dùng hành động để bày tỏ tình yêu với hoa cỏ.

Trong bữa tiệc tổ chức ở trường mầm non, các bạn nhỏ đều cầm đĩa xếp hàng đi lấy những miếng bánh ngọt đã được cắt sẵn. Mẹ nhìn thấy Phong cầm hai chiếc đĩa, liền hỏi: "Con muốn ăn hai miếng

sao?"

Phong đáp: "Không ạ, con muốn lấy cho bạn Ly một miếng".

Mẹ quay đầu nhìn, phát hiện cô bé Ly mới chuyển đến ngồi một mình trong góc, trông rất cô đơn.

"Là bạn ấy bảo con lấy hộ sao?"

"Không ạ, cha mẹ của bạn Ly đi công tác rồi, không thể đến được. Hình như bạn ấy không vui, con muốn giúp bạn ấy".

Mẹ cảm thấy rất vui vì biểu hiện của con, liền khen ngợi Phong.

Dần dần, mẹ phát hiện, tình yêu thương khiến các cậu bé

càng ngày càng biết cách bày tỏ tình cảm của mình.

Những cậu bé lạnh lùng không phải không có tình yêu thương mà chỉ là không biết cách bày tỏ như thế nào. Cha mẹ không những phải khiến con trai hiểu ý nghĩa của "tình yêu thương" mà còn phải khích lệ con bày tỏ những cảm xúc giấu kín. Khích lệ, thừa nhận, khẳng định đều có lợi cho việc hình thành tâm lý lành mạnh của con trai.

(3) Để trẻ cô độc hòa vào tập thể

Sự cô độc của con trai thường không phải là bệnh tâm lý. Cha mẹ không cần hoang mang, mà nên suy nghĩ thật kỹ: Điều gì khiến con trai cảm thấy cô

độc, do không có chỗ dựa hay không có bạn bè. Những vấn đề này mới là mấu chốt.

Hiện nay các gia đình đều rất ít con, trẻ không có người bầu bạn, hơn nữa nhà nhà đều khép kín, cửa khóa suốt ngày, ngăn cách thành những không gian nhỏ, trẻ cũng vì thế mà trở nên cô độc.

Con người theo đuổi văn minh, đồng thời cũng thu hẹp không gian sống của mình. Trẻ do thiếu bè bạn và thiếu trò chơi tập thể, nên bắt đầu trở nên hẹp hòi, không có tinh thần hợp tác, không biết cách chia sẻ, như thế dần dần sẽ tạo ra sự cô độc ở trẻ.

Vì thế, khi cha mẹ thấy con trai cô độc, thì không được chỉ

biết thở dài, cũng không được trách mắng gay gắt mà trước tiên nên nhìn nhận lại bản thân, rồi đưa trẻ trở lại cuộc sống vui tươi của chúng, đưa trẻ đến với các trò chơi tập thể.

Lúc bắt đầu, cha mẹ có thể cùng trẻ tham gia trò chơi, giảm bớt những cảm xúc không cần thiết khi chơi với người lạ. Khi trẻ dần dần chơi cùng với các bạn, chúng sẽ dần quên cha mẹ mà dồn hết tâm trí vào niềm vui trong khi chơi. Lâu dần, con trai sẽ hòa nhập với các bạn qua nhiều lần chơi, nhiều lần trò chuyện.

4 Bồi dưỡng khí chất nam nhi không thể tách rời tình cha

Trong một trường tiểu học ở

Thượng Hải (Trung Quốc) có một cậu bé nói năng ồm ồm, thích chơi với con gái. Mọi người đều cảm thấy cậu ta rất "kỳ lạ", không giống nam nhi. Về sau, nhà trường tiến hành một cuộc trắc nghiệm hành vi tâm lý, chứng minh cậu bé này tồn tại tâm lý không lành mạnh là không chấp nhận giới tính của mình. Điều đáng kinh ngạc hơn là trong 209 học sinh khối lớp năm của trường này có 42 em tồn tại tâm lý không lành mạnh này, trong đó ngoài một em gái, 41 em còn lại là con trai.

Vì sao lại xuất hiện hiện tượng này? Chính là do thiếu sự giáo dục của người cha.

Trong một gia đình bình

thường, lúc nào mẹ cũng đóng vai trò là giáo viên, nói với trẻ nên làm gì, không nên làm gì; yêu cầu trẻ trở thành một đứa trẻ ngoan ngoãn, nghe lời, không nghịch ngợm; thích trẻ có những hoạt động yên tĩnh như vẽ tranh, đọc sách, xếp hình...

Bị ảnh hưởng từ phương thức giáo dục và phương thức tư duy của mẹ, những cậu bé không tách khỏi mẹ suốt ngày lặp đi lặp lại, bắt chước lời nói và hành vi của mẹ, trở nên ngoan ngoãn, phục tùng, thiếu tính tự lập và tinh thần khám phá. Thậm chí còn xuất hiện tâm lý không lành mạnh là không chấp nhận giới tính của mình như đã nói ở trên.

Trong trường hợp thiếu vai trò của người bố, tổn thất của con trai lớn hơn con gái. Thậm chí rất nhiều nhà xã hội học cho rằng, nếu con trai ở cùng mẹ 80% thời gian thì sau này lớn lên chúng sẽ không biết làm người đàn ông như thế nào. Đàn ông không biết làm đàn ông thì sẽ càng ngày càng giống với đứa trẻ không bao giờ lớn.

Để có thể bồi dưỡng nên những cậu con trai khỏe mạnh, bồi dưỡng nên những cậu con trai có khí chất nam tử hán, việc bố bên cạnh con trai và giáo dục con trai trưởng thành lành mạnh là điều vô cùng cần thiết. Bởi vì thứ mà chúng cần không chỉ là sức lực và thời gian của bạn mà còn là

ý chí nam nhi của một người cha, chúng cần một tấm gương: không lùi bước trước áp lực, tâm lý biết đủ, dũng cảm đứng dậy sau khi thất bại...

(1) Dùng tình cha bù đắp sự mềm yếu trong tình mẹ

Tình mẹ sâu sắc và vĩ đại, không ai phản đối điều đó. Nhưng đôi khi, tình mẹ cũng là mù quáng. Nuông chiều con trai quá mức chỉ khiến con chịu thêm nhiều trói buộc. Giống như ở trên đã đề cập đến, con trai có bản tính hoạt bát hiếu động, mạo hiểm, phá hoại, chủ nghĩa anh hùng... còn tình mẹ thì sẽ đả kích những bản tính này của trẻ, khiến trẻ trở nên quy củ, thiếu

manh mẽ.

Khi bố tham gia vào việc giáo dục con trai, tác phong nam nhi của bố sẽ dốc thêm sự mạnh mẽ vào trong phương pháp giáo dục. Bố sẽ khích lệ con mạnh dạn thử sức khi gặp chuyện gì đó, không nhân nhượng và không thỏa hiệp với tật xấu của con trai. Bố lúc nào cũng có thể chơi đùa với con trai một cách thoải mái, không ràng buộc như những "người lớn".

Cậu bé Lượng thích nhất là được chơi bắn súng cùng với bố. Hai bố con mỗi người một cây súng, một người làm "cảnh sát", một người làm "kẻ xấu", pằng pằng pằng, không ai nhường ai. Người đánh vào tay

đối phương, người đánh vào chân đối phương. Cuối cùng, hai bố con ôm nhau lăn lộn, mệt đến rã rời, mồ hôi đầm đìa.

Ngoài chơi bắn súng, cậu còn thích cùng bố chơi đá bóng, bắt côn trùng, thả diều... Mỗi lần chơi đều rất vui và thoải mái.

Mẹ hỏi Lượng: "Mẹ cũng chơi với con, vì sao con thích chơi với bố hơn?" "Vì chơi với bố, không sợ bắn quần áo, cũng không sợ mồ hôi đầm đìa".

Lượng đã nói lên tiếng lòng của các cậu bé.

Đúng vậy, con trai thích chơi với bố hơn, vì sẽ không phải lo lắng quá nhiều thứ, cũng

không bị trói buộc, không cần sợ làm bẩn quần áo, không cần lo lắng khi ngã sẽ bị mắng, chơi vui hơn, thoải mái hơn. Quan trọng hơn là trong quá trình chơi, bố dạy chúng thế nào là có khí thế, thế nào là kiên cường, thế nào là khí chất nam nhi.

(2) Dùng tình cha bồi dưỡng tinh thần khám phá

Con trai thích tháo đồ chơi để làm những nghiên cứu nhỏ, mẹ nhìn thấy như vậy sẽ trách mắng, còn bố thì có thể sẽ cùng tháo đồ chơi với con, thỏa mãn trí tò mò của con, sau đó dạy con lắp ráp đồ chơi.

Trong quá trình trưởng thành của trẻ, do bố có hứng thú với sự vật mới lạ nên cũng sẽ khơi

dậy hứng thú khám phá những sự vật mới với trẻ, bồi dưỡng khả năng thực hành và tinh thần khám phá.

Vào ngày sinh nhật của cậu con trai 6 tuổi, mẹ mua cho cậu một bộ quần áo, còn bố thì tặng cậu một chiếc kính lúp.

Đương nhiên là cậu bé thích món quà của bố hơn, dù nó ít tiền hơn món quà của mẹ. Cậu và bố cùng cầm kính lúp quan sát thực vật hạt kín. Bố còn dùng "ngôn ngữ trẻ con" vô cùng sinh động nói với con: "Loài thực vật này đang sinh em bé đấy, em bé của chúng được gió mang tới nơi ẩm ướt sẽ nảy mầm xanh".

Nam giới thường thích vận động, họ thích đưa trẻ đi chạy,

leo núi, bơi lội, đánh bóng... điều này vô hình trung đã rèn luyện ý chí cho trẻ. Đồng thời, đàn ông cũng không thích sạch sẽ giống như phụ nữ, họ ủng hộ việc trẻ nghịch cát, đào hang, quan sát côn trùng nhỏ.... những hành vi này lại có thể rèn luyện khả năng thực hành và tư duy logic cho trẻ.

Về vấn đề trả lời câu hỏi của trẻ, mẹ thích nói hết đáp án, đưa ra kết luận cho trẻ. Còn bố thì rất ít khi kiên nhẫn kể chi tiết từ đầu đến cuối, lúc nào cũng để trẻ tự nghĩ, để lại thắc mắc và câu hỏi cho trẻ. Mặc dù phương thức của bố có chút "qua loa", nhưng nó có thể kích thích trẻ suy nghĩ và nghiên cứu, đó cũng là một cách hay để rèn luyện ý chí cho trẻ.

(3) Bố phải làm gương cho con trai

Là một người cha, bạn hi vọng con trai mình có phẩm chất như thế nào? Nhất định bạn sẽ nói: có chí tiến thủ, thích mạo hiểm, dứt khoát, kiên cường, dũng cảm, chính trực, có tinh thần trách nhiệm, thông minh, quyết đoán, có phong độ, dám thử sức, quang minh chính đại... Nhưng, điều bạn cần chú ý hơn là bản thân bạn có những phẩm chất này không? Bởi vì con cái muốn được thừa hưởng và phát huy những tính cách tốt đẹp từ chính bản thân cha mẹ chúng chứ không phải chỉ là được cha mẹ dạy cho.

Một người đàn ông nọ có công

việc không được như ý, áp lực cuộc sống quá lớn, anh ta hình thành thói quen nghiện rượu. Chiều nào đi làm về anh cũng sang quán rượu gần nhà uống vài cốc, thường xuyên uống đến nửa đêm mới loạng choạng về nhà.

Một hôm, tuyết rơi trắng trời, tuyết phủ một lớp dày đặc trên đường đi. Anh ta vẫn như mọi ngày, đi về phía quán rượu. Đi mãi đi mãi, anh ta nghe thấy âm thanh kỳ lạ sau lưng. Anh ta ngoảnh đầu lại, thì ra là cậu con trai đang đi học về.

Con trai đang đi theo dấu chân của cha. Khuôn mặt nhỏ bé đỏ bừng vì thích thú: "Bố ơi, bố nhìn này! Con đang giẫm theo dấu chân của bố! Thật thú vị".

Lời nói của cậu con trai bất giác khiến người cha thấy nhói lòng, anh ta liền nhận ra rằng: "Nếu mình đến quán rượu, con trai cũng sẽ đi theo mình, cũng sẽ tìm đến quán rượu".

Thế là người bố lập tức thay đổi hướng, đi về nhà.

Từ đó về sau, anh ta sửa đổi thói quen uống rượu, không đến quán rượu nữa.

Trên thực tế, con trai rất muốn gần gũi với bố, chúng hi vọng có thể trở thành một nam tử hán giống như bố, có những đặc điểm và phong cách của đàn ông. Vì thế, rất có thể người cha không nhận ra rằng, tất cả những hành động của mình đều được con theo dõi và bắt chước, bao gồm cả những

chi tiết vụn vặt nhất.

Nếu bạn thường xuyên nổi nóng với vợ, con trai của bạn cũng sẽ là người có tính tình nóng nảy;

Nếu bạn thường xuyên hút thuốc, con trai của bạn cũng có thể trở thành kẻ nghiện thuốc;

Nếu bạn không tôn trọng cha mẹ của mình, con trai của bạn cũng sẽ cho rằng chúng không cần phải tôn trọng bạn.

Giáo dục bằng hành động quan trọng hơn giáo dục bằng lời nói. Từng ánh mắt, từng câu nói, từng hành động của người cha đều được con trai thu vào mắt, vào tim, đồng thời bắt chước theo. Nếu hành vi của người cha không đúng

đần thì làm sao có thể yêu cầu con không phạm lỗi lầm? Muốn bồi dưỡng con trai trở thành một nam tử hán chuẩn mực, trước tiên người cha phải là một người đàn ông "đầu đội trời chân đạp đất".

5. Mẹ không được nuông chiều con

Con yêu mẹ vốn là tình cảm bẩm sinh, người đầu tiên mà trẻ biết trên nhân gian là mẹ; những tiếng bập bẹ đầu tiên con gọi cũng là "mẹ"; khi bị ốm, người con nhớ nhất là mẹ; đêm ngủ mơ thấy ác mộng cũng gọi "mẹ"; đi học về nhà, câu đầu tiên là: "Mẹ đâu rồi ạ?".... Vì thế, dù là con trai hay con gái thì chúng cũng đều rất yêu mẹ.

Điều đáng chú ý là ngày nay có không ít trẻ em bị các hiện tượng tâm lý bất thường do phụ thuộc quá mức vào mẹ. Nguyên nhân của tình trạng này thường là do mẹ quá nuông chiều con, đặc biệt là con trai. Nếu quá dựa dẫm vào mẹ thì "vẻ mạnh mẽ" của con trai sẽ dần biến mất!

Mẹ nuông chiều con trai sẽ gây ra ba hậu quả dưới đây.

*** Khiến con trai trở nên yếu đuối, nhu nhược**

Nếu mẹ nuông chiều con trai quá mức, bất kỳ chuyện gì cũng làm giúp con thì sẽ khiến con trai trở nên yếu đuối, nhu nhược. Đồng thời, hành động làm mọi việc giúp con trai của người mẹ còn thể hiện một số

thông tin như sau: Mẹ làm như vậy là muốn tốt cho con, vì mẹ không yên tâm về con.

Nếu con trai cứ tiếp nhận quan niệm sống như vậy thì giá trị quan của trẻ sẽ càng ngày càng yếu, trẻ cũng không thể có được phẩm chất kiên cường cần có của một chàng trai khi giải quyết vấn đề của mình.

*** Không giỏi giao tiếp**

Vì quen được mẹ nuông chiều nên trẻ thường có những kì vọng quá cao, kéo theo đó là việc giao tiếp với những đứa trẻ khác sẽ gặp khó khăn: Ở nhà trẻ được coi là "cậu ấm", nhưng đến trường mầm non, cô giáo và các bạn không thể đối xử với trẻ như "cậu ấm", điều này sẽ khiến tâm lý trẻ bị

hụt hẫng, từ đó ảnh hưởng đến việc giao tiếp với người khác.

*** Không được mọi người yêu quý**

Những cậu bé lớn lên trong sự nuông chiều sẽ không hiểu được rằng: Không phải chỉ có bản thân mình mới có nhu cầu mà những trẻ khác cũng có nhu cầu. Muốn được nhận thì phải biết cho đi. Nhưng những cậu bé được nuông chiều thường chỉ quen được nhận chứ rất ít khi cho đi. Như thế, trong học tập và làm việc, trẻ thường không được bạn bè và đồng nghiệp yêu quý.

Động vật phải học cách tự kiếm ăn thì mới có thể sinh tồn trong tự nhiên, trẻ phải học cách giải quyết sự việc một

cách độc lập thì mới có thể trưởng thành. Vì thế, các mẹ hãy mạnh dạn buông tay, thương con chứ không phải là nuông chiều con, hãy để trẻ mau chóng tự lập tự cường!

(1) Học cách nói "không" với Trẻ

Đôi khi, những người làm cha mẹ cảm thấy rất khó từ chối lời thỉnh cầu nào đó của trẻ, vì thế cứ thỏa mãn hết lần này đến lần khác. Nhưng bất cứ việc gì cũng nên có một giới hạn. Bạn nên đặt ra ranh giới với trẻ, khi yêu cầu của con vượt quá ranh giới này thì phải học cách nói "không"!

Bạn không được lo rằng, nếu nói "không" với trẻ thì trẻ sẽ không yêu bạn. Trẻ sẽ không

vì lí do mẹ nói "không" với mình mà nghĩ bạn là bà mẹ tồi.

Trong siêu thị, một cậu bé đòi mẹ mua cho mình một chiếc hộp bút rất đẹp. Khi mẹ tỏ ý từ chối, cậu bé liền nổi cáu và ngồi phệt xuống bên cạnh, khóc lóc không chịu đi.

Lúc ấy, không để ý mọi người xung quanh có nghe thấy hay không, mẹ cúi người, kiên nhẫn thuyết phục con.

"Nếu con ngoan ngoãn nói với mẹ là con cần hộp bút này, thì có lẽ mẹ sẽ suy nghĩ về việc mua nó". Mẹ bình tĩnh nói: "Nhưng bây giờ mẹ sẽ không suy nghĩ gì nữa. Vì mẹ sẽ không thưởng cho việc khóc lóc làm ầm của con".

Cậu bé vẫn không nghe lời, vẫn sụt sịt, thút thít, lầu bầu. Điều đó đã ép mẹ nói ra câu mẹ không muốn nói nhất: "Con có biết sau khi chúng ta về nhà sẽ xảy ra chuyện gì không?"

"Biết ạ", con trai trả lời. "Là chuyện gì?", mẹ hỏi. "Một trận đòn".

"Không sai", mẹ nói, "Nếu con tiếp tục như thế này thì sẽ là hai trận đòn". Thế là trận chiến kết thúc. Cậu bé không làm âm lên nữa.

Mặc dù gặp phải khó khăn khi kiên trì quyết định của mình nhưng người mẹ trong câu chuyện trên đã làm được. Mặc dù xảy ra chuyện như vậy trước đám đông sẽ khiến chúng ta cảm thấy rất khó xử,

nhưng người mẹ thông minh vẫn giữ bình tĩnh và truyền đạt một thông tin rất rõ ràng: Quy định mẹ đặt ra bất cứ lúc nào cũng phải chấp hành nghiêm chỉnh. Trước mặt cậu bé khóc lóc, người mẹ ấy đã kiên trì nói "không", giữ được quyền uy của người làm mẹ.

(2) Tin tưởng vào con trai của mình

Nếu bạn muốn bồi dưỡng con trai mình thành nam tử hán trong xã hội tương lai thì đừng giúp trẻ làm tất cả mọi việc. Khi không có sự giúp đỡ của bạn, trẻ cũng vẫn làm tốt.

Đôi khi, mẹ hãy tỏ ra "yếu" một chút, để con trai có cơ hội thể hiện khả năng của mình. Nếu mẹ quá tháo vát, kiên cường

thì sẽ cướp đi cơ hội thể hiện tài năng bản thân của con, trẻ cũng sẽ trở nên yếu đuối; nếu mẹ tỏ ra yếu đuối một chút thì lại có thể khơi dậy khí chất "nam tử hán" của con trai, chúng sẽ ý thức được rằng mình có trách nhiệm bảo vệ người yếu hơn - bảo vệ mẹ.

Bố đi công tác, mẹ ở nhà chăm con trai một mình. Tầng trên có nhà nuôi một con chó to. Mỗi lần đi trên cầu thang nghe thấy tiếng chó sủa là người mẹ nhút nhát lại sợ đến phát run lên. Mẹ nói với con trai: "Lần này thì thê thảm rồi, bố con đi công tác, mẹ không dám đi cầu thang một mình, tất cả đều dựa vào con đấy!"

Con trai nghe vậy, vỗ ngực nói:

"Mẹ đừng sợ, con sẽ bảo vệ mẹ".

Thế là từ đó, chỉ cần bố không ở nhà, mỗi lần đi lên cầu thang, con trai đều đi trước, mẹ đi sau. Nghe tiếng chó sủa, mặc dù con trai cũng rất sợ nhưng vẫn bạo dạn nói: "Mẹ đừng sợ, có con đây, mẹ đi theo con!"

Từ đó về sau, cho dù là bất kỳ trường hợp nào, con trai cũng tranh bảo vệ mẹ.

Quả thực, nếu mẹ bồi dưỡng con trai giống như nam tử hán thì con trai sẽ trở thành nam tử hán khiến mẹ hài lòng; ngược lại, nếu mẹ coi con trai là trẻ con thì nó sẽ hi vọng mẹ có thể quan tâm đến mình, bảo vệ mình, mãi mãi là đứa trẻ không bao giờ lớn.

(3) Khen ngợi trẻ một cách đúng mực

Khi khen ngợi trẻ, mẹ phải tuân thủ nguyên tắc vàng như sau: Khen ngợi không được quá ít nhưng cũng không được quá nhiều. Khen ngợi quá ít sẽ khiến trẻ nghĩ rằng những gì mình đã làm không được coi trọng, tính tích cực duy trì thói quen tốt của trẻ sẽ giảm dần đi. Nếu khen ngợi quá nhiều thì sẽ khiến trẻ trở nên kiêu ngạo, cảm thấy việc gì mình làm cũng tốt, nảy sinh tâm lý tự mãn; Mặt khác, khen ngợi quá nhiều có thể sẽ biến thành áp lực, trẻ phải gánh vác trọng trách nặng nề.

Thịnh vừa tròn 8 tuổi, là một cậu bé rất hiểu chuyện. Trong

suy nghĩ, cậu cảm thấy mình đã là người lớn, vì thế cậu thường làm một số việc vừa với sức của mình như: đi siêu thị mua đồ, dắt chó đi dạo, tưới hoa... Mỗi lần làm những việc này, Thịnh đều cảm thấy hài lòng.

Một ngày cuối tuần, mẹ phải làm thêm, không kịp dọn dẹp nhà cửa, Thịnh cảm thấy mẹ làm việc rất vất vả, thầm nghĩ: "Sao mình không dọn dẹp nhà cửa giúp mẹ nhỉ?" Thế là cậu liền dọn rác trên sàn nhà, lau sạch bụi bẩn trên bàn và trên cửa sổ, kê bàn ghế gọn gàng.

Sau khi dọn dẹp xong, Thịnh thấy đói bụng. Cậu nghĩ: "Sao mình không nấu bữa tối cho mẹ nhỉ?" Thế là cậu lập tức

hành động, dùng trứng gà rang một chảo cơm to cho cả nhà, cậu còn nấu cả canh nữa.

Sau khi về nhà, nhìn thấy căn phòng không một hạt bụi, mẹ cảm thấy rất vui. Khi nhìn thấy thức ăn trên bàn, mẹ vô cùng ngạc nhiên, xúc động nói với Thịnh: "Con giỏi lắm!"

Thịnh nghe xong chỉ mỉm cười, không nói gì. Mẹ cảm thấy rất lạ, vì sao mẹ khen mà con lại không vui nhỉ?

Nguyên nhân Thịnh không vui thực ra rất đơn giản, câu "Con giỏi lắm" khiến cậu lo lắng, cậu biết mình vẫn chưa đạt đến tiêu chuẩn này, hơn nữa càng không thể duy trì được thành quả này.

Vì thế, nếu mẹ muốn khen con trai của mình thì nên đưa ra một hình ảnh "chân thực" với thành quả của con chứ không phải là một hình ảnh được phóng đại. Khi phóng đại IQ của trẻ, điều trẻ học được chỉ là chú trọng kết quả của sự việc; còn khen ngợi sự nỗ lực của trẻ thì trẻ mới có thể kiên trì không mệt mỏi, học cách dũng cảm gánh vác trách nhiệm, dám khắc phục khó khăn.

6. Sự trưởng thành của trẻ cần được khẳng định và khích lệ

Chỉ cần phương pháp giáo dục đúng đắn, thì mỗi cậu bé đều có thể trở thành chàng trai ưu tú. Nhưng rất cuộc để bồi dưỡng con trai ưu tú thì phải

cần phương thức giáo dục như thế nào? Thực ra rất đơn giản, "thái độ khẳng định" có thể khiến trẻ nhanh chóng thành tài.

Thực tế đúng như vậy, đặc biệt là với những cậu bé ham thách thức và ham thành công, việc khẳng định có thể khiến trẻ tự tin hơn, từ đó phát huy tiềm năng ở mức độ cao nhất.

Tuy nhiên, trong cuộc sống hiện thực, đối xử với trẻ bằng "thái độ khẳng định" không phải ai cũng làm được. Khi trẻ hoàn thành một việc mà trẻ rất tự tin và đi "khoe" với bạn, bạn sẽ lạnh lùng hay khẳng định sự thành công của trẻ? Khi trẻ làm sai hoặc thất bại, bạn trách mắng nghiêm khắc

hay khẳng định sự nỗ lực của trẻ và khích lệ trẻ tiếp tục cố gắng?

Vì vậy, trước tiên cha mẹ nên xem xét lại bản thân, bạn có thường xuyên khẳng định con trai của mình không? Liệu bạn có vì lời nói và hành vi vô tình hay hữu ý mà làm tổn thương con trai của mình?

Bất kỳ ai cũng hi vọng nhận được sự khẳng định và khích lệ của người khác, ngay cả người lớn cũng vậy. Vì thế bạn đừng nên tiếc lời khẳng định, hãy khích lệ và khen ngợi con trai. Bạn sẽ rất ngạc nhiên, không ngờ "thái độ khẳng định" lại có sức mạnh thần kỳ như vậy.

(1) Đừng bao giờ phủ định thành tích của con trai

Cậu bé Lâm 4 tuổi gần đây rất thích vẽ con vịt. Trưa hôm ấy, cậu phấn khích cầm bức tranh mà mình vừa mới vẽ xong xuống bếp khoe với mẹ: "Mẹ ơi, mẹ ơi, mẹ nhìn con vịt con vẽ này!"

Giọng nói của cậu ẩn chứa niềm kiêu hãnh khôn xiết và nỗi mong đợi tha thiết muốn nhận được lời khen và sự khẳng định của người mẹ đang nấu ăn trong bếp.

Nhưng, mẹ không nhìn bức tranh mà còn đẩy Lâm ra: "Con không thấy là bây giờ mẹ đang bận nấu cơm sao? Vì sao lại chọn lúc này làm phiền mẹ, đi ra đi, ra ngoài chơi!"

Lâm rơm rớm nước mắt, thất vọng đi ra phòng khách. Bố

đang xem tivi, nhìn thấy vậy liền cầm lấy bức tranh của Lâm, ngắm nghía một hồi rồi vỗ vai Lâm nói: "Con vẽ đẹp lắm, cánh của chú vịt vẽ rất đẹp, còn cả gợn sóng nữa, từng gợn sóng đều vẽ rất tỉ mỉ! Con tặng bố bức tranh này được không?"

"Được ạ!" Lúc ấy Lâm mới bật cười.

Cha mẹ khẳng định con trai kịp thời là vô cùng quan trọng, sự khẳng định này có thể khiến trẻ xác định được phán đoán của mình, cảm thấy vui vì năng lực của mình. Lần sau trẻ sẽ có thêm tự tin để cố gắng. Khi cảm giác thành công từng bước được nâng cao, tiềm năng của trẻ cũng sẽ được khơi

dậy.

(2) Khi khẳng định con trai, nên nói rằng: con làm rất tốt

Nhà của Jork có một chiếc đĩa thức ăn màu đỏ rất đặc biệt, nếu ai làm được một việc mà cả nhà đều công nhận thì khi ăn cơm, người đó có thể dùng chiếc đĩa này.

Hôm ấy, David – bạn của Jork đến nhà chơi, cậu đi một chiếc xe đạp rất đẹp, chính là mẫu xe mà Jork đang tiết kiệm tiền để mua. David đặc chí nói với Jork rằng, do lần thi vừa rồi đạt được điểm cao nên bố đã mua chiếc xe đẹp này để tặng David. Thực ra, lần này Jork cũng đạt điểm cao nhưng cậu vẫn cần phải tự tiết kiệm tiền

mua xe.

Mẹ sợ Jork sẽ ghen tị với bạn nên nói: "Mẹ biết có thể con sẽ không vui, đặc biệt là con đã học hành chăm chỉ và vượt qua kỳ thi một cách xuất sắc. Con làm rất tốt! Vì thế, con có thể dùng chiếc đĩa đỏ để ăn cơm!"

Jork nhìn chiếc xe đạp mới của David, khẽ nói với mẹ: "Mẹ ơi, đĩa đỏ thích hơn, bởi vì đó là thứ mà con cố gắng có được". Nói xong, cậu liền vui vẻ đi chơi với David.

Mẹ của Jork nói "có thể dùng chiếc đĩa đỏ để ăn cơm" để kích thích con, thông qua việc tự khích lệ bản thân một cách kịp thời để xua tan những ảnh hưởng từ bên ngoài, mục đích

là bồi dưỡng con có nhận thức đúng đắn đối với hành động của bản thân.

Dù cha mẹ có thể không ngừng nhắc đi nhắc lại với trẻ rằng, cha mẹ rất tự hào vì con, nhưng cuối cùng trẻ vẫn phải dựa vào sức mạnh của bản thân để tăng cường hành vi của mình. Vì thế, cách làm tốt nhất để trẻ hình thành sức mạnh này chính là: Chỉ ra rằng những việc trẻ làm đáng được khen ngợi, đồng thời nhắc nhở con thừa nhận bản thân.

(3) Đừng đả kích sự tự tin của con, hãy cho con hi vọng

"Minh này, sau này con muốn làm gì?", mẹ hỏi.

"Con muốn trở thành nhà văn giỏi nhất Việt Nam!", Minh rất hứng thú với việc làm nhà văn.

Mẹ ngồi cạnh cười khẩy một tiếng: "Xời...! Điểm môn văn của con chẳng bao giờ đạt trung bình, lại còn muốn làm nhà văn?"

Minh lăm lũi cúi đầu.

Bạn có biết, chỉ một câu nói như vậy thôi mà sự tự tin của Minh sẽ bị tác động như thế nào không? Lý tưởng muốn làm nhà văn của Minh liệu có quan hệ tất yếu với thành tích hiện tại không? Lý tưởng và hiện thực, chắc chắn có khoảng cách nhất định, nhưng nếu ngay cả lý tưởng cũng không có thì lấy đâu ra mục tiêu và động lực phấn đấu?

Thực ra, sự trưởng thành của con trai cũng là một quá trình biến đổi, sẽ có rất nhiều thay đổi không ngờ tới. Là cha mẹ, nhìn nhận trẻ bằng ánh mắt bất biến là không khoa học. Thay vì đả kích sự tự tin của trẻ, chỉ bằng cho trẻ một tia hi vọng, cho trẻ một sự tín nhiệm. Đối với con trai, tin tưởng là một sức mạnh rất to lớn, khiến trẻ có thể nảy sinh sự tự tin và tinh thần trách nhiệm mãnh liệt, phát huy tiềm năng, khắc phục trở ngại, đạt tới đỉnh cao thành công.

Đối với con trai, một câu nói của cha mẹ, cho dù tốt hay xấu cũng sẽ trở thành một câu nói có ý nghĩa hiện thực quan trọng trong cuộc đời trẻ. Vì thế cho dù là nói đùa, cha mẹ cũng

phải tránh nói những câu có ảnh hưởng tiêu cực.

(4) Khích lệ con trai: lần sau con sẽ làm tốt hơn

Có một cậu bé hai tuổi tự bưng một cốc sữa ra khỏi phòng bếp. Bố nhìn thấy liền khen ngợi: "Con lớn thật rồi, khéo tay quá, biết tự cầm cốc sữa cơ đấy".

Con trai nghe bố nói vậy vô cùng vui sướng, nào ngờ run tay, cốc rơi xuống đất vỡ vụn.

Mẹ chạy lại an ủi con trai đang đứng ngây ra đó: "Đổ vỡ là điều lành. Đừng sợ, lần sau nhất định con sẽ cầm được".

Khi con trai giành được chút tiến bộ và thành công, cha mẹ phải khen ngợi và biểu dương.

Khi con trai gặp trở ngại, nó rất cần sự khích lệ của cha mẹ. Trong khi khen ngợi và khích lệ, tính tích cực của con sẽ dần dần được bồi dưỡng.

Hùng là một học sinh ngoan ngoãn, học giỏi, nhưng thành tích môn thể dục của cậu hơi yếu, cố gắng lắm cũng chỉ giữ được mức trung bình trong lớp, lần này cậu lại đạt thành tích cuối cùng.

Hùng rất buồn, "đứng đầu từ dưới lên!", cậu chưa bao giờ bị đả kích như vậy.

Chuyện đã qua rất lâu rồi nhưng Hùng vẫn buồn phiền, cậu vẫn chưa quên được thất bại đó.

"Hùng này, con vẫn còn buồn

vì chuyện đó sao?", bố hỏi. "Vâng ạ, đứng đầu từ dưới lên, thật xấu hổ!"

"Nhưng con không nghĩ đến nguyên nhân sao?", bố nói: "Vì con nhỏ tuổi hơn các bạn khác, chân họ dài hơn con rất nhiều".

Bố nói tiếp: "Con đi học sớm hơn người khác một năm, vì thế chiều cao và thể lực của con giống với học sinh lớp dưới. Bố đã đến trường hỏi thầy giáo của con rồi. Thầy giáo nói, con là người chạy nhanh nhất so với các bạn cùng tuổi! Cuộc thi này không công bằng với con. Đợi con cao thêm chút nữa, nhất định con sẽ chạy nhanh hơn những bạn khác trong lớp!"

Bố lại nói thêm: "Bố tin lần sau con sẽ làm tốt hơn!"

Trước sự khăng định và khích lệ của bố, tin rằng Hùng sẽ nhanh chóng bước ra khỏi "bóng đen của thất bại". Khi con trai gặp trở ngại, cha mẹ nên làm giống như bố của Hùng, phản ứng lại một cách tích cực, giúp con phân tích và tổng kết nguyên nhân, đưa ra ý kiến cải tiến và khích lệ. Trách mắng sẽ làm tăng thêm cảm giác thất bại của trẻ, khiến trẻ càng ngày càng tự ti.

7. Các cậu bé cần phải được "Tôn Trọng" mới có thể trưởng thành vui vẻ

Mỗi người đều cần phải có tôn nghiêm, có nhân cách độc lập, có sự riêng tư thuộc về mình,

có quyền lợi thuộc về mình. Nhưng, khi một số phụ huynh nuông chiều trẻ quá mức thì trẻ sẽ mất đi tôn nghiêm của con người; khi một số phụ huynh hoàn toàn làm theo mong muốn của mình để sắp xếp việc học hành và cuộc sống của trẻ, tưởng rằng làm như vậy là tốt cho trẻ nhưng thực ra làm như thế lại khiến trẻ mất đi nhân cách độc lập của mình...

Con trai cần bồi dưỡng, cần giáo dục; không trải qua sự giáo dục khoa học trong thời gian dài thì trẻ không thể trưởng thành, cũng không thể thành tài.

Nhưng giáo dục phải được tiến hành trên cơ sở tôn trọng

nhân cách, duy trì tôn nghiêm, đảm bảo quyền lợi thì mới có thể bồi dưỡng nên một "con người". Chỉ khi con trai hưởng được sự tôn trọng cần có thì mới có tự tôn, tự cường, mới càng trưởng thành vui vẻ.

(1) Tôn trọng lòng tự tôn của con trai, không dạy con trước mặt người khác

Giáo dục con trước mặt người ngoài có thể khiến trẻ cảm thấy xấu hổ, không khơi dậy được ý chí tự lực tự cường của trẻ. Không ít cha mẹ quen với cách làm này, mắng mỏ hoặc cần nhần về những việc làm sai trái của trẻ trước mặt mọi người...

Phương pháp giáo dục này có khoa học không? Dĩ nhiên là

không! Trẻ nào cũng có lòng tự tôn, đặc biệt là lòng tự tôn của con trai thì càng mãnh liệt hơn. Nếu cha mẹ thường xuyên trách mắng và trừng phạt con trước mặt người ngoài thì sẽ khiến trẻ vô cùng xấu hổ. Như vậy cha mẹ không những không đạt được mục đích giáo dục mà còn làm tổn thương lòng tự tôn của trẻ, khơi dậy nỗi thù hận, cảm giác thù địch và đau buồn, khiến trẻ hình thành tâm lý không lành mạnh như tự ti, trả thù.

Mẹ dắt con trai đi trên đường thì gặp một người quen. Người đó tỏ ra rất thân thiết, xoa đầu con và nói: "Con ngoan lắm".

Vì khiêm tốn, mẹ đã nói khách sáo: "Ng ngoan đâu ạ, cháu nghịch

lắm, không biết nghe lời gì cả".

Cậu bé đang nhảy nhót vui vẻ liền trở nên tức giận, suốt quãng đường đi không nói một lời nào.

Đợi đến khi mẹ hỏi, cậu bé buồn rầu nói: "Mẹ ạ, con không ngoan chỗ nào ạ. Con nghe lời cô giáo, con cũng nghe lời mẹ mà".

Lúc ấy, mẹ cậu mới biết thì ra câu nói khiêm tốn vô tình lúc này đã làm tổn thương lòng tự tôn của con. Vì không được khẳng định và đánh giá cao mà con có cảm giác thất bại.

Tin rằng sau khi kiểm điểm lại, người mẹ này sẽ thay đổi phương thức nhìn nhận lòng tự tôn của con trai. Trong cuộc

sống, có bao nhiêu bậc cha mẹ ý thức được điểm này đây?

Người ta thường nói: "Cây sợ hổng rễ, người sợ tổn thương". Lòng tự tôn và sự tự tin là điểm tựa tinh thần để các cậu bé trưởng thành, là nền tảng để trẻ vươn lên và là động lực nội tại để phát triển. Vì thế, cho dù là làm tổn thương hay hủy hoại lòng tự tôn và sự tự tin của con trai bằng bất kỳ phương thức nào, thì cũng đều sẽ khiến trẻ mất đi động lực phát triển và điểm tựa tinh thần để vươn lên, đó là một hành vi không khôn ngoan.

(2) Tôn trọng nhân cách độc lập của con trai

Là cha mẹ phải nhận thức được rằng, trẻ là một cá thể

độc lập, mặc dù trẻ nhỏ tuổi nhưng chúng vẫn có nhân cách độc lập và khả năng tự ý thức, chúng có suy nghĩ và quan điểm của mình, cha mẹ không thể vì con còn nhỏ, phải dựa dẫm vào người lớn mà không bận tâm tới sự tồn tại của nhân cách độc lập và khả năng tự ý thức của chúng.

Khi trẻ hai, ba tuổi, khả năng tự ý thức đã bắt đầu được hình thành, chúng sẽ yêu cầu "Con tự làm", "Để con"... đồng thời háo hức thử làm từng việc. Đây là hiện tượng bình thường khi tâm lý của trẻ phát triển đến một giai đoạn nhất định. Nhưng rất nhiều cha mẹ sợ con không làm được, lúc nào cũng làm thay con, từ đó cướp đi cơ hội học tập và rèn luyện

của con.

Một đứa trẻ muốn tham dự bữa tiệc sinh nhật của bạn, khi hỏi ý kiến của bố, nó vô cùng lo lắng sẽ bị từ chối, bởi vì trước đó nó chưa bao giờ đi ra ngoài như thế.

Nhưng bố suy nghĩ một lúc rồi nói: "Con biết thời gian nghỉ ngơi trong nhà rồi, 10 giờ tối đóng cổng. Nếu con về được nhà trước 10 giờ thì con có thể đi".

Những cha mẹ biết tôn trọng con cái là những ông bố bà mẹ thông minh. Vì họ biết rằng trẻ là một con người độc lập, có quyền lựa chọn, bởi thế cha mẹ nên tôn trọng sự lựa chọn của trẻ. Nhưng suy xét các nhân tố đảm bảo an toàn cho trẻ, người

bố lại không cho trẻ vượt quá phạm vi ràng buộc về kỷ luật.

(3) Cho con trai không gian tự do nhất định

Vì sao trẻ con bây giờ được nuông chiều như vậy mà lại cảm thấy không vui? Vì sao cha mẹ nhịn ăn nhịn tiêu vì con mà lại không được con thấu hiểu?

Nguyên nhân chủ yếu nằm ở chỗ, cha mẹ thường lấy nguyện vọng và cảm nhận của mình để thay thế cho nhu cầu chủ quan của trẻ, không bận tâm tới việc ngoài ăn mặc, trẻ còn khao khát có được nhu cầu tôn trọng, khao khát độc lập tự chủ, khao khát tự do sáng tạo. Chỉ khi được thỏa mãn những nhu cầu này mới có thể khiến

trẻ cảm thấy vui vẻ và hạnh phúc thật sự.

Một cậu bé mới lên tiểu học nói: "Từ sáng đến tối, cha mẹ chỉ biết bắt cháu học, học, và học... bây giờ nghe thấy từ 'học' là cháu đau đầu".

Thực ra, trong những năm đầu tiên, trẻ cần dùng cơ thể, dùng hoạt động, dùng đồ chơi để cảm nhận thế giới và nhận biết bản thân. Nhưng không ít cha mẹ lại dùng các kiểu học để chiếm hết thời gian và không gian của trẻ. Đó cũng chính là lý do khiến một cậu bé vốn nên hoạt bát hiếu động, vui vẻ thoải mái, tràn đầy tinh thần học hỏi, mà cứ nghe thấy từ "học" là lại thấy đau đầu.

Một thạc sĩ ưu tú du học ở Mỹ

nhớ lại quá trình trưởng thành của mình, chính sự giáo dục đúng đắn của mẹ đã khiến anh ta có được thành tích như ngày hôm nay. Bởi vì từ nhỏ mẹ đã nói với anh: "Con là một đứa trẻ có khả năng, sau này đi học, hãy lấy ra 70% tinh thần và sức lực chăm chỉ học hành, học cho ra học; lấy 30% tinh thần và sức lực để chơi, chơi cho ra chơi. Con sẽ trở thành một học sinh giỏi".

Tôn trọng con trai là phải tôn trọng đặc điểm phát triển tâm sinh lý của con, tôn trọng quyền lợi vui chơi của con, cho con không gian tự do nhất định, không nên lúc nào cũng bắt con học hành, như thế trẻ mới có thể vừa học tập vừa trưởng thành vui vẻ.

(4) Nhìn nhận sự khác biệt giữa các trẻ

"Sao suốt ngày con chỉ biết chơi, không thể giống như bạn A, chăm chỉ học hành?"

"Con nhớ kỹ một chút được không, nếu có một nửa trí nhớ như bạn A thì mẹ cảm ơn trời phật lắm rồi!"

Do nhân tố di truyền và ảnh hưởng từ môi trường khác nhau nên giữa các trẻ có sự khác biệt nhất định. Điều đó không có gì là lạ. Nhưng rất nhiều cha mẹ có ý thức cạnh tranh không lành mạnh, lúc nào cũng thích lấy con mình ra so sánh với những đứa trẻ khác. Khi con của mình giỏi hơn những đứa trẻ khác thì tỏ ra vui sướng; còn ngược lại thì

không ngừng trách mắng, châm biếm, nhiếc móc trẻ.

Trẻ còn nhỏ tuổi, hiểu biết ít, chúng thường dùng lời đánh giá của cha mẹ và người khác để đánh giá bản thân; phê bình, trách mắng và so sánh quá nhiều sẽ chỉ mang đến cho trẻ nhận thức tiêu cực, khiến trẻ đánh mất bản thân.

Vì thế, cha mẹ không được dùng ưu điểm của người khác để so sánh với con mình, làm mất đi tự tin của trẻ, cũng không được vì khuyết điểm ở một mặt nào đó của trẻ mà phủ định tất cả mọi thứ của con, càng không được nhìn theo những đứa trẻ khác để bồi dưỡng con của mình. Cha mẹ phải có dũng khí thừa nhận sự

khác biệt giữa con người với con người, dẫn dắt trẻ bằng thái độ bình tĩnh, để trẻ trưởng thành với năng lực của trẻ.

Dĩ nhiên, tôn trọng trẻ không phải là chuyện gì cũng nghe theo trẻ mà nên theo đuổi sự thống nhất và hài hòa giữa tôn trọng và yêu cầu. Là cha mẹ, phải đặt mình ở vị trí bình đẳng với con trai, nỗ lực tìm kiếm sự giao lưu và hòa hợp về tâm lý với trẻ, yêu trẻ, tôn trọng trẻ, khiến trẻ có thể cảm nhận được tình yêu của cha mẹ và giá trị của bản thân. Đồng thời từ đó học được cách tôn trọng cha mẹ, tôn trọng người khác. Đó mới là phương pháp giáo dục con cái hữu hiệu, mới là phương pháp để

trẻ trưởng thành vui vẻ.

8. Năm được phương thức nói về "giới tính" với con trai một cách hợp lý

Một trường mẫu giáo đang tiến hành hoạt động ngoại khóa, giáo viên yêu cầu học sinh tiến hành trò chơi "thi xem ai chạy nhanh hơn". Vì muốn khơi dậy tính tích cực của trẻ, giáo viên quyết định chia cả lớp thành hai đội nam và nữ.

"Nào, các bạn nhỏ! Đội nam chạy trước một vòng!" - Giáo viên chỉ tay về phía sân vận động. Những bạn nhỏ phản ứng nhanh đã bắt đầu chạy, có mấy cậu bé tỏ ra ngơ ngác: "Em là con trai sao?"

Hiện nay, càng ngày càng có nhiều cha mẹ quan tâm và chú trọng giáo dục giới tính cho trẻ tuổi dậy thì, nhưng họ thường bỏ qua giáo dục giới tính cho trẻ con. Giống như cậu bé "ngơ ngác" trong câu chuyện trên, thiếu khả năng "phân biệt giới tính" ở mức độ nhận thức giới tính nhi đồng, không thể ý thức được mình là nam hay nữ, người khác là nam hay nữ, cũng là không thể biết được vai trò giới tính của mình thì không biết con trai phải có hành vi như thế nào mới nhận được sự khen ngợi, con gái phải làm thế nào mới được mọi người yêu quý.

Có lẽ những cha mẹ có con nhỏ vẫn chưa ý thức được rằng thiếu giáo dục giới tính, đặc

biệt là sai lầm trong "phân biệt giới tính" đối với con trai đúng là một cơn ác mộng. Trong quá trình trưởng thành của mình, trẻ sẽ có những định vị giới tính sai lầm. Sự định vị này sẽ không chỉ khiến con trai có "giọng eo éo", mà đến tận sau khi kết hôn thì cũng vì sai lầm này mà thiếu những phẩm chất mà một người đàn ông nên có như tinh thần trách nhiệm, vai trò của người chồng, người cha.

Vì thế, tiến hành giáo dục giới tính và giáo dục tình dục một cách thích hợp cho trẻ ngay từ khi còn nhỏ là điều vô cùng quan trọng.

(1) Nhìn nhận "Trò chơi giả làm người lớn" của trẻ một

cách đúng đắn

Một bà mẹ đã kể một chuyện vui như sau:

Hồi con trai cô 4 tuổi, thường xuyên nói muốn kết hôn với mẹ. Mùa đông năm ngoái, bà nội tắm cho cậu xong, vì sợ lạnh nên liền ôm cậu bé ngủ.

Nhưng điều không ngờ tới là cậu bé vừa nằm xuống liền bật cười, xấu hổ nói với bà: "Ôm nhau đi ngủ! Cứ như kiểu vợ chồng vậy!" Cậu bé khiến bà nội giật mình, vội vàng bỏ chăn ra: "Xấu hổ chết đi được".

Cậu bé thấy vậy, ảm ức bật khóc.

Hiện tượng này rất thường gặp với những trẻ ba, bốn tuổi.

Nghiên cứu phát hiện, trẻ ba, bốn tuổi đã bắt đầu cảm thấy kỳ lạ và tò mò về vấn đề giới tính. Trẻ trước tuổi đi học càng thích chơi trò chơi giả làm người lớn như "kết hôn" hoặc "bác sĩ kiểm tra sức khỏe", trò chơi bắt chước thơm nhau, ngủ cùng nhau. Trẻ lớn hơn một chút suốt ngày hỏi những câu hỏi khiến người lớn vô cùng kinh ngạc như: "Con được sinh ra từ đâu?", "Vì sao con người lại sinh em bé?", "Tinh trùng và trứng kết hợp như thế nào?"....

Trước những câu hỏi này, cha mẹ không nên kinh ngạc. Lúc đó, bạn cần có những kiến thức cơ bản về giới tính thiếu niên nhi đồng, để cùng trẻ thảo luận về sự khác biệt trong

vai trò của nam giới và nữ giới. Khi trẻ bắt chước hành động của người lớn trên tivi hoặc trong phim, phải nói với trẻ ý nghĩa về mối quan hệ thân mật giữa người lớn với người lớn và giữa người lớn với trẻ con.

Khi trẻ chơi trò "kết hôn" hoặc những "trò chơi giả làm người lớn" khác, không được trách mắng và trừng phạt một cách thô lỗ, tránh để trẻ nghĩ rằng "tình dục" là bẩn thỉu, mình đã làm chuyện rất xấu, gây ảnh hưởng tiêu cực cho tâm lý tình dục sau này.

(2) Giảng giải kiến thức giới tính cho con trai

Thời kỳ nhi đồng là giai đoạn quan trọng hình thành cá tính,

khí chất, ý thức giới tính ở trẻ. Nếu không tiến hành bồi dưỡng ý thức giới tính cho trẻ trong thời kỳ nhi đồng thì có thể sẽ ảnh hưởng tới sức khỏe tâm sinh lý của trẻ, thậm chí một số cậu bé còn xuất hiện phản ứng dị thường trong hành vi giới tính và vai trò giới tính. Vì thế, bồi dưỡng ý thức giới tính từ nhỏ là vô cùng quan trọng.

*** 0 – 1 tuổi: Nhận thức cơ thể**

Bắt đầu từ 8 tháng, cha mẹ có thể dẫn dắt trẻ nhận thức cơ thể của mình. Ví dụ căn cứ vào khả năng lý giải của trẻ, giải thích cho trẻ các bộ phận và chức năng của chúng, đồng thời nhìn nhận cơ thể trẻ một

cách yêu mến, thích thú, để trẻ hiểu và nhìn nhận cơ thể mình một cách đúng đắn.

*** 1 – 2 tuổi: Tìm hiểu sự khác biệt giữa nam và nữ**

Trẻ sau một tuổi rưỡi có thể chú ý tới sự khác biệt về cơ thể của nam và nữ. Có thể để con trai, con gái cùng tuổi tắm chung với nhau, để chúng nhận thức sự khác biệt về sinh lý của nhau. Cùng với sự phát triển của ngôn ngữ, trẻ sẽ bắt đầu hỏi những từ có liên quan đến giới tính. Lúc này cha mẹ không được né tránh trẻ, cũng không được dùng những tên gọi khác để thay thế mà nên nói với trẻ tên của bộ phận giới tính tương ứng một cách khoa học, chính xác, để trẻ cảm thấy

tự nhiên các bộ phận đó cũng giống như các bộ phận khác trên cơ thể, thỏa mãn trí tò mò của trẻ.

*** 2 – 5 tuổi: Nhìn nhận chỗ kín một cách đúng đắn**

Giai đoạn này, có thể con trai sẽ sờ vào bộ phận sinh dục của mình hoặc nghịch ngợm nó trước mặt mọi người. Lúc này không nên trách mắng hoặc dùng những lời nặng nề ngăn cấm trẻ. Điều đó sẽ khiến trẻ có những đánh giá không tốt về cơ thể. Cha mẹ nên nhìn nhận hành vi của trẻ một cách tự nhiên, đồng thời nói với trẻ những chỗ nào thuộc về bí mật của trẻ, không được để lộ, phải bảo vệ như thế nào; ngoài ra còn nên cho trẻ mặc quần lót

rộng để giảm kích thích, đồng thời tăng cường những hoạt động có ích, thú vị để chuyển hướng chú ý của trẻ.

(3) vén bức màn bí mật về giới tính cho con trai

Con trai thời kỳ nhi đồng phần lớn đều sẽ vì sự khác biệt về bộ phận sinh dục nam nữ mà cảm thấy tò mò. Lúc này chúng sẽ đưa ra các câu hỏi: Con từ đâu tới? Vì sao phải kết hôn?...

Con trai có những câu hỏi này là chuyện rất tự nhiên. Câu trả lời mà chúng cần rất đơn giản, không phức tạp như người lớn nghĩ. Bạn càng cố né tránh thì sẽ càng khơi dậy trí tò mò của trẻ. Vì thế, cha mẹ nên dùng kiến thức khoa học để vén bức màn bí mật giới tính cho con

trai.

Chúng ta có thể tham khảo kinh nghiệm của người mẹ dưới đây.

Năm con trai 7 tuổi, mẹ cho con xem "sách giải phẫu cơ thể người", để con tìm hiểu sự khác biệt giới tính nam nữ. Sau đó con đưa ra những câu hỏi về quá trình phát triển rất tự nhiên. Mẹ chuẩn bị cho con những đoạn phim ngắn về quá trình mang thai.

Khi mới bắt đầu xem về quá trình mang thai, con trai tỏ ra rất gò bó, không tự nhiên. Khi con nhìn thấy các bà mẹ vác bụng bầu làm việc bận rộn, liền ôm mẹ và nói: "Mẹ ơi, lúc mang bầu mẹ cũng vất vả như vậy sao". Khi con nhìn thấy

một bà mẹ nằm trên bàn mổ để mổ, bỗng chốc trợn tròn mắt nhìn. Lúc ấy, mẹ cho con xem vết mổ trên bụng khi mình sinh con. Con trai bật khóc: "Mẹ đã vì con mà phải chịu khổ, nhất định con sẽ hiếu kính với mẹ".

Về sau, khi con trai muốn biết mình chui vào bụng mẹ như thế nào, mẹ liền tìm sách "sinh lý học", kể cho con nghe về nguồn gốc của sinh mệnh. Khi con biết trong hàng nghìn hàng vạn tinh trùng chỉ có một tinh trùng kết hợp với trứng mới có thể sinh ra mình. Con quyết tâm phải quý trọng mạng sống, cố gắng học tập, trở thành một người giỏi giang.

Trong vấn đề làm thế nào để nói về "giới tính" với con trai, rất nhiều cha mẹ đều cảm thấy băn khoăn. Nhưng nếu để con trai nhận thức sai lầm về những vấn đề tâm sinh lý thì sẽ tạo áp lực tâm lý cho chúng, hoặc sẽ có những ảnh hưởng sai lầm. Vì vậy, mỗi bậc cha mẹ đều nên lựa chọn phương thức hợp lý để truyền thụ cho trẻ quan niệm giới tính và ý thức giới tính lành mạnh.

(4) Để cha làm tấm gương "giới tính" cho con trai

Đối với sự trưởng thành của con trai, tình cha là vô cùng quan trọng. Cha mẹ luôn là nhà giáo dục giới tính đầu tiên của trẻ. Lời nói và hành vi của cha mẹ ảnh hưởng rất lớn đến

nhận thức giới tính của trẻ, đặc biệt là người cha. Cha là mục tiêu đầu tiên làm gương cho con trai, những tác động của cha đến con trai là vô cùng quan trọng.

Vì thế, cha nên quan tâm tới sự trưởng thành của con trai, nói với con trai thế nào là đàn ông, đàn ông nên làm như thế nào, tình cảm của đàn ông nên như thế nào. Cha cũng nên chú ý lời nói và cử chỉ của mình, thể hiện vẻ nam tính để con trai học tập và noi theo.

Một cuộc điều tra gần đây cho thấy, nếu có một người cha tốt thì khả năng về toán học và đọc hiểu của con trai sẽ tương đối cao, trong giao tiếp xã hội cũng có cảm giác an toàn, lòng

tự tôn cũng khá cao. Vì thế, người cha phải trở thành tấm gương "giới tính" cho con trai, bồi dưỡng sức hút nhân cách và khả năng tự chủ cho con, giúp chúng có thể thích ứng tốt hơn với thế giới hiện thực và xã hội tương lai.

9. Làm thế nào để ngăn ngừa con trai nghiện internet

Cùng với sự phát triển của thời đại thông tin, mạng internet đã ngày càng đi sâu vào công việc và cuộc sống của con người. Mạng internet mang tới sự tiện ích cho cuộc sống của con người, đồng thời cũng mang đến một vấn đề quan trọng: "nghiện internet".

Có trẻ vì lên mạng mà không

ăn sáng, để dành tiền, đôi cũng phải lên mạng; có trẻ vì muốn lên mạng mà trốn học, bỏ bê học hành; có trẻ đắm chìm trong mạng internet, thức trắng đêm, ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe... Các sự việc và vụ án do nghiện internet gây ra càng ngày càng nhiều. Vì thế, cha mẹ đều cảm thấy vô cùng lo lắng và phiền muộn.

Hiện nay, rất nhiều cha mẹ đã áp dụng những biện pháp khá cực đoan với vấn đề lên mạng của trẻ: Phần lớn cha mẹ yêu cầu thời gian trẻ lên mạng phải có người giám sát; có cha mẹ còn nghiêm khắc cấm trẻ lên mạng, tiến hành các biện pháp trừng phạt nếu trẻ lên mạng; dĩ nhiên cũng có một số

cha mẹ rất "khoan dung", không bận tâm tới việc trẻ lên mạng.

Rốt cuộc có nên nghiêm cấm trẻ lên mạng?

Đáp án là "không". Mạng internet là sản phẩm phát triển của thời đại. Cùng với sự xuất hiện của thời đại thông tin, vai trò của mạng internet trong xã hội là không thể thay thế. Mặc dù trên mạng còn tồn tại rất nhiều thông tin không tốt nhưng những lợi ích mang lại khi thanh thiếu niên tiếp xúc với mạng internet là dễ dàng nhận thấy: Thông qua việc lên mạng, trẻ có thể học được rất nhiều kiến thức và kỹ năng; mở rộng tầm mắt, khơi dậy tính tích cực trong học

tập; có thể thông qua giáo dục trên mạng, lựa chọn phương thức và nội dung học tập phù hợp với mình, phát triển sở trường, cá tính. Mặc dù ảnh hưởng từ những thông tin không tốt và các trò game trên mạng tới sức khỏe của trẻ là không thể bỏ qua, nhưng nếu ngăn cấm một cách đơn thuần thì sẽ gây ra rất nhiều nhân tố bất lợi.

Có thể thấy, cha mẹ không nên hoàn toàn hạn chế trẻ lên mạng, cũng không được mặc kệ việc trẻ lên mạng, mà nên áp dụng phương pháp hướng dẫn và quản lý hữu hiệu, khích lệ trẻ tận dụng internet.

Để ngăn ngừa việc trẻ nghiện internet, cha mẹ nên chú ý

mấy điểm sau.

(1) Bắt đầu từ cha mẹ: Tạo dựng mối quan hệ tốt đẹp với con cái

Rất nhiều trẻ đắm chìm trong mạng internet không kể đêm ngày là do trong cuộc sống hiện thực chúng cảm thấy không thỏa mãn và vui vẻ. Có những trẻ không nhận được nhiều sự quan tâm từ phụ huynh, những phiền muộn trong cuộc sống và sóng gió trong tình cảm, tất cả đều không được cha mẹ quan tâm; có trẻ do quan hệ cha mẹ không hòa thuận đã ảnh hưởng đến tâm lý của chúng; có trẻ do thành tích học tập bình thường, không được nhà trường và gia đình biểu dương,

khen ngợi, nên thiếu cảm giác thành công và ham muốn chinh phục; có trẻ quan hệ xã hội không tốt, thường xuyên bị mọi người cô lập, bài xích; có trẻ thành tích rất tốt, nhưng cha mẹ yêu cầu quá cao, áp lực tâm lý quá lớn...

Để giải tỏa những muộn phiền trong lòng và tìm niềm an ủi về tâm lý, rất nhiều trẻ liền chuyển sang việc đắm chìm vào thế giới mạng hư ảo. Vì thế, muốn kéo trẻ ra khỏi mạng internet, cha mẹ phải bắt đầu từ việc quan tâm tới cuộc sống hiện thực và nhu cầu tình cảm của con, nắm bắt những biến đổi tâm lý của con để con có thể tăng thêm sự thỏa mãn và niềm vui trong hiện thực, như thế con sẽ

không đắm chìm trong thế giới internet nữa.

*** Không được yêu cầu quá cao với trẻ**

Cha mẹ yêu cầu quá nghiêm khắc với con cái sẽ đả kích sự tự tin của trẻ, đặc biệt là những cậu bé hiếu thắng, chống đối, càng dễ dàng khơi dậy sự đối đầu của trẻ. Trong trường hợp này, trẻ sẽ dễ dàng theo xu hướng trốn tránh hiện thực mà nghiện internet.

*** Làm bạn với trẻ**

Cha mẹ nên hạ thấp mình một chút, xây dựng mối quan hệ bình đẳng, trở thành bạn bè tin cậy của trẻ. Thái độ giáo dục cứng nhắc sẽ chỉ tạo ra áp lực cho trẻ, khiến trẻ dùng

mạng internet để giải tỏa.

*** Khích lệ và khen ngợi trẻ**

Trong quá trình trưởng thành của trẻ, khích lệ và khen ngợi một cách thích hợp có thể thúc đẩy sự phát triển của chúng. Cha mẹ nên chú trọng tất cả những sự nỗ lực của trẻ, trân trọng từng chút tiến bộ của con, ngoài ra còn phải học cách chấp nhận thất bại của trẻ. Điều đó sẽ tăng cường sự tự tin cho trẻ, kích thích trẻ không ngừng theo đuổi cuộc sống hiện thực trong tương lai.

(2) Bắt đầu từ trẻ: Bồi thêm hứng thú của trẻ với cuộc sống hiện thực

Vì sao trẻ đắm chìm trong thế giới internet? Suy cho cùng

vẫn là do trẻ thất vọng và chán ghét thế giới hiện thực nên mới khiến chúng tìm đến thế giới hư ảo có sức hút mãnh liệt. Muốn ngăn ngừa trẻ nghiện internet thì cũng phải bắt đầu từ sự hứng thú, tăng cường hứng thú của trẻ với thế giới hiện thực, phân tán sức hút từ mạng internet đối với trẻ.

*** Giúp trẻ tăng cường giao tiếp xã hội**

Sự mở rộng các mối quan hệ giao tiếp có thể giảm bớt tâm trạng cô độc của trẻ, tăng thêm thời gian dành cho giao tiếp, mở rộng hứng thú và tăng cường sự tự tin cho trẻ, từ đó tránh được việc trẻ nảy sinh cảm giác "không vào mạng thì

không có việc gì làm".

*** Bồi dưỡng tinh thần chịu khó chịu khổ của trẻ**

Một số cha mẹ quá nuông chiều con cái, chăm sóc tới trẻ từng li từng tý, chỉ yêu cầu trẻ học, không bắt trẻ làm việc gì khác. Như thế rất có thể sẽ tạo thành một đứa trẻ vô dụng, tâm sinh lý phát triển không hoàn thiện. Khi trẻ không thể thích ứng với xã hội phức tạp, không có bất kỳ khả năng gì thì sẽ thấy bất lực. Lúc ấy, mạng internet trở thành "bến bờ ấm áp" để trẻ trốn tránh hiện thực, rất dễ gây nghiện.

*** Bồi dưỡng hứng thú, sở thích sâu rộng cho trẻ**

Ham muốn khám phá của con

trai rất lớn, chúng thường rất say mê với những sự vật mới, vì thế cha mẹ nên tích cực áp dụng biện pháp chuyển hướng chú ý của con trai, đưa ham muốn khám phá của trẻ vào đúng quỹ đạo. Tăng cường hứng thú của trẻ với sự vật bên ngoài có thể giảm bớt ham muốn lên mạng của trẻ.

(3) Bắt đầu từ nội dung: dạy trẻ cách sử dụng mạng internet hợp lý

Trong thời đại thông tin, mạng internet đã bước vào từng gia đình, chống đối lại mạng internet là mù quáng và cũng chỉ uống công vô ích. Tác dụng của mạng internet là không thể phủ nhận, cha mẹ phải chấn chỉnh thái độ, tìm hiểu

kiến thức về mạng internet, dùng sức ảnh hưởng của bản thân để tác động và giáo dục trẻ nhận thức đúng đắn về mạng internet và sử dụng nó một cách hợp lý.

*** Cha mẹ tìm hiểu mạng internet**

Nếu cha mẹ không hiểu về mạng internet, không biết sử dụng máy tính thì cũng không thể hướng dẫn và giáo dục trẻ một cách đúng đắn được. Vì thế, cha mẹ phải "theo bước thời đại", không những phải học cách sử dụng internet mà còn phải tìm hiểu các ứng dụng có lợi cho việc học tập và phát triển của trẻ. Như thế mới có thể lấy mình làm gương, hướng dẫn trẻ sử dụng mạng

internet một cách đúng đắn.

*** Lưu ý nội dung lên mạng của trẻ**

Suy cho cùng, mạng internet là một "siêu thị thông tin", tồn tại rất nhiều nguy hiểm, chẳng hạn như những thông tin sex và bạo lực là không thích hợp với trẻ. Nếu cha mẹ phát hiện trẻ xem những thông tin không lành mạnh thì nên kịp thời ngăn chặn, đồng thời giáo dục trẻ lên mạng phải có mục đích rõ ràng, lựa chọn nội dung một cách có chọn lọc, giảng giải cho trẻ nghe về mối nguy hại do những thông tin không lành mạnh gây ra cho xã hội.

*** Cùng trẻ chơi trò chơi**

Trò chơi trên mạng có rất nhiều điểm đáng học tập về tính tương tác và cơ chế phần thưởng. Còn con trai thì bẩm sinh đã có hứng thú với các trò chơi và cạnh tranh. Vì thế cha mẹ hãy lựa chọn một số trò chơi không bạo lực, không sắc dục và tham gia cùng với trẻ. Điều này không những có thể hướng dẫn và giám sát thời gian chơi game của trẻ mà còn có thể kích thích mối quan hệ giữa cha mẹ với con cái.

*** Khống chế thời gian lên mạng của trẻ**

Khả năng tự kiểm chế của trẻ có hạn, rất nhiều trẻ nghiện lên mạng mặc dù cũng biết được tác hại của việc đắm chìm trong thế giới ảo, nhưng

chúng không thể kiểm chế bản thân, chỉ cần có cơ hội là chúng sẽ lên mạng. Vì thế, muốn trẻ sử dụng mạng internet một cách đúng đắn, tránh để trẻ nghiện internet thì cha mẹ nên giám sát và khống chế thời gian lên mạng của trẻ.

Khi ngồi quá lâu trước máy tính, trẻ có thể sẽ bị mắc "hội chứng về mắt ở người dùng máy vi tính", dẫn đến hiện tượng thị lực giảm sút, khô mắt, nóng rát; đồng thời, lên mạng trong thời gian dài sẽ làm tổn hại khớp cổ tay, xương cổ và xương hông, ảnh hưởng tới chức năng tiêu hóa... Để ngăn ngừa tình trạng trên, cha mẹ phải giúp trẻ hiểu được những kiến thức này, đồng

thời nhắc trẻ chú ý nghỉ ngơi và vận động.

11 đối diện với Tâm lý chống đối của Trẻ, phải làm Thế nào?

Nếu thỉnh thoảng trẻ nghịch ngợm, không nghe lời người lớn, thì cha mẹ thường không bận tâm; nhưng nếu trẻ thường xuyên không nghe lời, không quản được thì cha mẹ sẽ cảm thấy vô cùng đau đầu. Nhưng "bất hạnh" là rất nhiều cha mẹ nhận ra rằng, càng lớn thì hành vi không nghe lời của trẻ càng nghiêm trọng, cho dù cha mẹ nói gì, cho dù điều đó có ích lợi với bản thân mình như thế nào thì trẻ đều luôn phủ định rồi mới tính tiếp.

Rốt cuộc chuyện này là như

thế nào?

Thực ra, trong quá trình phát triển tâm lý của trẻ sẽ có một giai đoạn đột nhiên tính tình trẻ trở nên nóng nảy, không nghe lời, không muốn người khác can thiệp vào chuyện của mình. Đây là hiện tượng rất bình thường, là tâm lý chống đối của trẻ đang hình thành. Do sự phát triển của ý thức cá nhân, nói năng, vận động và sự phát triển của khả năng nhận biết sự vật, nên trẻ cảm thấy có một số việc mình có thể tự làm, vì thế sẽ nảy sinh xung đột với quan điểm giáo dục của cha mẹ. Nhưng cha mẹ thì lại nghĩ rằng, trẻ đang chống đối mình.

Đối mặt với tâm lý chống đối

này, cha mẹ nên làm thế nào?

(1) Tìm hiểu nguyên nhân trẻ nảy sinh tâm lý chống đối

Muốn giải quyết vấn đề một cách ổn thỏa, trước tiên phải tìm ra căn nguyên của vấn đề. Thông thường, trẻ nảy sinh tâm lý chống đối chủ yếu là do những nguyên nhân dưới đây.

*** Cha mẹ không lấy mình làm gương**

Con trai thời kỳ này đã có khả năng tư duy độc lập ở mức độ nhất định. Khi trẻ phát hiện cha mẹ yêu cầu quá nghiêm khắc với mình nhưng lại quá rộng rãi với bản thân, thì dĩ nhiên trẻ sẽ không cam tâm tình nguyện nghe lời cha mẹ.

Cho dù những gì cha mẹ nói đều có lý nhưng chúng vẫn không chịu phục tùng. Trẻ càng lớn thì hiện tượng này càng rõ rệt.

*** Coi con là trẻ con**

Một số cha mẹ không bận tâm tới sự trưởng thành của trẻ, lúc nào cũng coi trẻ như trẻ con, nói với trẻ rằng cái này không được làm, cái kia cũng không được làm, đây chính là một nguyên nhân quan trọng khác khiến trẻ nảy sinh tâm lý chống đối. Tâm lý tìm tòi của con trai rất mãnh liệt, cái gì cũng muốn nhìn, muốn sờ, muốn chạm vào... Nếu cha mẹ thường xuyên vì chuyện đó mà trách mắng và trừng phạt trẻ, đối xử thô bạo với những

hành vi khám phá thế giới của con thì sẽ gây ra sự bất mãn ở chúng.

*** Trẻ không thể chịu được những lời căn nhắc của cha mẹ**

Có cha mẹ thích căn nhắc với trẻ suốt cả ngày: Cái này phải làm thế này, cái kia phải làm thế kia; cái này không đúng, cái kia cũng không đúng... suốt ngày mắng sa sả không ngớt, cuối cùng khiến trẻ vì quá chán ngán mà nảy sinh tâm lý chống đối.

*** Cha mẹ đơn phương yêu cầu trẻ**

Có cha mẹ không tôn trọng trẻ, lúc dạy dỗ trẻ luôn yêu cầu rằng không được thế này,

không được thế kia; có cha mẹ mong con cái thành tài, bắt trẻ học cái này, học cái nọ, khi trẻ không có hứng thú và không muốn học, cha mẹ liền mang uy nghiêm của mình ra, điều đó dễ làm nảy sinh sự đối lập về tình cảm với con cái.

Thực ra, mỗi đứa trẻ đều có tính cách ngoan ngoãn bẩm sinh. Khi trẻ có tâm lý chống đối, trước tiên cha mẹ nên suy nghĩ và nhìn nhận lại bản thân, đừng suốt ngày trách mắng rằng trẻ không chịu nghe lời, lẽ nào sinh ra con đã là đứa trẻ không nghe lời và thích làm loạn sao? Trẻ thật sự muốn trở thành một người lúc nào cũng muốn đối đầu với cha mẹ sao? Thực ra, trẻ xuất hiện tâm lý chống đối là do

phương thức giáo dục có vấn đề, cha mẹ nên thay đổi thái độ và phương thức giáo dục.

(2) Thay đổi phương thức giáo dục, ứng phó với sự đối kháng của trẻ

Trong quan niệm truyền thống, người ta quen với việc coi trẻ là vật sở hữu, không coi trẻ là một chủ thể phát triển, một thành viên của xã hội. Vì thế, mọi người cần phải nhanh chóng thay đổi quan niệm giáo dục con cái, nên đứng trên vị trí bình đẳng, tôn trọng trẻ, lắng nghe ý kiến của trẻ, cố gắng dùng cách thương thảo để dẫn dắt trẻ, cùng trẻ xây dựng nhận thức về sự vật, tạo cho trẻ một môi trường rộng rãi, tự do, hài hòa. Khi trẻ xuất

hiện tâm lý chống đối, cha mẹ không được đánh mắng, càng không được ép buộc, có thể cho phép trẻ tồn tại tâm lý chống đối này trong phạm vi và mức độ nhất định.

Cha mẹ cần làm được những điểm sau.

*** Tôn trọng trẻ, tin tưởng trẻ**

Coi trẻ là một cá thể độc lập, đối xử với trẻ bình đẳng như bạn bè. Nếu cha mẹ chỉ biết cần nhần hoặc đánh mắng, chắc chắn trẻ sẽ coi lời của bạn như gió thoảng bên tai, và nảy sinh tâm lý phản cảm.

*** Bình tĩnh xử lý tâm lý chống đối**

Nếu là do cha mẹ thì nên chú ý sửa đổi. Nếu là con cái làm ầm vô cớ thì có thể áp dụng phương pháp xử lý lạnh lùng, không bận tâm tới hành vi chống đối của trẻ, sau đó tiến hành giáo dục, dẫn dắt, nói rõ tốt – xấu. Cha mẹ nhất định không được đổ thêm dầu vào lửa, vì như thế chỉ khiến sự việc càng tệ hơn.

*** Khen ngợi và khích lệ trẻ**

Với tinh thần chống đối và dám có ý kiến riêng của trẻ thì trước tiên cha mẹ phải bày tỏ thái độ khẳng định, sau đó phải dẫn dắt trẻ nói ra lý do vì sao lại nói và làm như vậy. Nếu có lý do đúng đắn thì phải khích lệ, biểu dương. Nếu không có lý do thì không nên

phản đối một cách mù quáng mà phải tiến hành phân tích. Thậm chí có lúc hãy thử làm theo ý của trẻ, dùng hiệu quả trực quan để giáo dục trẻ, để trẻ nhận thức được một cách sâu sắc rằng làm như vậy là không được, làm như thế không đúng.

*** Biết cách phát hiện điểm sáng của trẻ**

Với hành vi tò mò, ham hỏi, thích động não suy nghĩ của trẻ, cha mẹ phải căn cứ vào tình hình thực tế để dẫn dắt và giảng giải một số đạo lý mà trẻ có thể hiểu được, không được phủ định hoàn toàn khi trẻ nói sai. Dĩ nhiên, nếu phát hiện hành vi của trẻ có tính nguy hiểm thì nên kịp thời ngăn

chặn, đồng thời giảng giải cho con hiểu.

(3) học cách khéo léo Tận dụng Tâm lý chống đối của Trẻ

Đối với một số trẻ có tâm lý chống đối mãnh liệt, nếu dùng phương pháp bình thường để giáo dục thì trẻ không những không nghe lời mà còn làm ngược lại, như thế cũng chẳng có tác dụng gì. Lúc này, cha mẹ hãy thử thuận theo ý của trẻ, dẫn dắt theo hướng ngược lại, tự nhiên trẻ sẽ được giáo dục trong sự chống đối.

Một bà mẹ nọ thường tối nào cũng phải kêu gọi con trai đi tắm, con trai thường không chấp hành "mệnh lệnh" hoặc kiếm cớ thoái thác, lần nào

cũng phải giăng co nửa tiếng đồng hồ mới túm được cậu vào nhà tắm.

Lần này, bà mẹ ấy chuyển cách khác. Khi đến giờ đi tắm, mẹ không yêu cầu cậu con trai đi tắm nữa mà nói với bố của cậu: "Cả nhà chúng ta đều phải tắm, bởi vì tất cả vi khuẩn trên người đều sẽ bị nước chảy 'ào ào' cuốn đi. Bố nó này, mấy hôm trước anh bị cảm cúm là do vi khuẩn ở quá lâu trên người anh, do anh không giữ vệ sinh sạch sẽ đấy".

Con trai ngồi cạnh chăm chú nghe, chắc chắn là rất hứng thú với mối liên hệ giữa "tắm" và "vi khuẩn". Lúc ấy, mẹ nói với con trai: "Con à, ngày nào con cũng không thích tắm, dù

sao thì cũng không thích giữ vệ sinh, tối nay con cũng không tắm đúng không?"

Con trai vừa nghe mẹ nói "không" muốn cho cậu tắm, tâm lý chống đối thôi thúc cậu lao thật nhanh vào trong nhà tắm. Tiếp đó, trong tiếng nước chảy ào ào, cậu thò đầu ra hỏi một tràng: "Vi khuẩn bị rửa trôi như thế nào ạ?", "Hình dạng của virus cúm thế nào ạ?", "Có vi khuẩn thì sẽ cảm cúm sao ạ?"

Lúc này, thái độ "đối đầu" của con trai và mẹ bỗng chốc không còn nữa, thay vào đó là cảnh tượng tắm rửa vui vẻ.

Giáo dục gia đình là giáo dục khởi đầu của trẻ, chỉ cần cha mẹ có thể đặt mình vào góc độ

của trẻ để hiểu và tôn trọng suy nghĩ của chúng, đồng thời khéo léo lợi dụng tâm lý chống đối của con, thì không những có thể bồi dưỡng thói quen sống tốt đẹp mà còn có thể bồi dưỡng khả năng học tập cho trẻ.

12. Không được để trẻ tiếp xúc với các nội dung bạo lực

Nhân viên nghiên cứu của bệnh viện nhi Seattle (Mỹ) báo cáo rằng: Họ tiến hành nghiên cứu các bé trai từ 2 – 5 tuổi và phát hiện có khoảng 13.6% trong số đó có hành vi gây hấn nghiêm trọng; nếu con trai trong giai đoạn này, mỗi ngày xem 1 tiếng chương trình bạo lực trên tivi, thì khả năng có

hành vi gây hấn nghiêm trọng, cao gấp 3 lần những cậu bé không xem chương trình bạo lực.

Kết quả nghiên cứu này chứng minh được mức ảnh hưởng của các chương trình bạo lực đối với con trai. Tương đồng với kết quả nghiên cứu này còn có một bài trắc nghiệm tâm lý học nổi tiếng khác.

Cho hai nhóm bé trai ngẫu nhiên vào hai căn phòng, một nhóm xem chương trình đánh nhau, một nhóm xem chương trình tivi bình thường. Sau khi tiết mục kết thúc, nhóm trẻ xem chương trình bạo lực bắt đầu phá phách đồ chơi trong phòng và đánh lộn lẫn nhau; còn nhóm trẻ còn lại thì không

có hiện tượng này.

Rõ ràng là sự ảnh hưởng từ các chương trình bạo lực với tâm lý của con trai là rất rõ rệt. Một mặt, vì trẻ còn nhỏ, khả năng nhận thức vẫn chưa phát triển hoàn thiện, chúng thiếu khả năng phán đoán sự vật một cách chính xác và rất dễ bắt chước; khi trên tivi xuất hiện cảnh bạo lực, trẻ sẽ cảm thấy thú vị, mà cơ bản không ý thức được nó có gì không đúng và có gì nguy hại, điều đó rất dễ khiến trẻ bị ảnh hưởng từ lời nói và hành vi của nhân vật trong tivi. Mặt khác, con trai sinh ra đã có "tâm lý anh hùng", cho rằng "dũng cảm" là phẩm chất tốt nhất; sau khi xem các chương trình bạo lực, chúng sẽ thi nhau bắt chước,

cảm thấy tự hào về các hình thù kỳ quái, về việc đánh nhau, gây chuyện.

Rốt cuộc bạo lực có ảnh hưởng gì tới trẻ? Cha mẹ nên nhìn nhận vấn đề này như thế nào?

(1) Các chương trình bạo lực tác động trực tiếp tới hành vi của con trai

Vì sao những cậu bé xem chương trình bạo lực lại có tính gây hấn và tính công kích? Căn cứ vào sự phát triển tâm lý trẻ và đặc điểm của chương trình bạo lực, có thể nhận ra những nguyên nhân dưới đây.

*** Trực tiếp làm mẫu hành vi công kích**

Thời kỳ nhi đồng và dậy thì là hai giai đoạn mà con người có khả năng bắt chước mạnh liệt nhất. Trẻ rất thích bắt chước và thể hiện những động tác, lời nói và tình tiết trong các chương trình bạo lực. Ban đầu chúng chỉ bắt chước qua các trò chơi, nhưng dần dần sẽ ứng dụng nó vào trong cuộc sống hiện thực.

*** Tác dụng đánh thức cảm xúc**

Khi trẻ xem các chương trình bạo lực sẽ xuất hiện các phản ứng tâm sinh lí và cảm xúc rất rõ rệt. Phản ứng này rất yếu khi xem các chương trình phi bạo lực. Khi xem chương trình bạo lực đúng lúc trẻ đang gặp phải trở ngại hoặc khó khăn

nào đó thì phản ứng tâm sinh lý và cảm xúc này sẽ liên kết với cảm xúc tức giận lúc ấy. Lần sau khi gặp phải tình huống tương tự, trẻ sẽ thông qua "phản ứng chế ước" về tâm lý tương tự, thông qua hành vi bạo lực để bày tỏ cảm xúc của mình.

*** Giảm bớt mức độ nhạy cảm với hành vi bạo lực**

Phản ứng cảm xúc được khơi dậy do xem chương trình bạo lực sẽ vì tiếp xúc nhiều lần mà giảm bớt phản ứng. Đó là sự nhờn hóa cảm xúc do liên tục xem các cảnh quay bạo lực gây ra, điều đó sẽ làm giảm đi sự đồng cảm của trẻ với người bị hại trong cuộc sống hiện thực. Nói một cách đơn giản, trẻ đã

quen với chương trình bạo lực thì sẽ không còn thấy xa lạ nữa. Cụ thể là khi trẻ nhìn thấy có người bị ức hiếp trong cuộc sống hiện thực thì sẽ không có cảm giác chính nghĩa và tâm lý giúp đỡ kẻ yếu mảnh liệt như trước nữa.

*** Giảm bớt sự kiểm chế với hành vi công kích**

Cho dù là con trai thì khả năng khống chế tinh thần cũng rất cao, khi nó bị kích thích tới mức nổi giận hoặc cảm thấy tức giận, nó sẽ kiểm chế cảm xúc này một cách tự nhiên chứ không trực tiếp bày tỏ ra ngoài. Tuy nhiên, khi xem nhiều các chương trình bạo lực, đặc biệt là nhìn thấy hành vi công kích mà người khác

biểu lộ, thì khả năng kiểm chế tâm lý và cảm xúc của trẻ sẽ giảm đi.

*** Chương trình bạo lực bóp méo cách hiểu về phương pháp giải quyết xung đột**

Trong các chương trình bạo lực thường có quan niệm "dùng bạo lực khống chế bạo lực", dùng các hành vi bạo lực để giải quyết các loại xung đột. Xem những chương trình này, có thể trẻ sẽ cho rằng "người tốt" thông qua bạo lực để khống chế "kẻ xấu" là chuyện bình thường, đó là việc chính nghĩa trong xã hội. Với những đứa trẻ vẫn chưa có khả năng phân biệt rõ câu chuyện hư cấu và cuộc sống hiện thực, thì quan niệm trên sẽ gây những

ảnh hưởng xấu.

(2) Để trẻ tìm hiểu hiện thực, giảm bớt ảnh hưởng từ chương trình bạo lực

Ngày nay, trẻ có rất nhiều cách để tiếp xúc với các chương trình bạo lực: mạng internet, tivi, phim ảnh, băng đĩa, truyện tranh... muốn cấm cũng rất khó. Cho dù cấm trẻ xem những chương trình này, thì chúng vẫn có thể chịu ảnh hưởng từ hành vi của các bạn. Vì thế, muốn giảm bớt ảnh hưởng từ chương trình bạo lực với trẻ, trước tiên cha mẹ phải tiến hành giáo dục một cách đúng đắn, để trẻ tìm hiểu tình hình thực tế ngoài xã hội, giúp chúng phân biệt rõ sự khác biệt giữa câu chuyện hư cấu và

hiện thực ngoài đời. Chỉ có như vậy mới có thể giảm bớt được ảnh hưởng không tốt từ các chương trình bạo lực đối với trẻ một cách hữu hiệu. Cha mẹ phải nói với trẻ về những nội dung sau.

*** Bạo lực xã hội không đơn giản như trên tivi**

Bạn nên nói với con trai của mình quá trình chế chế tác chương trình trên tivi và một số phương pháp sáng tác văn học, để trẻ hiểu trên tivi có nhiều cảnh bạo lực như vậy chỉ là để tăng thêm tính kích thích cho chương trình, còn trong xã hội hiện thực không có nhiều bạo lực như vậy, bởi vì luật pháp và đạo đức xã hội sẽ trừng phạt và khiển trách

hành vi bạo lực, trong phần lớn trường hợp, hành vi bạo lực đều có thể khống chế được.

*** Hành vi bạo lực trong xã hội sẽ bị trừng phạt**

Hãy nói với con trai của bạn rằng, xã hội chú trọng luật pháp. Trong xã hội, bạo lực không phải là biểu hiện anh hùng của nam nhi, ngược lại là một biểu hiện của sự dã man, là hành động mà xã hội văn minh không cho phép.

Ví dụ, trên tivi, khi muốn có một đồ vật mà người khác không cho bạn, bạn có thể đánh anh ta một trận rồi cướp lấy là được; nhưng trong xã hội hiện thực, nếu bạn đánh người thì có thể sẽ phải chịu sự trừng phạt và khiển trách tương ứng,

nếu bạn "cướp" thì sẽ trở thành phạm tội và sẽ phải chịu sự trừng phạt của pháp luật.

*** Bạo lực không phải là phương pháp giải quyết vấn đề hữu hiệu**

Hãy nói với con trai của bạn rằng, nội dung phim trên tivi là hư cấu, bạo lực trong đó có thể giải quyết vấn đề nhưng trong cuộc sống hiện thực thì không thể, bạo lực giải quyết xung đột sẽ chỉ khiến hai bên chịu tổn hại nghiêm trọng.

Nếu phát hiện con trai của bạn đang xem một số chương trình bạo lực hoặc nó đã chịu một vài ảnh hưởng, bạn phải kịp thời nói chuyện với con về sự khác biệt giữa thế giới hiện thực và câu chuyện hư ảo, để

trẻ hiểu không thể mang những tình tiết trong câu chuyện hư cấu ứng dụng vào trong hiện thực, nếu không sẽ bị trừng phạt.

(3) Hướng dẫn con trai xem phim hoạt hình như thế nào

Đối với con trai, phim hoạt hình là một bộ phận không thể thiếu trong cuộc sống của trẻ. Bạn có thể cấm trẻ xem chương trình giải trí, phim dài tập, nhưng sẽ rất khó khăn nếu cấm trẻ xem phim hoạt hình. Kết quả của hành động đó sẽ chỉ khiến bạn và trẻ nảy sinh tranh chấp, cuối cùng thất bại vẫn thuộc về bạn.

Vì thế, cha mẹ nên đối diện với vấn đề này, suy nghĩ xem làm

thế nào để giúp trẻ lựa chọn phim hoạt hình, làm thế nào để trong quá trình xem phim hoạt hình, trẻ có được những ảnh hưởng tích cực, hạn chế những tác động xấu.

*** Giúp trẻ lựa chọn phim hoạt hình hay**

Trên thế giới có một số bộ phim hoạt hình xuất sắc, kinh điển, hình tượng nhân vật đáng yêu, được rất nhiều bạn nhỏ yêu mến, cha mẹ có thể cùng con thưởng thức, ví dụ như "Vua sư tử", "Chuột Mickey và vịt Donald", "Tom và Jerry"...

*** Không phải tất cả các phim hoạt hình đều thích hợp với trẻ**

Hiện nay, trên thị trường có rất nhiều phim hoạt hình người lớn, ví dụ như bộ phim "Shin- cậu bé bút chì" câu chuyện tuyên truyền bạo lực, sắc dục, khủng bố... không thích hợp với trẻ con. Trong khi lựa chọn phim hoạt hình, cha mẹ nhất định phải đứng trên góc độ của trẻ, dùng cách suy nghĩ của trẻ để phán đoán.

*** Cùng trẻ xem phim hoạt hình**

Cha mẹ có thể cùng con xem phim hoạt hình, đồng thời nhân cơ hội đó dẫn dắt trẻ bàn luận, đánh giá, so sánh nhân vật và tình tiết trong phim, từ đó để trẻ trở thành người chủ động xây dựng nhận thức, thật sự trải nghiệm tinh thần trong

các bộ phim hoạt hình xuất sắc.

Dĩ nhiên, cha mẹ không được coi phim hoạt hình là người bạn quan trọng hoặc người bạn duy nhất trong quá trình trưởng thành của trẻ. Suy cho cùng, dù phim hoạt hình có khoa học và tinh tế đến thế nào thì "dinh dưỡng cho tâm hồn" mà nó mang lại cho trẻ đều có hạn và không toàn diện, cha mẹ phải lựa chọn thêm những phương thức giải trí khác để trẻ có thêm càng nhiều cơ hội để nhận biết thế giới và học thêm kiến thức mới.

13. Đừng để con trai rơi vào "vòng xoáy hâm mộ ngôi sao"

Đây là thời đại của các ngôi sao thần tượng, từ ngôi sao ca nhạc, đến người mẫu, diễn viên, đến trào lưu phim Hàn, phim Âu Mỹ, phim Hồng Kông Đài Loan... Ngày nay, các ngôi sao, thần tượng đang nhanh chóng lấp đầy màn hình, mạng internet... Cùng với sự phát triển lớn mạnh của những ngôi sao thần tượng này là sự xuất hiện của "fans group" với quy mô lớn. Một điều không thể không phủ nhận là thành viên của các "fans group" lớn mạnh đều tập trung các thanh thiếu niên.

Trẻ mê thần tượng cũng là một vấn đề đau đầu của rất nhiều bậc phụ huynh. Vì sao trẻ lại có ham muốn tôn thờ thần tượng? Vì sao chúng có

thể mê đắm như vậy? Cha mẹ không thể đưa ra câu trả lời chính xác, nhưng cũng không thể né tránh vấn đề này. Thanh thiếu niên hâm mộ thần tượng là một hiện tượng phổ biến, thần tượng có ảnh hưởng quan trọng đối với sự trưởng thành của thanh thiếu niên. Điều mà cha mẹ nên suy nghĩ là: Khi trẻ hâm mộ các minh tinh, nên làm thế nào?

(1) Nhìn nhận việc "hâm mộ ngôi sao" một cách đúng đắn

Trẻ đam mê thần tượng thực ra vẫn là biểu hiện của tâm lý phát triển chưa hoàn thiện. Trong lòng trẻ vẫn chưa thực sự hiểu rõ mình thích cái gì, theo đuổi cái gì, nhận thức của

chúng cũng chưa hoàn thiện.

Rất rõ ràng, tôn sùng thần tượng là một trong những đặc trưng tâm lý quan trọng trong thời kỳ thanh thiếu niên, là điều khó tránh khỏi. Hâm mộ các ngôi sao một cách hợp lý cũng là một khát vọng để theo đuổi thành công, là hiện tượng tâm lý rất bình thường. Với một hiện tượng tất yếu, yêu cầu thanh thiếu niên cự tuyệt thần tượng, rõ ràng là không hợp lý.

Vì thế, cha mẹ phải thừa nhận rằng, đối với trẻ, có thần tượng là một điều tất yếu. Trên thế giới này, nếu trẻ không có người để khâm phục và tôn thờ thì nhất định đứa trẻ ấy là một người tự đại, nó cho rằng

trên thế giới này chỉ có mình là giỏi nhất. Trẻ có thần tượng thì chúng tỏ nó muốn noi gương, mặc dù có thể thần tượng này không hoàn mỹ như nó tưởng tượng nhưng vì cách theo đuổi mục tiêu cuộc đời và giá trị của trẻ không giống như người lớn, không được trải qua những suy nghĩ lý tính, vì thế thứ mà chúng cần bây giờ chỉ là một tấm gương.

Đối với thanh thiếu niên, thần tượng là tấm gương và khuôn mẫu để chúng gửi gắm lý tưởng và khát vọng, chúng sẽ vô tình hay hữu ý bắt chước, học tập một vài đặc điểm và tính cách của thần tượng hoặc là một vài phẩm chất tốt đẹp để từ đó được khích lệ. Đối với chúng, thần tượng là cái tôi lý

tưởng để học tập và mơ ước.

Vì thế, khi cha mẹ phát hiện trẻ có hành vi hâm mộ thần tượng thì không nên tỏ ra kinh ngạc, càng không nên trách cứ hay đánh mắng trẻ mà phải coi đó là hiện tượng bình thường, dẫn dắt trẻ phân tích rõ cuộc trẻ thích ngôi sao nào, có thể tìm thấy những ưu điểm và điểm đáng học hỏi nào từ họ.

(2) Cùng trẻ "hâm mộ thần tượng"

Muốn bồi dưỡng ý thức hâm mộ thần tượng đúng đắn, học được những điều mà mình có thể tận dụng từ thần tượng, cha mẹ hãy thử cùng trẻ hâm mộ thần tượng. Chỉ khi tìm hiểu "ngôi sao" mà trẻ hâm mộ thì cha mẹ mới có thể nói về

"ngôi sao"; Chỉ có đánh giá "ngôi sao" một cách khách quan thì mới có tác dụng cảm hóa để hình thành nhân sinh quan và giá trị quan cho trẻ.

Nếu cha mẹ chỉ đơn giản áp dụng phương pháp ném đĩa CD của ngôi sao, xé hình ngôi sao hoặc là nói trước mặt trẻ: "Anh ấy (cô ấy) xấu chết đi được!", "Những ngôi sao ca nhạc này thật chẳng ra làm sao, sao lại hâm mộ họ, thật ấu trĩ!", "Hâm mộ ngôi với chả sao, chú tâm vào học hành đi!"..... không những không có ý nghĩa gì mà ngược lại còn khiến trẻ nảy sinh tâm lý chống đối.

Vì thế, cha mẹ hãy thử cùng con hâm mộ ngôi sao. Trong

quá trình này, cũng có thể tìm hiểu vì sao con hâm mộ ngôi sao, hâm mộ ngôi sao như thế nào, hâm mộ tới mức độ nào... từ đó hiểu được tình hình hâm mộ ngôi sao của trẻ, nắm được toàn bộ quá trình. Trong quá trình này, cha mẹ còn có thể hướng dẫn trẻ, ví dụ yêu cầu trẻ hoàn thành nhiệm vụ học tập nhất định, sau khi đạt được yêu cầu, cha mẹ cho phép và cùng trẻ "hâm mộ ngôi sao".

Khi cha mẹ hiểu được "ngôi sao" mà trẻ hâm mộ thì mới có thể "cùng chung ngôn ngữ" với trẻ, đồng thời qua cách nói chuyện dẫn dắt trẻ, chỉ ra ở ngôi sao có những điểm nào đáng học tập và điểm nào không nên học, hâm mộ thần tượng nên ở mức độ nào... như

thể trẻ mới dễ dàng tiếp thu.

(3) Ngăn ngừa việc "hâm mộ ngôi sao" không lành mạnh

Khi trẻ lựa chọn thần tượng, trong quá trình cùng trẻ hâm mộ ngôi sao, cha mẹ nên hướng dẫn cho trẻ những điểm sau để trẻ có một khởi đầu lành mạnh.

* Giúp trẻ phân tích nguyên nhân hình thành trào lưu thần tượng trong xã hội hiện nay, để tiện cho trẻ đối diện với thần tượng một cách lý tính;

* Kể cho trẻ nghe các câu chuyện về những con người đã có những cống hiến to lớn cho xã hội, để tăng thêm hiểu biết của trẻ về vai trò của thần

tượng;

* Phân tích cho trẻ về những ảnh hưởng khác nhau của những thần tượng khác nhau đối với mọi người, dẫn dắt trẻ lựa chọn thần tượng có sức ảnh hưởng to lớn tới mọi người;

* Việc theo đuổi thần tượng không được chiếm quá nhiều thời gian, nghe nhạc và xem các chương trình điện ảnh chỉ là một phần nhỏ trong cuộc sống, phần lớn thời gian nên dành cho học tập và làm việc, thực hiện hoài bão to lớn của bản thân.

Thanh thiếu niên tôn thờ thần tượng là việc vô cùng bình thường, nhưng tôn thờ quá mức, trở thành fan cuồng là

không bình thường. Có trẻ coi âm mộ thần tượng là chính, học tập là phụ; có trẻ với ngôi sao như hình với bóng, ngôi sao đi đến đâu là theo đến đó; một số trẻ ban ngày nghĩ đến ngôi sao, đêm mơ tới ngôi sao, nhìn thấy ngôi sao là xúc động tới mức nước mắt đầm đìa...

Nếu trẻ "âm mộ ngôi sao" tới mức mê mết, say đắm, điên đảo thì chắc chắn sẽ ảnh hưởng đến học hành và sự phát triển sức khỏe tâm sinh lý. Khi trẻ có "xu hướng" này trong thái độ "theo đuổi thần tượng", cha mẹ phải chú trọng và dẫn dắt một cách đúng đắn, tránh để trẻ càng lún càng sâu, rơi vào "vòng xoáy" không thể dứt ra được.

(4) Chuyển hóa tôn thờ thành khích lệ

Là một trong những đặc trưng tâm lý quan trọng trong thời kỳ thanh thiếu niên, tôn thờ thần tượng là điều khó tránh khỏi. Hâm mộ ngôi sao một cách hợp lý là khao khát theo đuổi thành công, là hiện tượng tâm lý rất bình thường.

Cha mẹ nên dựa vào nhân tố tâm lý "hâm mộ ngôi sao" này, dẫn dắt trẻ chuyển hóa tôn thờ "ngôi sao" thành một sự khích lệ, từ đó thúc đẩy sự phát triển lành mạnh về tâm sinh lý cho trẻ.

Chẳng hạn, quá trình phấn đấu, hình tượng lành mạnh và tốt đẹp của thần tượng, cùng với tinh thần cống hiến và

nhiệt tình tham gia các hoạt động từ thiện đều là những điểm đáng để trẻ học tập và tôn kính. Ví dụ: Ngôi sao điện ảnh Thành Long hồi nhỏ nhà nghèo, ông đã dựa vào sự nỗ lực và phấn đấu hết mình để có được sự nghiệp như ngày hôm nay; Mỹ Tâm là một trong những ca sĩ có rất nhiều đóng góp cho hoạt động xã hội và công ích, cô đã lập ra quỹ từ thiện Mỹ Tâm từ năm 2008, tổ chức rất nhiều hoạt động có ý nghĩa, hỗ trợ thiết thực cho các hoàn cảnh khó khăn khắp các tỉnh, thành trên cả nước với số tiền lên đến hàng chục tỷ đồng ...

Những thần tượng như vậy rất đáng để trẻ học tập. Cha mẹ dẫn dắt trẻ cảm nhận giá trị

của thần tượng như vậy là đã tạo cơ hội để trẻ nhận thức thần tượng một cách lý trí; đó cũng là cơ hội mượn sức mạnh của thần tượng, để bồi dưỡng trẻ hình thành ý thức và phẩm chất tốt đẹp.

14. Nhìn nhận việc giao lưu giữa con trai với con gái một cách đúng đắn

Giao lưu là một trong những nhu cầu cơ bản của con người, không có sự giao lưu, con người sẽ không thể phát triển; khả năng giao tiếp là một khả năng quan trọng của con người, khả năng giao tiếp giỏi hay kém quyết định mức độ và chất lượng giao tiếp của con người. Tin rằng các bậc cha mẹ đều hiểu tầm quan trọng

của giao tiếp và khả năng giao tiếp, điều mà cha mẹ lo lắng là trẻ giao lưu với bạn khác giới có thể sẽ nảy sinh yêu sớm, thậm chí học thói xấu và ảnh hưởng đến học tập.

Tuy nhiên, cha mẹ không thể vì sợ trẻ yêu sớm mà ngăn cấm con giao lưu với các bạn khác giới. Nếu trong thời kì thanh thiếu niên mà trẻ thiếu sự giao lưu bình thường với các bạn khác giới, thì sau này lớn lên chúng có thể xuất hiện những thiếu hụt về tâm lý. Bởi vì sự giao tiếp bình thường giữa những người khác giới có thể giúp chúng hình thành ý thức đúng đắn về vai trò giới tính, xây dựng hình tượng cô bé cậu bé chuẩn xác hơn; có thể thúc đẩy sự bù đắp về tính cách

giữa hai giới, khiến cá tính phẩm chất của các cô bé, cậu bé phát triển toàn diện hơn; có thể đóng vai trò thúc đẩy đối với tâm lý lành mạnh như tính cách vui vẻ, nhiệt tình, chân thật, thẳng thắn, hỗ trợ cho sự trưởng thành và phát triển của các cô bé, cậu bé.

Chính vì điều đó, cha mẹ không những không được ngăn cấm mà còn phải ủng hộ trẻ giao lưu với bạn khác giới, đồng thời nêu ra những ý kiến tích cực với con.

(1) Tìm hiểu bốn giai đoạn trong giao lưu khác giới

Để có thể hướng dẫn trẻ giao lưu với người khác giới một cách đúng đắn, tránh yêu sớm, trước tiên cha mẹ phải tìm

hiếu đặc điểm phát triển của việc giao lưu khác giới trong giai đoạn dậy thì.

*** giai đoạn thứ nhất: Thời kỳ mơ hồ**

Con trai từ 10 đến 12 tuổi, con gái từ 9 đến 11 tuổi là thời kỳ mơ hồ về ý thức giới tính và tình dục. Lúc này, chức năng tình dục của con trai và con gái chưa phát triển hoàn thiện, nhưng đã xác định được vai trò giới tính của mình, nhạy cảm với sự khác biệt giới tính. Khi con trai và con gái ở cùng nhau sẽ cảm thấy xấu hổ, gò bó, thường chọn thái độ né tránh hoặc xa cách; còn đối với những người khác giới trưởng thành thì lại tỏ ra quá thân mật và yêu mến.

*** giai đoạn thứ hai: Thời kỳ ái mộ**

Trong giai đoạn con trai từ 12 đến 14 tuổi, con gái từ 11 đến 13 tuổi mà ở cùng nhau sẽ cảm thấy thú vị; hứng thú quan sát và ngắm nghía tăng lên; chú ý tới biểu hiện, lời nói và động tác của bạn khác giới; đồng thời bắt đầu chú ý tới quần áo, cử chỉ của mình, hi vọng có thể để lại ấn tượng tốt đẹp với bạn khác giới. Ở giai đoạn này, sự tiếp xúc giữa những người khác giới thường sẽ liên tưởng tới tình dục một cách vô thức. Nhưng thiện cảm với người khác giới rất mờ nhạt, không có đối tượng cụ thể.

*** giai đoạn thứ ba: Thời kỳ mới yêu**

Con trai từ 14 đến 16 tuổi, con gái từ 13 đến 15 tuổi. Lúc này, chức năng tình dục của con trai, con gái đã hoàn thiện, trong lòng bắt đầu nảy mầm "mối tình đầu". Trong những bạn khác giới cùng trang lứa, khi phát hiện đối tượng mà mình thích thì sẽ đặc biệt chú ý và quan tâm. Về tình cảm sẽ hi vọng được tiếp xúc và giao lưu thường xuyên, nhưng về lý trí thì lại có rất nhiều băn khoăn. Có trẻ có thể dồn sự chú ý vào mấy người bạn khác giới cùng một lúc.

*** giai đoạn thứ tư: Thời kỳ yêu đương**

Sau khi trải qua ba giai đoạn trên, con trai, con gái bước vào thời kỳ yêu đương. Ở thời kỳ

này sẽ rất chung tình, yêu một người bạn khác giới nào đó, lúc này thường sẽ xuất hiện những "cô cậu si tình", một khi đã yêu nhau thắm thiết thì sẽ bất chấp tất cả.

(2) Dẫn dắt trẻ giao lưu với bạn khác giới như thế nào

Trên đây là đặc điểm phát triển phổ biến về giao lưu khác giới của trẻ trong thời kỳ dậy thì. Dĩ nhiên là mỗi trẻ sẽ có đặc trưng riêng của mình, cha mẹ nên quan sát và tìm hiểu mọi biểu hiện của trẻ để kịp thời đưa ra những hướng dẫn đúng đắn. Cha mẹ có thể căn cứ vào những đặc điểm lứa tuổi khác nhau, để tiến hành giáo dục đón đầu, "phòng bệnh hơn chữa bệnh".

*** giai đoạn thứ nhất: Thời kỳ mơ hồ**

Cha mẹ nên hướng dẫn trẻ nhìn nhận vai trò giới tính của mình. Khi giao tiếp với các bạn khác giới cùng độ tuổi phải chân thành, rộng lượng, khắc phục tâm lý gò bó, e thẹn; còn khi giao tiếp với người khác giới trưởng thành, không nên thân mật quá mức. Đặc biệt là bố với con gái, mẹ với con trai, thì nên thân mật một cách thích hợp, không nên quá mức.

*** giai đoạn thứ hai: Thời kỳ ái mộ**

Cha mẹ phải giáo dục trẻ tôn trọng bạn khác giới và tôn trọng chính mình, chú ý tới nếp sống văn minh lịch sự và

dáng vẻ của bản thân, quan tâm đến các việc của tập thể, dốc sức vì tập thể, bạn nam bạn nữ hợp tác một cách thành thực. Thời kỳ này cũng chính là lúc chức năng tình dục dần dần hoàn thiện, cha mẹ phải nghiêm túc giảng giải cho trẻ nghe những kiến thức về giới tính tình dục và phương pháp nhìn nhận đúng đắn.

*** giai đoạn thứ ba: Thời kỳ mới yêu**

Cha mẹ phải giáo dục, dẫn dắt trẻ tham gia nhiều hoạt động, cố gắng giảm bớt cơ hội tiếp xúc riêng với các bạn khác giới, đặc biệt là không được tiếp xúc riêng với một bạn khác giới quá nhiều, tránh để khơi dậy

mối tình đầu, ảnh hưởng tới việc học hành và sự phát triển toàn diện. Giáo dục trẻ trong quá trình giao lưu với bạn khác giới phải chú ý lời nói hành vi của mình, không được tùy tiện trêu đùa, càng không có những hành động thân mật quá.

*** giai đoạn thứ tư: Thời kỳ yêu đương**

Cha mẹ phải giáo dục trẻ chú tâm vào cuộc sống ở trường học và cuộc sống tập thể, dùng ý chí khắc phục cuộc sống tình cảm với bạn khác giới; xây dựng mục tiêu cuộc đời cao thượng, làm một thanh niên có hoài bão to lớn. Ngoài ra, cha mẹ phải tiến hành giáo dục tình yêu cho con một cách

đầy đủ, nghiêm túc, loại bỏ những ảnh hưởng từ ý thức tư tưởng không đúng đắn.

(3) Những sai lầm giáo dục mà cha mẹ cần tránh

Khi xử lý vấn đề giao lưu giữa con trai với con gái, thái độ không đúng đắn của cha mẹ không những không giúp gì cho việc hướng dẫn một cách đúng đắn mà ngược lại còn đẩy mạnh sự xuất hiện và phát triển tình trạng "yêu sớm" giữa học sinh trung học, tiểu học. Vì thế, cha mẹ phải chỉnh đốn thái độ và cách nhìn nhận. Dưới đây là ba sai lầm nên tránh:

*** "Thần hồn nát thần tính"**

Rất nhiều cha mẹ nhìn thấy

con trai và con gái tiếp xúc với nhau nhiều, tặng quà cho nhau, cùng làm bài tập với nhau là đã kinh ngạc, coi đó là "yêu sớm".

Trên thực tế, thời kỳ thiếu niên là thời kỳ quá độ quan trọng trong phát triển tâm lý tình dục sơ khai của mỗi người, nó cần được biểu hiện ra ngoài. Trẻ sẽ từ "thời kỳ xa cách" ban đầu dần dần quá độ sang "thời kỳ tiếp cận", rồi lại hướng tới "thời kỳ yêu đương lãng mạn". Hiện tượng thích gần gũi với bạn khác giới, có bạn khác giới ở đó là vô cùng phấn khích, bắt đầu chú ý tới hình tượng của mình... đều là biểu hiện bình thường của "thời kỳ tiếp cận", những hiện tượng này cũng là bình

thường và hợp lý.

Nếu cha mẹ dùng thái độ trách mắng, ngăn cấm, phần nộ để nhìn nhận trẻ trong thời kỳ này thì sẽ kích thích và khiến sự phát triển tâm lý tình dục của trẻ trở nên lệch lạc, nghiêm trọng còn gây ra sự tổn thương suốt đời.

*** Sợ hãi, quan trọng hóa vấn đề**

Khi cha mẹ phát hiện trẻ tiếp xúc quá nhiều với bạn khác giới hoặc xuất hiện tình trạng "yêu sớm" thì sợ hãi, quan trọng hóa vấn đề quá mức.

Không hề phủ nhận rằng, trước ảnh hưởng của trào lưu xã hội ngày nay, một số cô bé, cậu bé sẽ làm những chuyện đi

quá giới hạn, nhưng đối với phần lớn trẻ ở giai đoạn này, thì hầu hết là ở trong trạng thái mơ hồ, rất nhiều tình huống không nghiêm trọng như người lớn tưởng. Tìm hiểu nguyên nhân khiến các cô bé, cậu bé yêu nhau, có đôi thì tiếp xúc quá nhiều ngoài giờ học, có đôi vì muốn giải tỏa áp lực nặng nề, có đôi vì không thể thoát khỏi sự cô độc, có đôi thì lại vì muốn tìm đối tượng để có thể tâm sự về những phiền muộn trong quá trình trưởng thành... Tất cả những nguyên nhân này đều là vấn đề rất dễ xuất hiện trong quá trình trưởng thành và phát triển của các cô bé, cậu bé, yêu chỉ là kết quả, cha mẹ nên nhớ tận gốc, bồi dưỡng tâm lý lành mạnh cho trẻ, tránh để yêu sớm là có

thể thu được kết quả tốt đẹp.

*** Quá mạnh tay**

Cha mẹ xử lý vấn đề yêu sớm bằng cách coi đó là một sai lầm vô cùng nghiêm trọng, thậm chí còn áp dụng phương pháp kiểm tra nhật ký, theo dõi, cách ly...

Kết quả của việc làm này là đẩy hai người yêu nhau lại gần nhau hơn. Thực ra trai gái yêu nhau vốn đã là một vấn đề phức tạp, những cô bé, cậu bé trong giai đoạn dậy thì vô cùng nhạy cảm và yếu đuối trong tình cảm, cần phải trò chuyện một cách chân thành và dẫn dắt một cách ôn hòa, khéo léo.

Phương pháp xử lý quá khích

sẽ chỉ là một sự bạo hành về tình cảm của trẻ, không những không giải quyết được vấn đề mà còn làm tăng thêm mâu thuẫn giữa cha mẹ với con cái, gây ra những vấn đề nghiêm trọng khác.

15. Nắm được kỹ năng Tâm Sự với con trai

Hiện nay, vấn đề khiến phần lớn cha mẹ cảm thấy đau đầu chính là việc tâm sự với con cái. Giáo dục con cái tận tình chu đáo nhưng con cái lại không nghĩ như vậy, lại còn thường xuyên coi những lời giáo huấn của cha mẹ là những lời cản nhàn vô nghĩa, thậm chí từ chối nói chuyện với cha mẹ. Rốt cuộc chuyện này là thế nào? Là trẻ có vấn đề

hay phương thức trò chuyện của cha mẹ có vấn đề?

Thực ra trẻ không có vấn đề, vấn đề là ở phía cha mẹ. Trò chuyện với trẻ, nếu chỉ tỏ ra nhiệt huyết tận tình là không đủ, vấn đề còn là nắm được kỹ năng nói chuyện. Nếu trẻ không nghe lời bạn nói, thậm chí cảm thấy chán ghét, thì cho dù những lời bạn nói đều là "lời vàng ngọc", trẻ cũng sẽ không tiếp thu, như thế thì sẽ không có bất kỳ tác dụng gì, nói ra cũng vô ích.

Đã có kết quả thi, con trai vừa vào cửa là ném bài thi xuống đất, đóng rầm cửa đi vào. Mẹ cầm bài thi lên xem: "Chỉ được từng này điểm, lại còn nổi nóng vô cớ, có phải là muốn ăn

đòn không?"

.....

"Đi qua đường phải cẩn thận, một dừng, hai nhìn, ba đi qua..." "Mẹ, mẹ có thôi đi không!"

Trong cuộc sống thường có cảnh tượng như thế. Vì sao trẻ không tiếp nhận sự trò chuyện của bạn, chính là vì phương thức của bạn có vấn đề, khiến trẻ nghe mà "khó chịu" hoặc là làm tổn thương lòng tự tôn của chúng, khiến trẻ cảm thấy có khoảng cách với bạn, bắt đầu né tránh nói những vấn đề tương tự, thậm chí cố tình né tránh cha mẹ.

Cha mẹ phải tôn trọng cảm xúc của trẻ, chú trọng một số

kỹ năng nói chuyện, điều đó không những có thể khiến trẻ chăm chú lắng nghe mà còn kéo gần khoảng cách giữa hai người, đạt được kết quả mà bạn mong muốn.

(1) Tránh trực tiếp phê bình và chỉ trích con trai

Không ai muốn bị phê bình và chỉ trích, cho dù những lời phê bình và chỉ trích này rất có lý, có thể trực tiếp chỉ ra sai lầm thì vẫn sẽ để lại cảm giác không vui trong lòng người bị phê bình. Người lớn còn như thế, huống hồ là con trai vốn có lòng tự tôn mãnh liệt. Vì thế, muốn hình thành mối quan hệ tốt đẹp với con trai, thì cha mẹ phải cố gắng không được trực tiếp chỉ trích trẻ,

phải biết cách thay đổi phương thức trò chuyện.

Về vấn đề con trai đá bóng trong phòng khách, mẹ và con đã nảy sinh nhiều lần tranh chấp, nhưng con trai vẫn làm theo ý mình. Hôm ấy, mẹ thay đổi phương thức trò chuyện, nói với con trai: "Sàn nhà bẩn rồi, mẹ rất buồn. Vì lát nữa mẹ sẽ phải vất vả lau sàn nhà".

Con trai nghe vậy, cảm thấy rất buồn, liền ngưng ngưng cất bóng đi và nói với mẹ: "Mẹ ơi, con xin lỗi. Để con lau sàn cho". Sau đó lập tức cầm cây lau nhà, chuẩn bị lau nhà.

Mẹ vui mừng nói: "Con trai lớn thật rồi, rất hiểu chuyện, cảm ơn con đã giúp mẹ".

Con trai rất vui khi nghe thấy lời khen ngợi của mẹ, cảm nhận được rằng mình có trách nhiệm với gia đình, cậu nói: "Mẹ ơi, sau này con sẽ không đá bóng trong phòng khách nữa".

Phê bình và chỉ trích chỉ khiến trẻ cảm thấy bị uy hiếp, khơi dậy tâm lý chống đối của trẻ; nếu thay bằng phương thức bày tỏ ôn hòa, thì sẽ khiến trẻ cảm thấy được tôn trọng, từ đó khơi dậy ý thức trách nhiệm, nảy sinh hành vi chủ động gánh vác trách nhiệm.

Những cha mẹ thông minh luôn biết cách vận dụng những phương thức khác thay cho cách phê bình trực tiếp, như thế trẻ sẽ tiếp thu ý kiến

và đề nghị của cha mẹ mà không nảy sinh tâm lý chống đối.

(2) Hiếu trẻ mới có ngôn ngữ chung

Mẹ gọi con trai đến trước mặt, nhiệt tình nói: "Con trai, thành tích học tập dạo này của con sa sút quá! Cô giáo nói, gần đây con thường xuyên nói với các bạn về ca sĩ gì đó tên là Michael Jordan, có phải là bây giờ con bắt đầu hâm mộ thần tượng rồi không? Hâm mộ thần tượng thật ấu trĩ..."

Con trai vẻ mặt coi thường: "Mẹ, Michael Jordan là ngôi sao bóng rổ!"

Nếu được hỏi: "Bạn có hiểu con của mình không?", chắc chắn

rất nhiều cha mẹ sẽ trả lời:
"Con tôi, tôi nuôi nó lớn, chẳng
nhẽ không hiểu được nó sao?"

Vậy thì người mà con bạn tôn
sùng nhất là ai? Việc mà con
bạn cảm thấy thích thú nhất là
gì? Hoạt động mà nó cảm thấy
hứng thú nhất là gì?

Những vấn đề tương tự, rất
nhiều cha mẹ có thể không trả
lời được. Rất nhiều cha mẹ có
thể đã quen với việc trên người
trẻ có mấy nốt ruồi, biết trẻ
thích ăn món gì, biết trẻ hay
nói mơ..... nhưng không biết
được những thần tượng mà trẻ
tôn sùng, là Michael Jordan
hay là Michael Jackson, rốt
cuộc anh ta chơi bóng rổ hay
đá bóng?

Thế là cha mẹ thường xuyên

nghe trẻ nói rằng: Có nói với mẹ thì mẹ cũng không hiểu đâu. Đúng vậy, chẳng ai muốn tâm sự và trò chuyện với người không cùng chung suy nghĩ. Vì thế, muốn trò chuyện với trẻ thì trước tiên cha mẹ phải hiểu trẻ, hiểu sở thích của trẻ, hiểu thần tượng mà trẻ tôn sùng. Chỉ có như thế thì trẻ mới có thể thật sự chấp nhận và cho rằng cha mẹ nông cạn.

(3) Lắng nghe bằng trái tim là cách giao lưu tốt nhất

Một bà mẹ gặp vấn đề về họng, bác sĩ yêu cầu ít nhất không được nói trong 10 ngày.

Hôm ấy con trai đi học về, vừa vào cửa đã làu bàu: "Con hận cô giáo của con. Con sẽ không bao giờ đến trường nữa!"

Nếu là bình thường, chắc hẳn mẹ sẽ nghiêm khắc phê bình và giảng giải cho con. Nhưng lần này, mẹ không thể nói. Cậu bé tức giận ngồi vào lòng mẹ, buồn rầu khóc: "Mẹ ơi, hôm nay cô giáo bảo con đứng dậy đọc mẫu. Con đọc sai một từ, cô giáo liền cười nhạo con. Kết quả mọi người đều cười nhạo con, thật mất mặt".

Mẹ vẫn không thể nói được, đành phải ôm con trai vào lòng. Con trai khóc mấy phút rồi thôi, đứng dậy, bình tĩnh nói với mẹ: "Con đi công viên đây, các bạn vẫn đang đợi con. Cảm ơn mẹ đã nghe con nói những điều này".

Thực ra rất nhiều lúc, trẻ không cần sự chỉ trích và giáo

huấn của cha mẹ, chúng chỉ cần người thân thiết nhất với mình lắng nghe mình nói và có thể hiểu được cảm nhận của mình.

Nhưng rất nhiều lúc, cha mẹ đã nhìn nhận những điều đó như thế này: "Cái gì? Con lại làm sai!", "Con làm sai như vậy mà vẫn còn mặt mũi để nói sao?", "Đâu phải con chỉ một, hai lần như vậy!".... Cách phê bình tự cho mình là đúng như thế này này có lúc thậm chí là đang hiểu lầm trẻ. Với cách giao lưu như thế thì sao trẻ có thể cảm thấy thú vị được?

Cho trẻ cơ hội thổ lộ, để trẻ trút bỏ những bức bối trong lòng. Khi bạn học được cách lắng nghe trẻ, bạn sẽ phát hiện ra

rằng, thì ra để hiểu được trẻ lại đơn giản như vậy.

(4) Hạn chế sử dụng ngữ khí và cách dùng từ có ý nghĩa tiêu cực

Bạn có nói với con những câu dưới đây không: "Sao con vẫn chưa làm bài tập?"

"Con còn không mau làm bài tập, thì khi bố về, mẹ sẽ nói với bố đấy". "Nếu con là con ngoan của mẹ, thì tối nay hãy học thuộc bài văn này". "Con là đồ ngốc hết thuốc chữa!"

Tin rằng bạn đã từng sử dụng một vài câu nói trên, đặc điểm lớn nhất của chúng chính là tiêu cực, phủ định và làm tổn thương người khác. Ý nghĩa trung tâm của những câu nói

này chính là không tôn trọng trẻ, kích thích và tổn thương trẻ. Khi trẻ nghe những câu nói như thế này thì liệu tâm trạng có thoải mái được chăng?

Cha mẹ luôn oán trách con cái không nghe lời, nhưng thực ra chính ngữ khí và cách dùng từ khi nói chuyện với trẻ của cha mẹ không đúng, những lời nói đó không những làm mất đi tính tích cực của trẻ mà còn khiến chúng nảy sinh tâm lý chống đối. Để có thể trò chuyện với trẻ hiệu quả, cha mẹ nên đổi những lời nói ấy thành những câu như sau:

"Mẹ đọc trong một cuốn sách có nói, nghỉ ngơi rồi làm bài tập sẽ hiệu quả hơn, cũng có

thể tăng cường trí nhớ, con hãy nghỉ ngơi một lúc".

"Trước khi bố về, nếu con làm xong bài tập rồi, bố sẽ rất vui. Hai bố con sẽ có thời gian cùng chơi với nhau".

"Con học thuộc bài là con trai ngoan của mẹ; không học thuộc được cũng là con trai ngoan của mẹ".

"Thực ra con rất thông minh, chỉ cần cố gắng, là con sẽ học tốt".

Mặc dù không thể đảm bảo nói như thế trẻ sẽ nghe, nhưng có thể tin rằng những câu nói này so với những câu nói tiêu cực trước đó có hiệu quả tích cực hơn, ít nhất là trẻ sẽ không chống đối.

(5) Cha mẹ cần nhân cũng phải có kỹ năng

Hai bà mẹ cũng chuẩn bị cho con đi học, trước khi con đi, một người chỉnh lại quần áo cho con và dặn dò: "Lập, trên đường đi con phải cẩn thận, khi qua đường phải chờ đèn xanh đèn đỏ, gặp người lạ không được tùy tiện bắt chuyện, có chuyện gì thì tìm chú công an...". Cậu bé khó chịu nói: "Mẹ, mẹ thật nhiều chuyện. Ngày nào cũng nói những lời này, con nghe đến điếc cả tai rồi".

Một bà mẹ khác không dặn dò gì con mà chỉ hỏi: "Trên đường con nên chú ý những gì?" Đứa trẻ kiêu hãnh nói: "Chú ý an toàn!"

Cha mẹ lo lắng cho sự trưởng thành và cuộc sống hàng ngày của con là biểu hiện của tình thân, cũng là việc không có gì đáng trách. Tuy nhiên, khi trò chuyện với con, cha mẹ thường tồn tại một sai lầm, tưởng rằng chỉ cần trẻ nghe những lời cha mẹ nói thì đó là giao lưu. Nghe xong có hiệu quả hay không, có tác dụng hay không thì lại là chuyện khác. Thực ra "chuyện khác" này rất quan trọng, nếu cha mẹ không chú ý thì sẽ trở thành người "nhắm mắt làm ngơ", vậy thì cần nhằn còn có ý nghĩa gì.

Vì thế, cha mẹ phải biết cách thay đổi "cách cần nhằn" của mình, để nó biến thành chuyện có ý nghĩa. Chẳng hạn

như thay đổi bằng phương thức "đặt câu hỏi" như trong câu chuyện ở trên sẽ khiến trẻ vui vẻ tiếp nhận, chỉ khi trẻ vui vẻ tiếp thu thì việc giao lưu mới có hiệu quả.

Chương 2

**BỒI DƯỠNG
KHẢ NĂNG
HỌC TẬP
XUẤT SẮC
CHO TRẺ
NGAY TỪ
NHỎ**

Tư tưởng giáo dục "coi trọng

điểm số" sẽ giết chết hứng thú học tập của trẻ, tuy nhiên, hậu quả nghiêm trọng hơn là đánh mất cơ hội để trẻ nâng cao khả năng học tập. Những phụ huynh thông minh cần hiểu rằng, đối với trẻ, học tập trên lớp học chẳng qua chỉ là phần trong cuộc sống, việc học tập của trẻ không thể chỉ bó hẹp trong các kiến thức trên sách vở mà phải để trẻ biết cách học tập như thế nào, bởi khả năng học tập ưu tú mới tạo cơ sở vững chắc cho sự trưởng thành của trẻ. Đúng như nhà tương lai học người Mỹ, Alvin Toffler đã nói: "Những kẻ mù chữ trong tương lai không còn là những người không biết một chữ bẻ đôi mà là những người không học cách phải học tập như thế nào".

1. Hứng thú là vô cùng quan trọng trong việc học tập của trẻ

"**H**ứng thú là động lực lớn nhất để học tập và khám phá tri thức". Câu nói này hôm nay và mai sau đều sẽ không lỗi thời. Hứng thú là động lực để khám phá sự vật và tiến hành hoạt động, hứng thú khiến con người tập trung chú ý, ghi nhớ tốt hơn, tư duy linh hoạt hơn. Làm việc mình có hứng thú thường đạt được hiệu quả gấp đôi. Việc học tập của trẻ cũng như vậy.

Nghệ sĩ dương cầm nổi tiếng thế giới Lang Lãng (người Trung Quốc) đã từng nảy sinh hứng thú với dương cầm khi

xem phim hoạt hình. Ngày đó, anh cùng rất nhiều bạn nhỏ rất thích thú xem phim hoạt hình "Chuột Mickey và vịt Donald", anh lập tức bị cảnh tượng tuyệt diệu và tiếng nhạc du dương vui tai khi chuột Mickey chơi dương cầm trong phim làm cho xúc động. Vì thế, Lang Lăng đã nảy ra ý nghĩ "phải chơi dương cầm giống như chuột Mickey". Ý nghĩ ngẫu nhiên này đã nảy sinh hứng thú, dần dần đưa Lang Lăng đến với con đường âm nhạc, và sau này trở thành nghệ sĩ dương cầm đẳng cấp thế giới.

Đương nhiên, hứng thú không phải là bẩm sinh, đặc biệt là hứng thú học tập. So với kiến thức và học tập, vui chơi có thể

khơi dậy hứng thú của con trai nhiều hơn. Hầu như các cậu bé đều có hứng thú với các loại động vật, đặc biệt là những động vật nhỏ như kiến, chim, ong hoặc cá... đều có thể gây chú ý với chúng trong thời gian dài. Các bậc cha mẹ đều rất quen thuộc với cảnh tượng như sau: Cậu con trai mất cả buổi chiều để quan sát hoạt động của kiến mà không vì bất kỳ một lí do và yêu cầu nào, cho dù là nắng cháy lưng hoặc mồ hôi chảy ròng ròng từ cổ xuống cũng không bận tâm.

Có điều, cho dù để con trai của bạn mất thời gian một hai năm chơi đùa cùng kiến thì nó cũng không thể tăng thêm bao nhiêu kiến thức, quan trọng là cha mẹ có ý bồi dưỡng và dẫn

dắt hay không. Vậy, tận dụng hứng thú để dẫn dắt trẻ đến với cung điện tri thức, khơi dậy hứng thú học tập của trẻ, đồng thời bồi dưỡng thói quen khám phá tri thức tốt đẹp cho trẻ như thế nào?

(1) Đưa con trai ra thiên nhiên để học tập

Cảnh vật trong tự nhiên phong phú đa dạng, tràn đầy sức sống, cũng tiềm ẩn rất nhiều tri thức phong phú. Còn con trai thì rất tò mò với những sự vật mới lạ, tràn đầy hứng thú khám phá. Cha mẹ nên nắm bắt tâm lý tìm tòi này để con tiếp xúc với thiên nhiên, đồng thời trong quá trình tiếp xúc với thiên nhiên, chú ý dẫn dắt trẻ, từ đó để trẻ hiểu thêm thật

nhiều kiến thức.

Một ngày mùa thu, một giáo viên tiểu học ở Florida - Mỹ đưa bọn trẻ đi tham quan bảo tàng lịch sử quốc gia. Khi họ đến cửa bảo tàng, thời gian vẫn còn sớm, bảo tàng vẫn chưa mở cửa, thế là cô giáo để trẻ vui chơi trong vườn hoa gần đó.

Bọn trẻ chơi đùa rất vui, rất nhiều em bắt được các loại côn trùng. Khi bảo tàng mở cửa, bọn trẻ xúm lại bên cạnh cô giáo, thi nhau nói về những việc mình đã làm. Khi cô giáo nói: "Bây giờ chúng ta xếp hàng vào tham quan, các em hãy thả hết côn trùng mà mình đã bắt được", bọn trẻ đều thở dài thất vọng. Đột nhiên

một đứa trẻ lớn tiếng nói: "Thưa cô, chúng em không vào bảo tàng nữa, chúng em đi bắt côn trùng". Những đứa trẻ khác cũng đồng thanh nói: "Đúng vậy, đi bắt côn trùng thôi!"

Điều này khiến cô giáo khó xử: Kiên trì đưa trẻ đi tham quan bảo tàng, chắc chắn chúng sẽ không có hứng thú với các văn vật, nhưng nếu từ bỏ cơ hội tham quan lần này thì đây lại là phần quan trọng trong kế hoạch dạy học. Cô giáo nên làm thế nào?

Sau khi bàn bạc với các phụ huynh đi cùng, cô giáo quyết định, lần này không đưa bọn trẻ tham quan bảo tàng lịch sử nữa mà chuyển sang đi bảo

tàng tự nhiên cách đó không xa. Ở đó, bọn trẻ tham quan côn trùng và những động vật khác, đồng thời mua một số dụng cụ quan sát, nuôi côn trùng và những sách có liên quan đến côn trùng trong cửa hàng gần đó.

Trong một tháng sau đó, bọn trẻ và cô giáo cùng thu hoạch thêm được rất nhiều kiến thức về côn trùng, học được rất nhiều phương pháp tiến hành nghiên cứu khoa học.

(2) Khích lệ trẻ Tư duy, thực hành

Trong cuộc sống có rất nhiều câu hỏi vì sao, phải làm thế nào. Cha mẹ phải khích lệ con trai nêu ra vấn đề, đồng thời phải nghiêm túc trả lời câu hỏi

của trẻ, đây cũng là cơ sở quan trọng để trẻ tìm hiểu và nhận biết thế giới. Ví dụ đến trường mẫu giáo khi trời mưa, phải làm thế nào mới không bị ướt? Vì sao một năm lại có bốn mùa xuân, hạ, thu, đông? Vì sao lại có ngày và đêm? Nếu mất điện thì phải làm thế nào? Vì sao nước trên mặt hồ lại lay động?...

Mặt khác, cha mẹ phải khích lệ con trai thực hành thật nhiều. Trong cuộc sống hàng ngày, chúng ta thường xuyên chứng kiến con trai thích tháo cái này tháo cái kia, đây là một ham muốn tìm tòi tích cực. Gặp tình huống này, cha mẹ không được lập tức ngăn cấm mà nên khích lệ và hướng dẫn, nói cho con biết những thứ nào có thể

tháo, những thứ nào không thể tháo; thứ này phải làm thế nào mới có thể tháo được; sau khi tháo ra, phải làm thế nào mới lắp ráp được... Những điều này đều có thể dẫn dắt trẻ suy nghĩ vì sao, đồng thời khơi dậy hứng thú học tập của trẻ. Ngoài việc để trẻ tháo lắp một số đồ vật, còn có thể để trẻ tiến hành một số công việc chế tạo nhỏ nhỏ như làm điều giấy, lật đặt, ống nhôm... Những hoạt động này đều có ích trong việc bồi dưỡng hứng thú học tập cho con trai.

(3) Kịp thời khích lệ và khen ngợi trẻ

Hứng thú luôn gắn liền với thành công, muốn nâng cao hứng thú học tập của trẻ, trước

tiên phải để trẻ biết được mùi vị của thành công. Kịp thời khích lệ và khen ngợi trẻ có thể tăng cường động cơ và hứng thú học tập: Khi trẻ hoàn thành một tác phẩm thì nên khen ngợi; khi trẻ giải đáp được một vấn đề, có thể không chuẩn xác lắm thì cũng nên khẳng định tinh thần chịu khó suy nghĩ của trẻ... Nói tóm lại, chỉ cần trẻ đạt được một chút thành công thì đều phải kịp thời khen ngợi.

Thành tích môn văn của Vũ rất tốt nhưng môn toán học rất kém, vì muốn nâng cao hứng thú học toán của cậu mà ngày nào bố cũng cùng cậu làm bài tập. Mỗi lần, bố thường bảo cậu làm văn trước, sau đó mới làm toán. Làm như vậy để

tránh việc cậu làm toán học trước gặp khó khăn thì sẽ không có tâm trí để làm ngữ văn nữa, vậy thì không những toán học không làm tốt mà ngay cả môn văn cũng khó tiến bộ.

Ngoài ra, bố còn để cậu làm những đề toán đơn giản trước, khẳng định những tiến bộ nhỏ của cậu, khen ngợi những điểm thành công của cậu khiến cậu dần dần tăng thêm tự tin. Không lâu sau, thành tích toán học của cậu được nâng cao, đó là do hứng thú học toán của cậu bắt đầu được tăng cường.

(4) Không được quá nóng vội, yêu cầu trẻ quá mức

Có một số cha mẹ mang trong

mình tâm nguyện nuôi dưỡng trẻ thật tốt, gửi gắm tất cả hi vọng vào con, mong con có thể thực hiện được mơ ước mà năm ấy cha mẹ đã không thể hoàn thành. Thế là chúng ta thường thấy một số trẻ bị ép biến thành những tuyển thủ: chơi piano, đá bóng, khiêu vũ, hát, trượt băng, làm cán bộ lớp, tham gia các cuộc thi trí tuệ... Phàm là những thứ có ích, thì không thiếu gì cả, trông trẻ giống hệt người hùng nhưng trong lòng thì lại oán hận sự ép buộc của cha mẹ.

Ép con học tập như vậy sẽ khiến trẻ trở nên lo lắng và chán ngán, chúng sẽ cảm thấy học tập là "chuyện khổ sai", trong tiềm thức nảy sinh tâm lý chống đối, vì thế trở nên hay

quên, rất dễ quên hết những kiến thức vừa mới học. Nếu cha mẹ vẫn trách mắng, đánh đập thì sẽ đả kích tới tâm trạng học tập của trẻ, dẫn đến mất hứng thú học tập, hậu quả sẽ là: nhẹ thì ảnh hưởng tới việc hình thành tính cách tốt đẹp, nặng thì sẽ dẫn đến chán đời, bỏ nhà ra đi.

Vì thế cha mẹ cần tinh tế để phát hiện hứng thú của trẻ, căn cứ vào sở thích và quy luật phát triển hứng thú học tập của trẻ mà bồi dưỡng theo tình hình thực tế. Khi trẻ gặp khó khăn trong học tập, thành tích không tốt, cha mẹ cần cố gắng tránh so sánh với người khác, phải nghĩ cách để khích lệ và dẫn dắt trẻ. Nếu trẻ cảm thấy việc học tập khô khan thì nên

áp dụng nhiều hình thức như kể chuyện, chơi trò chơi, đoán câu đố, đọc sách tham khảo... để trẻ nảy sinh hứng thú và sở thích với các sự vật và hiện tượng, giúp trẻ nắm bắt và tích lũy kiến thức một cách thuận lợi.

2. Để trẻ dần học cách đề ra kế hoạch học tập

Cha mẹ nào cũng hi vọng con của mình có thể nỗ lực học hành chăm chỉ, hi vọng con có thể chăm chú nghe giảng trên lớp, hoàn thành bài tập về nhà đúng giờ, làm thêm nhiều đề luyện tập, nâng cao, đọc nhiều sách... Nhưng trẻ phải làm thế nào mới có thể đạt được như thế, cần căn cứ vào cái gì để luyện tập... rất nhiều cha mẹ

chưa nắm được điều này.

Vì thế, tìm hiểu trạng thái học tập của trẻ, giúp trẻ đề ra kế hoạch học tập thích hợp, đồng thời để trẻ dần dần học cách lập ra kế hoạch là trách nhiệm của cha mẹ.

Tuy nhiên, rất nhiều cha mẹ cho rằng, lập kế hoạch học tập là việc của nhà trường và việc của trẻ. Mặc dù cha mẹ sẽ căn cứ vào yêu cầu của nhà trường, đôn đốc trẻ lập ra kế hoạch học tập nhưng những cha mẹ cùng trẻ lập ra kế hoạch học tập quả thực không nhiều. Mặc dù nói, hướng dẫn để trẻ học được cách lập ra kế hoạch học tập và việc hình thành thói quen lập kế hoạch là trách nhiệm của nhà trường, nhưng kế hoạch

học tập mà trẻ đề ra có hợp lý và khả thi hay không thì giáo viên không thể hỏi từng trẻ được. Vì thế, với trẻ, đặc biệt là những trẻ cấp dưới và những trẻ mà thành tích học tập hơi kém, muốn đề ra một kế hoạch học tập lí tưởng thì phải có sự giúp đỡ của cha mẹ.

Khi giúp trẻ lập ra kế hoạch học tập, đôn đốc trẻ làm theo kế hoạch, hình thành thói quen học tập có kế hoạch, cha mẹ cần đặc biệt chú ý những điểm dưới đây.

(1) Kế hoạch phải toàn diện, đạt được sự cân bằng

Đối với trẻ, học tập chỉ là một mặt trong cuộc sống, những hoạt động khác như: rèn luyện sức khỏe, hoạt động tập thể,

văn hóa giải trí, làm việc nhà.... cũng có ảnh hưởng nhất định tới học tập. Vì thế, khi lập ra kế hoạch học tập cũng cần phải suy xét toàn diện.

Nói một cách khác, trong thời gian biểu hàng ngày, vừa phải có thời gian học tập vừa phải có thời gian ăn uống, ngủ nghỉ, đi học, hoạt động ngoại khóa, nghỉ ngơi, giải trí... Như thế mới có thể khiến hoạt động trong một ngày của trẻ trở nên đa dạng, các hoạt động đều được phối hợp tiến hành một cách hợp lý, trẻ mới không cảm thấy nhàm chán với cuộc sống học tập đơn điệu.

Minh năm nay học lớp bốn, thành tích học tập bình thường. Một buổi tối, cha mẹ

sắp đi ngủ rồi nhưng phòng của Minh vẫn sáng đèn. Bố gõ cửa và nói với cậu: "Minh, đến giờ đi ngủ rồi, con ngủ đi không ngày mai sẽ không dậy được".

"Bố ơi, hai ngày nữa lớp con thi trắc nghiệm, con phải đọc sách", Minh nói.

"Con đúng là, bình thường đi học về thì không học, bây giờ sắp thi rồi, nước đến chân mới nhảy".

Kết quả thi của Minh lần này không được như ý, trong lòng cậu rất ám ức: "Lúc chơi mình chơi hết mình, học tập cũng rất nỗ lực, lại còn thức đêm. Nhưng vì sao đến lúc thi, cái này không hiểu, cái kia cũng không hiểu nhỉ?"

Vấn đề của Minh chính là không có một kế hoạch học tập toàn diện và hợp lý khiến cho việc học tập và cuộc sống rơi vào trong trạng thái mơ hồ, vừa lãng phí thời gian lại không đạt được kết quả như mong muốn.

(2) Kế hoạch phải có thời hạn để nâng cao hiệu suất

Phương thức học tập thông thường cho rằng, lập ra kế hoạch chính là xác định mỗi ngày học lúc nào, học những môn gì. Nhưng muốn nâng cao hiệu quả học tập, còn nên để trẻ đưa ra yêu cầu đối với bản thân. Ví dụ hoàn thành nhiệm vụ học tập trong bao lâu, có nắm được những kiến thức vừa học hay không... Kế hoạch

học tập có thời hạn không những có thể khơi dậy tính tích cực học tập của trẻ mà còn có thể tiết kiệm thời gian học tập.

Có một thí nghiệm như này: Chia đều 40 học sinh thành hai nhóm, yêu cầu học 50 từ mới tiếng Anh.

Nhóm học sinh thứ nhất không khống chế về thời gian, chỉ lấy việc học sinh ghi nhớ và học thuộc từ mới làm tiêu chuẩn, kết quả trung bình mỗi em mất 38 phút, người lâu nhất mất 1 tiếng 15 phút, trong đó 3 em đạt điểm tối đa, những em còn lại đều mắc lỗi.

Nhóm học sinh thứ hai hạn chế thời gian trong 20 phút, cùng học những từ mới ấy, kết

quả có 11 em đạt điểm tối đa.

Kết quả của thí nghiệm này cho thấy, kế hoạch học tập có thời hạn có thể khiến học sinh tập trung tinh thần hơn, dùng ít thời gian và đạt hiệu quả cao hơn. Vì thế, để nâng cao hiệu quả học tập của trẻ thì nên áp dụng phương pháp này.

(3) Để con trai học cách phân chia nhiệm vụ

Cường vừa đi học về đã nhăn nhó nói với bố: "Bố, con phải học thuộc bài, không có thời gian ăn tối, Bố mẹ ăn cơm không cần gọi con đâu".

Bố mẹ nghe thấy những lời nói kỳ lạ của con, liền theo con vào phòng, hỏi rõ lý do.

Thì ra hôm nay trước khi tan học, cô giáo yêu cầu học thuộc một bài khóa rất dài, Cường cảm thấy nhiệm vụ quá nặng, muốn dùng tất cả thời gian để học thuộc cả bài.

Bố xoa đầu con trai với vẻ đầy thương xót: "Con ngoan, thực ra con không cần dùng thời gian cả buổi tối để học bài mà vẫn có thể học thuộc nó".

"Thật không ạ?", Cường vui sướng hỏi bố.

"Dĩ nhiên rồi, chỉ cần con làm theo cách của bố là được". Bố cười nói, "Con nhìn này, mặc dù bài văn này rất dài nhưng thực ra chỉ có ba đoạn. Bây giờ cách bữa tối vẫn còn hơn một tiếng, đoạn đầu tiên không dài lắm, con có thể học thuộc nó

trước bữa ăn được không?"

Cường gật đầu.

"Mặc dù đoạn hai dài nhưng con hoàn toàn có thể dùng khoảng thời gian sau khi ăn xong đến trước khi đi ngủ học thuộc nó. Còn đoạn cuối cùng, con có thể tận dụng thời gian sáng mai học thuộc nó. Trước giờ học, con ôn lại cả bài một lần là có thể dễ dàng học thuộc một cách trôi chảy".

Làm theo phương pháp của bố, quả nhiên Cường đã học thuộc được cả bài văn.

Con trai thích những sự vật có tính thách thức, vì thế, đối với việc học tập khô khan, chúng không có hứng thú. Đặc biệt là đối với nhiệm vụ học tập nặng

nề, chúng càng không biết phải bắt đầu như thế nào. Lúc này, cha mẹ phải giúp trẻ chia nhỏ nhiệm vụ học tập, không những có thể giảm bớt áp lực tâm lý cho trẻ mà còn có thể giúp trẻ từng bước đạt được mục tiêu.

(4) Công khai kế hoạch học tập

Trong tâm lý học có một phương pháp cai nghiện hữu hiệu, tức là người cai thuốc công khai tuyên bố với người nhà hoặc bạn bè: "Tôi bắt đầu cai thuốc rồi!" Làm như vậy có thể đạt được hiệu quả thôi thúc, ép buộc.

Khi người cai thuốc không kiểm chế được cơn thèm thuốc, lập tức sẽ nhớ ra: "Mọi

người đều biết mình cai thuốc rồi, nếu mình còn hút thuốc thì sẽ bị người khác cười là vô dụng". Vì thế họ thường sẽ kiên trì một chút, rồi lại kiên trì một chút, đến khi cơn nghiện thuốc biến mất.

Việc đề ra kế hoạch học tập và hoàn thành của con trai cũng có thể tận dụng phương pháp này.

Có một cậu bé thành tích học tập rất kém. Cô giáo giúp cậu đề ra một bản kế hoạch học tập, nhưng cậu cứ "bữa đực bữa cái", không thể thực hiện theo kế hoạch ấy được.

Khi bắt tay vào việc quản lý việc học tập của con trai, người bố đã công khai kế hoạch học tập của con trong buổi họp gia

đình, sau đó nói kế hoạch này với tất cả giáo viên và một số bạn học thân thiết của con trai.

Kết quả rất bất ngờ, trước áp lực của "dư luận" và "thể diện", cậu con trai không còn lựa chọn nào khác, đành kiên trì kế hoạch học tập đến cùng.

Con trai thường "thích sĩ diện", chúng sẽ rất chú trọng đến cách nhìn của những người xung quanh với mình. Vì thế, công bố kế hoạch học tập, kế hoạch đọc sách, kế hoạch rèn luyện của trẻ với mọi người sẽ khơi dậy chí tiến thủ và ham muốn thể hiện của con trai, từ đó dễ dàng đạt được mục tiêu.

3. Đôn đốc trẻ tự hoàn thành bài tập

Hiện nay, nhiều bậc cha mẹ đều coi con trai như bảo bối, việc học tập của trẻ luôn kèm cặp sát sao. Có không ít cha mẹ không chỉ ngồi cạnh khi trẻ làm bài tập, mà có lúc còn "làm thay tất cả", giúp trẻ làm những bài mà trẻ không biết. Lâu dần, vấn đề sẽ xuất hiện, trẻ hình thành thói quen dựa dẫm vào cha mẹ.

Khi con vào học lớp một, chị Lý vô cùng chú trọng tới việc học tập của con. Buổi tối nào cũng làm bài tập cùng con, vừa nhìn thấy có chỗ nào con không biết làm là lại sốt ruột làm thay con, thậm chí giải đáp giúp con, có lúc con làm bài mệt rồi muốn xem tivi, chị cũng không yêu cầu nghiêm khắc, liền để con xem tivi.

Ban đầu, chị Lý nghĩ con còn nhỏ, không được yêu cầu quá nghiêm khắc. Nhưng đến năm lớp năm, chị mới phát hiện được tầm quan trọng của vấn đề: chỉ cần buổi tối không có mẹ ở nhà là con không làm bài tập hoặc là làm qua loa cho xong, còn lại chỗ nào không biết thì để trống chờ mẹ về giải đáp cho. Điều khiến chị Lý quan tâm hơn là con đã dựa dẫm quá nhiều vào mình, chuyện gì cũng không cố gắng, lúc nào cũng chờ mẹ giải quyết.

Đừng xem thường những bài tập nhỏ, thực ra nó là khởi đầu để trẻ độc lập suy nghĩ, độc lập xử lý vấn đề. Nếu để trẻ dựa dẫm quá mức vào cha mẹ thì sẽ tạo ra các vấn đề như trẻ

không biết kiểm tra bài, sửa lại lỗi trong bài tập, không thể độc lập suy nghĩ vấn đề hoặc không thể chủ động kết bạn, điều đó không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ. Vì thế, đôn đốc trẻ hình thành thói quen tự hoàn thành bài tập cũng là một nhiệm vụ quan trọng của cha mẹ.

(1) Những điều cấm kỵ khi cùng con trai làm bài tập

Một số trẻ bản tính hiếu động, không dễ tĩnh tâm làm bài tập hoặc không thể tự hoàn thành bài tập, phải có cha mẹ ở cạnh, nếu không sẽ kéo dài thời gian. Trong trường hợp này, hướng dẫn trẻ làm bài tập cũng trở thành "bài tập về nhà" của cha mẹ. Cha mẹ phải chú ý những

điểm dưới đây.

*** Không chỉ điểm**

Một số cha mẹ vừa phát hiện bài làm của con có sai sót hoặc không biết làm là lập tức chỉ ra, làm như vậy dễ dàng làm cản trở sự phát triển khả năng tư duy độc lập của trẻ.

*** Không làm thay**

Một số cha mẹ biết con đã nắm được một số đề bài, sợ con quá mệt nên thay con làm bài tập mà không biết rằng việc học tập trong giai đoạn thanh thiếu niên chủ yếu là tạo cơ sở, cha mẹ làm thay sẽ ảnh hưởng đến cơ sở học tập của trẻ.

*** Không giám sát**

Một số cha mẹ vì không muốn con lơ là, liền ngồi cạnh "giám sát". Mặc dù động cơ có thể tốt nhưng "giám sát" sẽ gây ra tâm lý căng thẳng cho trẻ, không có lợi cho việc học hành.

*** Không cần nhắc**

Một số cha mẹ hi vọng con có thể làm bài tập nhanh hơn, phản ứng nhanh nhạy hơn, liền không ngừng ngồi cạnh cần nhắc, không ngừng nhắc nhở, điều này dễ tạo ra tâm lý phản cảm cho trẻ.

*** Không so sánh**

Một số phụ huynh thích so sánh con mình với con người khác, muốn con của mình lấy con người khác làm gương. Làm như vậy đôi khi sẽ làm

tổn thương lòng tự trọng của trẻ, khiến trẻ nhụt chí.

*** Không khen thưởng**

Một số cha mẹ trước khi trẻ làm bài tập đã nói với trẻ rằng nếu hoàn thành bài tập sẽ nhận được món quà gì đó. Làm như vậy sẽ khiến trẻ hình thành thói quen làm bài tập vì phần thưởng.

Để trẻ có thể tự hoàn thành bài tập, cha mẹ nên để trẻ bắt đầu từ mục tiêu, nguyện vọng, can thiệp và đôn đốc ở mức thấp nhất; bắt đầu từ thói quen, từ suy nghĩ độc lập, từ thách thức tự tin của bản thân... tự hoàn thành bài tập, từ đó trong quá trình làm bài tập có thể nắm được phương pháp và kiến thức một cách sâu sắc.

(2) Thay vì giúp trẻ giải quyết vấn đề, chỉ bằng dạy trẻ cách giải quyết

Trong quá trình trẻ hoàn thành bài tập, nhiệm vụ của cha mẹ là đôn đốc trẻ tự hoàn thành, đồng thời kiểm tra hiệu quả và chất lượng bài tập. Khi trẻ gặp khó khăn, cha mẹ không nên trực tiếp giải đáp cho trẻ mà phải biết cách hướng dẫn, tìm kiếm hướng giải quyết đúng đắn, dạy trẻ phương pháp suy nghĩ đúng đắn.

Thành tích môn văn của Văn không tốt. Lần này, cậu gặp phải một từ mà không biết dùng từ này đặt câu, đành phải hỏi bố. Bố không giúp cậu đặt câu mà tìm câu có chứa từ này

trong bài khóa, đọc thật to, đồng thời liên hệ với đoạn trên và đoạn dưới để nêu ý nghĩa của từ này.

Nhưng Văn vẫn không hiểu, thế là bố bảo cậu tự tra từ điển, hiểu ý nghĩa của từ đó. Sau đó, bố để Văn liên hệ với cuộc sống thực tế và ngữ cảnh, ngữ điệu khi nói chuyện hàng ngày, vận dụng từ này đặt câu một cách hợp lý.

Vấn đề của Văn được giải quyết, cậu đặt được một câu khiến người khác hài lòng. Bố giơ ngón tay cái với Văn: "Con đặt câu hay lắm!"

Dần dần, khả năng biểu đạt của Văn được nâng lên rất nhiều.

Để trẻ tự hoàn thành bài tập về nhà không chỉ là phương pháp hữu hiệu nắm kiến thức mà cũng là phương pháp hữu hiệu để bồi dưỡng sự tự tin cho trẻ. Đừng coi thường bài tập về nhà, nó có thể khiến trẻ nếm trải niềm vui khi giải quyết vấn đề, đạt được thành công. Đồng thời cảm giác thành công nho nhỏ này còn có thể khơi dậy hứng thú học tập cho trẻ. Vì thế, cha mẹ phải hạn chế can thiệp vào bài tập của trẻ, nên dẫn dắt trẻ tư duy, để trẻ dựa vào khả năng của mình mà hoàn thành.

(3) Hướng dẫn trẻ tự hoàn thành bài tập như thế nào

Nam là học sinh lớp hai, điều khiến cha mẹ đau đầu nhất là

cậu không thể tự làm bài tập. Cậu bé Nam hiểu động cứ làm bài một lúc lại chơi một lúc, hoặc ăn vặt một lúc, xem tivi một lúc. Chưa làm xong một nửa đã nghĩ đến bày đồ chơi để chơi...

Cứ như vậy, bài tập trong nửa tiếng kéo dài hơn 2 tiếng vẫn chưa làm xong. Nếu cha mẹ ở cạnh thì sẽ đỡ hơn. Nhưng chỉ cần cha mẹ rời đi là Nam lại bắt đầu nghịch ngợm. Thấy Nam không nghe lời như vậy, cha mẹ chỉ biết mắng mỏ cậu. Nhưng lâu dần, Nam trở nên lười lị, tâm trạng cũng không ổn định, thường xuyên nổi nóng vô cớ.

Cậu bé như Nam phải giáo dục như thế nào mới có thể độc lập

hoàn thành bài tập một cách hữu hiệu đây?

Có thể rất nhiều cha mẹ đã gặp phải tình huống này, ở cạnh giúp trẻ làm bài tập không có lợi cho tư duy độc lập của trẻ; nghiêm khắc quản giáo lại làm tổn hại đến tâm hồn non nớt của trẻ; "chỉ đâu đánh đấy" cũng không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ... chuyện này quả thực khiến người ta đau đầu. Thực ra, cha mẹ có thể căn cứ vào phương pháp dưới đây để trẻ hình thành thói quen tự làm bài tập.

*** Tạo cho trẻ một môi trường tốt đẹp**

Bàn ăn không phải là nơi làm bài tập về nhà; một môi trường yên tĩnh, hài hòa có thể khiến

trẻ tỉnh tâm, không bị ảnh hưởng, đảm bảo hoàn thành bài tập với hiệu suất lớn nhất và lo lắng thấp nhất.

*** Sắp xếp thời gian làm bài hợp lý**

Ham chơi là bản tính của trẻ, điều này không có gì là sai, nhưng nếu vì ham chơi mà để lỡ những việc quan trọng thì cần phải điều chỉnh. Cha mẹ nên trên cơ sở trưng cầu ý kiến của trẻ, để trẻ tự lập ra thời gian biểu và cố gắng tuân thủ nó.

*** Khích lệ trẻ tự kiểm tra**

Kiểm tra bài tập của trẻ cũng là cần thiết, nhưng khi có sai sót liền lập tức chỉ ra thì lại là không tốt, nên khích lệ trẻ tự

phát hiện. Để trẻ nói ra lỗi sai ở đâu, vì sao lại xuất hiện sai sót như vậy, sẽ giúp trẻ rút kinh nghiệm, tránh tái phạm sau này.

*** Hướng dẫn phải chú ý chừng mực**

Khi trẻ gặp khó khăn trong lúc làm bài tập, cha mẹ nên áp dụng phương pháp phân chia theo bước, tức là trước tiên gợi ý cho trẻ, để trẻ tự suy nghĩ xem phải làm thế nào, sau đó lại làm những bài tương tự, giúp trẻ củng cố thêm.

Đúng như nhà giáo dục Rogers đã nói: "Giúp trẻ hoàn thành bài tập về nhà một cách độc lập, đúng giờ và làm quá nhiều việc cho trẻ đến mức chúng không học được điều gì, giữa

hai điều này có một ranh giới rất nhỏ". Đôn đốc và giúp trẻ tự hoàn thành bài tập sẽ có lợi cho việc trẻ nắm kiến thức vững hơn, nắm được phương pháp học, vô cùng có lợi cho tương lai của trẻ, là điều mà cha mẹ phải nghiêm túc nhìn nhận.

4. Giúp trẻ khắc phục tâm lý ngại khó trong học tập

Ngày Phương học lớp hai, trừ việc học hành ra thì trong mắt giáo viên và các bạn, cậu là một đứa trẻ vô cùng đáng yêu. Bài tập và thành tích thi của cậu đều khiến mọi người không hài lòng.

Đến năm lớp ba, cùng với sự tăng lên của lượng bài tập, thì sự khác biệt về khả năng học

tập càng rõ rệt, đã có thể cảm nhận được sự tụt hậu của Phương trong học tập: bài tập không làm, làm thiếu; có bài bỏ trống không làm; sợ đi học, cứ đi học là chỉ mong tan học, mong đến chủ nhật...

Rõ ràng là Phương đã xuất hiện tâm lý ngại khó trong học tập, đây cũng chính là tâm trạng chán học. Mặc dù giáo dục tố chất chú trọng phát triển cá tính của học sinh nhưng nói một cách tương đối, giáo viên, phụ huynh và bạn học khi đánh giá một đứa trẻ vẫn coi thành tích là tiêu chuẩn đánh giá quan trọng. Một số trẻ thành tích học tập yếu, phương pháp học tập thiếu sót, học hành khó khăn... Trước sự kỳ vọng quá lớn của

cha mẹ và thầy cô, dần dần sẽ nảy sinh tâm lý ngại khó trong học tập. Tâm lý này tích lũy từng chút, từng chút một, lâu dần sẽ trở thành trở ngại tâm lý trong học tập.

Học tập là một quá trình dần dần từng bước, có quy luật riêng. Tuy nhiên, có cha mẹ vì quá mong con thành tài mà đốt cháy giai đoạn, chỉ chú trọng điểm số, chỉ xem bảng thứ tự thành tích mà bất chấp mức độ trí tuệ thực tế và đặc điểm tâm lý của trẻ, không suy nghĩ đến sự tiếp thu, tinh thần học tập và sở thích của con mà hướng dẫn trẻ học tập một cách mù quáng, từ đó khiến trẻ cảm thấy nhàm chán với việc học, sợ hãi và bất mãn. Những tâm lý này nảy sinh chủ yếu do

những nguyên nhân dưới đây.

*** Gánh nặng học tập quá lớn**

Nếu yêu cầu một đứa trẻ học kỳ một thi được 6 điểm, học kỳ hai nhất định phải thi được 10 điểm, thì mục tiêu này quá khó, dĩ nhiên sẽ kích thích và phá hoại sự cân bằng tâm lý của trẻ, khiến trẻ nảy sinh tâm lý chán học, sợ học, trốn học, thậm chí bỏ học.

*** Không nắm được phương pháp học tập hợp lý**

Học tập là một quá trình, cần phải tiếp thu kiến thức, tư duy và phương pháp mới. Nếu trẻ thiếu khả năng suy nghĩ độc lập thì sẽ cảm thấy lúng túng trước những kiến thức càng

ngày càng nhiều, càng ngày càng mới, nảy sinh tâm lý sợ học.

*** Thiếu sự quan tâm cần thiết**

Không ít cha mẹ vì công việc bận rộn mà không quan tâm nhiều đến trẻ, rất ít hỏi han việc học hành của trẻ, rất ít tìm hiểu suy nghĩ của con. Những đứa trẻ này thường sống trong nhung lụa, không ai hướng dẫn học hành, không ai quan tâm tới suy nghĩ, lâu dần sẽ sợ khổ sợ mệt, mất đi chỗ dựa là cảm thấy khó khăn.

Cha mẹ là người thầy đầu tiên của trẻ, gia đình là mảnh đất trẻ trưởng thành. Vì thế, khi giúp trẻ điều chỉnh tâm lý chán học, giảm bớt cảm giác sợ

học, không thể coi nhẹ sự ảnh hưởng của gia đình đối với trẻ. Là cha mẹ, phải làm thế nào để phát huy vai trò của mình, giúp trẻ khắc phục tâm lý ngại khó trong học tập, để trẻ yêu và gắn bó với học tập đây?

(1) Kì vọng hợp lý, mục tiêu khách quan

Mong trẻ thành tài, kì vọng quá cao đã trở thành một hiện tượng phổ biến. Kì vọng thoát ly hiện thực, vượt quá khả năng của trẻ chỉ khiến trẻ quay tròn trong gánh nặng, chán ghét và oán hận việc học, rất dễ gây ra tâm lý chống đối.

Vì thế, khi giúp con cái xây dựng mục tiêu cuộc đời và mục tiêu ngắn hạn, cha mẹ phải chú ý đúng mực, phù hợp

với điều kiện khách quan, vừa không lạc quan mù quáng, vừa không được đánh giá thấp khả năng của trẻ, như thế mới có thể giúp trẻ duy trì trạng thái tâm lý lành mạnh: tự tin chứ không tự mãn, tự tôn chứ không tự phụ, tự thiện chứ không tự diệt.

Nếu cha mẹ không khách quan phân tích tình hình thực tế của trẻ, chỉ biết đưa ra yêu cầu quá nhiều, quá cao đối với chúng; bất chấp trẻ có khả năng tiếp thu hay không mà đã đăng ký lớp năng khiếu này, lớp bồi dưỡng nọ; thấy trẻ không thể tập trung chú ý trong giờ học là tưởng rằng trẻ mắc chứng tăng động; thấy thành tích mấy bài thi không tốt, là cho rằng trẻ hết thuốc

chữa... thì sẽ gây ra những ảnh hưởng không tốt cho trẻ.

(2) Phân tích nguyên nhân, bốc thuốc đúng bệnh

Không có trẻ nào sinh ra đã không thích học, nếu trẻ xuất hiện tâm lý ngại khó, không thích học, chán học, chắc chắn là có lý do. Tìm ra những nguyên nhân này, từ đó "bốc thuốc đúng bệnh" thì mới có thể giải quyết gốc rễ vấn đề.

Trong tình huống thông thường, trẻ nảy sinh tâm lý ngại khó trong học tập chủ yếu có ba nguyên nhân sau: Nguyên nhân tâm sinh lý, nguyên nhân từ nhà trường và giáo viên, nguyên nhân từ cha mẹ và gia đình.

Ví dụ như không thích giáo viên nào đó hoặc không được giáo viên yêu quý, thường xuyên bị phê bình, từ đó ghét môn học này; đi học quá sớm, tâm lý chưa thành thục, khả năng học tập thiếu sót; không có mục tiêu học tập rõ ràng, thiếu động lực học tập; môi trường gia đình không lành mạnh, ảnh hưởng tới tâm trạng của trẻ, khiến trẻ không thể học tập bình thường; nền móng học tập của trẻ không tốt, không hiểu bài giảng, hoặc phương pháp học tập không đúng...

Cha mẹ nên bình tĩnh phân tích nguyên nhân, không được chỉ nhìn kết quả và điểm số. Chỉ khi phân tích nguyên nhân thì mới có thể tìm cách sửa

chữa, từ đó thay đổi hiện trạng của trẻ.

(3) Khoan dung với trẻ, học cách khen ngợi

Trong mắt một số cha mẹ, khi thành tích học tập của trẻ không tốt thì dường như cái gì cũng không tốt. Một khi trẻ không thích học là lo lắng không yên, lòng như lửa đốt; tiếp đó là nổi nóng, đánh mắng, nói không tiếc lời, suốt ngày căn nhắc.

Học tập không nên là nội dung duy nhất trong cuộc sống của trẻ, đặc biệt là đối với học sinh tiểu học. Cuộc sống của trẻ nên đa dạng, phong phú, trẻ luôn có ưu điểm ở mặt nào đó, chỉ là bạn không phát hiện ra mà thôi. Vì thế, cha mẹ phải hiểu

trẻ, biết cách tìm ra ưu điểm của con, khoan dung với sai lầm và tôn trọng nhân cách của con, tiếp nhận hiện trạng của trẻ.

Nhiều lúc trẻ không thích học, sa ngã là do cha mẹ đánh mắng trong thời gian dài. Để tránh xuất hiện tình trạng này, cha mẹ nên biết cách phát hiện ưu điểm của con, đồng thời khuếch đại và biểu dương, từ đó khích lệ, khen ngợi và dẫn dắt trẻ. Chỉ có như thế mới có thể bảo vệ sự tự tin của trẻ, tôn trọng nhân cách của chúng, giúp bảo vệ và khơi dậy tính tích cực của trẻ trong học tập.

(4) Hiểu trẻ, đi sâu tìm hiểu nội tâm của trẻ

Cha mẹ không nên chỉ chú ý

tới việc học tập và thành tích của trẻ mà quên "trái tim" của trẻ. Thực ra, học tập phải dùng "tâm" để rèn luyện, "tâm" không thuận thì "hành" không thông. Nếu cha mẹ xa rời tâm hồn của trẻ thì sẽ nảy sinh khoảng cách với trẻ, không thể hiểu được điều mà trẻ quan tâm nhất là gì, con hay nghĩ đến cái gì, quan hệ với nhà trường và bạn bè như thế nào, cảm nhận về giáo viên như thế nào, gần đây có những phiền muộn gì...

Vì thế, nếu trẻ xuất hiện tâm lý ngại khó trong học tập, cha mẹ nên tìm hiểu thế giới nội tâm của trẻ, quan tâm tới những biến đổi nội tâm của trẻ, giải tỏa những mâu thuẫn trong lòng trẻ, đảm bảo sức khỏe

tâm lý của con.

Muốn làm được điều này thì cha mẹ nên học cách lắng nghe và thấu hiểu, giao lưu trò chuyện, bước vào thế giới tâm hồn của trẻ. Khi tâm hồn của trẻ có được sự ủng hộ và chỗ dựa, tự nhiên trẻ sẽ duy trì tâm lý lành mạnh, dần dần khắc phục tâm lý chán học.

(5) Tạo điều kiện, khơi dậy hứng thú

Sở dĩ trẻ không thích học thường là vì không có hứng thú với học tập, không thể cảm nhận được niềm vui trong học tập. Muốn khơi dậy tính tích cực trong học tập và ý chí thách thức với học tập thì cha mẹ phải biến học tập thành trò chơi, thành một nội dung

trong cuộc sống.

Phải làm thế nào mới có thể lồng ghép trò chơi vào trong việc học tập khô khan? Điều đó cần cha mẹ phải suy nghĩ, tận dụng trí tuệ.

Ví dụ, cố ý tỏ ra yếu đuối, mắc lỗi trước mặt trẻ để trẻ được "khoe tài", thỏa mãn "tính sĩ diện"; để trẻ đóng vai thầy giáo giảng bài cho cha mẹ, để trẻ ra câu đố đố bạn; cùng trẻ chơi các trò chơi học tập như thi đặt câu, kể chuyện...; để trẻ làm quản gia, đến siêu thị mua đồ, bồi dưỡng ý thức quản lý tài chính... Như thế thì hiểu biết của trẻ càng phong phú hơn, hứng thú càng sâu rộng hơn, mới có thể hiểu biết sâu sắc, hứng thú với học tập từ đó

cũng càng nhiều hơn.

Nói tóm lại, cha mẹ phải làm tốt vai trò phụ huynh của mình, cố gắng hết sức tìm hiểu mọi mặt của trẻ, đồng thời nhìn nhận trẻ với trái tim bình thản, dùng lòng kiên nhẫn tôn trọng trẻ, dùng trí tuệ dẫn dắt trẻ, dùng sự quan tâm gần gũi trẻ. Nếu cha mẹ như vậy thì trẻ sẽ dần dần coi học tập là chuyện vui vẻ và sẽ gắn bó khăng khít với học tập.

5. Bồi dưỡng thói quen học tập kiên trì bền bỉ

Thói quen học tập tốt là sức mạnh to lớn thúc đẩy học hành tiến bộ. Một đứa trẻ hình thành được thói quen học tập tốt đẹp, thì nó sẽ thu được nhiều thành quả trong cuộc

đời.

Có điều, có một số cha mẹ cho rằng, "cây to ắt sẽ thẳng", bây giờ trẻ vẫn còn nhỏ, không muốn yêu cầu quá nhiều. Nhưng một cái cây nhỏ cành lá đan xen lại cong cong vẹo vẹo, sau này lớn lên có thể thẳng được không? Một nhà tâm lý học người Nhật Bản đã tiến hành điều tra thói quen học tập của học sinh từ lớp bốn đến lớp chín, kết quả chứng minh, cùng với sự tăng lên của tuổi tác, điểm số về thói quen học tập không tăng lên. Từ đó có thể rút ra kết luận, thói quen học tập hình thành từ cấp dưới tiểu học, sau này nếu không có được sự giáo dục đặc biệt, thói quen đã hình thành rất khó có tiến bộ lớn. Vì thế,

thói quen học tập tốt đẹp của trẻ cần phải chú ý bồi dưỡng từ sớm.

Trong các thói quen học tập tốt đẹp, con trai đặc biệt phải chú ý bồi dưỡng thói quen kiên trì bền bỉ. Quyết tâm là đặc trưng của những người thành công. Ai có quyết tâm, có thể kiên trì không từ bỏ thì có thể đạt tới ranh giới lý tưởng. Việc học tập của trẻ tuyệt đối không thể tồn tại tâm lý ăn may, chỉ muốn một lần là xong mà phải làm đến nơi đến chốn, kiên trì bền bỉ, từng bước từng bước một.

Trong quá trình học tập, ảnh hưởng của việc bỏ dở giữa chừng đối với học tập là vô cùng nghiêm trọng, đồng thời

cũng không có lợi với việc bồi dưỡng tác phong học tập lành mạnh, quy phạm, nghiêm túc. Hậu quả mà nó gây ra không những nghiêm trọng mà còn để lại hậu họa vô cùng. Tuy nhiên, bản tính của con trai là ham chơi, có lúc còn không thể kiềm chế bản thân. Đây cũng là chuyện rất bình thường. Lúc ấy, trẻ cần có sự đôn đốc, nhắc nhở và giúp đỡ của cha mẹ.

Bồi dưỡng thói quen kiên trì bền bỉ của trẻ, có thể bắt đầu từ những mặt sau:

(1) Đôn đốc, dẫn dắt, khích lệ trẻ học tập

Bất kỳ đứa trẻ nào cũng có tính lười biếng. Trong quá trình học tập, không tránh khỏi vì lười biếng mà dừng lại hoặc

trong quá trình học tập gặp phải vấn đề không giải quyết được mà buồn phiền, nhụt chí, dẫn đến từ bỏ. Vì thế, cha mẹ nên đóng vai trò là người đôn đốc trong quá trình học tập của trẻ, kịp thời chỉ đạo và khích lệ, giúp trẻ khắc phục tâm lý yếu đuối, lười biếng, tăng cường sự tự tin, duy trì tính liên tục trong học tập.

Minh là một đứa trẻ rất ham học. 6 tuổi cậu đã bắt đầu đọc sách, hơn nữa mỗi lần đọc sách là từ một đến hai tiếng. Có lẽ là vì đã đọc nhiều nên mệt, hơn nữa lại nghịch ngợm, nên lúc thì Minh nằm bò ra đọc, lúc lại ngồi tựa lưng đọc, lúc lại nửa nằm, nửa ngồi đọc.

Với thói quen thích đọc sách

của Minh, mẹ vừa mừng vừa lo. Minh thích đọc sách là chuyện tốt, nhưng lại sợ con bị hỏng mắt hoặc không thể duy trì thói quen tốt này được lâu. Thế là mẹ đành phải cố gắng "theo dõi" con, chỉ cần Minh phạm lỗi là mẹ liền kịp thời điều chỉnh, hơn nữa cứ đọc được một tiếng, mẹ lại bảo Minh nghỉ ngơi 30 phút, kể cho mẹ nghe câu chuyện mà mình vừa đọc.

Lâu dần, Minh càng có hứng thú hơn với việc đọc sách, hơn nữa đã có thể ý thức được tư thế sai của mình để kịp thời điều chỉnh.

(2) Bồi dưỡng ý chí kiên trì bền bỉ cho trẻ

Đối với những trẻ thiếu ý chí,

cha mẹ phải thường xuyên khích lệ và rèn luyện ý chí của chúng. Khi trẻ gặp khó khăn định từ bỏ, cha mẹ phải kịp thời động viên, khích lệ chúng nghĩ cách tiếp tục kiên trì.

Bằng là một đứa trẻ ham học, lúc nào cũng nghiêm chỉnh làm theo lời dặn dò của thầy cô. Nhưng điều khiến cha mẹ lo lắng là nếu bài tập nhiều một chút là Bằng sẽ nghĩ rằng làm không xuể, sẽ khóc lóc, sau đó là từ bỏ, không cố gắng nữa. Lần nào cha mẹ cũng phải khuyên bảo này nọ, vừa dỗ dành vừa nịnh nọt hết lời mới khiến cậu tiếp tục làm bài tập.

Để thay đổi thói quen này của Bằng, bố đưa cậu đi tham quan nghĩa trang liệt sĩ, kể cho cậu

nghe về những tấm gương anh dũng, không sờn lòng của các anh hùng cách mạng; bố còn mua cho cậu rất nhiều sách thiếu nhi, cùng cậu đọc các câu chuyện về tấm gương học hành chăm chỉ; đưa cậu đi xem những bộ phim về đề tài tuổi nhỏ trí lớn; từng bước giảng giải cho cậu nghe phương pháp nâng cao hiệu quả học tập...

Trong suốt một học kỳ, tính cách của Bằng đã được cải thiện. Khi gặp nhiều bài tập, cậu không những không khóc, không làm ầm mà còn sắp xếp thời gian hợp lý để hoàn thành. Điều khiến cha mẹ vui vẻ hơn là Bằng đã biết làm việc nhà.

Với sự hình thành tính cách của trẻ, nhà trường và phụ huynh đều có trách nhiệm nhất định. Nếu có thể bồi dưỡng ý chí kiên cường cho trẻ, quyết tâm không chịu tụt hậu, cho dù gặp bất cứ khó khăn nào cũng không dễ dàng từ bỏ, kiên trì đến cùng... thì trong quá trình học tập, trẻ sẽ có động lực lớn mạnh, cũng có thể kiên trì không mệt mỏi đến cùng.

(3) Tạo tấm gương kiên trì bền bỉ cho trẻ

Công việc của anh Trường không được như ý, thường có rất nhiều chuyện buồn phiền, vì thế buổi tối đi làm về thường thích xem tivi, chơi bài hoặc là kéo mấy anh bạn thân

đi uống rượu để giết thời gian.

Anh Trường có một cậu con trai rất hoạt bát đáng yêu. Anh gửi gắm tất cả hi vọng vào con, cho con ăn ngon mặc đẹp, học trường tốt. Tuy nhiên, cậu con trai không hăng hái học hành, thành tích học tập thuộc loại trung bình trong lớp, điều đó khiến vợ chồng anh Trường rất đau đầu.

Một lần, chị Lan (vợ anh Trường) đi họp phụ huynh, về nhà liền kéo anh Trường vào phòng và nói: "Hôm nay sau buổi họp phụ huynh, con cãi lại em. Anh có biết nó nói thế nào không? Nó nói 'Bố con không có ý chí vươn lên, không thích học, mẹ dựa vào cái gì mà yêu cầu con nhiều

như vậy!" Anh Trường đỏ mặt giật mình.

Cha mẹ là người thầy tốt nhất của trẻ, hành vi của trẻ luôn lấy gương từ cha mẹ. Vì thế, muốn trẻ chủ động học tập hơn, cha mẹ cùng nên làm gương. Lúc nhàn rỗi, hãy thử học ngoại ngữ, học một số kiến thức chuyên môn có liên quan, cũng có thể học các kỹ năng sống khác.

Khi trong gia đình có không khí học tập, trẻ cũng sẽ vô tình chịu ảnh hưởng, từ đó nâng cao tính chủ động trong học tập.

(4) Giúp trẻ cùng khắc phục trở ngại và chướng ngại

Khi trẻ gặp trở ngại, phản ứng

đầu tiên chính là nhận "mình thật ngốc", "mình vô dụng". Điều đó không có lợi cho sự phát triển tâm lý của trẻ. Cha mẹ phải thay đổi suy nghĩ để trẻ hiểu rằng chủ động học tập trước tiên phải là chủ động khắc phục khó khăn, phát huy tiềm năng của mình. Dĩ nhiên, đứng trước khó khăn, cha mẹ không thể hoàn toàn làm thay mà nên chú ý khơi dậy tính tích cực của trẻ trong quá trình giải quyết vấn đề, để trẻ cảm thấy rằng chỉ cần dựa vào sức lực của mình là có thể làm được.

Ninh học chơi dương cầm đã một năm rồi, lúc đầu đơn giản, Ninh rất thích học; nhưng khi độ khó tăng lên, Ninh liền có tâm trạng ngại học. Mỗi lần

học bản nhạc mới, cậu luôn tìm mọi lý do không chịu luyện. Cho dù có luyện thì cậu cũng rất căng thẳng, thường là luyện xong một bài đã ướt đầm mồ hôi.

Để giúp Ninh khắc phục tâm lý ngại khó này, mẹ quyết định chia nhỏ từng giai đoạn: Trước tiên mẹ khích lệ Ninh không sợ đàn sai, để một mình con tùy ý chơi đàn; đến khi con đã làm quen với giai điệu bản nhạc, gặp chỗ khó thì chia thành từng đoạn từng đoạn để chơi cho đến khi chơi thành thục; cuối cùng luyện cả bản.

Phương pháp này vô cùng hữu hiệu, tâm trạng của Ninh đã ổn định hơn nhiều, luyện đàn cũng dần kiên trì hơn.

(5) Khẳng định và thúc giục trẻ

Quá trình học tập là quá trình gian khổ, có khổ cũng cần có vui. Vì thế, khi trẻ biết tự giác, cha mẹ nên khẳng định và khích lệ trẻ.

Khi trẻ đạt được một chút tiến bộ, kịp thời khen ngợi sẽ khiến trẻ cảm thấy mình được chú trọng. Sự chú trọng từ cha mẹ khiến trẻ có thể cảm nhận được nhiều tình yêu thương. Tình yêu này khiến trẻ nảy sinh động lực học tập. Còn động lực này có thể khiến trẻ nảy sinh nội lực, không ngừng nỗ lực, không ngừng tiến bộ. Đây là điều mà bất kỳ thứ gì cũng không thể thay thế được.

Ngoài ra, cha mẹ cũng không

được quá nhường nhịn trẻ. Khi trẻ thiếu tự giác thì nên nghiêm khắc phê bình hoặc giúp đỡ để trẻ có thể kịp thời sửa chữa khuyết điểm, phấn đấu vươn lên.

6. Để con trai học cách tự học

Mỗi cha mẹ đều dành tình yêu vô hạn cho con cái, không ít cha mẹ vì để con có thể an tâm học tập, mà lúc nào cũng lo cho con ăn mặc đầy đủ, không yêu cầu con làm việc nhà, không để con gánh vác trách nhiệm trong cuộc sống. Ngoài học tập, trẻ không có bất kỳ áp lực nào. Nhưng thông thường, thành tích học tập của trẻ vẫn không lý tưởng. Có phụ huynh bắt đầu ca thán: "Từ tiểu học

đến cấp hai, tôi đều kèm con học, kèm nó làm bài tập, sao thành tích học tập của nó vẫn không lý tưởng?"

Thực ra, việc học tập của trẻ không thể tách rời với sự giúp đỡ và chỉ đạo của cha mẹ. Tuy nhiên, cha mẹ không được giúp đỡ quá nhiều, càng không thể làm thay tất cả, không thể giúp đỡ một cách mù quáng vì điều đó sẽ chỉ khiến trẻ hình thành thói quen dựa dẫm. Quá trình học tập là quá trình một người tự hoàn thành, kiến thức của con người chủ yếu thu được qua học tập, ai học tập thì người đó có kiến thức. Làm cha mẹ, không thể ngày nào cũng học cùng con, vì thế phải nhanh chóng để trẻ hình thành thói quen học tập độc

lập. Càng sớm để trẻ hình thành thói quen độc lập học tập, hình thành phương pháp tư duy đúng đắn thì trẻ sẽ càng sớm bước vào cuộc đời độc lập.

Khả năng học tập độc lập của trẻ do đâu mà có? Đây không phải là thứ cha mẹ cho mà phải được bồi dưỡng trong quá trình trưởng thành. Cha mẹ phải bồi dưỡng nhân cách độc lập cho trẻ một cách có ý thức, thói quen học tập độc lập quan trọng hơn việc có bao nhiêu tài sản vật chất.

(1) Bồi dưỡng ý thức độc lập cho trẻ

Một hôm, anh Lý đến nhà đồng nghiệp chơi, thấy vợ đồng nghiệp đang phụ đũa con học lớp ba làm một đề toán

khó. Hai tiếng sau, khi anh Lý chuẩn bị ra về, thấy chị vợ vẫn đang giúp con tìm tài liệu, thế là bước lại hỏi: "Là bài tập gì khiến hai mẹ con làm suốt hơn hai tiếng vậy?"

Anh Lý cầm đề bài đọc nửa phút, nói với con của đồng nghiệp: "Cháu chỉ cần đọc thật kỹ đề bài một lượt, tin rằng trong ba phút, chắc chắn cháu có thể làm được bài tập này". Trước lời nhắc nhở của anh Lý, đứa bé vừa đọc đề bài đã có thể đưa ra câu trả lời.

Thì ra đây là một bài điền vào chỗ trống, người mẹ đưa ra ý tưởng làm bài của mình để giúp con nhưng loay hoay mãi mà vẫn không làm xong, thế là hai người cùng xem sách mà

không biết rằng đáp án chính xác lại ở chính trong đề bài.

Đề bài mà vợ đồng nghiệp khó giải đáp chưa chắc trẻ đã không giải đáp được, phương thức tư duy của mỗi người khác nhau, cách nhìn nhận vấn đề cũng khác. Nếu cha mẹ dùng phương thức của mình để ép buộc trẻ thì không có lợi cho trẻ.

Vì thế, cha mẹ nên để trẻ biết rằng, cuộc sống và việc học tập của mình không thể hoàn toàn dựa dẫm vào cha mẹ và thầy cô, nên từ từ học cách sinh tồn, sinh hoạt, học tập và lao động, việc của mình thì tự mình làm, gặp vấn đề và khó khăn thì tự nghĩ cách giải quyết. Khi bồi dưỡng thói quen độc lập

làm việc cho trẻ, cho dù là làm việc không suy nghĩ thấu đáo, thậm chí là làm sai, cha mẹ cũng không được trách mắng mà nên khích lệ trẻ kiên cường làm đến cùng, tìm ra vấn đề. Như thế trẻ mới có thể dần dần trở thành người tự lập, tự cường, tự tin.

(2) Bồi dưỡng khả năng tự lo liệu cuộc sống cho trẻ

Một đứa trẻ có thể học tốt hay không quan trọng là nó có khả năng học tập hay không, có phương pháp giải quyết vấn đề hợp lý và hữu hiệu hay không. Còn việc bồi dưỡng những khả năng và phương pháp này chính là bắt đầu từ việc làm việc nhà và học cách tự lo liệu cho cuộc sống hàng ngày của

trẻ.

Mặc dù nói cha mẹ yêu thương con cái là điều hiển nhiên, nhưng khi trẻ mới bắt đầu đi học, cha mẹ và cô giáo mầm non nên dần buông tay để trẻ có thể dựa vào bản thân, chăm sóc bản thân về mọi mặt trong cuộc sống. Đây chính là khởi đầu của việc bồi dưỡng độc lập suy nghĩ, độc lập giải quyết vấn đề cho trẻ.

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ phải để trẻ học cách tự đi ngủ, mặc quần áo, đi giày, trải ga, gấp chăn, học cách đánh răng rửa mặt, rửa tay rửa chân, tự đi đại tiểu tiện, học cách thu dọn bàn ăn, rửa bát đĩa, lấy thức ăn, dọn bát, học cách giặt những quần áo đơn

giản như găng tay, tất...

Để trẻ làm một số việc nhà, tự xử lý cuộc sống hàng ngày của mình không phải là lãng phí thời gian của trẻ, càng không phải bắt trẻ chịu khổ mà là để trẻ có thể sớm hình thành khả năng sinh hoạt độc lập và thói quen suy nghĩ độc lập. Cho dù trẻ làm việc nhà không được tháo vát, khéo léo, chỉ cần bồi dưỡng thói quen gặp chuyện gì là dốc hết sức thì cũng tạo ra ảnh hưởng tích cực đối với tính cách của trẻ, đồng thời cũng là bồi dưỡng ý chí vươn lên, tinh thần trách nhiệm, lòng yêu thương cho trẻ.

(3) Bồi dưỡng khả năng học tập độc lập

Làm phụ huynh của học sinh

tiểu học không phải là một chuyện đơn giản. Hàng ngày học sinh tiểu học đều có nhiệm vụ làm bài tập và chuẩn bị bài. Làm cha mẹ, phải biết giúp đỡ trẻ một cách đúng lúc, đồng thời càng phải bồi dưỡng cho trẻ khả năng học tập độc lập và thói quen học tập đúng đắn. Đây sẽ là một món tài sản khổng lồ mà cha mẹ dành tặng cho trẻ.

Làm thế nào để bồi dưỡng khả năng học tập độc lập cho trẻ? Cha mẹ có thể bắt đầu từ những điểm sau.

*** Để trẻ học cách tự kiểm chế**

Khả năng tự kiểm chế của học sinh tiểu học còn yếu là một đặc trưng tuổi tác, nhưng nó

ảnh hưởng trực tiếp tới khả năng chú ý của trẻ. Muốn nâng cao khả năng tự kiểm chế của trẻ, ngoài việc giáo viên phải chú ý nhắc nhở trong giờ học, cha mẹ cũng phải có ý thức bồi dưỡng khả năng chăm chú của trẻ đối với một sự việc. Khi trẻ cảm thấy nhàm chán thì phải dẫn dắt, để trẻ biết kiên trì chính là thắng lợi, lâu dần sẽ hình thành thói quen.

*** Để trẻ học cách tôn trọng thời gian học tập**

Căn cứ vào thói quen sinh lý của trẻ, lấy 20 phút là một giới hạn thời gian học tập, trong thời gian này, trẻ phải chăm chú học tập, vừa không được phép rời khỏi chỗ, cũng không được phép làm việc khác, cha

mẹ cũng không được làm phiền trẻ. Như thế mới bồi dưỡng được cho trẻ quan niệm "thời gian học tập quý báu không thể xâm phạm".

*** Khích lệ trẻ tưởng tượng, khơi dậy tư duy sáng tạo cho trẻ**

Khả năng độc lập và trí sáng tạo có mối liên hệ rất lớn, tiền đề của trí sáng tạo là tưởng tượng. Muốn bồi dưỡng trí sáng tạo cho trẻ thì phải khích lệ trẻ dám tưởng tượng, giải tưởng tượng. Vì thế cha mẹ nên có ý thức bồi dưỡng trí tưởng tượng cho trẻ trong quá trình học tập, vui chơi, giải trí.

*** Để trẻ tự làm bài tập**

Ở nhà, phải để trẻ hình thành

thói quen tự làm bài tập, cha mẹ không được đóng vai trò "làm cùng", tốt nhất là để trẻ tự hoàn thành, sau khi trẻ tự kiểm tra lỗi, cha mẹ sẽ kiểm tra lại và chỉ bảo. Như thế mới khiến trẻ có không gian suy nghĩ, tránh tăng thêm tâm lý dựa dẫm và lười biếng cho trẻ.

Sớm muộn gì thì trẻ cũng phải rời xa cha mẹ, bước vào xã hội, để trẻ học cách học tập độc lập chính là giúp tăng cường khả năng suy nghĩ độc lập, ý thức độc lập và làm việc độc lập cho trẻ. Như vậy, khi trẻ độc lập làm việc và học tập, khả năng của trẻ mới càng có thể được nâng cao nhanh chóng, tư duy rộng mở, sự tự tin được tăng cường. Sau này khi bước vào xã hội mới có thể đối mặt với

các thách thức và cạnh tranh một cách xuất sắc.

7. khơi dậy tiềm năng học tập cho trẻ

Làm cha mẹ, dĩ nhiên ai cũng hi vọng con của mình có thể hơn người, có một tương lai thành công, hạnh phúc. Tuy nhiên, khả năng của trẻ có thể phát huy bao nhiêu liên quan tới việc khơi dậy tiềm năng. Theo các nhà tâm lý học, thông thường một người chỉ phát huy tối đa là một phần ba tiềm năng của mình. Mỗi đứa trẻ đều có tiềm năng rất lớn, phần chưa phát huy lớn hơn phần mà nó sử dụng rất nhiều. Vì thế cha mẹ nên tin con của mình là độc nhất vô nhị, không nên so sánh trẻ với

người khác mà nên cố gắng hết sức khơi dậy tiềm năng của trẻ, để trẻ thực hiện khả năng của mình.

Nghiên cứu tâm lý học chứng minh, trí tuệ của trẻ không phải là cố định bất biến, thiên tài cũng là kết quả của giáo dục. Vì thế, mục đích của giáo dục không có gì khác là khiến tiềm năng của mỗi người được khơi dậy. Giáo dục không phải là phát hiện thiên tài mà là thúc đẩy phát triển tiềm năng.

Nếu mỗi đứa trẻ đều có tiềm năng to lớn, vậy, cha mẹ nên khơi dậy tiềm năng của chúng như thế nào?

(1) Bồi dưỡng mối quan hệ tốt đẹp giữa cha mẹ và con cái

Nhân tố đầu tiên ảnh hưởng tới việc phát triển tiềm năng của trẻ chính là giáo viên và phụ huynh có chú trọng nhu cầu cá nhân của trẻ hay không. Cuộc đời mỗi người bắt đầu từ lúc nhỏ đã theo đuổi thỏa mãn các "nhu cầu". Trên nhu cầu vật chất, con người càng chú trọng nhu cầu tâm lý hơn, trẻ cũng không ngoại lệ.

Tuy nhiên, những người làm cha mẹ thường bỏ qua nhu cầu này của trẻ, quá nhấn mạnh kì vọng của mình vào thành công của trẻ, từ đó ức chế hoạt động tự phát của trẻ, nhầm lẫn hoạt bát với nghịch ngợm, coi tò mò là ngu dốt, coi việc đặt câu hỏi là nhiều lời, coi nhiệt tình là nhiều chuyện; còn coi việc chủ động làm việc là nên làm, coi

lao động là bốn phần, coi thành công là lẽ đương nhiên... Như thế trẻ sẽ lằm nhằm trong lòng rằng: "Không ai thích mình, tiếp nhận mình, hiểu mình". Nếu trẻ sống trong hoàn cảnh như thế, làm sao chúng có hứng thú học tập, chủ động tìm tòi và khám phá kiến thức đây?

Con trai của anh Trì thông minh đáng yêu nhưng khi lên tiểu học thì nhút nhát, trong giờ không dám mạnh dạn phát biểu, thấy giáo viên cứ cúi đầu hoặc đi vòng qua. Để thay đổi tình trạng này, anh Trì bắt đầu nghiêm khắc yêu cầu con, nhưng không thu được hiệu quả.

Một lần trong giờ phụ đạo tâm

lý, anh Trì mới ý thức được rằng thì ra mình đã quản quá nhiều, dẫn đến con sợ cha mẹ, có chuyện gì cũng không dám nói với cha mẹ. Sau đó, anh và vợ bàn bạc cùng thay đổi cách giáo dục với con, phải làm bạn và đối xử công bằng với con.

Qua một thời gian nỗ lực, cậu con trai trở nên vui vẻ hơn, đi học về là nói chuyện không ngớt với cha mẹ, kể những chuyện thú vị xảy ra ở trường học. Ở trường trẻ cũng trở nên bạo dạn hơn, trong giờ tranh nhau phát biểu, thành tích cũng dần dần tốt hơn.

Nhu cầu nhân tính của trẻ cần sự dẫn dắt tích cực của cha mẹ, cần phải trải qua sự lay nhiễm của tình yêu, sự dịu dàng,

hứng thú, đồng cảm, mỹ cảm và lý tính của cha mẹ, cuối cùng trở thành một sức mạnh tinh thần lành mạnh. Đó là bước ngoặt đảm bảo trẻ không học thói xấu và tích cực vươn lên.

(2) Bồi dưỡng trí tưởng tượng cho trẻ

Trí tưởng tượng là một khả năng quan trọng của tiến bộ nhân loại. Einstein tưởng tượng mình bay vào vũ trụ với tốc độ ánh sáng, tưởng tượng này thúc đẩy ông hoàn thành một vài điểm quan trọng của thuyết tương đối; Faraday là người phát minh ra máy phát điện, ông thường xuyên tưởng tượng mình là một nguyên tử chịu áp lực, vì thế nhìn thấu

nguyên lý điện giải.

Nhà tâm lý học Newman chỉ ra rằng, tưởng tượng không chỉ có thể thúc đẩy phát triển nhân cách kiện toàn, mà còn cung cấp thời cơ cho việc tự tìm hiểu và óc sáng tạo. Vì thế, với những ý tưởng và tưởng tượng của trẻ, cha mẹ không những không nên ngăn cấm mà nên khơi dậy đúng mức.

Trong việc bồi dưỡng trí tưởng tượng, tài liệu giáo dục tốt nhất chính là bản thân trẻ, đồng thời coi cuộc sống của trẻ là đề tài để tiến hành hướng dẫn phương pháp phổ biến nhất giống như hoạt động dạy học ở trường hiện nay, để trẻ đọc một bài thơ, sau đó căn cứ vào tưởng tượng của mình, vẽ

ra bức tranh cụ thể.

Để bồi dưỡng trí tưởng tượng cho trẻ, cha mẹ cũng có thể tiến hành dẫn dắt một cách có ý thức, yêu cầu trẻ căn cứ vào từng tình huống để tưởng tượng, đồng thời nói ra cảm nhận, ví dụ như tình huống dưới đây.

Bạn tưởng tượng mình là một hạt giống, mọc rễ, nảy mầm, phát triển, bạn sẽ là thực vật gì? Trong quá trình bạn trưởng thành, bốn mùa sẽ có thay đổi gì? Cảm nhận của bạn với ánh nắng như thế nào? Cảm nhận của bạn với mưa gió như thế nào?

Nếu bạn chuẩn bị leo núi, ngọn núi này rất hiểm trở, bạn đứng dưới chân núi, sau đó sẽ xảy ra

chuyện gì?

Nếu bạn bước vào một khu rừng, nhìn thấy bên cạnh đồng lửa tận sâu trong khu rừng có một ông lão tài giỏi, bạn sẽ thế nào?

Cha mẹ không được sợ tưởng tượng của trẻ mà nên có ý thức dẫn dắt trẻ tưởng tượng, bồi dưỡng trí tưởng tượng của trẻ cũng là bồi dưỡng óc sáng tạo và khả năng sáng tạo cho trẻ.

(3) Bồi dưỡng tinh thần chăm chú cho trẻ

Một nhà điều chỉnh âm đàn piano ưu tú đã làm công việc này mấy chục năm rồi. Điều khiến người khác ngạc nhiên là ông điều chỉnh âm đàn không phải là dùng tay điều

chỉnh phím đàn, sau đó dùng tai phân biệt thang âm và âm sắc mà là sau khi điều chỉnh phím đàn, dùng mũi của mình để ngửi, ngửi mấy chục giây là có thể điều chỉnh thanh âm.

Ông nói rằng, lúc đầu ông cũng dùng tai nghe, sau đó lặng lẽ phân biệt, ngày nào cũng chăm chú, nghiêm túc lặp đi lặp lại như vậy. Đến một ngày, ông phát hiện khứu giác của mình cũng có khả năng phân biệt thang âm và âm sắc, rất cuộc vì sao bản thân ông cũng cảm thấy rất kỳ lạ.

Kỳ tích thường nảy sinh trong sự chăm chú. Nói là kỳ tích, thực ra chính là tiềm năng của con người được phát huy, được biểu hiện ở mức độ lớn nhất

trên cơ sở của sự chăm chú.

Chăm chú cũng là điều kiện tất yếu để khơi dậy tiềm năng học tập của trẻ. Ranh giới cao nhất của chăm chú chính là say mê. Những trẻ được khích lệ, rèn luyện, nếu trong trạng thái chăm chú là có thể khiến bộ não rơi vào trạng thái khoái cảm trí tuệ, từ đó phát triển hứng thú này chạm đến ranh giới say mê quên mình. Một khi trẻ hình thành thói quen và cá tính say mê, thì hoạt động trí tuệ của trẻ sẽ rơi vào thời kỳ nâng cao về chất. Vận dụng thói quen chăm chú này vào trong học tập thì sẽ vô cùng có lợi.

Bồi dưỡng thói quen học tập chăm chú cần sự đôn đốc và

giúp đỡ của cha mẹ. Trưởng phòng giáo dục của một trường học nọ, khi con vào lớp một, lớp hai đã dành tất cả thời gian rảnh rỗi cho con, mục đích là muốn giúp trẻ hình thành thói quen học tập tốt đẹp. Trong suốt hai năm, trước khi con đi ngủ, gần như ông và vợ chưa bao giờ bật tivi chỉ vì một câu nói của con: "Vì sao cha mẹ có thể xem tivi, còn con thì không được xem?" Từ đó về sau, để làm gương cho con, họ quyết định không bật tivi.

(4) Cho trẻ áp lực học tập thích hợp

Xã hội hiện nay đề xướng giảm áp lực cho trẻ. Vì áp lực học tập nặng nề, đơn điệu sẽ khiến

tinh thần của trẻ ở trong trạng thái căng thẳng lâu dài, dẫn đến trẻ càng ngày càng không chú ý với học tập, tê liệt, thậm chí nảy sinh cảm giác nhàm chán. Nhưng nếu không có áp lực bài vở cần thiết, thì liệu trẻ có phát triển theo hướng tốt không?

Thực ra, học tập là phải có áp lực. Khi trẻ ở trong giai đoạn quan trọng để nắm kiến thức, cha mẹ không cho trẻ chút áp lực, chút gánh nặng nào, không giúp trẻ tạo cơ sở vững chắc thì trẻ sẽ khó có được thành tích. Đối với trẻ thì đây cũng là một trách nhiệm, giống như vào mùa màng, người nông dân phải vất vả cày cấy vậy. Trong độ tuổi nhất định, giai đoạn học tập nhất

định, trẻ phải hoàn thành nhiệm vụ học tập nhất định, đồng thời cố gắng hết sức nắm kiến thức thì mới có lợi cho sự phát triển và thành công của trẻ sau này.

Vì thế, cha mẹ nên tạo áp lực học tập thích hợp, để trẻ nảy sinh động lực nhất định, tránh để trẻ vì mất đi động lực mà buông thả. Có điều, khả năng chịu áp lực của mỗi trẻ là khác nhau, cha mẹ nên căn cứ vào tình hình khách quan của trẻ, đề ra nhiệm vụ học tập và phương hướng cụ thể. Trong quá trình tăng áp lực cho trẻ phải biết cách cân bằng mức độ chịu đựng áp lực của con, từ đó dùng áp lực thích hợp để trẻ trưởng thành và học tập lành mạnh hơn.

8. Nâng cao khả năng biểu đạt ngôn ngữ của con trai

Khả năng biểu đạt ngôn ngữ là một chỉ tiêu quan trọng để phán đoán xem mức độ phát triển trí tuệ của trẻ như thế nào. Tuy nhiên, rất nhiều cha mẹ đều có ý thức bồi dưỡng các sở trường đặc biệt của trẻ như cầm, kỳ, thi, họa mà không chú ý bồi dưỡng các kỹ năng quan trọng trong cuộc sống hàng ngày – khả năng biểu đạt ngôn ngữ. Khả năng biểu đạt ngôn ngữ rõ ràng, lưu loát, nhanh nhạy, chuẩn xác, một mặt phản ánh khả năng tư duy vốn có của trẻ, mặt khác còn có vai trò thúc đẩy sự phát triển của bộ não và khả năng tư duy cho trẻ.

Về khả năng biểu đạt ngôn ngữ, con trai và con gái có sự khác biệt nhất định. Bởi vì việc "gia công" ngôn ngữ của con trai phần lớn xảy ra ở trung khu thính giác và thị giác của não bộ, còn việc "gia công" ngôn ngữ của con gái phần lớn xảy ra ở trung khu ngôn ngữ của não bộ. Chính vì sự khác biệt bẩm sinh này mà con gái chiếm ưu thế hơn con trai trong việc học tập ngôn ngữ. Bởi vậy, vì sự phát triển của con trai, cha mẹ nên có ý thức bồi dưỡng và nâng cao khả năng biểu đạt ngôn ngữ cho trẻ.

Thời kỳ nhi đồng là một thời kỳ vô cùng quan trọng và mấu chốt về phát triển ngôn ngữ, cũng là thời kỳ nắm bắt ngôn

ngữ nhanh nhất trong cuộc đời. Chỉ có thật sự học nói chuyện, bày tỏ nguyện vọng của mình bằng ngôn từ chính xác thì mới có thể tự do giao lưu với người khác, đồng thời cũng càng có thể tiếp nhận được kiến thức và kinh nghiệm mà người lớn truyền thụ. Vì thế, trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ nên tạo ra không khí thoải mái, để sự phát triển khẩu ngữ của trẻ được thuận lợi, đồng thời cũng phải chú ý những điểm sau.

(1) Khích lệ con trai nói hoàn chỉnh

Để sáng tạo cho trẻ một môi trường ngôn ngữ thích hợp, cha mẹ phải nhớ dùng tiếng phổ thông quy phạm để nói

chuyện với trẻ, không được dùng tiếng địa phương hoặc bắt chước giọng điệu nhõng nhẽo của trẻ. Ví dụ như "yêu tóa đi thôi"... Khi trẻ bày tỏ mong muốn, nên có ý dẫn dắt và khích lệ trẻ nói hoàn chỉnh.

Trẻ nói: "Ăn kẹo".

Mẹ lập tức điều chỉnh: "Con muốn ăn kẹo".

Đồng thời nói với trẻ: "Con đã lớn rồi, phải bày tỏ suy nghĩ của mình một cách hoàn chỉnh".

Sau đó hỏi: "Con muốn ăn kẹo gì? Con có thể dùng một câu hoàn chỉnh để nói ra yêu cầu của mình được không?"

Từ đó dẫn dắt trẻ nói ra: "Mẹ ơi,

con muốn ăn loại kẹo sữa màu trắng". Biểu đạt ngôn ngữ quy phạm rất quan trọng. Như vậy trẻ sẽ học được cách tổ chức ngôn ngữ, bày tỏ hoàn chỉnh các thông tin chủ yếu, đồng thời nó cũng có tác dụng khích lệ trẻ. Khi trẻ nói ra những câu tương đối dài, tương đối tốt thì phải nhiệt liệt biểu dương trẻ. Như thế, tính tích cực trong việc học nói của trẻ cũng càng ngày càng tăng cao, nhanh chóng trở thành "người nói nhiều".

(2) Để con trai tích lũy thật nhiều từ ngữ

Cha mẹ có thể vận dụng nhiều phương thức khác nhau, không ngừng làm phong phú và mở rộng vốn từ vựng cho

trẻ. Đồng thời trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ nên để trẻ tăng cường và sử dụng những từ ngữ này.

Trẻ nói: "Trên sân thượng hoa nở rồi!"

Cha mẹ dẫn dắt trẻ nói: "Con có thể nói cụ thể hơn được không? Nó nở như thế nào? Nó giống cái gì?"

"Giống một con bướm rất to, rất đẹp".

"Bướm rất đẹp, nó có hình dáng như thế nào?"

Cha mẹ còn phải có ý thức dạy trẻ các từ ngữ, để trẻ có thể nắm được

lượng lớn danh từ, động từ và

liên từ. Danh từ có thể khiến trẻ bày tỏ mong muốn của mình rõ ràng hơn; động từ có thể khiến trẻ bày tỏ chuẩn xác hơn, sinh động hơn, hình tượng hơn; còn liên từ có thể khiến câu nói của trẻ liên quan với nhau hơn, hướng dẫn trẻ bắt đầu sử dụng câu dài, đoạn dài để bày tỏ mong muốn.

(3) Cùng trẻ chơi một số trò chơi ngôn ngữ

Nếu muốn phát triển khả năng ngôn ngữ của trẻ hơn nữa, chỉ dựa vào giao tiếp bình thường là không đủ. Vì thế cha mẹ nên nghĩ cách cùng trẻ chơi một số trò chơi ngôn ngữ.

Ví dụ trò chơi thường gặp nhất như "Xem ai nói nhanh hơn": Để mẹ làm giám khảo, con và

bố cùng thi. Mẹ lấy hai tấm bìa, tấm thứ nhất vẽ quả chuối, tấm thứ hai vẽ quả táo. Mẹ hỏi: "Quả táo màu xanh, quả chuối...". Bố lập tức trả lời: "Quả chuối màu vàng". Như thế trẻ có thể hiểu được quy tắc của trò chơi. Sau đó trò chơi chính thức tiến hành. Nếu trong quá trình chơi xuất hiện đáp án khác nhau, ba người có thể cùng thảo luận, quyết định cuối cùng do giám khảo đưa ra.

Trò chơi để trẻ và bố thi xem ai nói nhanh hơn có thể bồi dưỡng thói quen biểu đạt của trẻ một cách chuẩn xác, nhanh chóng trước "áp lực thời gian". Trò chơi này còn có thể không dùng bất cứ đạo cụ nào, tùy ý tiến hành trong cuộc sống

hàng ngày. Ví dụ mùa đông có tuyết, mùa hè có mưa; bố cao hơn mẹ, mẹ cao hơn con; ban ngày có mặt trời, buổi tối có mặt trăng...

Cùng trẻ chơi trò chơi ngôn ngữ không những có thể khiến trẻ cảm thấy học ngôn ngữ là một việc vô cùng thú vị, mà còn có thể rèn luyện cho trẻ khả năng ghi nhớ, ứng biến, tưởng tượng, mở rộng tư duy, khái quát... bồi dưỡng sự nhạy cảm và hứng thú với ngôn ngữ.

(4) Phát triển ngôn ngữ của con trai trong nhận thức sự vật

Trẻ học ngôn ngữ có liên quan mật thiết với những người và vật xung quanh, với thiên

nhiên và hiện tượng xã hội. Thông qua các cơ quan trực tiếp cảm nhận như nghe, nhìn, sờ, nắn, ngửi, nếm... để thu được tất cả các kiến thức xung quanh, từ đó phát triển thành ngôn ngữ của mình.

Vì thế, cha mẹ có thể căn cứ vào đặc điểm cảm nhận trực quan này, tạo điều kiện cho trẻ, làm phong phú nội dung cuộc sống của trẻ, ví dụ thường xuyên đưa trẻ ra ngoài chơi, mở rộng tầm mắt, tăng thêm kiến thức, biểu đạt tất cả những gì mình nhìn thấy, nghe thấy bằng lời nói.

Chẳng hạn, nếu con trai của bạn thích ngắm biển, bạn có thể thường xuyên đưa con ra biển, dẫn dắt con thông qua

các hành động nghe, nhìn, sờ, chú ý quan sát màu sắc của nước biển, âm thanh của tiếng sóng, cảnh sắc của bầu trời. Sau khi về nhà, hãy yêu cầu con miêu tả lại một cách có thứ tự rồi kể cho mẹ nghe, đồng thời yêu cầu trẻ phải kể lại một cách chân thực. Trẻ sẽ vận dụng một số tính từ như trắng muốt, vang dội, vàng nhạt ... để miêu tả về thiên nhiên và cảm nhận của mình.

Để trẻ cảm nhận thiên nhiên và tiếp xúc với các sự vật có thể giúp chúng cảm nhận được sự biến đổi muôn màu của giới tự nhiên, trẻ sẽ có cuộc sống đa dạng hơn, mạch suy nghĩ cũng mở rộng hơn, biểu đạt ngôn ngữ cũng trở nên phong phú hơn.

(5) Để con trai thích đọc hiểu từ sớm

Muốn nắm được ngôn ngữ thật sự, cách tốt nhất là đọc hiểu. Đọc hiểu là bộ phận phát triển khả năng ngôn ngữ, là con đường chủ yếu nâng cao khả năng làm văn. Trong quá trình trẻ quá độ sang đọc hiểu, cha mẹ cần phải chú ý một điều rằng, không phải học đọc chỉ để biết đọc mà phải xuất phát từ góc độ phát triển khả năng ngôn ngữ cho trẻ.

Như thế, tốt nhất cha mẹ phải cùng trẻ chia sẻ, để trẻ thông qua việc lắng nghe câu chuyện, bài hát thiếu nhi, thử sức bằng việc đối chiếu với những âm mà mình nghe thấy và những từ mình nhìn thấy,

từ đó ý thức được rằng mỗi một từ đều có cách phát âm chuẩn xác, giữa từ và âm có mối liên hệ phối hợp. Thông qua quá trình nhận thức lặp đi lặp lại nhiều lần như thế, trẻ sẽ bắt đầu nhận thức từ chính thể của chữ viết, dần dần quá độ sang nhận thức độc lập, từ đó từng bước nắm được quá trình học chữ "âm - nghĩa".

Khi hướng dẫn trẻ đọc hiểu, thông thường phải trải qua bốn giai đoạn: cha mẹ đọc, cha mẹ và trẻ cùng đọc, cha mẹ và trẻ mỗi người đọc một đoạn, để trẻ tự đọc. Việc lựa chọn sách cũng phải qua ba giai đoạn: những sách ít chữ nhiều tranh, sách nhiều chữ ít tranh, sách chỉ có chữ mà không có tranh. Bằng phương thức đọc

hiếu từng bước này, trẻ vừa tăng thêm được lượng từ vựng, vừa có thể tích lũy thêm nhiều kiến thức.

Cần chú ý là trong quá trình nâng cao khả năng biểu đạt ngôn ngữ của trẻ, cha mẹ phải đứng trên góc độ của con, dẫn dắt từng bước, như thế mới có thể khiến khả năng "gia công" và tổ chức ngôn ngữ của trẻ được cải thiện. Ngược lại, nếu cha mẹ luôn tỏ vẻ thất vọng, thúc giục trẻ: "Nói đi!", "Ngày xưa làm sao?", "Sao lần nào con cũng như vậy, chuyện kể đến một nửa là hết"... thì sẽ tạo áp lực cho trẻ, đồng thời làm mất đi ham muốn bày tỏ bản thân của chúng.

9. Làm thế nào để con trai

có khả năng ghi nhớ siêu phàm

Khả năng ghi nhớ là một trong những khả năng quan trọng nhất và cơ bản nhất mà con người phải nắm được. Nó là cơ sở và tiền đề cho tất cả những khả năng khác.

Đối với ghi nhớ, thành kiến thường gặp nhất cho rằng khả năng ghi nhớ tốt hay không là do bẩm sinh quyết định. Đây là quan niệm hoàn toàn sai lầm, rất nhiều thí nghiệm khoa học đã chứng minh, khả năng ghi nhớ tốt hay kém chủ yếu phụ thuộc vào sự nỗ lực chủ quan sau này; vận dụng thường xuyên, linh hoạt, tức là chăm chỉ học tập và không ngừng cải tiến phương pháp học tập là có

thể có được trí nhớ phi phạm.

Thời kỳ nhi đồng là thời kỳ mà khả năng ghi nhớ phát triển nhanh nhất trong cuộc đời. Muốn các cậu bé có được khả năng ghi nhớ siêu phạm, thì phải bắt đầu từ thời kỳ nhi đồng. Trong quá trình học tập và sinh hoạt của con trai, cha mẹ cần chú ý tăng cường rèn luyện và bồi dưỡng, từ đó từng bước nâng cao khả năng ghi nhớ của con.

(1) Nâng cao tự tin của con trai với ghi nhớ

"Cô giáo nói, nguyên nhân khiến thành tích học tập của Quân nhà tôi không cao là khả năng ghi nhớ kém", cứ nhắc đến cậu con trai vừa lên tiểu học của mình là cô Liên lại thở

dài.

"Cũng chẳng có cách nào, khả năng ghi nhớ của tôi và chồng đều không tốt, e là Quân di truyền từ chúng tôi. Để nâng cao khả năng ghi nhớ của con, chúng tôi đã nghĩ mọi cách nhưng không hiệu quả".

Đối với việc học hành, Quân nói: "Cháu cũng không biết vì lý do gì, những thứ đã học đi học lại rồi mà cháu vẫn rất nhanh quên". Vì thế cậu cảm thấy cuộc sống của mình không vui vẻ.

Vấn đề của Quân thực ra chính là thiếu niềm tin với việc nâng cao trí nhớ của bản thân. Sự thiếu tự tin này ở một mức độ nào đó là chịu ảnh hưởng từ thái độ của cha mẹ. Nếu trẻ

mất niềm tin với trí nhớ của bản thân thì sẽ rất khó để thay đổi.

Khi một người mất niềm tin vào bản thân thì sẽ cảm thấy tâm trạng buồn chán, trì trệ, hỗn loạn, không thể tập trung chú ý, bồn chồn bất an.... Với tâm trạng như thế thì chuyện gì cũng không nhớ. Thường gặp hơn là do con người thiếu tự tin, rất nhiều chuyện vốn dĩ có thể hoàn toàn thành công nhưng cuối cùng lại thất bại.

Khả năng ghi nhớ của con người có mối quan hệ vô cùng mật thiết với sự tự tin, nhưng sự tự tin vốn đã được hình thành từ trong thời kỳ nhi đồng. Muốn bồi dưỡng sự tự tin của trẻ với trí nhớ, cha mẹ

phải tận dụng tất cả cơ hội để khen ngợi khả năng ghi nhớ của trẻ. Đặc biệt là khi trẻ có một vài biểu hiện như: thuộc một bài hát, một câu chuyện... cha mẹ phải khen ngợi và khích lệ: "Trí nhớ của con rất tốt!", "Con giỏi hơn cả bố!".... Như thế trẻ sẽ cảm thấy vui mừng với khả năng ghi nhớ của mình, lâu dần sẽ tràn đầy tự tin với khả năng đó của bản thân.

Ngược lại, nếu cha mẹ thường xuyên mắng mỏ trẻ và nói: "Con thật ngốc, cái này cũng không nhớ được!", "Con không có đầu óc gì cả, nói với con cũng bằng không!"... Sau vài lần như vậy, trẻ sẽ nảy sinh tâm lý sợ hãi và bực tức với trí nhớ của mình, từ đó cảm thấy

ức chế, mất tự tin, khả năng ghi nhớ cũng bị hạn chế ở một mức độ nhất định.

(2) Tăng cường hứng thú ghi nhớ của con trai

Đối với con trai, thay vì nói ghi nhớ là lao động trí óc, chỉ bằng nói là một "trò chơi ghi nhớ". Khi con trai của bạn có thể coi nội dung ghi nhớ giống như đang chơi trò chơi thì nó có thể đắm mình vào đó. Chăm chú như vậy dĩ nhiên khả năng ghi nhớ sẽ được nâng cao. Vậy, phải làm thế nào để tăng cường hứng thú của các bé trai với việc ghi nhớ?

*** Bồi dưỡng ham muốn ghi nhớ của con trai**

Một cậu con trai mong muốn

"mua đồ chơi robot biến hình", cho dù là ở nơi nào, trong tình huống nào, nghe thấy thông tin có liên quan đến "robot biến hình" là sẽ lập tức nhớ đến mong muốn ấy. Qua đó có thể thấy, ham muốn là động lực thúc đẩy con người ghi nhớ. Bồi dưỡng ham muốn của trẻ đối với những sự vật cần ghi nhớ là cơ sở để bồi dưỡng hứng thú và động cơ học tập cho trẻ.

*** Để con trai có tâm trạng vui vẻ**

Có thực nghiệm chỉ ra rằng, trong trạng thái tâm trạng vui vẻ, hiệu quả ghi nhớ của con người tăng gấp 3 lần so với hiệu quả ghi nhớ trong trạng thái buồn phiền. Để nâng cao

hứng thú với ghi nhớ của con trai, cha mẹ phải bày tỏ sự quan tâm và tin tưởng đối với con trai, thể hiện sự ngạc nhiên, vui mừng và khen ngợi, như thế trẻ sẽ cảm thấy vô cùng vui sướng và dễ dàng phối hợp với cha mẹ.

*** Biến ghi nhớ thành trò chơi**

Nếu cha mẹ nói với con trai: "Nào, bây giờ chúng ta học thuộc bài mới", chắc chắn trẻ sẽ thấy rất phản cảm; nếu cha mẹ nói: "Nào, chúng ta cùng chơi trò chơi", thì con trai sẽ vui vẻ phối hợp. Trong quá trình chơi trò chơi, con trai sẽ càng dễ dàng ghi nhớ kiến thức trong tâm trạng vui vẻ.

Một khi con trai đã tràn đầy

hứng thú việc ghi nhớ thì sẽ không còn coi ghi nhớ là chuyện khó khăn, không vui vẻ, và sau khi đã ghi nhớ thành công, con trai sẽ cảm nhận được đó là một niềm hạnh phúc. Rất nhiều trẻ không muốn ghi nhớ bài khóa, chính là vì chúng thiếu niềm vui trải nghiệm việc ghi nhớ, không có hứng thú với hoạt động ghi nhớ.

(3) Bồi dưỡng phương pháp ghi nhớ hữu hiệu cho con trai

Khi con trai tự tin với khả năng ghi nhớ của bản thân và cũng có hứng thú với việc ghi nhớ nhưng lại không giỏi ghi nhớ, thì lúc ấy, thứ mà trẻ thiếu chính là phương pháp

ghi nhớ hiệu quả. Chỉ có nắm được phương pháp ghi nhớ hữu hiệu thì mới có thể nâng cao khả năng ghi nhớ của trẻ trên cơ sở ghi nhớ tự nhiên. Dưới đây là mấy phương pháp ghi nhớ hữu hiệu, khả thi:

*** Tập trung chú ý cao độ**

Nghiên cứu sinh lý học chứng minh, khi chú ý của con người tập trung cao độ, thì sẽ có lợi cho việc giải phóng acetyl choline, mà acetyl choline là một chất dẫn truyền thần kinh, có thể kích thích trí nhớ của con người. Muốn con trai có khả năng ghi nhớ tốt, thì phải để con trai tập trung chú ý cao độ trong khi ghi nhớ, không được phân tâm, không được vừa học vừa nghĩ đến

chuyện khác. Những cậu bé không tập trung chú ý phải tăng cường rèn luyện về mặt này.

*** Ghi nhớ lặp lại**

Nhà tâm lý học người Đức, Ebbinghaus trong luận văn của mình đã chỉ ra rằng: Nếu nội dung đã học được là 100%, thì sau một ngày còn lại trong ký ức là khoảng 60%, sau hai ngày còn lại 40%, ba ngày chỉ nhớ khoảng 30%. Sau đó, tỷ lệ giảm đi sẽ chậm lại, một tháng sau nhớ 20%. Vì thế, để nâng cao khả năng ghi nhớ của con trai thì phải yêu cầu con trai thường xuyên ôn tập và luyện tập. Đây là phương pháp ghi nhớ hữu hiệu giúp con trai đấu tranh với quên lãng.

*** Thời điểm ghi nhớ**

Trong một ngày, khả năng ghi nhớ vào thời điểm khác nhau là khác nhau, vì thế nên dạy con trai ghi nhớ vào thời gian đầu óc tỉnh táo nhất. Thông thường, buổi sáng và buổi tối trước khi đi ngủ là thời gian ghi nhớ tốt nhất trong ngày, nên tận dụng để đạt hiệu quả tốt nhất.

*** Kịp thời ôn tập**

Trong não người duy trì các kiến thức lâu dài, phần lớn đều được ghi nhớ sau khi đã lặp lại nhiều lần, vì thế ôn tập là cơ sở của ghi nhớ. Với những kiến thức vừa học qua, cha mẹ phải đôn đốc trẻ kịp thời ôn tập củng cố. Đây là phương pháp hữu hiệu để tăng cường trí

nhớ.

Ngoài ra, với những độ tuổi khác nhau, cha mẹ phải tiến hành hướng dẫn phương pháp ghi nhớ khác nhau. Ở giai đoạn thiếu nhi, khả năng ghi nhớ của trẻ duy trì trong thời gian ngắn, ghi nhớ máy móc là phương pháp chủ yếu, có

thể dạy chúng học thuộc một số bài hát thiếu nhi, thơ ca, bài vè..., nhớ một số kiến thức khoa học đơn giản. Trẻ trước khi đi học đã có ghi nhớ có ý thức, có thể dạy chúng ghi nhớ thứ tự, ghi nhớ phân loại, ghi nhớ liên tưởng... Sau khi đi học, phải học thuộc bài khóa, có thể dạy chúng phương pháp ghi nhớ chính thể và ghi nhớ phân đoạn...

10. Phát huy ưu thế tư duy của con trai, cường hóa khả năng toán học

Trong giờ toán của trường mầm non, cô giáo hỏi: "Cô có 3 ngôi sao màu đỏ, các con hãy nghĩ xem, phải thêm bao nhiêu ngôi sao màu xanh nữa mới có thể biến thành 5 ngôi sao?"

Con gái nghe xong lời cô nói là bắt đầu bày những ngôi sao màu sắc khác nhau trên tay, trước tiên đếm 3 ngôi sao màu đỏ, sau đó tìm ngôi sao màu xanh; còn con trai thì đã bắt đầu nói đáp án, đáp án nào cũng có: "8 ngôi", "4 ngôi", "5 ngôi".

Dĩ nhiên, cuối cùng con gái và con trai đều tìm được đáp án

chính xác. Nhưng biểu hiện khác nhau của con trai và con gái trong giờ học đã thể hiện sự khác biệt trong quá trình học tập của trẻ.

Con gái chăm chỉ xếp 5 ngôi sao, tìm ra đáp án; còn con trai thì phát huy tưởng tượng, đưa ra các suy đoán. Đây chính là sự khác biệt giữa con trai và con gái.

Nghiên cứu của chuyên gia tâm lý học chứng minh, khả năng không gian ba chiều của con trai như khả năng tưởng tượng không gian, khả năng logic và khả năng vận động đều mạnh hơn con gái; còn khả năng ngôn ngữ, viết, vẽ của con gái đều phát triển kém hơn con trai. Do nhân tố sinh

lý hay nhân tố môi trường tạo nên những khác biệt này? Không ai có thể nói ra nguyên nhân một cách chuẩn xác, có điều, nếu biết dựa vào những khác biệt này để có những sự kích lệ khác nhau với con trai và con gái thì có thể phát huy ưu thế và nâng cao khả năng của chúng.

Vậy thì con trai có những ưu thế nào?

*** Khả năng tưởng tượng không gian**

Con trai 4 tuổi đã có những biểu hiện ưu thế về khả năng tưởng tượng không gian ba chiều, có thể phán đoán mặt sau của một đồ vật là gì. Đây là kỹ năng vô cùng quan trọng trong kỹ thuật ngoại khoa và

kỹ thuật công trình.

*** Khả năng cạnh tranh**

Con trai rất thích thử thách, càng thích sinh tồn trong môi trường cạnh tranh, thậm chí có thể làm rất tốt.

*** Khả năng toán học**

Con trai có sở trường dùng khái niệm toán học để suy nghĩ vấn đề, vì thế trong lĩnh vực toán học hoặc khoa học công nghệ cao, con trai sẽ chiếm ưu thế tuyệt đối.

*** Tính độc lập lớn**

Khi gặp vấn đề, con trai thích tự tìm đáp án, cho dù sai cũng không bận tâm.

*** Khả năng thực hành tốt**

Con trai ngay từ khi sinh ra đã thích tìm tòi, thích tháo dỡ và lắp ráp. Chúng có những hứng thú khác thường với các trò chơi.

Có thể nói, con trai sinh ra đã là "thiên tài toán học", chúng có sở trường tư duy logic, thích thông qua phân tích, phán đoán, suy luận để suy nghĩ vấn đề, chúng nhìn vấn đề luôn sâu sắc hơn con gái. Chính vì vậy, cha mẹ của các cậu bé nên phát huy ưu thế này để tăng cường khả năng toán học của trẻ, từ đó phát huy ưu thế của chúng một cách tốt nhất.

(1) Khích lệ con trai độc lập suy nghĩ vấn đề

Một cậu bé lớp năm rất thích

tự giải các đề toán khó. Một buổi tối, trong bài tập về nhà mà thầy giáo ra có một đề toán khó. Buổi tối cậu suy nghĩ hơn một tiếng đồng hồ mà vẫn không giải đoán được.

Sắp đến giờ đi ngủ, anh trai của cậu vào hỏi: "Em đang làm gì vậy?"

"Em đang làm một đề toán ứng dụng, hơi khó, nhưng rất thú vị ạ", cậu bé trả lời.

"Để anh xem nào". Anh trai cầm bài tập của em lên nhìn, "Đề toán này anh làm rồi, để anh tính cho em!"

"Không cần đâu, để tự em nghĩ". Cậu em không tin mình không giải được đề toán này.

Nửa tiếng trôi qua, anh trai đến gọi em đi ngủ, em không bận tâm. Anh trai tức giận nói: "Anh mặc kệ em, anh đi ngủ đây, đáp án ở đây". Nói rồi liền để đáp án đã viết sẵn bên cạnh.

Cậu bé không ngoảnh đầu mà tiếp tục suy nghĩ. Rất lâu trôi qua, cậu đứng dậy hai lần đi rửa mặt, sau đó tiếp tục tính toán. Cuối cùng, đề toán ấy đã được giải. Cậu chìm vào giấc ngủ với tâm trạng vui vẻ.

Cậu bé này có thể tìm ra đáp án mà không mất một chút công sức nào nhưng cậu không làm như vậy, cuối cùng cậu không chỉ học được cách suy nghĩ độc lập mà còn cảm nhận được niềm vui sau khi giải quyết vấn đề.

Dám đón nhận thử thách là bản tính của con trai. Vì thế, các bậc cha mẹ nên khích lệ con của mình độc lập suy nghĩ, khơi dậy ở con khả năng suy nghĩ, phân tích, so sánh, vận dụng kiến thức và kinh nghiệm đã học, thông qua các phương pháp tự tìm đáp án. Như thế khả năng tư duy của trẻ sẽ được nâng cao nhanh chóng qua từng lần thử thách.

(2) Căn cứ vào giai đoạn nâng cao khả năng tư duy logic của con trai

Phát triển tư duy của trẻ có thể phân thành ba giai đoạn: giai đoạn tư duy động tác, giai đoạn tư duy hình tượng cụ thể và giai đoạn tư duy logic trừu tượng. Ở những giai đoạn khác

nhau, cha mẹ phải áp dụng phương pháp khác nhau để kích thích sự phát triển tư duy của trẻ.

Giai đoạn tư duy động tác: Trẻ dưới 3 tuổi chủ yếu là tư duy động tác. Ví dụ, một đứa trẻ nhìn thấy con búp bê trên bàn, muốn lấy nhưng không với tới, nó vừa gọi vừa vô thức túm lấy khăn trải bàn, kết quả là búp bê được kéo xuống theo khăn trải bàn, từ đó về sau, đứa trẻ này liền học được cách nhờ vào đồ vật khác để đạt được mục đích của mình. Giai đoạn này, cha mẹ phải chú trọng động tác của trẻ, rèn luyện động tác như leo trèo, lăn lộn, bật nhảy, nặn đất sét, xếp hình... Những hoạt động này đều có lợi cho phát triển tư

duy của trẻ.

Giai đoạn tư duy hình tượng: Trẻ 3 đến 6 tuổi chiếm ưu thế về tư duy hình tượng. Lúc này, chúng thiếu cảm nhận lập thể và cảm nhận không gian. Nếu không tin, bạn có thể lấy hai chiếc cốc cùng thể tích nhưng hình dạng khác nhau để chúng lựa chọn cái nào to, cái nào nhỏ, chắc chắn chúng không trả lời đúng được. Giai đoạn này, cha mẹ phải cho trẻ cơ hội thực hành, tăng thêm kinh nghiệm cho trẻ, lợi dụng trí tò mò của trẻ, thường xuyên đặt câu hỏi với trẻ, từ đó dẫn dắt trẻ quan sát sự vật và hiện tượng... Nếu chỉ là giáo dục trẻ nhận biết chữ, viết chữ, tính toán một cách rập khuôn thì sẽ không có lợi cho sự phát triển

tư duy của trẻ.

Giai đoạn tư duy trừu tượng: 6 – 11 tuổi là thời kỳ quan trọng bồi dưỡng khả năng tư duy trừu tượng cho trẻ. Thời kỳ này, phải chú ý bồi dưỡng trình tự tư duy đúng đắn và phương pháp tư duy khoa học, hãy để trẻ tìm tòi và suy nghĩ độc lập, không được cho trẻ đáp án có sẵn.

(3) Từng bước bồi dưỡng khả năng phán đoán của con trai

Có một mẫu chuyện cười như sau.

Bố hỏi con trai: "Con trai, sau này lớn lên con muốn làm gì?"
Con trai ra oai nói: "Con muốn đi bộ đội!"

Bố hỏi: "Vì sao con muốn đi bộ đội?"

Con trai đáp: "Đi bộ đội có thể bảo vệ đất nước ạ!"

Bố cười: "Tốt lắm, nhưng đi bộ đội có thể bị kẻ địch đánh!" Con trai nghe vậy, liền nói: "Thế thì con làm kẻ địch!"

Cậu bé trong câu chuyện này không hiểu khái niệm kẻ địch, đã đưa ra suy luận và phán đoán sai lầm, vì thế câu chuyện gây cười.

Trong quá trình trưởng thành của trẻ, khả năng phán đoán và suy luận cũng là một mặt khá quan trọng trong khả năng suy nghĩ. Nó quyết định việc trẻ trên cơ sở nhận thức, quá trình đẩy mạnh nhận thức

và tìm hiểu sự vật cần phải có hiểu biết sâu sắc về khái niệm sự vật mới có thể tiến hành.

Muốn bồi dưỡng khả năng suy luận của con trai, bình thường cha mẹ phải giảng giải cho con trai một số sự vật có khái niệm. Còn có thể để trẻ làm những đề suy luận thú vị. Ví dụ như, cha mẹ nói với con, tuổi của mẹ lớn hơn

tuổi của con, tuổi của bà ngoại lớn hơn tuổi của mẹ. Để trẻ tự đưa ra kết luận: Tuổi của bà ngoại lớn hơn tuổi của con.

Khả năng tư duy của con trai phát triển từng bước. Khi khả năng logic, khả năng suy luận và phán đoán của con trai đều có tiến bộ rõ rệt, thì khả năng toán học cũng có bước nhảy

vọt lớn. Vì thế cha mẹ phải chú ý bồi dưỡng và rèn luyện khả năng tư duy từ sớm để thúc đẩy phát triển tư duy nhanh chóng cho trẻ.

11. Hướng dẫn con trai đọc nhiều sách

"Con đọc sách sớm quá không phải chuyện tốt, nó sẽ khiến con già sớm, như ông cụ non, như thế là đúng hay không?"

"Những đứa trẻ đọc sách quá sớm, đầu óc phải suy nghĩ quá nhiều, sau này sẽ có vấn đề trong học tập".

Nói đến đọc sách, một số cha mẹ có những ý kiến bất đồng như trên, nhưng những cách nói này là không có căn cứ. Thực ra, nếu cha mẹ bắt đầu

dạy con đọc sách càng sớm thì trẻ sẽ càng có khả năng và mong muốn đọc sách, đến thời kỳ tốt nhất để tiếp thu là có thể trên cơ sở ngôn ngữ mẹ đẻ để học hỏi.

(1) Bồi dưỡng hứng thú đọc sách cho con trai càng sớm càng tốt

Có thể một số cha mẹ cho rằng, khả năng lý giải của trẻ thấp, đọc sách cho chúng nghe sẽ rất lãng phí thời gian, thực ra không phải như vậy. Giáo sư Dore của trường đại học Buenos của Mỹ đã tiến hành điều tra nghiên cứu với 205 trẻ có khả năng đọc hiểu rất tốt. Kết quả chứng minh, những trẻ này đã có khả năng đọc hiểu tương đối độc lập trước

khi đi học. Điểm chung của chúng là: bắt đầu từ khi còn rất nhỏ, cha mẹ đã giúp chúng hình thành thói quen ham đọc sách.

Có chuyên gia cho rằng, trẻ nghe đọc càng sớm càng tốt. Từ hơn 1 tuổi cha mẹ đã bắt đầu bồi dưỡng thói quen đọc của trẻ, mỗi ngày 20 phút và kiên trì bền bỉ. Qua tiếng đọc to trầm bổng của cha mẹ và câu chuyện sinh động thú vị, hứng thú đọc hiểu của trẻ sẽ dần dần nảy sinh.

Có cha mẹ sẽ hỏi: "Con tôi thích xem tivi, mỗi ngày xem đến ba, bốn tiếng, xem tivi chẳng phải cũng là đang nghe đọc sao? Sao không thấy con có hứng thú với đọc sách?" Thực

ra, những hình ảnh rực rỡ trên tivi không những khiến trẻ không thể tập trung chú ý vào việc nghe mà còn ức chế trí tưởng tượng của trẻ, khiến trẻ không thể chuyên tâm cảm nhận vẻ đẹp của ngôn ngữ. Vì thế, xem tivi không những không tăng cường hứng thú đọc sách cho trẻ mà còn tạo ra ảnh hưởng tiêu cực với việc khơi dậy trí tuệ của trẻ. Vì thế, cha mẹ phải bắt đầu từ bản thân mình, mỗi ngày bỏ ra thời gian nhất định để đọc cho trẻ hoặc cùng trẻ đọc sách, qua nhiều mặt bồi dưỡng hứng thú đọc hiểu cho trẻ chứ không phải chỉ đặt trẻ trước màn hình tivi.

(2) Căn cứ vào độ tuổi để nắm bắt khả năng đọc hiểu

của con trai

Thực ra, trẻ sơ sinh từ 15 ngày tuổi là đã có thể tiếp nhận thông tin ở một mức độ nhất định. Lúc này, cha mẹ nói chuyện với trẻ, dạy trẻ ngôn ngữ, truyền thông tin cho trẻ là có thể khiến trẻ bắt đầu tích lũy từ vựng ngay từ sớm. Đợi đến khi các cơ quan phát triển hoàn thiện, vốn từ mà trẻ tích lũy được sẽ bùng ra, khả năng biểu đạt của trẻ sẽ vượt qua những đứa trẻ mà 1 tuổi mới bắt đầu học từ.

Sau khi trẻ biết nói, cha mẹ nên bắt đầu từ nghe đọc, dần dần bồi dưỡng hứng thú đọc sách cho trẻ. Trong việc chọn sách, nên suy nghĩ khả năng tiếp thu của trẻ, căn cứ vào

những gợi ý sau để lựa chọn:

Trẻ trước 3 tuổi, lựa chọn một số tranh ảnh đơn giản, hoặc là kể cho chúng nghe câu chuyện về những sự vật thân thuộc. Lúc này, hình tượng và màu sắc có sức hút rất lớn với trẻ.

Trẻ trước tuổi đi học tức là từ 3 – 6 tuổi, thích những câu chuyện nhỏ có tranh ảnh màu sắc, câu chuyện về khoa học, thơ ca và những câu chuyện về động vật hay cuộc sống hàng ngày. Những câu ngắn, nhỏ, sinh động, dễ thuộc đặc biệt có ích với trẻ.

Trẻ 6 – 9 tuổi, bắt đầu có hứng thú và sở thích với sách vở, lúc này nên cố gắng để trẻ tự lựa chọn. Dĩ nhiên sự dẫn dắt của cha mẹ cũng rất quan trọng.

Trẻ trên 9 tuổi, thích một số tiểu phẩm hài hước, thơ, câu chuyện dân gian, tác phẩm nổi tiếng và truyện trinh thám.

(3) Có ý thức bồi dưỡng hứng thú đọc sách cho con trai

Hôm nay là chủ nhật, bố, mẹ và con trai đều ở nhà.

Bố đang xem tivi, mẹ đang giặt quần áo, cậu con 3 tuổi ngồi dưới sàn nhà, đang xem một tập tranh.

Con trai xem một lúc, rõ ràng là không có nhiều hứng thú với tập tranh, liền đứng dậy đến trước mặt mẹ: "Mẹ ơi, cuốn sách của con chẳng hay chút nào. Mẹ kể chuyện cho con nghe đi!"

"Con đi tìm bố con đi! Con không nhìn thấy mẹ đang giặt quần áo à? Để bố kể cho con nghe!", mẹ khó chịu nói.

Con trai bĩu môi đi tìm bố.

"Kể cái gì mà kể, con không nhìn thấy bố đang xem tivi à? Con tự đọc sách đi, đợi bố xem xong sẽ kể cho".

Con trai thấy không ai kể chuyện cho mình, bực tức ném sách sang một bên, lấy đồ chơi ra chơi.

Mấy ngày sau đó, cậu không động vào cuốn sách ấy.

Hứng thú của con trai có được là do bồi dưỡng, đồng thời chịu tác động rất lớn từ sự giáo dục của cha mẹ. Cậu bé trong câu

chuyện vốn có hứng thú đọc sách nhưng trước thái độ đó của cha mẹ, tính tích cực của nó bị đả kích. Vì thế, muốn bồi dưỡng hứng thú đọc sách cho trẻ thì cha mẹ phải thường xuyên đọc sách cùng con, làm gương cho con, như thế thì hứng thú đọc sách của trẻ mới được bồi dưỡng.

(4) Tạo ra không khí học tập sôi nổi

Từ khi Kiên lên tiểu học, cha mẹ đã tạo ra một không khí học tập sôi nổi trong gia đình. Một người đã quen nghe mẹ kể chuyện như Kiên đã bắt đầu tự đọc sách.

Ngày nghỉ, mẹ thường đưa Kiên đến thư viện đọc sách, mua sách. Buổi tối sau khi ăn

cơ là thời gian cả nhà cùng đọc sách. Mỗi khi nhìn thấy con cầm sách lên mà không dứt ra được, mẹ vô cùng xúc động.

Bây giờ, ngày nào cũng vậy, trước khi đi ngủ là Kiên lại cầm sách lên đọc một lúc, không cho cậu xem cũng không được. Từ khi rèn được thói quen đọc sách độc lập, lượng từ vựng của cậu tăng lên, trí tưởng tượng cũng rất phong phú, thành tích cũng ngày càng tốt.

Nếu cha mẹ có thể cùng trẻ chìm đắm trong thế giới của sách thì sẽ khiến trẻ cảm thấy việc cùng đọc sách là chuyện vui vẻ nhất. Như thế không những có thể bồi dưỡng không

khí học tập sôi nổi trong gia đình mà còn khiến cha mẹ lấy mình làm chuẩn mực, làm gương cho trẻ, đạt được hiệu quả cảm hóa tích cực.

Vì thế, mỗi cha mẹ đều nên là một tấm gương đọc sách cho trẻ, cố gắng tạo ra không khí học tập trong gia đình. Nếu trong một gia đình, cha mẹ không đọc sách, không đọc báo, thì hứng thú đọc sách của trẻ rất khó được bồi dưỡng.

(5) Để quá trình đọc sách trở nên sinh động, thú vị

Cô Hà có hai đứa con, tối nào cô cũng đọc sách cho con. Khi đọc sách cho con nghe, cô luôn tìm cách để tâm hồn chúng chìm đắm vào đó, có lúc đọc đến giữa câu, cô cố tình đọc

thiếu một chữ để các con bổ sung. Có lúc đột nhiên cô hỏi: "Bây giờ các con thử nghĩ xem, phần sau câu chuyện sẽ như thế nào, kết cục ra sao?"

Một buổi tối, cô Hà đọc cho các con nghe câu chuyện đồng thoại vương quốc voi. Một đứa ngắt lời cô và hỏi: "Voi ăn gì ạ?". "Đúng vậy, voi ăn gì nhỉ? Con nghĩ nó sẽ ăn gì?", cô Hà hỏi. Lúc ấy, trí tưởng tượng của bọn trẻ bay lên, từng ý nghĩ tuôn ra. Lúc này, đối với chúng, việc đọc sách giống như một lần trải nghiệm.

Nếu muốn khơi dậy hứng thú đọc sách của con trai, bạn nên để quá trình đọc sách trở nên sinh động, thú vị. Trước khi đọc cho trẻ nghe một cuốn

sách mới, bạn có thể để trẻ tìm hiểu trước nội dung của bìa truyện, để trẻ đoán xem cuốn sách này kể về câu chuyện gì. Bạn cũng có thể vừa đọc sách, vừa chỉ vào các bức tranh và nhân vật trong sách và hỏi: "Con cho rằng đây là ý gì?" Sau khi đọc xong một cuốn sách, bạn còn có thể hỏi cảm nhận của trẻ. Cách đọc sách tích cực như thế có thể khiến trẻ hòa mình, đặc biệt hỗ trợ sự phát triển khả năng ngôn ngữ và khả năng tư duy của trẻ.

Bồi dưỡng hứng thú đọc sách cho trẻ ngay từ khi còn nhỏ sẽ có ích cho trẻ suốt đời. Tuy nhiên, khi đọc sách, không được nghiêm khắc yêu cầu trẻ phải đạt được tiêu chuẩn như thế nào, cũng không được vì

muốn trẻ biết thêm vài chữ mà bắt ép trẻ đọc, mà nên bồi dưỡng hứng thú đọc sách cho trẻ từ nhiều mặt, cùng trẻ đọc sách, để trẻ trải nghiệm được niềm vui đọc sách. Như thế, khi trẻ cảm nhận được niềm vui đọc sách, tự nhiên sẽ không cần cha mẹ đôn đốc mà sẽ ham đọc sách, biết thêm rất nhiều từ, đọc thêm càng nhiều sách.

12. Bồi dưỡng ý thức thông tin cho trẻ

Xã hội hiện nay, khoa học kỹ thuật phát triển như vũ bão, tốc độ đổi mới kiến thức tăng lên đột ngột, những người mù chữ trong tương lai không phải là những người không biết chữ mà là người không

biết học. Vì thế, trong thời đại "kinh tế tri thức" ngày nay, nắm được kiến thức, nắm được thông tin sẽ ảnh hưởng trực tiếp tới tiền đồ của mỗi người.

Ngày nay, các loại thông tin kéo đến ùn ùn như vũ bão, đứng trước các loại thông tin và kiến thức tăng lên đột ngột, rất nhiều người đều cảm thấy lúng túng. Những người không biết cách học tập, thu thập và xử lý thông tin, vừa hoàn thành một khóa học mà có thể đã lại bị lạc hậu. Chính vì vậy mà cha mẹ nên bồi dưỡng ý thức thông tin cho trẻ ngay từ khi còn nhỏ, để trẻ có khả năng thu nhận thông tin độc lập và biết cách tiếp thu sự vật mới, thích ứng với môi trường mới.

(1) Những ý thức thông tin mà con trai cần có

Chính vì ở trong thời đại thông tin như hiện nay mà ngay từ khi còn nhỏ, con trai nên có độ nhạy cảm thông tin nhất định, có khả năng phán đoán và nắm bắt thông tin. Tóm lại, nên có ý thức thông tin như sau.

*** Khả năng cảm nhận nhanh nhạy**

Tức là có thể nắm bắt thông tin nhạy bén, có thể phát hiện thông tin mà mình cảm thấy hứng thú trong những hiện tượng xã hội và sự việc xã hội rộng lớn, thậm chí thường gặp, đồng thời thực hiện giá trị của những thông tin này. Điều đó yêu cầu con trai có thể chủ

động tìm kiếm các nguồn thông tin, đồng thời hình thành thói quen tích cực nắm bắt thông tin, lợi dụng thông tin....

*** Khả năng quan sát thông tin lâu dài**

Yêu cầu con trai hình thành thói quen chăm chú quan sát thông tin, lúc nào cũng có thể dùng con mắt tìm tòi để quan sát tất cả sự vật xung quanh từ góc độ chuyên nghiệp.

*** Khả năng phán đoán và khả năng nhìn thấu thông tin**

Con trai không chỉ có thể thu nhận và lợi dụng thông tin một cách độc lập mà còn phải biết cùng hợp tác, giao lưu,

chia sẻ nguồn thông tin với người khác.

*** Khả năng phê phán thông tin**

Là khả năng có thể "lọc thô lấy tinh, bỏ giả lấy thật, từ ngoài vào trong", có thể nắm bắt được cốt lõi của thông tin, tiến hành chắt lọc và sáng tạo thông tin.

Ý thức thông tin thuộc phạm trù của hình thái ý thức, sự phát triển biến hóa của nó và việc bồi dưỡng sẽ chịu sự trói buộc của nhân tố xã hội, cũng sẽ chịu sự trói buộc của tổ chức văn hóa. Vì thế, để trẻ có thể theo kịp bước tiến của thời đại, ngay từ khi còn nhỏ cha mẹ phải có ý thức bồi dưỡng ý thức thông tin cho trẻ, để trẻ

nhận thức, phát hiện và lợi dụng thông tin, biến thành hành động tự giác, lâu dần, trong tiềm thức có thể xây dựng được ý thức thông tin.

(2) Có ý thức bồi dưỡng độ nhạy cảm thông tin cho con trai

Hiện nay, trẻ sống trong thời đại thông tin: sách, báo, loa đài, tivi, máy tính, mạng internet.... đều có thể mang tới các loại thông tin. Sự hình thành độ nhạy cảm với thông tin của trẻ có liên quan với sự giáo dục của nhà trường, càng có liên quan tới sự đôn đốc và chỉ đạo của cha mẹ.

Thầy Vương hiểu rất rõ tầm quan trọng của ý thức thông tin đối với trẻ, khi con trai bắt

đầu đọc sách báo, thầy đã cùng con cắt dán sách báo, tiến hành phân loại, chỉnh lý. Khi con có thể xử lý một cách độc lập, thầy liền để con tự hoàn thành công việc này.

Để kiểm tra và đôn đốc công việc của con trai, thầy Vương không đọc báo nữa mà ngày nào cũng bảo con trai kể cho mình nghe những sự kiện mới nhất trên báo, đồng thời yêu cầu con trai bày tỏ suy nghĩ của mình. Ban đầu con trai cảm thấy rất khó, nhưng lâu dần lại thấy bình thường.

Khi lên cấp hai, cậu con trai nhận ra cách nhìn, khả năng lý giải và độ nhạy cảm với thông tin của mình vượt xa các bạn cùng lớp, nó mới hiểu được

tấm lòng của bố bao nhiêu năm qua. Mặc dù bây giờ con không cắt báo nữa nhưng đọc báo và đọc tin tức trên mạng internet đã trở thành thói quen của con.

Để bồi dưỡng khả năng và ý thức thông tin cho trẻ, cha mẹ nên biết cách lợi dụng sách báo, tivi để trẻ tiếp thu thông tin, đồng thời cùng trẻ thảo luận những thông tin thú vị, từ đó nâng cao khả năng tiếp thu và phân biệt cho trẻ. Ngoài ra, cha mẹ còn có thể cùng trẻ ra ngoài hoạt động, tiếp xúc với xã hội khi rảnh rỗi; hướng dẫn trẻ tận dụng nhật ký để ghi chép những thông tin mà mình hứng thú.

Trong quá trình học tập, trẻ có

thể sẽ gặp những thông tin mà chúng từng thu thập được, cha mẹ càng nên chú trọng quá trình thu thập, để trẻ tự học cách tìm kiếm, phân biệt và tận dụng thông tin, từ đó bồi dưỡng khả năng thu thập thông tin độc lập cho trẻ.

(3) Để con trai tiếp xúc với mạng internet một cách hợp lý

Hiện nay, rất nhiều cha mẹ cứ nghe đến mạng internet là lo lắng, coi mạng internet là tai họa ghê gớm, áp dụng tất cả các biện pháp để ngăn cấm trẻ tiếp xúc với mạng. Thực ra, là một sân chơi giao lưu thông tin, mạng internet biến thế giới thành một "làng trái đất nho nhỏ", nó tượng trưng cho

một phương thức sống, một thái độ sống mới.

Vì thế, biết cách lợi dụng ưu thế của mạng internet là một trong những kỹ năng cơ bản cần thiết của người hiện đại. Do đó, nếu chỉ vì những thông tin không lành mạnh trên mạng, sợ trẻ ham chơi game online mà ngăn cấm trẻ tiếp xúc với mạng thì sẽ rất thiệt thòi cho trẻ. Mạng internet đi sâu vào từng ngõ ngách của cuộc sống là một điều tất yếu trong xã hội, cha mẹ nên nhìn thấy trước xu thế này, từ đó hướng dẫn trẻ tiếp xúc với mạng một cách đúng đắn.

Giống như một ông bố đã làm, trong quá trình học tập của con, khi con gặp phải một số

vấn đề mà bản thân không thể giải đáp được, anh liền nói với con: "Không sao, trên mạng sẽ có câu trả lời", hoặc "Chúng ta lên mạng tra đi". Tiếp đó, trong quá trình cùng con lên mạng tìm đáp án, không những vấn đề ban đầu được giải quyết tốt đẹp mà còn có thể nảy sinh một số bài thảo luận và mắt xích có liên quan đến vấn đề. Như thế sau một thời gian, con sẽ có ý thức lợi dụng mạng internet để tra cứu các tài liệu và thông tin, cũng học được một số kỹ năng cơ bản tận dụng internet.

Dĩ nhiên, khả năng tự kiểm chế của con trai tương đối kém. Vì thế, trong quá trình tiếp xúc với mạng internet, mặc dù cha mẹ phải buông tay

để trẻ khám phá và tìm hiểu, nhưng vẫn phải đóng vai trò giám sát.

Thành tích thi toán của cậu bé nọ không được tốt, nó cảm thấy rất hổ thẹn, sau khi về nhà không trực tiếp hỏi cha mẹ mà lên mạng tìm trang web giao lưu toán học, đưa vấn đề của mình lên đó. Sau khi hoàn toàn hiểu được đáp án của câu hỏi, cậu bé cũng viết đáp án lên đó, đồng thời để lại nick QQ của mình. Không lâu sau, cậu bé đã quen được rất nhiều bạn có cùng chí hướng.

Bố nói với cậu bé là bố không phản đối cậu lên mạng nhưng phản đối việc cậu đắm chìm vào game online. Nếu cậu học tốt, thì bố có thể cho cậu lên

mạng, nhưng chỉ được lên mạng trong khoảng thời gian đi học về đến trước giờ ăn tối. Mỗi ngày sau khi đi học về, cậu luôn tận dụng khoảng thời gian này để cùng các bạn thảo luận về những chuyện lặt vặt trong học tập, đồng thời cùng trao đổi một số vấn đề toán học. Không lâu sau, thành tích toán học của cậu có tiến bộ, nhận được lời khen của cha mẹ.

Thời đại thông tin thì phải để trẻ có ý thức thông tin, đồng thời biết cách tận dụng các nguồn thông tin có được. Là phụ huynh, không những phải bồi dưỡng ý thức thông tin cho trẻ bằng ý thức đúng đắn và tâm lý bình thường mà cũng phải bồi dưỡng để trẻ học cách

sinh tồn trong thời đại internet. Đây là một mặt không thể thiếu trong quá trình giáo dục con cái.

Chương 3

SUY NGHĨ ĐỘC LẬP LÀ MẤU CHỐT CHO THÀNH CÔNG CỦA TRẺ TRONG TƯƠNG LAI

Học cách suy nghĩ độc lập là một

khả năng quan trọng mà cha mẹ cần phải dạy trẻ. Suy nghĩ thấp sáng khả năng, tất cả những thành quả vĩ đại của xã hội đều trải qua suy nghĩ, tìm tòi, thực tiễn mới hoàn thành được. Giống như Einstein đã nói: "Học tập kiến thức cần suy nghĩ, suy nghĩ và suy nghĩ. Tôi đã dựa vào phương pháp học tập này để trở thành nhà khoa học".

1. Bồi dưỡng khả năng tư duy cho trẻ từ nhiều góc độ

Có thể có cha mẹ sẽ nghi ngờ hỏi: "Vì sao con tôi học hành chăm chỉ, kiến thức nào trong sách cũng biết, nhưng cứ gặp đề bài thay đổi một chút là không biết làm. Rốt cuộc là vì sao vậy?"

Thực ra vấn đề của trẻ rất đơn giản, đó là thiếu khả năng tư duy độc lập. Đây cũng là tình trạng chung của rất nhiều trẻ, cha mẹ chỉ chú trọng cho trẻ học tập kiến thức, sắp xếp tất cả mọi thứ ổn thỏa và chu đáo mà bỏ qua việc bồi dưỡng thói quen tư duy của trẻ.

Đối với sự phát triển của con trai, bồi dưỡng thói quen tư duy là vô cùng quan trọng. Đúng như nhà vật lý học vĩ đại Einstein đã nói: "Học suy nghĩ độc lập và phán đoán độc lập quan trọng hơn thu được kiến thức. Những người không quyết tâm bồi dưỡng thói quen suy nghĩ sẽ mất đi niềm vui lớn nhất của cuộc sống".

Xã hội đang thay đổi từng

ngày, kiến thức đang đổi mới; thời đại mới đặt ra yêu cầu cho cha mẹ phải bồi dưỡng trẻ trở thành người thông minh, tư duy linh hoạt nhất, phán đoán chuẩn xác nhất, chú ý khéo léo nhất. Chỉ có như vậy, sau này lớn lên trẻ mới thích ứng được với thời đại, thúc đẩy xã hội phát triển, xã hội tương lai cần những người vừa có kiến thức vừa có kỹ năng.

Thói quen tư duy có rất nhiều chủng loại: khả năng khái quát, khả năng suy luận, khả năng vận dụng, khả năng lý giải... Muốn bồi dưỡng con trai có thói quen tư duy tốt đẹp, cha mẹ nên từ nhiều góc độ để bồi dưỡng cho con.

(1) Dẫn dắt từng bước, để

con nêu ra vấn đề

Bồi dưỡng khả năng tư duy khoa học bắt đầu từ việc đặt câu hỏi, không có câu hỏi thì tư duy không thể tiến bộ. Một đứa trẻ nếu không biết cách đặt câu hỏi trong cuộc sống và trong học tập thì nó không thể tiến hành hoạt động tư duy có giá trị, cũng không thể giải quyết các vấn đề gặp phải một cách hữu hiệu.

Để có thể khiến con trai tích cực đặt câu hỏi, mở rộng tư duy, trước tiên cha mẹ không được làm tổn thương tính tích cực trong việc đặt câu hỏi của trẻ, phải có ý thức khích lệ trẻ bắt đầu từ việc đặt câu hỏi, bồi dưỡng hứng thú và thói quen đặt câu hỏi cho trẻ.

Ví dụ:

Có những trẻ vừa đi học về là cha mẹ hỏi: "Hôm nay có bài kiểm tra không?", "Làm được bao nhiêu điểm?" Nếu được 10 điểm hoặc 9 điểm thì cha mẹ sẽ tươi cười vui vẻ, khen ngợi trẻ.

Có cha mẹ không làm như vậy mà quan tâm hỏi trẻ: "Hôm nay con có hỏi thầy cô câu hỏi nào không?", "Có ạ". Sau đó cha mẹ quan tâm hỏi: "Con hỏi xong cô giáo trả lời thế nào, cô có cho rằng câu hỏi có giá trị không?", Nếu trẻ trả lời: "Có ạ, cô giáo cho rằng câu hỏi của con rất hay" thì cả nhà sẽ vui mừng, trẻ cũng sẽ được khen ngợi.

Nếu so sánh thì phương pháp

thứ hai có thể nâng cao khả năng tư duy của trẻ. Làm như vậy có thể khích lệ trẻ mạnh dạn nêu ra vấn đề, dám đặt câu hỏi, dám nghi ngờ những gì thầy cô giảng, những gì trong sách viết đều không phải là chân lý không thể nghi ngờ.

Cho dù vấn đề của trẻ có đơn giản hoặc ấu trĩ, cha mẹ cũng phải chú trọng, đồng thời khích lệ những ý tưởng sáng tạo của trẻ, nhất định không được để trẻ chịu sự ràng buộc của tư duy người lớn. Ngoài ra, cha mẹ cũng có thể đặt câu hỏi để trẻ suy nghĩ, bồi dưỡng thói quen động não cho trẻ. Lâu dần khả năng tư duy của trẻ sẽ được nâng cao.

(2) Để con trai hình thành

thói quen nhận thức sự vật từ nhiều góc độ

Khả năng suy nghĩ độc lập nên được triển khai trên cơ sở mối liên hệ tất yếu của việc nắm bắt sự vật và mối liên hệ nội tại giữa các sự vật. Vì thế, cha mẹ phải để trẻ hình thành thói quen nhận thức sự vật từ nhiều góc độ, nhận thức toàn diện phần bên trong và bên ngoài của sự vật, mối liên hệ nhiều mặt giữa sự vật này với sự vật khác, như thế việc bồi dưỡng khả năng tư duy cho trẻ sẽ trở nên vô cùng ý nghĩa.

Dưới đây là vài phương pháp nhận thức sự vật từ nhiều góc độ, cha mẹ có thể chủ động bồi dưỡng cho trẻ.

*** "Thêm vào" sẽ thế nào**

Có thể cho thêm thứ gì đó lên thứ này được không? Có thể làm cho nó dày hơn, cao hơn không? Kết hợp nó với cái gì sẽ càng có ý nghĩa hơn?

Bút chì và tẩy vốn dĩ tách rời, William đến nhà bạn chơi, phát hiện bạn đang dùng bút chì vẽ tranh, những chỗ vẽ sai thì dùng tẩy để xóa. Anh bỗng nảy ra ý nghĩ: Nếu có một loại bút chì có tẩy, chẳng phải khi dùng sẽ càng thuận tiện hơn sao? Qua nỗ lực, anh đã phát minh ra bút chì có đầu tẩy.

*** "Thay đổi" có tốt hơn không**

Thay đổi hình dáng, màu sắc, mùi vị của sự vật thì sẽ như thế nào? Thay đổi thứ tự kết hợp giữa các sự vật thì sẽ ra

sao?

Trong cuộc sống có rất nhiều sản phẩm phong phú đa dạng đều được sản xuất nhờ vào "thay đổi" như: tivi đen trắng và tivi màu; các loại bánh nhiều mùi vị; các loại kem đánh răng nhiều mùi vị; các loại bút chì nhiều màu...

*** "Học hỏi" sẽ có kết quả gì**

Sự vật nào có thể khiến bản thân bất chước, học tập? Nếu thay đổi hình dáng, kết cấu của nó thì sẽ có kết quả gì? Học tập nguyên lý, kỹ thuật của nó sẽ xuất hiện tình hình mới như thế nào?

Lỗ Ban bị cở tranh làm xước tay, ông đã bắt chước những chiếc răng nhỏ xung quanh cở

tranh mà phát minh ra rằng
cưa. Các phát minh "kỹ thuật
sinh học" hiện nay đều là kết
quả của việc mô phỏng.

*** "Di chuyển" sẽ có tác dụng mới chăng?**

Chuyển thứ này đến chỗ khác
sẽ có tác dụng khác không?

Lister là một bác sĩ phẫu thuật
người Anh. Hồi ấy điều kiện
của bệnh viện vô cùng lạc hậu,
rất nhiều bệnh nhân sau khi
phẫu thuật xuất hiện tình
trạng vết thương mưng mủ rất
nghiêm trọng, đe dọa đến tính
mạng. Một hôm, ông đọc một
bài viết có liên quan đến vi
khuẩn của Pasteur, biết được
rằng vi khuẩn là căn nguyên
của thối rữa, vi khuẩn có thể
gây ra bệnh truyền nhiễm.

Lister nghĩ, có lẽ là vi khuẩn trong không khí của phòng bệnh, của dao phẫu thuật, bông cầm máu và trên tay bác sĩ đã khiến vết thương của bệnh nhân mưng mủ. Thế là ông đã áp dụng phương pháp khử trùng trong phẫu thuật, tỷ lệ bệnh nhân tử vong nhờ đó giảm đi đáng kể.

(3) Để con trai phát huy vai trò của trí tưởng tượng trong tư duy

Tưởng tượng có tác dụng thúc đẩy rất lớn với việc nâng cao khả năng tư duy. Mặc dù rất nhiều cha mẹ biết tầm quan trọng của "trí tưởng tượng" đối với trẻ nhưng lại không biết bắt đầu bồi dưỡng từ đâu. Cũng chính vì vậy mà rất

nhiều trẻ sau khi lớn lên, chỉ biết "tùy việc mà xét", "hoàn thành từng bước".

Vậy, làm thế nào để khơi dậy trí tưởng tượng của trẻ; làm thế nào để từ nhỏ đã dẫn dắt trẻ, khơi dậy tiềm năng tưởng tượng và suy nghĩ cho trẻ?

*** Phương pháp liệt kê**

Để trẻ liệt kê công dụng và chức năng của sản phẩm, đồng thời có ý dẫn dắt trẻ liệt kê ra những công dụng và chức năng khác không liên quan đến thuộc tính vốn có của sản phẩm.

Khi lấy khăn rửa mặt cho con trai, mẹ hỏi: "Khăn có thể dùng để rửa mặt, còn có thể dùng để làm gì?"

Con trai nghĩ một lúc rồi trả lời: "Dùng để tắm, lau tay".
"Còn gì nữa không?"

"Dùng để quàng cổ, dùng để gói đầu, dùng làm dây thừng, dùng làm chần bông..."

Kinh nghiệm sống của trẻ càng phong phú thì phạm vi tưởng tượng càng rộng mở, càng có thể thể hiện tính linh hoạt và sáng tạo của tư duy.

*** Phương pháp cố tình làm khó**

Cha mẹ có thể đưa ra một câu hỏi mang tính giả thiết, yêu cầu trẻ suy nghĩ. Đợi sau khi trẻ nghĩ ra rồi lại thuận theo đáp án này nêu ra vấn đề tiếp theo, cố tình làm khó trẻ, đến khi không nêu ra vấn đề được

nữa.

Bố hỏi: "Nếu lúc con về nhà, trong nhà không có ai, con không vào nhà được, con sẽ làm thế nào?"

Con trai trả lời: "Gọi điện thoại cho bố mẹ, bảo bố mẹ về mở cửa". "Ngộ nhỡ bố mẹ không về được thì sao?"

"Con sang nhà cô hàng xóm chờ bố mẹ về".

"Nếu nhà hàng xóm cũng khóa cửa, không ai ở nhà thì sao?"
"Con tiếp tục ra ngoài chơi".

"Nếu con không muốn chơi nữa thì sao?"

*** Phương pháp so sánh hình tượng**

Để trẻ quan sát một sự vật nào đó, liên tưởng tới một sự vật khác có hình thái tương tự. Cha mẹ có thể căn cứ vào nhiều góc độ của sự vật, dẫn dắt trẻ tiến hành so sánh và liên tưởng thú vị.

Mẹ dựng một cuốn sách lên rồi hỏi trẻ: "Hình dáng cuốn sách giống cái gì?"

Trẻ đáp: "Giống một cánh cửa".

Mẹ đặt nằm cuốn sách, sau đó hỏi: "Bây giờ thì giống cái gì?"

Trẻ đáp: "Giống miếng đậu phụ, giống một mảnh đất".

Mẹ mở cuốn sách rồi dựng lên, sau đó hỏi.

Trẻ đáp: "Giống cánh quạt, giống cửa xoay ở trung tâm

mua sắm".

*** Phương pháp trái với lẽ thường**

Mẹ hỏi: "Nếu trên trời không có tuyết rơi mà là những hạt đường trắng thì sẽ thế nào?"

Trẻ đáp: "Thế thì tốt quá, sẽ rất đẹp, con chỉ cần đưa tay ra hứng lấy là có thể ăn được".

Mẹ lại hỏi: "Nếu đường trên mặt đất đều tan chảy thì sẽ xuất hiện hiện tượng gì nhỉ?"

Trẻ đáp: "Cả thế giới sẽ kết dính, giày dép cũng bị dính lại".

Bồi dưỡng khả năng tư duy cho trẻ không cần bó hẹp trong học tập, chỉ cần cha mẹ muốn

thì bất cứ thời gian nào, bất cứ sự việc nào cũng có thể tận dụng được. Cũng chỉ khi cha mẹ gắng sức bồi dưỡng khả năng tư duy cho trẻ thì mới có thể làm bùng lên ngọn lửa tư duy ham học hỏi, khao khát khám phá tri thức trong lòng chúng. Cũng chỉ có như vậy mới có thể khiến trẻ có khả năng tư duy về mọi mặt, dần dần trở thành một chàng trai ưu tú.

2. Bảo vệ trí tò mò của trẻ

Buổi sáng thức dậy, con trai hỏi: "Mẹ ơi, mẹ gọi bà nội là gì?"
Mẹ đáp: "Là mẹ".

Con trai lại hỏi: "Thế mẹ gọi bà ngoại là gì?" Mẹ đáp: "Là mẹ".

Con trai ngạc nhiên nói: "Sao

mẹ lại có hai mẹ, sao con chỉ có một mẹ? Mẹ tìm thêm mẹ cho con đi!"

Đây chính là ví dụ về trí tò mò của con trai.

Thường xuyên ở cùng con trai, bạn sẽ phát hiện dường như chúng có những vấn đề không bao giờ hỏi hết, những "vấn đề" xuất hiện không bao giờ ngừng, khiến người lớn cảm thấy chúng rất phiền, thế là thường xuyên chặn họng chúng hoặc nghe mà như không. Thậm chí có trẻ vì nghịch ngợm mà khiến người lớn quát mắng, thậm chí làm ầm ĩ.

Tuy nhiên, nếu chúng ta tĩnh tâm lại thì có thể nhận ra rằng, vấn đề của con trai thực chất là

vì chúng tò mò về thế giới muôn màu; chúng khao khát thông qua sự tìm tòi và các vấn đề của mình để tìm hiểu thế giới, khám phá đến cùng. Đây chẳng phải là tinh thần chủ động học hỏi, dám sáng tạo, rất đáng quý sao?

Vì thế, là cha mẹ, nhất định không được coi thường những ý nghĩ kỳ quặc của trẻ, bởi ở đó luôn tiềm ẩn những khả năng không thể lường trước. Trí tò mò là bản tính của con trai, cũng là động lực để trẻ dám khám phá kiến thức mới, dám sáng tạo. Cha mẹ phải bắt đầu từ việc bảo vệ trí tò mò của con trai, bồi dưỡng tinh thần sáng tạo cho chúng.

(1) Ủng hộ con trai khám

phá môi trường xung quanh

Con trai rất hiếu kỳ với thế giới xung quanh, lúc nào chúng cũng muốn tìm hiểu rõ, thế là chúng tháo đồ chơi, quan sát động vật nhỏ, giày vò các loại đồ vật. Đây đều là hiện tượng rất bình thường. Tuy nhiên có một số cha mẹ luôn cảm thấy phần nộ về hành vi này của trẻ, cho rằng trẻ không ngoan, không ham học, thích gây chuyện rồi tiến hành ngăn cấm và phá rối trẻ.

Các chuyên gia tâm lý cho rằng: Khi trẻ gặp trở ngại và bị ngăn cấm trong việc khám phá môi trường xung quanh, vậy thì nó sẽ dễ dàng từ bỏ. Tính cách này thậm chí sẽ xuyên

suốt cả cuộc đời. Những đứa trẻ này sau này lớn lên thường sẽ rất nghe lời, rất ngoan ngoãn, gặp chuyện gì cũng nghe theo số phận.

Vì thế mới nói, trời buộc trí tò mò của trẻ sẽ ảnh hưởng tới niềm hăng say học tập của chúng, cha mẹ nên bảo vệ trí tò mò của con, ủng hộ việc chúng khám phá môi trường xung quanh.

*** Ngầm đồng ý với hành vi "không tốt"**

Năm nay Huy 6 tuổi, thông minh lanh lợi, luôn rất tò mò với mọi sự việc. Một hôm, Huy nảy sinh hứng thú với một chiếc ô tô tinh xảo, muốn tháo ra xem thế nào. Nhưng sau khi tháo ra, cậu không thể lắp vào

được nữa.

Sau khi nhìn thấy tình huống này, mẹ vô cùng tức giận và đã trách mắng cậu: "Sao con lại nghịch ngợm như thế! Đây là quà sinh nhật bố tặng con, mới mua được mấy hôm con đã tháo nó rồi, để xem đến lúc về bố sẽ xử lý con thế nào".

Vì sao con trai lại thích làm hỏng đồ chơi nhỉ? Thực ra đó là do ham muốn khám phá của trẻ đang trỗi dậy. Cha mẹ không những không nên chỉ biết phê bình trẻ mà nên ủng hộ trẻ "tháo đồ", khám phá, đồng thời yêu cầu trẻ sau khi "tháo" xong thì phải tự lắp lại. Điều này có tác dụng thúc đẩy rất lớn cho khả năng thực hành của trẻ.

Rất nhiều cha mẹ luôn hi vọng trẻ có thể thành tài. Họ không tiếc bỏ tiền ra cho trẻ học các lớp bồi dưỡng, giảng giải cho trẻ kinh nghiệm trưởng thành của những người thành công, hi vọng nhờ đó tìm ra được con đường thành tài cho trẻ. Tuy nhiên, có thể họ không biết, khó chịu hoặc phê bình hứng thú và trí tò mò của trẻ đều có thể làm mất cơ hội quan trọng cho thành công suốt đời của trẻ.

*** Dẫn dắt con trai khám phá**

Bố của Peter là một nhà thầu nhỏ, ông không được học hành nhiều, kiến thức cũng rất có hạn, thường xuyên bị Peter hỏi tới mức "há miệng mắc quai".

Nhưng không phải vì vậy mà ông tỏ ra khó chịu với Peter mà càng chú ý bảo vệ trí tò mò của cậu.

Khi không thể trả lời được câu hỏi của Peter được nữa, bố liền mua cho Peter rất nhiều sách khoa học, sách tham khảo và tài liệu, để Peter tự mình thử nghiệm. Một hôm, khi làm thí nghiệm, Peter đã bới tung phòng bếp, bắn thủy, đầy khói. Mẹ vô cùng tức giận về điều đó, nhưng bố của Peter đã giải vây cho cậu. Để không ảnh hưởng đến cuộc sống của gia đình, bố đã đặc biệt dựng cho Peter một cái lều nhỏ trong vườn làm phòng thí nghiệm.

Chính nhờ sự bảo vệ của bố mà cuối cùng Peter đã trở thành

nhà khoa học nổi tiếng thế giới.

Trí tò mò là bản tính của con trai, cũng là động lực để chúng dám sáng tạo, dám khám phá những điều chưa biết. Vì thế, bảo vệ trí tò mò của con trai chính là duy trì và ủng hộ tinh thần khám phá của chúng. Cha mẹ phải khích lệ và ủng hộ hành vi khám phá của trẻ, đồng thời cố gắng thỏa mãn trí tò mò và ham muốn khám phá của con.

(2) Kiên nhẫn trả lời các câu hỏi mà con nêu ra

Những trẻ có trí tò mò thường có rất nhiều các câu hỏi "vì sao", thường xuyên hỏi cha mẹ đến cùng. Cha mẹ nhất định không được trả lời qua quýt

cho xong chuyện, nói qua loa về câu hỏi của trẻ hoặc trả lời tùy tiện mà nên tôn trọng ham muốn khám phá của trẻ, cho trẻ những dẫn dắt đúng đắn và lời giải thích kiên nhẫn.

*** Cố gắng hết sức trả lời các câu hỏi mà con nêu ra**

"Ông dùng cái gì để hút mật?"

"Vì sao băng lại nổi trên mặt nước?" "Trên mặt trăng có người không?"

Vấn đề của con trai nhiều vô kể, dường như trong cái đầu nhỏ bé của nó luôn chứa đựng thắc mắc về tất cả mọi thứ trên đời. Với những câu hỏi của trẻ, cha mẹ phải cố gắng đưa ra lời giải thích hợp lý, giải đáp thắc mắc cho chúng.

*** Không được trả lời qua quýt cho xong chuyện**

"Đợi con lớn rồi con sẽ hiểu!", đây là câu trả lời mà cha mẹ thường dùng nhất, cũng là câu trả lời kết thúc bất kỳ nghi vấn nào của trẻ. Nhưng vì sao phải đợi đến khi trẻ lớn, bắt trẻ tự hiểu? Trong thời gian trẻ không hiểu, chẳng phải là trẻ sẽ cảm thấy rất khó hiểu sao?

Với con trai đang trong thời kỳ nhi đồng, mặc dù vẫn chưa hiểu được nhiều vấn đề, đặc biệt là những hiện tượng mà người lớn coi là chuyện bình thường như quan hệ thân thích, phong tục xã hội, thói quen sinh hoạt.... Tuy nhiên, chúng luôn quan sát, suy nghĩ, tự nhiên cũng sẽ có càng nhiều

thắc mắc. Về vấn đề này, cha mẹ tuyệt đối không được giải thích qua quýt cho xong mà phải giảng giải nghiêm túc.

*** Vấn đề hoang đường cũng phải trả lời chính xác**

Cương về đến nhà, lo lắng nói với mẹ: "Mẹ ơi, hôm nay bọn con học về quá trình nảy mầm của hạt. Bây giờ con sợ lắm, hạt dưa con nuốt vào bụng liệu có nảy mầm trong bụng không ạ?"

Mẹ cười âm thầm: "Dĩ nhiên rồi, hơn nữa sẽ mọc ra từ rốn của con! Lại còn mọc mấy quả dưa nữa cơ". Sau đó mẹ bỏ đi.

Đến lúc ăn tối, mẹ gọi thế nào Cương cũng không ra. Mẹ vào phòng ngủ của con, phát hiện

Cương đang soi gương, vừa khóc vừa nhìn rốn.

Có lẽ bạn nghĩ rằng vấn đề này rất đơn giản, chỉ là câu nói đùa với trẻ, nhưng thực ra trẻ rất nghiêm túc, không phải chúng cố tình tìm cách mua vui với cha mẹ. Nếu cha mẹ có thái độ lạnh nhạt hoặc châm biếm đả kích như vậy thì sẽ làm tổn thương lòng tự trọng của trẻ, khiến trẻ không muốn hỏi cha mẹ nữa. Như thế chẳng khác nào giết chết ham muốn khám phá của trẻ, rất dễ khiến trẻ nảy sinh các đặc điểm tính cách như tự ti, thiếu tưởng tượng...

*** Dẫn dắt con trai tra cứu vấn đề**

Một đứa trẻ hỏi mẹ: "Nếu tivi bị

nổ, liệu nhà mình có bị ngập nước không ạ?" (Vì cậu nhìn thấy cảnh tượng nước biển trên tivi).

Mẹ xoa đầu con và nói: "Cho dù tivi có nổ thì nước cũng sẽ không tràn ra ngoài tivi đâu con ạ".

"Thế vì sao con người lại bơi trong tivi ạ?"

Thực ra mẹ cũng không hiểu cấu tạo của tivi, liền miễn cưỡng trả lời: "Thực ra những người kia bơi dưới biển thật, sau khi dùng máy quay để quay thì được chiếu lên tivi để chúng ta xem. Trong tivi có bộ phận tiếp sóng".

"Thế con có thể có máy tiếp sóng được không? Con muốn

chiếu mình lên tivi".

"Được chứ, có điều, phải đợi con đọc được sách, hiểu được rất nhiều kiến thức mới có thể làm được".

Khi trả lời câu hỏi của trẻ, cha mẹ có thể nói cho chúng biết một số kiến thức khoa học hoặc đáp án giàu tưởng tượng để nâng cao trí tưởng tượng của trẻ. Nếu cha mẹ cũng không hiểu vấn đề thì có thể nói rõ với trẻ: "Vấn đề này mẹ cũng không hiểu, chúng ta cùng tra tài liệu đi". Như thế không những không tổn hại đến sự tôn nghiêm của cha mẹ mà còn có thể rèn luyện tinh thần học tập của trẻ, nâng cao khả năng tra cứu tài liệu cho chúng.

Cha mẹ phải nhớ thật kỹ, dù là bất kỳ vấn đề nào của trẻ, dù là cha mẹ đang làm chuyện gì cũng không được kêu ca phiền phức mà không bận tâm tới trẻ, hoặc nói những câu không nên như "sau này rồi tính", "con đi chơi đi", "thật đáng ghét", "đồ ngốc", "tự nghĩ đi"... Bởi vì những lời này sẽ làm tổn thương trí tò mò của trẻ, để lại vết thương tâm hồn vĩnh viễn cho trẻ. Khi trẻ mất đi trí tò mò, chúng sẽ mất đi hứng thú với tất cả, vậy thì tiền đồ tương lai sau này của chúng sẽ không còn tươi sáng nữa.

3. Bồi dưỡng thói quen sáng tạo cho trẻ

Nói đến khơi dậy và bồi dưỡng khả năng sáng tạo, không ít

người cho rằng: Phát minh sáng tạo là chuyện của người lớn, nó quá cao siêu đối với trẻ. Đây hoàn toàn là một sai lầm. Trên thực tế, ai cũng có khả năng sáng tạo, chỉ cần bồi dưỡng đúng cách, trẻ cũng có thể lóe lên ánh sáng sáng tạo trong hoạt động thường ngày.

Là một khả năng tư duy, khả năng sáng tạo không phải là ý nghĩ "vô bờ bến" hoặc trừu tượng, mà là khả năng phát hiện vấn đề, sáng tạo phương pháp mới, giúp người khác thích ứng với môi trường mới tốt hơn. Người có óc sáng tạo chắc chắn là người thông minh, họ có thể vận dụng linh hoạt kiến thức đã học được, tạo ra những thứ mới. Cha mẹ muốn con trai của mình thành

công thì cũng phải chú trọng bồi dưỡng thói quen sáng tạo cho trẻ, một khi trẻ hình thành thói quen sáng tạo thì trí tuệ của trẻ cũng được nâng cao rất nhanh.

Vậy, phải bồi dưỡng và duy trì thói quen sáng tạo của con trai như thế nào?

(1) Thỏa mãn và dẫn dắt hứng thú của con trai

Có thể nói, hứng thú là động cơ khơi dậy óc sáng tạo của con trai. Khi trẻ có hứng thú sâu sắc với một sự việc nào đó, nó sẽ chủ động vận dụng các giác quan để nhìn, nghe, nói, động não suy nghĩ, từ đó tích cực tiến hành khám phá. Hứng thú của con trai càng nhiều thì càng có thể khơi dậy tư duy

sáng tạo cho trẻ.

Newton ngồi nghỉ dưới gốc cây táo, nhìn thấy quả táo rơi xuống đất, điều đó đã khơi dậy hứng thú của ông: Không có thứ gì chạm vào, sao quả táo lại rơi xuống? Vì sao quả táo không bay ra ngoài trái đất? Có phải là có sức mạnh gì kéo quả táo rơi xuống đất không? Kết quả là ông đã phát hiện ra lực vạn vật hấp dẫn.

Khi nhìn thấy nước trong ấm đun nước sôi, hơi nước làm nắp ấm rung lên, Watt vô cùng thích thú và tò mò: Vì sao hơi nước lại có sức mạnh lớn như vậy? Nếu làm một cái ấm lớn hơn, thì liệu hơi nước có đẩy thứ lớn hơn không? Kết quả là ông đã phát minh ra động cơ

hơi nước.

Bất kỳ việc gì có hứng thú, chỉ cần suy nghĩ thật kỹ, nghiêm túc tìm tòi đều có thể phát hiện được kiến thức và bí mật ẩn chứa dưới lớp vỏ của sự vật. Con trai vốn hoạt bát hiếu động, nghịch nước, nghịch cát, bắt kiến, bắt bướm, chơi trò chơi... những hứng thú này đều là cơ sở để trẻ nhận thức xã hội và tự nhiên. Cha mẹ nên đưa trẻ ra ngoài thiên nhiên, nhìn nhiều, nghe nhiều, thỏa mãn hứng thú của trẻ, tạo cơ sở khơi dậy sức sáng tạo cho trẻ.

(2) Bảo vệ và khơi dậy trí tưởng tượng của con trai

Sáng tạo không thể tách rời tưởng tượng, chỉ có trong thế

giới tự do tưởng tượng, thì tư duy sáng tạo mới nảy mầm. Trí tưởng tượng của con trai là vô hạn. Với những gì trẻ biểu hiện ra ngoài, lý tưởng và hoài bão mà trẻ nói tới, cùng với khái niệm cái tôi được xây dựng trên sự ảo tưởng... cha mẹ không được cho rằng đó là suy nghĩ viễn vông, hoang đường, không thực tế hoặc không là gì, không đáng giá... Cha mẹ nên ủng hộ và hướng dẫn trẻ. Đồng thời kiên nhẫn giúp đỡ trẻ, hướng dẫn trẻ tưởng tượng và sáng tạo trên mạch suy nghĩ đúng đắn, lý tưởng và hiện thực phải nối liền và phù hợp với cuộc sống thực tế.

Để thỏa mãn trí tò mò của trẻ, khơi dậy trí tưởng tượng của

trẻ, là người thầy đầu tiên của trẻ, cha mẹ nhất định phải "học rộng hiểu nhiều". Với kiến thức khoa học và kiến thức thông thường phải cố gắng học tập và nắm bắt, đồng thời nắm bắt được trí tò mò của trẻ, trong các chi tiết của cuộc sống phải dùng lời nói trẻ có thể tiếp nhận được để khơi dậy sức sáng tạo của trẻ, để quan niệm "tư duy sáng tạo" của trẻ trở thành một thói quen.

Bố của Vũ yêu cầu Vũ học nhiều, suy nghĩ nhiều, hỏi nhiều. Vũ cũng hình thành thói quen đó. Đôi khi, bố cũng đưa ra một số câu hỏi cho Vũ như: Vì sao lạc đà được mệnh danh là "con thuyền trên sa mạc", vì sao thuyền kéo không được gọi là "lạc đà giữa biển"...

Mỗi lần giao lưu với con, bố đều nói với Vũ, bất cứ vấn đề nào mà chỉ tìm ra một đáp án là rất nguy hiểm, chỉ khi nghĩ ra đáp án thứ 2 đến đáp án thứ 100 thì mới là người có khả năng "tư duy sáng tạo".

Phương pháp mà bố sử dụng được kiểm chứng, Vũ đã học được cách dùng phương thức tư duy đặc biệt để suy nghĩ vấn đề, đồng thời có thể cảm nhận được sức sáng tạo trong cách hành văn, thành tích toán học của Vũ cũng được nâng cao.

(3) Để con trai rèn luyện tư duy "tìm sự khác biệt"

Muốn sáng tạo thì phải nổi trội, phải làm những thứ mà người lớn chưa từng nghĩ đến,

chưa từng làm. Trong các kiểu tư duy, tư duy "tìm sự khác biệt" có lợi cho sự sáng tạo. Nếu ai cũng căn cứ vào mô thức đã có để tiến hành tư duy và làm việc, e rằng đến nay con người vẫn đang ở trong thời kỳ mông muội.

Tư duy tìm sự khác biệt chủ yếu chỉ kiểu tư duy phát tán và tư duy ngược hướng. Làm thế nào để rèn luyện cho trẻ tư duy tìm sự khác biệt? Có thể cho trẻ một đề bài đơn giản, để trẻ nghĩ ra rất nhiều đáp án, chỉ cần phù hợp yêu cầu là được. Như thế trẻ sẽ động não, cố gắng hết sức tìm ra đáp án.

Ví dụ, cùng trẻ thảo luận, dùng phương pháp gì có thể giữ một cốc nước nóng không bị

nguội? Phản ứng đầu tiên của trẻ sẽ là đây chặt nắp, sau đó trẻ còn có thể nghĩ tới: đổ vào phích nước giữ nhiệt, dùng chăn bông bọc lại, đổ vào nồi đun, phơi dưới ánh nắng, đặt trong lòng...

Khi đặt câu hỏi với trẻ, không được đưa cho trẻ đáp án có sẵn, càng không được cho phép trẻ bắt chước y chang. Hãy lấy một vấn đề mà mọi người thường nói làm ví dụ:

Một hình vuông có bốn góc, cắt đi một góc, còn mấy góc?

Nếu gặp câu hỏi này, chắc chắn trẻ sẽ trả lời 5 góc. Thực ra, nên gợi ý để trẻ nghĩ xem còn có đáp án khác không. Thực ra vẫn còn tình huống 3 góc, tức là cắt từ đường chéo của hình

vuông, chẳng phải chỉ còn lại ba góc sao?

Còn về việc một hình vuông cắt đi hai góc, còn lại mấy góc? Câu trả lời càng phong phú. Những câu hỏi như thế này rất có lợi cho tư duy của con trai.

(4) Giáo dục con trai cách thực hành

Khả năng thực hành là nhân tố tạo thành khả năng sáng tạo như mọi người thường nói: "Lý luận phải đi đôi với thực tiễn". Bồi dưỡng khả năng sáng tạo có mối liên quan mật thiết tới hoạt động thực tiễn. Đặc biệt là những nhân tài sáng tạo trong khoa học kỹ thuật đều có kinh nghiệm thực hành thí nghiệm, chế tạo và khám phá tự nhiên.

Nhà khoa học thời Bắc Tống là Thẩm Quát vì muốn xác định vị trí của sao Bắc Cực, trong 3 tháng liên tiếp, tối nào cũng dậy quan sát hiện tượng thiên văn 3 lần, vẽ hơn 200 bức tranh về sự biến động của các vì tinh tú. Ngày ấy không có đồng hồ báo thức, để dậy được 3 lần mỗi đêm phải cần rất nhiều nghị lực. Lý Thời Trân được mệnh danh là "y thánh", từ nhỏ đã cùng cha đi hái thuốc, nếm thuốc, khám bệnh. Hơn 20 năm sau, ông tự vi hành, đi hàng nghìn dặm, tới thăm hàng ngàn thầy thuốc và người hái thuốc trong dân gian, viết bút ký hơn 10.000.000 chữ, cuối cùng mới hoàn thành "Bản thảo cương mục" 1.600.000 chữ.

Những bậc thầy khoa học, người thợ lành nghề, bậc thầy nghệ thuật trong và ngoài nước từ xưa tới nay, hầu hết đều có phẩm chất tìm tòi suy nghĩ và chịu khó thực hành ngay từ khi còn nhỏ. Những câu chuyện như thế nhiều vô kể.

Vậy, cha mẹ phải bồi dưỡng khả năng thực hành, yêu thích sáng tạo cho con trai như thế nào?

*** Coi trọng việc thực hành**

Ông cha ta xưa đã nói "Trăm hay không bằng tay quen", "Đi một ngày đàng, học một sàng khôn"... việc thực hành là rất cần thiết, vì nó biến lý thuyết trở thành thực tiễn hữu ích phục vụ con người và xã hội.

Ngày nay, cha mẹ luôn đặt thành tích học tập của trẻ lên hàng đầu, điều đó khiến rất nhiều trẻ không biết thực hành. Để bồi dưỡng khả năng sáng tạo cho trẻ, cha mẹ phải chú trọng việc bồi dưỡng khả năng thực hành cho trẻ.

*** Hướng dẫn con trai thực hành**

Cha mẹ có thể để trẻ học cách làm việc giống như người lớn, ngoài những việc nhà thông thường, còn phải học xào rau, nấu cơm, giặt quần áo, sử dụng các thiết bị điện, trồng cây, tưới hoa...

Ngoài ra, cha mẹ có thể hướng dẫn trẻ tự làm đồ chơi, rèn luyện khả năng thực hành. Ví dụ như dùng giấy gấp đồ chơi,

dùng sáp nặn đồ chơi, dùng vỏ trứng gà làm lật đật, dùng tre làm chuồn chuồn tre, dùng giấy làm diều...

*** Để con trai làm thí nghiệm khoa học**

Cha mẹ có thể tạo cho con trai một phòng thí nghiệm nho nhỏ, làm một vài thí nghiệm nhỏ về khoa học như thí nghiệm không khí, thí nghiệm ba trạng thái của nước, thí nghiệm quy luật chìm nổi trong nước và thí nghiệm về các loại mùi vị... Mỗi thí nghiệm nhỏ đều ẩn chứa bí mật của khoa học, có thể khơi dậy ham muốn khám phá tri thức của con trai, phát triển khả năng suy nghĩ, tìm tòi và khả năng thực hành sáng tạo.

Hiện nay, xã hội đã từ "xã hội học hành" chuyển sang "xã hội năng lực", xã hội không cần điểm số mà cần năng lực; thứ đáng giá nhất không phải là học bạ mà là khả năng sáng tạo. Để có thể khiến trẻ thích ứng với xã hội sau khi trưởng thành, trở thành người thúc đẩy thời đại phát triển thì nên bồi dưỡng tư duy "tìm sự khác biệt" từ khi còn nhỏ để trẻ có thói quen sáng tạo.

4. Tích cực rèn luyện khả năng quan sát cho trẻ

Quan sát là con đường quan trọng để nhận thức sự vật. Nó không phải là nhìn một cách thông thường mà là hoạt động tri giác có mục đích, có kế hoạch, kéo dài. Khả năng quan

sát của trẻ ảnh hưởng tới mức độ cảm nhận môi trường bên ngoài, cũng là khả năng cần có để hoàn thành nhiệm vụ học tập. Có trẻ khi làm bài tập, khi thi thường khó tránh khỏi nhìn sai đề. Điều này có liên quan nhất định với khả năng quan sát kém.

Tuy nhiên, trong cuộc sống hiện thực, có rất nhiều cha mẹ không chú ý bồi dưỡng khả năng quan sát cho trẻ, không đặt việc bồi dưỡng khả năng quan sát lên vị trí cần có. Tác hại lớn nhất của việc làm như vậy chính là ức chế việc nâng cao khả năng suy nghĩ của trẻ.

Bồi dưỡng trẻ hình thành thói quen quan sát đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc

phát triển trí tuệ của chúng. Vậy, cha mẹ phải bồi dưỡng khả năng quan sát cho trẻ trong cuộc sống hàng ngày như thế nào?

(1) Tạo cơ hội quan sát, sáng tạo cho con trai

Môi trường đơn điệu, bất biến dễ khiến con người nhàm chán, mất đi hứng thú quan sát. Điều này có thể giải thích cho việc vì sao con trai thích "la cà", môi trường phong phú đa dạng, thường xuyên biến đổi có thể khơi dậy trí tò mò của con trai, có lợi cho việc phát triển khả năng quan sát của chúng. Cha mẹ nên tận dụng bản tính này của con trai, thường xuyên đưa con trai ra ngoài tự nhiên và xã

hội, Để con trai tiếp xúc với nhiều sự vật mới lạ. Trong lúc thỏa sức vui đùa, trẻ sẽ quan sát đặc điểm và sự biến hóa của vạn vật.

Môi trường nào thích hợp nhất cho con trai quan sát? Điều này nên xuất phát từ hứng thú của con trai, nói chung những vật thể động dễ dàng gây hứng thú quan sát cho trẻ hơn vật thể tĩnh, thời gian quan sát cũng kéo dài hơn. Đây chính là nguyên nhân quan trọng giải thích vì sao con trai thích nhìn ô tô, động vật. Vì thế, cha mẹ nên tạo cho trẻ môi trường quan sát phù hợp, nên là nội dung phong phú đa dạng nhưng không hỗn loạn, màu sắc tươi sáng nhưng không ảnh hưởng lẫn nhau, thường

xuyên biến đổi. Chẳng hạn như những địa điểm triển lãm khoa học, ngoại ô, công viên, siêu thị...

Trong cuộc sống, một số cha mẹ suy xét tới các nhân tố như vấn đề an toàn của trẻ hoặc thời gian học tập căng thẳng, không cho trẻ nhiều cơ hội quan sát. Thực ra điều đó không có lợi cho việc bồi dưỡng khả năng của trẻ.

(2) Để con trai xác định mục đích quan sát

Nếu không có mục đích quan sát thì trẻ chỉ nhìn, cũng không thể hình thành ấn tượng sâu sắc. Vì thế trước khi quan sát, phải để trẻ hiểu mục đích quan sát, đồng thời quan sát một cách có lựa chọn, có

mục đích.

Ví dụ, quan sát hình dáng, màu sắc, đặc điểm, mức độ chế tác của một món đồ mỹ nghệ; quan sát toàn bộ quá trình mẹ nấu cơm, xào rau; quan sát hình dạng, kết cấu, bố cục chính thể của một tòa kiến trúc... để nâng cao hiệu quả quan sát của trẻ, cha mẹ có thể để trẻ vừa quan sát vừa dùng ngôn ngữ miêu tả, đồng thời cùng bàn luận, xem việc quan sát có kỹ không, miêu tả có chân thực không. Nếu có thể thường xuyên làm như vậy thì nhất định hiệu quả quan sát của con trai sẽ được nâng cao.

Trong quá trình trẻ quan sát, cha mẹ phải nhắc nhở trẻ những điều cần chú ý và trọng

điểm khi quan sát.

Ba nghĩ rằng đồng hồ báo thức là một đồ vật thần bí, vì sao nó có thể chạy đúng giờ như vậy nhỉ? Để làm rõ nguyên nhân, cậu liền tháo đồng hồ, kết quả không thể lắp lại được.

Bố nhìn thấy cảnh tượng này, không hề phê bình mà nói với Ba: "Đồng hồ báo thức là một sản phẩm tinh xảo, nếu con muốn nhìn kết cấu bên trong thì nên nhớ từng bước, cái ốc nào ở đâu, linh kiện nào ở vị trí nào. Nhớ được các bước rồi thì mới lắp lại được một cách hoàn hảo".

(3) Để con trai học phương pháp quan sát

Mấu chốt của việc quan sát là

phải nhìn được chi tiết, nhìn được mục tiêu mà mình muốn. Đây không phải là nhìn ngấm thông thường mà phải chú ý tới đặc điểm của những thứ mà mình nhìn thấy, sự khác biệt giữa nó với những đồ vật tương tự. Ví dụ sự khác biệt giữa gà trống với gà mái, sự khác biệt giữa cá trắm và cá chép, sự khác biệt giữa hoa mẫu đơn và hoa thược dược...

Cho dù để trẻ quan sát cái gì thì cũng cần trẻ sử dụng phương pháp quan sát hữu hiệu nhất. Dưới đây là vài phương pháp quan sát thường gặp, cha mẹ nên bồi dưỡng cho trẻ.

*** Phương pháp quan sát tổng hợp**

Tức là phương pháp quan sát từ bộ phận đến chỉnh thể hoặc từ chỉnh thể rồi tới bộ phận, vận dụng phương pháp quan sát tổng hợp có thể nhận thức đối tượng quan sát một cách toàn diện, chính xác.

*** Phương pháp quan sát so sánh**

So sánh là một quá trình phân biệt, chỉ có thông qua so sánh mới có thể nâng cao khả năng quan sát cho con trai. Ví dụ như để trẻ so sánh sự khác biệt giữa rau xà lách và rau cải thảo, sự khác biệt giữa hổ và sư tử...

*** Phương pháp quan sát động - tĩnh**

Quan sát trạng thái động là chỉ

căn cứ vào thứ tự trước sau hoặc vị trí phương hướng, quan sát sự biến đổi của vật thể; quan sát trạng thái tĩnh là chỉ căn cứ vào màu sắc, hình thái của vật thể để tiến hành quan sát. Phương pháp quan sát động - tĩnh có thể giúp con trai hình thành khái niệm toán học cơ bản, hiểu được các phép tính toán học.

*** Phương pháp quan sát thứ tự**

Sự biến đổi của sự vật đều có một quá trình, ví dụ như sự phát triển của thực vật. Để trẻ nhận thức quá trình biến đổi của một sự vật, thiết lập một khái niệm hoàn chỉnh, giúp trẻ hình thành thói quen quan sát theo thứ tự. Như vậy sẽ hỗ trợ

việc bồi dưỡng trẻ suy nghĩ có thứ tự, mạch suy nghĩ rõ ràng, nói năng có trình tự, từ đó tăng cường khả năng logic.

*** Phương pháp quan sát lặp lại**

Để trẻ tiến hành quan sát lặp lại với một động tác nào đó, phương pháp này có thể làm cường hóa lớp vỏ của não bộ, hình thành mối liên hệ tạm thời, đồng thời khiến các mối liên hệ tạm thời này nối liền với nhau, từng bước hình thành mối liên quan thống nhất của động tác. Quan sát lặp lại có thể khiến con trai nắm được các chi tiết phức tạp và độ khó tương đối lớn của sự vật.

*** Phương pháp quan sát**

trọng điểm

Trong quá trình phát triển hoàn chỉnh của sự vật, nhất thiết phải có một khâu là chủ yếu, khâu này chính là đối tượng của quan sát trọng điểm. Ví dụ trong quá trình phát triển của thực vật, nở hoa là một khâu vô cùng quan trọng, cũng là khâu có ý nghĩa nhất. Việc rèn luyện này có lợi cho việc bồi dưỡng con trai nắm được vấn đề chủ yếu, nắm được khâu trung tâm, nắm được tình hình chung.

Quá trình hướng dẫn con trai quan sát chính là quá trình từng bước bồi dưỡng trẻ qua tưởng tượng về sự vật để nhìn bản chất, từ đó khiến khả năng quan sát của trẻ có thể phát

triển thêm một bước.

(4) Kiến thức phong phú của con trai

Kinh nghiệm và kiến thức của trẻ có được là từ quan sát, khả năng quan sát nhanh nhạy là điều kiện tiên quyết để có được kiến thức và kinh nghiệm phong phú; ngược lại, khả năng quan sát tốt hay không lại có liên quan tới tầm mắt của trẻ có rộng hay không, kiến thức kinh nghiệm phong phú có thể kích thích sự phát triển của khả năng quan sát, nâng cao mức độ khả năng quan sát cho trẻ.

Lấy việc quan sát các loại cá làm ví dụ, khi trẻ quan sát cá vàng, có hứng thú với các loại cá, nếu có cơ hội trẻ sẽ chủ

động quan sát đặc điểm và tập tính sinh hoạt của loại cá khác. Như thế, kiến thức của trẻ về các loài sinh vật dưới nước cũng càng ngày càng nhiều. Vậy thì trẻ sẽ càng muốn tìm hiểu nhiều kiến thức liên quan hơn nữa.

Vì thế mới nói, kiến thức và kinh nghiệm càng phong phú, mong muốn quan sát của con trai sẽ càng mãnh liệt, quan sát cũng tỉ mỉ hơn, hiệu quả hơn, khả năng quan sát cũng được nâng cao nhanh chóng.

Khi đã có kiến thức và kinh nghiệm phong phú, cha mẹ còn phải rèn luyện khả năng biểu đạt của trẻ nhiều hơn vì khả năng biểu đạt cũng ảnh hưởng tới sự phát triển của

khả năng quan sát ở một mức độ nào đó. Những cậu bé giỏi diễn đạt, trong quá trình biểu đạt có thể không ngừng phát hiện kiến thức mới, phát hiện thiếu sót của bản thân, đồng thời không ngừng hoàn thiện bản thân. Nếu khả năng biểu đạt ngôn ngữ của con trai kém, sau khi quan sát sự vật chỉ có thể nói một cách đơn giản như: "tốt", "đẹp", "hay"... vậy thì sẽ mất đi một cơ hội hoàn thiện suy nghĩ và kiến thức của bản thân.

5. Chú trọng bồi dưỡng trí tưởng tượng cho trẻ

Đã từng có người tiến hành thí nghiệm dưới đây.

Cho trẻ mầm non, học sinh tiểu học, học sinh trung học

xem hình "O", và hỏi: "Đây là cái gì?"

Kết quả phần lớn học sinh trung học trả lời là chữ cái "O" hoặc "số không"; trong số học sinh tiểu học, cũng có một bộ phận tương đối trả lời như vậy, số khác thì trả lời là "bánh mì vòng", "mắt kính".

Điều khiến người ta ngạc nhiên là câu trả lời của các bạn nhỏ ở trường mầm non là "giọt nước mắt", "cờ vây", "rốn", "mặt đồng hồ", "mặt trời"...

Thí nghiệm này không khiến người ta thắc mắc: Lẽ nào trí tưởng tượng sẽ giảm đi theo độ tuổi sao? Vì sao những người càng lớn tuổi thì lại càng thiếu tưởng tượng? Đây là kết quả của sự trưởng thành hay

là vấn đề của giáo dục?

Thực ra, độ tuổi và học thức không phải là hung thủ giết chết trí tưởng tượng, những vĩ nhân không những có học thức uyên thâm mà còn có trí tưởng tượng đáng kinh ngạc, chính vì vậy họ mới có thể có những hành động và sáng tạo hơn người thường. Vì sao trẻ lại càng ngày càng mất đi trí tưởng tượng cùng với sự trưởng thành? Đó là vì người lớn khiến chúng quá tin vào kiến thức, quá theo đuổi kiến thức và thành tích, khiến cho những đứa trẻ vốn dĩ giàu trí tưởng tượng trở thành những đứa trẻ không biết tưởng tượng, dần dần tụt hậu.

Trí tưởng tượng mới là cơ sở

của sáng tạo, đúng như Einstein nói: "Trí tưởng tượng quan trọng hơn tri thức". Nếu bạn tin câu nói này, vậy thì hãy để tâm tới khoảnh khắc tưởng tượng của trẻ, đồng thời dùng trí tuệ dẫn dắt và bồi dưỡng trí tưởng tượng cho con.

(1) Cho phép con trai "suy nghĩ viễn vông"

Mặc dù trẻ không có nhiều kiến thức và kinh nghiệm như người lớn nhưng có thể giàu trí tưởng tượng hơn người lớn bởi chúng biết ít "đáp án" và "mô thức tư duy" cố định. Tuy nhiên, rất nhiều trẻ mạnh dạn suy nghĩ nhưng thường xuyên không được cha mẹ thấu hiểu. Đó là vì trong lòng cha mẹ có rất nhiều khuôn sáo, đồng thời

thường xuyên dùng những khuôn sáo này bóp chết óc sáng tạo của trẻ.

Sự trưởng thành của trí tưởng tượng cần mảnh đất khoan dung, thoải mái, tự do và đa dạng. Vì thế, cha mẹ không được dùng tiêu chuẩn của người lớn để yêu cầu trẻ mà nên bảo vệ những "ý nghĩ viển vông" của trẻ, cho phép trẻ "suy nghĩ hão huyền".

Mẹ đang làm bánh bao, cậu con trai 5 tuổi đứng cạnh xem mẹ làm. Một lúc sau, con trai hỏi: "Mẹ ơi, ngôi sao từ đâu tới?"

Mẹ không trả lời mà nói với con trai: "Con thử nghĩ xem".

Con trai lại nhìn mẹ làm bánh

bao, nhào bột, lăn bột, cán bột, cuốn nhân... Đột nhiên con trai nói: "Con biết ngôi sao từ đâu tới rồi, được làm từ thứ rơi xuống khi làm mặt trăng!"

Mẹ nghe mà sửng người, bố đứng bên cạnh, xúc động ôm con trai vào lòng và nói: "Con ngoan, trí tưởng tượng của con thật đặc biệt". Sau đó kéo con trai ra phòng khách, kể cho con nghe truyền thuyết Nữ Oa vá trời...

Trẻ luôn có suy nghĩ của riêng mình khi nhìn nhận sự việc. Nếu suy nghĩ này có liên quan với tưởng tượng, cha mẹ không nên dùng phương pháp khoa học điều chỉnh mà nên cho trẻ không gian tưởng tượng nhất định.

(2) Biết cách dẫn dắt con trai tưởng tượng

Nếu nói đến việc bồi dưỡng trí tưởng tượng và óc sáng tạo cho trẻ, phản ứng đầu tiên của rất nhiều người lớn chính là các kiến thức về nghệ thuật như âm nhạc, mỹ thuật... Đây cũng là cách nhìn thịnh hành trong xã hội hiện nay. Tuy nhiên, không phải chỉ có nghệ thuật mới có thể khơi dậy trí tưởng tượng, có rất nhiều con đường có thể khơi dậy và dẫn dắt trí tưởng tượng của trẻ. Giống như câu chuyện dưới đây:

Con trai đang học gấp giấy, sau khi học được cách gấp con thỏ, con liền dán một con thỏ lên tường. Mẹ khen con trai gấp

rất đẹp và hỏi con: "Thỏ con sống ở đâu nhỉ?"

Con nghe xong, nghĩ một lúc rồi cầm bút màu vẽ cho chú thỏ một ngôi nhà rất đẹp, trước nhà còn có bãi cỏ xanh và vườn hoa rất đẹp.

Mẹ cười rồi hỏi tiếp: "Con có biết thỏ con thích ăn gì không?"

"Con biết, nó thích nhất là ăn cà rốt!". Con lập tức vẽ hai củ cà rốt bên cạnh thỏ con.

"Con thấy thỏ con còn cần gì nữa không?"

"Còn cần bố, mẹ, bạn bè, em gái, đồ chơi...". Con trai từ từ vẽ lên giấy. Thế là bên cạnh thỏ con lại có rùa con đang chạy,

thỏ em mặc váy, nắm hương, mặt trời đỏ, dòng suối nhỏ... trông thật nhộn nhịp.

Đây chẳng phải là phương pháp rèn luyện trí tưởng tượng sao? Khi bạn và trẻ cùng chơi, hãy thử vờ như mình không biết gì cả, đừng cho trẻ "đáp án tiêu chuẩn", để trẻ làm chủ nhân của "cuộc chơi", để trẻ thả sức phát huy trí tưởng tượng của mình, chơi một cách tự chủ và sôi nổi.

(3) Nắm được phương thức tập trung bồi dưỡng trí tưởng tượng

Nếu con trai của bạn không giỏi tưởng tượng hoặc không nắm được kỹ năng tưởng tượng, cha mẹ vẫn có thể vận dụng phương pháp nhất định

để rèn luyện, có thể bắt đầu từ mấy điểm sau.

*** Để con trai quan sát thật nhiều**

Tưởng tượng của con người luôn lấy hình tượng trong trí óc làm cơ sở. Hình tượng đó phải thông qua tiếp xúc thật nhiều với sự vật thì mới có thể phong phú, mở rộng và sâu sắc. Vì thế, ngay từ khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ phải cố gắng hết sức để trẻ cảm nhận sự vật khách quan, dẫn dắt trẻ tiến hành quan sát những sự vật bên cạnh để trẻ tích lũy thật nhiều hình tượng sự vật chân thực.

*** Kể chuyện cho con nghe**

Nghe kể chuyện chính là thông

qua miêu tả ngôn ngữ, Để con trai tiến hành tái tạo tưởng tượng trong đầu, vì thế cha mẹ nên thường xuyên kể chuyện cho trẻ nghe. Đồng thời, cha mẹ còn nên dẫn dắt trẻ kể chuyện. Lúc đầu có thể để trẻ thuật lại câu chuyện, dần dần tự kể chuyện. Điều này rất có lợi trong việc phát triển sức tưởng tượng sáng tạo cho trẻ.

*** Phát huy tác dụng của đồ chơi**

Đồ chơi cung cấp cơ sở vật chất cho hoạt động tưởng tượng của trẻ, nó có thể khiến tưởng tượng ở trong trạng thái tích cực, từ đó triển khai các mối liên tưởng, dẫn dắt trẻ sáng tạo. Ví dụ, trẻ dùng miếng ghép ghép thành cây súng,

chơi đánh trận; tưởng tượng một chiếc xe tăng thành cuộc chiến tranh thiên binh vạn mã... Đồ chơi thú vị có thể kích thích và thúc đẩy sự phát triển trí tưởng tượng cho trẻ.

*** Bảo vệ trí tò mò của con trai**

Phần lớn con trai đều có trí tò mò mãnh liệt, đây là khởi điểm để tưởng tượng phát triển. Khi con trai hỏi vì tò mò, cha mẹ nhất định phải kiên nhẫn giải thích hoàn chỉnh, sau đó hỏi lại: "Vì sao con lại hỏi như vậy?", "Con nghĩ thế nào?"... từ đó bồi dưỡng tính chủ động trong tưởng tượng cho trẻ, đặc biệt là nêu ra vấn đề mà trẻ có hứng thú, để trẻ tiến hành tưởng tượng.

(4) Để con trai làm công việc "dọn dẹp"

Trẻ còn nhỏ, khả năng độc lập hoàn thành một sự việc còn có hạn. Cha mẹ có thể để trẻ quan sát phần đầu mà mình đã làm, sau đó để lại phần đuôi sau cho trẻ làm.

Ví dụ vẽ tranh, trước tiên cha mẹ vẽ đường nét của thỏ trắng, sau đó để trẻ tô màu vào tai, miệng, mũi của thỏ. Như thế không chỉ kích lệ trẻ tưởng tượng mà còn khiến trẻ có cảm giác thành công khi được tham gia.

Khi kể chuyện cho trẻ, cha mẹ cũng phải giao lưu với trẻ chứ không phải là tự mình kể hết. Trong quá trình phát triển của câu chuyện, cha mẹ có thể hỏi

trẻ nhiều câu hỏi, kích thích tính đa dạng trong tưởng tượng của trẻ, có thể thông qua những phương thức dưới đây.

*** Đặt câu hỏi thật đa dạng**

Ví dụ thỏ con lạc đường trong rừng, sẽ xuất hiện kết quả như thế nào? Nó phải làm thế nào mới có thể về nhà an toàn? Nó sẽ gặp những động vật nhỏ nào?... Những câu hỏi này có thể khiến trẻ học cách tìm hiểu sự vật từ nhiều góc độ, mở rộng mạch tư duy, hình thành nhiều đáp án, khơi dậy tình cảm và tư duy cho trẻ.

*** Hỏi theo kiểu dẫn dắt**

Nếu thỏ con gặp sói xám trong rừng, sói xám có ăn thịt thỏ

con không? Thỏ con phải làm thế nào mới tránh không bị ăn thịt... dẫn dắt trẻ đi sâu tưởng tượng, gợi ý để trẻ nói ra cách để thỏ con không bị ăn thịt.

*** Câu hỏi mở**

Thỏ con lạc đường trong rừng, phải qua một đêm nó mới về nhà. Đêm đó đã xảy ra chuyện gì? Còn có thể căn cứ vào kinh nghiệm sống trước đây, liên hệ với thực tế tiến hành liên tưởng và suy luận hợp lý, từ đó nâng cao khả năng tưởng tượng của trẻ.

6. Dẫn dắt trẻ suy nghĩ độc lập

Một học giả từng nói: "Suy nghĩ có thể cứu vớt vận mệnh của một người". Thực tế đúng

là như vậy, người có khả năng suy nghĩ mới có óc sáng tạo, mới nắm được vận mệnh của mình. Người không suy nghĩ độc lập thì sẽ không có tính độc lập.

Nhà khoa học người Pháp là John Faber đã từng làm thí nghiệm như sau. Có một loại sâu sống theo kiểu bầy đàn, mỗi lần ra ngoài kiếm ăn đều sẽ do một con trong số đó dẫn đầu, những con khác thì xếp thành một hàng rất ngay ngắn đi lên phía trước. John Faber đã đặt những con sâu này bên cạnh chậu hoa, để chúng nối đuôi nhau tạo thành một vòng tròn, sau đó rắc thức ăn mà loại sâu này thích nhất ở chỗ cách chúng khoảng 15cm.

Những con sâu này cứ theo con sâu phía trước đi không ngừng, đi quanh chậu hoa hết vòng này đến vòng khác, không ăn không uống suốt mấy ngày, những con sâu giữ kỷ luật từ đầu đến cuối không làm loạn đội ngũ, cuối cùng đã chết đói. Trước khi chết chúng vẫn không biết thức ăn ở chỗ cách chúng gần như vậy.

Trong thí nghiệm ở trên, chỉ cần có một con sâu không hòa theo đám đông là có thể cứu sống mình và vận mệnh của những con sâu khác. Đáng tiếc là không có bất kỳ con sâu nào có thể làm được điều này.

Đối với những người sống trong xã hội, thiếu khả năng suy nghĩ độc lập giống như

những con sâu này thường là nhắm mắt làm liều, bị người khác dắt mũi. Nhưng những nhân vật thành công sẽ không ngoan ngoãn đi theo những "con sâu" khác một cách mù quáng, người đó sẽ phán đoán rồi mới quyết định xem có đi theo mọi người không.

Vương Vĩnh Khánh (tỷ phú Đài Loan) được mệnh danh là "thần tài" đã sáng lập ra một cửa hàng gạo năm 17 tuổi. Ngày ấy, gạo ở các cửa hàng có trộn cát và trấu, mọi người đều coi là chuyện bình thường, không có gì là lạ cả. Nhưng Vương Vĩnh Khánh lại cẩn thận lọc bỏ cát và trấu, chú trọng chất lượng. Đồng thời tiến thêm một bước điều tra nhu cầu của khách hàng, xem

nhà khách hàng có bao nhiêu người, cần bao nhiêu gạo, khi khách hàng sắp hết gạo, ông liên chủ động đưa hàng tới tận cửa.

Sở dĩ Vương Vĩnh Khánh có thể lập lên đế quốc danh nghiệp lớn mạnh, ngoài vận may, bản thân ông vô cùng trung thực, cũng có suy nghĩ của mình, có thể tạo ra ưu thế cạnh tranh từ những chi tiết nhỏ nhất. Đây chính là khả năng suy nghĩ độc lập.

Nhân vật thành công sẽ không theo số đông, nước chảy bèo trôi. Mô thức suy nghĩ của họ khác người thường. Khi họ ngoan ngoãn đi theo người khác, không phải vì nhắm mắt làm liều mà là sau khi suy nghĩ

mới quyết định. Khi họ cảm thấy những quy phạm mà người đi trước lập ra không hợp lý và có điều kiện thay đổi, họ sẽ ra tay vào thời cơ thích hợp. Nói tóm lại, họ có những đặc điểm dưới đây.

* Nhìn thấy chuyển biến từ trong nguy cơ, nhìn thấy cơ hội tiềm ẩn trong cái bình thường, sẽ không vì cảm xúc dao động hoặc hành vi của người khác ảnh hưởng đến khả năng phán đoán của mình.

* Có thể phân biệt sự khác biệt giữa sự thật với cảm giác, giả thiết, lời đồn: Sự thật là những chuyện đã xảy ra hoặc đang xảy ra, còn cảm giác, giả thiết hay lời đồn đều chưa được chứng thực. Trước khi chúng

thực họ sẽ đặt dấu chấm hỏi trong lòng chứ không tùy tiện tin vào.

* Khi tiếp thu lời bàn luận của người khác sẽ dùng kinh nghiệm của bản thân hoặc phương pháp logic để phán đoán, tránh nhầm lẫn.

* Khi có người muốn làm ảnh hưởng đến mình, họ sẽ đối mặt với thái độ thận trọng, suy đoán động cơ của đối phương, tìm kiếm sự thật để tìm hiểu chân tướng.

Vì thế, bồi dưỡng khả năng tư duy rộng mở, linh hoạt, nhanh nhạy cho trẻ từ khi còn nhỏ là vô cùng quan trọng với việc khơi dậy trí tuệ của chúng. Con trai thường tư duy logic tốt hơn con gái, chúng thường

thông qua phân tích, phán đoán và suy luận để suy nghĩ vấn đề. Vì thế, chúng nhìn vấn đề sâu hơn con gái.

Vậy, cha mẹ phải chú trọng bồi dưỡng khả năng suy nghĩ độc lập cho con trai ngay từ khi còn nhỏ như thế nào?

(1) Tích cực dẫn dắt con trai suy nghĩ độc lập

Suy nghĩ độc lập là phương pháp chủ yếu để nhận thức và giải quyết vấn đề. Rất nhiều trẻ khi gặp vấn đề nan giải thường hi vọng cha mẹ cho mình đáp án. Nếu cha mẹ trả lời ngay, mặc dù giải quyết được vấn đề lúc đó của trẻ nhưng xét về lâu dài, trẻ sẽ hình thành thói quen ỷ lại vào cha mẹ, khi gặp vấn đề sẽ không suy nghĩ độc

lập, không tự tìm đáp án, điều này không có lợi với việc phát triển khả năng tư duy của trẻ.

Một cậu bé học lớp năm, thành tích toán học rất tốt, thường xuyên được điểm tối đa. Nhưng lần thi này, cậu chỉ được 9 điểm vì câu cuối cùng đã trả lời sai.

Đó là một câu hỏi ứng dụng, vốn dĩ cậu có thể trả lời đúng. Tuy nhiên, trong lúc thi, đột nhiên cậu nảy ra một ý tưởng mới, cậu liền căn cứ vào ý tưởng mới của mình để giải đáp, nhưng cuối cùng không làm được.

Sau khi về nhà, khi cậu đưa bài thi cho bố, chuẩn bị sẵn tinh thần bị phê bình. Nhưng bố không nghiêm khắc phê bình

cậu mà sau khi xem xong bài thi, đã ôm con trai và nói: "Giỏi lắm, con trai. Con biết không, câu hỏi mà con mất điểm có hướng suy nghĩ đúng, phương pháp mà con dùng đến cấp hai mới sử dụng".

"Thật à?", cậu con trai không dám tin.

"Đúng vậy, con chỉ thiếu một bước nữa là có thể hoàn thành. Bây giờ con tiếp tục theo ý tưởng của mình làm tiếp đi. Bố tin là nhất định con sẽ làm ra. Suy cho cùng thì khi thi, thời gian quá gấp", bố khích lệ con trai.

Tối hôm ấy, con trai mất hơn một tiếng, cuối cùng đã hoàn thành đề toán ấy, cậu cảm thấy rất vui.

Mỗi cha mẹ đều phải khích lệ trẻ suy nghĩ độc lập, dẫn dắt trẻ nghĩ, phân tích, vận dụng kiến thức và kinh nghiệm mà mình đã học, đồng thời thông qua phương pháp tra tài liệu tham khảo để tự tìm đáp án. Như thế thì khả năng tư duy của trẻ sẽ được nâng cao.

(2) Hỏi trẻ một số câu hỏi mà bình thường con không nghĩ tới

Cách hỏi này có thể dẫn dắt trẻ suy nghĩ. Ví dụ, nếu con muốn đến MacDonald ăn để lấy đồ chơi. Bạn có thể bắt đầu để con tìm hiểu về hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp:

"Vì sao các cô chú ở Mac Donald lại tặng những đồ chơi này cho con?" "Vì chú ấy rất tốt

bụng ạ!"

Sau đó cha mẹ có thể nói: "Chú ấy tốt bụng, điều đó không sai, nhưng còn có nguyên nhân nào khác khiến chú ấy tặng những đồ chơi này cho con không?"

Có thể trẻ sẽ tự nhiên nghĩ ra câu trả lời. Nhưng nếu không nghĩ ra, cha mẹ có thể gợi ý cho trẻ: Bởi vì như thế con sẽ thích đến Mac Donald ăn hơn, cha mẹ trả tiền cho chú ấy, chú ấy sẽ kiếm được nhiều tiền hơn.

Ví dụ này dẫn dắt trẻ tìm hiểu người khác có nhu cầu của người khác, chúng ta cũng có nhu cầu của chúng ta. Nếu nghĩ rằng giao dịch như thế này là điều mình muốn thì vẫn

có thể làm. Hỏi những câu này, làm những đề luyện tập trí óc này có thể kích thích trẻ suy nghĩ, tư duy sẽ không dừng lại ở bề mặt của sự việc. Lâu dần, trẻ sẽ biết người khác muốn gì, cũng biết mình muốn gì, bước đi trên con đường của mình.

(3) Khích lệ trẻ phát biểu ý kiến của mình

Một số trẻ khi phát biểu ý kiến thường rất dễ vì những gợi ý của cha mẹ và thầy cô mà thay đổi chủ ý, hoặc dao động giữa các ý kiến, hoặc mù quáng hùa theo người khác. Cách làm không có chủ kiến này sẽ ảnh hưởng tới sự phát triển tư duy độc lập của trẻ.

Với thói quen xấu này, cha mẹ phải tạo cho trẻ một không khí

gia đình dân chủ, hài hòa. Trong không khí này, trẻ mới nói ra những điều mình suy nghĩ. Ngoài ra, cha mẹ phải khích lệ và dẫn dắt trẻ bày tỏ ý kiến của mình.

Một cậu bé rất có hứng thú với vẽ tranh. Thế là bố cậu thường xuyên đưa cậu đi xem triển lãm tranh, đồng thời khích lệ cậu tích cực suy nghĩ, bày tỏ suy nghĩ của mình với tác phẩm. Một lần, bố đưa cậu đi tham quan một triển lãm tranh cá nhân, nhưng trước đó không nói với cậu đây là triển lãm tranh cá nhân. Sau khi đưa cậu đi một vòng, bố cố tình hỏi cậu: "Con nghĩ rằng những bức tranh nào có phong cách đẹp?"

"Con nghĩ hình như đều là do một người vẽ, vẽ rất đẹp", con trai nói với vẻ thắc mắc.

"Thật sao? Con thấy đẹp ở đâu? Không sao, con cứ nói ra đi", bố vẫn không quên khích lệ con trai.

Con trai nói: "Bố cục đẹp, phong cảnh đẹp, mạnh dạn, bút pháp cũng đẹp". Bố hài lòng mỉm cười.

Thông thường, trẻ không có câu trả lời chắc chắn về những vấn đề này, thường không dám nói ra. Nhưng cậu bé này mạnh dạn nói ra suy nghĩ của mình, điều này có mối liên hệ rất lớn với việc hàng ngày bố khích lệ trẻ tích cực suy nghĩ, mạnh dạn bày tỏ quan điểm.

Vì thế, cha mẹ phải khích lệ trẻ dám bày tỏ quan điểm của mình, khi trẻ bày tỏ ý kiến của mình, cho dù là sai, cha mẹ cũng nên để trẻ nói hết, sau đó hướng dẫn một cách hợp lý. Với những ý kiến đúng đắn của trẻ, cha mẹ nên khẳng định và khen ngợi, để trẻ tăng cường sự tự tin khi bày tỏ ý kiến của mình.

(4) Nhìn nhận hành vi chống đối của con trai một cách đúng đắn

Thông thường, cha mẹ đều hi vọng con mình vừa ngoan ngoãn nghe lời lại vừa thành công. Tuy nhiên, những trẻ quá nghe lời vì làm theo lời người lớn sẽ quá mức nên khó phát triển khả năng suy nghĩ

độc lập, không thể nhìn ra cơ hội tiềm ẩn, dễ dàng bị người khác tác động. Vì thế, thay vì bắt trẻ ngoan ngoãn để cha mẹ quản thúc, lớn lên rồi ngoan ngoãn để người khác quản lý, chỉ bằng kích thích chúng suy nghĩ và phán đoán, vì như thế mới có thể khích lệ chúng bước sang con đường rộng lớn và khang trang trong cuộc đời mình.

Một số trẻ có hành vi chống đối, bảo trẻ đi sang trái nó lại cố tình đi sang phải, cố tình đối đầu với cha mẹ, đây không được coi là có chủ kiến hoặc có khả năng suy nghĩ độc lập. Điều đó chứng tỏ mối quan hệ tương tác giữa cha mẹ và trẻ có vấn đề: Có thể là vì quá nuông chiều nên trở nên bướng bỉnh,

cũng có thể vì quá kìm kẹp dẫn đến sự phản kháng của trẻ.

Vì thế, với những trẻ không nghe lời, cha mẹ phải chú ý phân biệt trẻ có chủ kiến hay chỉ là cố chấp hoặc chống đối. Chỉ cần không phải là trẻ chống đối vì muốn chống đối, không phải là trẻ ngốc nghếch mà chỉ là do suy nghĩ và cách nhìn của mình thì cha mẹ nên tôn trọng ý kiến của trẻ, như thế mới không giết chết khả năng suy nghĩ độc lập đang nảy mầm của trẻ.

7. Khơi dậy chức năng của não phải

Não là chủ thể của cơ thể, là cơ quan chỉ huy cao nhất của các cơ quan và các tổ chức trong cơ thể. Khoa học nghiên cứu

chứng minh, bộ não của con người phân thành hai bán cầu trái - phải, não trái và não phải có chức năng khác nhau: Não trái chủ yếu phụ trách tư duy logic, là trung khu ngôn ngữ chữ viết phân tích, phán đoán, khái quát, là "não lý tính"; não phải chủ yếu phụ trách tư duy hình tượng, tư duy sáng tạo, phụ trách trực giác, sức sáng tạo, là trung khu của nghệ thuật và kinh nghiệm học tập, là "não cảm tính"; hai bán cầu não trái não phải có chức năng riêng nhưng lại phối hợp chặt chẽ.

Nghiên cứu chứng minh: Khi 3 tuổi, bộ não của con người phát triển hoàn thành 60%, 6 tuổi phát triển 90%. Tuy nhiên, sự phát triển nhanh

chậm ở hai bán cầu trái – phải không giống nhau, não phải đã rất phát triển trước 3 tuổi, còn não trái thì phải đến 4 – 5 tuổi mới bắt đầu phát triển. Sau khi bước vào tuổi dậy thì, các chức năng quan trọng như tư duy hình tượng, tư duy sáng tạo ở não phải đều đã dần dần yếu đi và giảm sút, còn các chức năng ở não trái như tư duy logic, tính toán toán học thì mỗi ngày lại được vận dụng và tăng cường. Điều đó tạo nên sự không hài hòa.

Nếu coi muốn trẻ có khả năng sáng tạo tốt đẹp sau này thì nên để não phải của trẻ được khơi dậy vào đúng thời kỳ quan trọng. Để nâng cao khả năng và bồi dưỡng tố chất tổng hợp cho trẻ, trên thực tế

là phải chú trọng khơi dậy não phải của trẻ, thúc đẩy sự nâng cao không ngừng của khả năng tư duy hình tượng và tư duy sáng tạo.

Thời kỳ trước khi đi học là thời kỳ hoàng kim để khơi dậy não phải của trẻ, cha mẹ nên tận dụng, nhất định không được bỏ lỡ thời kỳ này. Vậy, phải khơi dậy chức năng não phải cho trẻ như thế nào?

(1) Để trẻ rèn luyện ngón tay

Thực ra hai tay chính là "người thầy" của bộ não, bởi vì từng phần cơ thịt trên cơ thể đều có trung thu thần kinh tương ứng ở vỏ não, trong đó trung khu vận động ngón tay chiếm khu vực rộng nhất, vì thế động

tác tay, đặc biệt là động tác của ngón tay càng phức tạp, càng linh hoạt, càng thành thục thì càng có thể tạo nên được nhiều mối liên hệ thần kinh trên vỏ não, từ đó khiến bộ não trở nên thông minh hơn.

Nếu coi việc rèn luyện kỹ năng của ngón tay cũng quan trọng như việc phát triển trí tuệ thì cha mẹ nên để trẻ hoạt động ngón tay thường xuyên, ví dụ như nghịch cát, đá để rèn luyện phản xạ thần kinh của ngón tay, thúc đẩy sự phát triển của bộ não; chơi trò chơi trí tuệ, làm những động tác tỉ mỉ, phức tạp có thể rèn luyện được tính linh hoạt của ngón tay, tăng cường sự trao đổi thông tin giữa não và ngón tay; luyện tập viết chữ, vẽ

tranh, tăng cường tính đàn hồi của ngón tay, nâng cao hiệu suất hoạt động của não bộ; thường xuyên để trẻ đan xen sử dụng tay trái tay phải, có thể khơi dậy phát triển trí tuệ ở hai bán cầu não.

(2) Rèn luyện trí nhớ hình dạng đặc trưng cho trẻ

Não phải có khả năng phân biệt loại hình. Trong dòng người đông đúc, bạn có thể lập tức nhận ra người mà mình quen. Đây chính là dựa vào sự tích lũy ghi nhớ trước đây, nhanh chóng miêu tả các đặc điểm của người ấy rồi lại kết hợp với đặc trưng ấn tượng mà thị giác nhận được. Vì thế, có ý thức rèn luyện khả năng này có thể kích thích não phải.

Cha mẹ có thể cùng trẻ chơi trò chơi biến hình tranh vẽ như xếp hình, ghép tranh, gấp giấy, dán tranh... để hỗ trợ bồi dưỡng cho tính nhanh nhạy, tính biến đổi và tính đặc biệt của não phải.

Ngoài ra, có thể bồi dưỡng khả năng ghi nhớ hình thể cho trẻ, ví dụ đưa trẻ đi dạo, ngắm những vật nuôi mà trẻ cảm thấy hứng thú, để trẻ cố gắng ghi nhớ nó, sau đó để trẻ nhớ lại điểm đáng yêu của nó. Mặc dù lúc đầu sẽ nghĩ rằng nhớ lại rất khó nhưng sau nhiều lần rèn luyện lặp lại, trẻ có thể nắm được đặc trưng của đối phương.

(3) Để trẻ học và thưởng thức nghệ thuật

Các hoạt động nghệ thuật như âm nhạc, hội họa, tranh minh họa, gấp giấy... đều tích cực khơi dậy hoạt động của não phải.

Não phải có khả năng cảm nhận hội họa, để trẻ thưởng thức tác phẩm hội họa một cách trực quan, phong cảnh thiên nhiên, triển lãm hoa, triển lãm cây cảnh đều có lợi cho sự phát triển của não phải. Cũng có thể để trẻ học vẽ tranh, điều này rất có lợi cho việc bồi dưỡng trẻ quan sát một cách có ý thức và cố gắng ghi nhớ các hình thái trong tự nhiên, cũng có tác dụng hình thành kích thích với não phải.

Ngoài ra, não phải còn phụ trách về các mảng âm nhạc,

tình cảm. Các chuyên gia nhận thấy, nếu trẻ thường xuyên được học và nghe nhạc trong thời kỳ nhi đồng thì có thể khơi dậy não phải, nâng cao trí tuệ. Trong quá trình nghe nhạc, để trẻ làm quen với ngôn ngữ âm nhạc, đồng thời để trẻ nói ra cảm nhận của mình, miêu tả nội dung và cảnh tượng mà âm nhạc biểu hiện, phát huy trí tưởng tượng của trẻ. Còn có thể để trẻ biểu hiện cảm nhận của mình thông qua hội họa, điều đó rất có lợi cho sự phát triển của não phải.

(4) Rèn luyện khả năng tư duy hình tượng cho trẻ

Quá trình tư duy hình tượng thực chất chính là trước tiên do não phải nảy sinh hình

tượng rồi thông qua não trái khiến hình tượng đó được ngôn ngữ hóa. Vì thế, có ý thức rèn luyện tư duy hình tượng cho trẻ có thể đạt được mục đích kích hoạt não phải.

Đối với trẻ, các câu chuyện đồng thoại là phương pháp tốt nhất để khơi dậy tư duy hình tượng ở não phải. Các câu chuyện đồng thoại giàu tưởng tượng, trong quá trình đọc chuyện cho trẻ, cha mẹ có thể vừa để trẻ chú ý nghe, vừa để trẻ liên tưởng tới một cảnh tượng sinh động trong đầu, làm vậy là để não phải của trẻ được tham gia hoạt động.

Giấc mơ của con người thực chất cũng là câu chuyện mà não phải miêu tả trong vô

thức. Nếu ban đêm trẻ mơ, có thể để trẻ kể lại nội dung giấc mơ sau khi thức dậy. Điều đó đồng nghĩa với việc tái hiện hình tượng của não phải, có lợi cho việc kích thích phát triển não phải.

(5) Rèn luyện khả năng nhận thức không gian cho trẻ

Nếu buổi tối mất điện, chúng ta vẫn có thể đi khắp nơi trong phòng chứ không va vào bàn ghế hay tường, khả năng cảm nhận không gian này chính là chức năng của não phải. Vì thế cha mẹ có thể rèn luyện khả năng nhận thức không gian của trẻ, từ đó khơi dậy tác dụng của não phải.

Ví dụ, đưa trẻ đến một môi

trường xa lạ, sau khi để trẻ nhìn ngắm xung quanh thì bịt mắt lại, cùng trẻ chơi trò trốn tìm, đây là phương pháp hiệu quả để rèn luyện não phải.

Cha mẹ còn có thể để trẻ học cách chỉ đường, ví dụ đưa trẻ đến công viên đi dạo, sau đó để trẻ đưa bạn về theo đường cũ; để trẻ đến bách hóa gần đó mua đồ...

Cha mẹ cũng có thể để trẻ nhìn lên bầu trời, quan sát các đám mây trên trời, dần dần để trẻ cảm nhận hình dạng lập thể và trình tự lập thể của đám mây.

(6) Thường xuyên sử dụng các bộ phận bên trái cơ thể

Trong rèn luyện hình thể, cha mẹ nên có ý thức để trẻ tiến

hành các hoạt động ở phần trên, bên trái của cơ thể. Bởi vì bán cầu não phải khống chế phần bên trái cơ thể, làm các hoạt động bên trái có thể kích thích não phải.

Khi cha mẹ để trẻ tiến hành rèn luyện sức khỏe hoặc chơi thể thao, nên chú ý đến một số hoạt động bên trái cơ thể. Ví dụ ném bao cát, thông thường trẻ thích ném bằng tay phải, cha mẹ nên khích lệ trẻ ném bằng tay trái; khi nhảy cao lấy đồ, nhảy thảm, đá bóng đều nên khích lệ trẻ dùng tay trái hoặc chân trái.

Một số hoạt động nhỏ cũng nên khích lệ trẻ dùng tay trái hoàn thành, ví dụ như chơi trò que tính, có thể quy định dùng

tay trái để rút, lấy, chọn để rèn luyện khả năng tỉ mỉ của não phải. Một số trò chơi và hoạt động như ghép tranh, chơi cờ, vẽ tranh, cắt giấy... cũng có thể kích lệ trẻ tiến hành bằng tay trái.

Đương nhiên, kích lệ trẻ dùng bên trái không phải là để trẻ biến thành người "thuận tay trái", mục đích rèn luyện là để trong quá trình trẻ thay nhau tiến hành hoạt động bằng tay trái và tay phải, khơi dậy chức năng của não phải, cân bằng, phối hợp chức năng chỉnh thể của bộ não.

8. Khen ngợi những ý nghĩ sáng tạo của trẻ

Thầy giáo hỏi trẻ: "Gạch có thể làm gì?"

Phần lớn trẻ đều đồng thanh
đáp: "Xây nhà!"

Thầy giáo cười, rõ ràng đây là
câu trả lời chính xác mà thầy
nghĩ. Nhưng lúc ấy lại có một
cậu bé giơ tay nói: "Có thể ném
chó!"

Lũ trẻ cười ầm lên.

Thầy giáo tỏ ra không vui,
định phê bình cậu vài câu,
nhưng nghĩ lại thì thấy hành
động "ném chó" không sai, thế
là thầy bảo cả lớp yên tĩnh,
không nhắc chuyện này nữa.

Đây là phương thức giáo dục
mà mọi người đã quen, có rất
nhiều ví dụ về học vẹt. Nếu
một học sinh nêu ra ý kiến
không giống với đáp án tiêu
chuẩn trong bài thi, mặc dù

thực tế cậu đúng nhưng bài thi sẽ bị trừ điểm. Ngược lại, những trẻ học thuộc bài nhưng lại rất ít có suy nghĩ của mình thì lại được điểm cao. Phương pháp giáo dục này không thể không nói là trói buộc trí tưởng tượng và sức sáng tạo của trẻ.

Trẻ thường xuyên có một vài ý nghĩ kỳ quái, có thể những ý nghĩ này hoang đường, thậm chí viễn vông, nhưng đây là biểu hiện tính sáng tạo của trẻ, là cơ hội tốt để bồi dưỡng ý thức sáng tạo và khả năng của trẻ. Nhưng phần lớn cha mẹ đều nói: "Đừng làm ồn! Như thế không được!", "Bắn quá, mau vút đi!", "Sao con còn không đi làm bài tập!"... cứ như thế ép trẻ dần dần từ bỏ "ý

nghĩ quái đản" của mình, tiếp thu những kiến thức vốn có, cố định, được công nhận mà người lớn truyền thụ, trở thành một người có cách nhìn và phương thức tư duy giống người khác.

Thực ra, dám theo đuổi tư duy khác biệt, giàu trí tưởng tượng và tinh thần sáng tạo là điều kiện cần thiết để một người thành tài. Cha mẹ nên khích lệ trẻ động não suy nghĩ, tìm đáp án từ nhiều góc độ khác nhau chứ không phải là hạn chế, cản trở tầm mắt của trẻ. Khi người lớn suy nghĩ vấn đề thường phải chịu sự hạn chế của rất nhiều nhân tố tiềm ẩn, nhưng trẻ thì khác, chúng có thể lấp thêm đôi cánh cho tư duy, thả sức bay nhảy, chúng thường

nghĩ ra câu trả lời khiến người khác bất ngờ, đây là điều rất đáng quý.

Vì sự phát triển của trẻ, bắt đầu từ bây giờ, cha mẹ hãy khen ngợi và khích lệ trẻ, giúp trẻ căn cứ vào suy nghĩ của mình để thực hành, từ đó bảo vệ trí tưởng tượng và khơi dậy sức sáng tạo của con.

(1) Thường xuyên nói với trẻ "con rất giỏi!"

Mỗi đứa trẻ đều có tiềm năng sáng tạo nhất định, nó được biểu hiện trong cuộc sống hàng ngày. Vì thế, cha mẹ phải biết cách quan sát biểu hiện của trẻ trong cuộc sống hàng ngày thì mới có thể phát hiện được sức sáng tạo của trẻ.

Ví dụ, lúc thì trẻ cầm chổi làm ngựa phi, lúc lại dùng nó làm súng, lúc lại dùng nó để đập người tuyết... Đây không chỉ là việc ham chơi, làm ồn, mà trong đó có trí tưởng tượng phong phú, có "tư duy phát tán", phát hiện những công dụng khác nhau của cùng một sự vật, đó chính là biểu hiện của tính sáng tạo. Trước "tác phẩm" mà trẻ sáng tạo ra, bạn phải khích lệ, biểu dương và khen ngợi, Bởi vì trí tưởng tượng này ẩn chứa sức sáng tạo, là cơ sở để sáng tạo những phát minh trong tương lai.

Mỗi người đều hi vọng được người khác khẳng định, điều đó có thể giúp chúng ta xây dựng niềm tin kiên định, khẳng định và khen ngợi là

pháp bảo để nảy sinh sức mạnh thần kỳ. Trẻ cũng vậy, tâm hồn nhỏ bé của chúng càng hi vọng nhận được sự khẳng định của người khác với mình. Vì thế, chỉ cần trẻ có suy nghĩ và cách làm sáng tạo thì bạn nên khẳng định trẻ, xây dựng cho trẻ quan niệm tự tin như "Con giỏi lắm", "Con chắc chắn làm được"... như vậy nhất định trẻ sẽ bay cao, bay xa.

Ngược lại, nếu cha mẹ coi những cách làm và suy nghĩ sáng tạo của trẻ là "trò trẻ con", một mục phê bình và chỉ trích thì sẽ gây ra tổn thương tâm lý cho trẻ, khiến trẻ nảy sinh những ý nghĩ tiêu cực như mình không làm được, mình ngốc hơn người khác... tạo thành gánh nặng tâm lý

nghiêm trọng cho sự phát triển của trẻ sau này.

(2) Học cách tán thưởng trí tưởng tượng của trẻ

Mỗi trẻ đều có tiềm năng to lớn, đều có thể trở thành thiên tài. Cách tốt nhất để bồi dưỡng thiên tài chính là tán thưởng, tán thưởng có thể khiến tiềm năng của trẻ được phát huy.

Vì thế, cha mẹ nên tán thưởng và khích lệ óc sáng tạo của trẻ. Nếu những việc trẻ làm vượt qua thông lệ cũng phải nói với trẻ: "Con thật là giỏi, làm ra thứ sáng tạo như thế này!", như thế mới có thể khích lệ trẻ dám tưởng tượng, dám sáng tạo.

Một hôm, Dũng đang xem tivi

ở nhà, mẹ đưa cho cậu một hộp sữa. Sau khi uống hết sữa, cậu cầm hộp không nói với mẹ: "Mẹ ơi, mẹ nhìn này, chiếc hộp này trông rất giống chiếc thuyền!"

Mẹ không nhận ra cái hộp này và chiếc thuyền có liên hệ gì với nhau, liền hỏi: "Sao nó lại giống một chiếc thuyền nhỉ?"

Nếu cắt bỏ nửa trên của hộp sữa rồi dán giấy lên thì chẳng phải sẽ thành chiếc thuyền sao ạ?"

Mẹ xoa đầu con và nói: "Giỏi lắm, vậy con cọ sạch hộp đi, chúng ta cùng làm thuyền".

Một lúc sau, Dũng cầm chiếc hộp đã rửa sạch, cầm kéo và giấy mẹ mang tới, bắt đầu làm

thuyền. Dũng làm rất cẩn thận, làm thành một chiếc thuyền đơn giản nhưng giống như thật.

Mẹ đặt chiếc thuyền mà Dũng đã làm ở vị trí bắt mắt rồi nói với cậu: "Dũng giỏi quá, con đã làm cho nhà mình một món đồ trang trí rất đẹp!"

Trong thế giới của trẻ, rất có thể chỉ cần một chút sáng tạo là sẽ phát hiện ra những nét đẹp của cuộc sống. Nếu cha mẹ khích lệ chúng suy nghĩ, phát huy tính sáng tạo thì có thể khiến trẻ sáng tạo ra vẻ đẹp khiến người lớn ngạc nhiên, còn có thể khiến trẻ nảy sinh hứng thú và nhiệt tình mãnh liệt với việc khám phá thế giới.

(3) Khích lệ trẻ nghĩ và làm

Lượng rất thích vẽ hoa. Một hôm, khi cậu đang vẽ hoa sen thì chú đến nhà chơi, nhìn thấy Lượng đang vẽ tranh, liền đứng cạnh nhìn với vẻ thích thú.

"Lượng vẽ đẹp thật!", chú vừa nhìn vừa khen cậu.

Nghe lời khen của chú, Lượng rất xúc động, cộng thêm với việc chú cứ đứng cạnh nhìn mình vẽ khiến cậu cũng vô cùng căng thẳng. Khi gần vẽ xong, Lượng không cầm chắc bút nên một giọt mực đã chảy lên lá sen màu xanh. Cậu buồn đến phát khóc.

Lúc ấy, chú mỉm cười nói với cậu: "Cháu đừng buồn, chỉ là một giọt mực mà thôi, hoàn toàn có thể sửa được mà".

Lượng nhìn rồi lắc đầu nói: "Sao có thể sửa được ạ? Cháu chỉ còn cách là vẽ lại thôi".

"Có thể sửa được, cháu nghĩ xem, trong hồ ngoài hoa sen, còn có cái gì rơi xuống lá sen?"

Lượng nghe xong, đột nhiên như chợt nhớ ra cái gì đó. Cậu lại cầm bút, vẽ lên chỗ bị nhòe mực.

Đợi đến khi vẽ xong, mọi người nhìn lại thì giọt mực ấy biến thành một chú ếch con màu xanh đậm, vô cùng sinh động! Mọi người đều vỗ tay khen Lượng. Lượng mỉm cười nói với chú: "Cháu cảm ơn chú!"

Từ đó về sau, Lượng càng có hứng thú hơn với việc vẽ tranh, cũng càng tự tin hơn.

Qua đó có thể thấy, sức tưởng tượng và tính sáng tạo của trẻ cũng cần có sự dẫn dắt và khơi gợi của người lớn. Cha mẹ không được đợi tới lúc trẻ có biểu hiện sáng tạo mới thưởng thức, mà phải biết cách phát hiện và hướng dẫn. Khi trẻ gặp khó khăn và trở ngại phải hướng dẫn kịp thời, để trẻ dùng phương pháp khéo léo và sáng tạo hơn nhằm hóa giải sự cố và trở ngại đó.

9. Rèn luyện khả năng chăm chú cho trẻ

Chăm chú là một phẩm chất mà trẻ cần bồi dưỡng, là khả năng một người có thể tập trung cao độ vào một việc gì đó, là một tố chất tâm lý vô cùng quan trọng. từ nhỏ rèn

luyện khả năng chăm chú cho trẻ có thể khiến trẻ ngay từ đầu đã hình thành thói quen tập trung chú ý. Nhà giáo dục nổi tiếng người Nga là Konstantin Ushinsky đã từng nói: "Chăm chú chính là một cánh cửa, tất cả những thứ từ thế giới bên ngoài đi vào tâm hồn con người đều phải thông qua cánh cửa này". Vì thế, việc bồi dưỡng khả năng chăm chú có ảnh hưởng tích cực với cuộc đời trẻ.

Thông thường, những trẻ có khả năng chăm chú tốt, làm bất cứ việc gì cũng "làm ít công to". Khi trẻ tìm thấy cảm giác thành công trong học tập thì sự tự tin theo đó mà có và mong muốn học tập cao độ có thể thúc đẩy ham muốn khám

phá của trẻ. Ngược lại, những trẻ thiếu khả năng chăm chú, làm bất cứ việc gì cũng "làm thật ăn ít", trong quá trình học tập như vậy, trẻ sẽ trở nên nhút nhát, sợ hãi, thiếu tự tin, không dám thử sức với sự vật mới.

Vì thế, để trẻ có thể trưởng thành lành mạnh, cha mẹ nên bắt đầu bồi dưỡng khả năng chăm chú cho trẻ từ nhỏ. Vậy, phải làm thế nào mới bồi dưỡng được khả năng chăm chú cho trẻ?

(1) Lợi dụng trí tò mò của trẻ

Thực nghiệm chứng minh, những vật thể mới lạ, mạnh liệt, vận động biến đổi có thể thu hút sự chú ý của trẻ. Khi

trẻ đứng trước những vật thể này, sẽ nảy sinh hứng thú mãnh liệt với chúng, từ đó sẽ tập trung chú ý.

Giống như đồ chơi lông chim quay có nhạc, con vịt biết nhảy, con rối biết cử động, gà mái biết đẻ trứng.... đều có thể khiến trẻ tập trung chú ý quan sát, sắp xếp. Cha mẹ nên mua cho trẻ những đồ chơi như thế, lợi dụng trí tò mò của trẻ để rèn luyện trẻ tập trung chú ý là cách làm lý tưởng và hữu hiệu nhất.

Ngoài ra, cha mẹ cũng nên đưa trẻ đến chơi ở những môi trường mới, ví dụ đưa trẻ đi dạo công viên để trẻ ngắm một số tòa kiến trúc thiết kế đặc biệt, những cảnh quan có sức

hấp dẫn, những bụi cây, loài hoa mà trẻ chưa từng nhìn thấy, những động vật thú vị... Tất cả đều có thể gợi nên chú ý mãnh liệt của trẻ.

(2) Để trẻ xác định mục đích và yêu cầu hoạt động

Trẻ hiểu mục đích của hoạt động càng sâu sắc thì mong muốn hoàn thành nhiệm vụ càng mãnh liệt, trong quá trình làm việc, sự chú ý của trẻ cũng được nâng cao, thời gian duy trì chú ý cũng càng dài.

Ví dụ, một đứa trẻ bình thường làm bài tập lễ mễ, không tập trung, nếu cha mẹ khích lệ trẻ rằng sau khi hoàn thành bài tập một cách nghiêm túc thì có thể nhận được một món quà mà trẻ

thích, chắc chắn trẻ có thể tỉnh tâm và tập trung chú ý để hoàn thành bài tập một cách chăm chỉ trong thời gian nhanh nhất.

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ cũng có thể rèn luyện cho trẻ thói quen tập trung chú ý một cách tự giác, có mục đích. Ví dụ hỏi trẻ: "Đồ chơi trên bàn có ít đi không?", trẻ sẽ tập trung chú ý lên đồ chơi, đồng thời đếm số lượng.

Ngoài ra, sau khi yêu cầu trẻ làm một số việc có chỉ thị và yêu cầu rõ ràng, phải khích lệ sự cố gắng của trẻ như tặng cho trẻ một cái ôm hoặc nụ cười khen ngợi, như thế sẽ làm nâng cao hứng thú làm việc cho trẻ.

(3) Rèn luyện khả năng chăm chú cho trẻ trong trò chơi

Nhà tâm lý học Liên Xô cũ đã từng tiến hành một thực nghiệm như sau. Trong hai phương thức hoạt động khác nhau là chơi và hoàn thành nhiệm vụ đơn thuần, yêu cầu trẻ lần lượt đặt những tờ giấy màu vào trong chiếc hộp cùng màu, đồng thời quan sát thời gian tập trung chú ý của trẻ.

Kết quả cho thấy: Trong trò chơi, trẻ 4 tuổi có thể tiến hành kéo dài 22 phút, trẻ 6 tuổi có thể kiên trì 71 phút, hơn nữa số lượng xếp giấy nhiều hơn đơn thuần hoàn thành nhiệm vụ 50%; còn dưới hình thức đơn thuần

hoàn thành nhiệm vụ, trẻ 4 tuổi chỉ có thể kiên trì 17 phút, trẻ 6 tuổi chỉ có thể kiên trì 62 phút.

Kết quả thực nghiệm rất rõ ràng, trong quá trình chơi trò chơi, mức độ tập trung chú ý và tính ổn định của trẻ khá tốt. Vì thế cha mẹ có thể để trẻ triển khai nhiều hoạt động trò chơi, bồi dưỡng khả năng chú ý của trẻ trong trò chơi.

Có rất nhiều phương thức tiến hành trò chơi, thậm chí cha mẹ còn có thể tự sáng tạo trò chơi, chẳng hạn như khi để trẻ chọn món ăn: Nếu là nhiệm vụ đơn thuần thì trẻ có thể không tập trung chú ý được lâu, nhưng để trẻ và bố thí xem ai chọn nhanh hơn thì tự nhiên

có thể nâng cao hứng thú và khả năng chú ý cho trẻ.

Trò chơi là một hoạt động mà trẻ yêu thích nhất, không những giúp khơi dậy hứng thú cho trẻ mà còn khiến trẻ cảm thấy vui vẻ. Cha mẹ nên cùng trẻ triển khai hoạt động vui chơi một cách có lựa chọn, đồng thời có ý thức bồi dưỡng khả năng chăm chú của trẻ trong hoạt động.

(4) Kết hợp với hứng Thú Bồi dưỡng khả năng chăm chú

Hứng thú là người thầy tốt nhất, những thứ mà trẻ có hứng thì thì sẽ dễ dàng tập trung sức lực tìm hiểu. Vì thế, bồi dưỡng hứng thú ổn định cho trẻ có thể rèn luyện cho trẻ

có khả năng chú ý lâu dài.

Bồi dưỡng hứng thú cho trẻ phải áp dụng phương pháp dẫn dắt. Ví dụ bồi dưỡng hứng thú học chữ cho trẻ, có thể lợi dụng đặc điểm trẻ thích các câu chuyện, mua cho trẻ một số cuốn truyện tranh để trẻ vừa nghe kể chuyện vừa nhìn sách, đồng thời nói cho trẻ biết những câu chuyện rất hay này đều được viết bằng những từ ngữ trong sách, như thế sẽ khơi dậy hứng thú học chữ cho trẻ, sau đó để trẻ nhận biết một vài chữ đơn giản, từ đó khiến khả năng chú ý của trẻ được bồi dưỡng trong hoạt động học chữ thú vị.

Hứng thú là điều kiện chủ yếu để nảy sinh và duy trì chú ý.

Hứng thú của trẻ với sự vật càng nhiều thì khả năng chú ý ổn định, tập trung, lâu dài càng dễ hình thành. Vì thế, cha mẹ nên chú ý bồi dưỡng hứng thú sâu rộng cho trẻ, đồng thời lấy đó làm khâu trung gian để bồi dưỡng khả năng chú ý của trẻ.

(5) Bồi dưỡng khả năng tự kiểm chế cho trẻ

Trong cuộc sống hiện thực có rất nhiều cám dỗ, lúc nào con người cũng bị ảnh hưởng từ bên ngoài, muốn duy trì chú ý tập trung trong thời gian dài thì phải có khả năng tự kiểm chế nhất định. Vì thế, xét về một phương diện nào đó, khả năng chăm chú nên kết hợp một cách ổn định với khả năng

chú ý và khả năng tự kiểm chế.

Muốn bồi dưỡng khả năng chăm chú cho trẻ thì phải bắt đầu bồi dưỡng khả năng kiểm cho chúng ngay từ nhỏ. Điều đó yêu cầu trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ phải không ngừng đưa ra yêu cầu hợp lý, thích hợp cho trẻ một cách có kế hoạch, bồi dưỡng ý chí kiên cường và phẩm chất tốt đẹp cho chúng, khích lệ trẻ hoàn thành nhiệm vụ đúng giờ, không được bỏ dở giữa chừng; bồi dưỡng khả năng khống chế hành vi của bản thân, thái độ chịu trách nhiệm với hành vi của mình.

Khi trẻ có khả năng tự kiểm chế mạnh mẽ thì mới chủ động và nghiêm túc nhìn nhận

những việc mình cần làm và cố gắng tập trung chú ý, chăm chỉ làm thật tốt.

Dĩ nhiên, có rất nhiều phương pháp bồi dưỡng khả năng chăm chú cho trẻ, phương pháp thực thi cụ thể cũng không giống nhau. Cha mẹ có thể căn cứ vào đặc điểm phát triển khả năng chăm chú của trẻ, áp dụng phương pháp thích hợp, bồi dưỡng một cách có mục đích, có kế hoạch. Chỉ cần cha mẹ áp dụng phương pháp khoa học và cố gắng thực hiện thì nhất định sẽ giành được thành công.

10. Khích lệ trẻ đặt câu hỏi một cách thường xuyên

Một giáo sư người Mỹ giảng một tiết học ở đại học ngoại

ngữ Bắc Kinh liên quan đến lịch sử và tôn giáo. Sau khi giảng bài xong, ông hỏi các sinh viên có vấn đề gì không nhưng không ai lên tiếng. Ông mời sinh viên đặt câu hỏi, nếu không ông không thể biết được mọi người hiểu được bao nhiêu, nhưng vẫn không ai giơ tay.

Giáo sư lấy trong túi áo một tờ 1 USD, giơ lên cao và lớn tiếng nói: "Ai có thể đặt ra câu hỏi, bất kỳ câu hỏi nào cũng đều thưởng cho người ấy một đô la!". Nhưng vẫn không ai nói gì.

Giáo sư tức giận, dùng nắm đấm đấm xuống mặt bàn: "Không có kiến thức nào là không nêu ra vấn đề được, lẽ

nào từng câu tôi nói đều không có sơ hở nào để công kích sao? Hay là các em không hiểu gì cả?"

Không khí trong lớp học trở nên căng thẳng, sinh viên đều sợ tái mặt. Thực ra sinh viên không đặt câu hỏi trong giờ học là hiện tượng khá phổ biến, bởi vì bắt đầu từ trường mầm non chúng đã được rèn luyện là: khoanh tay trên bàn, chăm chú nghe giảng, sau này lớn lên thì bắt đầu chép bài, ai có thể nhớ được nhiều nhất, học thuộc tốt nhất thì thi sẽ được điểm cao, còn người đặt câu hỏi thường là giáo viên. Thói quen đặt câu hỏi của trẻ sẽ dần dần mất đi cùng với sự tăng lên của độ tuổi và sự trách mắng, không tôn trọng

của cha mẹ hoặc bị ảnh hưởng bởi giáo dục truyền thống.

Theo quan điểm của một số phụ huynh, chỉ cần học giỏi là được, có biết đặt câu hỏi hay không cũng không sao cả. Thực ra, quan điểm này là hoàn toàn sai lầm. Học vấn là học cũng phải hỏi, rất nhiều kiến thức hỏi rồi mới có tiến bộ, có câu hỏi bản thân suy nghĩ mãi mà không ra, chỉ cần người khác gợi ý một chút là hiểu ra vấn đề. Vì thế, muốn trẻ học được nhiều kiến thức hơn, có thói quen tư duy tốt thì phải bồi dưỡng thói quen đặt câu hỏi cho trẻ.

Ngày càng có nhiều cha mẹ nhận thức được rằng: Trong xã hội tương lai, chỉ học tập tốt

kiến thức trong sách vở và đạt được điểm cao là chưa đủ; chỉ khi kết hợp kiến thức với khả năng sáng tạo mới có thể khiến trẻ đứng trên bậc cao của vũ đài cuộc đời, thỏa mãn nhu cầu phát triển như vũ bão của xã hội ngày nay.

Khích lệ trẻ hỏi nhiều, biết cách hỏi, dám suy nghĩ và chất vấn chính là phương pháp hữu hiệu để bồi dưỡng năng lực và tư duy sáng tạo cho trẻ.

Vậy, làm thế nào để trẻ hỏi nhiều và bồi dưỡng cho trẻ thói quen thích đặt câu hỏi ?

(1) Làm người dẫn dắt trẻ đặt câu hỏi

Thực ra trẻ con đều hiếu kỳ, đều thích hỏi, nhưng có thể

kiên trì đến cùng, hình thành thói quen ham học hỏi hay không có liên quan mật thiết với phản ứng và thái độ của cha mẹ.

Nhiều lúc, người lớn thờ ơ với câu hỏi của trẻ, trả lời không đúng câu hỏi, khó chịu, thậm chí chỉ trích và mắng mỏ trẻ, cho rằng trẻ đang gây phiền phức. Như thế, trẻ bị lạnh nhạt, hứng thú động não đặt câu hỏi dần dần giảm đi, dần dần trở thành một người không muốn suy nghĩ, thiếu cá tính.

Vì thế, cha mẹ phải chú trọng và khích lệ trí tò mò của trẻ, khắc phục thái độ lạnh lùng, khó chịu, nghĩ cách khích lệ và nâng cao hứng thú quan sát

cho trẻ, khuyến khích trẻ hỏi thật nhiều.

Sau khi trẻ tan học về, cha mẹ hãy thử hỏi trẻ, hôm nay trong giờ học con có đặt câu hỏi không? Thầy cô giải đáp câu hỏi của con như thế nào? Các kiến thức hôm nay học con đã nắm được hết chưa? Bây giờ con còn vấn đề gì?... Dùng những câu hỏi này để dẫn dắt trẻ đặt câu hỏi. Đồng thời, qua những câu hỏi này, trẻ cũng sẽ thấy bạn vô cùng chú trọng và khích lệ trẻ đặt câu hỏi.

Đôi khi, cha mẹ cũng có thể cùng thi với trẻ, xem ai đặt nhiều câu hỏi hơn, cũng có thể áp dụng hình thức hỏi đáp hoặc người lớn đặt câu hỏi với trẻ, kích thích trẻ tiến hành

quan sát, đặt câu hỏi hoặc tìm ra đáp án.

Ví dụ, về chim bồ câu, có thể đặt ra những câu hỏi như sau: Vì sao mắt của chim bồ câu lại nằm ở hai bên đầu? Vì sao chim bồ câu thích nhìn ngang nhìn dọc? Vì sao mỏ của chim bồ câu lại nhọn? Vì sao mắt chim bồ câu giống gà? Vì sao trên chân của chim bồ câu lại có một vòng tròn nhỏ? Lông chim bồ câu cũng là lông vũ sao? ... Trẻ trả lời hoặc đặt câu hỏi chứng tỏ trẻ đang tiến hành quan sát một cách tích cực, chủ động.

(2) Chuẩn bị cho việc trả lời câu hỏi

Như phần trên đã nói, trí tò mò của trẻ giảm đi phần lớn có

liên quan với thái độ của cha mẹ. Vì thế, để khích lệ trẻ đặt câu hỏi, để khiến trẻ có được niềm vui và kiến thức trong khi đặt câu hỏi, đồng thời yêu thích đặt câu hỏi hơn, cha mẹ nên làm ba điểm dưới đây.

*** Chân thành trả lời câu hỏi của trẻ**

Một số cha mẹ do công việc, việc nhà quá bận hoặc cảm thấy mệt mỏi, khi trẻ hỏi không ngừng liền nói với trẻ bằng giọng điệu khó chịu: "Đừng làm phiền mẹ, con đi chơi đi!". Như thế, tính tích cực của trẻ sẽ bị cản trở, lâu dần cũng sẽ không thích hỏi nữa. Vì thế, với câu hỏi của trẻ, cha mẹ phải trả lời chân thành, để trẻ cảm thấy bạn rất hứng thú

với câu hỏi của chúng, từ đó cảm thấy mình được chú trọng, mới càng thích đặt câu hỏi hơn.

*** Bình thường chăm chỉ học tập, đọc một vài kiến thức khoa học**

Bộ não của trẻ giống như một trang giấy trắng, những sự vật đúng đắn sẽ in dấu vết lên đó, những sự vật sai lầm cũng vậy. Vì thế, cha mẹ nên nhìn thẳng vào vấn đề của trẻ chứ không được bịa đặt, nói dối. Nhiều lúc, câu hỏi của trẻ rất khác thường hoặc liên quan tới nhiều kiến thức khoa học, nếu cha mẹ nhiều lần không trả lời được thì cũng làm tổn thương tới tính tích cực của chúng. Vì thế với thái độ có trách nhiệm

với trẻ, cha mẹ phải đọc thật nhiều sách, không ngừng làm phong phú và phát triển bản thân.

*** Không được cười nhạo câu hỏi của trẻ**

Đôi khi, câu hỏi của trẻ rất nực cười và rất trẻ con, có thể cha mẹ sẽ vô tình cười nhạo trẻ. Nhưng có lẽ chính vì sự vô tình ấy đã hủy hoại trí tò mò để phát hiện vấn đề và quan sát sự vật của trẻ. Vì thế, cho dù là trước câu hỏi trẻ con của trẻ, cha mẹ cũng phải kiên nhẫn giải đáp và dẫn dắt để trẻ thu được nhiều kiến thức hơn.

(3) Dẫn dắt trẻ suy nghĩ, không làm hộ trẻ

Khi trả lời câu hỏi của trẻ, cha

mẹ phải dẫn dắt trẻ động não suy nghĩ, nếu vấn đề rất đơn giản thì không được vội vàng trả lời mà dùng phương pháp dẫn dắt quan sát để trẻ tự tìm đáp án. Điều này vô cùng có lợi cho việc trẻ mở rộng tầm nhìn, hoạt hóa tư duy, tăng cường nhận thức cảm tính.

Đôi khi, chưa chắc trẻ đã đặt câu hỏi trên góc độ ham muốn khám phá. Nếu trước đó chỉ cần trẻ có vấn đề, cha mẹ đã nhanh chóng giải đáp cho trẻ, không cho trẻ bất kỳ cơ hội nào để suy nghĩ thì khi gặp vấn đề, điều đầu tiên mà trẻ nghĩ tới là để cha mẹ giải đáp, điều này dễ dàng hơn việc tự suy nghĩ tìm tòi rất nhiều, việc đặt câu hỏi của trẻ cũng được nêu ra trước sự điều khiển của

tâm lý như vậy.

Vì thế, với việc đặt câu hỏi của trẻ, cha mẹ đừng để mình như một cuốn bách khoa toàn thư, có câu hỏi là trả lời, trả lời một cách máy móc cho xong chuyện. Cha mẹ nên cố gắng dẫn dắt trẻ động não suy nghĩ, tự giải quyết vấn đề. Như thế, những trẻ lười biếng sẽ thấy rằng, câu hỏi mà mình đặt ra cuối cùng vẫn phải tự mình giải quyết, chúng sẽ không đưa ra những câu hỏi mà chỉ cần động não là tự mình có thể giải quyết được nữa.

Với những câu hỏi mà cha mẹ khó giải đáp, nên giải thích rõ ràng với trẻ là năng lực và kiến thức của mình có hạn, cần phải tra tài liệu và sách vở mới

có thể giải đáp được. Như thế sẽ không làm giảm đi uy tín của cha mẹ trong lòng trẻ mà có thể khiến trẻ biết được đạo lý "học, học nữa, học mãi" từ khi còn nhỏ, dần dần trẻ sẽ hình thành thói quen tốt chăm chỉ học hành.

Chương 4

PHẨM CHẤT ĐẠO ĐỨC VÀ SỰ TU DƯỞNG LÀ TÀI SẢN SUỐT CUỘC ĐỜI TRẺ

Bắt đầu từ ngày chào đời, sinh

mệnh của con trai đã được ban tặng phải có tất cả phẩm chất ưu tú chính trực và tốt bụng, bờ vai non yếu của chúng sẽ phải gánh vác rất nhiều gánh nặng mà gia đình và xã hội giao phó. Cuộc sống cần người đàn ông như vậy, xã hội cần đấng nam nhi như thế. Bởi vậy, phẩm chất đạo đức và sự tu dưỡng tạo nên sức hút của người đàn ông, phẩm chất đạo đức và sự tu dưỡng cao thượng sẽ là tài sản mà con trai dùng suốt cuộc đời.

1. Dạy trẻ quy phạm đạo đức xã hội và phép tắc hành vi cơ bản

Trước làn sóng của kinh tế thị trường ngày nay, không ít cha mẹ đều tự giác hoặc không tự giác đưa

học hành lên vị trí hàng đầu, thậm chí là vị trí duy nhất. Một mực nhấn mạnh với trẻ rằng, chỉ cần học tốt là sau này có thể hơn người, có thể giàu có hạnh phúc. Lâu dần, trẻ sẽ hình thành ý thức "chỉ cần mình học tốt là sẽ có tất cả", "chỉ cần mình học tốt, mình sẽ không sợ gì cả". Điều này sẽ làm nảy sinh chủ nghĩa cá nhân chỉ biết tới danh lợi, nếu cứ để mặc cho nó phát triển thì rất có thể sẽ bồi dưỡng ra những thần đồng trong học tập nhưng lại là "phế phẩm" trong tư tưởng.

Hiện thực cuộc sống cho chúng ta thấy, ngày nay rất nhiều những kẻ vì lòng tham mà vi phạm pháp luật, giết người, vứt bỏ cha mẹ, gây ra bi

kịch cho không ít gia đình và cá nhân. Vì thế, bồi dưỡng quan niệm đạo đức cho trẻ từ sớm là điều vô cùng cần thiết. Cha mẹ nên triệt để xoay chuyển cách làm "trọng trí khinh đức", tăng cường giáo dục đạo đức cho trẻ, dạy trẻ những quy phạm đạo đức và phép tắc hành vi cơ bản, bồi dưỡng trẻ trở thành một nhân tài thật sự có ích cho bản thân, gia đình và xã hội.

Nhận thức đạo đức của trẻ dần dần phát triển từ không đến có, từ đơn giản đến phức tạp. Muốn bồi dưỡng quan niệm đạo đức cho trẻ thì trước tiên nên tìm hiểu quy luật hình thành ý thức đạo đức, từ đó bồi dưỡng một cách có lựa chọn và có phương pháp.

Các nhà tâm lý học đã thông qua hàng loạt thực nghiệm, tổng kết ra quy luật hình thành ý thức đạo đức của trẻ như sau:

*** 1 tuổi: Đồng cảm**

trẻ một tuổi bắt đầu hình thành cảm giác đồng cảm. Khi các bạn nhỏ xung quanh khóc, nó cũng khóc theo; khi người bên cạnh cười, nó cũng tỏ ra rất vui.

*** 2 tuổi: An ủi, bước đầu chia sẻ**

Khi được 2 tuổi, trẻ đã biết an ủi người khác. Ví dụ khi mẹ khóc, đưa khăn cho mẹ; Khi các bạn khác bị ngã, nó sẽ an ủi và vuốt ve. Ở độ tuổi này, trẻ cũng từng bước nhận thức

được rằng có thể chia sẻ đồ chơi và kẹo cho các bạn nhỏ khác.

*** 3 - 4 tuổi: Không được ăn trộm và nói dối**

Có số liệu cho thấy, 98% trẻ ở độ tuổi này đã biết ăn trộm và nói dối là làm hại người khác và là hành vi không tốt. Có điều, khi trẻ 4 tuổi đã biết suy đoán ý nghĩ của người khác. Khi chúng muốn có được thứ gì, có thể sẽ nói dối. Mặc dù chúng biết ăn trộm là xấu xa nhưng với những chiếc kẹo trộm được, chúng cũng không từ chối và cho rằng nó rất ngon.

*** giai đoạn đi học: Quy phạm xã hội cơ bản**

Giai đoạn này, trẻ đã có thể phân biệt tiêu chuẩn đạo đức và quy phạm xã hội. Chúng đã biết không được đánh nhau với các bạn khác, cũng biết không được gọi thẳng tên của thầy cô và người trên.

(1) giúp trẻ hình thành quan niệm đạo đức đúng đắn

Mặc dù trẻ có ý thức đạo đức nhưng không có nghĩa là chúng có thể làm việc theo tiêu chuẩn đạo đức, vì thế vẫn cần phải tìm tòi và tích lũy. Cha mẹ có thể thông qua những phương pháp dưới đây để giúp trẻ hình thành quan niệm đạo đức đúng đắn, đồng thời tăng thêm ý thức cho trẻ về những quan niệm này.

*** Thông qua tài liệu tiến hành giáo dục với trẻ**

Chẳng hạn như thông qua các phương thức sinh động như kể chuyện, đọc sách, học bài hát thiếu nhi, xem phim, xem tivi, để trẻ nắm được tiêu chuẩn đạo đức và yêu cầu tương ứng. Ví dụ thông qua kể câu chuyện "Cậu bé chăn cừu và chó sói", để trẻ hiểu làm người phải trung thực, không được nói dối, làm sai chuyện gì cũng cảm thừa nhận.

*** Kết hợp với hiện thực tiến hành giáo dục trẻ**

Chẳng hạn, trên xe bus, trẻ nhìn thấy có người nhường chỗ cho người già, cha mẹ nên kịp thời khích lệ trẻ học tập, dạy trẻ kính trọng người già,

biết lễ phép.

*** Tạo điều kiện cho trẻ sáng tạo thực tiễn**

Bình thường, cha mẹ có thể để trẻ làm một số việc vừa với sức của mình, như giúp mẹ làm việc nhà, giúp bà lão hàng xóm lấy sữa bò... Còn có thể đưa trẻ sang nhà hàng xóm chơi, đi công viên chơi, để trẻ được tiếp xúc nhiều với mọi người, thực hành các quy phạm đạo đức trong giao tiếp để củng cố quan niệm đạo đức đúng đắn.

(2) Bồi dưỡng khả năng đánh giá đạo đức cho trẻ

Ở thời kỳ nhi đồng, phán đoán đúng sai của trẻ luôn là trắng đen rõ ràng, không tốt thì xấu. Trong mắt trẻ, những thứ tốt

đẹp mãi mãi tốt đẹp, những thứ xấu xa mãi mãi xấu xa, không có gì để thảo luận, cũng không tồn tại sự đan xen giữa chúng. Cha mẹ có thể dựa vào quan điểm này của trẻ, bồi dưỡng bước đầu cho trẻ khả năng đánh giá đạo đức.

*** Cha mẹ phải có đánh giá đúng đắn**

Khả năng đánh giá đạo đức của trẻ được hình thành trước ảnh hưởng từ cha mẹ. Ban đầu chúng chỉ lặp lại cách nhìn của cha mẹ: Cha mẹ nói chuyện này tốt, khi gặp chuyện như vậy chúng cũng nói tốt. Vì thế, cha mẹ phải tác động tới trẻ một cách tích cực, đúng đắn. Nhìn thấy trẻ chủ động nhường đồ chơi cho người

khác phải khen ngợi và khích lệ; nhìn thấy có người khạc nhổ bừa bãi trên đường thì nên nói với trẻ bằng giọng điệu chê bai: "Thật mất lịch sự!" Quan điểm đúng sai rõ ràng của cha mẹ sẽ để lại ấn tượng sâu sắc cho trẻ.

*** Dựa vào các cơ hội để tiến hành dẫn dắt trẻ**

Tận dụng các cơ hội lựa chọn đạo đức trong cuộc sống hoặc cảnh tượng chân thực ở trường học, trường mầm non thảo luận với trẻ về vấn đề đạo đức. Cha mẹ cũng phải trân trọng những cơ hội cùng trẻ thảo luận quy phạm hành vi. Ví dụ khi xem tivi hoặc kể chuyện, tích cực cùng trẻ thảo luận những hành vi nào là

đúng, những hành vi nào vô đạo đức.

*** Dẫn dắt trẻ đánh giá bản thân và người khác một cách đúng đắn**

Với hành vi của trẻ hay người khác, trước tiên cha mẹ dẫn dắt trẻ phân tích và đánh giá, sau đó bổ sung và điều chỉnh đánh giá của trẻ. Ví dụ, nhìn thấy bạn nhỏ khác giẫm lên bãi cỏ, cha mẹ có thể hỏi: "Con nhìn kia, bạn ấy làm như vậy có đúng không?" trẻ nói: "Không đúng". Cha mẹ có thể hỏi: "Vì sao bạn ấy làm như vậy không đúng nhỉ?" từ đó dẫn dắt trẻ tiến hành phân tích bằng khái niệm đạo đức đã nắm được. Dần dần, trẻ sẽ tiến hành đánh giá đúng đắn một

cách độc lập.

(3) Bồi dưỡng phẩm chất tốt cho trẻ từ nhỏ

Để bồi dưỡng trẻ có phẩm chất tư tưởng tốt đẹp, cha mẹ là người có trách nhiệm lớn nhất. Bồi dưỡng ở đây không phải là dí vào đầu trẻ, trách mắng trẻ làm sai cái gì hoặc đánh mắng khi trẻ nói dối mà là dùng lời nói và hành vi của mình làm gương cho con, cố gắng vận dụng phương pháp dẫn dắt ôn hòa, từng bước bồi dưỡng phẩm chất tốt đẹp cho trẻ.

*** Bồi dưỡng từ nhỏ, bắt đầu từ việc nhỏ**

Ví dụ, trẻ chưa được sự cho phép mà đã lấy một chiếc kẹo của người khác, tuy đây là một

chuyện rất nhỏ nhưng cũng liên quan đến vấn đề đúng sai. Nói nhẹ thì đó là tham lam nhưng nếu nói nặng thì là xâm chiếm vật phẩm của người khác. Lúc ấy, cha mẹ phải chú tâm giáo dục trẻ, để chúng biết là mình phạm sai lầm, đồng thời khiến trẻ có cảm giác áy náy.

*** Tránh trừng phạt trẻ quá nhiều**

Nếu trẻ thường xuyên bị trừng phạt, chúng sẽ trở nên ngày càng lén lút, đồng thời thích nói dối. Bởi vì theo chúng, nói dối là phương thức tránh bị trách phạt, cũng là phương thức tốt nhất. Điều này vô hình trung đã làm lệch lạc ý thức đạo đức của trẻ. Vì thế,

nếu chưa đến lúc không còn cách nào khác thì cha mẹ tuyệt đối không được dùng hành vi cực đoan để giải quyết vấn đề giáo dục.

*** Sử dụng phong cách giáo dục ôn hòa, chú trọng tình cảm**

Sử dụng phong cách giáo dục ôn hòa, chú trọng tình cảm không những có thể bồi dưỡng ý thức đạo đức cho trẻ mà còn khiến trẻ trở nên độc lập và trưởng thành. Kết quả của một cuộc nghiên cứu khá dài ở Mỹ cho thấy, những người được quan tâm yêu thương, chăm sóc và khích lệ trong thời thơ ấu sau này lớn lên sẽ càng tôn trọng người khác hơn.

Bồi dưỡng ý thức đạo đức cho

trẻ, đồng thời để chúng tuân thủ quan niệm đạo đức đã hình thành là một quá trình tiến hành từng bước. Bắt đầu từ việc nhỏ, học làm người, học làm việc, trước sự ảnh hưởng và giáo dục của cha mẹ, trẻ sẽ dần dần trở thành một người có tình cảm đạo đức cao thượng, điều này có tác động khôn lường tới sự hình thành và phát triển của trẻ.

2. Bồi dưỡng trẻ thành một đấng nam nhi có trách nhiệm

Một học sinh tiểu học ở Mỹ vì làm hỏng xe của trường nên đã bị phạt ngừng đi xe một tuần. Cậu bé đành phải đi bộ đến trường. Có người hỏi mẹ của cậu bé, vì sao không dùng xe ô

tô của gia đình đưa cậu đi học. Mẹ cậu kiên quyết nói: "Không, nó nên chịu trách nhiệm vì hành vi của mình!"

Rõ ràng, thái độ của người mẹ này khiến trẻ nhận thức được được rằng bản thân nên chịu trách nhiệm về hành vi của mình.

Nếu chuyện này xảy ra xung quanh chúng ta, rất có thể sẽ có hai kết quả: Một là phụ huynh ra mặt nói chuyện với nhà trường, yêu cầu hủy bỏ sự trừng phạt với trẻ; hai là sẽ đích thân đưa trẻ đi học. Hai cách làm này đều khiến trẻ trốn tránh trách nhiệm, không có bất kỳ ích lợi nào với sự trưởng thành của chúng.

Cha mẹ muốn bồi dưỡng con

trai của mình trở thành nam tử hán thực sự thì nên làm giống người mẹ trong câu chuyện trên, dạy trẻ phải biết chịu trách nhiệm như thế nào. Chỉ có để trẻ thật sự hiểu được ý nghĩa và nội hàm của trách nhiệm, đồng thời nỗ lực hành động thì chúng mới có thể bắt đầu trưởng thành.

Tinh thần trách nhiệm là một phẩm chất mà cha mẹ phải bồi dưỡng cho trẻ. Trong những tố chất của con người, tinh thần trách nhiệm là vô cùng quan trọng. Thiết nghĩ, một đứa trẻ không có trách nhiệm với việc học tập của mình, chỉ biết cha mẹ muốn mình học thì mình học, như thế sao có thể hình thành thói quen chủ động học tập được? Một đứa trẻ không

có trách nhiệm với bạn bè, chỉ biết nhận mà không biết báo đáp thì làm sao có thể xử lý tốt mối quan hệ với bạn học? Một đứa trẻ không có trách nhiệm với tập thể lớp, chỉ biết lợi ích cá nhân, bất chấp lợi ích tập thể, như vậy sau này lớn lên có thể trở thành một người có ích cho quốc gia và xã hội được không?

Tuy nhiên, tinh thần trách nhiệm của cá nhân không phải là di truyền bẩm sinh mà được dần hình thành nhờ vào sự bồi dưỡng và giáo dục về sau.

Quá trình bồi dưỡng giáo dục này bắt đầu từ thời kỳ sơ sinh cho đến suốt đời. Đặc biệt là sau khi lên tiểu học, trẻ từng bước từng bước rời khỏi sự bao

bộc của cha mẹ, bắt đầu tự chủ và tự lập, bắt đầu tư duy một cách độc lập và tự giác. Giai đoạn này là giai đoạn quan trọng nhất để tiến hành bồi dưỡng phẩm chất hành vi cho trẻ, cũng là giai đoạn quan trọng nhất bồi dưỡng ý thức trách nhiệm.

Cha mẹ nên bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm cho trẻ như thế nào?

(1) Thể hiện ý thức trách nhiệm của bản thân, làm tấm gương tốt

trẻ có xu hướng tâm lý bắt chước người mình thích và tôn sùng, còn trong lòng trẻ, thông thường cha mẹ đều có quyền uy tuyệt đối, lời nói và hành vi của cha mẹ có ảnh hưởng to

lớn và sâu sắc tới trẻ. Vì thế, cha mẹ phải làm gương cho trẻ, thể hiện và bộc lộ tinh thần trách nhiệm của bản thân.

Nếu cha mẹ thích tìm cớ thoái thác, thích lờ mờ, thích trốn tránh trách nhiệm thì làm sao có thể yêu cầu trẻ chịu trách nhiệm, hình thành ý thức trách nhiệm mãnh liệt được đây?

Edi ngồi trên chiếc bàn gần cửa làm bài, gió rất to, vở bài tập bị gió thổi kêu "soạt soạt", cậu phải chạy đi đóng cửa rất nhiều lần. Nhưng lần nào cũng vậy, chưa đóng được bao lâu thì gió mạnh lại thổi bật cửa.

Lúc ấy, bác hàng xóm đến tìm bố nói chuyện. Hai người đứng

ngoài cửa nói chuyện. Khi gió thổi bật cửa, Edi chạy đi đóng cửa lại, nhưng lần này cánh cửa kẹt vật gì đó bật ngược lại, cùng lúc ấy vang lên tiếng kêu đau đớn của bố bên ngoài.

Edi nhìn thì thấy bố đang dùng một tay xoa tay còn lại, khuôn mặt méo mó vì đau đớn. thì ra lúc nãy bố đặt tay lên khung cửa, khi Edi đột nhiên đóng cửa, suýt chút nữa thì kẹp đứt tay bố.

Edi sợ tái mặt vì bố giơ tay lên, cậu tưởng là lần này sẽ không tránh khỏi một trận đòn, nhưng nắm đấm của bố không giáng xuống mà nhẹ nhàng đặt xuống. Sau chuyện đó, bố nói với Edi: "Quả thực lúc ấy bố rất đau, chỉ muốn tát cho con

một cái. Nhưng lại nghĩ chính bố đặt tay lên khung cửa, lỗi là ở bố, không thể đánh con".

Câu nói này của bố rất bình thường nhưng đã cho Edi một gợi ý vô cùng có ích trong cuộc đời: Phạm lỗi thì phải tự gánh vác hậu quả, không được đổ lỗi cho người khác, càng không được thoái thác trách nhiệm.

(2) cho trẻ quyền lợi và trách nhiệm

Khi đi du lịch bằng tàu hỏa hay tàu thủy ở Nhật Bản, chúng ta thường thấy những đứa trẻ đi du lịch cùng cha mẹ, cho dù lớn hay nhỏ, đứa trẻ nào cũng đeo một chiếc ba lô nhỏ. Trong ba lô đựng những đồ dùng sinh hoạt của trẻ như khăn mặt, bàn chải đánh răng, kem

đánh rằng... Những đồ dùng sinh hoạt này vốn dĩ cha mẹ hoàn toàn có thể mang hộ, nó không khiến hành lý của cha mẹ nặng thêm bao nhiêu.

Thế là có một số du khách nước ngoài thắc mắc, cha mẹ của những đứa trẻ đó trả lời: "Đây là đồ của bọn trẻ, nên để cho chúng tự đeo. Mục đích là để chúng hiểu đạo lý 'việc của mình thì tự mình làm' từ khi còn nhỏ".

Hiện tượng này rất hiếm gặp ở Việt Nam, quả thực rất đáng để chúng ta suy nghĩ.

Muốn để trẻ hình thành phẩm chất chịu trách nhiệm, cha mẹ nên học tập những cha mẹ người Nhật Bản này, khi cho trẻ quyền lợi thì cũng phải cho

chúng trách nhiệm. trẻ có quyền được chơi, càng phải có trách nhiệm học tốt; trẻ có quyền ăn ngon, càng có trách nhiệm hiếu kính với cha mẹ, kính trọng người già; trẻ có quyền tiêu tiền, càng có trách nhiệm học cách tiết kiệm...

Nếu trẻ chỉ có quyền lợi mà không có trách nhiệm thì sao có thể hình thành thói quen có trách nhiệm, sao có thể gánh vác thật tốt trách nhiệm của mình để làm một nam tử hán "dầu đội trời, chân đạp đất" đây?

(3) Để con trai chịu trách nhiệm vì lỗi lầm của mình

Do trẻ còn ít tuổi, thiếu kiến thức và kinh nghiệm nên thường mắc sơ suất, điều này

không có gì kỳ lạ cả. Chẳng hạn như vì sơ ý mà gây ra phiền phức, nhất thời kích động làm hại người khác, không cẩn thận làm vỡ đồ... Khi xảy ra những chuyện như thế, rất nhiều cha mẹ đều trách mắng trẻ, nói: "Con làm gì vậy? Có thể làm như vậy được không?"... Sau một hồi mắng mỏ, trẻ không còn trách nhiệm nữa, cần học thì đi học, cần chơi thì đi chơi; còn cha mẹ thì ở lại gánh vác trách nhiệm, vừa xin lỗi vừa bù đắp.

Cứ như vậy, sao trẻ có thể hình thành tinh thần trách nhiệm được? Nghĩ kỹ mới thấy, trẻ thiếu tinh thần trách nhiệm chẳng phải là do cha mẹ cướp đi cơ hội thực hiện trách nhiệm của trẻ sao?

Học giả văn hóa nhân loại học nổi tiếng người Nhật Bản là Kenichi Tanaka, trong cuốn sách của mình đã từng ghi chép một câu chuyện có thật.

Khi giảng dạy ở một trường đại học của Peru, Kenichi Tanaka đã từng ở cạnh vợ chồng giáo sư người Mỹ. Một hôm, đứa con của cặp vợ chồng này đang đá bóng, không cẩn thận đá vào cửa nhà Kenichi Tanaka, làm vỡ một miếng kính.

Xảy ra chuyện này, Kenichi Tanaka tưởng rằng cặp vợ chồng này sẽ nhanh chóng đến xin lỗi. Nào ngờ, sau khi con gây họa, bọn họ không hề xuất hiện.

Sáng hôm sau, cậu bé người

Mỹ ấy dưới sự giúp đỡ của lái xe đã mang tới một tấm kính, đồng thời xin lỗi: "Cháu xin lỗi chú. Hôm qua cháu không cẩn thận làm vỡ cửa kính nhà chú. Lúc ấy cửa hàng đã đóng cửa hết. Vì thế không thể kịp thời bồi thường được. Sáng hôm nay cháu đã mua tấm kính này, xin chú hãy nhận nó, hi vọng chú có thể tha thứ cho lỗi lầm của cháu".

Dĩ nhiên, Kenichi Tanaka không những tha lỗi cho cậu mà còn rất thích cậu bé thấu tình đạt lý này. Anh mời cậu ăn sáng, và còn tặng cậu một gói kẹo của Nhật.

Vốn tưởng rằng sự việc đã kết thúc viên mãn. Nhưng bất ngờ là sau khi đứa trẻ cầm gói kẹo

ấy về nhà thì cặp vợ chồng kia lại xuất hiện. Họ trả lại Kenichi Tanaka túi kẹo chưa bóc và giải thích lý do không thể nhận nó: Khi trẻ gây họa, chịu trách nhiệm là việc nó nên làm, không nên nhận phần thưởng.

Thái độ để trẻ tự chịu trách nhiệm như thế mới có thể thật sự bồi dưỡng ra những đấng nam nhi có tinh thần trách nhiệm!

Rất nhiều cha mẹ Việt Nam sau khi trẻ làm sai chuyện liền nhận lỗi thay trẻ, xin lỗi người khác, thể hiện là rất thương con. Tuy nhiên "tình thương" này hợp tình nhưng không hợp lý. Xét từ góc độ khách quan, họ bao che cho lỗi lầm của con, trẻ vừa không thể rút

kinh nghiệm, cũng không thể xây dựng tinh thần trách nhiệm về hành vi lời nói của mình. Đây cũng chính là căn nguyên của việc "dạy bao nhiêu lần mà không sửa".

"Giáo dục không có trừng phạt là sự giáo dục không hoàn chỉnh", khi trẻ phạm lỗi, cha mẹ nên để trẻ bù đắp lỗi lầm của mình, chịu sự trừng phạt cần có. Như thế mới khiến trẻ hiểu được rằng, phải chịu trách nhiệm vì hành vi và lời nói của mình từ khi còn nhỏ, hình thành tinh thần trách nhiệm đáng quý, để sau này có thể gánh vác trách nhiệm và nghĩa vụ của cuộc đời.

3. Gieo hạt giống thành thực rất quan trọng

Trên thế giới không hiếm những người tài hoa xuất chúng, nhưng những người tài hoa xuất chúng có đáng tin cậy không? Chưa chắc, những người thành thực giữ chữ tín mới đáng tin cậy. Thành thực giữ chữ tín là cơ sở cho tất cả các ưu điểm của con người, là tài sản quý giá nhất. Đối với trẻ, thành thực giữ chữ tín có thể khiến trẻ chính trực, thẳng thắn, làm người một cách quang minh chính đại, ngoài ra nó còn có thể cho trẻ sức mạnh và sự bền bỉ.

trẻ có thành thực giữ chữ tín hay không phần lớn phụ thuộc vào sự giáo dục của cha mẹ. Nếu trẻ thường xuyên xuất hiện tình trạng "ngôn hành bất nhất", không giữ lời hứa

thì cha mẹ nên tìm nguyên nhân trong sự phát triển nhận thức của trẻ, không được coi hành vi này của trẻ là bại hoại đạo đức, càng không nên chỉ biết đánh mắng trẻ.

Nếu từ nhỏ cha mẹ đã chú ý tiến hành giáo dục phẩm chất thành thực giữ chữ tín cho trẻ thì chúng có thể hình thành được phẩm chất thành thực giữ chữ tín. Bồi dưỡng thói quen thành thực giữ chữ tín từ nhỏ có thể bắt đầu từ những mặt sau.

(1) Cha mẹ đã hứa với trẻ thì phải thực hiện

Trong cuộc sống hàng ngày, rất nhiều cha mẹ vì muốn trẻ làm một việc gì đó mà tùy tiện hứa hẹn với trẻ, nhưng sau đó

lại không thực hiện lời hứa. Sau khi bị thất vọng, trẻ sẽ phát hiện thì ra cha mẹ đang lừa mình, chúng sẽ học được một vài kinh nghiệm từ cha mẹ, đó chính là: Được phép hứa mà không giữ lời; lời nói và hành vi của người lớn cũng thường xuyên không đồng nhất; được phép nói dối... Một khi những kinh nghiệm này chuyển hóa thành hành vi không giữ chữ tín của trẻ, cha mẹ có hối hận thì có lẽ cũng không kịp.

Khi hỏi về việc suy nghĩ thế nào về lời hứa của cha mẹ, một học sinh cấp hai đã trả lời như sau:

"Mẹ cháu rất thích lật lọng. Có một lần, bài thi môn toán mà

cháu học giỏi nhất không được điểm cao, cháu sợ mẹ mắng nên nói là chưa có kết quả. Về sau, mẹ cháu biết đã công bố kết quả rồi, liền hỏi cháu rốt cuộc là thế nào.

Cháu có chết cũng không muốn nói điểm số cho mẹ biết. Mẹ cháu liền hứa với cháu là cho dù không thi tốt cũng sẽ không mắng cháu. Vì lời hứa ấy, cháu đưa bài thi cho mẹ xem. Nào ngờ, mặt mẹ lập tức "biến sắc", không những mắng cháu mà còn đánh cháu một trận.

Sau khi đánh cháu, mẹ còn cảnh cáo cháu là lần sau nhất định phải nói điểm thi với mẹ, không được giấu mẹ nữa. Nhưng cháu không tin lời mẹ

nói nữa."

Vì thế, trước khi hứa với trẻ, nhất định cha mẹ phải suy nghĩ, không được nói mà không giữ lời, đã hứa với trẻ thì nhất định phải làm được. Nếu không thực hiện được thì phải kịp thời giải thích với trẻ, xin lỗi trẻ, tự kiểm điểm bản thân để trẻ hiểu và thông cảm với mình. Sau đó, cha mẹ phải nghĩ cách thực hiện lời hứa của mình. Chỉ có như vậy thì trẻ mới coi bạn là niềm kiêu hãnh và tấm gương, học cách giữ lời hứa.

(2) Dạy trẻ phải suy nghĩ kĩ Trước khi hứa hẹn, giữ chữ Tín

Khi trẻ học cách hứa, cha mẹ phải nhắc trẻ chịu trách nhiệm

với lời hứa, trước khi hứa phải suy nghĩ thật kỹ. Nếu trẻ đã hứa thì nên kịp thời nhắc trẻ thực hiện lời hứa.

Chủ nhật, bố của Vũ muốn đưa cậu đến công viên chơi, nhưng Vũ đã từ chối.

"Chẳng phải con đã hi vọng bố đưa con đến công viên chơi từ lâu rồi sao?", bố cảm thấy rất kỳ lạ, "Khó khăn lắm hôm nay có thời gian, sao con lại không đi nữa?"

Mặc dù lời nói của bố ẩn chứa vẻ không vui nhưng Vũ vẫn kiên quyết lắc đầu. thì ra hôm qua, Vũ đã nhận lời với một bạn ở trường mầm non đến nhà chơi trò chơi. Mặc dù cậu rất muốn đi công viên với bố nhưng nếu đã nhận lời với

người khác rồi thì không được thất hứa.

"Con đã hẹn bạn rồi", Vũ nói với bố, "Con không thể nói lời mà không giữ lời".

Nghe lời giải thích của Vũ, bố giơ ngón tay cái biểu dương cậu.

Thế là bố đi làm việc. Đến khi trở về, bố phát hiện chỉ có một mình Vũ ở nhà. "Bạn con đâu?", bố hỏi.

"Cậu ấy không đến, chắc là có việc đột xuất ạ", Vũ bình tĩnh đáp. "A, sớm biết như thế thì con nên đi ra ngoài cùng bố", bố nói.

"Không, bố ơi, mặc dù cậu ấy không đến nhưng con vẫn rất

vui, bởi vì con đã giữ lời hứa".

Có thể thấy, bố Vũ đã rất thành công trong việc giáo dục cậu về đức tính thành thực giữ chữ tín.

(3) Giáo dục trẻ không giữ lời hứa

Nếu trẻ không giữ lời hứa, cha mẹ phải dạy trẻ chú trọng lời hứa của mình, không được nói mà không giữ lời, không thể vì người được trẻ hứa bỏ qua mà phớt lờ chuyện trẻ không giữ lời. Nếu nhiều lần như vậy, thì trẻ sẽ cho rằng không giữ lời hứa cũng không gây ra hậu quả gì, từ đó coi thường lời hứa.

Phong là một cậu bé thông minh, hoạt bát, lễ phép, khéo

léo, nhìn thấy ai cũng nhanh miệng chào hỏi, rất được mọi người yêu mến. từ nhỏ, cha mẹ đã giáo dục thói quen tự giác, tự lập cho Phong.

Nếu buổi tối cha mẹ không kịp về nhà nấu cơm, Phong đói thì sẽ xuống tạp hóa dưới nhà mua điểm tâm hoặc ăn mỳ cho no bụng, lần nào cậu cũng đều nói với người bán hàng: "Chú ơi, chờ bố cháu về, cháu sẽ mang tiền trả chú".

Mỗi lần biết Phong mua ở hàng tạp hóa, bố lập tức dạy cậu mang tiền xuống trả người bán hàng và nói với cậu: "Người ta cho con nợ là đã tốt rồi, con có tiền thì phải kịp thời trả cho người ta".

Có một thời gian, công việc

của cha mẹ Phong quá bận lại đúng dịp Phong nghỉ đông nên mọi việc Phong đều tự giác. Cha mẹ cũng không hỏi cậu ban ngày ở nhà làm gì, nghĩ rằng cậu đã lớn, nên cho cậu tự do, để cậu lựa chọn cách mà mình thích.

Nhưng mấy ngày trước dịp tết, bố đến cửa hàng tạp hóa mua đồ, người bán hàng cười và nói: "Anh này, một tuần trước cậu con trai yêu quý của anh nợ tôi 7 nghìn, nó vẫn chưa mang tiền xuống trả". Bố Phong liền xin lỗi ông chủ, trả tiền hộ con trai.

Mấy hôm sau, bố Phong xuống hàng tạp hóa, ông chủ nói Phong lại mua chịu vài đồ ăn chưa trả tiền. Bố vội vàng xin

lỗi, giúp con trả tiền.

Sau khi về nhà, bố gọi Phong đến trước mặt, nói: "Con đã 11 tuổi rồi, mọi người xung quanh đều coi con như người lớn. Con cũng có đức tính thành thực, con phải chịu trách nhiệm vì những lời mình nói và những việc mình làm. Nếu một người nói lời không giữ lời, nhận lời với người ta mà không làm được, lúc nào cũng lừa người khác thì sẽ biến thành một người không thành thực. Con thường xuyên đến cửa hàng tạp hóa mua đồ, nhận lời với người ta là khi nào bố về sẽ mang tiền xuống trả thì phải nhớ thật kỹ và làm đúng những gì mình nói. Như thế con mới giữ được đức tính thành thực của mình, nếu

không đức tính ấy sẽ không còn nữa, đến lúc ấy người ta sẽ không phục vụ con nữa, cuối cùng người bị thiệt thòi vẫn là con..."

Nghe lời bố nói, Phong xấu hổ cúi đầu, hứa với bố rằng sau này sẽ không phạm sai lầm như vậy nữa.

Có một điểm cần phải nhấn mạnh là cha mẹ phải chú ý tránh "ép trẻ" hứa điều mà mình không thể thực hiện được, hành vi này không có lợi cho sức khỏe tâm lý của trẻ: Một mặt sẽ khiến trẻ học cách sử dụng lời hứa suông của mình để khiến người khác vui lòng; mặt khác, trẻ hứa những lời hứa không thể hoặc rất khó thực hiện thì sẽ làm tổn hại tới

địa vị và uy nghiêm của "lời hứa" trong lòng trẻ.

4. Để tấm lòng chính trực theo suốt sự trưởng thành của trẻ

Đã từng có người tiến hành một cuộc điều tra về các giám đốc doanh nghiệp, đề bài trên phiếu điều tra chỉ có hai câu: Người mà bạn muốn kết giao nhất, người mà bạn không muốn kết giao nhất. Kết quả điều tra cho thấy, trong số những người "muốn kết giao nhất", người "chính trực, giữ chữ tín" đứng đầu; trong số những người "không muốn kết giao nhất", "không chính trực, không giữ chữ tín" đứng đầu. Kết quả này nhắc nhở chúng ta: Chính trực giữ chữ tín là

"gốc rễ lập thân" của mỗi người.

Chính trực là nhu cầu mãnh liệt bên trong mỗi con người, nó có thể giúp trẻ xử lý các mối quan hệ xã hội một cách thỏa đáng, phân biệt được đúng sai. Phẩm chất chính trực có thể giúp trẻ đối mặt và có thể kiên quyết chống lại sự cám dỗ, cũng có thể tăng cường sức mạnh chống lại những điều trái với lẽ phải. Khi bước chân vào xã hội tương lai, bản tính chính trực có thể khiến trẻ trở thành người được chào đón và đáng tôn kính nhất.

Tuy nhiên, bồi dưỡng trẻ trở thành một người chính trực khó hơn việc ngăn chặn nói dối rất nhiều. Trong phần lớn

các trường hợp, nói dối là hành vi cục bộ còn chính trực lại liên quan đến cả cuộc đời, nó liên quan đến xu hướng nhân sinh quan và giá trị quan của trẻ. Nó bao gồm: thành thực, lời nói đi đôi với việc làm, giàu đồng cảm, đối xử chân thành với mọi người, có tinh thần chính nghĩa...

Vậy, cha mẹ nên bồi dưỡng phẩm chất chính trực cho trẻ từ khi còn nhỏ như thế nào?

(1) Bồi dưỡng cho trẻ lòng tự trọng, tự ái

Tự trọng, tự ái là điều kiện tiên quyết của tính thành thực giữ chữ tín. Nếu một người không biết tự trọng, tự ái, không có cảm giác vinh nhục rõ ràng thì sao có thể trở thành người

chính trực được đây?

Bồi dưỡng phẩm chất tự trọng, tự ái cho trẻ không chỉ liên quan tới việc trẻ đối nhân xử thế có chính trực hay không mà còn ảnh hưởng tới thái độ đối xử với người khác của trẻ, cách nhìn nhận sự việc của trẻ.

Muốn dạy trẻ hiểu tự trọng, tự ái thì phải yêu cầu cha mẹ đối xử với trẻ bằng thái độ bình đẳng, làm bạn với trẻ chứ không phải là đứng trên cao. Cha mẹ coi trẻ là đối tượng để mình dạy dỗ sẽ chỉ khiến trẻ mất tự tin và tự lập, sao có thể tự trọng tự ái được? Cha mẹ cũng không được coi trẻ là "mặt trời nhỏ", "cậu ấm, cô chiêu", việc gì cũng thuận theo trẻ, nhượng bộ trẻ. Những đứa

trẻ như thế không thể nhận thức được khả năng và trình độ của mình một cách đúng đắn, rất dễ tự mãn, kiêu ngạo.

Câu chuyện dưới đây có thể làm ví dụ để cha mẹ bồi dưỡng đức tính tự trọng, tự ái cho trẻ.

Có một vị khách lần đầu tiên tới nhà Smith chơi, cha mẹ cùng bọn trẻ ra cửa đón. Sau khi khách vào nhà, cha mẹ để khách giới thiệu bản thân, sau đó lần lượt giới thiệu với khách các con của mình: "Đây là con trai lớn của tôi Peter, đây là con trai thứ hai của tôi Tom, đây là con gái út của tôi Stephen..."

Ba đứa trẻ chủ động, nhiệt tình giơ tay, bắt tay hỏi thăm khách, bày tỏ sự chào đón của

mình.

Mặc dù đây là cảnh tượng chúng thường nhìn thấy trên tivi, trong phim. Nhưng ở nước ta, khi khách đến chơi, trẻ con thường không được chú ý, không những không giới thiệu khách với trẻ mà còn nhốt trẻ trong phòng. Làm như vậy không có lợi với việc bồi dưỡng sự tự tôn, tự tin của trẻ.

(2) Tôn trọng trẻ kiên trì chính nghĩa

Sau khi con trai về nhà, con tỏ ra bất an nói với bố: "Bố ơi, hôm nay con đã đánh nhau!"

Bố cảm thấy rất ngạc nhiên, vì con trai luôn rất ngoan, từ nhỏ chưa bao giờ đánh chửi người,

hôm nay làm sao vậy? Tuy nhiên, bố không lập tức trách mắng con trai mà hỏi con: "Đã xảy ra chuyện gì?"

Con trai nói: "Một bạn to cao trong lớp đã bắt nạt một bạn gầy yếu, con không chịu được, liền dạy dỗ cậu bạn ấy".

Bố xoa đầu con trai, khen ngợi nói: "Con đã làm đúng, đây là điều con nên làm, con là một cậu bé ngoan. Có điều, khi nhìn nhận khuyết điểm và sai lầm của bạn phải cần chú ý phương pháp. Trước tiên đưa ra phê bình và giúp đỡ, nếu cậu ta không nghe lời khuyên của con thì mới ra tay dạy dỗ".

Người bố này không cho rằng con đánh nhau là sai, ngược lại ủng hộ và khích lệ con, đồng

thời dạy con phương pháp xử lý sự việc tương tự. Cách làm kiên trì chính nghĩa này rất có ý nghĩa với việc hình thành phẩm chất chính trực của trẻ.

(3) Cha mẹ phải làm tấm gương chính trực cho trẻ

Cổ nhân nói: "Kỷ bất chính, hà dĩ chính nhân?" Cha mẹ giáo dục trẻ phải

thành thực, phải chính trực thì trước tiên bản thân phải thành thực, chính trực. Bởi vì đối với trẻ, hành động của cha mẹ là ngôn ngữ không lời, là tấm gương để trẻ học tập.

Một số cha mẹ không chú ý đến vấn đề này, chẳng hạn như rõ ràng là nhìn thấy con của mình đánh đứa trẻ hàng xóm

trước, vì muốn bao che cho con của mình nên đã nói đứa trẻ nhà hàng xóm đánh con mình trước. Hành vi này của cha mẹ thực ra là dẫn dắt trẻ làm chuyện sai trái.

Tổng Khánh Linh (một nhân vật chính trị nổi tiếng của Trung Quốc ở thế kỷ XX) đã từng nói: "từng lời nói và hành vi của người lớn đều là tấm gương cho trẻ. Người lớn lừa trẻ con, trẻ con cũng học cách lừa bịp". Vì thế, cha mẹ nên bắt đầu từ bản thân mình, tăng cường tu dưỡng đạo đức, làm một người chính trực: Không nói dối, không giả tạo với bạn bè và đồng nghiệp, nếu là nói dối thiện ý và lời từ chối cần thiết thì cũng nên thể hiện ra trước mặt trẻ; cha mẹ phải giữ

lời hứa trước mặt trẻ, không được vì một hiệu nhất thời nào đó mà lừa dối trẻ; phải dám tự phê bình trước mặt trẻ; không bao che, bênh vực trẻ; không được nói xấu người khác trước mặt trẻ...

(4) Dạy trẻ học cách xử lý sai lầm mà mình phạm phải

Ai cũng có thể phạm sai lầm, đặc biệt là con trai, chúng vốn hoạt bát hiếu động, rất dễ bồng bột. Con trai lớn lên trong quá trình "phạm lỗi – biết lỗi – nhận lỗi – sửa lỗi". Cha mẹ phải dạy trẻ học cách xử lý sai lầm mà mình phạm phải, dạy trẻ học cách sửa chữa lỗi lầm chứ không được bỏ qua lỗi lầm.

Người thông minh khi làm sai chuyện gì cũng không bao giờ oán trách người khác mà tìm nguyên nhân từ bản thân mình, cuối cùng ngày càng thông minh hơn; người ngu dốt khi làm sai chuyện luôn tìm "lí do khách quan", than thân trách phận, kết quả là ngày càng trở nên ngu dốt. Nếu bạn muốn trẻ trở thành một người thông minh thì phải để trẻ học cách xử lý tốt sai lầm của chúng.

Khi trẻ làm tổn thương tình cảm của người khác thì phải để trẻ dựa vào khả năng của mình để thay đổi sự việc, sửa chữa sai lầm; phải để trẻ học cách chấp nhận cảm giác thất bại, phạm tội hoặc nhục nhã đến trong nháy mắt; phải để trẻ

biết rằng ai cũng sẽ phạm sai lầm, phạm sai lầm thì phải thừa nhận, phải sửa chữa. Phải để trẻ học cách xin lỗi người khác, gánh vác hậu quả do sai lầm mà mình phạm phải. Điều đó quan trọng hơn hiệu quả giáo dục phạm sai lầm thì trừng phạt thể xác.

Ở thời kỳ nhi đồng, cha mẹ phải khích lệ và khen ngợi hành vi chính trực giữ chữ tín của trẻ, đồng thời phê bình và khiển trách hành vi không đúng; khích lệ trẻ suy nghĩ, đánh giá hành vi và sự việc công chính và bất công, thành thực và lừa đảo trong cuộc sống. Như thế, quan niệm đúng sai và giá trị quan của trẻ mới dần dần được xây dựng.

(5) Điều chỉnh quan niệm sai lầm bất cứ lúc nào

Ngoài ảnh hưởng và sự giáo dục của cha mẹ, quan niệm của trẻ còn có một phần hình thành nhờ chịu ảnh hưởng từ xã hội. Vì thế, cha mẹ phải kịp thời chú ý thái độ và suy nghĩ của trẻ, điều chỉnh một vài giá trị quan sai lầm hoặc giá trị quan không có lợi cho sự trưởng thành của con trong xã hội.

Ví dụ, giá trị quan của việc "vay tiền", trong đó bao hàm quan niệm đầu tư, nợ nần, chi tiêu quá mức, biết cách dùng tiền trong tay người khác; với người lớn thì có thể chấp nhận được, với người biết quản lý tiền bạc thì là quan niệm quản

lý tài chính rất hay, nhưng đối với trẻ thì về cơ bản chúng không hiểu và chưa có khả năng nắm được những kiến thức này.

Vì thế, cha mẹ hãy thử giáo dục trẻ quan niệm tiết kiệm chi tiêu, "liệu cơm gắp mắm", "tay làm hàm nhai"; đồng thời nói với trẻ rằng, vay tiền cũng được, nhưng sau khi vay tiền thì phải trả tiền đúng thời gian đã hẹn, nếu không sẽ mất đi niềm tin với người khác, mất uy tín cũng đồng nghĩa với mất nhân cách... Dùng thái độ như vậy để giáo dục và bồi dưỡng thói quen cần kiệm cho trẻ, tự nhiên chúng sẽ biết điều chỉnh quan niệm không đúng đắn, không thích hợp.

5. Đừng để trẻ hình thành thói quen nói dối

Câu chuyện về Pinocchio có từ rất lâu, nhiều thế hệ đã được nghe câu chuyện này, đều đã từng lo lắng về cái mũi của mình. Nhưng vì sao trẻ lo như thế mà vẫn nói dối?

Nói dối là thói quen hành vi không tốt, một khi hình thành thì rất khó sửa. Do trẻ chưa có quan niệm đạo đức đúng đắn và còn thiếu kinh nghiệm sống nên chúng rất dễ bị những lời nói của người lớn của người lớn tác động, nói dối cũng là điều khó tránh khỏi. Hiện nay, nói dối đã trở nên rất phổ biến trong cuộc sống hiện thực, hình thành nên trào lưu xã hội không tốt. Vì thế, điều chỉnh

thói quen này là vô cùng cần thiết.

Nguyên nhân khiến trẻ nói dối chủ yếu gồm:

*** Tự bảo vệ hoặc trốn tránh trách nhiệm**

Sau khi làm sai chuyện, trẻ có cảm giác tội lỗi mãnh liệt, sợ thừa nhận, cãi là không phải do mình làm; hoặc trong nhận thức kinh nghiệm trước đây, kết quả của việc thừa nhận hoặc nói thật là chịu sự trừng phạt nghiêm khắc, còn nói dối thì có thể tránh bị trừng phạt.

*** Thỏa mãn sĩ diện**

Khi trẻ chơi với các bạn cùng tuổi, khó tránh khỏi sẽ có sự so sánh, cạnh tranh. Có trẻ nói

khoác là đồ chơi của mình nhiều hơn các bạn, quần áo đắt hơn người khác hoặc ca ngợi cha mẹ mình giỏi giang hơn người khác. Vì muốn thể hiện mình chiếm ưu thế hơn người khác nên đã nói dối.

*** Vì muốn đạt được nguyện vọng**

Ví dụ, thời tiết không nóng lắm nhưng trẻ muốn uống nước giải khát, nó sẽ cố tình lau mồ hôi, chứng tỏ thời tiết rất nóng, miệng không ngừng lẩm bẩm: "Nóng chết đi được! Nóng chết đi được!", mục đích là đòi tiền cha mẹ mua nước giải khát.

*** Ghi nhớ không chính xác**

Do trí nhớ của trẻ không chính

xác, những chuyện đã qua thường không nhớ hết, không nhớ rõ, khi nhớ lại liền dùng nội dung trong tưởng tượng để thay thế bộ phận mà mình không nhớ, những lời nói ra giống như nói dối.

Vậy, phải nhìn nhận vấn đề nói dối của trẻ như thế nào?

(1) Cha mẹ lấy mình làm gương, không nói dối trước mặt trẻ

Cha mẹ là người thầy đầu tiên của trẻ, lời nói và hành vi của cha mẹ ảnh hưởng tới sự trưởng thành của trẻ. Trong rất nhiều tình huống, hành vi nói dối của cha mẹ bao gồm kể tạm thời, nói dối thiện ý đều sẽ trở thành khuôn mẫu nói dối cho trẻ, vô thức biến trẻ thành

"vua nói dối".

Ví dụ mẹ là người hay quên, đang lật tung tủ để tìm thứ gì đó. Bố vốn rất cẩn thận nhìn thấy vậy liền hỏi mẹ đã xảy ra chuyện gì. Mẹ sợ bị mắng nên đã nói: "Không có gì". Cậu con đứng bên cạnh liền nhận ra rằng, để tránh bị mắng có thể nói dối.

Vì thế cha mẹ không được nói dối trước mặt trẻ, cho dù là lời nói dối thiện ý. Thành thực là gốc rễ để làm người. Cha mẹ phải thành tâm thành ý đối xử với người và vật thì trẻ mới có thể thành thật được.

(2) Giảm bớt áp lực tâm lý cho trẻ

Cha mẹ kỳ vọng quá cao vào

trẻ sẽ tăng thêm áp lực cho chúng, từ đó khiến trẻ nói dối. Vì thế, kỳ vọng của cha mẹ với trẻ phải hợp lý, không được tham vọng chúng làm việc vượt quá khả năng của mình. Cha mẹ phải đối xử với trẻ bằng tấm lòng khoan dung, phải thường xuyên tâm sự, giao lưu với trẻ, loại bỏ chướng ngại tâm lý của trẻ, làm người bạn tri kỉ của con.

Một số cha mẹ lúc nào cũng nghĩ "yêu cho roi cho vọt", thấy trẻ phạm sai lầm là trừng phạt bằng đánh mắng. Vậy thì trẻ vì muốn tránh không bị trách mắng, có thể sẽ dùng lời nói dối để che giấu sự thật, bảo vệ bản thân. Chẳng hạn như "phủ nhận hoàn toàn", ra sức ngụy biện nói không phải là lỗi

của mình, ví như không thừa nhận làm vỡ bát đĩa; hoặc là "lánh nặng tìm nhẹ", chỉ thừa nhận một phần lỗi lầm; hoặc là "đổ tội cho người khác", nói người khác làm vỡ bát đĩa.

Nếu trẻ biết là nói ra sự thật sẽ không bị trừng phạt, chỉ nhận được sự giáo dục và an ủi, thì trẻ sẽ lựa chọn nói ra sự thật. Suy cho cùng, nói dối phải chịu sự khiển trách của lương tâm.

(3) Tùy việc mà xét, không phóng đại mâu thuẫn

Một số cha mẹ phát hiện ra lỗi lầm của trẻ, thường quen nói những câu như: "Mẹ đã nói con bao nhiêu lần rồi mà con vẫn không sửa", "Vì sao lần nào con cũng thế...", "Suốt ngày

con...".... để bày tỏ sự thất vọng và phần nộ của mình.

Cách nói này chính là không bỏ qua sai lầm trước đó của trẻ, chuyện cũ nhắc lại, cộng cả sai lầm trước đó với hiện tại, tăng thêm gánh nặng tâm lý cho trẻ. Với cha mẹ, cách làm này có thể khiến trẻ "nhớ lâu hơn", "có thể so sánh", "giỏi phán đoán", mà không biết rằng như vậy sẽ càng khiến trẻ nảy sinh tâm lý chống đối. Vì thế, trẻ thà nói dối để tránh bị trừng phạt chứ không muốn nhận nhin hành vi bạn nhắc lại sai lầm trước đó.

Dĩ nhiên, có thể có cha mẹ nói như vậy chỉ là cách nói theo thói quen, hoặc câu cửa miệng, nhưng cách nói như thế khiến

trẻ thấy khó chịu. Vì thế, cha mẹ phải học cách tùy việc mà xét, không nhắc lại chuyện cũ để tăng thêm áp lực cho trẻ.

(4) Không được hỏi đến cùng

Nếu bạn biết rõ trẻ nói dối thì đừng hỏi đến cùng. Mặc dù bạn hi vọng có thể cho trẻ thêm một cơ hội nói ra sự thật, nhưng kết quả ngược lại là khiến trẻ có thêm một cơ hội nói dối.

Vì thế, nếu cha mẹ biết rõ chân tướng sự việc rồi thì đừng nên hỏi lại trẻ; nếu cha mẹ không biết chân tướng nhưng có thể chắc chắn câu trả lời của trẻ không đáng tin thì cũng không được đặt câu hỏi với trẻ. Tóm lại, không được đặt câu

hỏi với đứa trẻ nói dối bạn, nếu không chỉ có thể ép nó dùng lời nói dối để che đậy lời nói dối trước đó, vừa làm tăng thêm cảm giác áy náy và bất an của trẻ, đồng thời cũng khiến bạn càng thêm tức giận.

Thay vì như vậy, chỉ bằng tin vào phán đoán của mình, nói với trẻ mong muốn của bạn hoặc yêu cầu trẻ làm như thế nào. Ví dụ một người mẹ biết con thích dùng bút chì vẽ lên tường, khi nhìn thấy vệt bút chì mới xuất hiện trên tường, mẹ nói với đứa con: "Mẹ nhìn thấy con vẽ trên tường rồi, vào bếp lấy một cái khăn, sau đó nhúng nước vào lau sạch thứ mà con vẽ trên tường đi".

(5) Cho phép trẻ cho bạn

một cách nói tốt hơn

Nếu trẻ nói dối theo thói quen, vậy thì trước khi hỏi trẻ, bạn hãy nói với trẻ rằng bạn biết trẻ sẽ nói dối mình, sau đó cho phép trẻ đưa ra cách nói tốt hơn.

Nhiều lúc, trước khi nói dối, trẻ không hề nghĩ đến việc chúng còn có thể nói lý do khác. Vì thế, cha mẹ có răn trước: "Mẹ biết, nếu mẹ hỏi, chắc chắn con không muốn nói thật với mẹ. Có điều, mẹ hi vọng con có thể cho mẹ một cách nói tốt hơn. Con chuẩn bị xong chưa? Mẹ hỏi đây", sau đó đặt câu hỏi với trẻ.

Làm như vậy có thể tránh được sự kịch liệt trong tranh chấp, nếu bạn đã nói cho phép

trẻ nói dối, có chuẩn bị tâm lý, cũng sẽ không tức giận hoặc bức tức nữa. Quan trọng nhất là nó cho trẻ thời gian suy nghĩ là nói dối hay nói cái khác.

(6) Để trẻ nếm thử mùi vị của lời nói dối

Cha mẹ có thể nói dối một cách thích hợp để trẻ nếm thử cảm giác bị lừa. Ví dụ trẻ muốn xem phim, cha mẹ nhận lời trẻ, nhưng đến giờ lại không thừa nhận. Lúc ấy trẻ sẽ hỏi vì sao bạn nói dối?

Bạn có thể thoải mái nói với trẻ: "Mẹ nghĩ rằng, có nói thật hay không cũng không quan trọng. Có lẽ lúc ấy mẹ buột miệng nói 'thôi được', nhưng không phải thật sự muốn đưa con đi xem phim. Mẹ cảm thấy

con muốn cha mẹ dùng cách này để nói chuyện với con hơn, bởi vì con cũng đối xử với cha mẹ như vậy. Con muốn nói với mẹ, mẹ phải nói thật sao? Nhưng nói thật hay không cũng không quan trọng với con mà? Làm như vậy có công bằng không?"

Nghe những lời này, trẻ sẽ biết cảm giác bị nói dối là như thế nào và sẽ suy nghĩ về việc không nên nói dối.

(7) Xử lý lời nói dối của trẻ một cách đúng đắn

Nếu trẻ cố tình nói dối, cha mẹ có thể tham khảo phương pháp dưới đây để giải quyết.

Mẹ phát hiện trong túi áo của Đồng một món đồ chơi lạ, liền

hỏi: "Đồ chơi này ở đâu ra?"

Đồng lí nhí nói: "Là bạn cho con".

Nhìn ánh mắt né tránh của Đồng, mẹ biết cậu nói dối. Thế là mẹ ngồi xuống, nắm bàn tay nhỏ bé của cậu, dịu dàng nói: "Đồng, hãy nhìn vào mắt mẹ, nói cho mẹ biết sự thật, rốt cuộc đồ chơi ở đâu ra? Chỉ cần con nói thật, nhất định mẹ sẽ không mắng con".

Thế là Đồng thừa nhận, vì mình thích món đồ chơi này nên đã lén lút lấy ở nhà bạn về.

Lúc ấy, mẹ ôm Đồng vào lòng và nói: "Mẹ rất vui vì con đã nói thật với mẹ. Thích đồ chơi của người khác, con có thể bảo họ cho con mượn nhưng

không được lấy trộm. Nếu người bạn ấy không tìm thấy đồ chơi của mình, nhất định sẽ rất lo lắng. Con thấy mẹ nói đúng không nào?"

Sau đó, mẹ gọi điện thoại đến nhà người bạn đó, Đồng xin lỗi bạn qua điện thoại, nói rằng nhất định ngày mai sẽ trả lại đồ chơi. Đồng còn chuẩn bị mang đồ chơi của mình cho bạn chơi nữa.

6. Dạy trẻ học cách hào phóng với người khác

Trong cuộc sống hàng ngày, mọi người thường phát hiện có những đứa trẻ rất hẹp hòi, không muốn chia sẻ đồ của mình với những đứa trẻ khác, không cho phép người khác động vào đồ của mình. Điều

này khiến cha mẹ cảm thấy rất khó xử.

Vì sao trẻ lại hình thành tính cách "hẹp hòi" như vậy? Chủ yếu là vì: Ảnh hưởng bởi hành vi "hẹp hòi" của người bên cạnh và sự giáo dục không đúng; cha mẹ nuông chiều trẻ quá mức khiến trẻ hình thành thói quen xấu là ăn một mình, chơi một mình; trẻ thiếu giao tiếp, không được trải nghiệm niềm vui khi chia sẻ với người khác.

Những trẻ hẹp hòi không những không biết chia sẻ mà còn có những đặc trưng tính cách như sau: tự tư tự lợi; làm việc so đo tính toán; tinh thần hi sinh và cống hiến kém; tư tưởng bảo thủ, thiếu lòng

đồng cảm; khả năng thích ứng kém; làm việc do dự, đa nghi, thiếu quyết đoán.

Vậy, cha mẹ nên điều chỉnh tính cách hẹp hòi và bồi dưỡng phẩm chất khẳng khái cho trẻ như thế nào?

(1) Làm gương cho trẻ

Hành vi của cha mẹ có ảnh hưởng trực tiếp và lâu dài nhất với trẻ, làm gương cho trẻ học tập và bắt chước là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của cha mẹ.

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ phải đối xử hào phóng với người khác: Ở nhà kính trên nhường dưới, vợ chồng không so đo tính toán; hào phóng cho hàng xóm mượn

đồ; chủ động mang đồ ăn ngon mời người khác; vui vẻ nhường cho người khác đồ vật mà mình thích...

Ngoài ra, cha mẹ còn phải tìm kiếm tấm gương hào phóng trong số những người mà trẻ quen, để chúng học cách hào phóng trong khi giao tiếp với mọi người.

(2) Để trẻ học cách chia sẻ với cha mẹ trước

Bắt đầu từ khi trẻ còn rất nhỏ, cha mẹ nên khích lệ trẻ làm một người hào phóng. Bởi vì cha mẹ là người quan trọng nhất trong cuộc sống của trẻ, vì thế trẻ dễ dàng hào phóng hơn.

Cha mẹ nên lợi dụng mong

muốn lấy lòng của trẻ với cha mẹ để dạy trẻ làm một số hành vi hào phóng như: Chia cho bố một chiếc kẹo, đưa đồ chơi cho mẹ chơi...

Tiếp đó, cha mẹ phải tiếp tục khích lệ trẻ đối xử với các thành viên khác trong gia đình bằng thái độ và hành vi hào phóng hơn. Tự nhiên, với những người quan tâm, bảo vệ trẻ và những người trẻ kính trọng, trẻ cũng tỏ ra thân thiện và lấy lòng họ. Khi trẻ học cách hào phóng với những người mình yêu, trẻ sẽ dễ dàng hiểu được rằng đối với bạn bè cũng phải khảng khái vô tư.

Lúc ấy, cha mẹ có thể khích lệ trẻ cùng chia sẻ hoạt động và niềm vui của mình với những

bạn đến nhà chơi hoặc bạn bè của trẻ, cùng chia sẻ đồ ăn hoặc đồ chơi mà trẻ thích.

(3) Cho trẻ thời gian, trước tiên "ích kỷ" sau đó "chia sẻ"

Chỉ có xác nhận "sở hữu" rồi mới có thể nói đến "chia sẻ". Giống như trước 8 tháng, trí tuệ của trẻ vẫn chưa xác định được đồ vật là "của mình", chia nó cho người khác thì vẫn chưa được coi là "chia sẻ".

"Sở hữu cá nhân" là bước đầu tiên trong chia sẻ, cũng là một bước không thể vượt qua. Nếu một người không có cảm giác an toàn với thứ đồ mà mình có thì rất khó có thể chia sẻ với người khác.

Vì thế, trước tiên cha mẹ phải có ý thức bồi dưỡng tâm lý "ích kỷ" cho trẻ, để trẻ biết rằng cha mẹ sẽ tôn trọng quyền độc lập tự chủ của trẻ, có chia sẻ hay không có thể do trẻ tự quyết định. Bồi dưỡng cho trẻ niềm tự hào và cảm giác an toàn "Mình là chủ nhân, mình có thể tự làm chủ".

Đợi trẻ có quan niệm "sở hữu" rồi giảng giải đạo lý cho trẻ, dạy trẻ "chia sẻ là niềm vui" thì hiệu quả sẽ tốt hơn rất nhiều. Lúc ấy, hãy thử chơi trò chơi "luân phiên" và "tạm thời trao đổi" với trẻ, giống như trao đổi đồ chơi, luân phiên đập bóng... đến cuối cùng đồ chơi vẫn thuộc về trẻ. Như thế vừa có thể khiến trẻ hiểu được ý nghĩa của chia sẻ, lại không

ảnh hưởng đến việc xây dựng cảm giác an toàn "sở hữu" của chúng.

(4) Để trẻ Thấy được niềm vui của sự chia sẻ

Đồng có thói quen ích kỷ và hẹp hòi, cậu không bao giờ cho người khác động vào đồ của mình. Đến một lần, có buổi trắc nghiệm, đột nhiên bút chì của cậu bị gãy ngòi, bên cạnh lại không có gọt bút chì, cậu vô cùng lo lắng. Lúc ấy, bạn ngồi cạnh cho cậu mượn gọt bút chì, "tình huống khẩn cấp" của cậu được giải quyết.

Sau khi cha mẹ biết chuyện đã dẫn dắt cậu: "Con thấy đấy, nếu không có bạn giúp thì sao con có thể hoàn thành bài trắc nghiệm được? Vì thế, sau này

con phải giúp đỡ người khác thì người khác mới lại giúp đỡ con".

Tâm lý của Đồng dần dần thay đổi, cậu không còn ích kỷ như trước nữa, có đồ chơi gì cũng lấy ra cùng chơi với các bạn để chơi.

Khi trẻ nhận thức được rằng, chia sẻ có thể mang lại lợi ích cho mình thì dần dần chúng sẽ vui vẻ chia sẻ, hình thành tính cách hào phóng.

(5) Dạy trẻ học cách quan tâm và bảo vệ người khác

Muốn bồi dưỡng hành vi hào phóng cho trẻ, cha mẹ không cần vội vàng để trẻ chứng tỏ điều đó, đặc biệt không được tự ý tặng đồ chơi của trẻ cho

người khác. Như thế nhìn thì có vẻ giống như hào phóng nhưng chỉ xuất phát từ một phía. Với trẻ thì điều đó lại là một sự uy hiếp và tổn thất. từ đó về sau, trẻ sẽ cảnh giác khi những bạn nhỏ đến nhà chơi, lo lắng cha mẹ sẽ tặng đồ chơi của mình cho người khác, như thế thì trẻ làm sao có thể chủ động chia sẻ hoặc tặng đồ chơi cho trẻ khác được.

Lúc ấy, cha mẹ hãy thử dùng phương thức rèn luyện tình yêu thương để bồi dưỡng hành vi hào phóng cho trẻ. Ví dụ, mua cho trẻ hai món đồ chơi giống nhau, sau khi chơi một thời gian, hỏi ý kiến của trẻ: "Con có hai món đồ chơi giống nhau, còn bạn hàng xóm chẳng có đồ chơi nào cả, chúng

ta tặng cho bạn ấy một món đồ chơi được không? Như thế mẹ sẽ rất vui". Làm như vậy trẻ còn có thể chấp nhận được.

Khi trẻ có hành động tỏ ra hào phóng thì phải tích cực biểu dương con, như thế trẻ sẽ dần dần trở nên hào phóng hơn.

(6) Cho trẻ cơ hội rèn luyện sự chia sẻ

Phẩm chất hào phóng được hình thành trong hoạt động thực tiễn. Vì thế trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ phải cố gắng cho trẻ một số cơ hội rèn luyện sự chia sẻ, đồng thời dẫn dắt một cách đúng đắn.

Ví dụ, kẹo mua về không được cho trẻ ăn hết, phải để trẻ tự tay chia kẹo cho các thành

viên trong gia đình, cùng chia sẻ với mọi người; khi chơi đùa, dẫn dắt trẻ chia những miếng xếp hình, đồ chơi mà mình yêu quý cho các bạn nhỏ khác chơi, để trẻ trải nghiệm niềm vui khi cùng chơi.

Trong lúc rèn luyện sự chia sẻ, cha mẹ nên khen ngợi từng hành vi hào phóng của trẻ, để chúng có được trải nghiệm tâm lý vui vẻ, kích thích hành vi hào phóng phát triển thêm.

Cần chú ý là trong quá trình rèn luyện sự chia sẻ, không được ép trẻ hào phóng. Nếu đứa trẻ khác muốn chơi đồ chơi mà con mình yêu quý, bạn ép nó đưa cho người khác, thì sẽ chỉ khiến trẻ cảm thấy chia sẻ là một nghĩa vụ không

vui vẻ, không thể không gánh vác, điều này không có lợi cho sự trưởng thành tâm lý của trẻ.

(7) Khích lệ trẻ học cách cho đi

Trong cuộc sống hàng ngày, có thể thường xuyên khích lệ trẻ tặng đồ vật cũ như đồ chơi, quần áo cho các em nhỏ hàng xóm hoặc ủng hộ cho các bạn ở trại trẻ mồ côi; khi gặp những người khó khăn hoặc người bị nạn cần giúp đỡ, cha mẹ nên khích lệ trẻ tương trợ. Ví dụ ủng hộ tiền mừng tuổi cho những người ở vùng thiên tai hoặc người cần tiền chữa bệnh; cũng có thể để trẻ giúp những người khó khăn làm những việc vừa với sức của

mình để giảm bớt gánh nặng.

Khi trẻ cảm nhận được niềm vui của việc giúp đỡ người khác nhiều lần thì sẽ biến niềm vui này thành nhu cầu tinh thần mãnh liệt, từ đó học cách cho đi và theo đuổi nó, cuối cùng hình thành đặc trưng tính cách hào phóng.

7. Bồi dưỡng lòng yêu thương cho trẻ trong cuộc sống hàng ngày

Bạn có muốn con của mình trở thành một người hạnh phúc không? Bạn có muốn con của mình có tâm lý lạc quan và tích cực không? Bạn có muốn con của mình trở thành một người có sự nghiệp thành công, có bè bạn khắp mọi nơi không? Tất cả các cha mẹ đều

sẽ có câu trả lời là "có". Vậy, phải làm thế nào mới có thể thực hiện được những nguyện vọng này? Thực ra, có một con đường quan trọng để thực hiện mục tiêu, đó chính là bồi dưỡng lòng yêu thương từ nhỏ.

Lòng yêu thương có thể khiến con người từ thơ ấu đến trưởng thành, từ nhỏ bé đến vĩ đại, người có được tình túy đó thì cuộc đời mới ít thất bại và nhiều thành công. Quá trình của tình yêu chính là quá trình mà thành công ra đời. Một người giàu tình yêu thương thì chắc chắn sẽ lạc quan tích cực. Họ có thể chủ động quan tâm giúp đỡ người khác, vì thế rất dễ giao lưu kết bạn, từ đó hỗ trợ cho sự phát triển và thành

công trong sự nghiệp của mình.

Lòng yêu thương không phải là phẩm chất bẩm sinh mà là xu hướng tâm lý theo thói quen, được hình thành dần dần dưới sự hun đúc của môi trường và sự giáo dục về sau. Lòng yêu thương bồi dưỡng từ khi còn nhỏ, cũng được tích lũy từng chút từng chút qua những việc nhỏ nhất.

(1) Bồi dưỡng lòng yêu thương trong trải nghiệm

Chỉ có người biết yêu mới biết thưởng thức và thấu hiểu tình yêu. Giáo dục lòng yêu thương cho trẻ thông qua việc cho chúng được tự mình trải nghiệm cảm giác được yêu thương, từ đó học cách cho đi

tình yêu là một phương pháp vô cùng hữu hiệu. Cụ thể, cha mẹ có thể áp dụng các phương pháp sau đây.

*** Nằm bắt cơ hội, giúp trẻ học cách quan tâm**

Ông nội bị ốm nhưng Đông vẫn lớn tiếng làm ồn. Mẹ nói với cậu: "Đông à, ông nội đau đầu, con đừng làm ồn nữa!". Nhưng Đông vẫn không chịu nói nhỏ.

Chẳng bao lâu, Đông cũng bị ốm. Cậu nằm trên giường, không cho phép mọi người xem tivi. Mẹ sờ đầu Đông và nói: "Con sốt rồi, sợ ồn, đúng không? Con có nhớ lần trước ông nội bị đau đầu không? Con đã lớn tiếng làm ồn bên cạnh ông... Có phải là khi người khác

bị ốm, chúng ta không nên làm ồn đúng không nào?"

Đông mở to mắt rồi gật đầu như nhận ra điều gì đó.

Với trẻ đang ở trong giai đoạn cảm nhận tư duy, chỉ khi trẻ cảm thấy không thoải mái thì mới trải nghiệm được cảm giác của người khác. Lúc ấy, cha mẹ hãy nắm lấy thời cơ, giảng giải cho trẻ về mục đích và vai trò của sự quan tâm, đồng cảm, giúp đỡ người khác. Tự nhiên trẻ sẽ dễ dàng tán đồng và chấp nhận, đồng thời sẽ dần dần hình thành những thói quen này trong cuộc sống về sau.

*** Lấy mình làm gương, cho đi tình yêu thương**

Khi ở trên xe bus, Minh phát hiện mẹ thường xuyên chủ động dìu người già đang đợi xe bus lên xe; ở nhà, Minh lại thấy mẹ rất tôn trọng ông bà nội, lúc nào cũng chăm sóc rất ân cần; với hàng xóm, Minh cảm thấy mẹ là người nhiệt tình nhất, nhà hàng xóm có việc là lúc nào mẹ cũng nhiệt tình giúp đỡ...

Bây giờ Minh cũng giống mẹ, thường xuyên giúp đỡ những người cần sự giúp đỡ, lúc nào cũng nhận được lời khen từ hàng xóm và người lạ.

Với Minh, mẹ chính là sứ giả của lòng yêu thương, lời nói và hành vi của mẹ vượt qua vô số cuốn sách và những lời giáo dục thuyết phục. Chính mẹ đã

giúp Minh học được cách tôn trọng, yêu thương và giúp đỡ người khác.

*** Củng cố lòng yêu thương của trẻ qua lời khen**

Mẹ đi làm về, Kiên kéo tay mẹ đòi chơi trò chơi. Mẹ nói với cậu: "Mẹ mệt lắm, muốn nghỉ một lúc, con tự chơi được không?"

Kiên đồng ý, mẹ xoa đầu cậu nói: "Con thật hiểu chuyện, biết thương mẹ rồi!"

Nghe lời mẹ nói, Kiên cảm thấy ngượng ngùng. Nhớ lại trước đó khi mình chơi mệt, lúc nào cũng là mẹ mang nước cho cậu uống. Thế là cậu rót một cốc nước, mang ra cho mẹ. Cậu tiếp tục nhận được sự

khen ngợi của mẹ.

Khi trẻ bày tỏ lòng yêu thương, cha mẹ phải kịp thời biểu dương bằng nụ cười và những lời ngợi khen. Như thế có thể khơi dậy trải nghiệm tâm lý vui vẻ của trẻ sau khi quan tâm tới người khác. từ đó, trẻ sẽ dần hình thành đặc trưng tâm lý ổn định, coi yêu thương quan tâm người khác là niềm vui.

(2) Học cách tiếp nhận tình yêu của trẻ

Có người nói, tình yêu của trẻ là chồi non, bạn chú ý tới nó, nó sẽ lớn nhanh; bạn mặc kệ nó, nó sẽ khô héo; bạn đả kích nó, nó sẽ chết. Câu nói này rất có lý.

Cha mẹ nên thận trọng, cẩn thận bảo vệ tình yêu thương ban đầu của trẻ. Sở dĩ nói nó là "ban đầu" bởi trong thời kỳ nhi đồng, tính chủ động trong việc bày tỏ tình yêu của trẻ rất yếu ớt, rất dễ vì sự từ chối của người khác mà chùn lại, không dám chủ động bày tỏ tình yêu, thậm chí không muốn chủ động bày tỏ tình yêu nữa. Để tránh xuất hiện những vấn đề này, khi trẻ chủ động bày tỏ tình yêu, cha mẹ phải vui vẻ tiếp nhận, đồng thời khích lệ và khen ngợi trẻ, để tình yêu thương của trẻ có cơ hội được phát huy.

Đôi khi, do bận rộn hoặc vì nguyên nhân khác mà cha mẹ không bận tâm tới lòng yêu thương mà trẻ bày tỏ hoặc

mắng mỗ trẻ một hồi, như thế là giết chết lòng yêu thương của trẻ khi nó vừa mới nẩy mầm.

Một cậu bé rót một cốc trà cho mẹ vừa đi làm về, run run bung ra cho mẹ, nào ngờ mẹ lại nói: "Con mang vào ngay, ai cần con rót trà? Con mau đi làm bài tập đi?"

Mặc dù ý của mẹ là mẹ hi vọng con dành thêm thời gian cho học tập, không phải làm bất cứ chuyện gì vì mẹ. Nhưng phương pháp mắng mỗ này không những không thể khiến trẻ hiểu được tâm ý của bạn mà còn làm tổn thương tới tính tích cực bày tỏ tình yêu của trẻ.

Mẹ đang làm việc nhà, mệt đến

toát mồ hôi. Con trai vừa xem tivi vừa ăn quả táo mẹ đã gọt vỏ. Đột nhiên con trai nói với mẹ: "Mẹ ơi, mẹ nghỉ một lúc đi, con làm giúp mẹ, mẹ cũng ăn quả táo đi!" Mẹ nói: "Mẹ không mệt, con ăn đi". Con trai cảm thấy vô cùng thất vọng.

Cách làm của người mẹ này cũng không thỏa đáng, mẹ yêu con, con cũng yêu mẹ và mời mẹ ăn táo. Nhưng con có tình yêu của mẹ, còn mẹ thì không tiếp nhận tình yêu của trẻ. Có lẽ, chính trong sự từ chối đầy tình yêu thương này, mẹ đã lấy đi chồi non tình yêu thương của trẻ, khiến trẻ cho rằng cha mẹ không cần tình yêu của mình.

Cha mẹ không được quên rằng,

tình yêu là sự giao lưu tình cảm của hai bên. Khi trẻ nhận tình yêu của bạn, nó cũng hi vọng có thể yêu người khác, từ đó có được sự thỏa mãn về tình cảm.

(3) Bảo vệ lòng yêu thương của trẻ

Bố đi công tác về, thấy mẹ đang nhăn nhó ngồi trên sofa. "Chuyện gì vậy?"

"Ôi, Minh đấy! Nó thật khiến em lo lắng", mẹ buồn rầu nói, "Hôm nay Minh mang tất cả tiền trong lợn tiết kiệm đến trường, nói là ủng hộ cho các bạn nhỏ vùng thiên tai. Anh nói xem nó đang nghĩ cái gì, cả triệu đồng đấy".

"Đây là chuyện tốt mà, chúng

tỏ Minh có lòng yêu thương, để anh đi khen con!", bố vui vẻ nói.

"Tốt cái gì mà tốt, có lòng yêu thương thì có tác dụng gì, ủng hộ cho vùng thiên tai cũng chẳng có ích gì cả! Hơn nữa nó ủng hộ cũng không bàn bạc trước với em, thật là quá đáng".

"Em nói thế là không đúng! Quyên tiền ủng hộ cho vùng thiên tai là việc của mọi người, nếu ai cũng nghĩ như em, vậy thì sao có thể thể hiện tinh thần 'một con ngựa đau cả tàu bỏ cỏ' được?"

"Nói thì nói như vậy nhưng nó không nên mang tất cả tiền đi ủng hộ như thế!" Bố gọi Minh ra, con trai cúi đầu, trên mặt

vẫn còn vệt nước mắt.

"Minh, chuyện con ủng hộ tiền hôm nay, vì sao không bàn bạc trước với mẹ?"

"Con muốn quyền tiền sớm một chút, các bạn nhỏ ở vùng thiên tai nhận được tiền rồi là có thể đi học. Vì thế buổi trưa về nhà là con lấy tiền đi luôn. Con vốn định buổi chiều đi học về sẽ nói với mẹ, nhưng con chưa nói được mấy câu, mẹ đã tức giận rồi", Minh ảm ức nói.

Bố cười: "Nhưng nhiều tiền như vậy, con nên nói với mẹ một tiếng mới phải".

"Vâng, con biết lỗi rồi. Mẹ ơi, mẹ đừng giận nữa, được không ạ?", Minh nói với mẹ.

Lúc ấy mẹ cũng bớt giận, kéo Minh ra trước mặt, vừa lau nước mắt cho cậu vừa nói: "Được rồi, là mẹ quá hẹp hòi. Minh có lòng thương người, là một đứa trẻ ngoan".

Tâm tư của trẻ đơn giản, ngây thơ, tốt bụng, đôi khi thường xuyên thể hiện lòng yêu thương mãnh liệt hơn người lớn. Lúc ấy, cha mẹ nên khen ngợi và khẳng định trẻ chứ không được vì trẻ làm trái với ý nguyện của mình mà phủ định lòng yêu thương của trẻ, càng không được vì tư lợi mà đả kích lòng yêu thương của con. Nếu không, trẻ sẽ có một ảo giác rằng, yêu thương là sai lầm, từ đó phủ định hành vi yêu thương của mình, bắt đầu trở nên ích kỷ và lạnh lùng.

Điều này không có lợi với sự trưởng thành và sức khỏe tâm lý của trẻ.

8. Để trẻ có một trái tim khoan dung

Khoan dung là một phẩm chất tốt, là phong độ và ranh giới làm người. Khoan dung với người khác chính là đối xử tốt với mình, khoan dung là liều thuốc tốt để hóa giải mâu thuẫn, lợi mình lợi người, là cơ sở để sự nghiệp thành công.

trẻ giàu lòng khoan dung thường có tấm lòng lương thiện, tính tình ôn hòa, được nhiều người yêu thích và trân trọng; còn những trẻ thiếu lòng khoan dung thường có tính cách quái đản, dễ suy nghĩ cực đoan, không dễ gần

gửi với người khác, từ đó mà quan hệ xã hội không tốt. Muốn dạy trẻ cách đối nhân xử thế, trước tiên phải dạy trẻ thấu hiểu và khoan dung. Học cách thấu hiểu điểm khó của người khác, học cách khoan dung với lỗi lầm của người khác. Bồi dưỡng phẩm chất khoan dung cho trẻ đồng nghĩa với việc tạo cơ sở cho hạnh phúc tương lai của trẻ.

Vậy, cha mẹ nên bồi dưỡng lòng khoan dung cho trẻ như thế nào?

(1) Xây dựng tấm gương tốt cho trẻ

Là cha mẹ, bạn có thể thấu hiểu và khoan dung với người khác không? Nếu không làm được thì bạn hãy thử thay đổi

bản thân. Bởi vì sự thay đổi đó không những rất quan trọng với bạn mà còn có ý nghĩa to lớn với sự trưởng thành của con bạn.

Có một đứa trẻ đã ghi lại một sự việc trong cuốn nhật ký của mình như sau. Hôm nay đi học về, mình nhận được điện thoại của mẹ. Mẹ nói mẹ phải làm thêm, rất muộn mới về nhà. Mình rất vui, bởi vì mình có thể nhân cơ hội để này đến quán internet chơi điện tử.

Ở quán internet, mình chơi game hơn hai tiếng. Lúc về nhà, không ngờ mẹ đã về rồi.

Mẹ nghiêm khắc hỏi mình: "Muộn thế này rồi, con đã làm gì vậy?"

Nghe câu này, mình vô cùng sợ hãi, sợ mẹ sẽ trừng phạt mình, liền nói: "Con xuống dưới nhà Tân cùng đọc sách với cậu ấy".

Mẹ xoa đầu mình, không hỏi gì nữa mà bảo mình đi làm bài tập.

Buổi tối, trong lúc bố và mẹ nói chuyện với nhau mình đã nghe thấy, thì ra mẹ đã sớm biết mình đến quán internet, vì ở quán net có rất nhiều người hút thuốc, người mình nồng nặc mùi thuốc. Mình còn nghe thấy mẹ nói: "Em biết Cường là đứa trẻ ngoan, nó sẽ tự nhận ra lỗi lầm".

Từ lúc ấy, mình cảm thấy mẹ thật vĩ đại, mình nhất định sẽ không phụ sự kỳ vọng của mẹ, mình sẽ cố gắng làm một đứa

con ngoan.

Những phẩm chất đạo đức mà cha mẹ có thường sẽ được tìm thấy trên người trẻ. Ngọn nguồn của lòng khoan dung của trẻ cũng là từ cha mẹ. Ban đầu trẻ cũng học cách đối nhân xử thế từ cha mẹ. Cha mẹ độ lượng, khoan dung, gặp chuyện không tính toán, chung sống hòa thuận với hàng xóm thì trẻ cũng sẽ học theo cha mẹ, xử lý tốt mối quan hệ với bạn bè, trở nên khoan dung, tốt bụng, vui vẻ với mọi người.

(2) Dạy trẻ đặt mình vào hoàn cảnh của đối phương để suy nghĩ

Đứng trên góc độ của mẹ để suy nghĩ sẽ hiểu được tấm

lòng của mẹ; đứng trên góc độ của thầy cô để suy nghĩ sẽ hiểu được tình yêu của thầy cô; đứng trên góc độ của bà nội để suy nghĩ sẽ hiểu được sự quan tâm và nhiều lời của người già...

Dạy trẻ biết nếu ở trong hoàn cảnh của đối phương thì sẽ nghĩ và hành động như thế nào. Như thế cũng có thể bồi dưỡng lòng khoan dung cho trẻ.

Một hôm, trong một hoạt động của câu lạc bộ thiếu nhi có một nhân viên tỏ ra vô cùng áy náy, đang an ủi một đứa trẻ 4 tuổi khóc lóc sụt sịt. Thì ra hôm ấy có rất đông bạn nhỏ đến chơi. Nhân viên này nhất thời sơ suất, bỏ lại đứa trẻ này ở sân

tennis.

Không lâu sau, mẹ của đứa bé đến, nhìn thấy đứa con đang khóc vì sợ hãi, chị không trách nhân viên kia mà nói với con: "Không sao rồi, cô ấy vì không tìm thấy con nên vô cùng lo lắng và cũng rất buồn, không phải cô ấy cố ý đâu. Bây giờ con thơm lên má để an ủi cô ấy nhé".

Đứa bé nghe lời mẹ nói liền không khóc nữa mà thơm lên má cô nhân viên, khẽ nói: "Cô đừng sợ, cháu không sao nữa rồi".

Người mẹ này rất thông minh, biết cách làm thế nào để con đặt mình vào vị trí của người khác để suy nghĩ, làm thế nào để bồi dưỡng lòng khoan dung

cho con.

(3) Nhìn nhận sự xung đột giữa trẻ và các bạn một cách đúng đắn

Một phụ huynh tức giận chất vấn trẻ: "Rốt cuộc là ai đánh con?" Đứa trẻ không nói một lời, chỉ khóc.

"Đi, đến trường xử lý nó!"

Đứa trẻ vẫn đứng ngây không nhúc nhích.

"Con làm sao thế, như khúc gỗ vậy, nó đánh con, con không biết đánh lại sao?"

"Là... là con không cẩn thận va vào bạn ấy..."

"Va vào nó, nó liền đánh con? Sao con không đánh trả! Đi, đi

tìm nó..." Dùng phương thức như vậy để giáo dục trẻ không những không thể khiến trẻ xử lý mối quan hệ với bạn bè một cách đúng đắn mà còn ảnh hưởng tới cách xử lý các mối quan hệ xã hội trong tương lai, khiến trẻ trở nên hẹp hòi, nhỏ mọn, thậm chí đối xử với người thân, bạn bè cũng như vậy.

Lòng khoan dung được bồi dưỡng trong hoạt động giao tiếp. Chỉ có giao lưu với người khác thì trẻ mới nhận thấy mỗi người đều có khuyết điểm, đều sẽ phạm sai lầm lớn hoặc nhỏ. Chỉ có học cách khoan dung với khuyết điểm và sai lầm của người khác thì trẻ mới có thể giao lưu bình thường, chung sống hòa thuận với

người khác. Cũng chỉ khi trẻ hiểu được ý nghĩa của khoan dung, trải nghiệm được niềm vui mà khoan dung mang lại thì mới có thể khiến trẻ có được tình cảm, chia sẻ thành công của người khác để bản thân tiến bộ hơn.

Vì thế cha mẹ phải khích lệ trẻ giao lưu với các bạn, trong quá trình giao tiếp, nếu trẻ nảy sinh tranh chấp với các bạn, đặc biệt là khi con mình chịu thiệt, nhất định cha mẹ phải bình tĩnh, trước tiên tìm hiểu rõ nguyên do của sự việc rồi bàn bạc với phụ huynh đối phương và thầy cô để giải quyết. Nếu có thể khoan dung với đối phương thì dạy trẻ học cách khoan dung.

(4) Để trẻ hiểu rằng, ai cũng có khuyết điểm

Ở nước Thục thời Tam Quốc (Trung Hoa), sau khi Gia Cát Lượng mất, Tưởng Uyển được bổ nhiệm chủ trì triều chính. Ông ta có một thuộc hạ tên là Dương Hí, tính tình cô độc, không giỏi ăn nói. Khi Tưởng Uyển nói chuyện với anh ta, anh ta cũng chỉ vâng không đáp.

Có người nhìn không quen, liền nói với Tưởng Uyển: "Dương Hí đối xử với người như vậy, thật không chấp nhận được!"

Nhưng Tưởng Uyển lại cười và nói: "Con người mà, ai cũng có tính cách riêng của mình. Bảo Dương Hí ca tụng trước mặt ta,

đó không phải là bản tính của hần; bảo hần nói xấu trước mặt ta, hần cũng cảm thấy ta khó xử. Vì thế, hần chỉ có thể không lên tiếng. Thật ra đây cũng chính là điểm đáng quý của hần".

Về sau có người ca ngợi Tưởng Uyển là "tể tướng khoan hồng độ lượng". Câu chuyện này chứng minh tầm quan trọng của việc hiểu người khác.

Vì thế, cha mẹ phải để trẻ học cách đối xử với người khác bằng trái tim chân thành, thật sự thấu hiểu người khác.

Nhân vô thập toàn, có khuyết điểm và thiếu sót là điều tự nhiên. Khi chung sống với người khác, hoàn toàn có thể tìm được cái chung, gác lại cái

bất đồng. Với khuyết điểm và thiếu sót của bạn bè, không cần thiết phải so đo tính toán những việc mà bạn làm hoặc những lời bạn nói trong lúc tâm trạng không vui. Tha thứ cho người khác thêm một lần, hiểu và khoan dung với người khác thêm một lần, đồng thời cũng là tìm niềm vui cho mình, cũng khiến mình bước thêm một bước trên con đường hoàn thiện tính cách.

Dĩ nhiên, khoan dung không phải là thỏa hiệp, không phải là hùa theo, không phải là nhu nhược, càng không phải là bảo sao biết vậy. Cha mẹ phải nói rõ điều này với trẻ. Phải để trẻ biết rằng, khoan dung tức là nhường nhịn bạn bè trên cơ sở phân biệt rõ đúng sai chứ

không phải là thỏa hiệp với người xấu, chuyện xấu. Với người xấu và những kẻ được đảng chân lân đảng đầu thì hoàn toàn không cần thiết phải khoan dung.

9. Bồi dưỡng lòng đồng cảm cho trẻ

Ở bến xe bus, một người mẹ dẫn đứa con khoảng 2 tuổi đợi xe. Đứa trẻ này nhìn thấy có con côn trùng nhỏ bò dưới đường, liền đi lên trước, dùng chân giẫm chết con côn trùng ấy.

Mẹ nhìn thấy liền cười và nói với trẻ: "Ở đây còn một con nữa này, con nhìn thấy nó ở đâu chưa?" trẻ nhìn xung quanh, phát hiện một con nữa, liền đi lên trước, giẫm chết nó.

Người mẹ ấy nói với con:
"Đừng giẫm nữa, bẩn quá!"

Những sự việc tương tự như vậy thường xuyên xảy ra bên cạnh chúng ta nhưng dường như mọi người không hề coi đó là chuyện gì to tát. Nhưng, những chuyện nhỏ nhặt này đang âm thầm ảnh hưởng tới tâm hồn non nớt của trẻ. Một số việc nhỏ nhìn thì không có gì cả nhưng do tích lũy lâu ngày lại có thể dẫn đến sự thiếu hụt về tâm lý của trẻ sau này.

Xét từ góc độ này, bồi dưỡng lòng đồng cảm từ nhỏ nên trở thành nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của giáo dục gia đình.

Lòng đồng cảm là chỉ tình cảm thành tâm thành ý thấu hiểu

người khác, đặt mình vào vị trí của người khác để thông cảm với họ, có thái độ quan tâm và bảo vệ người bất hạnh. Về tâm lý học, hành vi đồng cảm với người khác không chỉ là phẩm chất tốt đẹp và tình cảm cao thượng mà còn là một tố chất cơ bản nhất mà ai cũng cần có.

Trẻ có lòng đồng cảm mới có thể tăng thêm sự thấu hiểu với suy nghĩ của người khác, mới có thể cảm nhận sâu sắc nỗi đau khổ và khó khăn của người khác. Cảm nhận này có thể khiến trẻ khoan dung hơn, hiểu nhu cầu của người khác hơn, đồng thời khi người khác gặp khó khăn thì chủ động muốn giúp đỡ họ; còn những trẻ thiếu lòng đồng cảm, chúng rất khó đứng trên góc

độ của người khác để thấu hiểu sự đau khổ hoặc nhu cầu của người khác, thường sẽ biến thành tính cách lạnh lùng, cô độc, không hòa đồng và kén chọn.

Mặc dù trẻ nhỏ vẫn chưa hiểu được ý nghĩa thật sự của lòng đồng cảm nhưng cha mẹ có thể khích lệ và giáo dục trẻ quan tâm, giúp đỡ người khác, gieo hạt giống của lòng đồng cảm vào tim trẻ để nó phát triển khỏe mạnh.

Vậy, phải bồi dưỡng lòng đồng cảm cho trẻ như thế nào?

(1) Để trẻ học cách "đặt mình vào vị trí của người khác"

Đặt mình vào hoàn cảnh của

người khác suy nghĩ, coi mình là người khác, cảm nhận nỗi bi hoan sầu khổ của người khác, trải nghiệm tất cả cảm giác của người bất hạnh.

Ví dụ, khi trẻ đẩy một bạn ngã xuống đất, cánh tay đứa trẻ đó đập xuống đất, đau tới mức gào khóc không ngừng. Bạn có thể hỏi trẻ: "Nếu người khác đẩy con ngã, làm đau cánh tay của con, con có thấy đau không?" Lúc ấy, trẻ chỉ cần tưởng tượng, bản thân sẽ đặt mình vào vị trí của người bạn bất hạnh, thậm chí tâm lý sẽ cảm thấy đau đớn.

Khi một người có thể biết được cảm nhận của người khác một cách sâu sắc thì người đó dễ dàng nảy sinh mong muốn và

hành động coi bất hạnh của người khác là bất hạnh của mình, từ đó tìm cách giúp người đó thoát khỏi bất hạnh.

(2) Bồi dưỡng cho trẻ phẩm chất yêu quý đồ vật và động vật nhỏ

Một đứa trẻ 4 tuổi và mẹ cùng đến công viên. Vườn hoa trong công viên ngập tràn hoa tươi, có rất nhiều chú bướm xinh đẹp bay lượn. Đứa trẻ liền chạy lên bắt bướm, khó khăn lắm mới bắt được một con.

Bên cạnh có một ông lão hỏi trẻ: "Cháu ơi, vì sao cháu muốn bắt bướm?" Mẹ cậu bé trả lời: "Ép bướm trong sách, làm tiêu bản rất đẹp".

Cậu bé này bắt bướm vốn là

xuất phát từ trí tò mò và hứng thú nhưng mẹ của cậu lại nói bắt bướm kẹp vào trong sách làm tiêu bản, đó chính là một sự dẫn dắt phản diện. Dưới sự dẫn dắt này, hứng thú của trẻ sẽ chuyển hướng sang tiêu bản, nên khó có thể cảm nhận được sự tàn nhẫn khi giết chết chú bướm.

Có điều tra cho thấy, trong cuộc sống hàng ngày, những trẻ quý trọng đồ vật và động vật nhỏ phần lớn đều có lòng đồng cảm mãnh liệt; còn những trẻ tùy tiện đập phá đồ chơi, vật phẩm, đánh đập giày vò động vật nhỏ lại có tính công kích rất lớn, thiếu lòng đồng cảm. Vì thế, cha mẹ nên bồi dưỡng phẩm chất quý trọng đồ vật và động vật nhỏ

cho trẻ từ khi còn nhỏ, nghiêm khắc điều chỉnh hành vi cố tình phá hoại đồ vật, tàn nhẫn với động vật nhỏ.

(3) Để trẻ xây dựng tình cảm với động vật nhỏ

Ở Đức, khi trẻ vừa mới học đi, cha mẹ liền nuôi các con vật nhỏ như thỏ con, mèo con, rùa con trong nhà, đồng thời để trẻ tự tay chăm sóc những con vật nhỏ đó, trong quá trình đó trẻ sẽ học được cách yêu thương bảo vệ những sinh mạng nhỏ bé. Ở một số trường mầm non cũng có các con vật nhỏ, giáo viên sẽ để trẻ thay nhau phụ trách chăm sóc, còn khích lệ trẻ dùng tiền tiêu vặt mà mình tiết kiệm được để nhận nuôi các con vật nhỏ.

Giúp trẻ gần gũi với các con vật nhỏ, quan tâm chăm sóc chúng là phương pháp rất hay để bồi dưỡng lòng đồng cảm từ nhỏ. Trong quá trình chăm sóc các con vật nhỏ có thể bồi dưỡng lòng yêu thương và lòng đồng cảm cho trẻ, từ đó trẻ sẽ mang tình cảm này vào xã hội, quan tâm tới nhiều người hơn. Nếu có điều kiện, cha mẹ có thể áp dụng phương pháp này.

(4) Dẫn dắt trẻ quan tâm và giúp đỡ người khác

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ phải có ý thức để cho trẻ chứng kiến những hành động đồng cảm với người khác, để trẻ ghi nhớ trong lòng. Ví dụ, khi người thân

hoặc bạn bè bị ốm, nên đưa trẻ đi thăm; người thân bạn bè gặp khó khăn thì nhiệt tình và chủ động giúp đỡ; nhìn thấy người già hoặc em bé bị ngã trên đường thì chủ động lên trước đỡ.

Lâu dần, trẻ sẽ cảm thấy con người sống trên đời không được chỉ nghĩ đến mình mà còn phải quan tâm tới người khác, đặc biệt là khi người khác cần sự giúp đỡ. Lúc ấy, trẻ sẽ chủ động cho bạn khác mượn bút chì khi bạn ấy mất bút chì; trẻ sẽ chạy lên giúp một tay khi thấy bà lão hàng xóm xách một giỏ thức ăn đầy...

Hiệu quả nghe quen tai, nhìn quen mắt này tốt hơn nhiều so

với việc giảng giải đạo lý cho trẻ "làm người phải có lòng đồng cảm".

(5) Dẫn dắt trẻ bảo vệ kẻ yếu, căm ghét sự tàn nhẫn

Một số cậu bé tuy còn nhỏ tuổi nhưng chịu ảnh hưởng không tốt nên rất tàn bạo, thường xuyên ngắt hoa, bẻ cành, ngược đãi gia cầm, tàn sát động vật nhỏ... hành vi tàn nhẫn, không mảy may suy nghĩ, đều là biểu hiện của sự thiếu lòng đồng cảm nghiêm trọng.

Vì thế, muốn bồi dưỡng lòng đồng cảm, một mặt cha mẹ phải khiến trẻ nảy sinh sự phản cảm về tâm sinh lý với các sự vật tàn nhẫn, bình thường cố gắng hết sức hạn

chế để trẻ tiếp xúc với cảnh tượng tàn nhẫn, ví dụ như cảnh chém giết, đánh nhau, ngược đãi trên tivi và báo chí; mặt khác, cha mẹ phải khiến trẻ có tâm lý và thói quen bảo vệ kẻ yếu, cho dù là một ngọn cỏ, một con chim non bị thương, một con kiến nhỏ bé cũng nên quý trọng và bảo vệ. Khi trẻ có thể căm ghét tàn nhẫn, bảo vệ kẻ yếu thì lòng đồng cảm của trẻ cũng sâu sắc hơn.

(6) Lòng hướng thiện đáng được khen ngợi kịp thời

Đôi khi con trai không tìm được sẽ bộc lộ sự "dũng mãnh" mà mình học được từ các bạn. Lần nào, cha mẹ cũng đều cảnh cáo hoặc phê bình nó,

dần dần, sự dũng mãnh ấy bị cha mẹ làm cho "mai một".

Trước ảnh hưởng của cha mẹ, có một lần con trai đã chủ động thả con chim nhỏ ra khỏi lồng. Thấy biểu hiện của con trai, bố đã khen ngợi con và hứa là cuối tuần đưa con trai đến khu vui chơi dành cho trẻ con. Con trai tỏ ra rất vui.

Nhân cơ hội đó bố nói với con trai: "Cha mẹ đối xử tốt với con, con cũng nên đối tốt với cha mẹ, thân thiện với mọi người. Nếu không thì sao người khác có thể đối xử tốt với con được?" Con trai trải nghiệm được niềm vui khi được quan tâm, tự nhiên sẽ làm theo lời cha mẹ nói.

Hành vi hướng thiện nên được

khích lệ và khen ngợi, như thế sẽ để lại ấn tượng sâu sắc trong lòng trẻ, khiến chúng hiểu rằng hành vi của mình là đúng đắn sẽ được mọi người yêu mến. Ví dụ khi trẻ muốn giúp đỡ bạn thì cha mẹ phải kịp thời khẳng định hành vi của trẻ, đồng thời khen ngợi: "Con là một người bạn rất xứng đáng!", lâu dần, trẻ sẽ hiểu, làm một người có ích với người khác là một chuyện vô cùng quan trọng.

Mặc dù quan niệm xã hội thường cho rằng đàn ông không dịu dàng bằng phụ nữ, vì thế yêu cầu về lòng đồng cảm với con trai cũng ít hơn. "Quy tắc con trai phải kiên cường", cũng được xuyên suốt trong cuộc sống của các cậu bé.

Tuy nhiên, con trai cũng cần lòng đồng cảm, cha mẹ phải chú ý bồi dưỡng và dẫn dắt, điều này rất có ích cho cuộc sống tương lai của trẻ.

10. Để trẻ có tấm lòng biết ơn

Con cái là hi vọng của cha mẹ, là tương lai của tổ quốc, yêu con là bản năng của cha mẹ, vì thế cha mẹ cho đi tất cả, không cần báo đáp, cố gắng hết sức để bồi dưỡng cho sự trưởng thành của trẻ. Tuy nhiên, trong tình yêu thương vô cùng vô tận của cha mẹ, không ít trẻ coi tình yêu của cha mẹ là lẽ hiển nhiên, không biết thông cảm, càng không biết ơn.

Khi mẹ không cẩn thận bị ngã, trẻ không những không quan

tâm lại còn đứng cạnh cười ha ha; khi mẹ bị ốm nằm liệt giường, trẻ lại oán trách mẹ không đưa mình đi chơi... lạnh lùng tới mức khiến người ta chua xót. Vì sao cho đi tình yêu mà lại không nhận lại được tình yêu?

Cha mẹ nên kiểm điểm lại, phải biết rằng cho đi tình yêu cũng cần phải biết cách. Tình yêu "không cần báo đáp" không phải là tốt. Để trẻ học cách cảm ơn thì trẻ mới có thể đối xử với người khác bằng sự thân thiện, tôn trọng thành quả lao động của người khác, cũng càng tôn trọng bản thân. Như thế trẻ mới có thể thật sự trưởng thành và phát triển lành mạnh.

Biết ơn là gì? "từ điển Oxford" định nghĩa là: "Vui vẻ bày tỏ sự cảm kích khi nhận được sự giúp đỡ và báo đáp người khác", là triết học đối nhân xử thế, biết ơn là một trí tuệ lớn. Nó không chỉ là một loại tình cảm mà hơn hết là biểu hiện của ranh giới nhân sinh. Mang trong mình lòng biết ơn mới có thể nhận được sự báo đáp tình cảm lớn hơn từ nhiều mặt; chỉ có người biết ơn mới hiểu cho đi, mới nghĩ rằng bản thân có trách nhiệm báo đáp người khác, báo đáp xã hội; biết ơn không chỉ là báo đáp công ơn dưỡng dục của cha mẹ, nó còn là ý thức trách nhiệm và ý thức tự lập; biết ơn không chỉ là phẩm chất đạo đức tốt đẹp mà còn là điều kiện cơ bản để một người trở thành

con người.

Đối với trẻ, biết ơn nên là bài học làm người đầu tiên mà cha mẹ dạy chúng, trẻ nên học cách cảm ơn, mang trong mình lòng biết ơn chứ không phải luôn "coi mình là trung tâm".

(1) Tạo không khí biết ơn cho trẻ

Cha mẹ nên tạo ra không khí biết ơn cho trẻ, để từ nhỏ trẻ đã được sống trong môi trường biết ơn ấy, được cảm nhận một cách chân thành. Cha mẹ có thể bắt đầu từ bản thân mình, làm mẫu cho trẻ, tận dụng tất cả các cơ hội để tiến hành giáo dục trẻ.

Ví dụ, khi mẹ giúp bố làm việc,

bố phải nói thật to với mẹ: "Cảm ơn em!", khi mẹ nhận sự giúp đỡ của bố cũng phải nói một tiếng: "Cảm ơn anh!", khi bố tặng quà cho con, mẹ nên bảo trẻ nói lời cảm ơn bố... trẻ nghe quen tai, nhìn quen mắt, dần dần sẽ tiếp nhận những lễ nghĩa cơ bản nhất, học cách cảm ơn người khác, đưa lòng biết ơn vào trong nhân cách của mình.

(2) Dùng những tấm gương để tiến hành giáo dục trẻ

Khi Quý 8 tuổi, lúc ấy, tivi thường phát quảng cáo có đoạn "Mẹ ơi, con giúp mẹ rửa chân". Sau khi xem quảng cáo, Quý như chợt nhận ra điều gì đó.

Tối hôm ấy, khi Quý bưng một

chậu nước nóng vào phòng, nói là rửa chân cho cha mẹ. Họ đều vô cùng ngạc nhiên.

Quý rửa chân cho mẹ trước, sau đó rửa chân cho bố. Cậu nói: "Chân bố rất bẩn sùi, da nứt hết cả rồi".

Cậu cảm thấy công việc của bố thật sự rất vất vả. Vì lo cho cuộc sống của cả nhà, không biết mỗi ngày bố đã đi qua bao nhiêu con đường? Bố vừa rửa chân vừa xoa đầu Quý, Quý cảm thấy vô cùng ấm áp.

Giáo dục lòng biết ơn cho trẻ có thể bằng nhiều cách, chẳng hạn như qua các câu chuyện kể, các nhân vật trong sách, trên tivi, thậm chí hành vi của chính cha mẹ... Chỉ cần cha mẹ có ý thức dẫn dắt thì đều có

thể tác động tới trẻ, khiến trẻ dần dần hiểu tình yêu và lòng biết ơn.

(3) Tận dụng ngày lễ để giáo dục lòng biết ơn

Có một người mẹ trẻ tuổi, vào ngày sinh nhật con, cô không bao giờ mua bánh sinh nhật, cũng không tổ chức tiệc linh đình mà đưa con đến bệnh viện phụ sản, đi thăm người bác sĩ đã từng đỡ đẻ cho mình. Cô nói với con, chính người bác sĩ đó đã đưa con đến thế giới này.

Mỗi lần mẹ đều bảo con tặng bác sĩ ấy một bó hoa rất đẹp, tặng trái tim biết ơn của cả gia đình. Mặc dù mẹ không tặng quà sinh nhật cho con nhưng lại tặng con vật báu vô giá –

lòng biết ơn.

Thực ra, có rất nhiều phương thức để giáo dục lòng biết ơn cho trẻ vào ngày lễ tết: ví dụ mùa xuân đưa trẻ về quê, để trẻ tặng quà cho ông bà nội và người thân, bày tỏ tâm ý; vào ngày nhà giáo, để trẻ tự tay làm thiệp tặng thầy cô, bày tỏ lời chúc phúc tốt đẹp với thầy cô; vào ngày của mẹ và ngày của bố, nói những lời cảm ơn với cha mẹ; vào ngày thương binh liệt sĩ, để trẻ đến nghĩa trang liệt sĩ thắp hương, kể cho trẻ nghe về chiến tích của các anh hùng...

(4) Để trẻ học cách làm việc cho cha mẹ

Có một người mẹ vô cùng nuông chiều con trai, chuyện

gì cũng không để con làm. Con trai lên cấp hai rồi mà giặt tất cũng phải để mẹ giặt cho.

Hôm ấy, khi mẹ đang thái rau thì bị đứt tay, chảy rất nhiều máu. Sau khi con trai đi học về, mẹ nói: "Mẹ bị đứt tay, hôm nay con giặt tất nhé!"

Nào ngờ cậu con trai đã học cấp hai không thèm nhìn mẹ mà tức giận nói: "Mẹ đeo găng tay vào, chẳng phải là có thể giặt được sao?"

Nước mắt của mẹ trào ra. Cậu con trai được nuông chiều như vậy không hề quan tâm tới mẹ của mình. Mẹ bắt đầu nghi ngờ, liệu tình yêu của mình với con trai có phải là sai không.

Nuông chiều trẻ quá mức

khiến trẻ nghĩ rằng tất cả những gì trẻ nhận được đều là lẽ đương nhiên. Không để trẻ học cách cho đi thì sao trẻ có thể hiểu được cách biết ơn?

Vì thế, cha mẹ không được chứng tỏ mình là "siêu nhân" trước mặt trẻ, cái gì cũng muốn làm, cũng làm được. Cha mẹ hãy thử "yếu kém" trước mặt trẻ, bảo trẻ làm chút việc cho mình, chẳng hạn như: giả vờ không thể lấy quần áo, để trẻ lấy giúp một hai bộ; vờ mệt mỏi, nhờ trẻ lấy cho cốc nước...

Nếu cha mẹ cảm thấy không được khỏe thì không được gắng gượng. Hãy để trẻ biết rằng bố mẹ bị ốm và hôm nay không thể làm được gì, tất cả

đều trông cậy vào con. Cha mẹ có thể để trẻ thử làm vài món ăn đơn giản cho mình, pha thuốc cho cha mẹ uống, còn có thể nhờ trẻ bóp đầu đấm lưng và nói chuyện với cha mẹ.

Tóm lại, phải để trẻ biết rằng, thì ra cha mẹ cũng có lúc cần mình, tinh thần trách nhiệm của trẻ nhờ đó sẽ trào dâng. Đây cũng là phương pháp để dạy trẻ biết ơn. Nếu không, trẻ sẽ chỉ nghĩ rằng cha mẹ không yêu cầu gì ở mình, mình sẽ không làm gì cho cha mẹ.

(5) Học cách thưởng thức hành vi biết ơn của trẻ

Giáo sư Thẩm Chính ở khoa tâm lý học đại học Bắc Kinh cho rằng, bản năng theo đuổi chân – thiện – mỹ của con

người là bẩm sinh, nhưng trong một vài tình huống đặc biệt cũng sẽ tiêu tan. Cảm động có thể khơi dậy tâm lý chân – thiện – mỹ của con người, khiến con người làm mọi việc vì lý tưởng tươi đẹp của mình.

Vì thế, muốn để trẻ học cách biết ơn, cha mẹ nên thông qua lời nói và hành vi của mình, bày tỏ sự cảm ơn chân thành với hành vi biết ơn của trẻ. Ví dụ, khi trẻ rót cho cha mẹ một cốc nước, cha mẹ nên nói: "Cảm ơn con". Câu nói cảm ơn này sẽ khiến trẻ cảm động, đồng thời nó giúp trẻ biết được thế nào là ân tình và sự báo đáp.

Nếu trẻ muốn làm một việc tốt

nhưng do thao tác không quen mà không làm được như ý hoặc vì sự việc quá nhỏ bé, trẻ chỉ nhận được một câu "cảm ơn" không thật lòng của cha mẹ, thì trẻ sẽ mất đi hứng thú làm việc tốt. Vì thế, sau khi trẻ làm việc tốt, bất kể là trẻ chủ động hay bị động, bất kể là trẻ có làm người khác hài lòng hay không, cha mẹ cũng phải để trẻ cảm thấy rằng "nhờ có mình ra tay giúp đỡ mà sự việc mới thuận lợi như vậy". Sự khẳng định chân thành của cha mẹ mới là động lực để trẻ quan tâm tới người khác.

11. Giúp trẻ học cách khiêm tốn

Ngày sinh nhật lần thứ 50 của Einstein, tất cả các tờ báo trên

khắp thế giới đều viết những bài báo về Einstein, ông cũng nhận được vài giỏ thư chúc mừng từ khắp các nơi trên thế giới gửi đến.

Cậu con trai 9 tuổi của Einstein hỏi ông: "Bố ơi, vì sao bố lại nổi tiếng như vậy?"

Einstein cười ha ha, nói với con trai: "Con nhìn này, khi con bỏ cánh cứng bò trên mặt cầu, nó không hề biết đường mà nó đi cong hay thẳng. Còn bố thì ngược lại, bố may mắn nhận ra điểm này".

Einstein chính là một người khiêm tốn như thế, danh tiếng càng lớn, ông càng khiêm tốn.

Thực tế cũng như vậy, không một ai có tư cách để kiêu ngạo.

Bởi vì bất cứ một người nào, cho dù có trình độ rất uyên thâm về một mặt nào đó cũng không thể chứng tỏ người đó đã hoàn toàn tinh thông, nghiên cứu được hết thấy. "Cuộc đời hữu hạn, kiến thức vô cùng", bất kỳ một môn học nào cũng có bầu trời mênh mông vô tận. Vì thế, không ai có thể cho rằng mình đã đạt tới ranh giới cao nhất mà dừng bước. Nếu như vậy thì người đó sẽ nhanh chóng bị bạn đồng hành đuổi kịp, bị người sau vượt lên.

Khiêm tốn chính là một thái độ như vậy, hàm ý mà nó tượng trưng là "khiêm nhượng không tự mãn". Chỉ có người khiêm tốn mới có thể nhận thức bản thân một cách đúng

đần và không ngừng tiến bộ.

Có lẽ bạn sẽ cho rằng, khiêm tốn thì phải chờ đến lúc con trở thành thiếu niên thì mới cần bồi dưỡng, còn trẻ con thì cần bản không cần phải có phẩm chất này. Nghĩ như vậy thì hoàn toàn sai lầm. trẻ từ lúc cất tiếng khóc chào đời đã bắt đầu học cách khiêm tốn rồi, phẩm chất khiêm tốn sẽ hỗ trợ cho sự phát triển các khả năng của trẻ. Nhưng nếu muốn có những đứa con ngoan biết khiêm tốn, cha mẹ phải chú ý phương pháp giáo dục của mình, bồi dưỡng một cách cẩn thận.

(1) Để trẻ nhận thức được sự nguy hại của tính kiêu ngạo

Nói một cách đơn giản, kiêu ngạo là tâm lý tự thỏa mãn. Nó giống như một cái bẫy, một khi rơi xuống mà không kịp thời nhảy ra thì sẽ mất đi khả năng nhìn rõ bản thân và người khác một cách thật sự khách quan, còn có thể nảy sinh tâm lý đáng sợ khác như đổ ky... Đồng thời, người kiêu ngạo rất khó giữ được bạn, chắc chắn sẽ phải cô đơn. Như vậy thì một người kiêu ngạo rất khó thành công và hạnh phúc.

Trẻ chưa nhận thức đầy đủ về thế giới, trình độ kiến thức cũng rất có hạn, vì thế rất dễ nảy sinh tâm lý kiêu ngạo tự mãn. Vì thành tích học tập tốt hoặc vì sở trường nào đó thường xuyên nhận được sự biểu dương của cha mẹ và thầy

cô, nên trẻ bắt đầu dương dương tự đắc, nảy sinh tâm lý kiêu ngạo, vì thế mà phóng đại ưu điểm của mình, không nhìn thấy vấn đề còn tồn tại, coi người khác không ra gì. Trong cảm giác ưu việt mù quáng này, trẻ sẽ dần dần rơi lỏng yêu cầu với bản thân, từ đó dẫn tới thành tích sa sút, biểu hiện cũng không ưu tú nữa.

Với những trẻ có thái độ kiêu ngạo, cha mẹ nên để trẻ nhận thức được rằng, kiêu ngạo là chướng ngại vật cho sự trưởng thành lành mạnh, cần để trẻ nhận thức đúng đắn sự nguy hại của kiêu ngạo và từng bước khắc phục.

Biểu hiện kiêu ngạo thường

thấy nhất là tự khen mình. Dĩ nhiên còn có những tâm lý kiêu ngạo dễ dàng phát hiện khác nữa, khi đánh giá tính cách và phẩm chất đạo đức của trẻ, cha mẹ cũng phải chú ý.

*** Kiểu "đa zi năng"**

Có một số trẻ học kiến thức mới rất nhanh nhưng khi trẻ học được một chút, cảm thấy mình đã hiểu rồi thì bắt đầu thỏa mãn, cho rằng học đến đây là đủ rồi. Thực ra rất nhiều kiến thức đều phải từng bước đi sâu và không ngừng đào sâu, thái độ không đi sâu nghiên cứu sẽ chỉ khiến trẻ có kiến thức nửa vời, cuối cùng trở thành "người vạn năng" cái gì cũng biết một ít nhưng lại chẳng biết gì cả.

*** Kiểu "tàm tạm"**

Có một số trẻ quen với việc để mình ở trạng thái "tàm tạm", học đến mức khá ở lớp, liền cảm thấy thế đã tàm tạm rồi, có thể nghỉ ngơi. Tâm lý tự mãn này có lẽ sẽ khiến rất nhiều trẻ mất đi động lực và cơ hội tiến bộ.

*** Kiểu "tự cho mình là đúng"**

Còn có một số trẻ kiêu ngạo một số thứ vốn không đáng để kiêu ngạo, ví dụ bản lĩnh đánh nhau, kỹ năng quay cóp, bản lĩnh ăn cắp... Những đứa trẻ như thế này thiếu quan niệm thiện ác cơ bản, càng cần cha mẹ chú ý và quản giáo.

(2) Giúp trẻ nhận thức bản

thân một cách toàn diện

Với môn mỹ thuật, Lương có một số tài năng thiên bẩm, cậu luôn học các nội dung mà thầy giáo giảng rất nhanh, vì thế thường xuyên được thầy giáo khen.

Dần dần, tâm lý kiêu ngạo của Lương cũng bộc lộ. Cậu thường xuyên nói bạn này vẽ không đẹp, bạn kia vẽ không đúng. Có lúc, thầy giáo nhẹ nhàng phê bình bức tranh của cậu vài lời, cậu liền nổi nóng không vẽ tranh nữa.

Lương nảy sinh tâm lý kiêu ngạo là vì cậu có một số năng khiếu hội họa, được thầy giáo biểu dương, cảm thấy rất hãnh diện, không thể tiếp thu lời phê bình của thầy giáo. Nếu cứ

để mặc cho cậu phát triển như vậy thì Lương sẽ không có tiến bộ.

Với những trẻ có tâm lý kiêu ngạo, trước tiên cha mẹ nên phân tích căn nguyên kiêu ngạo của trẻ. Là thành tích học tập tương đối tốt, có năng khiếu về mặt nào đó hay là có sở trường vận động... Sau đó cha mẹ phải để trẻ nhận thức được rằng: Ưu điểm của trẻ chẳng qua chỉ thể hiện trong phạm vi rất nhỏ. Nếu đặt vào phạm vi lớn hơn thì trẻ sẽ mất đi ưu thế này. Thái độ đúng đắn là nên tích cực vươn lên chứ không phải kiêu ngạo.

Mặt khác, cha mẹ cũng phải để trẻ nhận thức khuyết điểm và thiếu sót của bản thân, để trẻ

hiếu ưu thế của mình chỉ là một mặt, những khuyết điểm và thiếu sót khác cũng cần nỗ lực bù đắp và cải thiện. Những bạn mà trẻ suốt ngày coi thường cũng có thể có một vài ưu điểm mà trẻ không có. từ đó để trẻ ý thức được rằng bản thân có một số ưu điểm cũng là rất bình thường, không thể lấy đó làm lý do để bản thân không nỗ lực vươn lên nữa.

Để mở rộng tầm lòng của trẻ, cha mẹ còn nên dẫn dắt trẻ bước ra khỏi cái vòng chật hẹp của mình, đưa trẻ tới những nơi rộng lớn hơn, hun đúc tình cảm của trẻ; để trẻ hiểu nhiều hơn về thành công và tài năng của những người nổi tiếng trong lịch sử, để kiến thức phong phú bồi dưỡng trẻ,

khiến trẻ biến kiêu ngạo thành động lực.

(3) Để trẻ trưởng thành trong những lời khen thích hợp

Vì sao trẻ kiêu ngạo mà không biết khiêm tốn? Chính vì trẻ nhận được quá nhiều lời biểu dương và khen ngợi, khen ngợi quá mức khiến trẻ bắt đầu tự mãn, nẩy sinh tâm lý kiêu ngạo, cho rằng mình là xuất sắc nhất. Vì thế, cha mẹ khen ngợi trẻ cũng phải có mức độ.

Xu hướng hiện nay là giáo dục kích lệ kỷ luật không nước mắt, thịnh hành kiểu nghĩ là: "Con ngoan là do khen mà ra". Mọi người cho rằng, nếu một mực phê bình và phủ định trẻ thì trẻ sẽ cho rằng mình chẳng

làm được việc gì, lâu dần, trẻ sẽ mất đi niềm tin và tinh thần vươn lên. Càng phê bình thì trẻ càng chán ghét, càng phản cảm, càng chối đổi, thậm chí "lành làm gáo vỡ làm muôi", "điếc không sợ súng". Đến lúc ấy thì chẳng có cách nào nữa cả.

Không khẳng định trẻ, không biểu dương trẻ quả thực không phải là cách hữu hiệu trong giáo dục, nhưng nếu làm ngược lại thì lại bước sang một phía cực đoạn khác, một mực khen ngợi trẻ, khen ngợi quá mức, lạm dụng lời khen cũng sẽ chỉ khiến trẻ kiêu ngạo tự mãn, không đánh giá bản thân một cách thực tế, từ đó không thể nhận thức bản thân.

Khen ngợi trẻ là cần thiết nhưng cũng cần có "mức độ", từ đó bồi dưỡng lòng tự tôn và sự tự tin cho trẻ, để trẻ có khả năng dũng cảm vươn lên, không ngừng vươn lên.

"Khen ngợi" không phải là nịnh hót, mà là khích lệ, cha mẹ nên tuân theo mấy nguyên tắc dưới đây.

*** Phải có tính mục đích**

Khen ngợi phải xây dựng trên sự nỗ lực và thành tích mà trẻ đạt được, phải có tính mục đích.

*** Phải cụ thể**

Khi biểu dương thành tích trẻ đạt được, phải chú trọng nhấn mạnh sự cố gắng của trẻ chứ

không phải là sự thông minh.

*** Phải chân thực**

Không được khen ngợi một cách tùy tiện, không mục đích; chẳng hạn như bất kỳ hành vi nào của trẻ cũng nói "tốt", "giỏi lắm"; không được nhân nhượng, nuông chiều, buông thả trẻ.

*** Kết hợp với phê bình**

Nếu chỉ một mực khen ngợi mà không bao giờ phê bình trẻ, cho dù lời khen được xây dựng trên mấy nguyên tắc kể trên thì vẫn sẽ khiến trẻ nghĩ rằng tất cả những lời nói và hành vi của mình, tất cả những gì mình làm đều đúng đắn, không sai. Như vậy sẽ mất đi hiệu quả của lời khen. Vì thế,

khi phát hiện ra thiếu sót của trẻ, cha mẹ cũng phải kịp thời chỉ ra, đồng thời giúp trẻ sửa chữa.

12. Phải làm thế nào khi trẻ Thích đánh nhau

Trẻ thích tụ tập chơi với nhau, nhưng tụ tập với nhau lại thường xuyên đánh nhau. Nhìn thấy trẻ có lúc đánh nhau rất quyết liệt, thậm chí động tay động chân, người lớn không biết phải quản giáo trẻ như thế nào: mắng trẻ không được đánh nhau lại sợ trẻ ảm ức, đặc biệt là khi trẻ bị ức hiếp; nhưng nếu mắng mỏ con người ta thì lại lo lắng là dung túng con của mình, hơn nữa xử lý không tốt còn khiến mâu thuẫn giữa bọn trẻ trở thành

mâu thuẫn của phụ huynh.

Đồng thời, vẫn còn một vấn đề nữa với phụ huynh là con của mình thích đánh nhau như vậy có phải là tính cách của trẻ có vấn đề? Rốt cuộc bọn trẻ làm sao vậy? Thực ra trẻ đánh nhau là hiện tượng rất bình thường, không phải những trẻ đánh nhau đều là "trẻ hư". Phần lớn người lớn đều đã từng nảy sinh xung đột thậm chí đánh nhau với người khác khi còn nhỏ, nhưng họ không hề biến thành "trẻ hư" trong tưởng tượng của mọi người. Qua đó có thể thấy, chỉ đơn thuần căn cứ vào "đánh nhau" thì không thể phán đoán phẩm chất đạo đức của trẻ.

Mặc dù như vậy nhưng cha mẹ

vẫn phải khống chế "sở thích" đánh nhau của trẻ, bởi khả năng công kích của con trai khá mạnh, nếu để mặc cho nó phát triển, sau này bước vào xã hội thì có thể chuyển hóa thành hành vi phạm tội. Vậy, rốt cuộc cha mẹ nên xử lý vấn đề trẻ "thích đánh nhau" như thế nào?

(1) Tạo ra môi Trường để trẻ giảm bớt hành vi công kích

Nó không có nghĩa là nói trẻ không được đánh nhau, đôi khi chuyện của trẻ chỉ có thể dựa vào "vũ lực" để giải quyết, đánh nhau cũng là biểu hiện trẻ duy trì tôn nghiêm và thứ vốn có của mình. Cha mẹ không thể đơn thuần dạy trẻ

"bị đánh không đánh lại, bị chửi không chửi lại", mà là trên cơ sở xây dựng ý thức cá nhân của trẻ để dẫn dắt chúng tự tìm phương pháp giải quyết một cách đúng đắn. Tiến hành giáo dục trẻ như thế nào, làm thế nào để trẻ nắm được vấn đề này là rất quan trọng.

Nhưng trước tiên, cha mẹ phải cố gắng giảm bớt tần suất đánh nhau của trẻ, tránh để trẻ nảy sinh tư duy quán tính bất cứ chuyện gì cũng chỉ có thể dựa vào "vũ lực" để giải quyết. Về điểm này, cha mẹ nên làm được hai mặt dưới đây.

*** Tạo ra môi trường không có lợi cho hành vi công kích của trẻ**

Khả năng bắt chước của trẻ rất tốt, trí tò mò cũng lớn, rất dễ bị ảnh hưởng từ môi trường xung quanh. Vì thế, cha mẹ phải chú ý tu dưỡng bản thân, không nói những lời mang tính công kích trước mặt trẻ, càng không được công kích người khác một cách sỗ sàng trước mặt trẻ, không được để trẻ xem phim có những cảnh bạo lực, chơi đồ chơi có khuynh hướng công kích.

*** Dạy trẻ biết cách giải tỏa cảm xúc của mình một cách đúng đắn**

Vì sao bọn trẻ lại đánh nhau? Thường là do cảm xúc tức giận, trở ngại, phiền muộn không được giải tỏa một cách hợp lý, trở thành dây dẫn đốt

cháy hành vi công kích. Vì thế, cha mẹ phải dạy trẻ biết cách giải tỏa, thông qua con đường thích hợp để giải tỏa phiền muộn và sự phẫn nộ của bản thân, cố gắng để hành vi công kích của trẻ giảm đến mức độ thấp nhất.

Ngoài ra, cha mẹ phải quan tâm và bảo vệ trẻ từ mọi mặt, bồi dưỡng tư tưởng tình cảm phong phú, sâu sắc cho trẻ. Còn có thể cùng trẻ thông qua nuôi các con vật nhỏ để bồi dưỡng lòng nhân từ và tình thương yêu cho trẻ.

(2) Xử lý vấn đề đánh nhau của trẻ một cách đúng đắn

Khi phát hiện trẻ đánh nhau, cha mẹ thường có mấy phản ứng sau: Không hỏi rõ nguyên

nhân, chỉ đơn giản ngăn cấm trẻ đánh nhau;

Không hỏi rõ trắng đen, đánh mắng trẻ để chứng tỏ sự công bằng của mình;

Dọa dẫm, mắng mỏ, đánh chửi đối phương để chứng tỏ cha mẹ trút giận thay con của mình;

Cãi nhau với cha mẹ đối phương, động tay động chân, gây bất hòa;

Thận trọng đối đãi, không tùy tiện đánh giá hành vi đánh nhau của trẻ, mà tìm hiểu nguyên nhân trẻ đánh nhau, tìm kiếm phương pháp giải quyết vấn đề.

Biểu hiện nào của cha mẹ là tốt

nhất? Chắc chắn là biểu hiện cuối cùng. Những biểu hiện trên đó, hoặc là sẽ gây ra sự bất mãn cho trẻ, hoặc là khơi dậy ngọn lửa đánh nhau của trẻ, hoặc là ảnh hưởng tới mối quan hệ giữa trẻ và người khác, đều là những lựa chọn không tốt.

Vì thế, trước tiên cha mẹ phải làm rõ nguyên nhân đánh nhau, để trẻ có quan niệm thị phi đúng đắn, sau khi phân tích nguyên nhân là con của mình không đúng, cha mẹ nên chỉ ra chỗ không đúng của trẻ, đồng thời tiến hành giáo dục, sau đó để trẻ xin lỗi đối phương.

Giả sử phân tích nguyên nhân là đối phương sai, cha mẹ cũng

nên chỉ đạo trẻ học cách xử lý vấn đề một cách đúng đắn: Nếu là xung đột nhỏ trong giao tiếp thông thường, có thể để trẻ áp dụng phương pháp nhẫn nhịn, không quan tâm, điều này hỗ trợ bồi dưỡng phẩm chất khiêm nhường, khoan dung cho trẻ; Nếu lợi ích của trẻ bị xâm phạm thì có thể để trẻ nói lý lẽ, kháng nghị đối phương; Nếu đối phương không biết lý lẽ, chuyên ức hiếp kẻ yếu thì hãy khích lệ trẻ quyết một phen với đối phương, để đối phương biết hậu quả khi ức hiếp người khác.

(3) Để trẻ "học cách" đánh nhau

Trẻ đánh nhau trong khi chơi

là một cách để điều chỉnh, giải quyết mâu thuẫn trong giao lưu tập thể. Thông qua quá trình không ngừng giải quyết mâu thuẫn này, trẻ học được cách kiên trì suy nghĩ độc lập, học được cách cạnh tranh, điều chỉnh, học được cách thể hiện bản thân một cách đúng mực, bồi dưỡng khả năng kiên nhẫn, không ngừng tăng thêm hiểu biết trong khi giao lưu với những đứa trẻ khác.

Vì thế, để trẻ đánh nhau một trận thì có sao?

Nếu hành vi đánh nhau của trẻ phát sinh trong giao tiếp thông thường, hơn nữa không phải là quá nghiêm trọng thì cha mẹ không nên can thiệp quá nhiều, làm một trọng tài

đứng cạnh quan sát, để trẻ tự giải quyết vấn đề. Đúng như một nhà tâm lý học đã nói: "Đánh nhau có thể tăng thêm kinh nghiệm trực tiếp khi bị đánh, hiểu được hiệu quả khác nhau khi biểu đạt bằng lời nói và cú đấm, khiến người được giáo dục trong lúc thao tác lặp lại giữa đánh và bị đánh có được mối liên kết hữu cơ giữa bạo lực và nỗi nhục".

Thông thường, trẻ 3 tuổi đánh nhau không hiểu nặng nhẹ, để tránh nguy hiểm thì cha mẹ nên tăng cường quản giáo.

trẻ 4 tuổi sức lực ngang nhau, có khả năng phán đoán và khả năng kiểm chế nhất định, thông thường không có nguy hiểm. Có điều, trong khi đánh

nhau mà sức mạnh khác biệt khá lớn thì người lớn phải can thiệp thích hợp, đóng vai trọng tài.

(4) Với trẻ đặc biệt thích đánh nhau thì cần phải quản thúc

Một số trẻ có thành tính đánh nhau, đặc biệt thích hành động, thích ỷ mạnh hiếp yếu. Với những trẻ như vậy, trước tiên cha mẹ phải tìm hiểu, kiểm điểm lại phương pháp giáo dục của mình xem đã đúng chưa.

Thông thường, trẻ thích công kích người khác là do những nguyên nhân sau: một là cha mẹ nuông chiều nên luôn coi mình là nhất, chuyện nhỏ nhặt cũng làm ầm lên, động

thủ với đối phương; hai là thiếu tình yêu của cha mẹ, không hình thành tâm lý tốt đẹp.

Với những trẻ như vậy, cha mẹ phải dẫn dắt đúng cách, tăng cường giáo dục. Nâng cao khả năng phân biệt đúng sai, đồng thời chú ý mối liên hệ tình cảm với trẻ, tạo tấm gương về hành vi tốt đẹp cho trẻ.

Nếu trẻ khó sửa đổi, xuất hiện hành vi công kích, cha mẹ có thể tiến hành "xử lý lạnh" với trẻ. "Xử lý lạnh" ở đây có nghĩa là tạm thời không quan tâm, dùng đó để "trừng phạt" hành vi công kích của trẻ. Ví dụ như nhốt trẻ trong phòng một mình, để trẻ suy nghĩ, kiểm điểm, cho đến khi trẻ bình tĩnh

trở lại. Lợi ích của phương pháp này là sẽ không cung cấp cho trẻ nguyên mẫu công kích.

Nói tóm lại, trẻ "đánh nhau" đúng mực là hành vi bình thường, cha mẹ không cần quá lo lắng, hãy thử làm một người đứng nhìn, để trẻ học cách giao lưu và chung sống với người khác trong đánh nhau. Nhưng với những trẻ đánh nhau thành thói quen, cha mẹ phải dạy dỗ nghiêm khắc, sửa đổi thói quen xấu này cho trẻ.

13. Không được để trẻ có tật nói tục

Bắt đầu từ lúc trẻ chào đời, cha mẹ đã lo lắng cho trẻ về sức khỏe, học tập, phẩm chất... Bỗng nhiên có một ngày, trẻ nói một câu "chửi bậy" lại

nói tục chỉ là vì cảm thấy thú vị, cố tình dùng nó để lấy lòng người lớn hoặc thể hiện bản thân. Nhưng cha mẹ cũng phải bắt đầu và kịp thời điều chỉnh thói quen nói tục của trẻ, tránh để thói quen này đi quá sâu, không dễ sửa đổi.

Vậy, làm thế nào để điều chỉnh thói quen nói tục cho trẻ? Một số cha mẹ thích dùng thủ đoạn đe nẹt, trừng phạt hoặc đánh trẻ. Mặc dù lúc ấy trẻ không thể nói nhưng những việc càng bị đe nẹt thì càng muốn làm. Vì thế, giải quyết vấn đề nói tục của trẻ, "chặn" không bằng "thông".

Trẻ nói tục là có nguyên nhân nhất định. Trước tiên, cha mẹ cần tìm ra những nguyên

khiến cha mẹ lo lắng, sợ rằng từ đó trẻ sẽ học thói xấu. Nhưng trên thực tế, cha mẹ không cần lo lắng và căng thẳng như vậy.

trẻ nói tục trước 3 tuổi thực ra chỉ là học vẹt, trẻ vẫn chưa hiểu tác dụng của nói tục; bắt đầu từ 4 tuổi, vì tiếp xúc với người và môi trường phức tạp, cho dù người nhà không nói tục thì trẻ cũng có thể thông qua người khác học nói tục. Có nhà giáo dục học cho rằng, 4 tuổi là thời kỳ đỉnh cao nói tục. Thông thường đến độ tuổi đi học thì sẽ tự kết thúc, có thể coi chúng là bản nhạc đệm nho nhỏ trong quá trình trưởng thành của trẻ.

Mặc dù khi trẻ mới bắt đầu học

nhân này, đồng thời tiến hành điều chỉnh một cách có mục đích. Dưới đây là những nguyên nhân thông thường khiến trẻ nói tục và phương pháp giải quyết.

(1) Bắt chước là bản tính của trẻ

Vào ngày sinh nhật, Bi nhận được một hộp đồ chơi. Thế là cậu bắt đầu học bố sửa chữa đồ đạc. Cậu ngồi lên chiếc ghế nhỏ của mình, gõ leng keng lộc cộc, chốc chốc lại dừng lại, nói một câu: "Mẹ kiếp, cái đồ lờm này!"

Rất rõ ràng, lời nói tục của Bi là học theo bố. trẻ thích nhất là bắt chước lời nói và hành vi của những người thân xung quanh. Những câu mà người

lớn vô tình "lỡ lời" đều sẽ khiến trẻ nhạy cảm nắm bắt được "từ mấu chốt", sau đó tăng cường vận dụng. Có không ít trẻ nói tục đều từ đó mà bắt đầu.

Nói về việc bắt chước hành vi, chưa chắc trẻ đã ý thức được mình nói tục, cha mẹ cũng chưa cần phải tìm hiểu mà nên kiểm điểm bản thân. Lời nói tục của trẻ do đâu mà có, từ đó chú ý tạo cho trẻ môi trường ngôn ngữ trong lành.

*** Nói những lời văn minh, lịch sự**

Nếu cha mẹ quen nói tục, trẻ nghe thường xuyên, quen tai, tự nhiên sẽ buột miệng nói ra. Vì thế trước tiên cha mẹ phải làm tốt bốn phận của mình, đóng tốt vai trò làm gương cho

trẻ, sử dụng ngôn ngữ văn minh, dẫn dắt trẻ một cách đúng đắn và tích cực.

*** Áp dụng phương pháp phòng ngừa nhất định**

Cha mẹ phải cố gắng tránh để trẻ tiếp xúc với môi trường ngôn ngữ không lành mạnh, để trẻ không nghe thấy lời nói tục, không học được nói tục; thận trọng lựa chọn các chương trình tivi, dẫn dắt trẻ chơi trò chơi văn minh, lành mạnh; để tăng cường khả năng miễn dịch cho trẻ, còn phải dạy trẻ phân biệt đúng sai, nói với trẻ rằng chửi người và nói tục là hành vi không văn minh; giúp trẻ lựa chọn những người bạn văn minh, biết lễ phép để giảm bớt cơ hội chửi

nhau.

(2) Trẻ dùng lời nói tục để giải tỏa tâm trạng

Trước quầy hàng đồ trẻ em ở bách hóa, một đứa trẻ 3 tuổi đòi mẹ mua cho mình một chiếc ô tô đồ chơi, nhưng mẹ không đồng ý. Thế là đứa trẻ liền tức giận, vừa giậm chân vừa hét lên với mẹ: "Mẹ là đồ con lợn!"

Hiện tượng này rất thường gặp trong cuộc sống. Khi ý muốn của trẻ không được thỏa mãn thì sẽ rất bức xúc. Thông thường, chúng sẽ dùng khả năng lớn nhất của mình để giải tỏa nỗi bất mãn trong lòng. Lúc ấy, chúng hiểu rất rõ mình đang nói gì. Chúng muốn dùng những lời nói tục

này để giải tỏa tâm trạng của mình.

Xuất hiện tình huống như thế, đặc biệt là trước đám đông hoặc trước mặt người khác, cha mẹ sẽ cảm thấy khó xử nhưng không thể vì đó mà mất bình tĩnh, phải học cách bình tĩnh để dẫn dắt suy nghĩ của trẻ một cách đúng đắn. Chẳng hạn trong ví dụ ở trên, mẹ hãy nói với trẻ: "Nếu mẹ là lợn, sau này chúng ta sẽ ở trong chuồng lợn hôi hám, sẽ không có chiếc giường nhỏ đẹp nữa, không có chiếc tủ đẹp nữa...". Đợi sau khi tâm trạng của trẻ bình tĩnh trở lại thì hãy nói với trẻ lý do không mua đồ chơi cho trẻ.

Nếu trẻ nói tục là để giải tỏa

tâm trạng của mình, cha mẹ có thể dùng phương pháp dưới đây để điều chỉnh.

*** Dạy trẻ phương thức bày tỏ cảm xúc đúng đắn**

Khi trẻ bình tĩnh, cha mẹ có thể nói với trẻ rằng, dùng lời nói tục để bày tỏ cảm xúc của mình là không đúng. Đồng thời dạy trẻ cách bày tỏ nỗi bất mãn trong lòng một cách đúng đắn, chẳng hạn nói: "Mẹ thật vô lý", "Con nghĩ mẹ không đúng"... sau đó nói ra lý do của mình. Khi tranh chấp với bạn khác, có thể nói: "Im mồm!", "Đi ra chỗ khác!", "Bạn vô lý, tôi rất khó chịu", hoặc là tức giận không bận tâm tới đối phương. Làm như thế có thể giải quyết vấn đề tốt hơn là chửi người

khác.

* Dẫn dắt trẻ đặt mình vào vị trí của người khác để suy nghĩ

Có một phụ huynh khi dẫn dắt trẻ sửa đổi khuyết điểm chửi người khác đã sử dụng phương pháp dưới đây.

Cô hỏi con: "Con có yêu mẹ không?"

Đứa trẻ không suy nghĩ mà trả lời ngay: "Có yêu".

"Nếu có người chửi mẹ, con sẽ làm thế nào?" "Con đi chửi họ!"

"Vậy con thường xuyên chửi mẹ người khác, người khác sẽ chửi mẹ con!" Đứa trẻ không nói được gì, cô nói: "Chửi mẹ người khác có nghĩa là chửi mẹ

mình. Sau này con muốn mẹ không bị chửi thì lúc tức người khác đừng chửi mẹ đối phương nữa. Khi tức giận, con nên..."

*** Tránh đối xử thô bạo với trẻ**

Có một số trẻ dùng cách chửi người khác để giải tỏa tâm trạng của mình cũng là học từ cha mẹ. Những cha mẹ này cho rằng chỉ khi trẻ phục tùng mình vô điều kiện thì mới có thể xây dựng được uy nghiêm của mình. Vì thế không cho phép trẻ mặc cả, từ chối mọi ý kiến của trẻ mà không biết rằng thực chất cũng là dạy trẻ đừng nói lý lẽ với người khác. Lâu dần, trẻ sẽ học cách dùng lời nói tục để "trấn áp" người khác, giải tỏa tâm trạng. Vì

thế, khi ở cạnh trẻ, cha mẹ phải kiềm chế cảm xúc của mình, bình đẳng giao lưu với trẻ, tránh sử dụng lời nói tục.

(3) Thỉnh Thoảng dùng từ không đúng

Một hôm, bà nội không tìm thấy chiếc kính lão. Khi bà đang tìm khắp nơi trong phòng thì Cường 4 tuổi ngồi trên sofa, lăm nhăm nói: "Bà đúng là đồ ngốc!" Câu nói này khiến mọi người vô cùng ngạc nhiên.

Thực ra, chưa chắc Cường đã biết "đồ ngốc" là một từ nghĩa xấu. Lúc ấy hãy thử hỏi suy nghĩ của trẻ: "Con nghĩ rằng đồ ngốc có nghĩa là gì?" Có thể Cường sẽ trả lời: "Bà nội suốt ngày không tìm thấy đồ..." Lúc

ấy, vấn đề rất rõ ràng, chỉ là Cường dùng từ không đúng. Khi đó nên nói với trẻ: "Thế thì con nên nói 'bà nội rất hay quên' mới đúng!" Nếu trẻ kiên quyết nói từ đó thì hãy nghiêm khắc nói với trẻ: "Nói bà như thế là không đúng".

Với những trẻ thỉnh thoảng nói tục, thỉnh thoảng dùng từ không đúng, cha mẹ nên làm như sau.

*** Không được cố tình trêu trẻ**

Đôi khi trẻ nói tục chỉ là thấy thú vị, bắt chước người khác, cố tình nói ra để lấy lòng người lớn hoặc thể hiện bản thân. Cha mẹ tuyệt đối không được cho thế là thú vị, cố tình trêu

trẻ hoặc cười lớn. Như thế sẽ chỉ khiến trẻ được cổ vũ tăng cường hành vi xấu, sau này sẽ nói nhiều hơn. Lúc ấy, cha mẹ nên nói với trẻ: "Câu nói này là câu chửi, không dễ nghe, con không được học", hoặc tỏ ra không vui, cảm thấy vô vị, sau vài lần như thế trẻ sẽ không còn hứng thú nữa.

*** Để trẻ thay từ khác, diễn đạt lại**

Năm Liêm học lớp hai, mẹ có một cách rất hay để đối phó với tật nói tục của cậu. Chỉ cần cậu nói tục, mẹ sẽ nghiêm khắc nói: "Câu nói này mẹ không thể chấp nhận được, con thay từ khác rồi nói lại đi!" Lâu dần, Liêm biết những câu nào nên nói, những câu nào

không nên nói, dần dần sửa đổi tật nói tục.

*** Áp dụng thái độ và phương pháp đúng đắn**

Nếu trẻ thường xuyên lặp đi lặp lại một số câu nói tục một cách rất hào hứng, cha mẹ nên nghiêm khắc nói với trẻ là những câu nói đó không văn minh, không dễ nghe, bố mẹ và tất cả mọi người đều không thích nghe. Đồng thời, cùng trẻ phân tích cách sử dụng những từ văn minh để bày tỏ được tư tưởng và tình cảm của mình.

Nếu sau khi cha mẹ kiên nhẫn khuyên nhủ mà trẻ vẫn có tâm trạng bất mãn hoặc cố tình nói tục, thì mọi người trong nhà có thể thống nhất hành động:

khi trẻ nói tục thì cố tình xa lánh trẻ, để mặc trẻ. Thông thường, sau khi bị lạnh nhạt, trẻ sẽ cảm thấy hành vi của mình khiến mọi người thất vọng, phản cảm và dần dần sửa đổi.

14. Nhìn nhận lòng đố kỵ của trẻ một cách đúng đắn

Có một câu chuyện ngụ ngôn của Ai Cập cổ được lưu truyền rộng rãi.

Một chú chim con nói với bố: "Bố ơi, nếu con có thể biến thành con người thì hạnh phúc biết bao!"

Bố đáp: "Con à, con người không hạnh phúc như chúng ta". Chú chim hỏi: "Vì sao ạ?"

Bố nói: "Bởi vì trong tim họ đều cắm một cái gai. Cái gai này lúc nào cũng gây vò họ. Sao họ có thể hạnh phúc được? Con không nghe thấy họ thường xuyên nói 'nếu tôi là một chú chim nhỏ' thì tốt biết bao sao".

Chú chim không hiểu: "Cái gai ấy tên là gì ạ?" Bố đáp: "Đố kị!"

Đố kị là một cảm xúc tiêu cực, cũng là bản tính bẩm sinh của con người. Xét từ góc độ tâm lý học, đố kị là trạng thái phức tạp do nhiều cảm xúc tạo thành như bực tức, hờn hăng, xấu hổ, phẫn nộ, oán hận... nảy sinh khi thấy người khác vượt trội hơn mình về phẩm chất, địa vị, tiền bạc, danh dự..., là một hiện tượng tâm lý bình

của lòng đố kỵ ở trẻ có mấy nhân tố dưới đây.

*** Ảnh hưởng từ môi trường**

Nếu ở nhà hoặc ở trường, những người mà trẻ tiếp xúc xảy ra những chuyện như nghi kỵ lẫn nhau, coi thường nhau, thường xuyên hạ thấp người khác, bàn luận về chuyện của người khác thì vô hình trung sẽ ảnh hưởng tới tâm lý của trẻ.

*** Phương thức giáo dục không đúng đắn**

Có cha mẹ thích dùng phương pháp giáo dục so sánh sai lầm để kích thích trẻ. Ví dụ nói với con: "Con nhìn kia, thành tích của con không bằng bạn A!" hoặc là "Bạn A biết dọn vệ sinh

thường.

Mặc dù ai cũng có lòng đổ ky, đổ ky ở mức nhẹ không có hại với sự phát triển của con người, khi được khơi thông và cảm hóa thích hợp, lòng đổ ky sẽ thúc đẩy ý chí vươn lên, thúc đẩy sự phát triển và trưởng thành của cá nhân; tuy nhiên, với trẻ nhỏ, chúng thiếu khả năng kiểm chế lòng đổ ky, khi để mặc cho tâm lý đổ ky phát triển thì sẽ hình thành tính cách không tốt, nghiêm trọng hơn sẽ phát sinh những sự việc không tốt.

Muốn giúp trẻ khơi thông và khống chế lòng đổ ky, trước tiên cha mẹ nên hiểu nguyên nhân làm nảy sinh tâm lý đổ ky. Thông thường, sự nảy sinh

rồi, con chẳng biết làm gì cả, chỉ biết ăn thôi!". Những phương pháp này rất dễ khiến trẻ nảy sinh tâm lý tự ti, ban đầu là không phục, sau đó biến thành đổ ky.

*** Trẻ muốn có được sự quan tâm chú ý**

Có một số trẻ có khả năng rất giỏi về một mặt hoặc vài mặt nào đó nhưng có một số mặt không bằng những trẻ khác. Chúng quen với việc nhận được sự "chú trọng" và "quan tâm chú ý" của thầy cô và cha mẹ, vì thế chúng nảy sinh lòng đổ ky với những bạn giỏi hơn mình về một vài mặt nào đó.

Trên đây là những nguyên nhân làm nảy sinh lòng đổ ky thường gặp, cha mẹ có thể

xuất phát từ những mặt này, áp dụng những phương pháp dưới đây để điều chỉnh tâm lý đổ kỵ của trẻ.

(1) Không làm những ông bố bà mẹ "Thích nói này nọ, bàn chuyện thị phi"

Về căn bản, sự nảy sinh tâm lý và hành vi đổ kỵ của trẻ là do nhân tố tiêu cực của bản thân trẻ và nhân tố tiêu cực từ môi trường bên ngoài ảnh hưởng và tác động lẫn nhau mà thành.

Trong đó, ảnh hưởng từ môi trường gia đình là lớn nhất. Lời nói và hành vi của cha mẹ luôn là đề tài để trẻ bắt chước, mô phỏng. Nếu trẻ lớn lên trong môi trường mà cha mẹ thích nói này nói nọ, so sánh

thị phi thì vô hình trung sẽ khiến trẻ học theo.

Vì thế, cha mẹ nên để trẻ hiểu rằng, mỗi người đều có ưu điểm và khuyết điểm của mình, học ưu điểm của người khác, không tùy tiện phê bình khuyết điểm của người khác. Cha mẹ nên xây dựng một không khí đoàn kết thân ái, tôn trọng lẫn nhau, khiêm tốn nhường nhịn trong gia đình. Đây là cơ sở quan trọng để phòng ngừa và điều chỉnh tâm lý đổ kỵ của trẻ.

(2) Đánh giá trẻ một cách đúng đắn

Trẻ luôn có tâm lý thích được biểu dương và khích lệ. Biểu dương đúng mực có thể củng cố ưu điểm của trẻ, tăng cường

sự tự tin cho chúng, thúc đẩy chúng không ngừng học hành tiến bộ. Nếu biểu dương không đúng hoặc biểu dương quá mức sẽ khiến trẻ kiêu ngạo, từ đó coi thường người khác, cho rằng chỉ có mình là giỏi nhất, người khác đều không bằng mình.

Có lẽ có một số cha mẹ không để ý, một câu khen ngợi vô tư của bạn hoặc một nụ cười và động tác khi nói về đứa trẻ khác đều sẽ khiến trẻ hiểu là "cha mẹ đang so sánh", đặc biệt là khi con của bạn không giỏi về một mặt nào đó, chúng càng dễ dàng cảm thấy đổ kỵ với những đứa trẻ giỏi hơn mình. Vì thế, cho dù là biểu dương hay khích lệ thì cha mẹ đều phải cố gắng không được

so sánh trẻ với người khác một cách vô nghĩa.

Khi trẻ thể hiện lòng đổ kỵ, cha mẹ không được phê bình và chỉ trích một cách nghiêm khắc, càng không được châm chọc. Bởi vì như thế chỉ khiến trẻ mất đi lòng tự trọng, nghiêm trọng hơn là rơi vào nỗi đau khổ của lòng đổ kỵ.

(3) Giúp trẻ xây dựng niềm tin

Những trẻ thiếu tự tin, chúng càng chú ý đến điểm yếu của mình, cảm giác kém cỏi hơn người khác, như thế càng kích thích tâm lý đổ kỵ của chúng. Với những đứa trẻ như vậy, tình yêu, sự khen ngợi và thấu hiểu của cha mẹ là phương thuốc hữu hiệu nhất để khắc

phục sự tự ti, từ đó loại bỏ tâm lý đổ ky.

Vì thế, cha mẹ phải giúp trẻ xây dựng niềm tin, để trẻ biết mình cũng có ưu điểm, cũng có quyền để kiêu hãnh. Cha mẹ phải khích lệ và biểu dương ưu thế của trẻ, chú ý tới sự tiến bộ của chúng. Mỗi khi trẻ giải quyết được một vấn đề, cho dù chỉ là một phép tính thì cũng nên để trẻ biết là cha mẹ đã thấy và tự hào về con. Khi trẻ cảm thấy tự hào về bản thân thì chúng sẽ càng dễ dàng tiếp nhận việc người khác nhận được nhiều sự quan tâm chú ý hơn mình về một vài mặt nào đó.

Nếu cha mẹ phát hiện con mình không bằng những đứa

trẻ khác về một vài mặt nào đó, không được chỉ trích trẻ là không bằng người khác mà nên giúp trẻ nâng cao khả năng về mặt đó. Nếu có điều kiện, cha mẹ còn có thể nhờ đứa trẻ giỏi hơn giúp đỡ con của mình làm tốt một vài việc. Như thế không những có thể nâng cao khả năng của trẻ mà sự giúp đỡ chân thành giữa bọn trẻ cũng là phương thuốc khắc phục tâm lý đổ kỵ.

(4) Chuyển hướng chú ý và mục tiêu quan tâm của trẻ

Có lẽ, bạn rất khó dập tắt lòng đổ kỵ chốc chốc lại nảy sinh của trẻ. Nhưng bạn hoàn toàn có thể áp dụng một vài phương pháp để chuyển hướng chú ý của trẻ, để lòng

đồ kỵ chuyển hóa thành động lực kích thích trẻ vươn lên.

Một học sinh lớp một vô cùng đồ kỵ với những chiếc ô tô đồ chơi mà bạn cùng bàn thu thập được, cậu "nói lung tung" với mẹ: "Nhất định là thằng nhóc đó ăn trộm ô tô của người khác, nếu không nó không thể có nhiều như vậy

được!" Sau khi nghe xong lời cậu nói, mẹ liền nói với cậu: "Nếu con không dùng tiền tiêu vặt bữa bãi thì cũng có thể mua được rất nhiều ô tô đồ chơi".

Không ngờ sau khi nghe xong câu đó, cậu đã thay đổi được tật xấu tiêu tiền bữa bãi, dùng tiền tiết kiệm được mua hết chiếc ô tô đồ chơi này đến

chiếc khác. Lúc ấy, cậu không còn vì người khác có ô tô đồ chơi mà đố kỵ nữa.

(5) Dẫn dắt trẻ xây dựng ý thức cạnh tranh đúng đắn

Những trẻ có tâm lý đố kỵ thường là lòng tự trọng cao, tính sĩ diện lớn, có tính cách hiếu thắng. Cha mẹ có thể tận dụng tính sĩ diện và lòng tự trọng của trẻ một cách thích hợp để khơi dậy ý thức cạnh tranh của trẻ, để chúng có thể tích cực nỗ lực vượt qua người khác.

Cạnh tranh là xây dựng thành tích của mình trên cơ sở nỗ lực, còn đố kỵ là xây dựng thành công của mình trên cơ sở thất bại của người khác. Đây là sự khác biệt cơ bản về tâm lý

giữa cạnh tranh và đổ kỵ. Cha mẹ nhất định phải dẫn dắt và giáo dục trẻ một cách đúng đắn, xây dựng ý thức cạnh tranh đúng đắn cho trẻ, nói với trẻ cạnh tranh là để tìm ra sự khác biệt, lấy mạnh bù yếu, từ đó tiến bộ nhanh hơn, không được dùng thủ đoạn không chính đáng, không vinh quanh để giành chiến thắng trong cạnh tranh. Cha mẹ phải dẫn dắt tính hiếu thắng của trẻ theo hướng tích cực.

Trẻ có thể khắc phục lòng đổ kỵ và có được tính cạnh tranh chính đáng là kỳ vọng của cha mẹ, cũng là yêu cầu với trẻ về sự phát triển trong tương lai. Biết cách xử lý quan hệ giao tiếp, cùng phát triển và tiến bộ trong cạnh tranh, là kỳ vọng

thiết tha nhất của cha mẹ với trẻ. Bởi vì tương lai phía trước khốc liệt hơn, khó khăn hơn đang chờ trẻ. Nếu ngay cả cạnh tranh với người khác còn không xử lý tốt thì sao có thể tham gia vào sự cạnh tranh rộng lớn hơn?

15. Dạy trẻ hiếu kính với cha mẹ

Trung Quốc có một câu cổ ngữ: "bách thiện hiếu vi tiên", ý nói là, hiếu kính người trên là phẩm chất đạo đức tốt đẹp, cùng là tiền đề của các phẩm chất đạo đức khác, nên từ xưa tới nay luôn được mọi người đề xướng và ca tụng.

Tuy nhiên, mọi người thường thấy, phẩm chất "hiếu kính" tốt đẹp này rất ít xuất hiện ở

con một: trẻ ăn cơm xong chạy đi chơi, bỏ lại cha mẹ ở đó thu dọn bát đũa; trong nhà có đồ ăn ngon, cha mẹ đều nhường con nếm trước, còn trẻ rất ít khi chủ động mời cha mẹ ăn trước; một khi trẻ bị ốm, cha mẹ liền bận trước bận sau, chăm sóc chu đáo, còn khi cha mẹ không khỏe, trẻ rất ít khi hỏi thăm. Tất cả những điều đó đều rất đáng lo ngại.

Để trẻ học cách hiếu kính với cha mẹ từ nhỏ không đơn giản là vấn đề đạo đức mà còn quyết định sự trưởng thành và phát triển của trẻ sau này. Lúc ở nhà, trẻ có thể đối xử với cha mẹ và người thân bằng tình cảm tốt đẹp thì mới có thể dễ dàng chuyển hướng tình cảm này sang người khác; ở trường

tôn kính thầy cô, yêu quý bạn bè; bước vào xã hội biết giúp đỡ người khác, xây dựng quan hệ tốt đẹp với đồng nghiệp, bạn bè...

Thật khó để một người không biết hiếu kính với cha mẹ mà lại có thể biết cách hiếu và tôn trọng người khác. Nếu một người ngay cả việc hiếu kính cha mẹ, báo đáp ơn dưỡng dục cũng không làm được thì ai còn tin người đó? Ai muốn giao lưu với người đó?

Hình thành thói quen là một quá trình lâu dài, bồi dưỡng thói quen tôn kính người trên, hiếu kính với cha mẹ phải bắt đầu từ nhỏ.

(1) Xây dựng quan hệ gia đình có Trên có dưới một

cách hợp lý

Quan hệ này khác với chế độ gia đình phong kiến. "Hợp lý" ở đây là chỉ tất cả các thành viên trong gia đình dân chủ và bình đẳng. Cha mẹ phải tôn trọng nhân cách độc lập của trẻ, cố gắng làm việc căn cứ vào mong muốn hợp lý của chúng. Đồng thời, gia đình lại là một chỉnh thể, không thể mạnh ai nấy làm mà phải có người lãnh đạo, quản lý chỉ đạo cuộc sống của toàn thể các thành viên.

Là trụ cột của kinh tế gia đình, thêm vào đó là kinh nghiệm xã hội phong phú, cha mẹ chiếm vị trí quan trọng, nên trở thành hạt nhân và người chủ của gia đình. Con cái nên học tập và sinh hoạt dưới sự chỉ

đạo và giúp đỡ của cha mẹ.

Việc xây dựng quan hệ gia đình như thế là vô cùng cần thiết, bởi vì trong rất nhiều gia đình, trẻ trở thành "trung tâm", "cậu ấm" trong gia đình, còn cha

mẹ thì biến thành người hầu chạy quanh trẻ. Điều này chính là cơ sở để trẻ hình thành tính cách luôn coi mình là trung tâm, như thế làm sao có thể bồi dưỡng thói quen tốt hiếu kính với cha mẹ?

Vì thế, trước tiên cha mẹ phải để trẻ hiểu mối quan hệ giữa mình và cha mẹ, biết được vai trò và địa vị của cha mẹ trong gia đình chứ không được đảo lộn vị trí, không phân trên dưới, để mặc cho trẻ làm

vương làm tướng trong nhà.

(2) Để trẻ hiểu nỗi vất vả của cha mẹ

Hiện nay không ít trẻ không biết tình hình công việc của cha mẹ, càng không biết tiền ở đâu ra, chỉ biết đòi hỏi, cho rằng cha mẹ nuôi con ăn ngon, mặc đẹp là lẽ hiển nhiên. Những đứa trẻ như vậy sẽ không thể hiểu kính với cha mẹ từ tận đáy lòng.

Vì thế, cha mẹ nên có ý thức nói với trẻ về tình hình thu nhập và công việc của mình ở bên ngoài, để trẻ hiểu là kiếm tiền không dễ dàng. Ngoài ra cha mẹ cũng phải để trẻ tham gia vào một vài công việc nhà nhất định, để trẻ biết phải qua một nhọc và gian khổ thì mới

dần trân trọng cuộc sống của mình, cảm kích và kính trọng cha mẹ từ tận đáy lòng.

Mạnh rất yêu cha mẹ nhưng chưa bao giờ biết thương cha mẹ, lúc nào cũng đòi cái này đòi cái kia, bướng bỉnh, không bao giờ quan tâm và thông cảm cho cha mẹ. Vì thế, cha mẹ cảm thấy rất buồn. Họ quyết định bắt đầu bồi dưỡng ý thức "hiếu kính" cho Mạnh từ những chuyện nhỏ.

Hôm ấy, đột nhiên Mạnh nổi hứng muốn thử giặt quần áo, mẹ vui vẻ đồng ý. Lần đầu tiên giặt quần áo, Mạnh giặt rất vất vả, trán lấm tấm mồ hôi, cánh tay cũng mỏi nhừ.

Giặt quần áo xong, cậu tò mò hỏi mẹ: "Mẹ ơi, bình thường

mẹ giặt quần áo cho con và bố đều mệt thế này ạ?" Mẹ đáp: "Đúng vậy, mặc dù mẹ rất khỏe nhưng mỗi lần giặt nhiều quần áo bản thế này cũng rất mệt".

Mạnh như hiểu ra điều gì đó: "Mẹ ơi, bây giờ con đã lớn rồi, sau này quần áo của con để con tự giặt".

Nghe câu nói ấy, mẹ vui sướng khôn xiết, liền khen cậu: "Con đã hiểu chuyện rồi, biết thương mẹ rồi". Nghe lời khen của mẹ, cậu càng vui hơn.

Về sau, Mạnh trở nên hiểu chuyện hơn, không những kiên trì tự giặt quần áo mà còn chủ động giúp cha mẹ làm việc nhà. Cậu cũng biết thương cha mẹ hơn.

(3) Dạy trẻ biết yêu và biết ơn

Trong phần lớn các gia đình hiện nay, thường có tình trạng khi có đồ ăn ngon, cha mẹ đều nhường cho con ăn thoải mái, con muốn mua đồ chơi thì cố gắng mua cho; bất kỳ yêu cầu nào của con cũng đều cố gắng thỏa mãn, cha mẹ tình nguyện hi sinh tất cả vì con; vì muốn trẻ có thể học tập chăm chỉ mà không bắt trẻ làm bất cứ việc gì.

Những đứa trẻ được giáo dục bằng phương pháp này không thể thật sự thông cảm, đồng cảm, yêu thương người khác, nói chi đến đạo hiếu được?

Có một lần, Ân đang học trên lớp, đột nhiên đau bụng, toàn

thân lạnh toát mồ hôi, mặt tái nhợt. Thấy giáo thấy vậy, vội vàng gọi điện thoại cho mẹ cậu.

Sau khi biết chuyện, mẹ vô cùng lo lắng, vốn dĩ phải mất 30 phút nhưng chỉ mất 20 phút mẹ đã đến trường, mẹ vội vàng đưa Ân vào bệnh viện. Nhìn mẹ chạy lên chạy xuống tìm bác sĩ rồi lại lấy thuốc, bận rộn đến toát mồ hôi, Ân vô cùng cảm động trước tình thân ấm áp ấy, cậu sà vào lòng mẹ nói "Con cảm ơn mẹ".

Hai mắt mẹ bỗng đỏ hoe.

Lòng biết ơn là nền tảng của sự hiếu thuận, muốn trẻ có lòng hiếu thuận thì trước tiên nên để trẻ có tình yêu và lòng biết ơn.

Cha mẹ nên có ý thức để trẻ hiểu được nỗi vất vả của mình, hiểu được rằng kiếm tiền nuôi gia đình không dễ dàng, hiểu được tình cảm mà cha mẹ dành cho con cái, hiểu được rằng cha mẹ cũng cần sự quan tâm và tình yêu của con. Vì thế, cha mẹ phải bắt đầu từ những chi tiết nhỏ để cảm nhiễm trẻ, dạy trẻ biết yêu, biết đồng cảm, biết thông cảm và thương xót. Như thế trẻ mới học được cách thấu hiểu cha mẹ, mới hiểu được rằng mỗi người đều có quyền được vui vẻ và hạnh phúc; mỗi người không nên chỉ biết đến nhu cầu và nguyện vọng của mình mà còn nên nghĩ đến cha mẹ và người thân, học cách yêu thương và biết ơn.

(4) Làm gương hiếu thảo cho trẻ

Thái độ của cha mẹ với người bề trên sẽ ảnh hưởng trực tiếp tới thái độ và hành vi của trẻ. Có một số cha mẹ yêu cầu trẻ hiếu kính mình nhưng mình thì lại lạnh nhạt thậm chí ngược đãi người bề trên. Đó chính là thái độ không tôn trọng người trên, như thế mà giáo dục lòng hiếu thảo cho con cái thì chắc chắn sẽ không hiệu quả.

Có một câu chuyện cổ xưa rất đáng để học hỏi.

Có một đôi vợ chồng trung niên rất bất hiếu với cha mẹ già yếu, họ tống ông bà lão vào một căn phòng nhỏ cũ nát. Cha mẹ đã già, tay chân loạn

choạng, mấy lần làm vỡ bát, đôi vợ chồng nọ liền mua bát gỗ cho cha mẹ dùng.

Một hôm, cặp vợ chồng này nhìn thấy đứa con trai của mình đang khắc một tấm gỗ, liền hỏi con đang làm gì. Đứa trẻ đáp: "Làm bát gỗ ạ, để sau này cha mẹ già sẽ dùng".

Lúc ấy, cặp vợ chồng này mới chợt bừng tỉnh. Họ đón ông bà lão vào nhà chính ở cùng với mình, vứt chiếc bát gỗ kia đi, lấy những thứ ngon nhất trong nhà cho cha mẹ ăn. Vì thế con trai cũng thay đổi thái độ với họ, từ đó ba thế hệ trong gia đình sống cuộc sống hòa thuận.

Lòng hiếu thảo vốn được hình thành do các thế hệ trước ra

sức lưu giữ và truyền đạt lại cho thế hệ sau, qua tấm gương của mình. Vì thế, cha mẹ không những phải quản thật tốt gia đình nhỏ của mình mà còn phải không quên chăm sóc cha mẹ già yếu, làm hết trách nhiệm và nghĩa vụ của những người con. Như thế lâu dần, trẻ bị ảnh hưởng, cũng dần hình thành thói quen tốt là tôn kính người trên, hiếu kính với cha mẹ.

Chương 5

**EQ CAO SẼ
LÀM NÊN
TƯƠNG LAI
THÀNH
CÔNG CHO
CON TRAI**

Trường đại học Rutgers của Mỹ đã từng tiến hành một cuộc điều tra, đối tượng là 188 lãnh đạo của các công ty lớn xuyên quốc

gia. Kết luận cuối cùng là: IQ, kỹ năng và EQ là ba yếu tố quan trọng cho thành công của những nhà lãnh đạo này. Qua đó có thể thấy, thành công của một người luôn có liên quan vô cùng mật thiết tới EQ bao gồm các nhân tố như: "ng nghiêm khắc tuân thủ kỷ luật", "tự quản lý và khống chế", "chung sống thân thiện với người khác"....

1. Dạy trẻ nắm được các kỹ năng giao tiếp

Ở trường mầm non, Hải Anh chơi với ai cũng không được lâu, thường là ban đầu cả hai chơi rất vui vẻ, nhưng được một lúc là lại bắt đầu xích mích. Cho dù là chơi với các bạn có tính tình ôn hòa dễ chịu hay với các

bạn thích làm âm ỉ, thì kết quả cuối cùng đều là không vui vẻ.

Dần dần, không ai muốn chơi với Hải Anh nữa. Hải Anh bị mọi người cô lập. Vì thế, mẹ đã từng nhiều lần dạy Hải Anh, bảo cậu phải chung sống hòa thuận với mọi người, nhưng Hải Anh ám ức nói: "Con không làm sai gì cả nhưng bọn họ không chơi với con. Con còn biết làm thế nào đây!"

Trong quá trình chơi đùa với các bạn, trẻ cãi nhau, khóc lóc hay tươi cười đều là bình thường, thỉnh thoảng một hai lần cũng không sao; tuy nhiên, nếu tình trạng đó kéo dài thì chúng tỏ phương thức giao tiếp của trẻ có vấn đề, cha mẹ phải chú trọng.

Trong tất cả các kỹ năng của trẻ, khả năng chung sống với người khác có mối liên hệ vô cùng quan trọng tới thành công và chất lượng cuộc sống sau này. Đúng như tổng thống Mỹ Roosevelt đã từng nói: "Trong công thức thành công, một nhân tố quan trọng nhất là chung sống với người khác". trẻ muốn tìm hiểu, làm quen và phát triển trong xã hội, muốn có nhiều thành tựu thì buộc phải giao lưu với người khác.

Mặc dù giao lưu với người khác là một bản năng để con người sinh tồn và trưởng thành, nhưng cùng với sự lớn lên của trẻ, chỉ dựa vào phương thức giao tiếp xuất phát từ bản năng ấy là không đủ. Nếu

trong quá trình trưởng thành của trẻ, tương tác giao tiếp không thể phát triển theo hướng đúng đắn thì sẽ xuất hiện các hành vi: bướng bỉnh, tự coi mình là trung tâm, không hòa đồng, bá đạo, có tính công kích... Những đứa trẻ như thế sẽ không được chào đón, rất khó có mối tương giao tốt đẹp, vì thế sẽ mất đi cảm giác tin tưởng và cảm giác an toàn giữa mình với người khác, nhu cầu cơ bản là yêu và tôn trọng cũng không được thỏa mãn. Những trẻ như vậy rất dễ bị chứng rối loạn cảm xúc, còn có thể có vấn đề về sức khỏe sinh lý, thậm chí ảnh hưởng tới sự phát triển của nhân cách và khả năng thích ứng với cuộc sống xã hội trong tương lai.

Những khả năng, thói quen mang lại thành công cả đời cho trẻ cơ bản đều được bồi dưỡng từ khi trẻ còn nhỏ, khả năng giao tiếp cũng nằm trong số đó. Những cậu bé biết chào hỏi người khác từ nhỏ sau này lớn lên sẽ biết cách làm thế nào để kết bạn với người lạ; những cậu bé biết kỹ năng giao tiếp với người khác sau này lớn lên có thể thu hút được nhiều bạn hơn; những cậu bé nhân duyên tốt từ nhỏ sau này lớn lên sẽ càng có nhiều trợ thủ trong cuộc sống, trong sự nghiệp...

Trong việc bồi dưỡng khả năng giao tiếp của trẻ, vai trò của cha mẹ là vô cùng quan trọng. Dưới đây cung cấp một số gợi ý để cha mẹ nâng cao

khả năng giao tiếp của con trai.

(1) Dạy trẻ nắm kỹ năng giao tiếp đúng đắn

Kỹ năng giao tiếp của trẻ như chia sẻ, hiệp thương, hợp tác... cần được cha mẹ truyền thụ cho. Đồng thời, cha mẹ cũng phải để trẻ học được kỹ năng giao tiếp nhất định như: phục tùng một cách hợp lý, khen ngợi đúng mức, xử lý mâu thuẫn một cách linh hoạt. Cha mẹ nên dạy trẻ từ sớm một vài phương pháp sau:

*** Kỹ năng giao tiếp cơ bản nhất – chào hỏi**

Chào hỏi có nghĩa là gặp mặt thì chào: gặp lại bạn cũ, quen bạn mới, hỏi han, chúc tụng

đều thuộc về chào hỏi. Cha mẹ nên dạy trẻ cách chào hỏi người, cách bắt tay, cách giới thiệu bản thân với người khác, cách sử dụng những từ ngữ cung kính...

*** Tố chất tổng hợp trong giao tiếp – nói chuyện**

Nói chuyện có thể tăng thêm ấn tượng, tăng cường sự tín nhiệm và cảm tình giữa hai bên, xây dựng mối liên hệ sâu sắc. Cha mẹ nên dạy trẻ cách nêu và thảo luận vấn đề, cách thuyết phục và từ chối người khác...

*** Kỹ năng giao tiếp thấu hiểu người khác – lắng nghe**

Lắng nghe là phương thức hữu

hiệu nhất để chúng ta hiểu người khác, hiểu được cảm nhận tâm lý của đối phương. Cha mẹ nên dạy trẻ cách làm một người lắng nghe chân thành, ví dụ như ánh mắt chăm chú, kịp thời đáp lại, nắm được ngôn ngữ cơ thể...

*** Kỹ năng đi sâu và phát triển quan hệ - cộng sự**

Cha mẹ nên dạy trẻ có những phẩm chất trong tập thể như: nghị lực, tinh thần trách nhiệm, chân thành... Dạy trẻ cách nhận thức bản thân và nhìn nhận người khác.

(2) Dạy trẻ kỹ năng nói chuyện

Nói? Ai mà không biết! Thực ra nói chuyện trong giao tiếp

không đơn giản như thế, nó bao gồm giới thiệu tình hình của bản thân, hỏi thăm tình hình của người khác, bày tỏ hứng thú, sở thích của mình và tiếp nhận đối phương...

Rất nhiều trẻ không biết cách chung sống với người khác đều thiếu kỹ năng nói chuyện với những bạn cùng trang lứa, chúng không thể dùng ngôn ngữ thích hợp để truyền đạt tư tưởng và nguyện vọng của mình với người khác, cũng không hiểu được nhu cầu và suy nghĩ của người khác. Do thiếu kỹ năng nói chuyện, nên không thể giao lưu với đối phương.

Cách tốt nhất để dạy trẻ kỹ năng nói chuyện chính là để

trẻ nói chuyện với người thân. Dù là trước khi đi ngủ hay trên bàn ăn, lúc đi dạo, đi chơi ngoại ô đều có thể tiến hành. Để trẻ chia sẻ suy nghĩ của mình, cách nhìn về một số vấn đề, chia sẻ tư tưởng và tình cảm của đôi bên, còn có thể để trẻ tự tìm đề tài, bày tỏ quan niệm của mình...

Kỹ năng nói chuyện của con người giống với các kỹ năng ngôn ngữ khác, có thể thông qua thực tiễn để nâng cao. Với những trẻ thiếu kỹ năng xã giao, gặp trở ngại trong giao tiếp, cha mẹ nên tiến hành nói chuyện có tính chỉ đạo và tính mục đích hơn nữa.

(3) Dạy trẻ học cách chủ động thể hiện bản thân

Giao tiếp với người khác chính là quá trình chủ động thể hiện bản thân. Vì thế, cha mẹ phải bồi dưỡng để trẻ có ý thức chủ động thể hiện bản thân, nắm được phương pháp chủ động thể hiện bản thân.

Xuân là một cậu bé vui vẻ. Cậu đi đến đâu cũng quen được rất nhiều bạn. Hôm ấy, trường mầm non có một bạn nhỏ mới chuyển đến. Trong thời gian hoạt động tự do, Xuân cầm cuốn truyện tranh của mình đến bên cạnh bạn mới, nói với bạn ấy bằng giọng điệu vui vẻ: "Chào bạn, mình tên là Xuân. Cuốn truyện tranh này của mình rất hay, chúng mình cùng đọc truyện tranh đi". Chẳng bao lâu Xuân đã trở thành bạn thân với người bạn

mới.

Muốn trẻ có thể chủ động thể hiện bản thân, trước tiên cần trẻ có ý thức này, cần trẻ phải nhận thức được ưu thế và đặc điểm của mình, hiểu được nhu cầu của người khác, từ đó trong quá trình giao tiếp với người khác có thể biết được phải làm thế nào để đối phương nhanh chóng chấp nhận và tiếp nhận mình.

Thực tế chứng minh, những đứa trẻ biết cách chủ động thể hiện bản thân là những đứa trẻ tự tin, vui tươi, được mọi người yêu mến. Vì thế cha mẹ để trẻ học cách chủ động thể hiện bản thân cũng có nghĩa là cho trẻ tính cách lạc quan, tự tin, vui vẻ. Những đứa trẻ như

thể đi đến đâu cũng dễ dàng kết bạn.

(4) Dạy trẻ học cách chung sống hòa thuận với người khác

Ở thời kỳ nhi đồng, trẻ đều có ý thức "coi mình là trung tâm". Chúng nhìn thấy đồ chơi là muốn mình chơi trước, chơi một mình, có thứ gì tốt đẹp cũng muốn hưởng một mình. Điều này không thể nói là trẻ ích kỷ hoặc phẩm chất đạo đức không tốt. Đây chỉ là biểu hiện tự nhiên của con người, là chuyện rất bình thường.

Nhưng trẻ đi mẫu giáo, quen được nhiều bạn hơn, muốn học cách hòa mình vào cuộc sống tập thể thì phải giảm bớt ý thức "coi mình là trung tâm",

phải biết rằng những bạn khác cũng muốn chơi đồ chơi, không thể vì mình độc chiếm mà không cho người khác cơ hội, phải biết "luân phiên" và "chờ đợi".

Dạy trẻ những hành vi cơ bản trong giao tiếp như không coi mình là trung tâm, học cách công bằng, chia sẻ, nhường nhịn, hợp tác là bài học đầu tiên bồi dưỡng phát triển quan hệ xã giao tốt đẹp, cũng là một bài học quan trọng.

Cha mẹ có thể rèn luyện cho trẻ từ cuộc sống hàng ngày, ví dụ như thường xuyên đưa trẻ đến khu vui chơi ở công viên, để trẻ chơi đùa với các bạn nhỏ, học trình tự xếp hàng, luân phiên, nhường nhịn; sắp

xếp để trẻ đến nhà bạn nhỏ cùng tuổi chơi đồ chơi, học cách mượn đồ chơi một cách lịch sự, cũng học cách cho người khác mượn đồ chơi trên tay mình.

Cha mẹ còn phải khích lệ trẻ tham gia hoạt động tập thể, để bản thân hòa mình vào cuộc sống tập thể, học cách cùng làm việc với người khác trong cuộc sống tập thể, học cách chủ động giúp đỡ người khác, tăng thêm cảm tình và tín nhiệm của bạn bè với bản thân, từ đó càng có thêm nhiều bạn.

Trong giao tiếp xã giao của trẻ khó tránh khỏi xung đột. Lúc ấy, cha mẹ không được bao che cho con mình quá mức mà

phải để trẻ tự tìm phương pháp và cách giải quyết, để trẻ học cách đối diện với trở ngại trong giao tiếp một cách đúng đắn. Điều này vô cùng quan trọng với sự trưởng thành và thích ứng với xã hội của trẻ sau này, nhất định không được lơ là.

2. Giúp trẻ tự tin, lạc quan

Nói về tự tin, Napoleon Hill đã nói: "Sức mạnh của tự tin rất đáng kinh ngạc, tin tưởng vào chính mình thì tất cả khó khăn sẽ không còn là khó khăn. Bởi vì tự tin là một phẩm chất tâm lý tích cực, là động lực bên trong thúc đẩy con người phấn đấu vươn lên, là tố chất tâm lý quan trọng mà một người cần phải có để

có được thành công". Tự tin giống như chất xúc tác cho khả năng của con người, có thể khơi dậy tất cả tiềm năng của con người, đưa chức năng của các bộ phận lên trạng thái tốt nhất.

Ở nhiều vĩ nhân, chúng ta đều có thể nhìn thấy sự tự tin siêu phàm này, chính nhờ sự thúc đẩy của sự tự tin này mà họ dám đưa ra yêu cầu tiêu chuẩn cao với bản thân, đồng thời nhìn thấy hi vọng của sự thành công trong thất bại, khích lệ bản thân không ngừng nỗ lực, cuối cùng giành được thành công.

Đối với trẻ, tự tin cũng như vậy. Những trẻ tự tin sẽ vui vẻ hơn, độc lập hơn, dễ dàng có

được thành công hơn. Nhưng không phải tất cả trẻ đều tự tin. Mặc dù có những trẻ vô cùng tự tin, thường xuyên nói "con làm được" nhưng cũng có thể nhìn thấy một số trẻ nhút nhát, sợ hãi, thiếu tự tin, lúc nào cũng nói "con không biết". Vậy, cha mẹ phải bồi dưỡng và thúc đẩy sự tự tin cho trẻ như thế nào?

(1) Trước tiên cha mẹ phải có phương thức tư duy lạc quan

Thái độ lạc quan của cha mẹ khi xử lý vấn đề của bản thân và vấn đề của gia đình có vai trò làm mẫu rất quan trọng với trẻ. Thông qua quan sát và bắt chước, trẻ có thể dần dần hình thành phẩm chất lạc quan.

Nhà tâm lý học nổi tiếng Seligman đã chỉ ra: "Phương thức phê bình trẻ của cha mẹ có đúng đắn hay không ảnh hưởng trực tiếp tới tính cách lạc quan hay bi quan của trẻ sau này". Phải biết rằng, đánh giá của trẻ về bản thân phần lớn được xây dựng trên lời đánh giá của cha mẹ đối với chúng. Vì thế, cha mẹ nên phê bình trẻ một cách đúng mực, không nên phóng đại vài lần sai trái thành lỗi lầm vĩnh viễn. Cha mẹ còn nên cụ thể chỉ ra sai lầm của trẻ và nguyên nhân phạm sai lầm, để trẻ hiểu sai lầm mà mình mắc phải không phải là không có cách khắc phục, hơn nữa còn biết cách thay đổi như thế nào.

Có phải bạn đã thầm cảm thấy

thất vọng khi con của mình không bộc lộ năng khiếu hơn người?

Có phải bạn đã từng cảm thấy xấu hổ khi con của mình không xinh bằng đứa trẻ khác?

Khi bạn nghĩ như vậy, biểu hiện như vậy, bạn càng phải ý thức được rằng suy nghĩ và biểu hiện đó của bạn ảnh hưởng trực tiếp tới tâm lý của trẻ, ảnh hưởng đến nhận thức và sự khẳng định của chúng với bản thân.

Vì thế, cha mẹ phải nhìn nhận trẻ với thái độ tích cực, khẳng định từng tiến bộ nhỏ của trẻ, dùng đó để sửa đổi một số thói quen hành vi không tốt của trẻ. Chứ không phải là khi trẻ hào hứng nói với bạn rằng: "Cô

giáo khen con có tiến bộ!" còn bạn thì nói: "Con đắc chí cái gì, con còn cách tiêu chuẩn con ngoan xa lắm!" hoặc là khi trẻ hào hứng nói: "Lần này thi toán con đạt điểm 10!", còn bạn thì nói: "Bạn A tất cả các môn đều đạt điểm 10!", như thế sẽ làm tổn thương lòng tự trọng của trẻ, khiến chúng mất đi tự tin về sự tiến bộ của mình. Nếu bạn nói nhiều những câu: "Con tiến bộ rồi!", "Lần sau con phải đạt thêm mấy điểm 10 nữa!" thì sẽ tạo hiệu ứng rất tốt trong việc giáo dục trẻ.

(2) Tự tin là tiền đề của lạc quan

Những trẻ tự tin mới có thái độ lạc quan. Những người thiếu

tự tin không thể nhìn thẳng vào thử thách, đâu thể nói đến lạc quan được nữa. Bồi dưỡng sự tự tin cho trẻ nên bắt đầu từ những việc nhỏ nhất trong cuộc sống hàng ngày như: tự buộc dây giày, tự mặc quần áo, tự ăn... Thông qua những chuyện nhỏ này, cộng với sự khẳng định và khích lệ kịp thời của cha mẹ, tự nhiên trẻ sẽ xây dựng được sự tự tin qua từng lần vui sướng vì thành công.

Rất khó để một đứa trẻ có được sự tự tin nếu mọi mong muốn và lựa chọn trong cuộc sống đều được cha mẹ làm thay; cũng rất khó để một đứa trẻ có được sự tự tin khi bị cha mẹ yêu cầu cao, phê bình nhiều hơn khen ngợi. Nói tóm lại, trẻ có thể xây dựng được sự tự tin

hay không quan trọng là do cha mẹ có thể giải phóng và khen ngợi trẻ hay không.

Dưới đây là hai phương thức đánh giá khác nhau:

"Nếu con quan sát kỹ thêm chút nữa, con sẽ vẽ đẹp hơn!"

"Con sinh ra đã không có năng khiếu vẽ tranh rồi, thôi đi, có vẽ nữa cũng không đẹp được đâu!"

Hãy thử nghĩ lại, bạn thường xuyên dùng phương thức nào? Nếu là câu trước, vậy thì con của bạn thật may mắn, nhất định nó sẽ trải nghiệm được niềm vui trong quá trình trưởng thành và lạc quan mong đợi sự xuất hiện tốt đẹp hơn. Nếu là câu sau thì bạn

phải kiểm điểm lại, không phải bạn đang giúp trẻ tiến bộ mà là đang vô tình giết chết sự nhiệt tình và tự tin của trẻ.

(3) Bồi dưỡng khả năng tích cực "Tự tìm nguyên nhân" của trẻ

Có hai anh em, một người vô cùng lạc quan, một người lại vô cùng bi quan. Cha mẹ muốn thay đổi tính cách của chúng một chút, thế là nhốt đứa trẻ lạc quan vào căn phòng đầy phân ngựa còn nhốt đứa trẻ bi quan vào căn phòng đầy đồ chơi.

Một tiếng sau, khi họ mở cửa phòng của đứa trẻ bi quan thì phát hiện cậu bé đang khóc thảm thiết, bởi vì cậu sợ không cẩn thận làm hỏng những đồ

chơi này sẽ bị cha mẹ trách mắng; khi họ mở cửa phòng đầy phân ngựa, phát hiện đứa trẻ lạc quan đang phấn khích dùng chiếc xẻng nhỏ xúc phân ngựa, nhìn thấy cha mẹ, cậu reo lên như phát hiện ra kỳ tích: "Cha mẹ nhìn này, ở đây có rất nhiều phân ngựa, chúng tớ gần đây sẽ có một chú ngựa nhỏ rất đẹp, con phải dọn dẹp cho nó một nơi sạch sẽ!"

Đứa trẻ lạc quan này chính là tổng thống Mỹ Reagan sau này.

Trẻ quy kết thành công và thất bại cho một vài nguyên nhân nào đó, nguyên nhân này tích cực hay tiêu cực sẽ ảnh hưởng trực tiếp tới sự hình thành sự tự tin của chúng. Vì thế, nếu con của bạn không cẩn thận

làm đổ bàn, bạn đừng nói: "Cái bàn không ngoan, làm đau con rồi, cái bàn đáng đánh", mà nên nói: "Con làm đau cái bàn rồi, bàn không có mắt, còn con có mắt, cái bàn cũng không khóc, lần sau con nhất định phải cẩn thận đấy!"

Nếu cha mẹ chú ý dẫn dắt trẻ tìm ra nguyên nhân tích cực, chuyện gì cũng chủ động gánh vác trách nhiệm, nghĩ rằng sự việc sẽ phát triển theo hướng tốt, đồng thời tích cực tìm ra biện pháp để bản thân có thể giải quyết vấn đề; thì cùng với sự trưởng thành trẻ sẽ học được cách tự chịu trách nhiệm, có phẩm chất lạc quan vươn lên, chủ động nắm giữ vận mệnh của mình.

(4) Để trẻ trải nghiệm một vài tình cảm tiêu cực

Muốn bồi dưỡng tính cách lạc quan cho trẻ còn nên để trẻ trải qua khó khăn cần thiết, nếu không cho dù là nhìn trẻ có vẻ lạc quan nhưng bản chất cũng yếu đuối.

Rất nhiều cha mẹ không hiểu điều này, lúc nào cũng cố gắng hết sức để tạo thuận lợi cho trẻ, sợ rằng trẻ phải chịu ảm ức, hơn nữa cha mẹ còn coi đó là trách nhiệm không thể thoái thác của mình. Kết quả, những đứa trẻ lớn lên trong thuận lợi thường không thể chịu đựng được áp lực và đau khổ mà trở ngại mang lại. Giống như một đứa trẻ quen đi đường bằng phẳng, không chướng ngại vật,

đột nhiên xuất hiện trước mặt một chiếc ghế nhỏ, nó sẽ nhìn xung quanh, không biết làm thế nào, thậm chí quay người bỏ đi. Thấy khó mà lùi chính là vì không tự tin, không lạc quan, nghĩ mình sẽ không qua được.

Để trẻ trải qua một vài trở ngại và khó khăn, dù là sẽ cảm nhận được vài trải nghiệm tiêu cực thì cũng đáng. Đau buồn, mơ hồ, áy náy thậm chí lo sợ đều chỉ là trải nghiệm tình cảm tạm thời. Nếu cha mẹ có thể cho trẻ sự quan tâm và dẫn dắt cần thiết, cho trẻ sự giúp đỡ thích đáng, khiến con trai của bạn có thể chiến thắng khó khăn, có được niềm vui của thành công; thì những trải nghiệm tiêu cực đã qua sẽ trở

nên giá trị hơn với sự trưởng thành của trẻ.

3. Khích lệ trẻ tích cực vươn lên

Tinh thần tích cực vươn lên là một đặc trưng quan trọng trong tính cách của con người. Nó có thể thúc đẩy trẻ không ngừng khám phá lĩnh vực mà mình chưa biết, thúc đẩy sự phát triển trí tuệ của trẻ, tăng cường ý chí kiên cường của chúng, là điều kiện tố chất quan trọng để trẻ thành tài. Vì thế, cha mẹ nên cố gắng bồi dưỡng phẩm chất vươn lên cho trẻ, để chúng không bao giờ hài lòng với hiện trạng, không sợ khó khăn, không sợ trở ngại, tự tin tiến lên phía trước.

Điều gì có thể bồi dưỡng tinh thần tích cực vươn lên của trẻ? Thực ra rất đơn giản, đó chính là sự khích lệ và biểu dương của cha mẹ. Sự khen ngợi của cha mẹ có thể nói là "chất xúc tác" cho trẻ trưởng thành lành mạnh. Con trai rất tự trọng và hiếu thắng, chúng hi vọng nhận được sự khẳng định và khen ngợi của cha mẹ. Một khi sự nỗ lực của chúng được thừa nhận, lòng tự tôn của chúng được thỏa mãn thì sẽ có trải nghiệm hạnh phúc. Trải nghiệm này sẽ tăng cường tự tin và ý chí tiến thủ của trẻ, khơi dậy trẻ hành động tích cực hơn, từ đó đạt được thành tích lớn hơn.

Vì thế, trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ phải nhận thức

được điểm này, khẳng định và khen ngợi trẻ, khơi dậy tinh thần vươn lên mãnh liệt ở trẻ.

(1) Dùng khích lệ thúc đẩy trẻ không ngừng phấn đấu vươn lên

Có câu nói rất hay: "Bạn nghĩ rằng mình thế nào thì bạn sẽ như thế ấy". Con người lúc nào cũng điều chỉnh hành vi của mình trong vô thức để phù hợp với hình tượng trong lòng. Nếu trong lòng trẻ nhận định mình là một đứa trẻ tích cực vươn lên, nhạy cảm, ưu tú, vậy thì trẻ sẽ biểu hiện giống với tưởng tượng của mình; ngược lại, nếu trẻ nhận định mình là một người bình thường, vô dụng, vậy thì biểu hiện của trẻ nhất định là tiêu cực, tùy tiện.

Sự đánh giá và định vị của trẻ với bản thân luôn phụ thuộc vào cách nhìn của cha mẹ với chúng.

Hồi học tiểu học, cô giáo nói với mẹ của một cậu con trai: "Con anh chị quá hiếu động, những đứa trẻ khác đều yên tĩnh ngồi 50 phút, còn con nhà chị ngay cả 30 phút cũng không ngồi yên được..."

Mẹ nghe vậy mà buồn rớt nước mắt. Về đến nhà, đứa trẻ ngây thơ hỏi cô giáo đã nói gì. Mẹ cười và nói: "Hôm nay cô giáo khen con đấy, nói là trước đây con có thể ngồi yên 20 phút, bây giờ có thể ngồi yên 30 phút rồi, có tiến bộ..."

Lên cấp hai, cô giáo nói với mẹ: "Con anh chị thành tích kém,

lúc nào cũng đứng cuối lớp...". Mẹ nghe xong cảm thấy rất buồn. Bởi vì cả lớp có 50 học sinh, con đứng thứ 49. Nhưng mẹ nói với con: "Hôm nay cô giáo khen con thông minh, nói chỉ cần con học hành chăm chỉ, nhất định sẽ giỏi hơn bạn cùng bàn...", bạn cùng bàn đứng thứ hai mươi mốt trong lớp.

Lên cấp ba, cô giáo nói với mẹ: "Cậu bé quá ham chơi, như thế sẽ không thể đỗ đại học được...". Về đến nhà, mẹ nói với con: "Cô giáo rất tin tưởng con, nói là chỉ cần con cố gắng thêm chút nữa thì có thể thi đỗ vào trường đại học có tiếng..."

Cuối cùng, cậu nhận được giấy thông báo của trường đại học

có tiếng.

Có thể nói, sự trưởng thành của đứa trẻ trong câu chuyện trên chính là nhờ vào sự khích lệ không ngừng của mẹ. Cho dù người khác nhìn nhận trẻ như thế nào thì người mẹ này vẫn luôn tin rằng con của mình rất ưu tú, đồng thời dùng phương pháp khích lệ để truyền đạt suy nghĩ của mình với con. Chính nhờ sự khích lệ không ngừng của mẹ đã thúc đẩy cậu bé tích cực vươn lên, cuối cùng thực hiện được lý tưởng của mình.

Sự việc lúc nào cũng như vậy, cha mẹ càng cảm thấy buồn phiền vì con, càng chỉ trích con thì hành vi khiến người khác buồn phiền của trẻ sẽ

càng ngày càng nhiều; ngược lại, nếu cha mẹ thật sự khen ngợi và khích lệ trẻ thì trẻ sẽ phát triển theo hướng khích lệ của cha mẹ, cuối cùng trở thành một người tích cực vươn lên.

(2) Cha mẹ phải biết cách khích lệ Bằng ngôn ngữ và phi ngôn ngữ

Mặc dù hiện nay cha mẹ vô cùng chú trọng khích lệ trẻ nhưng rất nhiều cha mẹ chỉ khích lệ khi trẻ đạt được thành tích vượt trội. Khi trẻ có biểu hiện hành vi bình thường thì lại cho rằng đó là bản phận của trẻ, không cần khích lệ. Thực ra chỉ cần là hành vi tốt thì đều đáng khích lệ và khen ngợi. Chỉ cần trong cuộc sống hàng

ngày, cha mẹ phát hiện trẻ có biểu hiện tốt thì đều nên kịp thời khích lệ trẻ.

Còn về phương pháp khích lệ, thông thường phân thành hai phương diện: Ngôn ngữ và phi ngôn ngữ. Về mặt ngôn ngữ thì nên thường xuyên nói những lời khen ngợi. Dĩ nhiên khen ngợi cũng phải chú trọng cụ thể, cố gắng không dùng những từ ngữ quá trừu tượng: "Con rất giỏi!" hoặc "Con rất ngoan!" thay bằng "Con viết chữ này rất đẹp!" hoặc "Cảm ơn con đã giúp mẹ làm việc này" có thể khiến trẻ càng có cảm giác thành công và thỏa mãn.

Về mặt phi ngôn ngữ, tức là ôm, hôn, chú ý đến bài vở của trẻ, chú ý đến hoạt động của

trẻ, vỗ vai trẻ, cầm tay trẻ... đều có thể bày tỏ sự khen ngợi với trẻ.

Sự khích lệ đối với trẻ nên tuân theo những nguyên tắc cơ bản dưới đây: Nhấn mạnh mặt tốt của trẻ; khẳng định khả năng của trẻ; kịp thời khích lệ mặt tiến bộ của trẻ; giúp trẻ đánh giá biểu hiện của mình; khích lệ có mục đích, cố gắng không so sánh; khích lệ phải chân thành, biểu hiện thái độ khen ngợi. Điều này nhất định cha mẹ phải ghi nhớ thật kỹ.

(3) Tránh tiến hành khích lệ sai lầm với trẻ

Không phải tất cả những lời khích lệ đều tốt, người ta nói "nói nhiều không bằng nói đúng", nếu chỉ biết khích lệ

một cách mù quáng, khích lệ trẻ một cách sai lầm thì không những không chứng tỏ được điểm đáng quý của khích lệ mà lại còn ảnh hưởng xấu tới trẻ. Dưới đây là bốn phương thức khích lệ sai lầm thường gặp, nhất định cha mẹ phải tránh.

*** Tiền bạc, vật chất hơn hết**

Khích lệ tiền bạc và vật chất đúng mực là có thể được, nhưng không được biến thành điều kiện trao đổi theo kiểu thù lao "Nếu con như thế này thì mẹ sẽ cho con cái này". Một khi trẻ vật chất hóa, mục đích hóa lời khích lệ thì sẽ khiến trẻ cảm thấy "Mình biểu hiện tốt là vì muốn kiếm được một món tiền hoặc nhận được thứ gì đó". Mỗi quan hệ mẹ con

như vậy giống như mối quan hệ chủ và thợ.

Kết quả nghiên cứu của tâm lý học chứng minh, khen thưởng theo thù lao cố định không hiệu quả bằng khen thưởng không cố định: Khen thưởng thù lao cố định sẽ khiến ham muốn của trẻ dần dần tăng lên, trước đó 5 nghìn, 10 nghìn có thể khiến trẻ thỏa mãn, nhưng cùng với sự tăng lên của độ tuổi, có thể cần hàng trăm nghìn, hàng triệu đồng, khiến ham muốn của trẻ như cái thùng không đáy không thỏa mãn được. Khen thưởng thù lao không cố định sẽ khơi dậy ở trẻ sự kỳ vọng có thể nhận được phần thưởng, và sẽ duy trì biểu hiện tốt trong thời gian dài.

*** Hứa suông**

Hứa với trẻ nếu tiến bộ thì sẽ thưởng nhưng lại kéo dài và quên mất. Có lẽ lời hứa của cha mẹ với trẻ chỉ là một câu nói vô tâm, nhưng "người nói vô tâm, người nghe hữu ý". Khi trẻ cố gắng đạt được yêu cầu, có lẽ cha mẹ đã quên hoặc hối hận vì lỡ hứa mà khiến trẻ cảm thấy thất vọng, nhụt chí, thậm chí có cảm giác bị lừa. Điều này không những làm mất đi tính tích cực của trẻ mà còn làm giảm đi uy tín của cha mẹ trong lòng trẻ.

*** "Kích tướng phản diện"**

Có một số cha mẹ lúc nào cũng chỉ trích trẻ. trẻ thi được 9 điểm vẫn trách sao trẻ ngốc thế, vì sao không được 10

điểm. Kết quả trẻ không những không có niềm vui khi đạt điểm cao mà lại vì một điểm ấy mà mất đi sự tự tin.

Vì thế, cha mẹ phải khích lệ trẻ thật nhiều, nhấn mạnh điểm tốt của trẻ. Nếu muốn so sánh thì cũng phải lấy quá khứ của trẻ ra so sánh, hơn nữa không được nói cái xấu. Ví dụ lần trước trẻ thi được 6 điểm, lần này được 7 điểm, bạn có thể khích lệ trẻ: "Con giỏi lắm, tiến bộ hơn lần trước 1 điểm, lần sau tiếp tục cố gắng!", chứ đừng nên nói: "Vì sao con không thi được 8 điểm, như thế đã được loại giỏi rồi!" Cha mẹ không được tính toán sai lầm hoặc sơ suất nhỏ của trẻ mà nên khích lệ những chỗ trẻ làm tốt, tin rằng trẻ cũng sẽ

vui vẻ tích cực nâng cao bản thân.

*** "Người thắng làm vua"**

Chỉ cần giỏi hơn anh chị em là được chọn quà tùy thích; chỉ cần đạt được thành tích cao, muốn thứ gì là được thứ đó. Truyền cho trẻ quan niệm "người thắng là vua" từ quá sớm sẽ đưa trẻ vào trạng thái cạnh tranh quá sớm, vô cùng bất lợi cho sự phát triển nhân cách của trẻ.

Trước tiên, ý thức cạnh tranh "người thắng làm vua" mang lại áp lực tâm lý nặng nề cho trẻ. Đã từng có một đứa trẻ vì muốn được làm học sinh giỏi để mẹ vui mà cảm thấy vô cùng lo lắng, cuối cùng bị mất ngủ nghiêm trọng buộc phải

đưa vào bệnh viện.

Thứ hai, ý thức "người thắng làm vua" không có lợi cho việc bồi dưỡng sự tự tin cho trẻ. Thời kỳ nhi đồng là độ tuổi bồi dưỡng quan niệm tự tin, dùng cạnh tranh để bồi dưỡng sự tự tin rất dễ thất bại. Nếu thường xuyên rơi vào thất bại thì trẻ sẽ cảm thấy tự ti, cho rằng mình không bằng người khác, từ đó gây ra những đánh giá phiến diện và tiêu cực về bản thân, không có lợi cho việc xây dựng sự tự tin.

Cuối cùng, ý thức "người thắng làm vua" không có lợi cho việc xây dựng quan niệm cạnh tranh đúng đắn. Nếu lúc nào cha mẹ cũng dùng "người thắng làm vua" để khích lệ trẻ

thì trẻ sẽ vì để có được lời khen và phần thưởng, vì đạt được mục đích mà "không từ thủ đoạn", nghĩ mọi cách để "đánh đổ" người khác. Như thế sẽ vô cùng bất lợi cho bồi dưỡng nhân cách của trẻ.

Đối với trẻ, mặc dù thành tích rất quan trọng nhưng xây dựng sự tự tin và bồi dưỡng nhân cách càng quan trọng hơn. Khích lệ theo kiểu "người thắng làm vua" là không được, là cách giáo dục tiêu cực, cha mẹ phải chú ý và tránh áp dụng.

4. Bồi dưỡng ý chí bền bỉ và lòng kiên nhẫn cho trẻ

Có một câu tục ngữ rất hay: "Dục tốc bất đạt", điều đó đã chứng tỏ lòng kiên nhẫn là

một trong những nhân tố quan trọng của thành công. Lòng kiên nhẫn được coi là một trong những tiêu chuẩn đánh giá tố chất tâm lý của một người có tốt, có lành mạnh hay không, cũng là một trong những nhân tố quan trọng cho thành công tương lai của trẻ.

Tuy nhiên, lòng kiên nhẫn của con trai khá kém: với một số chuyện mới lạ, ban đầu chúng hào hứng muốn thử nhưng sau đó hết nhiệt tình thì cũng hết hứng thú. Thực ra điều đó không có gì là lạ, bởi vì lòng kiên nhẫn không phải là bẩm sinh, cần phải được bồi dưỡng và rèn luyện về sau. Vậy, phải bồi dưỡng lòng kiên nhẫn cho trẻ như thế nào?

(1) Lấy mình làm gương, để trẻ hiểu tầm quan trọng của lòng kiên nhẫn

Cha mẹ nhất định phải để trẻ hiểu rằng, có ý chí bền bỉ và có lòng kiên nhẫn là một trong những bí quyết thành công.

Bố của nhà sinh vật học nổi tiếng Đồng Đệ Châu (Trung Quốc), vì muốn để Đồng Đệ Châu hiểu tầm quan trọng của lòng kiên nhẫn đã viết cho ông bức thư pháp "Nước chảy đá mòn", răn dạy Đồng Đệ Châu: Trên đời không có hòn đá nào không xuyên thủng được, chỉ có người không có lòng kiên nhẫn.

Sau khi bố mất, anh trai đưa Đồng Đệ Châu đến trường Sư phạm Ninh Ba học lớp dự bị

đại học. Chỉ học một học kỳ, Đồng Độ Châu đã yêu cầu đòi thi trường trung học Hiệu Thời nổi tiếng toàn quốc thời bấy giờ. Anh trai nói với rằng: "Trung học Hiệu Thời giảng bài bằng tiếng Anh, tiếng Anh của em kém như vậy, chắc chắn không thi được". Nhưng Đồng Độ Châu lại cho rằng "nước chảy có thể khiến đá mòn", chỉ cần bản thân kiên trì học tập, chắc chắn sẽ thi đỗ.

Để chuẩn bị cho kỳ thi, Đồng Độ Châu kiên trì học tiếng Anh, mỗi ngày ngoài giờ ăn, rất ít khi rời khỏi thư phòng, cuối cùng thi đỗ vào trường trung học Hiệu Thời. Ở trường trung học Hiệu Thời, bằng tinh thần "nước chảy đá mòn" của mình, Đồng Độ Châu đã

khiến thành tích của mình từ đứng cuối lớp thành đứng thứ nhất trong lớp. Đó chính là vì Đồng Độ Châu có sự thấu hiểu sâu sắc về tinh thần kiên trì học tập.

Tất cả những người thành công đều có tinh thần bền bỉ và lòng kiên nhẫn, thành công cũng ưu ái cho người có thể kiên trì đến cùng. Các câu chuyện thành công liên quan tới ý chí bền bỉ và lòng kiên nhẫn từ cổ đến kim, từ trong đến ngoài nước đều có. Cha mẹ thường xuyên giảng giải cho trẻ đạo lý này, để trẻ hiểu được tầm quan trọng của việc bồi dưỡng lòng kiên nhẫn.

Dĩ nhiên, chỉ giáo dục bằng lời nói là không đủ, còn cần phải

lấy mình làm gương. Thái độ làm việc của cha mẹ cũng ảnh hưởng rất lớn tới thái độ làm việc của trẻ. Cha mẹ có thói quen "bữa đực bữa cái" thì rất khó bồi dưỡng ra đứa trẻ có lòng kiên nhẫn. Nếu hôm nay cha mẹ yêu cầu trẻ học vẽ tranh nửa tiếng, ngày mai lại quên không yêu cầu trẻ luyện tập, ngày kia lại có việc phải gác lại, như thế bồi dưỡng tính kiên trì cho trẻ sẽ trở thành lời nói suông.

(2) Dạy trẻ học cách "chờ đợi để được thỏa mãn"

Trẻ con suy cho cùng cũng vẫn là trẻ con, dường như chúng không có nhiều kiên nhẫn, cứ nghĩ đến một việc là muốn có thể lập tức làm ngay. Tuy

nhiên, nếu với bất cứ yêu cầu nào của trẻ mà cha mẹ cũng thỏa mãn tức khắc, thì lâu dần sẽ khiến trẻ thiếu ý thức kiên nhẫn chờ đợi và nỗ lực, từ đó bỏ lỡ rất nhiều cơ hội bồi dưỡng tính kiên nhẫn.

Mẹ đang làm bánh trong bếp, Chinh xem tivi trong phòng khách. Khi cậu nhìn thấy mẹ lấy hoa quả tươi và sô cô la thơm phức, liền nói với mẹ: "Mẹ ơi, con muốn ăn bánh ngọt".

Mẹ nói: "Bánh ngọt vẫn chưa làm xong, mẹ phải pha bột rồi mới làm được món bánh hoa quả mà con thích ăn nhất".

Nhưng Chinh vẫn quăn mẹ: "Con muốn ăn bánh ngọt ngay bây giờ!"

Mẹ có vẻ khó chịu: "Bánh vẫn chưa làm thì ăn làm sao được? Sao con lại không nghe lời vậy nhỉ?"

Chinh nói: "Thế thì con muốn ăn socola, ăn hoa quả!"

Mẹ nói: "Bây giờ con ăn socola và hoa quả thì sao mẹ có thể làm bánh ngọt được!"

"Con mặc kệ, bây giờ con muốn ăn!", Chinh giở trò.

Mẹ chẳng còn cách nào, đành phải cho Chinh ăn hoa quả và socola trước. Bây giờ Chinh đã lên tiểu học rồi nhưng chuyện gì cũng nóng vội, lúc nghĩ thì rất hay nhưng lúc làm thật thì không kiên nhẫn được.

Qua câu chuyện trên có thể

thấy được tầm quan trọng của việc để trẻ "chờ đợi để được thỏa mãn". Gặp tình huống trẻ không có lòng kiên nhẫn, nhất định cha mẹ phải kiên trì, không được vì yêu cầu của trẻ mà nhượng bộ. Nếu mỗi lần trẻ vừa yêu cầu mà cha mẹ đã nhượng bộ thì sẽ khiến trẻ nghĩ "Lúc nào mẹ cũng nghe mình, mình muốn thế nào thì được thế ấy". Như thế, trẻ sẽ càng ngày càng không kiên nhẫn.

Dĩ nhiên, khi để trẻ "chờ đợi để được thỏa mãn", cha mẹ không được dùng thái độ cứng nhắc để ra lệnh cho trẻ như "Không được, con cứ chờ đấy!", như thế trẻ sẽ nảy sinh tâm lý chống đối. Vì thế, những cha mẹ thông minh không những biết

cách khiến trẻ chờ đợi mà còn để trẻ hiểu nguyên nhân của việc chờ đợi.

(3) Tiến hành rèn luyện kiên nhẫn ba phút với trẻ

Middleton trong cuốn "Giáo dục Karl Witte của gia đình Mỹ" đã giới thiệu một phương pháp rèn luyện "ba phút nhẫn nại". Phương pháp này có tác dụng nhất định với trẻ không có tính kiên nhẫn.

Peter là một cậu bé thiếu kiên nhẫn, cậu không có hứng thú với sách vở, chỉ thích xem tivi và chơi game.

Một hôm, bố lấy một chiếc đồng hồ cát và nói với cậu, đây là đồng hồ thời cổ đại, khi toàn bộ số cát bên trong rơi xuống

thì đúng là 3 phút. Nhìn thấy đồ vật thú vị như vậy, Peter giành lấy đòi nghịch. Nhưng bố nói với cậu, lấy đồng hồ cát làm dụng cụ đo thời gian, bố và con cùng đọc truyện, mỗi lần giới hạn trong ba phút. Peter vui vẻ nhận lời.

Lần đầu tiên, Peter ngoan ngoãn ngồi xuống nghe bố đọc truyện. Nhưng trên thực tế không hề để ý đến nội dung cuốn truyện mà chỉ nhìn đồng hồ cát. Hết ba phút cậu liền chạy ra ngoài chơi.

Nhưng bố không nhụt chí mà quyết định tiếp tục thử. Sau nhiều lần như vậy, dần dần ánh mắt của Peter đã chuyển từ đồng hồ cát sang cuốn truyện. Lần này, mặc dù ba

phút đã hết nhưng tình tiết câu chuyện rất hấp dẫn, Peter nghe rất chăm chú, liền yêu cầu kéo dài thời gian. Nhưng bố kiên trì quy định "ba phút", không chịu đọc tiếp.

Vì muốn sớm biết tình tiết tiếp theo nên Peter đã chủ động đi đọc sách.

Ở đây, bố của Peter đã dùng phương pháp rèn luyện từng bước, ảnh hưởng ngấm dần với con. Trên thực tế là, khi thông qua thứ mà trẻ hứng thú, khiến chú ý của trẻ tập trung vào một đối tượng nào đó trong thời gian nhất định, lâu dần, trẻ sẽ hình thành thói quen, cũng dần nâng cao tính kiên nhẫn.

(4) Bồi dưỡng kiên nhẫn

không phải là bồi dưỡng sự nhẫn nại

Trong quá trình bồi dưỡng tính kiên nhẫn của trẻ, có một số phụ huynh đã sai lầm cho rằng bồi dưỡng lòng nhẫn nại có nghĩa là bồi dưỡng tính kiên nhẫn cho trẻ. Thực tế đây là quan niệm sai lầm. Bởi vì những cha mẹ này thường yêu cầu trẻ nhẫn nại nhìn một số việc mà chúng phản cảm để rèn luyện ý chí bền bỉ và nghị lực của trẻ. Nhưng sự nhẫn nại này sẽ chỉ khiến trẻ nảy sinh cảm xúc tiêu cực, phản cảm, hiệu quả trực tiếp của nó là làm cho trẻ mất tinh thần, thậm chí với bất cứ chuyện gì cũng coi như không thấy.

Ý chí bền bỉ và lòng kiên nhẫn

thực sự được hình thành trong vô thức, khi trẻ làm việc mà mình có hứng thú. Nếu lúc nào trong lòng trẻ cũng nghĩ: "Vì sao suốt ngày mình phải chịu cái tội này!" thì làm sao có thể bồi dưỡng được ý chí bền bỉ của trẻ?

Bố của Tiger Woods đã nói với con trai thế này: "Hôm nay trước khi về nhà, bố phải đến sân golf một lát. Nếu con có hứng thú, có thể đi theo bố".

Dĩ nhiên là cậu bé Tiger Woods đã đi theo.

Nếu bố cậu nói: "Vì bố luôn muốn trở thành cao thủ golf, vì thế sau này con nhất định phải là ngôi sao chơi golf. Để thực hiện mục tiêu này, bây giờ con phải theo bố để khổ

luyện", nhất định sẽ gây phản cảm.

Bồi dưỡng lòng kiên nhẫn cho trẻ trong khi làm việc là phương pháp đúng đắn. Tuy nhiên, trong quá trình trẻ làm thử, nếu phát hiện đây không phải là hứng thú của trẻ thì nên lập tức dừng lại hoặc đổi sang phương thức khác hoặc kiên quyết chuyển sang việc khác. Nếu cha mẹ ra lệnh cho trẻ: "làm nhanh lên" hoặc "phải làm" thì sẽ chỉ khiến trẻ phản cảm, không còn hứng thú nữa.

5. Để trẻ học cách kiềm chế cảm xúc

Từ trẻ con đến người già, ai cũng có tính cách của riêng mình. Tuy nhiên, nếu không học cách kiềm chế tính xấu,

thì trên con đường đời của mình, người đó sẽ làm tổn thương bạn bè, phá hoại tình cảm.

Kiểm chế cảm xúc phải bắt đầu từ khi trẻ còn nhỏ. Bởi vì khả năng kiểm chế cảm xúc của trẻ tương đối kém, trong khi đó ảnh hưởng của cảm xúc với con người là lâu dài, thậm chí suốt đời, nếu từ nhỏ cha mẹ chú ý bồi dưỡng khả năng tự kiểm chế cho trẻ thì sẽ khiến chúng khống chế cảm xúc và hành vi của mình tốt hơn.

(1) Để trẻ bày tỏ cảm xúc của mình một cách hợp lý

Cha mẹ phải tôn trọng nhu cầu tình cảm và trải nghiệm tình cảm của trẻ, để chúng có thể bày tỏ cảm xúc của mình một

cách đầy đủ và hợp lý. Đây cũng là tiêu chí của sức khỏe tâm lý. Chỉ có thấu hiểu, tôn trọng và đồng cảm với trẻ thì mới có thể tạo cho trẻ một môi trường ủng hộ, tin tưởng, dẫn dắt trẻ bày tỏ một vài cảm xúc tiêu cực chứ không giấu giếm, càng không bộc lộ bằng phương thức mang tính phá hoại.

Cha mẹ phải thường xuyên tiến hành giao lưu tình cảm với trẻ để trẻ học cách dùng ngôn ngữ để bày tỏ cảm xúc của mình, một mặt có thể khiến cha mẹ hiểu hơn về suy nghĩ và yêu cầu của trẻ, mặt khác cũng có thể để trẻ nhận thức rõ nguyên nhân, sự phát triển của cảm xúc cá nhân, nó vô cùng hiệu quả với việc học

cách tự kiểm chế.

Ngoài ra, trong phạm vi hợp lý, trẻ có quyền bày tỏ cảm xúc đầy đủ. Nhưng đôi khi phương thức bày tỏ cảm xúc của trẻ khó tránh khỏi có sự thiên lệch, thậm chí còn xảy ra hiện tượng tâm trạng quá khích, không có lợi cho bản thân và người khác, ví dụ như: trẻ nổi cáu cãi nhau, đánh nhau với người khác, nổi nóng với thầy cô và cha mẹ, đập đầu đập ngực, đập vỡ đồ đạc... Gặp tình huống này, cha mẹ không nên bỏ qua, nên thống nhất ý kiến để ngăn chặn nghiêm khắc, để trẻ biết giải tỏa cảm xúc cũng có giới hạn nhất định, khi giải tỏa cảm xúc không nên làm tổn hại lợi ích của người khác và làm hỏng đồ vật.

(2) Cha mẹ nên làm gương cho trẻ

Cha mẹ phải chú ý quản lý cảm xúc của mình, tác động tích cực tới trẻ, đặc biệt là khi trẻ mất kiểm soát, nhất định bạn phải chú ý kiểm chế, điều này vô cùng quan trọng. Bởi vì hành vi của bạn sẽ làm gương cho trẻ, hành vi đó nói với trẻ là lúc kích động nên làm thế nào.

Trước mặt trẻ, cha mẹ nên thẳng thắn bày tỏ niềm vui nỗi buồn của mình, không nên "giận cá chém thớt". Khi vui có thể chia sẻ với trẻ, khi gặp trở ngại cũng có thể để trẻ biết. Như thế sẽ khiến trẻ dần dần hiểu rằng mỗi người đều có niềm vui nỗi buồn, đều có thể

bày tỏ và giải tỏa cảm xúc của mình.

Cha mẹ không cần phải cố tình giấu giếm cảm giác tức giận của mình trước mặt trẻ. Khi bạn tức giận, có thể nói thật to, để trẻ học được từ bạn cách bày tỏ sự giận dữ như thế nào cho hợp lý. Nhưng cần phải nhớ, không được dùng những lời sỉ nhục để bày tỏ cảm xúc của mình với trẻ. Chỉ cần khách quan bày tỏ cảm nhận và nguyên nhân là được. Ví dụ như "Mẹ đang giận", "Đừng lật tung đồ của mẹ"...

(3) Giúp trẻ nhận thức cảm xúc của bản thân một cách đúng đắn

Cảm xúc là phản ứng tâm lý bẩm sinh của con người. Nó do

bốn cảm xúc cơ bản cấu thành: tức giận, sợ hãi, bi thương, vui vẻ. Sự kết hợp khác nhau có thể cấu thành các trạng thái cảm xúc khác nhau của con người.

Trong cuộc sống của con người, cảm xúc có tác dụng đặc biệt: tức giận có thể kích thích con người đấu tranh để giành lấy quyền lực và tự do của mình; sợ hãi có thể khiến con người tránh được nguy hiểm, tìm kiếm an toàn; bi thương có thể làm giảm bớt nỗi đau khổ trong lòng mỗi người, từ đó bắt đầu cuộc sống mới; tác dụng của vui vẻ thì ai cũng biết.

Để trẻ học cách tự kiểm chế cảm xúc, cha mẹ phải giúp trẻ

hiểu một cách chính xác và biểu đạt ba cảm xúc không tốt kể trên một cách hợp lý.

*** Khi trẻ tức giận**

Cha mẹ phải kiên trì để trẻ dùng ngôn ngữ bày tỏ sự tức giận của mình chứ không phải dùng động tác. Khích lệ trẻ nói thật to, cố gắng nói ra nguyên nhân. Với cảm xúc tức giận của trẻ, cha mẹ phải tỏ ra thấu hiểu. Ví dụ: "Mẹ biết con đợi lâu khó chịu, nhưng chẳng có cách nào cả..."

Một số trẻ có thể sẽ dùng thái độ tiêu cực như ầm ục và oán thán để đối mặt với sự phẫn nộ của mình. Lúc ấy, cha mẹ phải khích lệ trẻ bày tỏ nguyện vọng của mình một cách dứt khoát, đồng thời khích lệ trẻ

giải quyết vấn đề. Ví dụ "Lâm đi xe đạp của con, là cậu ấy không đúng. Bây giờ con đi nói với cậu ấy chiếc xe là của con, con muốn đòi lại nó".

*** Khi trẻ bi thương**

Khóc là phản ứng điển hình khi con người khi cảm thấy buồn đau, có thể hỗ trợ giảm bớt đau khổ và áp lực. Khi trẻ buồn, tốt nhất là để trẻ khóc một trận thật thoải mái. Lúc ấy, cha mẹ không cần can thiệp quá nhiều, chỉ cần bình tĩnh ngồi bên trẻ hoặc ôm trẻ, nhẹ nhàng vuốt ve để trẻ cảm nhận được sự thấu hiểu và ủng hộ của bạn. Nếu trẻ cảm thấy khó xử vì mình đã khóc, bạn phải bày tỏ sự thấu hiểu và ủng hộ để trẻ hiểu rằng khóc

không có gì đáng xấu hổ mà là hành vi bình thường của con người.

*** Khi trẻ sợ hãi**

Đối diện với những sự vật chưa biết và thế giới xung quanh, trẻ khó tránh khỏi cảm thấy lo lắng và sợ hãi. Lúc ấy, có thể trẻ sẽ nảy sinh tâm lý sợ hãi vô căn cứ với người hoặc sự việc. Cha mẹ phải tỏ ra thấu hiểu, đồng thời dùng cách nói thoải mái để nói chuyện với trẻ về những việc mà trẻ sợ hãi. Nếu trẻ thường xuyên sợ hãi trong một thời gian mà không thể nói ra vì sao, cha mẹ nên kiên nhẫn lắng nghe trẻ để tìm ra nguyên nhân khiến trẻ bất an.

(4) Dẫn dắt trẻ giải tỏa cảm xúc bằng phương thức hợp

lý

Cha mẹ phải để trẻ học cách nhận biết các cảm xúc và hậu quả của nó, đặc biệt là nhận thức bước đầu về một số tâm trạng quá khích. Trên cơ sở này, dẫn dắt trẻ không dùng phương thức mang tính phá hoại mà áp dụng phương thức tích cực để bày tỏ hoặc giải tỏa cảm xúc.

Cha mẹ cũng có thể dạy trẻ một vài biện pháp giảm bớt áp lực và tức giận. Ví dụ đến sân bóng chơi bóng rổ, ném đồ, chơi với chó con hoặc vẽ tranh để chuyển hướng chú ý... Thông qua vận động tiêu hao năng lượng dư thừa, sẽ hỗ trợ giải tỏa cảm xúc.

Dĩ nhiên, cũng có thể đề ra

một vài quy định: không được phép gào thét, không được phép dùng bạo lực, không được phép nói những lời sỉ nhục người khác... và yêu cầu trẻ tuân thủ. Ở mức độ nhất định nào đó, điều này có thể dẫn dắt trẻ lựa chọn phương thức giải tỏa hợp lý.

(5) Quyết không thỏa hiệp trước cảm xúc giả tạo của trẻ

Dĩ nhiên, đôi khi cảm xúc của trẻ là giả, chỉ dùng để mê hoặc cha mẹ, mục đích là muốn có được thứ mà mình muốn. Gặp tình huống này, cha mẹ tuyệt đối không được thỏa hiệp. Thông thường trẻ sử dụng những phương pháp dưới đây.

*** Xi mặt**

Không ít trẻ biết dùng phương pháp này để chiếm được sự đồng cảm của người khác, từ đó có thể có được yêu cầu nào đó. Gặp tình huống này, cha mẹ phải ghi nhớ hai điểm sau: nói với trẻ yêu cầu có thể nói ra nhưng không được dùng cách xị mặt để đưa ra yêu cầu, xị mặt sẽ không có bất kỳ tác dụng nào trong việc đạt được yêu cầu, để trẻ hiểu rằng không phải bất cứ yêu cầu nào trẻ cũng được thỏa mãn.

*** Ấm ức không vui**

Lúc ấy, bạn phải để trẻ biết rằng: "Mẹ rất quan tâm tới con, mẹ muốn giúp đỡ con, mẹ cần biết rốt cuộc con muốn gì". Sau đó, bạn có thể làm việc của mình. Đồng thời đợi trẻ chủ

động bày tỏ suy nghĩ của mình với bạn. Lúc ấy, bạn có thể vui vẻ giúp trẻ giải quyết vấn đề.

*** Nổi nóng**

Nếu trẻ dùng phương thức nổi nóng để ép cha mẹ cho mình thứ mà mình muốn, cha mẹ không nên đồng ý với bất kỳ yêu cầu nào của trẻ lúc đó, đồng thời ngay từ đầu phải nghĩ cách ngăn chặn. Ví dụ bạn có thể đi ra chỗ khác, không để ý đến trẻ hoặc dẫn trẻ vào trong phòng của mình. Sau khi trẻ nổi cáu thì sẽ trừng phạt trẻ một cách thích hợp, để trẻ nhớ lần sau tuyệt đối không được làm như thế. Tóm lại, phải để trẻ cảm thấy, dùng cách nổi nóng để ép cha mẹ thì hậu quả sẽ rất tồi tệ, sau này

không bao giờ được làm như thế nữa.

6. Lắng nghe là một cánh cửa khác để mở ra thành công

Dale Carnegie nói: "Nếu bạn hi vọng trở thành một người giỏi nói chuyện thì trước tiên hãy là một người chú ý lắng nghe". Socrates cũng từng nói: "Con người có hai tai hai mắt nhưng chỉ có một cái lưỡi, vì thế hãy nghe nhiều nói ít". Nước ngoài cũng có câu ngạn ngữ: "Dùng thời gian mười giây để nói, dùng thời gian mười phút để nghe". Tất cả đều chứng minh, trong giao tiếp, "nghe" giữ vị trí quan trọng, biết lắng nghe cũng quan trọng không kém.

Lắng nghe là một phương

pháp hữu hiệu để con người học tập. Để trẻ bồi dưỡng thói quen lắng nghe từ nhỏ không những có thể giải quyết được rất nhiều vấn đề trẻ gặp phải mà còn có vai trò tương đối quan trọng cho sự phát triển sau này của trẻ.

Tuy nhiên, trong cuộc sống hiện thực thường có rất nhiều trẻ chỉ biết thể hiện bản thân chứ không biết lắng nghe, không thể tỏ ra chân thành trong giao tiếp, thậm chí không muốn lắng nghe ý kiến và lời khuyên của người khác. Để thay đổi hiện tượng này, cha mẹ nên bắt tay bồi dưỡng thói quen lắng nghe cho trẻ.

(1) Tiến hành rèn luyện lắng nghe cho con Trai

Lắng nghe không chỉ đơn giản là nghe người khác nói, quá trình lắng nghe cũng là quá trình tương tác. Không những cần chăm chú lắng nghe người khác nói mà còn phải tích cực dùng ngôn ngữ hoặc động tác đáp lại, để người khác có được cảm giác thỏa mãn qua sự đáp lại và cảm nhận của bạn.

Vì thế, để trẻ nắm được phương pháp lắng nghe, cha mẹ có thể dùng phương pháp dưới đây để tiến hành rèn luyện.

Trò chơi thứ nhất: Để trẻ kể chuyện, cha mẹ tích cực lắng nghe. Trong quá trình lắng nghe, cha mẹ phải dùng ngôn ngữ dẫn dắt và đáp lại lời nói của trẻ, để chứng tỏ bạn đang

chăm chú lắng nghe trẻ nói. Sau khi trẻ nói xong, cha mẹ phải cố gắng kể lại câu chuyện của trẻ một cách chính xác. Cuối cùng, cha mẹ hỏi trẻ có cảm thấy hài lòng về cách lắng nghe của cha mẹ hay không.

Nếu trẻ muốn, cha mẹ và trẻ đổi vai, làm lại một lần nữa.

Trò chơi thứ hai: Để trẻ kể chuyện, cha mẹ chỉ sử dụng ngôn ngữ cơ thể để bày tỏ đang chăm chú lắng nghe trẻ nói, ví dụ như gật đầu, lắc đầu, mỉm cười, nháy mắt, giơ ngón tay cái khen ngợi... Sau khi trẻ kể xong câu chuyện, cùng trẻ thảo luận về biểu hiện và cảm giác của mỗi người.

Sau đó để trẻ thuật lại câu chuyện lúc này một lần nữa.

Lúc ấy cha mẹ không sử dụng ngôn ngữ và ngôn ngữ cơ thể, chỉ ngồi tập trung nghe trẻ kể chuyện. Sau khi trẻ kể xong, cha mẹ lại hỏi trẻ về biểu hiện và cảm giác khi nói chuyện lúc này.

Thông qua hai trò chơi này, trẻ sẽ ngạc nhiên nhận ra rằng sự lắng nghe tích cực và lắng nghe đơn giản khác nhau nhiều thế nào. Khi người lắng nghe dùng ngôn ngữ hoặc ngôn ngữ cơ thể biểu lộ hứng thú của mình, người nói chuyện sẽ cảm thấy mình được tôn trọng, tâm lý cũng vì thế mà chịu ảnh hưởng tích cực. Từ đó khiến giao tiếp được tiến hành thuận lợi hơn.

(2) Khen ngợi khoảnh khắc

trẻ chăm chú lắng nghe

Rất nhiều con trai không nắm được phương pháp tích cực lắng nghe, vì thế khi lắng nghe người khác nói thường không tập trung, ngó ngang ngó dọc hoặc nghịch đồ vật, chốc chốc đi lại, thậm chí đột nhiên nói xen ngắt lời người khác. Đây đều là biểu hiện của việc không tôn trọng người khác, hơn nữa sẽ ảnh hưởng tới mối quan hệ giữa trẻ và người nói.

Gặp tình huống này, trước tiên cha mẹ phải để trẻ biết rằng cách làm này của trẻ là không đúng đắn; thứ hai phải áp dụng phương pháp dẫn dắt trẻ học cách chăm chú lắng nghe.

Phong không bao giờ lắng nghe người khác nói chuyện.

Hôm ấy chú đến nhà cậu chơi, hỏi thăm tình hình học tập của cậu, nhưng cậu không chăm chú lắng nghe, lúc thì xem tivi, lúc lại nghịch đồ chơi của mình, hoặc là trêu chó. Khi bố và chú nói chuyện, chốc chốc cậu lại nói xen vào...

Sau khi chú về, bố gọi Phong tới bên cạnh, Phong vốn tưởng rằng bố sẽ mắng mỗ mình một hồi giống như trước đó. Nào ngờ, bố không những không mắng cậu mà còn khen ngợi cậu: "Con trai, lúc nãy trước khi về chú đã khen con đấy. Chú nói hôm nay có một lúc con rất chăm chú lắng nghe chú nói. Chú bảo bố nói với con là cảm ơn con đã chăm chú nghe chú ấy nói!"

Phong có chút ngượng ngùng, có điều trong lòng cậu cảm thấy rất vui. Những ngày sau đó, lúc nào bố cũng khen cậu vài câu:

"Con trai, hôm nay con nghe rất chăm chú. Đây chính là biểu hiện tôn trọng người khác đấy!"

"Con trai, hôm nay con đã nghe ra thiếu sót của bạn ấy, có thể giúp cho bạn ấy rất nhiều!"

"Con trai, con học được ưu điểm của bạn ấy, chứng tỏ con rất biết lắng nghe!"

.....

Cứ như vậy, chẳng bao lâu sau, Phong thật sự trở nên rất biết

lắng nghe. Những trẻ nghịch ngợm đến đâu cũng sẽ có lúc chăm chú, trẻ có lúc không hiểu lời người khác nói thì cũng sẽ có lúc chăm chú lắng nghe, cha mẹ phải biết cách phát hiện khoảnh khắc trẻ chăm chú lắng nghe, và kịp thời tiến hành biểu dương và khích lệ. Như thế, trẻ được biểu dương sau này sẽ càng làm tốt hơn. Lâu dần, tự nhiên sẽ hình thành thói quen lắng nghe.

(3) Dạy trẻ tôn trọng những ý kiến khác nhau của người khác

Tôn trọng là một trong những nhân tố cơ bản quan trọng nhất trong giao tiếp với người khác, cũng là thái độ cần thiết

để thu nạp tất cả trí tuệ. Vì thế, học cách lắng nghe các loại âm thanh là tố chất tốt đẹp cần phải có để trẻ học cách lắng nghe.

Nhà giáo dục nổi tiếng thế giới Carnegie đã từng gặp một nhà thực vật học nổi tiếng trong bữa tiệc do nhà xuất bản New York tổ chức. Nhà thực vật học vô cùng vui mừng khi gặp Carnegie, thao thao bất tuyệt kể cho ông nghe những sự thật kinh người về cây gai, hoa cỏ trong phòng và khoai tây.

Đến tận đêm khi từ biệt, gần như Carnegie không nói câu nào. Nhưng nhà thực vật học ấy lại vui vẻ nói với chủ nhân bữa tiệc: "Ngài Carnegie là người thú vị nhất, là một

người nói chuyện thú vị nhất".

Vì sao Carnegie không nói gì mà lại khiến đối phương cho rằng ông là "người nói chuyện thú vị nhất" nhỉ? Đó là bởi vì ông có thể lắng nghe ý kiến của người khác, mặc dù ý kiến ấy đối với ông có thể không có bất kỳ tác dụng nào. Qua đó có thể thấy, học cách lắng nghe, học cách tôn trọng ý kiến của người khác vô cùng quan trọng.

Đối với trẻ, học cách lắng nghe có nghĩa là học cách giao lưu bằng tâm hồn. Bởi vì trong quá trình lắng nghe, không chỉ là lắng nghe người khác nói chuyện, mà là đưa tình cảm vào, là sự đối đáp về tâm hồn, như thế mới có thể cảm nhận

được sự thân thiết của đối phương, kéo gần khoảng cách giữa hai bên.

(4) Dạy trẻ một vài lễ nghi lắng nghe

Con trai không thể chăm chú lắng nghe người khác nói thường liên quan tới việc con không hiểu phải nghe như thế nào. Lúc ấy, cha mẹ nên có ý thức dạy trẻ một số lễ nghi lắng nghe. Điều này rất có lợi cho việc hình thành thói quen lắng nghe của trẻ.

*** Khi lắng nghe phải tập trung chú ý, kiên nhẫn**

Khi nghe người khác nói, mắt nên nhìn đối phương, chăm chú nghe. Không được liếc ngang liếc dọc, không cúi đầu

sờ vạt áo, không lơ đãng hoặc làm những việc không liên quan. Điều này trước tiên là tôn trọng người khác, cũng là tiền đề để có hiệu quả giao tiếp tốt đẹp.

*** Khi lắng nghe phải tích cực phản ứng**

Trong quá trình lắng nghe, phải dùng các phương thức truyền đạt phi ngôn ngữ như ánh mắt, nét mặt để chứng tỏ mình đang chăm chú lắng nghe. Cũng có thể dùng những câu nói như: "đúng vậy", "hiểu rồi", "đúng thế" để chứng tỏ mình đang chăm chú lắng nghe.

*** Khi lắng nghe không được tùy tiện nói xen vào**

Rất nhiều trẻ thích bày tỏ ý kiến của mình, thường xuyên cướp lời, nói xen vào, thậm chí cho rằng đây là biểu hiện thông minh. Tuy nhiên, đây không những là biểu hiện bất lịch sự mà còn có thể vì nói xen vào mà làm ngắt quãng mạch suy nghĩ của người khác, khiến người khác không thể bày tỏ suy nghĩ của mình một cách hoàn chỉnh, từ đó khiến người khác thấy phản cảm.

*** Chú ý phương thức nói chuyện của đối phương**

Ngữ khí, cách dùng từ, ngữ điệu, phương thức diễn đạt của đối phương đều truyền đạt một thông tin nào đó. Nếu tập trung chú ý, có thể phát hiện được ngụ ý ẩn sau câu nói của

đối phương, thật sự hiểu được toàn bộ thông tin mà đối phương truyền đạt.

*** Chuyển chủ đề phải thích hợp**

Nếu không hứng thú với chủ đề của đối phương, có thể khéo léo chuyển chủ đề. Ví dụ: "Liệu chúng ta có thể nói một chút về vấn đề...?". Khi chuyển chủ đề, không được tỏ ra khó chịu, nên khéo léo tìm một chủ đề mà mọi người hứng thú hơn có lẽ sẽ là một cách rất hay.

7. Để con trai của bạn biết cách hợp tác, học cách "đôi bên cùng có lợi"

Có người cùng Thượng Đế thảo luận về vấn đề giữa thiên đường và địa ngục. Thượng Đế

nói với anh ta: "Đến đây, ta cho con xem thế nào là địa ngục".

Họ bước vào một căn phòng, một đám người vây quanh một nồi canh lớn, mỗi người đều có một chiếc muôi có thể với tới nồi canh. Nhưng cán của chiếc muôi còn dài hơn cánh tay của họ, họ không có cách nào để đưa canh lên miệng được. Thế là ai cũng gầy gò đáng thương, nhưng chỉ có thể nhìn "canh" thèm thuồng mà không biết làm thế nào.

"Đến đây, ta sẽ cho con xem thiên đường". Thượng Đế đưa người đó vào một căn phòng khác. Tất cả mọi thứ ở đây đều không khác gì căn phòng lúc nãy. Một nồi canh, một đám người, cũng những chiếc muôi

cán dài, chỉ là ai nấy đều khỏe mạnh vạm vỡ, đang vui vẻ hát ca.

"Vì sao ạ?", người này nghi ngờ hỏi, "Vì sao người ở địa ngục không ăn được canh còn người trên thiên đường lại ăn được?"

Thượng Đế mỉm cười và nói: "Rất đơn giản, những người trên thiên đường đều bón cho người khác".

Cùng một môi trường, cùng một điều kiện, cùng những vật chất ấy, vì sao một số người biến nó thành địa ngục còn một số người khác lại biến nó thành thiên đường? Quan trọng là biết cách hợp tác.

Sau này trẻ sẽ bước chân vào xã hội, trở thành một thành

viên trong xã hội. Xã hội tương lai là xã hội của cạnh tranh và hợp tác, "học cách giao tiếp", "học cách hợp tác" là yêu cầu cơ bản của nhân tài thời đại. Chỉ có biết hợp tác với người khác thì mới có được không gian sinh tồn; chỉ có hợp tác thì mới phát triển được. Bồi dưỡng ý thức hợp tác và khả năng hợp tác cho trẻ từ nhỏ là vô cùng quan trọng, vì thế cha mẹ phải nâng cao bồi dưỡng ý thức hợp tác cho trẻ từ nhiều mặt.

(1) Thông qua việc hiểu được tầm quan trọng của hợp tác, hình thành ý thức hợp tác

Muốn bồi dưỡng tinh thần hợp tác cho trẻ thì trước tiên nên

để trẻ ý thức được lợi ích của việc hợp tác, chia sẻ niềm vui.

Mẹ để bạn của Mạnh đến nhà cùng chơi trò chơi. Khi một mình Mạnh độc chiếm đồ chơi đẹp nhất, mẹ nói với cậu: "Con chơi một lúc, để bạn chơi một lúc, hai con đều vui vẻ, chẳng phải rất tốt sao?"

Mạnh vẫn nắm chặt đồ chơi trong tay không chịu bỏ ra.

Mẹ lại nói: "Nếu con không cho bạn chơi, bạn đi rồi, một mình con chơi thì còn gì thú vị nữa?"

Lúc ấy, Mạnh nghĩ một lúc, liền đưa đồ chơi cho bạn, và còn dạy bạn cách chơi. Hai người cùng chơi sẽ càng vui hơn.

Ý thức "coi mình là trung tâm" của trẻ rất mãnh liệt. Ý thức này là chướng ngại lớn nhất ngăn trẻ học cách hợp tác. Nếu cha mẹ có ý thức giáo dục để trẻ hiểu rằng, chia sẻ không phải là chiếm đoạt mà sẽ tăng thêm nhiều niềm vui mới hơn, trẻ sẽ dần dần nhận thức được giá trị của hợp tác.

Đôi khi, nếu trẻ không nhận thức được giá trị của sự hợp tác và chia sẻ, hãy thử trừng phạt trẻ.

Cuối tuần là ngày quốc tế lao động, cha mẹ của Wells và Eddie muốn cả nhà đi cắm trại. Một ngày trước khi đi, cả nhà bốn người cùng bàn bạc phân công việc chuẩn bị: bố chuẩn bị bếp nướng thịt, mẹ đi siêu

thị mua đồ, Wells phụ trách tất cả dụng cụ ăn uống, Eddie chuẩn bị gia vị.

Bố nhắc hai anh em tốt nhất là liệt kê danh sách, để tránh sót. Wells nhanh chóng liệt kê danh sách và nhờ bố xem. Nhưng Eddie lại chạy ra ngoài tìm đứa trẻ hàng xóm chơi. Bố yêu cầu cậu nhất định phải mang đủ gia vị, nếu không bữa tiệc ngoài trời sẽ không ngon. Nhưng Eddie vẫn chưa trả lời mà đã chạy đi rồi.

Bố không tin là cậu sẽ chuẩn bị đủ, nhưng nghĩ rằng nên cho Eddie một cơ hội rèn luyện nên không giục cậu làm việc của mình nữa. Tối hôm ấy, Eddie về nhà rất muộn, cậu cho tất cả gia vị trong bếp vào

túi rồi lên tầng đi ngủ.

Ngày hôm sau khi xuất phát, bố không hề kiểm tra công việc của Eddie, cả nhà vui vẻ lên đường. Buổi trưa, họ đến địa điểm cắm trại, mọi người bắt đầu chuẩn bị bữa trưa. Khi thịt được nướng chín, cần phải rắc gia vị lên, bố hỏi: "Eddie, nước sốt đâu?" Eddie lục tung cái túi mà mình mang theo cũng không tìm thấy.

"Con không cho vào danh sách sao?", mẹ hỏi.

"Con không lập danh sách nhưng con nhớ là mình đã mang tất cả gia vị đi rồi". Eddie lại tìm lại một lần, mọi người đều đang chờ, nhưng cuối cùng không tìm thấy, cậu xấu hổ cúi đầu.

Kinh nghiệm lần này rất đáng nhớ, Eddie biết vì sự sơ suất này mà đã ảnh hưởng đến mình và cả người khác, khiến hoạt động lần này mất vui. Chuyện này đã ảnh hưởng rất lớn tới sự trưởng thành của Eddie, khiến cậu hiểu được rằng một thành viên trong tập thể nên có tinh thần trách nhiệm và tinh thần đồng đội.

(2) Dạy trẻ biết hợp tác và cùng có lợi như thế nào

Phải bồi dưỡng tinh thần hợp tác cho trẻ như thế nào? Bạn có thể bắt đầu từ những phương diện dưới đây.

Trước tiên, tạo cho trẻ không khí gia đình tốt đẹp. Một gia đình mà mọi người cãi nhau suốt ngày thì rất khó tạo ra

một đứa trẻ có mối quan hệ xã giao hài hòa. Cha mẹ phải xử lý thật hợp lý, đúng mực mối quan hệ giữa các thành viên trong gia đình; giữa các thành viên trong gia đình cũng phải biết cách cùng làm việc nhà và tham gia lao động, tạo ảnh hưởng cho trẻ; cha mẹ phải đối xử với hàng xóm, đồng nghiệp và khách một cách nhiệt tình, khiêm tốn, bình đẳng, lịch sự. Như thế trẻ sẽ lấy cha mẹ làm khuôn mẫu, dần dần hình thành phẩm chất đạo đức tốt đẹp: tôn trọng và bảo vệ người khác.

Thứ hai, rèn luyện tư duy hợp tác cho trẻ. Những kiến thức và tinh thần mà trẻ học được trong gia đình từ nhỏ đều sẽ thấm thấu vào trong tính cách

của chúng, đồng thời sẽ hoạt động trong xã hội sau này. Một đứa trẻ biết hợp tác lúc nào cũng biết mình cần gì, trong quá trình hoạt động tập thể cũng biết cả đội cần gì, vì thế mà nhanh chóng thích ứng với công việc, đồng thời phát huy vai trò tích cực. Những trẻ không biết hợp tác sẽ gặp rất nhiều phiền phức trong cuộc sống, nảy sinh thêm nhiều khó khăn và không biết bắt đầu từ đâu.

Thứ ba, để trẻ học cách nghĩ cho người khác. Cha mẹ phải để trẻ tham gia nhiều hoạt động tập thể, những trẻ "coi mình là trung tâm" ban đầu sẽ rất khó chung sống với các bạn cùng trang lứa trong hoạt động tập thể, nhưng sau vài

lần vấp vấp sẽ ý thức được rằng trong hoạt động tập thể nhất định phải nghĩ đến người khác, phải gánh vác nhiệm vụ, chia sẻ niềm vui với mọi người. Từ đó, trẻ có được kinh nghiệm giao tiếp trong hoạt động tập thể.

Cuối cùng, để trẻ học cách giải quyết những tranh chấp nhỏ gặp phải trong hợp tác. Khi trẻ có ý kiến bất đồng hoặc chơi không vui với các bạn trong hoạt động, cha mẹ nên kịp thời dẫn dắt trẻ cùng bàn bạc, tìm cách để mọi người giảm bớt xung đột, chơi vui vẻ hơn như oẳn tù tì, luân phiên... điều chỉnh hài hòa mối quan hệ, xác định mục tiêu chung, từ đó khiến hoạt động được diễn ra thuận lợi.

Cha mẹ không thể theo trẻ suốt đời. Chỉ có cách để trẻ từng bước thích ứng với môi trường bên ngoài, học cách giao lưu bình đẳng và chung sống hòa bình với người khác, để chúng học cách cạnh tranh trong hợp tác, hợp tác trong cạnh tranh, học cách tăng thêm tình bạn trong hợp tác và không hợp tác, thông cảm cho nhau, như thế trẻ mới có thể trưởng thành lành mạnh và vui vẻ.

8. Để con trai học cách tự kiểm điểm

Rất nhiều người thành công khi nói về kinh nghiệm thành công của mình đều nhắc tới khả năng tự kiểm điểm. Tự kiểm điểm là điều kiện tiên

quyết để nhận thức và hoàn thiện bản thân, không ngừng tiến bộ. Một người biết cách kiểm điểm bản thân luôn có thể phát hiện ưu và nhược điểm của mình, đồng thời có thể phát huy ưu điểm bù đắp thiếu sót, phát huy tiềm năng lớn nhất của bản thân, từ đó giành được nhiều thành công.

Đối với con trai, tự kiểm điểm là bí quyết để trưởng thành. Một đứa trẻ không biết tự kiểm điểm thì mãi mãi không bao giờ lớn. Qua việc tự kiểm điểm, con trai có thể kịp thời điều chỉnh sai lầm, không ngừng điều chỉnh độ nhạy cảm và độ chính xác của hệ thống thông tin thần kinh tiếp nhận tín hiệu để đảm bảo hệ thống thông tin không rối loạn.

Những trẻ học cách tự kiểm điểm cũng có nghĩa là nắm được bí quyết tự hoàn thiện bản thân và trưởng thành lành mạnh.

Tuy nhiên, dường như khả năng tự kiểm điểm của con trai không được tốt. Nhiều lúc chúng không ý thức được sai lầm của mình, đôi khi cho dù làm sai nhưng nó vẫn lắc đầu nói: "Con không làm sai", "Không phải con làm".... Điều này có liên quan tới bản tính của con trai. Con trai tiếp nhận sự thật chậm hơn con gái. Cùng là một lỗi lầm, con gái có thể nhanh chóng thừa nhận trước sự dẫn dắt của cha mẹ, đồng thời sửa đổi; nhưng con trai thì khác, chúng cần một khoảng thời gian nhất định để

thừa nhận sự thật, và sau khi chúng hoàn toàn chấp nhận sự thật đã làm sai thì mới chủ động thừa nhận lỗi lầm.

Vậy, cha mẹ nên tuân theo bản tính của con trai, kịp thời bồi dưỡng thói quen tự kiểm điểm cho trẻ như thế nào?

(1) Không trực tiếp chỉ ra lỗi lầm của con trai

Con trai có tâm lý hiếu thắng rất lớn, nếu sau khi chúng làm sai chuyện mà cha mẹ một mực chỉ trích thì không những không khiến con trai dễ dàng nhận sai mà còn gây ra tâm lý phản cảm, nảy sinh tâm lý chống đối, khiến sự phát triển trí lực của con bị hạn chế.

Lúc ấy, cha mẹ nên dùng thái

độ bình tĩnh, dẫn dắt con tự kiểm điểm bản thân, từ đó hiểu ra lỗi lầm của mình. Hãy cùng đọc câu chuyện dưới đây.

Bà đến nhà Đồng chơi, mang cho Đồng hai con cá vàng rất đẹp. Đồng rất thích hai con cá này, thả chúng vào bể thủy tinh, nhìn chúng bơi đi bơi lại. Đột nhiên, cậu nảy ra một ý, cá vàng mà rời khỏi nước thì sẽ thế nào nhỉ? Thế là cậu vớt cá ra đặt lên bàn. Nhìn thấy cá không ngừng vẫy đuôi, Đồng cảm thấy rất thú vị.

"Đồng, con hãy mau thả cá vào bể, nếu không chúng sẽ chết khát!", người mẹ nhìn thấy lớn tiếng quát. Nhưng Đồng chỉ mãi chơi, không thèm để ý tới lời mẹ nói.

Lúc ấy, bà lại gần nói với Đồng: "Đồng, nếu cháu khát mà không có nước uống thì cháu sẽ thế nào?"

"Cháu sẽ rất khó chịu". Rõ ràng là Đồng đã từng khát nước.

"Đúng vậy, không có nước uống sẽ khó chịu. Nhưng cháu lại vớt cá ra khỏi bể, để chúng không có nước uống. Cháu nói xem chúng có khó chịu không? Cá là động vật dưới nước, cần nước hơn con người, khi bị mất nước, chúng sẽ chết rất nhanh. Cháu nhìn kia, chúng liên tục quẫy đuôi như vậy chính là vì chúng quá khó chịu đấy!"

Nghe lời bà nói, Đồng lập tức thả cá vào bể và nói với bà: "Bà ơi, là lỗi của cháu, sau này

cháu sẽ không như vậy nữa".

Qua câu chuyện trên có thể thấy, với hành vi sai trái của Đồng, lời trách mắng của mẹ không hiệu quả, còn lời dẫn dắt hợp tình hợp lý của bà khiến Đồng tự kiểm điểm, tiến hành đánh giá và phán đoán hành vi để nhận thức được lỗi lầm của mình, từ đó thu được hiệu quả giáo dục tốt.

(2) Để trẻ chịu hậu quả do sai lầm mang lại

Rất nhiều con trai làm việc hấp tấp, khi làm việc không suy nghĩ đến hậu quả, hơn nữa do kinh nghiệm và suy nghĩ của con trai khá đơn thuần, không lường trước được hậu quả giống như người lớn. Lúc ấy, cha mẹ có thể dẫn dắt trẻ

một cách thích hợp, nhưng nếu trẻ không thể suy nghĩ giống như người lớn thì cha mẹ hãy thử để trẻ nếm trải, làm theo suy nghĩ của chúng, khi kết quả vượt quá dự liệu của chúng, hãy để chúng chịu trừng phạt. Lúc ấy, trẻ sẽ kiểm điểm hành vi của mình.

Một bà mẹ nọ nhận thấy rằng, con trai của mình mắc lỗi gì cũng không nghĩ đến vấn đề của mình mà lúc nào cũng chỉ trích người khác. Thế là chị nghĩ cách nên để con trai học cách gánh vác trách nhiệm.

Lần này, sáng thứ bảy con trai phải đến trường tham gia cuộc thi Olympic toán học. Vốn dĩ thành tích toán học của con rất tốt, hơn nữa khả năng tư

duy logic cũng rất giỏi, nên cơ hội giành chiến thắng lần này rất cao.

Nhưng buổi tối thứ sáu, con trai đi học về nhà vẫn đi tìm bạn chơi, sau đó về nhà chơi game, xem tivi, đến tận tối khuya mới ngủ. Lần này, mẹ không giục cậu đi ngủ sớm như bình thường nữa.

Sáng thứ bảy, mẹ cũng không gọi cậu dậy sớm, cậu ngủ tới tận 9 giờ mới dậy. Đợi đến khi cậu vội vàng chạy đến trường thì cuộc thi đã tiến hành được hơn nửa tiếng rồi. Không cần nói cũng có thể đoán thành tích thi lần này của cậu thế nào.

Con trai buồn rầu đi về nhà, trách mẹ sao không gọi mình

dậy sớm khiến con thất bại trong kỳ thi.

Nhưng mẹ nói với con trai: "Con trai, rõ ràng con biết hôm nay phải đi thi, vì sao không ngủ sớm? Vì sao không đặt đồng hồ báo thức để tự dậy? Lúc nào con cũng quen để người khác nhắc nhở mới làm việc của mình. Nhưng không ai nhắc con cả đời được. Con phải học cách tự nhắc nhở mình, làm sai chuyện cũng phải tự kiểm điểm lại lỗi lầm của mình".

Con trai xấu hổ cúi đầu. Từ đó về sau, cậu bé này mỗi lần làm sai chuyện là lại tự kiểm điểm, chỉ cần cậu sai một lần thì rất ít khi tái phạm lần sau.

Rất nhiều cha mẹ thường

thích giúp trẻ gánh vác hậu quả từ sai lầm của mình, như vậy không chỉ khiến trẻ mất đi tinh thần trách nhiệm, mà còn không khiến trẻ kiểm điểm sai lầm của mình, từ đó phạm lỗi hết lần này đến lần khác. Vì thế, những cha mẹ thông minh thì không nên gánh hậu quả thay cho trẻ mà nên để trẻ học cách tự gánh vác.

(3) Để con trai học cách tổng kết rút kinh nghiệm

Tổng kết rút kinh nghiệm trên thực tế chính là kiểm điểm hành vi của mình. Người không ngừng tổng kết rút kinh nghiệm mới tránh được việc lặp lại sai lầm.

Ví dụ, một đứa trẻ thường xuyên chơi game trước rồi mới

làm bài tập, kết quả là làm bài tập không chăm chú, mắc rất nhiều lỗi, vì thế cậu bị cô giáo phê bình. Lúc ấy, cậu sẽ nghĩ: "Mình chơi game rồi mới làm bài tập, thời gian dành cho làm bài tập không đủ. Đây mới là nguyên nhân khiến mình làm bài tập không tốt. Có phải lần sau mình nên làm bài tập trước, dành nhiều thời gian hơn để làm bài tập không nhỉ?"

Mặc dù nói khả năng lường trước kết quả của con trai tương đối yếu nhưng trước khi làm việc, chúng sẽ đánh giá trước hành vi của mình, xem xem có thể xuất hiện kết quả mà mình dự đoán hay không. Nếu kết quả đúng như trẻ nghĩ, vậy thì về sau trẻ sẽ tiếp tục làm như vậy. Nếu kết quả

không giống như dự đoán, trẻ sẽ tổng kết rút kinh nghiệm, điều chỉnh suy nghĩ của mình. Đây cũng là cơ chế phản ứng của con người khi làm việc.

Vì thế, sau khi trẻ làm việc, cha mẹ không được áp đặt giá trị quan của mình cho trẻ mà phải biết dẫn dắt trẻ tiến hành tổng kết. Ví dụ, cha mẹ không được nói: "Chẳng phải mẹ đã nói trước với con rồi sao? Con không thèm nghe, thấy chưa, bây giờ thì nếm mùi rồi chứ!", mà phải nói: "Sao lại xuất hiện kết quả như thế này, con hãy suy nghĩ thật kỹ. Nếu làm theo cách mẹ đã nói với con trước đó, liệu kết quả có khác không nhỉ?", nói như thế trẻ sẽ dễ tiếp thu hơn.

Khi trẻ vì sai lầm của mình mà đau khổ và tự trách mình, cha mẹ không nên mù quáng phê bình chúng nữa. trẻ đã cảm thấy đau khổ, tự trách mình, chúng tỏ chúng đã ý thức được lỗi lầm của mình. Lúc ấy, cha mẹ nên dẫn dắt trẻ học cách tự kiểm điểm và tổng kết, học cách rút kinh nghiệm. Khi trẻ quen với việc tự giác kiểm điểm trước sai lầm thì sẽ rất có lợi cho cuộc đời của trẻ.

9. Bồi dưỡng khả năng làm việc có kế hoạch cho con trai

Đối với một người, làm việc có kế hoạch không chỉ là một thói quen làm việc, quan trọng hơn là phản ánh thái độ làm việc của người đó, là nhân tố quan

trọng để có được thành công. Đối với trẻ, làm việc có kế hoạch cũng vô cùng quan trọng.

Tuy nhiên, vì trẻ ít kinh nghiệm nên làm việc thiếu trình tự và không có kế hoạch, đây cũng là điều dễ hiểu. Nhưng nếu cha mẹ không chú ý dẫn dắt thì trẻ sẽ hình thành thói quen không tốt, từ đó sẽ mang lại phiền phức cho cuộc sống.

Đối với trẻ, bồi dưỡng thói quen làm việc có kế hoạch là vô cùng quan trọng. Nó có thể giúp trẻ xử lý sự việc một cách trình tự chứ không lúng ta lúng túng. Vậy, phải thay đổi việc trẻ "thiếu kế hoạch" như thế nào? Ngoài việc trẻ không

ngừng tổng kết và tìm tòi từ trong kinh nghiệm và thực tiễn, một điều quan trọng nữa chính là nhờ vào sự dẫn dắt khoa học của cha mẹ.

(1) Bồi dưỡng thói quen làm việc có trình tự cho trẻ

Cha mẹ nên chú ý quan sát, xem trẻ làm việc có trình tự, có trật tự hay không; có biết làm gì trước, làm gì sau hay không. Thông qua quan sát, nếu phát hiện khả năng về mặt này kém thì nên lập tức chỉ ra, đồng thời nói với trẻ rằng, cho dù làm bất cứ chuyện gì cũng phải hoàn thành theo từng bước, làm xong một việc thì mới làm việc khác. Nếu có rất nhiều việc phải làm thì trước tiên phải sắp xếp trình tự công

việc.

Trong cuộc sống hàng ngày, cho dù làm gì, cha mẹ cũng phải để trẻ làm có trình tự. Ví dụ dọn dẹp phòng, xếp đồ chơi, cặp sách và quần áo... Những việc này đều có thể giúp trẻ hình thành thói quen làm việc có trình tự.

Nếu trẻ làm việc quên trước quên sau, coi lời cha mẹ nói như gió thoảng bên tai thì hãy thử thả lỏng sự đôn đốc với trẻ, để trẻ nếm mùi đau khổ trong sự "trùng phạt".

Có một đứa trẻ lúc nào cũng ỷ lại mẹ giúp mình sắp xếp đồ đi học: cặp sách, vở bài tập, khăn đỏ mẹ đều chuẩn bị sẵn. Nếu có quên cái gì thì mẹ sẽ kịp thời mang đến cho cậu.

Hôm ấy, mẹ phát hiện con quên đeo khăn đỏ, nhưng mẹ không mang đến trường cho cậu. Buổi chiều tan học về, cậu bé khóc lóc nói với mẹ, hôm nay cậu không đeo khăn đỏ, lớp bị trừ một điểm, tất cả các bạn đều trách cậu. Mẹ nói với cậu: "Sau này con nên sắp xếp sẵn những thứ mình cần mang đi!"

Cậu bé đồng ý, từ đó về sau, lần nào trước khi đi học cậu cũng lẩm nhẩm: "Bút chì, thước kẻ, vở, khăn quàng đỏ..." làm việc bắt đầu có trình tự hơn.

(2) để trẻ học Tập những Bạn làm việc có Trình Tự

Một số trẻ làm việc không có trình tự, lại còn không nghe lời khuyên của cha mẹ. Lúc ấy,

cha mẹ có thể dùng tâm lý "hiếu thắng" của trẻ, dùng những tấm gương bên cạnh dẫn dắt trẻ.

Phong đã lên tiểu học rồi nhưng làm việc không có chút quy củ nào, đồ chơi trong nhà vút khắp nơi. Một hôm, mẹ của Phong vô tình nói với đồng nghiệp của mình về chuyện này. Đồng nghiệp của mẹ nói: "Chị có cách, thằng Huy nhà chị làm việc rất có quy củ. Em bảo nó đến nhà chị chơi".

"Như thế có tác dụng không?"

"Dĩ nhiên là có, lúc đầu chị cũng dùng cách này giúp Huy hình thành thói quen làm việc có quy củ đấy".

Thế là cuối tuần mẹ đưa Phong

đến nhà đồng nghiệp. Phong và Huy cùng chơi xếp hình, chơi ô tô, chơi game, chơi rất vui. Hai đứa chơi cũng lâu rồi, Huy tự giác thu dọn tất cả đồ chơi, đồng thời đặt vào chỗ cũ.

Về sau, mẹ lại đưa Phong đến nhà Huy chơi nhiều lần. Kết quả là Phong cũng bắt đầu học cách thu dọn đồ chơi, dọn phòng sạch sẽ, không vứt đồ bừa bãi nữa.

(3) Dạy trẻ đặt ra kế hoạch trước khi làm việc

Người lớn làm việc thường có kế hoạch trước, có thể là kế hoạch còn trong đầu hoặc hình thành bằng văn bản. Đôi khi, người lớn sẽ căn cứ vào thói quen, quán tính để làm việc.

Kế hoạch có chi tiết, chính xác hay không thường quyết định sự thành bại của công việc. Những người nông dân giỏi trồng trọt dĩ nhiên sẽ tuân theo quy luật "mùa xuân gieo hạt, mùa thu thu hoạch"; nhưng họ cũng đặt ra kế hoạch năm nay trồng loại nông sản nào sẽ kiếm được nhiều tiền hơn, còn mù quáng đi theo người khác thì vất vả cả năm cũng chỉ có thể thu hoạch được một chút.

Quan hệ giữa kế hoạch và thành bại cũng như vậy. Cha mẹ phải để trẻ hình thành thói quen vạch kế hoạch trước khi làm việc. Điểm này có thể học tập người Đức.

Nếu một đứa trẻ hỏi bố: "Bố ơi,

cuối tuần con muốn đến ngoại ô!"

Bố của cậu sẽ không trực tiếp trả lời "Được" hoặc "Không được" mà sẽ hỏi: "Kế hoạch của con là gì? Con muốn đi cùng ai? Đến chỗ nào? Lộ trình đã sắp xếp xong chưa? Những thứ phải chuẩn bị đều đã rõ cả rồi chứ?"

Nếu đứa trẻ nói: "Con vẫn chưa nghĩ xong".

Bố sẽ nói với cậu: "Những việc chưa nghĩ xong thì đừng nên nói. Nếu con thật sự muốn đi thì phải chuẩn bị kế hoạch thật tốt".

Như thế, trẻ con ở Đức làm việc thường rất cẩn thận, trước khi làm việc đều có kế hoạch

chu đáo. Chúng ta cũng có thể học phương thức này của người Đức. Khi trẻ đưa ra yêu cầu, hãy hỏi kế hoạch của trẻ. Như thế sẽ khiến trẻ dần dần hình thành thói quen trước tiên vạch ra kế hoạch, sau đó làm việc. Cha mẹ cũng có thể tham gia vào việc lập kế hoạch cùng trẻ, kiên nhẫn bàn bạc cùng con, để kế hoạch của trẻ có thể thực thi. Như vậy, trẻ cũng sẽ dần dần hình thành thói quen biết cách lập kế hoạch.

(4) Dạy trẻ nghiêm khắc làm việc theo kế hoạch

Sau khi đã lập kế hoạch, trẻ phải làm việc theo kế hoạch, không được bỏ dở giữa chừng. Trong lúc thực hiện cho dù

gặp phải tình huống như thế nào cũng không được vì bị cảm dỗ mà tùy tiện thay đổi kế hoạch của mình.

Con trai lớn của cựu tổng thống Mỹ Roosevelt là James đã một mình đi du lịch châu Âu năm 20 tuổi.

Trước khi về nhà, anh nhìn thấy một con ngựa rất đẹp, liền dùng số tiền mình còn để mua nó. Sau đó James gửi điện báo cho bố, bảo bố nhanh chóng gửi cho mình lộ phí để về.

Nào ngờ, anh chỉ nhận được một bức điện báo: "Con và con ngựa của mình bơi về đi".

James đành phải bán ngựa, mua vé tàu về nhà. Từ đó, anh

đã hiểu, không được tùy tiện tiêu tiền không có kế hoạch.

Dĩ nhiên, làm việc theo kế hoạch không phải là rập khuôn máy móc, nó cũng cần không ngừng đổi mới và điều chỉnh. Nhưng trước khi điều chỉnh kế hoạch, phải tính toán cẩn thận, xử lý hợp lý, thậm chí lập lại kế hoạch, đề ra tiến độ khác. Việc điều chỉnh kế hoạch cần phải có sự cân nhắc hợp lý, chứ không phải là thay đổi tùy ý.

Một người mẹ và con trai cùng lập kế hoạch học ngoại ngữ: Mỗi buổi tối dùng thời gian nửa tiếng chép lại những từ quan trọng trong sách để tăng cường trí nhớ.

Nào ngờ, qua một tháng, khả

năng nhớ từ của con không hề nâng cao. Mẹ quan sát rất kỹ mấy lần con học, phát hiện mặc dù ngày nào con trai cũng chép từ nhưng không thể hoàn toàn hiểu chúng. Kết quả từ mới chưa kịp học thì những từ đã học cũng quên hết.

Thế là mẹ bày tỏ suy nghĩ của mình với con, cùng con hạ thấp tiêu chuẩn của kế hoạch, để con bắt đầu từ việc hiểu nghĩa của từ, sau đó học đọc và viết chính tả rồi lại luyện tập đặt câu. Khi điều chỉnh như vậy, con tiến bộ nhanh hơn, trình độ được nâng cao.

Con trai thường có tâm lý hiếu thắng. Vì thế, khi lập kế hoạch, nên tránh xảy ra tình trạng đề ra kế hoạch quá cao. Lúc đó,

cha mẹ phải giám sát, kịp thời phát hiện vấn đề của trẻ, đồng thời điều chỉnh kế hoạch thích hợp. Ngoài ra, tính kiên trì của con trai cũng kém, rất dễ xuất hiện thói lề mề, chậm chạp, cha mẹ phải chú ý bồi dưỡng ý thức "hoàn thành" của trẻ, tức là phải đánh dấu vào những việc trẻ làm vừa đảm bảo thời gian quy định, vừa phải đảm bảo chất lượng, cũng chính là "làm thật tốt".

Khi trẻ hình thành thói quen "việc hôm nay không để ngày mai" thì sẽ dần có tinh thần trách nhiệm, học cách tự trói buộc bản thân, tự giác nâng cao hiệu quả làm việc, dần dần hình thành thói quen hoàn thành theo đúng kế hoạch.

10. Dạy trẻ học cách xử lý mâu thuẫn

Buổi chiều đi học về, con nhìn thấy bố liền bật khóc. "Sao thế, sao thế?", bố kéo tay con, xót xa hỏi.

"Bút chì của con bị bạn Vũ và bạn Đạt cướp mất rồi; tẩy của con bị Phương mượn nhưng bạn ấy nói sẽ không trả lại con nữa; thước kẻ của con cũng bị bạn khác lấy mất, hu....hu....!"

Bố nghe vậy liền nổi giận, ôm con vào lòng và nói: "Đừng khóc, đừng khóc, ngày mai bố đến lớp con dạy mấy đứa đấy một bài học, để sau này chúng không dám bắt nạt con nữa".

Khi trẻ con nảy sinh mâu thuẫn, xuất phát từ bản năng,

chúng sẽ tìm kiếm sự giúp đỡ của cha mẹ hoặc thầy cô. Nếu cha mẹ nào cũng xử lý vấn đề giống như ông bố ở trên thì tính ỷ lại của trẻ sẽ càng lớn, hơn nữa khả năng giao tiếp của trẻ cũng càng yếu. Điều này không hề có lợi cho trẻ.

Khi trẻ nảy sinh xung đột với bạn trong quá trình giao tiếp, cha mẹ nên ý thức được rằng đây là trải nghiệm đầu tiên của trẻ, cũng là hiện tượng bình thường trong giao tiếp, không cần phải ngạc nhiên, không được quá nhạy cảm, cũng không được bỏ mặc, mà nên dạy trẻ dũng cảm đối mặt, để trẻ tự xử lý những mâu thuẫn này. Như vậy, trẻ sẽ được rèn luyện, được va chạm và từ đó học được cách chung sống với

người khác.

Cha mẹ có thể căn cứ vào phương pháp dưới đây để Dạy trẻ học cách tự xử lý mâu thuẫn.

(1) Dạy trẻ phân tích căn nguyên của vấn đề

Tin rằng cha mẹ nào cũng từng gặp tình huống con mình bị đứa trẻ khác "ức hiếp" và quay về "kể lể". Nhưng bạn có thấy là trẻ luôn chỉ nhấn mạnh mình bị người khác "ức hiếp" như thế nào, phải chịu sự công kích của người khác ra sao, chứ không nói phần mình "ức hiếp" và công kích người khác thế nào?

Cho dù trẻ có lỗi, trẻ cũng sẽ cho thêm một câu: "Là nó đánh

Cha mẹ hãy thử ngồi cùng với trẻ, để chúng nói ra là vì sao lại cãi nhau, vì sao lại nảy sinh mâu thuẫn. Tác dụng của việc làm này là có thể để trẻ hiểu được suy nghĩ của đối phương, sau đó để trẻ nói ra những chỗ mình đã làm sai trong toàn bộ quá trình. Khi trẻ hiểu được căn nguyên của vấn đề thì giải quyết vấn đề sẽ đơn giản hơn rất nhiều.

(2) Dẫn dắt trẻ nghĩ cách giải quyết

Chủ nhật, cậu bé Thiên 4 tuổi đá bóng trên bãi cỏ, Minh 5 tuổi xếp lâu đài trên bãi cỏ, hai bà mẹ ngồi cạnh uống trà nói chuyện.

Đột nhiên Thiên đá bóng lên tòa lâu đài, khiến nó đổ tung.

con trước, con mới đánh nó", "Là nó chửi con trước, con mới ném đồ của nó". Đây chính là tâm lý của trẻ. Với trẻ, nảy sinh mâu thuẫn với người khác, lỗi lầm đều là của đối phương. Điều mà nó cần bạn làm là đòi lại "công bằng" cho nó.

Vì thế, cha mẹ không nên chỉ nghe "những lời phẫn diện" từ trẻ, càng không nên ra mặt ngăn chặn mâu thuẫn của trẻ, như thế chỉ có thể ngăn chặn "chiến tranh" nhất thời giữa trẻ, sau này chúng sẽ vì nguyên nhân khác, vì việc khác mà lại tranh cãi nhau. Vì thế, quan trọng là phải để trẻ nhận thức được rốt cuộc vấn đề xuất phát từ đâu, sau đó tự nghĩ cách giải quyết.

"Mày phá hủy tòa lâu đài của tao!", Minh gầm lên.

"Đây là chỗ tao đá bóng, ai cho mày xếp ở đây!", Thiên cũng không chịu thua.

Lúc ấy, Minh cướp quả bóng của Thiên, không trả lại nữa. Thiên khóc đuổi theo Minh.

Với tình huống như thế này, các mẹ nên giải quyết như thế nào?

Có lẽ có cha mẹ sẽ nghĩ, cách tốt nhất chính là: Hoặc là tịch thu quả bóng của Thiên hoặc là cảnh cáo Minh ra chỗ khác xếp lâu đài. Tóm lại, tách chúng ra, để chúng không làm phiền nhau thì sẽ không tiếp tục tranh cãi nữa.

Nhưng làm như vậy chỉ có thể ngăn chặn được mâu thuẫn nhất thời. Muốn để trẻ nhận thức rõ rệt cuộc vấn đề nằm ở đâu thì nên để trẻ bình tĩnh lại, đồng thời cha mẹ cũng phải bình tĩnh một chút, không được vì bị lũ trẻ làm cho tức giận mà không chỉ đạo chúng.

Sau khi giúp trẻ nhận thức rõ nguyên nhân của mâu thuẫn giữa chúng, đặc biệt là vấn đề tồn tại ở cả hai thì nên nói với trẻ, phá hoại "thành quả lao động" của người khác và cướp đồ của người khác đều là biểu hiện không thân thiện, không được vì người khác sai trước mà mình có thể làm chuyện không tốt.

Sau đó, người lớn có thể khích lệ trẻ nghĩ cách giải quyết vấn đề của chúng, có thể dẫn dắt chúng: "Con có cách nào hay không?", "Con thấy các con nên làm thế nào?" Thông thường, trẻ có thể tán đồng và hài lòng với kết quả xử lý, chúng cũng sẽ rất sẵn lòng phối hợp, căn cứ vào phương pháp giải quyết mà "mình tự nghĩ ra" để giải quyết vấn đề, thông thường sẽ không oán thán hoặc kháng nghị.

(3) Để trẻ tự đối mặt với mâu thuẫn

Nhiều lúc, trẻ thích tìm người lớn giải quyết vấn đề chủ yếu là vì chúng sợ phải giao tiếp với những bạn nhỏ khác. Thực ra, rất nhiều lúc, trẻ hiểu lý lẽ

hơn người lớn nghĩ rất nhiều. Chỉ cần cha mẹ nói với chúng "đồ chơi phải chia sẻ với mọi người" hoặc để trẻ tự đưa ra ý kiến "chúng ta nên làm như thế nào", thì sẽ giúp trẻ giải quyết vấn đề một cách thuận lợi, lần sau, chúng cũng có dũng khí tự xử lý mâu thuẫn.

Vì thế, khi bọn trẻ xuất hiện mâu thuẫn, hãy để chúng tự đối mặt và tự giải quyết.

Hillary Rodham Clinton (vợ của tổng thống Bill Clinton) khi được 8 tuổi, đã cùng bố chuyển tới sống ở Park Ridge ngoại ô Chicago. Ở môi trường mới, cô bé Hillary hoạt bát hiếu động muốn kết bạn với những đứa trẻ ở đây.

Nhưng lần đầu tiên chơi đùa

cùng với đám trẻ con hàng xóm, những đứa trẻ ấy không cười nhạo cô thì cũng từ chối cô, thậm chí còn chơi "trò đùa quái đản" với cô. Hillary ảm ức, vừa khóc vừa chạy về nhà.

Khi cha mẹ hỏi vì sao cô khóc, cô không trả lời mà chỉ lau nước mắt. Cha mẹ không ép con gái nói ra sự thật mà ngấm quan sát mấy hôm, phát hiện sự thực đằng sau việc con gái khóc.

Hôm ấy, khi Hillary lại một lần nữa khóc chạy về nhà, cha mẹ đã ngăn cô ở cửa và nói: "Nhà ta không chứa những kẻ nhút nhát, quay lại dũng cảm đối diện với chúng. Con nhất định phải để chúng chấp nhận mình, trở thành bạn của

chúng".

Chẳng còn cách nào, Hillary đành phải lau khô nước mắt, đi về phía đám trẻ đó. Hành động này của cô khiến những đứa trẻ ức hiếp cô vô cùng ngạc nhiên. Chúng vốn tưởng rằng cô sẽ giống như bình thường, khóc lóc chạy về nhà và không ra chơi nữa...

Về sau, đám trẻ ấy lại nhiều lần mâu thuẫn với cô nhưng Hillary không bao giờ trốn trong nhà khóc một mình mà nói lý lẽ với chúng, đồng thời bày tỏ thành ý của mình.

Sau một khoảng thời gian, cuối cùng Hillary đã có thêm bạn mới nhờ vào dũng khí của mình.

Cách làm của cha mẹ Hillary rất đáng để các bậc phụ huynh học tập. Mặc dù đây chỉ là một chuyện nhỏ nhất trong cuộc đời nhưng cha mẹ đã giúp Hillary hiểu ra một số đạo lý, học cách tự xử lý vấn đề và cách tốt nhất để giải quyết vấn đề. Có lẽ chuyện nhỏ này sẽ không làm nảy sinh ảnh hưởng quan trọng với tính cách và vận mệnh của Hillary nhưng những chuyện nhỏ nhất như vậy nảy sinh nhiều lần sẽ có ảnh hưởng mang tính quyết định tới cuộc đời bà.

trẻ con có một vài mâu thuẫn nho nhỏ, mặc dù sự góp mặt của cha mẹ sẽ giúp giải quyết vấn đề một cách dễ dàng nhưng trẻ cũng vì thế mà mất đi một cơ hội đáng quý tự giải

quyết vấn đề. Vì thế, cha mẹ nên đứng sang một bên, để trẻ tự giải quyết, trong quá trình giải quyết, trẻ còn có thể học được một số đạo lý đối nhân xử thế, như thế chẳng phải sẽ tốt hơn sao?

11. Để trẻ có thể sống độc lập

Vương là học sinh của một trường cấp ba trọng điểm trong thành phố. Trong học tập, thành tích của cậu luôn rất xuất sắc, nhưng những kỹ năng sống thì lại có vấn đề: trong lớp kiểm tra đột xuất, quần cậu bẩn nhất, áo xộc xệch nhất; khả năng giao tiếp của cậu rất kém, thường xuyên tranh cãi với các bạn...

Đánh giá của giáo viên về cậu

là: năng lực học tập nổi trội, nhưng sau này bước chân vào xã hội sẽ gặp rất nhiều khó khăn, bởi vì khả năng độc lập quá kém.

Những trẻ thiếu khả năng sinh hoạt độc lập không thể trở thành kẻ mạnh. Những trẻ giống như Vương không phải là hiếm gặp. Những đứa trẻ này một khi rời xa vòng tay của cha mẹ thì sẽ gặp rất nhiều phiền toái trong cuộc sống. Những gì mà chúng được dạy trong cuộc sống chỉ là để chúng kì vọng vận may sẽ đến, sẽ có cơ hội gì đó xảy ra hoặc có người nào đó giúp đỡ chúng... Những thứ này là không thể. Vì thế, vì sự phát triển lành mạnh của trẻ, cha mẹ phải bồi dưỡng khả năng

sinh hoạt độc lập cho trẻ từ sớm.

(1) Tôn trọng và bồi dưỡng ý thức độc lập cho trẻ

Bắt đầu từ 1 tuổi, trẻ đã mạnh mẽ ý thức độc lập. Chúng thích tự cầm thìa ăn cơm, tự kê ghế... Cùng với sự tăng lên của độ tuổi, chúng sẽ đề nghị "để con" nhiều hơn. Đối với ý thức độc lập đang tăng lên của trẻ, cha mẹ nhất định phải chú trọng, đồng thời ủng hộ và khích lệ chúng, nhất định không được nói "con không làm được" để giết chết ý thức độc lập của trẻ.

Vũ 5 tuổi đang chơi trò chơi về khả năng ghi nhớ hình vẽ của trẻ. Trước mặt cậu có mười mấy khối lập phương, trên sáu

mặt của khối lập phương có hình vẽ khác nhau. Cậu đang sắp xếp những khối lập phương này để thành bức tranh hoàn chỉnh.

Nhưng bố rất khó chịu với phản ứng chậm chạp của cậu, nói: "Màu xanh, màu trắng rồi lại màu xanh, màu trắng... Đây là quy luật, con xếp sai rồi, đây, đây!"

Bố càng nói Vũ càng bực tức, làm thế nào cũng không xếp được. Bố tức giận đi ra ngoài, Vũ ngồi một mình quan sát một lúc, và đã nhanh chóng xếp xong.

(2) Giúp trẻ khắc phục tâm lý ỷ lại

Cha mẹ nuông chiều quá mức

sẽ khiến những việc trẻ vốn có thể làm được cũng không muốn làm, gặp một chút khó khăn là đi gọi bố gọi mẹ, hoàn toàn ỷ lại vào người khác. Vì thế, cha mẹ phải thay đổi phương pháp làm thay trẻ, để trẻ khắc phục tâm lý ỷ lại vào người khác.

Hồi nhỏ Stone là một đứa trẻ vô cùng ỷ lại vào cha mẹ, hơn nữa vô cùng nhút nhát. Lúc mưa sấm chớp, cậu trốn trong lòng cha mẹ.

Hôm ấy, đột nhiên bố hỏi cậu: "Nếu sấm thật sự đánh xuống, con có trốn trong lòng cha mẹ thì cũng không có tác dụng gì."

Thế là, Stone quyết định khắc phục tâm lý ỷ lại của mình. Cậu ép mình đi đến trước cửa

số nhìn sấm chớp. Khoảnh khắc ấy, cậu nhận thấy thời khắc sấm chớp rất đẹp.

(3) Đối Xử với trẻ bằng thái độ bình đẳng

Giữa con người với con người thường xuyên cần sự giao lưu bình đẳng về tư tưởng, tình cảm. Mỗi đứa trẻ đang trưởng thành đều khao khát nhu cầu này. Tôn trọng trẻ cần cha mẹ đối xử bình đẳng với trẻ, vứt bỏ thái độ nói chuyện theo kiểu bề trên mà nên ngồi xuống, đối xử với trẻ bằng thái độ bình đẳng.

Cho dù cha mẹ cảm thấy không như ý với những việc trẻ đã làm nhưng cũng không được tỏ ra coi thường, càng không nên kén chọn, chỉ trích

quá nhiều. Là cha mẹ, bạn nên trò chuyện với trẻ như sau: "Mẹ muốn nghe xem con hiểu như thế nào về chuyện này?", "Để mẹ xem đã hiểu những gì con nói chưa". Coi trẻ là một người bạn bình đẳng, một người bạn tâm giao, có thể nảy sinh hiệu quả bất ngờ.

(4) Không được bảo vệ trẻ quá mức

Mạnh 6 tuổi, đi học về chỉ ở trong nhà xem tivi, tuyệt đối không ra sân chơi với các bạn khác. Bởi vì lúc nào mẹ cũng kể cho cậu nghe rất nhiều vụ án liên quan đến bắt cóc trẻ con. Lâu dần, cậu trở thành đứa trẻ chỉ biết xem tivi, ngày nào cũng trốn trong phòng, cả ngày không ra ngoài.

Bảo vệ trẻ quá mức sẽ chỉ khiến trẻ trở nên nhút nhát, mất tự tin, mất khả năng độc lập tự chủ. Những trẻ thiếu tự tin và thiếu tinh thần tự lập sẽ không bao giờ có thể tự cường. Muốn bồi dưỡng đứa trẻ có khả năng sinh hoạt độc lập, cha mẹ phải học cách "buông tay", để trẻ có thể đối diện với cuộc sống hiện thực.

(5) Từ hứng thú bồi dưỡng thói quen yêu lao động cho trẻ

Mẹ gọi con trai trong phòng bếp: "Phục vụ, phục vụ mau tới đây, thức ăn trong bếp đã làm xong rồi, mời phục vụ bưng thức ăn ra cho khách".

Con trai lập tức bỏ đồ chơi xuống, hí hửng chạy vào bưng

thức ăn.

Con trai luôn có hứng thú mãnh liệt với trò chơi hoạt động, đây là bản tính tự nhiên của trẻ. Với trẻ nhỏ, cuộc sống của chúng là trò chơi, học tập và làm việc nhà cũng là trò chơi. Cha mẹ nên nắm lấy đặc điểm tâm lý này, để trẻ làm một số việc mang tính tượng trưng, cố gắng trò chơi hóa. Như thế sẽ khiến trẻ tham gia với hứng thú rất lớn. Nếu có thể thường xuyên kiên trì rèn luyện, trẻ sẽ dần dần hình thành thói quen yêu lao động. Tính độc lập luôn gắn bó mật thiết với tính cần cù, không sợ khó. Chỉ có yêu lao động, không sợ gian khổ mới có thể trở nên độc lập.

(6) Dạy trẻ kiến thức và kỹ năng làm việc độc lập

trẻ không những cần có ý thức độc lập mà còn phải có kiến thức và kỹ năng tương ứng, tức là không chỉ muốn tự làm việc mà còn phải biết tự làm. Ví dụ: nhặt rau, rửa rau, lau bàn, quét nhà... Những kỹ năng lao động này cần sự giúp đỡ và hướng dẫn của cha mẹ. Khi dạy, cha mẹ cần thao tác chậm và phân chia thành từng kỹ năng nhỏ, với người bình thường điều này có lẽ có chút khoa trương nhưng với trẻ thì vô cùng cần thiết.

Tính độc lập còn biểu hiện ở mặt học tập và giao tiếp của trẻ. Cha mẹ phải dạy trẻ hoàn thành nhiệm vụ chơi và học,

dạy trẻ tự giao lưu với các bạn. Khi trẻ và các bạn nảy sinh mâu thuẫn, còn phải dạy chúng các phương thức hữu hiệu để tự giải quyết mâu thuẫn.

(7) Để trẻ tự quyết định

Tự quyết định là một mặt vô cùng quan trọng trong bồi dưỡng khả năng độc lập. Cha mẹ phải bồi dưỡng khả năng tự quyết định của trẻ từ nhỏ. Việc của trẻ phải do trẻ tự suy nghĩ, tự giải quyết.

Đồ chơi nên đặt ở chỗ nào? Trò chơi nên bố trí như thế nào? Nên chơi gì?.... Đây đều là việc của trẻ, cha mẹ không được quyết định mà phải để trẻ tự động não, nghĩ cách, đưa ra quyết định. Nếu trẻ có nhu

cầu, cha mẹ cũng có thể giúp trẻ phân tích và hướng dẫn trẻ phán đoán, nhưng không được can thiệp vào hành động của trẻ, càng không được làm và quyết định thay trẻ.

Ngày nào cha mẹ của Bảo cũng phải làm tới 7 giờ tối mới về. Trong khoảng thời gian đợi cha mẹ về, bà ngoại phải chuẩn bị bữa tối, Bảo phải tự sắp xếp thời gian của mình: Chơi cắt giấy? Học vẽ? Nặn đất nặn? Xem tivi?....

Cậu đều đưa ra lựa chọn của mình, lúc nào cũng tìm được việc mình muốn làm. Cha mẹ và bà ngoại cũng không bao giờ can thiệp.

Mỗi khi nhìn thấy Bảo chơi một mình rất vui là cha mẹ lại

cảm thấy cậu bắt đầu trưởng thành. Khi cậu nêu ra suy nghĩ của mình, cha mẹ lại có niềm vui mới.

(8) Tạo điều kiện cho sự phát triển tính độc lập của trẻ

Để bồi dưỡng tính độc lập cho trẻ, cha mẹ phải giải phóng trẻ, buông tay để trẻ đi làm những việc cần làm, những việc vừa với sức của mình. Dù trẻ có xử lý chưa tốt, xử lý chưa đến nơi đến chốn cũng không sao cả.

Có một số cha mẹ lúc nào cũng sợ con làm không tốt, quen làm thay, khoa chân múa tay, lúc nào cũng nhìn trẻ với ánh mắt lo lắng và nhắc nhở thế này thế kia, hoặc dút khoát không để trẻ làm gì. Thái độ và

cách làm này vô tình đã trói chân trói tay của trẻ, cản trở sự phát triển của tính độc lập.

12. Để trẻ vui vẻ chia sẻ với người khác

Xã hội tương lai mà trẻ sẽ tiến bước không chỉ nhấn mạnh sự cạnh tranh, mà còn nhấn mạnh sự hợp tác. Muốn hợp tác, trước tiên phải học cách chia sẻ. Những trẻ không biết chia sẻ sẽ không nhận được sự giúp đỡ của người khác, những thứ nhận được chỉ là sự lạnh nhạt và thù địch. Còn những trẻ vui vẻ chia sẻ với người khác thì sẽ sống trong môi trường hài hòa, nhận được sự chào đón và yêu mến của mọi người, nhận được nhiều sự giúp đỡ. Chia sẻ thần kỳ như

vậy đấy!

trẻ bây giờ phần lớn đều là con cứng, có khuynh hướng coi mình là trung tâm mãnh liệt, quen với việc "độc chiếm". Chia sẻ đối với chúng là một chuyện khó khăn.

Nếu chia sẻ quan trọng với cuộc đời con người như vậy thì cha mẹ nên Dạy trẻ học cách chia sẻ.

(1) Chia sẻ có liên quan với độ tuổi của trẻ

Có thể một số cha mẹ sẽ tự hào nói: "Con tôi lúc tám, chín tháng đã biết chia sẻ rồi. Nó rất vui vẻ chia đồ ăn ngon trong tay cho đứa trẻ khác!". Thực ra, nếu nói từ góc độ phát triển tâm lý của trẻ, thì điều này

không liên quan với "chia sẻ". Bởi vì trẻ dưới một tuổi vẫn chưa biết thứ gì đó chỉ thuộc về một người nào đó. Chúng vẫn chưa có khái niệm đồ vật thuộc về ai.

trẻ dưới một tuổi rất "hào phóng", nhưng đến 2 tuổi thì bắt đầu ích kỷ. Lúc nào chúng cũng nói "Của con! Của con!"; trẻ ba, bốn tuổi đã biết chỉ có một vài thứ là thuộc về mình, tự nhiên tỏ ra bảo vệ quá mức "tài sản" của mình.

Vậy, trong quá trình trưởng thành của trẻ, căn cứ vào đặc điểm lứa tuổi của con, cha mẹ nên làm những gì để giúp trẻ dần học cách chia sẻ với người khác?

*** Dành cho cha mẹ có con**

hai tuổi

Cha mẹ nên hiểu, trẻ thường dùng từ "của con" để phán đoán đồ vật thuộc về ai, không chứng tỏ trẻ ích kỷ. Đây chỉ là một tín hiệu học tập kiến thức "quyền sở hữu". Chỉ có trẻ hiểu khái niệm "quyền sở hữu" trước thì nó mới có thể bắt đầu dần dần chia sẻ với người khác. Dưới đây là phương pháp dạy trẻ hai tuổi học cách chia sẻ:

Trước tiên, cha mẹ phải đảm bảo con của mình có rất nhiều bạn, nếu trẻ tiếp xúc với quá ít người thì rất khó học được cách chia sẻ với người khác. Chỉ có trong quá trình giao tiếp với bạn, trẻ mới có thể thật sự hiểu được tầm quan

trọng của chia sẻ.

Thứ hai, phải biết cách tận dụng các cơ hội, Dạy trẻ học cách chia sẻ. Ví dụ: trẻ thích đồ chơi của bạn, bạn có thể để trẻ và mình cùng xem nhưng vẫn nhắc nhở trẻ phải cầm khẽ đặt khẽ, còn phải nói với trẻ sau khi xem xong phải trả lại bạn.

Cuối cùng, cần phải chú ý là bạn nên để trẻ cất cẩn thận những gì trẻ thích nhất, không được để bạn cùng tuổi nhìn thấy. Bởi vì những thứ đẹp nhất dễ dàng nảy sinh tranh chấp nhất. Điều này sẽ ảnh hưởng nhất định tới tâm lý của trẻ.

*** Dành cho cha mẹ có con ba, bốn tuổi**

Trẻ ở độ tuổi này mặc dù có ý thức "tài sản" mãnh liệt, bảo vệ quá mức cái gọi là "tài sản" của mình, nhưng chúng cũng dần dần hiểu được sự quan trọng của chia sẻ, biết được chia sẻ có thể khiến mọi người đều vui vẻ. Đối với trẻ ở độ tuổi này, cha mẹ nên áp dụng phương thức dưới đây, Dạy trẻ học cách chia sẻ:

Trước tiên, khích lệ trẻ chia sẻ với bạn. Bởi vì trẻ biết bạn tuyệt đối sẽ không cướp đồ chơi của nó, cũng sẽ không vì không có được mà nổi cáu, vì thế trẻ đồng ý chia sẻ với bạn. Cha mẹ có thể thường xuyên yêu cầu trẻ đưa đồ chơi của mình cho bạn chơi, đồng thời để trẻ biết nó có quyền đòi lại đồ chơi.

Thứ hai, không được ép trẻ chia sẻ tất cả đồ của mình. Trước khi bạn đến nhà chơi, cho phép trẻ quyết định những đồ chơi nào đặc biệt không cho người khác chơi, có thể để trẻ cất những đồ chơi ấy đi.

Thứ ba, chia sẻ cũng không đơn thuần là chia sẻ thức ăn và đồ chơi, cũng có thể để trẻ chia sẻ kinh nghiệm và tình cảm với mọi người, ví dụ kinh nghiệm chơi trò chơi, chuyện vui, chuyện buồn của bản thân... Trong khi chia sẻ kinh nghiệm và tình cảm, trẻ có thể cảm thấy mình được quan tâm, được khẳng định, được cảm kích, được khen ngợi... Đây đều là nhân tố tích cực trong giáo dục tình cảm cho trẻ.

Cuối cùng, không được thuyết giáo trẻ quá nhiều. Nếu con của bạn không muốn luân phiên chơi đồ chơi với người khác, vậy thì nó cũng sẽ không hiểu tầm quan trọng của việc chia sẻ mà bạn nói. Lúc ấy, cách tốt nhất là đưa trẻ đi, để trẻ đắm mình vào hoạt động khác. Hôm nay trẻ không học được cách chia sẻ, mấy hôm nữa có thể sẽ làm được.

(2) Dạy trẻ học kỹ năng chia sẻ

Muốn trẻ học cách chia sẻ, trước tiên phải để trẻ hiểu được tầm quan trọng của chia sẻ, còn phải để trẻ cảm nhận được niềm vui mà chia sẻ có thể mang lại cho trẻ. Nhưng chỉ như vậy là chưa đủ, hứng

thú chỉ có lý luận đôi khi không thể khiến trẻ tiếp nhận. Vì thế, cha mẹ vẫn phải nắm được kỹ năng trò chuyện nhất định. Những kỹ năng này không những sẽ khiến trẻ vui vẻ chia sẻ mà còn khiến trẻ hiểu sâu hơn về chia sẻ chứ không chỉ coi chia sẻ là "trao đổi đồ vật".

*** Để trẻ học cách thông cảm với tình cảm của người khác**

Định đang chơi xếp hình, Lâm cũng muốn chơi, nhưng Định mặc kệ cậu ấy. Thế là Lâm tức giận làm đổ tòa nhà mà Định vừa mới xếp được.

Chuyện này bị mẹ của Định nhìn thấy. Mẹ nói với Định: "Lâm cảm thấy rất cô đơn,

cũng rất buồn, bởi vì con không cho bạn ấy chơi xếp hình. Bạn ấy cảm thấy rất buồn vì lúc này đã làm đổ tòa nhà của con, con tha lỗi cho bạn ấy nhé! Con cùng bạn ấy xây nhà được không?"

Cha mẹ phải nắm lấy cơ hội, nâng cao khả năng thông cảm của trẻ với người khác, từ đó đạt được mục đích dạy trẻ chia sẻ với người khác.

*** Thông qua chuyển hướng tình cảm dẫn dắt trẻ học cách chia sẻ**

Giáp và mẹ ngồi nghỉ trên ghế băng ở công viên, mẹ đưa cho cậu một túi sữa. Lúc ấy, bên cạnh có một em bé nhìn túi sữa trên tay Giáp với ánh mắt thèm khát.

Mẹ nói: "Giáp, con cho em bé uống túi sữa này được không?"
"Không được, con muốn uống!"

"Giáp, nếu lúc mẹ không ở bên cạnh con, còn em bé này đang uống sữa, con có muốn uống không?"

"Con muốn!", Giáp trả lời không chút do dự.

"Thế thì đúng rồi, bây giờ con lấy một túi sữa đưa cho em bé uống, lần sau khi mẹ không ở cạnh, em bé này cũng sẽ chia đồ ăn ngon cho con ăn".

Giáp nghĩ một lúc, cuối cùng đưa cho em bé túi sữa.

Rất nhiều trẻ không muốn chia sẻ đồ của mình với người khác nhưng lại hi vọng được

người khác chia sẻ đồ. Cha mẹ nên lợi dụng đặc trưng tâm lý này, thông qua rèn luyện, để trẻ suy nghĩ trên góc độ của người khác, từ đó dần dặt trẻ chia sẻ với người khác.

*** Lợi dụng tâm lý "người lớn" của trẻ**

Vĩ cầm một món đồ chơi mới trên tay, rất nhiều bạn nhỏ nhìn thấy đều xúm lại. Nhưng Vĩ từ chối chơi cùng các bạn mà đặc chí cầm trên tay khoe khoang.

Mẹ nhìn thấy vậy, liền nói với lũ trẻ: "Trước đây các cháu đã từng chơi đồ chơi này chưa?" Bọn trẻ đáp: "Chưa ạ". Thế là mẹ xoa đầu Vĩ và nói: "Các bạn đều chưa chơi bao giờ, con dạy các bạn chơi đi!"

Vĩ nghe lời mẹ, tự hào lấy đồ chơi ra, vừa cho các bạn xem vừa giảng giải, một lúc sau lại đưa đồ chơi cho họ, mọi người cùng nhau chơi.

Cách làm này không những khiến trẻ cảm thấy mình có quyền khống chế đối với đồ chơi mà còn có thể trong quá trình "dạy", cảm nhận được cảm giác thành công.

*** Dạy trẻ học cách chia sẻ với cha mẹ**

Có một người mẹ trẻ đã kể lại một câu chuyện như sau:

Cả nhà ngồi trước bàn ăn quả đào. Mẹ chọn quả màu tím trong đĩa đưa cho con còn mình thì chọn quả nhỏ hơn, màu nhạt hơn một chút.

Khi mẹ đang mải nghĩ, tiện tay đưa một quả lên miệng, đột nhiên đứa con nói: "Á?"

Mẹ lập tức hỏi cậu: "Sao thế?"

Cậu bé đáp: "Mẹ ơi, quả mẹ vừa ăn màu tím!"

Mẹ không hiểu ý gì, liền hỏi: "Màu tím thì làm sao?"

Cậu bé nói: "Màu tím là cho con ăn, màu tím ngọt, con thích ăn".

Chị nói, thực ra cho con ăn đồ ngon còn vui hơn là mình ăn, nhưng tiếng "á" ấy khiến chị cảm thấy không thoải mái.

Điều đó đã nói thay cho tiếng lòng của rất nhiều cha mẹ. Họ thà chịu khổ chịu mệt chứ

không muốn con chịu khổ; có thứ gì ngon nhất, dễ chơi, dễ dùng là đều bày trước mặt con. Họ muốn chia sẻ cho trẻ những thứ tốt nhất, cho nên thường xuyên xảy ra cảnh tượng: trẻ thành tâm thành ý mời cha mẹ ăn nhưng cha mẹ lại kiên quyết từ chối: "Con ăn đi, mẹ không ăn!", "Bảo con ăn thì con ăn đi!". Cứ thế, ý tốt muốn chia sẻ của trẻ với cha mẹ đã bị vùi dập.

Lâu dần, cha mẹ đã tạo cho trẻ tâm lý rằng mẹ thích ăn "đầu cá và cơm nguội". Vì thế, cha mẹ không những phải suy nghĩ lại mà còn phải học cách chia sẻ với trẻ, thẳng thắn chia sẻ với con, trở thành người bạn chia sẻ với chúng. Trong quá trình chia sẻ với cha mẹ, trẻ

không những có thể học được chia sẻ mà còn hiểu được nên tôn kính người trên, quan tâm cha mẹ. Đây chẳng phải là điều cha mẹ mong đợi sao?

13. Dạy con học cách đặt mình vào vị trí của người khác

Có một người mù đi ra ngoài vào ban đêm, xách theo một chiếc đèn rất sáng, người đi đường không thể hiểu được. Có người không kìm được đi lên trước hỏi: "Này anh, mắt anh không nhìn thấy, lại còn cầm đèn, có tác dụng gì không?"

"Có chứ, có chứ, sao lại không?", người mù nghiêm túc trả lời.

Lúc ấy, đám người tò mò vây xung quanh, đều cảm thấy người mù này sẽ rất khó xử. Không ngờ, câu trả lời của người mù khiến họ phải suy nghĩ: "Chính bởi vì tôi không nhìn thấy mọi người nên tôi mới cần chiếc đèn này để soi sáng cho những người mắt tinh. Tránh để mọi người không nhìn thấy tôi lại va vào tôi trong bóng tối".

Người nghe chột búng tỉnh, cảm thấy vô cùng khâm phục.

Trí tuệ mà chiếc đèn trong tay người mù chiếu sáng chính là đặt mình vào vị trí của người khác.

Đặt mình vào hoàn cảnh của người khác là một trải nghiệm tâm lý của con người với con

người, tức là giả định chuyển đổi tình cảm, trao đổi vị trí của mình với đối phương, đồng thời vì đó mà thay đổi kết luận suy đoán.

Trẻ rất cần kỹ năng này, bởi vì khi giao tiếp với người khác, trẻ rất khó cảm nhận được suy nghĩ của người khác, rất dễ nảy sinh mâu thuẫn với người khác, nảy sinh tâm lý bất mãn, thù địch, đổ ky, đây chủ yếu là do ý thức "coi mình là trung tâm" gây nên.

"Coi mình là trung tâm" là một giai đoạn tất yếu trong phát triển ý thức cá nhân thời kỳ đầu của trẻ. Năm 2-3 tuổi, ý thức cá nhân của trẻ bắt đầu mạnh nha, bắt đầu phân biệt mình với người khác và sự vật

bên ngoài, bắt đầu học cách dùng đại từ nhân xưng ngôi thứ nhất là "của con", "con có" và "con muốn". Lúc ấy, trẻ sẽ quan sát thế giới bằng cách coi mình là trung tâm, cho rằng mọi người và sự vật xung quanh đều có mối quan hệ mật thiết với mình. Chúng thường xuất phát từ góc độ cá nhân để tiến hành lựa chọn và hoạt động chứ không suy nghĩ đến yêu cầu và cảm nhận của người khác.

Cùng với sự tăng lên của hoạt động giao tiếp, trẻ dần dần có ý thức về người khác, dần dần nhận thức được mối quan hệ giữa mình và người khác. Khi được bốn, năm tuổi, trẻ không những có thể biết được hành vi của chúng sẽ mang lại ích

lợi như thế nào với mình mà còn có thể hiểu được hành vi của mình sẽ mang lại ích lợi như thế nào với người xung quanh.

Tuy nhiên, trong suốt thời kỳ nhi đồng, ý thức "coi mình là trung tâm" vẫn chiếm vị trí vững chắc, chúng quen với việc tập trung chú ý lên nhu cầu và lợi ích của bản thân, cho nên sẽ không quá suy nghĩ tới cách nghĩ và cảm nhận của người khác. Vì thế, vì sự trưởng thành lành mạnh của trẻ, mỗi cha mẹ đều nên có trách nhiệm để trẻ học được cách "đặt mình vào vị trí của người khác". Chỉ khi trẻ học được cách đổi vai với người khác, thử đặt giả thiết mình là đối phương thì nên làm thế

nào và sẽ có suy nghĩ gì, thì trẻ sẽ dễ dàng hiểu được cách làm của đối phương, từ đó thay đổi cách nhìn vốn có của mình, giảm bớt tâm trạng tiêu cực.

Vậy, cha mẹ nên Dạy trẻ học cách đặt mình vào vị trí của người khác như thế nào?

(1) Coi mình là người khác, giảm bớt bất tiện cho người khác

Đôi khi, trẻ đưa ra yêu cầu hoặc muốn làm phiền người khác sẽ gặp phải sự từ chối của đối phương. Lúc ấy, trẻ sẽ rất tức giận, cho rằng đối phương quá đáng, từ đó khiến hai bên nảy sinh mâu thuẫn. Cũng có lúc, trẻ đưa ra lời đề nghị với người khác mà không bận tâm và suy nghĩ tới cảm nhận của

họ, chỉ biết yêu cầu quá đáng, khiến đối phương buồn lòng nhưng lại không tiện nói, nên trong lòng nảy sinh tâm trạng chán ghét, kết quả vẫn tạo ra chướng ngại cho sự giao tiếp của đôi bên.

Khi đưa ra yêu cầu hoặc thỉnh cầu người khác, phải làm thế nào để vừa được đối phương tiếp nhận, lại không làm tổn thương tới tình cảm của hai bên. Điều đó có thể cần trẻ phải "coi mình là người khác", hiểu được cảm nhận của đối phương khi bị làm phiền, từ đó xác định được mức độ yêu cầu của bản thân, cố gắng giảm bớt yêu cầu quá đáng và sự bất tiện cho người khác, không chế yêu cầu trong phạm vi hợp lý, khiến việc giao tiếp giữa hai

bên trở nên dễ chịu và thoải mái.

Đình là một đứa trẻ nghịch ngợm, thích làm phiền người khác, cậu có thói quen thích mượn đồ của người khác. Mỗi lần người khác không cho mượn, cậu lại nói: "Bạn tốt thì nên chia sẻ!", nhưng khi mượn đồ của người khác cậu đều không trả lại đúng hẹn. Nếu đối phương đòi lại, cậu còn chỉ trích đối phương là không giữ nghĩa khí hoặc không coi trọng bạn bè... để kéo dài thời gian trả lại.

Để thay đổi thói quen này của Đình, bố cậu đã tìm mấy người "bị hại", cùng họ bàn bạc cách làm tốt nhất, để họ có cơ hội mượn đồ của Đình như: giấy

màu, sách tham khảo, xếp hình, tẩy, bút chì... Đồng thời, nói với Đình rằng: "Nên chia sẻ với mọi người khi có những thứ tốt".

Ban đầu Đình rất sẵn lòng, nhưng vì nhiều người mượn, nên Đình liền khó chịu, về nhà kể khổ với bố.

Bố tươi cười nói với cậu: "Các bạn nói đúng, có thứ gì tốt thì nên chia sẻ với mọi người mà! Họ đều mượn con, chứng tỏ con có quan hệ rất tốt. Bố tin là nhất định con sẽ làm như vậy".

Vì trước đó Đình đã mượn không ít đồ của mọi người, vì thế không tiện từ chối. Qua một thời gian, quả thực cậu không chịu được nữa, lại than phiền với bố. Lần này, bố làm

công tác giáo dục tư tưởng cho cậu, để cậu nghĩ xem vì sao lại ghét người khác thường xuyên hỏi mượn đồ của mình, rồi để cậu nghĩ xem thường xuyên mượn đồ của người khác, cảm nhận của người ta sẽ như thế nào.

Qua so sánh, Đình nhận thức được rằng, cách làm trước đó của mình là không đúng. Từ đó về sau, cậu không thường xuyên làm phiền các bạn nữa, bắt đầu trở thành một người được mọi người yêu mến.

(2) Coi người khác là mình, học cách nghĩ cho người khác

Đặt mình vào vị trí của người khác, coi đối phương là mình là có thể hiểu được mục đích

mà đối phương đưa ra sự giúp đỡ và yêu cầu là gì, hiểu được cảm nhận tâm lý của đối phương, từ đó đưa ra thái độ thành khẩn với đối phương, cho họ sự ủng hộ và ý kiến tốt nhất.

Lê mặc xong quần áo chuẩn bị cùng mẹ đến khu vui chơi. Cậu bé hàng xóm là Sam lại đến nhà cậu chơi, nghịch đồ chơi của cậu.

Lê nóng lòng đẩy Sam ra khỏi cửa: "Cậu mau đi đi, mình sắp ra ngoài rồi!" Sam tủi thân, hai mắt ướn nhòa.

Trên đường đến khu vui chơi, Lê cảm thấy có chút băn khoăn, liền hỏi mẹ: "Có phải hôm nay con hơi quá đáng với Sam không ạ?". Mẹ không trực

tiếp trả lời mà nói với cậu: "Ví dụ con đến nhà Sam, đang vui vẻ chơi đồ chơi của bạn ấy nhưng lúc ấy bạn ấy lại bảo con đi, lại còn đẩy con ra cửa, con có vui không?"

"Con không vui".

"Nếu bạn ấy nói, bạn ấy có việc phải ra ngoài, bạn ấy muốn đi sớm, về sớm. Đợi đến khi bạn ấy về, con có thể cùng chơi với bạn ấy, bạn ấy lại còn muốn cho con xem những đồ chơi mới mà con chưa chơi. Con sẽ nói thế nào?"

"Con sẽ nói, thôi được, nhất định cậu phải về sớm đấy!"

Mẹ cười: "Thế lúc này con nói với Sam như thế, đúng không?"

"Không đúng, nếu con nói với bạn ấy, bảo bạn ấy buổi chiều sang chơi thì bạn ấy đã không khóc rồi".

Trẻ rất đơn thuần, lương thiện, đôi khi, vì hiểu một câu nói, một hành động của mình mang lại nỗi buồn cho bạn bè, thì trong lòng cũng cảm thấy không vui. Điều mà cha mẹ phải làm chính là giúp trẻ đặt mình vào vị trí của đối phương để hiểu lời nói và hành vi của mình sẽ làm nảy sinh cảm nhận như thế nào trong lòng đối phương. Khi trải nghiệm được cảm nhận của người khác, trẻ sẽ hiểu nên làm thế nào mới có thể khiến đối phương tiếp nhận quyết định của mình, trên cơ sở không làm tổn thương đối phương,

dễ dàng đạt được mục đích.

Chương 6

BỒI DƯỠNG CON TRAI CÓ KHÍ CHẤT, CÓ CÁ TÍNH

Gia đình, xã hội, công việc và cuộc sống đều cần con trai phải dũng cảm, ngoan cường. Những cậu bé dũng cảm thường mạnh dạn, tử mĩ, ý chí kiên cường, không những có thể tự lập tự

cường, mà khi đối mặt với trở ngại và thách thức sẽ không kinh hãi, bình tĩnh ứng phó. Rocke nói: "Mỗi khi nhìn thấy con trai chịu đựng chút đau khổ, đừng thương xót chúng... Bởi vì thương hại có thể khiến tâm lý của chúng trở nên yếu đuối". Vì thế, khi bồi dưỡng tính cách dũng cảm, có cá tính cho con trai, cha mẹ nên khích lệ biểu hiện dũng cảm cương nghị của con trai, bảo vệ tính độc lập, tính sáng tạo và tinh thần mạo hiểm của chúng.

1. Con trai cần nhất cá tính như thế nào

Trong xã hội hiện nay, cha mẹ đều dốc hết tâm sức trong việc giáo dục con cái. Mỗi ông bố bà mẹ đều

tưởng rằng trẻ con bây giờ thật hạnh phúc, họ đều cho rằng thú mà trẻ nhận được là tình yêu thật sự. Nhưng sự thật thì sao? Có phải là khi cho trẻ tình yêu, chúng đều tiếp nhận không? Câu trả lời là không.

Khi cha mẹ giám sát toàn bộ cuộc sống của trẻ, việc bồi dưỡng tính độc lập cho trẻ sẽ bị bỏ lại phía sau, từ đó mà đè nén sự phát triển cá tính của trẻ. Cá tính là chỉ đặc trưng tâm lý ổn định và thường xuyên của một người, đặc trưng tâm lý này quyết định thái độ và phương thức hành vi của cá nhân với sự vật. Cá tính không chỉ thể hiện ở quan niệm, thế giới quan, tư tưởng; mà còn thể hiện ở hứng thú, năng lực, khí chất và tính

cách. Nếu cha mẹ chỉ biết nuông chiều và quản giáo thì sẽ ngăn cản sự phát triển cá tính của trẻ, khiến chúng mất đi ý chí và nhân cách độc lập. Như thế không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

Ở giai đoạn thiếu nhi, thứ đáng quý nhất của trẻ chính là cá tính. Sự giáo dục và bồi dưỡng của cha mẹ không được hạn chế sự phát triển cá tính của trẻ mà phải tạo không gian rộng lớn hơn để cá tính tiếp tục phát triển, để con trai thông qua tôi luyện và bồi dưỡng, không chỉ có cơ thể khỏe mạnh mà còn có cá tính lành mạnh.

Vậy, con trai nên có cá tính như thế nào? Vì sao cá tính có

thể khiến con trai trở thành một "nam tử hán"?

(1) Trách nhiệm

Một người đàn ông thiếu tinh thần trách nhiệm sẽ không được nữ giới để mắt tới, cũng sẽ bị nam giới khinh thường. Tinh thần trách nhiệm của một người đàn ông phải được chú trọng bồi dưỡng ngay từ khi còn là cậu bé.

Thế nào là tinh thần trách nhiệm? Tinh thần trách nhiệm chính là phải "đảm đương", mà nghĩa của "đảm đương" chính là gánh vác trách nhiệm. Đối với đàn ông, trách nhiệm không phải là thể hiện bằng lời nói mà đó là một loại ý thức, xuất phát từ bên trong. Khi gặp chuyện gì đó là phải gánh

vác hậu quả một cách không do dự. Đây cũng là nguyên nhân tạo nên bản lĩnh đàn ông.

Từ nhỏ, con trai nên học cách "dắm đương", lớn lên rồi tự nhiên sẽ có trách nhiệm. Cha mẹ phải chú ý bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm cho con trai. Về điểm này, có thể học tập ông bố dưới đây.

Một cậu bé 11 tuổi người Mỹ lúc đá bóng, không cẩn thận làm vỡ cửa kính của hàng xóm. Hàng xóm đòi cậu bồi thường 13 đô la. Trước khoản tiền lớn này, cậu đành phải thừa nhận lỗi lầm với bố, cầu xin sự giúp đỡ của bố.

Nhưng bố lại thẳng thắn nói, con trai phải chịu trách nhiệm

về lỗi lầm của mình.

"Con lấy đâu ra nhiều tiền như thế?", cậu bé khó xử.

"Bố có thể cho con vay trước".
Bố rút tiền ra: "Nhưng một năm sau con phải trả bố".

Thế là cậu bé bắt đầu cuộc sống làm việc gian khổ, sau nửa năm nỗ lực, cuối cùng cậu kiếm đủ 13 đô la trả lại cho bố.

Cậu bé này chính là tổng thống Mỹ Ronald Wilson Reagan.

(2) Dũng cảm

Người ta nói "gặp nhau đường hẹp người dũng cảm sẽ chiến thắng", tinh thần dũng cảm là sức mạnh tinh thần để con người tiến lên phía trước. Đối

với con trai, tinh thần dũng cảm cũng là một trong những phẩm chất quan trọng trong quá trình trưởng thành của trẻ. Một cậu bé dũng cảm lúc nào cũng tràn đầy tự tin, có tính độc lập và tính sáng tạo; ngược lại thì trẻ sẽ vì lạc hậu, rụt rè, không thể tiến lên, sự trưởng thành lành mạnh cũng bị ảnh hưởng.

Muốn bồi dưỡng tinh thần dũng cảm cho con trai, cha mẹ phải tiến hành giáo dục vai trò giới tính cho trẻ từ sớm, khích lệ biểu hiện dũng cảm cương nghị của con trai, khích lệ con trai thể hiện mặt nam tính, để con trai hình thành một loại ý thức là: Là con trai, từ khi sinh ra đã dũng cảm, dám xông pha, dám làm dám chịu.

Dũng cảm không phải là bất chấp an toàn, cũng không phải là tùy tiện làm càn, cha mẹ phải khích lệ con trai phân tích đúng đắn sự vật khách quan, học cách xử lý các vấn đề trong cuộc sống, tăng thêm ý thức an toàn cho trẻ.

(3) Kiên cường

Khi con trai dần dần trưởng thành để trở thành một người đàn ông, nó sẽ phải bắt đầu gánh vác các trách nhiệm của cá nhân, gia đình và xã hội. Trong công việc và cuộc sống, đàn ông sẽ gặp phải các vấn đề, áp lực và ảm ức. Vì thế, mỗi người đàn ông tốt đều phải kiên cường, đều phải dũng cảm gánh vác trách nhiệm và áp lực nặng nề, đồng thời sống

thật vui vẻ và nỗ lực.

Cá tính kiên cường của đàn ông cũng cần bồi dưỡng từ nhỏ. Con trai bản tính hiếu động, nghịch ngợm, bạo dạn, tò mò, thậm chí có chút "hoang dã". Cha mẹ phải căn cứ vào tình hình, tuyệt đối không được chèn ép sự phát triển cá tính của trẻ. Ngoài ra, cha mẹ phải giảm bớt sự nuông chiều đối với trẻ, tránh để trẻ dần dần hình thành tâm lý độc tôn, vô hình trung tăng cường tính ỷ lại của chúng. Cha mẹ phải để trẻ tự đối mặt và giải quyết các khó khăn, vấn đề. Điều này sẽ hỗ trợ bồi dưỡng cá tính kiên cường và tinh thần độc lập cho con trai.

(4) Độc lập

Độc lập tự chủ là ngọn nguồn để mỗi người có được niềm vui, tự tin và thành công. Người không độc lập thì sẽ không có cảm giác tự do, không có cảm giác tự do thì sẽ thiếu tự tin, không tự tin dĩ nhiên cũng sẽ không vui. Muốn trẻ trở thành chủ nhân của cuộc sống thì phải bồi dưỡng ý thức độc lập cho trẻ từ sớm.

Có một phụ huynh rất thông minh, ngay từ khi con còn rất nhỏ, ngày nào anh cũng cho con một khoảng thời gian tự do sắp xếp, chỉ cần trong phạm vi an toàn là con có thể làm bất cứ việc gì mình thích. Có lúc cậu bé đi tìm bạn Hải Anh chơi trò chơi, có lúc lại đọc cuốn sách mà mình thích, có lúc lại

vẽ tranh... Trong quá trình độc lập sắp xếp thời gian, cậu bé dần dần học được cách quý trọng thời gian, học cách sắp xếp, lập kế hoạch.

Thực ra, mỗi đứa trẻ đều có khả năng suy nghĩ độc lập nhất định, cha mẹ không cần thiết phải sắp xếp tất cả cho trẻ mà nên để con tự học cách lựa chọn và sắp xếp. Cho dù là vui chơi hay học tập, thì tự lựa chọn, sắp xếp và chuẩn bị cho bản thân mình chính là nâng cao khả năng và bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm.

(5) Quyết đoán

Một số người đàn ông khi làm việc hoặc giao tiếp với người khác thường thiếu khí phách cần có, không quyết đoán, việc

mình vừa quyết định lập tức lại chối bỏ. Thực ra, đây không phải là cẩn thận hay thận trọng mà là thiếu quyết đoán. Người thiếu quyết đoán sẽ không có quyết định kịp thời khi cơ hội đến, để lỡ thời cơ.

Theo nghiên cứu của các nhà tâm lý học, sự hình thành tính cách làm việc quyết đoán là từ thời thơ ấu, là kết quả từ sự ảnh hưởng của cha mẹ. Vì thế, cha mẹ phải bồi dưỡng tính cách quyết đoán cho con trai từ nhỏ.

Một mặt, cha mẹ phải tỏ ra quyết đoán trước mặt trẻ, dùng sự quyết đoán của mình ảnh hưởng tới trẻ. Với những yêu cầu mà trẻ đề ra, yêu cầu nào nên thỏa mãn thì thỏa

mãn; không nên thỏa mãn thì từ chối với thái độ rõ ràng, hơn nữa phải nói rõ nguyên nhân với trẻ. Từ đó bồi dưỡng ý thức "tự quyết định" cho trẻ, thúc đẩy sự phát triển lành mạnh của tính cách.

Mặt khác, cha mẹ không được tranh chấp hoặc cãi nhau trước mặt trẻ. Bởi vì trong mắt trẻ, cha mẹ "thần thánh và uy nghiêm", là đại diện của "quyền uy". Nếu cha mẹ bất đồng ý kiến, trẻ sẽ không biết bắt đầu từ đâu, "Rốt cuộc ai đúng?" Trẻ không thể phán đoán, lâu dần hình thành tính cách do dự khi phải quyết định một việc gì đó.

(6) Lạc quan

Lạc quan là chỉ trạng thái tràn

đầy tự tin, tinh thần vui vẻ khi đứng trước khó khăn. Người vui vẻ lạc quan không chỉ khỏe mạnh mà cuộc sống hôn nhân rất hạnh phúc, sự nghiệp cũng dễ dàng thành công. Tổ chất tâm lý lạc quan đã dần dần hoàn thiện từ lúc 4 tuổi. 4 tuổi là thời kỳ tốt nhất để bồi dưỡng phẩm chất lạc quan cho trẻ.

Muốn trẻ có tính cách lạc quan, cha mẹ không nên khống chế con quá nghiêm. Bởi vì khống chế quá nghiêm có thể đè nén tâm hồn trẻ thơ hồn nhiên lãng mạn, nảy sinh tác dụng tiêu cực với sức khỏe tâm lý của trẻ. Vì thế, cha mẹ hãy để trẻ có quyền lựa chọn khác nhau ở những giai đoạn độ tuổi khác nhau. Chỉ có

những trẻ được tận hưởng quyền lựa chọn từ nhỏ mới có thể cảm nhận được niềm vui và sự tự tại thật sự.

Tuy nhiên, cho dù là người bản tính lạc quan thì cũng sẽ có lúc gặp chuyện không như ý, cũng không thể luôn "vui vẻ". Tốt nhất, ngay từ khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ nên bồi dưỡng khả năng ứng phó với khó khăn và nghịch cảnh cho trẻ. Để trẻ học cách nhẫn nại hoặc tìm kiếm nơi gửi gắm tinh thần như: tham gia vận động, chơi trò chơi, nói chuyện...

Bồi dưỡng cá tính cho trẻ phải bắt đầu từ sớm. Cha mẹ không được tự an ủi: "Đợi sau khi nó lớn, tự nhiên sẽ hiểu..." Trên thực tế là không thể, bạn

không thể khiến một đứa trẻ rụt rè sợ hãi bỗng nhiên sau 18 tuổi trở nên quyết đoán, kiên quyết, giao tiếp giống như một nhà ngoại giao xuất sắc; cũng không thể mong chờ một đứa trẻ tiêu tiền như nước sau 20 tuổi đột nhiên có thể quản lý tài chính giống như chuyên gia quản lý tài chính. Vì thế, cha mẹ phải bồi dưỡng cá tính cho trẻ từ nhỏ, để trẻ có cơ sở làm một người đàn ông tốt, đồng thời dần dắt trẻ tích lũy năng lực và phẩm chất thành công.

2. Năm lấy thời kỳ quan trọng bồi dưỡng khí chất của con trai

Trong cuộc đời con trai, có hai giai đoạn rất đặc biệt: Giai

đoạn thứ nhất là 6 – 12 tuổi; giai đoạn thứ hai là 12 – 16 tuổi, tức là thời kỳ dậy thì.

Ở giai đoạn thứ nhất, con trai bắt đầu nhạy cảm với giới tính của bản thân. Nó bắt đầu muốn trở thành một người đàn ông. Lúc ấy, con trai thích làm ồn, đánh nhau, thích "siêu nhân" và kiếm, có đặc trưng nam tính mãnh liệt.

Nhưng giai đoạn thứ hai, tức là thời kỳ dậy thì, có thể coi là lần ra đời thứ hai của con người. Cùng với sự phát triển của cơ thể, con trai bắt đầu hiểu nhiều hơn về ý nghĩa của giới tính, tâm lý cũng tương đối phức tạp, chúng sẽ dùng mắt quan sát thế giới xung quanh. Lúc ấy cũng là thời kỳ quan

trọng cho sự trưởng thành của con trai. Khả năng nhạy cảm sẽ thúc đẩy trẻ nảy sinh ham muốn trải nghiệm và học tập sự vật mà mình hứng thú, đến tận khi thỏa mãn nhu cầu hoặc khả năng nhạy cảm giảm đi. Vì thế có thể nói, giai đoạn này là thời kỳ quan trọng nhất để bồi dưỡng khí chất của con trai.

Con trai bước vào thời kỳ dậy thì muộn hơn con gái một đến hai năm, vì thế so với con gái cùng tuổi, tâm lý của con trai trưởng thành khá muộn, có một số khả năng và thói quen hành vi tương đối kém, tính độc lập và khả năng tự kiểm chế yếu. Vì thế, để bồi dưỡng khí chất cho con trai, đồng thời để con trai bước qua thời

kỳ dậy thì một cách thuận lợi, lành mạnh, cha mẹ phải chú ý mấy mặt sau.

(1) Tạo không gian sinh hoạt thoải mái cho trẻ

Rất nhiều cậu bé trong thời kỳ dậy thì, tính cách sẽ biến từ ngoan ngoãn dễ bảo thành bực bội, ngang bướng, thậm chí sẽ nói những lời quá mức, làm những chuyện quá mức. Cha mẹ nên suy nghĩ đến nhân tố tinh thần của trẻ, không được vì thế mà nổi nóng với con. Điều này không những không giải quyết được việc gì mà còn khiến trẻ càng trở nên chống đối.

Mỗi khi trẻ nói ra những lời quá mức, làm những chuyện quá mức, cha mẹ phải nghĩ

cách "dập lửa", làm sao cho hợp tình hợp lý. Đồng thời, cha mẹ phải cho trẻ không gian thoải mái, không được quản lý trẻ quá nghiêm khắc, để trẻ có thể tự do tự tại bay lượn trên bầu trời, như thế mới giúp trẻ bình an bước qua thời kỳ dậy thì.

(2) Bồi dưỡng và rèn luyện tính độc lập cho trẻ

Dậy thì là thời kỳ quá độ để trẻ bước từ ỷ lại sang độc lập. Trong thời kỳ này, cha mẹ nên chú trọng bồi dưỡng khả năng độc lập cho trẻ để giúp con hình thành nhân cách lành mạnh, để trẻ thuận lợi bước qua sự trưởng thành của thời kỳ thanh xuân.

Khi trẻ bước vào thời kỳ dậy

thì, cha mẹ nên có ý thức thay đổi phương pháp quản lý của mình, buông tay để trẻ rèn luyện, không được sợ trẻ làm không tốt, càng không được trách mắng, làm thay trẻ. Với việc trẻ tự làm, nếu chúng nỗ lực, cho dù kết quả như thế nào cũng phải thừa nhận và khen ngợi, để trẻ có thêm tự tin. Với con trai trong độ tuổi dậy thì, cảm giác "con làm được" vô cùng quan trọng, nó là động lực để tính độc lập của con trai được phát triển.

Cha mẹ phải tạo cơ hội, bồi dưỡng khả năng tự quyết định cho con, để con trai trong tuổi dậy thì được làm nam tử hán thực sự, để trẻ độc lập suy nghĩ vấn đề mà mình đối mặt. Cha mẹ cũng không nên yêu cầu

con trai chỉ biết nghe lời mà nên cố gắng dạy trẻ học cách tự đưa ra quyết định. Rèn luyện khả năng quyết đoán, tổ chức và chỉ huy là việc quan trọng nhất.

(3) Để con trai có những người bạn của mình

Giao tiếp có thể rèn luyện khả năng thích ứng xã hội cho con trai. Thông qua giao tiếp với người cùng tuổi, xây dựng hình tượng công chúng và niềm tin tốt đẹp là con đường trưởng thành tâm lý mà trẻ phải trải qua.

Mặc dù rất nhiều cha mẹ lo lắng con của mình chọn nhầm bạn, lo lắng con chịu ảnh hưởng không tốt từ các bạn nhưng con trai phải học cách

giao tiếp trước, học cách kết bạn với những người khác nhau trong giao tiếp, sau đó mới có thể hình thành quan niệm kết bạn đúng đắn. Vì thế, cha mẹ phải khích lệ trẻ kết bạn chứ không phải dùng cảm tình của mình để giúp trẻ chọn bạn. Nếu cha mẹ hạn chế quá nhiều về bạn bè của trẻ thì về khách quan sẽ khiến trẻ không thể kết bạn.

Vì thế, cha mẹ nên tôn trọng bạn của con. Nếu con đưa bạn về nhà, cha mẹ nên đón tiếp nhiệt tình chu đáo, nếu không con trai sẽ cảm thấy mất mặt với các bạn, dần dần trở nên không biết giao tiếp.

(4) Chú ý bảo vệ sự riêng tư của trẻ

Ở thời kỳ dậy thì, con trai sẽ có một vài bí mật nho nhỏ. Cha mẹ phải tôn trọng bí mật của trẻ, không được đọc trộm nhật ký hoặc những thứ riêng tư khác của chúng.

Sự riêng tư nên được tôn trọng. Nếu một cậu bé không được trải nghiệm cảm giác được tôn trọng thì cậu sẽ không biết tôn trọng người khác. Đặc biệt là ở thời kỳ dậy thì, cùng với sự biến đổi về tâm lý do sự biến đổi và trưởng thành về sinh lý gây ra, sẽ xuất hiện "tâm lý khép kín", bắt đầu có "bí mật nho nhỏ" của mình, không muốn nói hết với cha mẹ. Đây chính là "sự riêng tư" trong thời kỳ dậy thì, là hiện tượng rất bình thường trong thời kỳ thanh thiếu niên.

Là cha mẹ, nên tự nhắc nhở mình, mỗi người đều có quyền hợp pháp bảo vệ riêng tư cá nhân. Trẻ vị thành niên cũng không ngoại lệ. Trẻ bảo vệ bí mật nhỏ của mình là hành vi rất bình thường. Nếu nó có thể coi cha mẹ là người đáng tin cậy, là người bạn thân thiết thì nhất định sẽ nói ra chuyện riêng tư nhất trong lòng mình khi thích hợp.

(5) Cho trẻ sự giáo dục của nam giới

Năm Dobson 16 tuổi, vì công việc của bố cậu quá bận rộn, nên bố thường xuyên không ở nhà. Tính cách của Dobson trở nên vô cùng kỳ cục, động một tý là cậu nổi nóng với mẹ. Một buổi tối, khi gọi điện cho bố,

mẹ đã lớn tiếng nói: "Anh mau về đi, hai mẹ con cần anh!"

Điều khiến Dobson ngạc nhiên là bố nhanh chóng bán căn nhà mà họ đang ở và chuyển đến một thị trấn nhỏ ở phía nam làm mục sư. Như thế bố có thể sống cùng người thân, đến tận khi Dobson tốt nghiệp trung học.

Trong mấy năm ấy, vốn dĩ Dobson có thể gặp phải phiền phức nghiêm trọng hơn nhưng vì có bố ở bên nên khi cậu bước đến bờ vực của sự suy sụp, bố đã cho cậu sự quan tâm lớn nhất.

Ở thời kỳ dậy thì, sự trưởng thành của con trai không thể không có sự giáo dục của người cha. Cho dù quan hệ cha

con như thế nào, thì ảnh hưởng của bố với con trai gần như luôn hiển thị: tính cách, thói quen sinh hoạt, sở thích, hứng thú, đối nhân xử thế, trạng thái tâm lý.... Ở con trai luôn luôn có thể tìm thấy bóng dáng của bố.

Bởi vì trong quá trình trưởng thành của con trai, bố là thần tượng, là người bạn tâm giao đầu tiên của con, là cánh cửa, kính hiển vi để trẻ nhận thức xã hội. Những điều đó chứng tỏ trong giáo dục con trai, vai trò của bố và mẹ là không thể thay thế cho nhau được.

Vì thế, trong thời kỳ nhạy cảm bồi dưỡng khí chất cho trẻ, bố phải dành nhiều thời gian ở bên , chơi đùa với con; đưa trẻ

đến nhà bạn bè thân thiết tiếp xúc với người khác; cùng trẻ đi dạo phố mua sắm... Khí phách của bố sẽ ảnh hưởng tới con. Thông thường, bố là người đàn ông chăm lo gia đình, nhưng hiện nay, chăm lo gia đình và nuôi dạy trẻ đều quan trọng như nhau. Bố nên học cách "thay đổi", làm người bạn tri kỷ của trẻ, cùng trẻ vượt qua thời kỳ quan trọng để trưởng thành.

3. Giàu đến đâu cũng phải để trẻ chịu khổ

"Có khổ thế nào cũng không để con khổ, có nghèo thế nào cũng không thể để con chịu thiệt". Một số người già thường dạy như vậy cho những ông bố bà mẹ trẻ chưa biết quan tâm

tới con.

"Đừng để bụng đói, đừng để bị lạnh". Cha mẹ thường xuyên căn dặn như vậy với con trước khi đi ra khỏi nhà.

"Chăm chỉ học hành, đợi con thi tốt, mẹ sẽ mua quần áo mới cho con". Để khích lệ con học hành, không ít cha mẹ đều sử dụng phương pháp này.

Thực tế, đã có không ít ví dụ điển hình trong việc giáo dục con cái thành công, cũng có không ít danh ngôn chí lý trong giáo dục. Nhưng do ảnh hưởng của quan niệm giáo dục truyền thống, không ít cha mẹ coi con cái là hòn ngọc trên tay, nuông chiều quá mức, kết quả là khiến việc "có khổ cũng không để con khổ" biến thành

"không thể để con phải khổ một chút nào".

Thế là, hiện tượng chi tiêu ở mức cao của trẻ có thể nói là trào lưu: hộp bút bạc triệu, cặp sách tiền triệu, từ điển vài triệu.... Rất nhiều trẻ mặc quần áo hàng hiệu, đi giày hàng hiệu, phô trương lãng phí, thậm chí tiền tiêu vặt hàng tháng của trẻ đã vượt qua phí sinh hoạt hàng tháng của cả gia đình.

Nguyên nhân gì khiến trẻ con bây giờ theo đuổi thời thượng, ái mộ hư vinh? Điều này có một mối liên quan nào đó với phong trào hưởng lạc, chủ nghĩa tôn thờ đồng tiền lưu hành trong xã hội. Nhưng căn nguyên của nó lại là do cách

giáo dục không đúng của cha mẹ, sự buông thả và nuông chiều quá mức.

Cha mẹ bây giờ phần lớn là đã từng phải chịu khổ khi còn nhỏ, đều biết tình cảnh ấy không dễ chịu. Bây giờ cuộc sống khá hơn, không muốn con phải thiệt thòi, thà mình nhịn ăn nhịn tiêu chứ không muốn con phải khổ. Mặt khác, rất nhiều cha mẹ lo rằng khi con của mình nhếch nhác thì trước mặt bạn bè chúng không ngẩng đầu lên được, ảnh hưởng tới sự phát triển tâm lý của trẻ. Thế là để trẻ mặc hàng hiệu, chi tiêu thoải mái. Điều đó vô hình trung đã kích thích thói quen so sánh giữa bọn trẻ.

Người Trung Quốc có câu:

"Gian nan khốn khổ, ngọc nhữ vu thành" (Muốn thành nghiệp lớn thì phải vượt qua khó khăn gian khổ), "Sinh vu ưu hoạn, tử vu an lạc" (Vì con người ở trong nghịch cảnh và hoạn nạn mới sinh tồn, vì mê muội và an lạc nên mới chết). Đây đều là triết lý. Nuông chiều trẻ quá mức không phải là yêu trẻ. Xét về lâu dài còn làm hại trẻ. Một mặt hưởng lạc quá mức có thể khiến trẻ mất đi chí hướng, dẫn đến biến chất về nhân sinh quan và giá trị quan, gieo rắc tai họa về hành vi không tốt. Mặt khác, trẻ sẽ phải lớn lên, phải thoát ly khỏi cha mẹ để phấn đấu, sinh tồn. Nếu không tôi luyện ý chí và rèn luyện khả năng cho chúng từ nhỏ, thì khi chúng trưởng thành rời khỏi

cha mẹ để tự lập, đối mặt với trở ngại sẽ cảm thấy sợ hãi, bất lực, không biết quản lý tài chính lại biến thành "nô lệ của thẻ tín dụng", "chưa đến tháng đã tiêu hết tiền". Khi ấy, chúng còn có thể ngửa tay xin tiền ai đây?

Để trẻ có thể trưởng thành lành mạnh, cha mẹ phải thay đổi quan niệm giáo dục, dùng khó khăn "tôi luyện" con người, để trẻ tham gia lao động hoặc làm những việc nhà nhất định, chủ động cho trẻ "chịu khổ", để trẻ hình thành phẩm chất và khả năng dám chinh phục khó khăn, yêu cuộc sống, thích ứng với cuộc sống, đồng thời bồi dưỡng ý thức trách nhiệm với bản thân và gia đình. Như thế trẻ mới càng

trân trọng thành quả lao động của cha mẹ, khơi dậy tinh thần chịu khó, vươn lên.

(1) Chuyển biến quan niệm, cho trẻ cơ hội "chịu khổ"

Từng có một bài tùy bút về cuộc sống, nói về một cặp vợ chồng muốn ngăn chặn thói quen tiêu pha bừa bãi của con, bèn khống chế tiền cho con. Người con thiếu tiền tiêu vặt, thế là nhật đồng nát kiếm tiền. Cha mẹ cậu bé liền khích lệ hành vi của con.

Tuy nhiên, hàng xóm và đồng nghiệp đều bàn tán về chuyện này. Mặc dù trong lòng rất buồn nhưng cặp vợ chồng này cho rằng giáo dục con như thế là đúng đắn. Con học được cách tiết kiệm, đồng thời cũng

trải nghiệm được nỗi vất vả khi kiếm tiền. Cuối cùng, vào ngày của mẹ, đứa trẻ đã dùng số tiền mà mình tiết kiệm được mua một món quà "quý giá" cho mẹ.

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ nên học tập cặp vợ chồng nói trên, cho trẻ cơ hội "chịu khổ", rèn luyện trẻ trưởng thành; cha mẹ không được chuyện gì cũng làm thay trẻ; cũng đừng sợ con phải khổ, hãy bớt tiền tiêu vặt của trẻ, để trẻ dần dần hình thành thói quen tiết kiệm; việc của trẻ để trẻ tự làm, khi nào nên buông tay thì buông tay; chú ý dẫn dắt để trẻ hiểu lao động là một phẩm chất tốt đẹp; nắm bắt thời cơ có lợi, dạy trẻ phương pháp, trình tự và

trọng điểm của lao động, để mục đích lao động của trẻ rõ ràng hơn, khơi dậy tính tích cực lao động của trẻ.

Trong lao động, trẻ không những có thể được rèn luyện và bồi dưỡng mà còn có thể tăng cường ý thức độc lập, xây dựng niềm tin, từ đó thúc đẩy sự phát triển lành mạnh của trẻ.

(2) Tăng cường giáo dục, rèn luyện ý chí của trẻ

Có một chủ nông trại, yêu cầu con của mình hàng ngày sau khi tan học đều phải đến nông trại làm việc hai tiếng đồng hồ. Một người bạn nhìn thấy đã không kìm được nói với anh ta: "Anh không cần phải để con vất vả như vậy, chẳng phải lúa

mì vẫn có thể lớn rất nhanh sao?"

Nhưng chủ nông trại đáp lại: "Không phải tôi đang trồng lúa mì mà đang bồi dưỡng con".

Khi sắp xếp lao động cho trẻ, cha mẹ cũng nên học tập người chủ nông trại này, hiểu mục đích lao động của trẻ. Chủ yếu là để rèn luyện trẻ chứ không phải giúp cha mẹ giảm nhẹ số lượng việc nhà. Vì thế, khi sắp xếp lao động cho trẻ, cha mẹ phải kiên trì nguyên tắc vừa phải, vừa sức, nhiệm vụ giao cho trẻ phải có độ khó nhất định, hơn nữa phải thông qua sự nỗ lực mới có thể đạt được.

Khi trẻ gặp khó khăn, cha mẹ nên giúp đỡ và ủng hộ trẻ,

giảng giải cho trẻ nghe về những tấm gương xung quanh hoặc các câu chuyện về các vị anh hùng, khích lệ trẻ khắc phục khó khăn. Cũng có thể kết hợp lao động với hứng thú và sở trường của trẻ, để trẻ cảm thấy trong cái khổ có cái vui, tăng thêm sự thú vị cho lao động.

(3) Đi sâu vào cuộc sống, trải nghiệm nỗi khó khăn

Để trẻ chịu khổ thì nên đi sâu vào cuộc sống, trải nghiệm nỗi vất vả của cuộc sống trong việc nhà và lao động, đồng thời để trẻ hiểu rằng, "nỗi khổ" mà trẻ phải gánh chịu là lâu dài, không thể trốn tránh mà phải dũng cảm đối mặt.

Giám đốc một doanh nghiệp

đã vô cùng hối hận vì mắc sai lầm trong giáo dục con. Con trai của ông ta bây giờ không chịu mặc quần áo bình thường, mua đôi giày cũng phải chục triệu; cũng không chăm chỉ học hành, suốt ngày đắm chìm trong internet.

Sau khi đúc rút kinh nghiệm xương máu, vị giám đốc này đã đưa con về quê, đi học ở một trường trung học cấp huyện. Vì phần lớn học sinh ở trường đều ở nông thôn, cuộc sống giản dị, có thể khiến con cảm nhận được nỗi vất vả của cuộc sống, từ đó trân trọng cuộc sống, trân trọng việc học hành.

Hiện nay, cha mẹ thường dùng phương pháp bỏ tiền để đưa

con về quê, chịu khổ, để cơ thể và ý chí của trẻ được tôi luyện, bồi dưỡng tinh thần chịu khó chịu khổ, đồng thời tiến hành giáo dục trở ngại cho trẻ.

Nhưng hiệu quả của phương pháp này không tốt bằng việc trực tiếp giảm tiền tiêu vặt, để trẻ làm việc nhà, lao động nhiều hơn. Suy cho cùng, cơ thể khỏe mạnh, khả năng thích ứng với môi trường, sức bền bỉ và phẩm chất tốt đẹp không thể hình thành trong một sớm một chiều. Chỉ dựa vào mấy ngày rèn luyện gian khổ rất khó giải quyết được vấn đề của trẻ. Trẻ cũng sẽ cho đây chỉ là một trò chơi, có thể vượt qua được. Trở ngại này với trở ngại trong cuộc sống thực tế vẫn có khoảng cách

nhất định.

Vì thế, muốn trẻ có thói quen tiết kiệm, phấn đấu vượt qua gian khổ, cha mẹ vẫn nên để trẻ chịu "khổ" trong cuộc sống. Thông qua con đường này, để trẻ cảm nhận nỗi vất vả của lao động, nỗi vất vả của việc kiếm tiền, dần dần giúp trẻ xây dựng quan niệm chi tiêu đúng đắn.

4. Rèn luyện ý chí kiên cường cho trẻ

Tâm lý học nói: "Ý chí là quá trình tâm lý liên quan tới việc con người vì muốn đạt được mục tiêu nhất định mà tự giác khống chế hành động của mình, đồng thời khắc phục khó khăn". Chỉ những người có ý chí kiên cường mới là kẻ

manh trong cuộc sống. Rất nhiều người thành công đều có ý chí kiên cường và tinh thần bền gan vững chí. Người không có ý chí hoặc ý chí không kiên cường thì học tập, sự nghiệp đều khó đạt được thành tích tốt và thành công, thậm chí lãng phí thời gian, sống uổng cả đời.

Tất cả các khả năng của con người đều là kết quả của sự rèn luyện học tập về sau, ý chí cũng như vậy. Bồi dưỡng, rèn luyện ý chí có ý nghĩa quan trọng tới cả cuộc đời của trẻ. Để thực hiện lý tưởng và mục tiêu của cuộc đời, con người cần phải có ý chí.

Một đứa trẻ không có ý chí phần lớn không thể chăm chỉ

học hành, không thể kiên trì học tập, tự nhiên cũng sẽ không đạt được thành tích học tập xuất sắc. Điều đó sẽ gây ảnh hưởng không tốt cho việc lên lớp, xin việc và sự phát triển về sau. Vì thế, những cha mẹ "mong con thành tài" phải chú trọng cao độ việc bồi dưỡng ý chí cho trẻ.

Vậy, phải bồi dưỡng ý chí kiên cường cho trẻ như thế nào?

(1) Không nuông chiều trẻ, không sợ để trẻ thất bại

Có một người mẹ vô cùng đau lòng về đứa con hơn 20 tuổi của mình, chị đành phải đi tìm bác sĩ tâm lý để tư vấn. Bác sĩ hỏi: "Có phải lần đầu tiên buộc dây giày, con đã buộc thất nút, từ đó chị không bao giờ mua

giày có dây cho con nữa đúng không?"

Người mẹ gật đầu.

Bác sĩ lại hỏi: "Lần đầu tiên con rửa bát đã làm bẩn quần áo, có phải là chị không để con lại gần bồn rửa bát nữa, đúng vậy không?"

Chị gật đầu.

"Lần đầu tiên con dọn giường, mất hơn một tiếng, chị mắng con hậu đậu, đúng không?"

Người mẹ nhìn bác sĩ với ánh mắt kinh ngạc.

Bác sĩ lại hỏi: "Con tốt nghiệp đại học đi tìm việc, chị có dùng quan hệ và quyền lực?"

Người mẹ càng ngạc nhiên

hơn, đứng phắt dậy: "Sao bác sĩ biết?" Bác sĩ nói: "Chính từ chiếc dây giày đó".

Người mẹ hỏi: "Sau này tôi nên làm thế nào?"

Bác sĩ đáp: "Khi con bị ốm, tốt nhất chị đưa nó đến bệnh viện; khi con muốn kết hôn, tốt nhất chị chuẩn bị sẵn nhà cửa cho nó; khi con không có tiền tiêu, tốt nhất chị nên đưa tiền cho nó. Đây là lựa chọn tốt nhất của chị sau này, những thứ khác, tôi cũng hết cách".

Trên con đường trưởng thành của trẻ có một cái bẫy "dịu dàng". Cái bẫy ấy là do những cha mẹ bảo vệ con quá mức đã tự tay đào, trẻ rơi xuống bẫy, vì bị cướp đi cơ hội phạm sai lầm và sửa chữa sai lầm mà cũng

mất đi cơ hội rèn luyện ý chí.

Muốn trẻ có thể trưởng thành bình thường, khỏe mạnh, cha mẹ không được sợ trẻ phạm lỗi mà càng phải có ý thức tạo cơ hội thất bại cho trẻ, rèn luyện ý chí của trẻ. Như thế, trẻ mới hiểu ra được vấn đề trong quá trình nâng cao khả năng học tập.

(2) Bắt đầu từ việc nhỏ, tôi luyện ý chí cho trẻ

Đường xa nghìn dặm, bắt đầu từ đôi chân. Bắt đầu từ việc nhỏ, kiên trì bền bỉ là phương pháp tốt nhất để tôi luyện ý chí. Rất nhiều người thành công trong sự nghiệp đều đã từng thông qua việc nhỏ để tôi luyện ý chí của mình.

Nhà khoa học người Liên Xô - Ivan Petrovich Pavlov nổi tiếng là người làm việc tỉ mỉ, chính xác. Sổ sách của ông vô cùng ngay ngắn, giống như được in từ máy in ra vậy. Thì ra hồi còn trẻ, ông đã dùng cách này để tôi luyện ý chí.

Vận động viên thể thao nổi tiếng Trung Quốc là Chu Hiểu Lam đã phải chịu khổ trên sân bóng, chị đã cố chịu đau, ý chí kiên cường, điều này không thể tách rời với sự rèn luyện từ những việc nhỏ. Hồi học tiểu học, chị rất thích xem phim, thường trốn học để xem phim. Nhờ sự giúp đỡ của bố, chị đã bắt đầu từ việc hạn chế xem phim, bài tập chưa làm xong, phim hay đến đâu cũng không xem. Qua một thời gian, chị đã

chiến thắng bản thân.

Đúng như nhà văn Gorky đã nói: "Dù là một chút kiểm chế nhỏ với bản thân cũng đều khiến con người trở nên mạnh mẽ". Vì thế, cha mẹ muốn bồi dưỡng ý chí kiên cường cho trẻ cũng nên bắt tay từ "kiểm chế nhỏ".

Bắt đầu từ việc nhỏ, chỉ có thể coi là khởi điểm. Cùng với sự trưởng thành và tiến bộ của trẻ, cũng nên rèn luyện trẻ từ nhỏ đến lớn, từ dễ đến khó, từ thấp đến cao. Khi trẻ dần dần có thể đón nhận khó khăn thách thức ngày càng lớn, sự bồi dưỡng của bạn với trẻ cũng thành công.

(3) Để trẻ học cách "đối đầu với bản thân"

Mạnh Tử nói: "Cố thiên tương giáng đại nhiệm vu thị nhân dã, tất tiên khổ kỳ tâm chí; lao kỳ cân cốt, nga kỳ thể phu, không pháp kỳ thân, hành phát loạn kỳ sở vi, sở dĩ động tâm nhần tính, tăng ích kỳ sở bất năng" (Tạm dịch:... Cho nên khi trời giao sứ mạng trọng đại cho những người ấy, nhất định trước hết phải làm cho ý chí của họ được tôi rèn, làm cho gân cốt họ bị nhọc mệt, làm cho thân xác họ bị đói khát, làm cho họ chịu nổi khổ sở nghèo túng, làm việc gì cũng không thuận lợi. Như thế là để lay động tâm trí người ấy, để tính tình người ấy trở nên kiên nhẫn, để tăng thêm tài năng cho người ấy). Người có thể gánh trách nhiệm lớn đều có ý chí siêu cường, gánh vác

được rất nhiều khó khăn.

Cha mẹ nên giúp trẻ nhận thức mức độ ý chí của mình, đồng thời phát hiện thiếu sót của bản thân. Đôi khi, hãy thử dạy trẻ học cách "đối đầu với bản thân", học cách rèn luyện bản thân.

Nhà vật lý học nổi tiếng Lý Chính Đạo hồi nhỏ không có môi trường học tập tốt. Thế là ông liền tìm một góc trong quán trà ồn ào để đọc sách.

Ban đầu, tiếng người nói ồn ào khiến ông hoa mắt chóng mặt, không thể tĩnh tâm được. Nhưng ông ép mình tập trung tư tưởng vào kiến thức vật lý, qua rèn luyện, môi trường ồn ào đến đâu cũng không thể khiến ông rời mắt khỏi cuốn

sách.

Hầu hết mọi người đều biết, "lao gân cốt" là phương pháp hữu hiệu rèn luyện ý chí. Vì thế, cha mẹ có thể để trẻ lựa chọn một vài việc làm, chơi những môn thể thao gian khổ như chạy đường dài, chạy bộ, leo núi, làm việc nặng... Có rất nhiều phương thức lựa chọn, cha mẹ phải hướng dẫn trẻ lựa chọn, quan trọng là ở sự kiên trì.

Có trẻ, kiên trì "tự làm việc của mình", đi ra ngoài tự đeo ba lô, nặng thế nào cũng không cần người khác giúp; cả bốn mùa tắm nước lạnh để rèn luyện ý chí và tinh thần chịu khổ của bản thân...

Học cách để trẻ "đối đầu với

bản thân" cũng phải chú ý an toàn, không được mạo hiểm, càng không được thoát ly thực tế. Một khi trẻ lựa chọn nội dung và phương thức thích hợp thì khích lệ trẻ kiên trì đến cùng, chưa đạt được mục đích thì chưa dừng lại.

(4) Để trẻ học tập "Tấm gương"

Ở đây, tấm gương có thể chia làm ba loại: anh hùng thời đại có tính kiên trì; những học sinh ưu tú có cá tính rõ rệt; kinh nghiệm thành công trước đó của trẻ.

Anh hùng thời đại trong lòng trẻ có thể là anh hào trong giới kinh doanh, cũng có thể là ca sĩ, diễn viên, ngôi sao bóng đá... Cho dù cha mẹ có cách

nhìn với người này như thế nào thì cũng không được tùy ý hạ thấp họ. Như thế dễ dàng gây phản cảm với trẻ. Nếu là người thành công trong sự nghiệp thì họ phải có sự đặc biệt nào đó. Cha mẹ phải lợi dụng câu chuyện về các anh hùng trong lòng trẻ, dẫn dắt trẻ học tập họ để khắc phục khó khăn, chiến thắng ý chí kiên cường của bản thân.

Cha mẹ phải khích lệ trẻ kết bạn với những bạn học ưu tú, để trẻ quan sát ưu điểm của người khác, phân tích nguyên nhân thành công của đối phương, để trẻ hiểu tấm gương ở trong các bạn, cho dù bản thân trẻ có tật này tật kia, chỉ cần cố gắng khắc phục cũng sẽ trở thành tấm gương của

người khác.

Kinh nghiệm thành công trước đó của trẻ có thể dùng để đối chiếu, khích lệ trẻ cố gắng thêm một bước, khích lệ trẻ vượt qua quá khứ, biết cách vận dụng kinh nghiệm thành công trước đó là có thể tạo ra thành tích mới.

Dĩ nhiên, bồi dưỡng ý chí cho trẻ không phải là chuyện một sớm một chiều mà phải kiên trì lâu dài, từ đầu đến cuối, kiên trì không mệt mỏi. Như thế mới đạt được hiệu quả cần có.

5. Nâng cao khả năng chịu đựng gian khổ cho trẻ

Cổ nhân nói "nhân sinh bất như ý thập chi bát cửu"; tức là

không ai có thể lúc nào cũng thuận buồm xuôi gió, khó khăn trở ngại là khó tránh khỏi. Nhưng làm thế nào để đối mặt với khó khăn và khả năng chịu đựng khó khăn như thế nào thì ở mỗi người lại có sự khác biệt rất lớn. Có người có thể chịu đựng trở ngại nghiêm trọng, kiên trì bền bỉ, không thể lay chuyển; nhưng có người đứng trước trở ngại thì dễ dàng sụp đổ, không đứng dậy được.

Vì thế, có tâm lý tốt đẹp và khả năng chịu đựng trở ngại là vô cùng quan trọng với sự phát triển của mỗi người. Sự hình thành thói quen phải bắt đầu từ nhỏ, khả năng chịu đựng trở ngại cũng không ngoại lệ.

Hiện nay, trong quá trình trưởng thành của trẻ, phần lớn cha mẹ luôn nghĩ mọi cách để loại bỏ tất cả những trở ngại, để trẻ trưởng thành khỏe mạnh. Nhưng thiếu, thậm chí không có kích thích và khó khăn, lấy đâu ra khả năng thích ứng, gặp trở ngại sao có thể đối phó được? Những cha mẹ có tầm nhìn xa nên có ý thức sáng tạo "khó khăn" cho trẻ, chú trọng bồi dưỡng khả năng chịu đựng gian khó để trẻ vươn lên trong gian khó, không ngừng trưởng thành khi vượt qua trở ngại.

Bồi dưỡng khả năng chịu đựng trở ngại có thể bắt đầu từ mấy phương diện dưới đây.

(1) Xây dựng quan niệm

biện chứng, có thái độ tích cực với trở ngại

Khi con người gặp trở ngại sẽ tự giác hoặc bất giác nảy sinh rất nhiều suy nghĩ: Sao lại có trở ngại? Có nghiêm trọng không? Trở ngại sẽ mang lại ảnh hưởng như thế nào với mình? Nói một cách khái quát chính là nhận thức về nguyên nhân gây ra trở ngại, mức độ nghiêm trọng và ảnh hưởng có thể gây ra. Kinh nghiệm của trẻ còn ít, khi gặp trở ngại sẽ khó tránh khỏi những nhận thức phiến diện.

Vì thế, muốn bồi dưỡng khả năng chịu đựng tâm lý cho trẻ, trước tiên nên để trẻ hình thành nhận thức và thái độ đúng đắn về trở ngại. Mặc dù

trở ngại có mặt tiêu cực nhưng nó cũng có mặt tích cực.

Trên thực tế, trở ngại và bài học kinh nghiệm có thể khiến trẻ trở nên chín chắn, hỗ trợ chúng thích ứng với cuộc sống xã hội. Cha mẹ nên để trẻ thẳng thắn đối mặt với hiện thực, ý thức được rằng thành công được xây dựng trên cơ sở nỗ lực của bản thân, xây dựng trên chiến thắng trở ngại và thất bại, từ đó để trẻ đối mặt với trở ngại một cách đúng đắn.

Ngoài ra, cha mẹ còn nên để trẻ hiểu "bất hạnh là trường đại học tốt nhất", "kỳ tích thường xuất hiện trong vận xấu", "nghịch cảnh là một con đường đạt tới chân lý", "khó

khăn hoạn nạn là ngôi trường tôi luyện nhân cách". Trên cơ sở này, dần dần bồi dưỡng thái độ không khuất phục thất bại, dũng cảm đối mặt với khó khăn, cương nghị đối mặt với vận xấu.

(2) Điều chỉnh mục tiêu, để trẻ nhận thức bản thân một cách đúng đắn

Đánh giá của trẻ về bản thân thường xuất phát từ thái độ và sự đánh giá của những người xung quanh dành cho mình. Trẻ tràn đầy kì vọng và mơ tưởng về tương lai, thường đánh giá không đúng về khó khăn và vấn đề, thiếu nhận thức toàn diện về khả năng và sở trường của bản thân, mục tiêu định vị cũng có tính mù

quáng nhất định, đánh giá bản thân quá cao.

Cũng chính vì như vậy mà một số trẻ dù thực lực không tốt nhưng vẫn duy trì mục tiêu cao, kì vọng lớn. Khi kì vọng càng cao, nhưng do khả năng có hạn không thể đạt được mục tiêu thì thất vọng cũng càng lớn. Từ đó cảm giác khó khăn cũng càng mãnh liệt.

Vì thế, cha mẹ phải kịp thời khẳng định hành vi tốt và điều chỉnh hành vi không tốt của con, hướng dẫn trẻ nhận thức và đánh giá bản thân một cách đúng đắn, căn cứ vào điều kiện của bản thân, xây dựng mục tiêu thích hợp, đồng thời học cách điều chỉnh mục tiêu và hành vi của mình trong thực

tiền. Đây là phương pháp hữu hiệu nhằm giảm bớt áp lực, nâng cao sức chịu đựng tâm lý.

(3) Để trẻ học cách hóa giải nỗi đau do trở ngại mang tới

Cho dù nói thế nào, trở ngại và khó khăn đều sẽ mang lại đau khổ cho trẻ. Khả năng giảm nhẹ khó khăn của trẻ tương đối yếu, phản ứng cũng tương đối tiêu cực, chúng không thể phân tích nguyên nhân nảy sinh trở ngại một cách đúng đắn để tìm lý do giảm bớt trở ngại. Đồng thời, trẻ thường không hiểu phải vận dụng cơ chế tự phòng vệ tích cực một cách hợp lý để giảm nhẹ trở ngại. Khi đối mặt với trở ngại, chúng thường áp dụng

phương thức ứng phó bất lợi, tỏ ra lo lắng, công kích, sợ hãi, lùi bước, cố chấp... Vì thế, cha mẹ phải dạy trẻ dũng cảm đối mặt với hiện thực, áp dụng thái độ và hành vi hữu hiệu để ứng phó với trở ngại.

Cha mẹ của Hải đã ly hôn, Hải sống cùng với mẹ. Bình thường, Hải học môn Văn rất kém. Một lần, cô giáo ra bài làm văn với đề bài là: "Mẹ tôi". Do tình cảm của Hải với mẹ rất sâu sắc nên cậu đã chăm chỉ viết một bài văn vô cùng cảm động. Nào ngờ, sau khi đọc xong bài văn, cô giáo đã phê bình cậu rất nghiêm khắc. Bởi vì theo cô giáo, Hải không viết được bài văn hay như thế, nhất định là chép ở đâu đó. Vì chuyện này mà Hải rất ấm ức.

Nhưng cậu nhanh chóng nghĩ ra rằng, cô giáo đổ oan cho cậu là không đúng. Tuy vậy, nếu bình thường cậu làm văn hay thì cô giáo sẽ không hiểu lầm. Vì thế, Hải hạ quyết tâm, nhất định sau này phải học hành chăm chỉ, làm văn thật hay.

Có thể tìm ra nguyên nhân của trở ngại, đồng thời tổng kết rút kinh nghiệm, đề ra phương pháp mới khắc phục trở ngại và thất bại đồng nghĩa với di chuyển và hóa giải đau khổ. Đây mới là phương pháp tốt nhất.

(4) Tạo ra trở ngại, rèn luyện sức chịu đựng tâm lý của trẻ

Môi trường quá ưu việt sẽ khiến trẻ hình thành thói ỷ lại,

nhu nhược, chùn bước, lòng tự tôn quá lớn. Những trẻ như vậy thiếu tinh thần ngoan cường vươn lên, không chịu được trở ngại. Vì thế, trong quá trình trưởng thành của trẻ, cha mẹ nên có ý thức tạo ra một vài tình huống trở ngại, để trong quá trình khắc phục khó khăn và trở ngại, trẻ từng bước nâng cao sức chịu đựng tâm lý của bản thân.

Ví dụ, không làm thay trẻ tất cả, có nhu cầu là đáp ứng; để trẻ tham gia các hoạt động; giảm bớt sự hưởng thụ của trẻ trong cuộc sống, rèn luyện tinh thần chịu khổ; trong khi chơi trò chơi, để trẻ trải nghiệm thất bại và sự không như ý; đặt trẻ vào môi trường toàn những người giỏi hơn để

rèn luyện... Như thế vừa có thể khiến trẻ gặp trở ngại lại có thể để trẻ khắc phục tâm lý kiêu ngạo, nhận thức rõ thiếu sót của bản thân.

Cần chú ý là đặt ra tình huống trở ngại cho trẻ nhất định phải có mức độ và số lượng thích hợp, có thể khơi dậy cảm giác khó khăn cho trẻ nhưng cũng không được quá lớn, mà nên dần dần từng bước, tăng độ khó từng bước. Khi trẻ chùn bước trước khó khăn, cha mẹ phải khích lệ trẻ; khi trẻ nỗ lực và đạt được thành tích thì phải kịp thời khẳng định, để trẻ trải nghiệm thành công, từ đó càng có tự tin đối mặt với khó khăn mới.

Những trẻ vì không thể chấp

nhận được mà rơi vào trở ngại, cha mẹ phải kịp thời khơi thông, ngăn ngừa tâm lý không tốt như thất vọng, hờ hững do trở ngại quá lớn. Khi cần thiết, cha mẹ có thể giúp trẻ từng bước thực hiện mục tiêu.

(5) Đánh mất không thể nâng cao khả năng chịu đựng trở ngại của trẻ

Đối mặt với xã hội cạnh tranh càng ngày càng khốc liệt, một số cha mẹ nhận thức được tầm quan trọng của việc bồi dưỡng tố chất tâm lý chịu đựng gian khổ cho trẻ từ nhỏ. Nhưng họ lại dùng sai phương pháp, từ nhỏ đã thường xuyên đánh mắng trẻ, cho rằng làm như vậy vừa có thể bồi dưỡng

phẩm chất tốt đẹp của trẻ, vừa có thể bồi dưỡng khả năng chịu đựng trở ngại cho trẻ. Đây là việc hoàn toàn sai lầm.

Một người đã điều tra về những đứa trẻ thường xuyên bị đánh mắng và những đứa trẻ trưởng thành vui vẻ trong thời gian này phát hiện, những trẻ phải chịu quá nhiều trở ngại từ nhỏ sau khi lớn lên sẽ càng sợ gặp phải trở ngại, hơn nữa dễ dàng hình thành tính cách thận trọng, nhút nhát. Còn những trẻ lớn lên trong vui vẻ từ nhỏ sau này lớn lên lại có khả năng chống lại trở ngại.

Điều này chủ yếu có liên quan tới số lượng và cường độ trở ngại mà trẻ có thể chịu đựng.

Trẻ ở thời kỳ sơ sinh không được gặp phải quá nhiều trở ngại, nếu không dễ hình thành bệnh thần kinh hoặc trở ngại nhân cách; trẻ 3 – 4 tuổi, cha mẹ có thể tạo cho trẻ những trở ngại nhỏ, thích hợp để trẻ vừa có thể chịu đựng, vừa có thể được rèn luyện. Nhưng cho dù bất cứ lúc nào, giáo dục đánh mắng thô bạo đều không thể bồi dưỡng khả năng chịu đựng trở ngại. Lúc ấy có thể sẽ có một vài hiệu quả nhưng chẳng qua chỉ là hiện tượng bề ngoài. Đợi sau khi trẻ trưởng thành, hậu quả của giáo dục thô bạo sẽ dần dần lộ diện.

Ngược lại, những trẻ trưởng thành vui vẻ không sợ trở ngại vì khi trẻ còn nhỏ cha mẹ đã cho trẻ tình yêu và sự quan

tâm đúng mực, đồng thời cho trẻ chịu đựng trở ngại thích hợp vào đúng độ tuổi. Những trẻ trưởng thành như vậy thường khá tự tin, khỏe mạnh, nhìn nhận vấn đề cũng tương đối tích cực, vừa có thể thân thiện ứng phó với thế giới bên ngoài lại có khả năng chịu đựng trở ngại tương ứng với độ tuổi.

6. Bồi dưỡng tinh thần tự cường cho trẻ

Cha mẹ đều đang sinh tồn, phát triển với tinh thần không ngừng vươn lên, ai cũng hi vọng con mình có tinh thần không ngừng vươn lên. Tuy nhiên, chúng ta thấy rằng, rất nhiều cha mẹ ca thán trẻ quá ỷ lại, chuyện gì cũng ỷ lại vào

cha mẹ, những việc bản thân có thể làm được cũng không làm, không biết làm; có cha mẹ ca thán trẻ thiếu tinh thần vươn lên, được ngày nào hay ngày nấy; có phụ huynh ca thán trẻ quá ham chơi, không hào hứng đọc sách, chán học...

Thực ra, không thể đổ hết lỗi cho trẻ, xảy ra vấn đề như vậy suy cho cùng là do cha mẹ giáo dục trẻ không đúng cách gây ra. Vì thế, bồi dưỡng tinh thần tự cường cho trẻ cần cha mẹ phải nỗ lực.

(1) Trẻ tự tin mới có thể tự cường

Tự tin có thể quyết định mục tiêu của cuộc đời lý tưởng, con người có tự tin là sẽ có sức mạnh quyết định phương

hướng cuộc đời mình, có thể vạch ra tiền đồ, làm chủ cuộc đời, chi phối vận mệnh của mình. Tự cường mới có thể tự lập, người biết tự lực tự cường, nỗ lực vươn lên thì mới có thể tự lập.

*** Giúp trẻ xây dựng mục tiêu phấn đấu**

Tình hình của mỗi đứa trẻ khác nhau, việc đặt ra mục tiêu cũng phải phù hợp với thực tế, không được đặt quá cao. Nếu đặt mục tiêu quá cao, cố gắng thế nào cũng không đạt được thì trẻ sẽ mất tự tin. Với những trẻ có nhiều vấn đề, mục tiêu phải cụ thể, ít nội dung, không được tham nhiều, nhiều rồi sẽ khó đạt được, khó xây dựng niềm tin.

*** Giúp trẻ thành công**

Mỗi đứa trẻ đều có động cơ thành công, những trẻ nhiều vấn đề và không vươn lên thì cũng khao khát có cơ hội thành công và được trải nghiệm niềm vui của thành công. Khi cha mẹ giúp trẻ đề ra mục tiêu phấn đấu cụ thể còn phải có biện pháp cụ thể để trẻ đạt được mục tiêu. Ví dụ kế hoạch học tập, kế hoạch lao động khả thi, yêu cầu nội dung cụ thể... Từ đó có thể đôn đốc và giúp trẻ theo đuổi thành công.

*** Biến trách mắng thành khích lệ**

Những trẻ thiếu tinh thần tự cường, càng trách mắng càng không có tự tin, nghiêm trọng

còn dẫn đến "tự sinh tự diệt". Cha mẹ phải chuyển biến phương thức tư duy, biết cách khích lệ và khẳng định trẻ, biến trách mắng thành khích lệ. Nên nói với trẻ: "Lần này con làm rất tốt", "Giỏi lắm", "Con cù lắm", "Giỏi lắm, cố gắng nữa thì sẽ càng tốt hơn", "Có khó khăn gì, chúng ta cùng nghĩ cách..."

*** Giáo dục trẻ dũng cảm đối mặt với trở ngại**

Tạp chí "Life" của Mỹ bầu chọn 100 nhân vật có ảnh hưởng lớn nhất trong 1000 năm qua, Edison đứng đầu tiên. Mặc dù Edison sinh ra trong gia đình thuộc tầng lớp thấp kém, cuộc sống khó khăn, nhưng nhờ vào sự phấn đấu và tài chí phi

phạm của mình, ông đã tự học thành tài; bằng nghị lực kiên trì bền bỉ, lòng nhiệt tình và tinh thần hiếm có, đứng dậy từ hàng triệu lần thất bại, khắc phục vô số khó khăn, trở thành nhà phát minh nổi tiếng thế giới. Trong cuộc đời của ông, trung bình 15 ngày lại có một phát minh mới. Vì thế, ông được mệnh danh là "vua phát minh".

Cuộc sống luôn đầy rẫy trở ngại và chông gai, chỉ có giống như Edison, không sợ khó khăn, dũng cảm đối mặt với khó khăn, tự tin, tự cường, tự lập thì chắc chắn sẽ thành công.

(2) Kịp thời khích lệ, bồi dưỡng tinh thần tự cường

cho trẻ

Đứa trẻ 3 tuổi đang vẽ tranh.

Đứa trẻ nói: "Mẹ ơi, mẹ nhìn xem con vẽ có đẹp không?" Mẹ trả lời: "Mẹ đang bận, con đi tìm bố đi".

Đứa trẻ: "Bố ơi, bố lại đây, xem con vẽ có đẹp không?" Bố đáp: "Bố đang bận, đừng làm phiền bố!"

Đứa trẻ đành phải thất vọng quay đi.

Có lẽ, cha mẹ không biết rằng, câu trả lời tùy tiện của họ đã khiến họ bỏ lỡ một thời cơ tốt đẹp để bồi dưỡng "tinh thần tự cường" cho con. Vì thế, với những câu hỏi như thế của trẻ, cha mẹ có thể áp dụng phương

thức dưới đây.

Trẻ nói: "Mẹ ơi, mẹ nhìn xem con vẽ có đẹp không?"

Mẹ dừng công việc trên tay lại, bước đến chăm chú quan sát tác phẩm của con, nói với con: "Bức tranh này thật đẹp, cha mẹ đều không vẽ được, có đúng là con vẽ không?"

Đứa trẻ vui mừng nói: "Là con vẽ đấy".

Mẹ: "Con thật giỏi! Bố ơi, bố mau lại đây xem bức tranh này, con chúng ta vẽ rất đẹp!"

Một điểm mà cha mẹ phải chú ý là những lời nói mang tính khích lệ trong quá trình khích lệ "tinh thần tự cường" của trẻ nên lấy biểu hiện của trẻ làm

tiền đề, phải có căn cứ thực tế nhất định. Nhất định không được lạm dụng những từ ngữ mang tính khích lệ chung chung để tiến hành giáo dục "tinh thần tự cường" cho trẻ, nếu không những không thể đạt được mục đích giáo dục, thậm chí còn khiến "tinh thần tự cường" của trẻ bị ảnh hưởng.

Kịp thời khích lệ "tinh thần tự cường" của trẻ khi trẻ chủ động cố gắng hoặc do cha mẹ cố tình tạo ra, đã đủ để bồi dưỡng "tinh thần tự cường" tốt đẹp cho trẻ. Không được khích lệ quá mức, dẫn đến hiện tượng "phóng đại bản thân".

(3) Để trẻ cảm nhận được sức mạnh của mình

"Tướng mạo không quyết định số phận, con trai phải tự lực tự cường". Cha mẹ không được để trẻ nghĩ rằng mình yếu ớt, mà nên để trẻ nhận thức được sức mạnh của mình từ nhỏ. Thông qua việc tạo ra cơ hội thích hợp, thông qua sự khích lệ và khen ngợi tích cực, để trẻ cảm nhận được sức mạnh của mình, bồi dưỡng sự tự tin, tự cường cho trẻ.

Mẹ cùng hai con trai vào rừng chơi.

Đột nhiên, tiếng sấm vang trời, chẳng mấy chốc thì mưa như trút nước. Anh trai vội vàng đưa áo mưa của mình cho mẹ, dường như cậu không sợ ngấm mưa. Còn mẹ thì lại đưa áo mưa cho em trai, dường như

mẹ cũng không sợ ngấm mưa.

Em trai hỏi: "Mẹ ơi, anh đưa áo mưa cho mẹ, mẹ lại đưa áo mưa cho con, vì sao hai người lại làm như vậy?"

"Mỗi người đều nên bảo vệ người yếu hơn", mẹ đáp.

"Vậy thì vì sao con không thể bảo vệ bất kỳ ai?" Em trai hỏi: "Nói như vậy thì con là người yếu nhất rồi?"

"Nếu con không bảo vệ được ai thì con chính là người yếu nhất", mẹ cười và nói.

Em trai nghĩ một lúc rồi đi về phía bụi tường vì bên cạnh, vén vạt áo mưa che lên những bông hoa màu hồng phấn. Nước mưa đã xối xuống mấy

bông hoa tường vi, chúng cúi đầu, trông rất yếu ớt.

"Bây giờ con không phải là người yếu nhất rồi đúng không mẹ?", em trai tự hào nói.

"Đúng vậy, bây giờ con là kẻ mạnh rồi!" Mẹ cũng hãnh diện trả lời.

Người em trai trong câu chuyện trên, mặc dù vô cùng nhỏ bé nhưng cậu không muốn thừa nhận mình là người yếu nhất. Đó chính là sự tự cường của cậu.

Thực ra, rất nhiều trẻ có tâm lý như vậy, tuy nhiên rất nhiều cha mẹ chăm sóc quá mức thậm chí nuông chiều trẻ, thực chất như vậy là làm tổn

thương lòng tự tôn của trẻ. Những cha mẹ này coi trẻ là vật phụ thuộc của mình, chứ không coi trẻ là một người hoàn toàn độc lập về nhân cách.

Vì thế, muốn để trẻ cảm nhận được sức mạnh của mình, phát huy tinh thần tự cường, cha mẹ phải tin rằng trẻ không nhỏ bé và nhút nhát, nhất định phải cho trẻ cơ hội và thời gian, để trẻ tự mình đối diện với thử thách, để trẻ dần dần nhận thức được sức mạnh của mình trong thử thách, trở thành một người tự cường.

7. Để trẻ hình thành thói quen cạnh tranh tốt đẹp

Ở cổng trường mầm non, lúc nào cũng có thể nghe thấy trẻ

kể chiến tích của mình với cha mẹ đang đến "đón".

"Mẹ ơi, hôm nay con chạy nhanh nhất lớp!" "Bơ ơi, hôm nay con xếp hình cao nhất lớp!" "Hôm nay cô giáo khen con viết ngay ngắn".

Thực ra, bắt đầu từ ba, bốn tuổi, con trai đã thích coi mỗi trò chơi nhỏ là một cuộc thi tranh cao thấp, ý thức cạnh tranh cũng bắt đầu trở thành động lực của trưởng thành. Dĩ nhiên, cũng không tránh khỏi có lúc khiến chúng đau lòng.

Vì sao con trai lại thích so sánh như vậy? Kết quả nghiên cứu tâm lý học phát hiện, con trai ba, bốn tuổi đã không ngừng bắt chước người khác, không ngừng sửa đổi tiêu chuẩn

đánh giá của bản thân, không ngừng dùng so sánh để đánh giá sự khác biệt giữa mình và người khác. Trẻ có thể học được rất nhiều từ cạnh tranh: học cách đánh giá khả năng của mình và người khác; học cách đối mặt với áp lực; học cách chung sống với người khác; học cách tự tin; học cách ứng phó với thất bại và thành công; học cách tự phát triển.

Có điều, sự cạnh tranh của trẻ khi ấy là bản năng, cha mẹ phải tham gia vào trong sự cạnh tranh của trẻ, chú ý bồi dưỡng ý thức cạnh tranh của trẻ, để trẻ học cách cạnh tranh một cách đúng đắn. Nếu để mặc cho trẻ tự phát triển, chuyện gì cũng cạnh tranh, lúc nào cũng cạnh tranh thì sẽ "tốt

quá hóa lớp", đè nén bản tính của trẻ, dẫn đến cố chấp.

(1) Dẫn dắt trẻ nhìn nhận cạnh tranh một cách tích cực

Trẻ con bây giờ thường tồn tại rất nhiều vấn đề trong nhận thức đạo đức cạnh tranh: cho rằng cạnh tranh không cần đạo đức; nói đến tình bạn là cho rằng không cần cạnh tranh; nói đến chiến thắng là cho rằng phải kìm hãm người khác, khiến người khác thất bại; hoặc là tốt thì tốt đến cực điểm; hoặc là không tốt thì xấu xa hết chỗ nói... Vì thế, một mặt cha mẹ phải dẫn dắt trẻ nhìn nhận cạnh tranh một cách tích cực, mặt khác càng phải chú ý bồi dưỡng phẩm

chất cạnh tranh cho trẻ.

*** Xây dựng tư tưởng không chịu tụt hậu**

Bắt đầu từ khi trẻ hiểu chuyện, cha mẹ có thể bồi dưỡng tư tưởng không chịu tụt hậu, dũng cảm tiên phong cho trẻ; có ý thức để trẻ cùng những trẻ bằng tuổi học đi, xem ai đi vững hơn; thi mặc quần áo, xem ai mặc ngay ngắn hơn; làm thủ công, xem ai làm vừa nhanh vừa đẹp... Cuộc sống của trẻ thêm một lần cạnh tranh là sẽ tăng thêm một niềm vui và thú vị, đồng thời cũng bồi dưỡng tố chất tâm lý dám cạnh tranh.

*** Nhận thức được phương hướng và mục tiêu của cạnh tranh**

Sự cạnh tranh của trẻ không nên là mù quáng, cách làm ghen ghét tranh giành nhau là không được. Bất chấp thực tế, chỗ nào cũng tranh giành, cuối cùng chỉ có thể là trào lưu cạnh tranh. Vì thế, khi khích lệ trẻ dám cạnh tranh,

phải để trẻ nhìn thấy khoảng cách và thiếu sót của mình, phương hướng cạnh tranh chính là sở trường và ưu thế của đối phương, mục tiêu chính là thông qua sự nỗ lực của bản thân vượt qua đối phương, giành chiến thắng.

*** Chú trọng và hưởng thụ quá trình cạnh tranh**

Cha mẹ phải để trẻ nhận thức được rằng, cạnh tranh là quá trình đầy kịch tính, khiến con

người căng thẳng, phấn khích, thắng lợi dĩ nhiên rất đáng hoan nghênh, thất bại cũng đáng khiến người ta phải suy nghĩ. Suy cho cùng, cuộc đời là một quá trình chứ không phải kết quả. Tiến bộ của con người nằm ở chỗ không ngừng vượt qua bản thân chứ không phải so cao thấp với người khác.

(2) Năm lấy thời kỳ tốt nhất để bồi dưỡng cạnh tranh

Không ngừng so sánh với những bạn cùng trang lứa là một bản năng của trẻ. Khi được 3 tuổi, con trai đã có thể ý thức được rằng: mình là một con người, mặc dù thấp bé, cũng không khỏe bằng cha mẹ nhưng mình có thể làm được

một số việc. Lúc ấy, trẻ sẽ thử sức với một số sự vật mới mẻ, tự xác định một vài tiêu chuẩn so sánh, trong quá trình so sánh sẽ xác định bản lĩnh và vị trí của mình.

Lúc ấy, tiêu chuẩn của trẻ rất đặc biệt, không chỉ có lợi ích giống như thế giới của người lớn: chúng sẽ xem ai là người ăn hết kem trước; thi chạy vòng quay ghế mà không bị hoa mắt; thi xem ai vẽ đồng hồ lên tay đẹp hơn; xem ai vấy được nhiều bùn hơn... Khi ấy, nên để trẻ ở trong thời kỳ phát triển tự nhiên, tốt nhất không được dùng ý thức cạnh tranh của người lớn để tác động.

Khoảng sau 4 tuổi, con trai có thể căn cứ vào kinh nghiệm

của mình để tiến hành tự đánh giá. Căn cứ của sự đánh giá này chính là cạnh tranh. Có điều, trẻ vẫn chưa nhìn nhận rõ tính tương đối của cạnh tranh, mong muốn so sánh, thử sức chỉ là để thỏa mãn tâm lý. Nhưng "tướng quân toàn thắng" trong cạnh tranh sẽ tích lũy tự tin, còn "tướng bại" lại dần dần trở nên không đủ tự tin. Lúc ấy, cha mẹ cần cho trẻ sự khích lệ hoặc khơi thông nhất định.

Từ 6 – 12 tuổi, là thời kỳ rõ rệt nhất về ý thức của con trai. Trong thời gian này, con trai vô cùng nhạy cảm với các kết quả cạnh tranh. Khi ấy, điều mà cha mẹ cần làm nhất chính là khích lệ trẻ tích cực tham gia hoạt động tập thể, khơi dậy

nhật tình và động lực tham gia cạnh tranh của trẻ. Trên thực tế, sự cạnh tranh lúc này với trẻ giống như máy phát động, thúc đẩy trẻ có những biểu hiện tốt hơn trong học tập, giành được thành tích lớn hơn, khiến cuộc sống của trẻ trở nên phong phú và đa dạng.

(3) Để trẻ cạnh tranh với thái độ của trò chơi

Chỉ cần động lực cạnh tranh xuất phát từ trẻ thì nên thuận theo tự nhiên. Để trẻ tích cực tham gia cạnh tranh là đúng nhưng không nên coi "vị trí số một" là mục đích duy nhất của cạnh tranh mà nên chú trọng bồi dưỡng phẩm chất tốt đẹp trong quá trình trẻ tham gia như: bình tĩnh, tính tình vui

vẻ... Những phẩm chất tính cách này quan trọng hơn "vị trí số một" rất nhiều.

Sự cạnh tranh của trẻ không giống với người lớn. Tiêu chuẩn của người lớn phần lớn có thể lượng hóa, thường là do người khác quyết định kết quả cạnh tranh. Còn cạnh tranh giữa trẻ là hình thức trò chơi, nội dung, quy tắc và kết quả đánh giá thường do chúng tự quyết định, quan trọng là để con trai cạnh tranh trong khi chơi, cạnh tranh với thái độ vui chơi. Như thế, khi trẻ thất bại cũng sẽ nhanh chóng trút bỏ cảm giác trở ngại.

Nếu lúc nào cha mẹ cũng "khích lệ" trẻ: "Cho nó biết tay", "Hôm nay con không thắng

được nó thì không được ăn cơm", "Cố lên, con mạnh hơn chúng nhiều"... Như thế sẽ khiến trò chơi biến thành sự so sánh về thành công, vô hình trung mang lại áp lực cho trẻ.

(4) Không được tạo ra sự cạnh tranh quá kịch liệt cho trẻ

Mẹ nhìn thấy một đám trẻ đang chơi trò cướp ghế. Để bồi dưỡng ý thức cạnh tranh cho con, chị đã đề ra quy tắc trò chơi mới, đồng thời giải thích tường tận với lũ trẻ.

Bọn trẻ không hiểu "chế độ đào thải" nghĩa là gì, có điều trước phương pháp mới, chúng cảm thấy rất phấn khích, liền chơi theo phương pháp mới, để mẹ đứng cạnh làm trọng tài.

Vòng đầu tiên, đứa trẻ nhỏ nhất bị loại, nó bật khóc.

Mặc dù khi chơi trò chơi, trẻ con muốn tuân thủ quy tắc trò chơi nhưng suy cho cùng chúng vẫn còn nhỏ, vẫn chưa thể chịu đựng được hiện thực bị loại. Vì thế, cha mẹ không được tạo ra cơ hội và tình huống cạnh tranh kịch liệt.

Về điểm này, cha mẹ có thể học tập huấn luyện viên bóng đá của học sinh tiểu học. Mặc dù để trẻ tham gia thi đá bóng cũng phải tuân thủ quy tắc đấu bóng, nhưng huấn luyện viên thông minh biết rằng trẻ không bận tâm kết quả đấu bóng là thắng hay thua, chiêu đãi đồ ăn ngon sau trận đấu càng có thể khơi dậy hứng thú

của chúng. E là chỉ có huấn luyện viên mới chú ý đội bóng của mình có thể thắng được trận đấu này hay không thôi.

Bồi dưỡng ý thức cạnh tranh cho trẻ không được tạo ra quá nhiều áp lực, thuyết giáo quá nhiều, phê phán quá nhiều, quá bận tâm đến thắng thua và kì vọng quá cao... vì như vậy sẽ khiến trẻ không thể chịu đựng được. Trước áp lực quá lớn, trẻ sẽ phát huy tính cạnh tranh một cách thất thường hoặc hình thành tích cách "không được phép thua".

Bồi dưỡng ý thức cạnh tranh cho trẻ phải coi trẻ là trung tâm, cố gắng hết sức để trẻ tự tin trải nghiệm cảm giác của mình, đồng thời khích lệ trẻ

tham gia vào hoạt động cạnh tranh tập thể, để trẻ trải nghiệm vai trò của hợp tác trong cạnh tranh, từ đó để trẻ học cách cạnh tranh và hợp tác với người khác.

8. Bồi dưỡng tinh thần dám mạo hiểm cho trẻ

Nhân viên thí nghiệm nhốt 4 con khỉ vào phòng kín. Mỗi ngày cho chúng ăn rất ít thức ăn. Nhiều ngày sau, đặt một nải chuối ở hốc nhỏ trong căn phòng.

Con khỉ to lớn đói khát xông tới, nhưng nó vẫn chưa lấy được chuối thì đã bị cái bẫy gài phía trước phun nước sôi làm cho thương tích khắp người, nó đành phải quay lại. Về sau 3 con khỉ đều thử hết một lần

nhưng cũng bị bỏng. Chúng đành phải nhìn "chuối" thèm thuồng.

Mấy hôm sau, nhân viên thí nghiệm thả một con khỉ mới vào. Khi con khỉ muốn lại đó ăn chuối, lập tức bị những con khỉ khác ngăn lại và ý nói là nguy hiểm, không được thử.

Nhân viên thí nghiệm lại thay một con khỉ mới, khi nó muốn ăn chuối, vẫn bị những con khỉ khác ngăn lại.

Không lâu sau, khi tất cả các con khỉ đều được thay mới, vẫn không có một con khỉ nào dám động vào nải chuối. Thực ra, cái bầy nước sôi đã bị nhân viên bỏ đi từ lâu rồi.

Trong cuộc sống hiện thực, khi

trẻ khám phá những sự vật mới lạ, đặc biệt là những sự vật trông có vẻ nguy hiểm, lúc nào cha mẹ cũng lo lắng nói với trẻ: "Không được đến chỗ đó, nguy hiểm lắm", "Chỗ này không được ở lâu, rất nguy hiểm"... Thế là tinh thần "mạo hiểm" của trẻ bị dọa nạt như thế.

Nhưng cha mẹ không hề biết rằng, điều đó vô cùng bất lợi cho sự trưởng thành của trẻ. Nếu trẻ thiếu tinh thần mạo hiểm thì rất dễ khư khư giữ cái cũ, không dám trải nghiệm sự vật mới lạ. Những đứa trẻ như thế sẽ rất tiêu cực, ỷ lại, không có ý chí, thiếu tinh thần trách nhiệm, thiếu tinh thần sáng tạo... Những đứa trẻ trưởng thành như vậy giống như những bông hoa trong nhà

kính, không thể vượt qua gió mưa bão táp. Đặc biệt là con trai, nếu trong cuộc đời thiếu kinh nghiệm mạo hiểm thì tính cách của nó sẽ yếu ớt, không đủ mạnh mẽ, rất khó đảm đương trọng trách lớn trong xã hội tương lai.

Vì thế, cha mẹ phải để trẻ "mạo hiểm", trải nghiệm sự vật mới lạ, từ đó bồi dưỡng để chúng có tinh thần dũng cảm, tinh thần sáng tạo.

(1) Khích lệ con trai mạo hiểm một cách đúng đắn

Bồi dưỡng tinh thần mạo hiểm cho trẻ phải bắt đầu từ nhỏ. Mạo hiểm không phải là thuyết giáo, cha mẹ phải cho trẻ cơ hội mạo hiểm thích hợp, để trẻ được rèn luyện và trải

nghiệm trong cuộc sống. Chỉ có sự giáo dục như vậy mới có thể ảnh hưởng đến cuộc đời trẻ.

*** Mạo hiểm không phải là "bừa bãi"**

Con trai thích chơi đùa, thích quấy rối, nhưng ý thức đúng sai của chúng không mãnh liệt. Vì thế, cha mẹ không được buông thả thói quen và hành vi không tốt của trẻ. Với những hành vi trái với đạo đức xã hội và hành vi "hại người lợi mình" phải nghiêm khắc phê bình, quản giáo, để trẻ kịp thời điều chỉnh. Còn trẻ có hành vi khám phá với thế giới xung quanh và lĩnh vực chưa biết thì lại thuộc hành vi "mạo hiểm" thật sự, nên khích lệ,

dẫn dắt và ủng hộ.

*** Khơi dậy tinh thần mạo hiểm của trẻ**

Nhận thức của trẻ và người lớn về thế giới là hoàn toàn khác nhau. Rất nhiều thứ với người lớn là quen thuộc nhưng với trẻ thì rất mới lạ; rất nhiều việc với người lớn là bình thường nhưng với trẻ thì tràn đầy tính kích thích. Vì thế, trước tiên cha mẹ phải suy nghĩ về tư duy của trẻ, đứng trên lập trường của trẻ, đặt ra con đường mạo hiểm cho trẻ, từ đó khơi dậy tinh thần mạo hiểm của con.

Ví dụ, khích lệ đứa trẻ 1 tuổi tự đi; để đứa trẻ 3 tuổi học cách nhận biết đường đi, biết một vài quy định giao thông; khi

trẻ 6 tuổi, khích lệ trẻ học bơi, đạp xe đạp... Tạo cho trẻ một vài con đường mạo hiểm thích hợp, cùng với sự trưởng thành của trẻ, phẩm chất của trẻ sẽ trở nên kiên cường hơn, dũng cảm hơn.

*** Dẫn dắt một số hành vi mạo hiểm của trẻ**

Khám phá thế giới và lĩnh vực chưa biết là bản tính của trẻ, đặc biệt là con trai, chúng rất tò mò với những sự việc mình chưa biết và chưa nhận thức được. Chúng thích tháo đồ chơi mới mua, sau đó lại thử lắp lại. Máy ghi âm, vô tuyến, máy tính, âm loa và xe đạp... chỉ cần cha mẹ không để ý là sẽ biến thành linh kiện. Với những hành vi như thế của

trẻ, cha mẹ nên nhìn nhận như thế nào?

Thực ra, hành vi này của trẻ là hành vi tích cực. Cha mẹ phải khẳng định tinh thần khám phá của trẻ. Nhưng để trẻ tháo lắp một cách mù quáng không thể tăng thêm được bao nhiêu kiến thức. Vì thế cha mẹ phải chú ý dẫn dắt trẻ làm rõ nguyên lý thiết kế cơ bản nhất, giải đáp thắc mắc cho trẻ. Ví dụ: Vì sao máy thu thanh biết nói? Vì sao đồng hồ chạy không ngừng? Vì sao đồ chơi biết đi?.... Nếu trẻ có hứng thú về phương diện này, cha mẹ có thể đến chợ đồ cũ, mua một vài thiết bị và linh kiện với giá thấp, hướng dẫn trẻ nghiên cứu và lắp ráp.

*** Tránh trách mắng sự mạo hiểm của trẻ**

Có một người mẹ trẻ đưa cậu con trai 8 tuổi đến thăm một nhà hóa học nổi tiếng, muốn thỉnh giáo nhà hóa học phải làm thế nào mới có thể khiến cậu bé xuất sắc giống như ông.

Nhà hóa học không trả lời thẳng mà đưa họ đến phòng thí nghiệm của mình. Cậu bé lập tức bị các chất thử hóa học nhiều màu sắc thu hút. Khi cậu đưa tay muốn cầm một lọ thì mẹ lập tức quát mắng và ngăn cấm cậu.

Nhà hóa học nói: "Đây chính là đáp án của vấn đề. Sự trách mắng của chị đã làm mất đi ham muốn khám phá và tinh thần mạo hiểm của cậu bé, vì

thế sau này lớn lên sẽ không làm được việc gì".

Muốn mạo hiểm thì sẽ phải gặp khó khăn, nguy hiểm và thất bại. Mặc dù đây là những thứ cha mẹ không muốn nhưng không thể vì thế mà trách mắng và chỉ trích trẻ. Chỉ có để trẻ trải nghiệm, khích lệ và khen ngợi hành vi của trẻ, mới có thể khiến trẻ dần dần tăng thêm tinh thần mạo hiểm.

(2) "Buông Tha" cho con trai một chút

Cha mẹ thường xuyên không chịu buông tay với con trai, lúc nào cũng hi vọng trẻ có thể sống trong vòng tay bảo vệ của mình, cho rằng chỉ có như vậy trẻ mới có thể trưởng thành

lành mạnh, mới có thể trở thành người có ích trong môi trường hợp lý và an toàn. Thực ra, những đứa trẻ được bồi dưỡng như vậy sẽ chỉ là những đứa trẻ nhút nhát, hướng nội, không thể trải nghiệm sự vật mới lạ, đâu thể nói tới việc thích ứng với xã hội biến đổi chóng mặt như hiện nay?

Cậu bé Lương 12 tuổi cuối tuần muốn cùng các bạn đến khu mua sắm, sau đó xem bộ phim vào 7 giờ tối, khoảng sau 9 giờ sẽ về nhà.

Mẹ nghe thấy lời yêu cầu của Lương, không biết nên trả lời thế nào: "Học sinh lớp 5 là có thể tự đi mua đồ, đi xem phim được sao?"

"Được chứ mẹ, mẹ để con đi đi.

Các bạn khác đều đi rồi, chỉ có con và Tân chưa đi. Mọi người đều cười bọn con!"

"VẬY à, nhưng để con tự đến khu mua sắm, mẹ thật sự không yên tâm", mẹ nói.

"Mọi người đều đi được, sao con lại không được!", Lương rơm rớm nước mắt.

Nhìn thấy dáng vẻ ấy của con, mẹ vội nói: "Lương, con chờ chút, để mẹ gọi điện cho mẹ của Tân, xem mẹ bạn ấy quyết định như thế nào".

"Chị gọi điện thật đúng lúc". Mẹ Tân nói, "Tân và Lương giống nhau, đang đòi đi đây".

Mẹ Lương cười nói: "Chúng ta nên bàn bạc thật kỹ, xem phải

xử lý chuyện này thế nào cho tốt. Nếu không bọn trẻ nói chúng ta không hợp tình hợp lý, không cho chúng tự do".

Cuối cùng, hai bà mẹ quyết định để con đến khu mua sắm hai tiếng, nhưng nếu buổi tối muốn đi xem phim thì phải có người lớn đi cùng. Bọn trẻ bị ép đồng ý nhưng chúng hoàn toàn mất đi hứng thú vốn có.

Xin hãy nhớ, không phải dùng quy định trói buộc là có thể giáo dục trẻ, cũng không phải suốt ngày đặt trẻ dưới tầm ngắm là trẻ sẽ học tốt. Muốn để con trai trưởng thành lành mạnh thì nên tuân theo ý thức mạo hiểm bẩm sinh của chúng, mạnh dạn buông tay để trẻ xông pha, mạo hiểm, rèn

luyện, thực tiễn. Không được lúc nào cũng nghĩ rằng có thể trẻ sẽ mắc lỗi, có thể sẽ gây họa, có thể sẽ gặp nguy hiểm... Suy cho cùng, những trẻ dám mạo hiểm rất đáng yêu. Hãy đứng trên lập trường của trẻ, ủng hộ và khích lệ trẻ.

9. Để các cậu bé kiên trì thêm chút nữa

Thao xin mẹ một tờ giấy, nói là muốn gấp giấy. Nhưng gấp được một lúc chẳng ra thứ gì, lại vẽ tranh.

Mẹ lẩm nhẩm: "Thằng bé này chẳng làm gì được lâu".

Đây chính là biểu hiện của sự kiên trì kém. Tính kiên trì là một trong những phẩm chất quan trọng của con người. Một

người muốn có được thành công trong sự nghiệp không chỉ cần thông minh tài chí mà còn cần sự nỗ lực bền bỉ, phẩm chất kiên trì đến cùng.

Nhà tâm lý học người Mỹ Dr. Willmott đã từng tiến hành nghiên cứu với 150 người có IQ tương đối cao, kết quả phát hiện thành công của họ có liên quan với ba phẩm chất: một là khả năng kiên trì; hai là biết cách thực hiện mục tiêu, không ngừng tích lũy; ba là tự tin.

Từ đó có thể thấy, khả năng kiên trì bền bỉ rất quan trọng với thành công của một người.

Có điều, rất nhiều cha mẹ nhận thấy con trai mình khi làm việc thường lúc bắt đầu

thì rất chăm chú, lâu dần là sẽ cầu thả, khó chịu. Đây là hiện tượng rất bình thường, bởi vì tâm lý của trẻ vẫn chưa phát triển hoàn thiện, rất dễ bị những kích thích bên ngoài làm ảnh hưởng tới khả năng chú ý và tính kiên trì. Mặc dù trẻ còn nhỏ nhưng tính kiên trì vẫn có thể bồi dưỡng được, hơn nữa bồi dưỡng tính kiên trì cho trẻ từ sớm có ảnh hưởng rất lớn tới con đường sau này của trẻ.

Vì thế, cha mẹ nhất định phải rèn luyện và bồi dưỡng tính kiên trì cho trẻ từ sớm, hãy thử những phương pháp dưới đây.

(1) Cùng một thời gian, không được cho trẻ quá nhiều cảm dỗ và lựa chọn

Ngày nay, thế giới thay đổi quá nhanh, những đồ ăn ngon, đẹp mắt và thú vị quá nhiều, cảm dỗ có thể nói là đâu đâu cũng có. Đối mặt với quá nhiều lựa chọn và cảm dỗ, đừng nói là khả năng tự kiểm chế của trẻ con kém mà cho dù là người lớn thì cũng khó cưỡng lại được.

Vì thế, muốn bồi dưỡng tính kiên trì cho con trai, cha mẹ không được cho trẻ quá nhiều thứ, phải giúp trẻ bỏ bớt một vài cảm dỗ, trong cùng một thời gian bớt đi một vài lựa chọn của trẻ, như thế mới giúp trẻ chuyên tâm nhất chí làm tốt một việc.

Ví dụ, có cha mẹ cho trẻ quá nhiều thứ, các loại đồ chơi,

nhạc khí, máy tính, sách vở, cái gì cũng có, cũng không quản lý, để mặc trẻ. Như thế, trẻ thích chơi cái này thì chơi cái này, thích chơi cái kia thì chơi cái kia. Hôm nay dùng máy tính, ngày mai học vẽ, ngày kia lại chơi đồ chơi, hứng thú thay đổi liên tục, không thể tập trung tinh thần, đừng nói là tính kiên trì.

(2) Để sức chú ý của con trai tập trung vào mục tiêu

Minh và mẹ cùng đến công viên "tìm mùa xuân", tìm mãi tìm mãi, Minh bị một đồng đất nhỏ bên đường thu hút. Cậu cầm một cành cây, ngồi ở đó đào hang.

Mẹ nhìn thấy liền đi tới nói với cậu: "Minh, mùa xuân ở đâu

nhỉ? Con tìm thấy chưa?"

"Dạ, con tìm thấy rồi, mẹ nhìn này, kiến đều bò ra khỏi hang rồi!" Nhờ sự dẫn dắt của mẹ, Minh phát hiện "kiến" chính là biểu tượng của mùa xuân, bắt đầu quan sát kiến.

Trong quá trình làm việc, con trai rất dễ bị những sự vật mới lạ xung quanh thu hút, không biết cách hướng về mục tiêu. Vì thế, cha mẹ nên kịp thời nhắc nhở, dẫn dắt trẻ chú ý quan sát mục tiêu, bồi dưỡng tính kiên trì của trẻ.

(3) Giúp con trai trải nghiệm niềm vui khi khắc phục khó khăn

Tính mục tiêu của con trai tương đối kém, khi gặp khó

khăn, có thể chúng sẽ từ bỏ, chuyển hướng chú ý. Lúc ấy, cha mẹ nên không ngừng khích lệ, giúp trẻ khắc phục khó khăn, kiên trì làm xong một việc. Khi trẻ có thể thuận lợi khắc phục khó khăn thì chúng sẽ tràn đầy tự tin, kiên trì hành động.

Đạt đang vẽ tranh, cậu vẽ một chiếc xe đạp, một căn nhà rồi dừng lại không vẽ nữa.

Mẹ hỏi: "Vì sao con không vẽ nữa?"

Đạt nói: "Con vẽ không đẹp, không vẽ nữa, không vẽ nữa!"

Mẹ nói: "Đạt, chúng ta cùng sửa lại bức tranh này, làm cho nó đẹp hơn, được không?"

"Không được, con đã nói là không vẽ nữa, nếu muốn thì mẹ tự vẽ đi!" Đạt đưa bức tranh cho mẹ, còn mình thì cầm ô tô ra chỗ khác chơi.

Thế là mẹ cầm bức tranh của Đạt và bắt đầu vẽ. Một lúc sau, Đạt chạy lại xem mẹ vẽ, hứng thú trời dậy. Mẹ đưa bút vẽ cho Đạt, cậu bé vẽ nốt phần còn lại.

Nếu trẻ thường xuyên bỏ dở giữa chừng thì rất khó hình thành tính kiên trì. Vì thế, khi trẻ không thể tiếp tục kiên trì, cha mẹ hãy giúp đỡ hoặc khích lệ trẻ kiên trì thêm chút nữa, để trẻ hình thành thói quen tốt.

(4) Những việc con trai có thể làm hãy để con tự làm

Tất cả những việc trẻ có thể tự hoàn thành, cha mẹ đừng xen vào, càng không được làm thay. Nếu là nhất thời không hiểu rõ trẻ có thể làm được hay không thì trước tiên nên để trẻ thử sức rồi mới quyết định có giúp hay không, giúp đến mức độ nào. Nếu là những việc trẻ có thể thông qua sự nỗ lực của bản thân để làm được, cho dù cha mẹ chỉ giúp một phần thì cũng cản trở sự phát triển ý chí và tính kiên trì của trẻ.

Với yêu cầu không hợp lý của trẻ, cha mẹ phải học cách từ chối, nếu không sẽ kích lệ trẻ buông thả tình cảm. Về mặt này, bố và mẹ phải bàn bạc với nhau, đảm bảo nhất trí, tránh để trẻ xen vào giữa. Tuyệt đối không được cho rằng, ai có thể

thỏa mãn tất cả yêu cầu của trẻ thì người đó yêu trẻ. Như thế sẽ chỉ khiến trẻ càng bướng bỉnh và không có ý chí.

Đối với yêu cầu hợp lý của trẻ, chỉ cần tình hình cho phép, tốt nhất không nên lập tức thỏa mãn, phải để trẻ đợi một vài ngày, để trẻ học cách nhẫn nại và kiên trì. Phải để trẻ biết rằng, thế giới này không chuẩn bị cho một mình trẻ, những thứ trẻ cần không phải lập tức có ngay. Rèn luyện tính cách và đức tính cho trẻ mới có thể khiến trẻ trở nên kiên nhẫn hơn.

(5) Tìm cho con trai một số việc cần kiên trì trong thời gian dài

Để rèn luyện tính nhẫn nại, bồi

dưỡng tính kiên trì cho trẻ, cha mẹ nên tìm cho trẻ một vài việc nhà hoặc công việc lao động cần kiên trì trong thời gian dài để trẻ kiên trì làm. Ví dụ ngày ngày quét nhà, kiên trì tập thể dục buổi sáng, kiên trì viết nhật ký mỗi ngày, chăm sóc ông bà hàng xóm, mở cửa lớp... Chỉ ít phải có thể kiên trì một học kỳ. Chuyện này có tác dụng rất lớn trong việc bồi dưỡng ý chí cho trẻ.

Có điều, cha mẹ không được sai khiến một cách cứng nhắc, phải bàn bạc với trẻ, để trẻ tự đề ra mục tiêu và hạ quyết tâm. Nếu trẻ bỏ dở giữa chừng, cha mẹ cũng không được nổi nóng, phải cho trẻ cơ hội. Bồi dưỡng tính kiên trì cần cha mẹ phải có tính kiên trì, không

được nóng vội, cũng không được giảng giải lí lẽ nhiều cho trẻ. Bồi dưỡng tính kiên trì cần dựa vào hành động, cha mẹ phải làm gương chứ không phải thuyết giáo.

Ngoài ra, cha mẹ cũng có thể lợi dụng các cơ hội để bồi dưỡng tính kiên trì cho trẻ. Ví dụ, nếu trẻ thích hoa cỏ, cha mẹ có thể lợi dụng ban công trong nhà, mua chậu hoa và một vài hạt giống cho trẻ, dạy trẻ trồng hoa cỏ, để trong quá trình nuôi trồng hoa cỏ, trẻ quan sát quá trình trưởng thành của thực vật như: nảy mầm lúc nào, ra lá, nở hoa lúc nào, cảm nhận sự phát triển của một sinh mệnh. Trong quá trình này, trẻ sẽ hiểu cho dù bạn sốt ruột thế nào, sự phát

triển của thực vật đều có quy luật của nó, muốn thu hoạch thì phải kiên nhẫn chờ đợi, phải chăm sóc chu đáo.

Nói tóm lại, bồi dưỡng tính kiên trì cho trẻ, để việc gì trẻ cũng có thể kiên trì thêm chút nữa, bồi dưỡng nghị lực kiên cường cho trẻ, là thử thách với nghệ thuật giáo dục của cha mẹ, càng là thử thách tính kiên trì của cha mẹ. Những cha mẹ có ý chí kiên cường, nắm đúng phương pháp mới có thể bồi dưỡng ra những đứa con có nghị lực.

10. Cố gắng thay đổi thói quen nhõng nhẽo của trẻ

Trong cuộc sống gia đình, trẻ có một chút trẻ con, nhõng nhẽo với người lớn, đùa một

chút, không phải là lỗi lầm gì, mà ngược lại có thể khiến người lớn cảm thấy vui vẻ, tăng thêm cảm giác hạnh phúc. Tuy nhiên, chuyện gì cũng phải có "mức độ". Một khi trẻ nhõng nhẽo quá mức thì sẽ có tật nhõng nhẽo, ảnh hưởng đến sự trưởng thành lành mạnh của trẻ.

Sự nhõng nhẽo của trẻ chủ yếu là do người lớn quá yêu thương, quá nuông chiều gây ra.

Ở một trường tiểu học, có một học sinh tiểu học vì phải chạy thêm mấy vòng trong giờ thể dục mà quá mệt nên về nhà đã kể tội thầy giáo với cha mẹ. Kết quả phụ huynh đến trường cãi nhau với giáo viên thể dục, nói

giáo viên cố tình trừng phạt con nên mới bắt con chạy nhiều vòng như vậy.

Qua sự việc này có thể thấy rõ mối quan hệ nhân quả song phương: sự nuông chiều của cha mẹ dẫn tới sự nhõng nhẽo của trẻ; sự nhõng nhẽo của trẻ thêm một bước nữa dẫn đến phương thức giáo dục càng sai lầm của cha mẹ.

Thực ra, "yêu chiều" và "nuông chiều" không giống nhau. "Yêu chiều" chủ yếu là yêu thương, những đứa trẻ được cha mẹ "yêu chiều" chưa chắc sẽ nhõng nhẽo, cũng có thể trưởng thành tốt hơn trong tình yêu thương của cha mẹ. Nhưng "nuông chiều" thì khác, nó là buông thả, những trẻ

được "nuông chiều" phần lớn là những trẻ "kiêu ngạo", "nhõng nhẽo".

Vì sao cha mẹ lại nuông chiều con cái, lại còn cùng tồn tại nhận thức đó. Trong gia đình, trong số những người lớn, nếu chỉ có một người không nuông chiều trẻ thì người đó thường bị những người khác phê bình và chỉ trích.

Vì thế, muốn chữa bệnh nhõng nhẽo cho trẻ thì cha mẹ phải thống nhất nhận thức, nhận thức rõ hậu quả của việc nuông chiều trẻ. Càng không được lấy cái cớ "trẻ còn nhỏ, lớn lên rồi tự nhiên sẽ sửa đổi" để nuông chiều trẻ, ngược lại, phải kịp thời thay đổi thói quen nhõng nhẽo của trẻ, yêu

chiều chứ không nuông chiều trẻ.

(1) Hiểu trẻ, dạy theo năng lực

Mặc dù hành vi những nhẽo của trẻ chủ yếu là phụ thuộc vào ảnh hưởng của môi trường nhưng tố chất bẩm sinh của trẻ cũng chiếm vai trò nhất định. Trong đó, khí chất là phương diện khá nổi bật.

Khí chất của trẻ có thể phân thành ba loại: "bình tĩnh", "khó đối phó" và "dần dần trở nên hoạt bát". Trong đó, những trẻ "bình tĩnh" chiếm 75%, tâm trạng của chúng khá tốt, dễ thích ứng với môi trường; trẻ "khó đối phó" chiếm 10%, chúng sợ người lạ và môi trường lạ, phản ứng mãnh liệt;

trẻ "dần dần trở nên hoạt bát" chiếm 15%, so với những đứa trẻ khác, chúng không được hoạt bát, có phản ứng sợ hãi và tiêu cực với sự vật mới lạ.

Một nghiên cứu tâm lý học nhi đồng chứng minh, đến năm 7 tuổi, trẻ thuộc hai nhóm khí chất sau, số trẻ mắc vấn đề nghiêm trọng về cảm xúc nhiều hơn số trẻ "bình tĩnh" rất nhiều, nhõng nhẽo chính là một vấn đề.

Sự xuất hiện của tình trạng này liên quan rất lớn đến sự buông thả, nuông chiều quá mức của cha mẹ với hai nhóm trẻ sau. Vì thế, trong quá trình giáo dục trẻ, trước tiên cha mẹ phải hiểu trẻ, dạy đúng năng lực, không được nóng vội.

(2) Chữa trị bằng lao động

Trẻ có tật nhõng nhẽo, cha mẹ chỉ giảng giải đạo lý là không có nhiều tác dụng, chỉ bằng để trẻ tham gia làm việc nhà, lao động nhiều; trong quá trình lao động, tính nhõng nhẽo của trẻ cũng có phần giảm đi.

Trước tiên, cha mẹ có thể sắp xếp cho trẻ lao động thích hợp mang tính tự phục vụ, ví dụ như mặc quần áo, đánh răng, rửa mặt, giặt khăn tay, dọn dẹp phòng... Sau khi trẻ làm việc cần kíp thời dần dặt và biểu dương. Như thế mới có thể hỗ trợ bồi dưỡng ý thức lao động và ý thức độc lập cho trẻ.

Sau khi trẻ đã có thói quen lao động nhất định, cha mẹ có thể sắp xếp cho trẻ một vài nhiệm

vụ lao động khó hơn, ví dụ tổng vệ sinh nhà cửa, học làm vỏ bánh, lau nhà, dọn nhà vệ sinh... Lúc bắt đầu, cha mẹ có thể làm cùng trẻ để tiện hướng dẫn. Sau khi trẻ nắm được phương pháp làm việc là có thể buông tay để trẻ tự làm.

Trị tính nhõng nhẽo bằng lao động quan trọng là kiên trì bền bỉ, khi trẻ làm việc, cha mẹ phải khẳng định và dẫn dắt để trẻ có thể tiếp tục kiên trì, dần dần hình thành thói quen.

(3) Để Trẻ học cách nghĩ cho người khác

Những trẻ nhõng nhẽo thường là những trẻ ích kỷ, ngang bướng. Chúng không biết chia sẻ, quen độc chiếm, quen làm "ông vua nhỏ" trong gia đình,

quen mọi người phục vụ mình.

Muốn thay đổi những hành vi không tốt này của trẻ, cha mẹ nên thường xuyên ủng hộ, khích lệ trẻ tiến hành những hành vi có lợi cho người khác, cho xã hội. Ví dụ: chia sẻ đồ dùng học tập và đồ chơi của mình với các bạn; trả lại đồ nhặt được; đưa em nhỏ về nhà; văn minh lễ phép...

Những hành vi tốt đẹp này ở một mức độ nhất định nào đó có thể thay đổi hành vi không tốt của trẻ, vô cùng quan trọng với sự trưởng thành của tinh thần trách nhiệm, tính độc lập và quan hệ bạn bè tốt đẹp. Đồng thời, nó cũng có thể khắc phục xu hướng "coi mình là

trung tâm" và hành vi nhõng nhẽo, bướng bỉnh của trẻ.

(4) Để trẻ tìm tấm gương noi theo

Phạm vi xã giao của trẻ có thể nói là rất nhỏ, ngoài cha mẹ và người thân, thì bạn học và các bạn cùng trang lứa gần như là vòng xã giao duy nhất của trẻ. Hành vi của các bạn có thể gây ra sức ảnh hưởng mãnh liệt và lâu dài với trẻ.

Vì thế, cha mẹ phải đặc biệt chú ý phương pháp giao lưu kết bạn của trẻ: với những bạn có phẩm chất tốt nên khích lệ trẻ giao thiệp nhiều, đồng thời khơi dậy tâm lý cạnh tranh của trẻ, dẫn dắt trẻ học tập, bắt chước những đứa trẻ ưu tú; với những bạn học có hành vi

không tốt tương tự như ích kỷ, nhõng nhẽo, bướng bỉnh; cha mẹ nên dẫn dắt trẻ hạn chế giao tiếp với những bạn đó, đồng thời chỉ ra khuyết điểm của bạn, để trẻ có được lời răn rõ ràng.

Cũng có thể sử dụng sách lược này bằng việc mượn các nhân vật trong chương trình tivi, phim ảnh, trong chuyện cổ tích để tiến hành giáo dục trẻ. Tức là con đường giáo dục cần đa dạng, giáo dục hàng ngày, để trẻ cảm hóa và đồng hóa phẩm chất ưu tú, ngăn chặn và xóa bỏ hành vi không tốt.

(5) Biểu dương và phê bình một cách hữu hiệu

Mặc dù nói cha mẹ phải thường xuyên khích lệ và biểu

dương trẻ nhưng không phải tất cả những hành vi của trẻ đều được khích lệ và biểu dương. Cha mẹ chỉ khích lệ và biểu dương thói quen tốt đẹp của trẻ, còn với thói quen hành vi không tốt, cha mẹ phải kịp thời phê bình một cách hữu hiệu.

Có thể nói, biểu dương và phê bình là phương pháp cường hóa quan trọng cho việc củng cố thói quen hành vi tốt đẹp, loại bỏ hành vi không tốt. Nhưng biểu dương và phê bình hữu hiệu phải tuân theo một số nguyên tắc dưới đây:

Biểu dương và phê bình phải có điều kiện, kịp thời, không được tùy ý;

Khi biểu dương và phê bình,

phải nói ra các chi tiết của ưu điểm và khuyết điểm để trẻ hiểu rõ;

Có thể dùng lời nói hành vi, thành tích trước đó của trẻ để làm bối cảnh đánh giá hành vi trước mắt;

Khi đánh giá, phải suy nghĩ đến sự nỗ lực mà trẻ đã bỏ ra để hoàn thành hành vi tốt đẹp;

Chủ yếu là biểu dương, đồng thời nêu ra mục tiêu mong đợi tiếp theo;

Tiêu chuẩn biểu dương và phê bình của cha mẹ phải trước sau như một, phối hợp lẫn nhau;

Mức độ và cường độ phê bình, trừng phạt phải suy nghĩ đến

loại hình khí chất và lòng tự tôn của trẻ, chú trọng hiệu quả thực tế của việc đánh giá.

Khi sửa đổi tật nhõng nhẽo của trẻ, cha mẹ cũng phải kiểm điểm và thay đổi những chỗ mà mình giáo dục trẻ không đúng cách, sửa đổi một số khuyết điểm của mình, làm gương cho trẻ. Đồng thời, để việc sửa đổi có hiệu quả tốt, cha mẹ phải hạ quyết tâm, lúc quan trọng không được mềm lòng.

11. Chú trọng và ngăn ngừa khuynh hướng nữ tính của con trai

Trong gia đình là con một, có không ít con trai thích bày biện và thu thập những vật trang trí nhỏ như "búp bê"; nói

chuyện ỏn à ỏn ỏn; ở trường vô cùng yếu điệu, không muốn tham gia hoạt động do con trai tổ chức; gặp chuyện thường do dự không quyết, chùn bước; đi đường thì cúi đầu, bước bước nhỏ...

Những cậu bé như vậy đã có khuynh hướng nữ tính ở một mức độ nhất định. Nếu để trẻ tiếp tục duy trì những đặc trưng này, thì sẽ rất khó hình thành chất nam tính, sau này lớn lên rất khó có thể tự tin, độc lập, cạnh tranh và có khả năng độc lập đối mặt với khó khăn.

Nguyên nhân khiến con trai thiếu khí chất đàn ông gồm ba nguyên nhân sau.

Một là cha mẹ áp dụng thái độ

giáo dục quá mức chuyên chế. Trẻ thiếu tính độc lập, chỉ có thể nghe theo, không dám có bất kỳ suy nghĩ và cách làm độc lập nào. Một số trẻ khá "ngoan" thường biểu hiện thiếu mạnh mẽ, yếu đuối.

Hai là cha mẹ bảo vệ trẻ quá mức, suốt ngày nhốt trẻ trong nhà, sợ trẻ ra ngoài sẽ gây họa. Trẻ vì thế mà mất đi rất nhiều cơ hội trải qua phong ba bão táp và nhận thức thế giới.

Ba là giáo dục trẻ ở một số gia đình không hoàn chỉnh, ví dụ cha mẹ ly dị, trẻ suốt ngày sống với mẹ; hoặc bố đi làm không ở cạnh, thiếu ảnh hưởng nam tính cần thiết...

Các cậu bé có khuynh hướng nữ tính cần phải được cha mẹ

chú trọng. Bởi vì "khí chất đàn ông" là tố chất cơ bản của nam tử hán. Thật khó để một người đàn ông nhu nhược lại có tham vọng mạnh mẽ, lại là một nam tử hán. Một người không dũng cảm, không kiên cường thì không thể độc lập về nhân cách, không thể bảo vệ tôn nghiêm của bản thân, không thể bảo vệ vợ con, không thể thách thức với cường quyền, không thể bảo vệ chính nghĩa.

"Khí thế đàn ông" vừa là bản tính, vừa là kết quả của giáo dục và bồi dưỡng. Nói đến bản tính là vì những người khác nhau, chịu ảnh hưởng của di truyền nên cũng có phần nhiều phần ít; nói đến giáo dục và bồi dưỡng chính là gia đình

thông qua các trò chơi, hoạt động và giáo dục, bồi dưỡng dũng khí cho trẻ, từ đó nâng cao khí thế đàn ông.

Vì thế, muốn trẻ trở thành một nam tử hán thì phải thay đổi môi trường giáo dục gia đình, nâng cao dũng khí, lòng dũng cảm cho trẻ, từ đó khơi dậy và bồi dưỡng khí thế đàn ông.

(1) Để con trai vui chơi, đùa nghịch bên ngoài

Cho dù công việc của cha mẹ bận rộn thế nào thì cũng nên cố gắng tiếp xúc và chơi đùa với trẻ. Thường xuyên đưa trẻ ra bên ngoài, hòa mình vào thiên nhiên, cùng trẻ đá bóng, chơi bóng rổ, leo núi, chơi trốn tìm...

Qua hoạt động bên ngoài, trẻ có thể cảm nhận được sự kích thích mà mạo hiểm mang tới, cùng với niềm vui thành công, cơ thể cũng được rèn luyện. Trong trò chơi, trẻ cũng sẽ gặp các vấn đề, có lúc phải đưa ra quyết định nhanh chóng, trong quá trình giải quyết vấn đề, khả năng tư duy, khả năng phán đoán, khả năng giải quyết vấn đề của trẻ đều được rèn luyện, tinh thần độc lập và sự tự tin cũng được tăng cường.

(2) Không được hạn chế quá mức hoạt động của con trai

Trong cuộc sống hàng ngày, có không ít cha mẹ can thiệp quá nhiều vào hoạt động của trẻ,

lúc nào cũng nói với trẻ: "Đừng chạy, cẩn thận bị ngã", "đừng nhảy, cột đầu đấy", "đừng chơi, bẩn đó con", "đừng leo cao, ngã đấy"... Trong quá trình trẻ vui chơi, không được phép thế này, không được phép thế kia, cái này không được sờ, cái kia không được động. Cứ như thế khiến trẻ làm việc gì cũng phải nhìn sắc mặt của cha mẹ.

Hạn chế hoạt động của trẻ quá nhiều cũng chính là hạn chế tính độc lập và tính tự chủ của trẻ, không có lợi cho sự phát triển của chúng. Cưỡng đi cơ hội thực hành của trẻ cũng không có lợi cho sự phát triển trí tuệ của trẻ; hạn chế trò chơi và vận động của trẻ sẽ khiến trẻ mất đi rất nhiều niềm vui. Những điều này đều nảy sinh ảnh

hưởng bất lợi với sự phát triển tâm sinh lý của trẻ.

Con trai vốn ham chơi. Trong quá trình vui chơi, đùa nghịch và hiếu động, trẻ có thể nhận thức thế giới, nhận thức bản thân, tìm hiểu xã hội và môi trường, tăng thêm kiến thức và tài trí của mình. Vì thế, vì sự trưởng thành lành mạnh của trẻ, cha mẹ hãy cố gắng không được hạn chế hoạt động của trẻ. Dĩ nhiên, để ngăn ngừa sự cố bất ngờ, cũng phải chú ý ngăn cấm trẻ chơi những hoạt động nguy hiểm.

(3) Để bố giao tiếp nhiều với con trai

Không ít trẻ thiếu khí chất nam nhi chính là vì thiếu cơ hội học tập nam giới cần thiết.

Trong mắt trẻ, bố là nam tử hán có khí chất đàn ông nhất. Vì thế, muốn để trẻ trở thành nam tử hán thực sự, bố phải gánh vác trách nhiệm chủ yếu. Không được giao hoàn toàn việc giáo dục con cho mẹ, cho cô giáo mầm non mà nên tự bỏ ra thời gian để tác động và bồi dưỡng trẻ.

Ảnh hưởng của bố với con trai là vô cùng to lớn. Từng hành động cử chỉ, hành vi và giá trị quan của bố đều được con trai quan sát và bắt chước, thậm chí thái độ với nữ giới của bố cũng quyết định trực tiếp tới quan hệ yêu đương và hôn nhân của con trai sau này. Vì thế, cha mẹ nên thường xuyên cùng chơi, cùng học với con trai và khích lệ những đặc

trung và hành vi nam tính mà trẻ biểu hiện, bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm cho trẻ và tinh thần dám làm dám chịu, không sợ khó khăn trở ngại.

(4) Cho con trai nhiều cơ hội rèn luyện

Có phải vì suy nghĩ đến sự an toàn cho trẻ mà bạn không để trẻ ra ngoài chơi cùng các bạn? Có phải bạn chỉ bắt trẻ cố gắng học tập mà thiếu sự bồi dưỡng về khả năng giao tiếp của trẻ? Hãy mau cất những ý nghĩ ấy đi và giải phóng trẻ khỏi thư phòng, để trẻ tìm hiểu xã hội rộng lớn hơn.

Khi nhà có khách, hãy thử để trẻ làm "đội trưởng đội tùy tùng". Khi trẻ và các bạn tự tập, hãy thử để trẻ được "khoe

mẽ" một lần, hát cho mọi người nghe, kể chuyện, biểu diễn trò chơi hoặc làm người dẫn chương trình; để trẻ luyện võ thuật, đá bóng... Tóm lại, phải thay đổi thái độ chuyên chế hoặc bảo vệ quá mức trước đây, "cởi trói" cho trẻ, phá vỡ vòng sống khép kín, để trẻ tiếp xúc với thế giới rộng lớn hơn.

(5) Để trẻ kết bạn với những người có tính cách khác nhau

Tục ngữ nói "ngưu tầm ngưu, mã tầm mã", những trẻ thiếu khí chất nam nhi thường kết giao với những người có tính cách tương tự với mình. Về mặt kết bạn, cha mẹ phải dẫn dắt trẻ kết bạn với hai loại người: một là những người

bạn có tính cách hướng ngoại, quả quyết dứt khoát, trong quá trình tiếp xúc với những người bạn này, trẻ sẽ được dẫn dắt và cổ vũ, từ đó tăng cường tự tin và dũng khí trong thế giới nội tâm; hai là những người bạn yếu đuối hơn mình, trong quá trình tiếp xúc với những người bạn này sẽ tăng cường ý thức "bảo vệ người khác" của trẻ, có được nhiều cơ hội rèn luyện.

Điều đáng chú ý là trong việc chọn bạn, cha mẹ không được đưa ra yêu cầu cứng nhắc, chỉ cần tỏ thái độ hoan nghênh và khẳng định đặc biệt với những người bạn này là đủ để thúc đẩy hành vi của trẻ.

(6) Chú trọng sự "ảo lả" của trẻ

Nếu trẻ đã có khuynh hướng nữ tính nghiêm trọng, hành vi cử chỉ mang tính con gái nặng nề, nhất thời khó sửa đổi được, thì cha mẹ cũng không được quá kinh ngạc, như thế sẽ chỉ làm tăng thêm "cảm giác bất thường" của trẻ, từ đó phát triển thành cảm giác tự ti và áy náy, lâu dần càng khó khắc phục.

Sự "ẻo lả" này của con trai có thể thay đổi được. Nhưng khi giúp trẻ khắc phục, cha mẹ phải dẫn dắt từng bước chứ không được trách mắng trẻ, tốt nhất là không để lại dấu vết, tức là "mưa dầm thấm lâu", từ từ bồi dưỡng "khí chất nam nhi" cho con trai. Khi con trai có khí chất nam tử hán, "sự ẻo lả" tự nhiên sẽ biến mất.

Điều đặc biệt là cha mẹ phải chú ý ngôn từ bày tỏ "sự mong đợi" của mình. Một số cha mẹ hi vọng có được một cô con gái, thường nói những câu như "nếu con là con gái thì tốt" hoặc "thích con gái" trước mặt các cậu bé. Tuy nhiên, "người nói vô tâm, người nghe hữu ý", lâu dần trong tiềm thức, con trai có thể sẽ biến hành vi và cá tính của mình gần với "con gái" để lấy lòng cha mẹ.

Chương 7

THÓI QUEN TỐT SẼ CÓ LỢI CHO TRẺ SUỐT ĐỜI

Ba con nói: "Thói quen là một sức mạnh ngoan cường và to lớn, nó có thể chi phối cuộc đời con người". Với con trai, thói quen sinh hoạt tốt đẹp có thể có lợi cho suốt cuộc đời chúng; ngược lại, thói quen sinh hoạt không tốt sẽ trở thành gông cùm

và trở lực để con trai bước vào xã hội, ứng phó với thách thức. Để trẻ hình thành thói quen sinh hoạt tốt đẹp từ nhỏ, không chỉ có lợi cho sức khỏe tâm sinh lý của trẻ mà còn hỗ trợ để trẻ trở nên nổi bật trong cạnh tranh tương lai.

1. Bồi dưỡng bước đột phá của thói quen tốt

Ngày 18 tháng 1 năm 1988, trong một phòng họp ở Paris có gần 100 người, trong đó có 75 chủ nhân của giải Nobel. Mọi người đang thảo luận sôi nổi về điều gì đó.

Lúc ấy, một phóng viên đi về phía chủ nhân giải Nobel với mái tóc bạc phơ, bắt đầu phỏng vấn ông: "Xin hỏi, ông

đã học được điều mà ông cho là chủ yếu nhất ở phòng thí nghiệm nào, ở trường đại học nào?"

Nhà khoa học cao tuổi đáp: "Là ở trường mầm non".

Phóng viên sững người, ngừng một lát rồi hỏi tiếp: "Ông học được những gì ở trường mầm non?"

Nhà khoa học kiên nhẫn đáp: "Chia một nửa số đồ của mình cho bạn; không phải đồ của mình thì không được lấy; rửa tay trước khi ăn; làm sai chuyện gì phải xin lỗi; nghỉ ngơi sau khi ăn; phải quan sát thật kỹ thiên nhiên xung quanh. Xét một cách căn bản, tất cả những thứ tôi học được là những thứ này".

Mặc dù câu trả lời của nhà khoa học có chút bất ngờ nhưng ông nhấn mạnh một điểm, đó chính là ý nghĩa quan trọng của thói quen tốt đối với cuộc đời. Trung Quốc có câu tục ngữ là "tam tuế khán đại, thất tuế khán lão", một trong những hàm ý của nó là thói quen từ thời nhỏ có thể dự đoán tương lai của trẻ.

Sự hình thành thói quen luôn bắt đầu từ nhỏ. Là người thầy đầu tiên của trẻ, cha mẹ đóng vai trò vô cùng quan trọng với việc hình thành thói quen của trẻ. Trong bồi dưỡng thói quen, có thể thông qua những biện pháp ép buộc để thực thi, cũng có thể tiến hành một vài bài luyện tập. Nhưng rất nhiều lúc, dồn hết tâm sức rèn luyện

khiến trẻ trở nên máy móc hoặc trước mặt một đằng, sau lưng một kiểu. Vì thế, bồi dưỡng thói quen cần phải đi sâu vào trong tim, thật sự để trẻ cảm thấy việc hình thành thói quen tốt là nhu cầu của bản thân.

Những người có một chút kiến thức y học đều biết rằng, khi châm cứu, nếu bác sĩ không bấm đúng huyệt mà tùy tiện châm cứu cho bệnh nhân thì không những không có được hiệu quả chữa trị tốt mà còn mang lại nỗi đau đớn lớn hơn cho người bệnh. Quá trình bồi dưỡng thói quen cũng như vậy, "bước đột phá" giống như "huyệt vị" trong châm cứu, tìm đúng bước đột phá, thói quen tốt sẽ không còn cách xa trẻ

nữa. Muốn tìm được bước đột phá thích hợp, cha mẹ cần chú ý mấy điểm sau.

(1) Hiểu con trai mới có thể tiến hành

Chỉ có cái thích hợp mới là cái tốt nhất. Mỗi con trai đều có đặc điểm của mình, khác biệt rất lớn. Vì thế, khi tìm kiếm phương pháp bồi dưỡng thích hợp cho trẻ, cha mẹ cần suy nghĩ tới độ tuổi, môi trường, đặc điểm tâm lý, tính cách của trẻ... Như thế mới có thể tìm thấy phương pháp thích hợp với trẻ.

Ví dụ, có trẻ không thích làm bài tập, không thích làm vệ sinh, không thích giao lưu với các bạn khác... có nói thế nào, giáo dục thế nào cũng vô ích.

Nếu cần nhân quá nhiều hoặc ép buộc quá mức sẽ chỉ phản tác dụng. Lúc này, cha mẹ cần phải tìm hiểu trẻ, xem xem rốt cuộc trẻ thích cái gì, cần cái gì, trẻ hứng thú và phấn khích nhất với cái gì. Chỉ có thật sự hiểu trẻ thì mới có thể tìm được điểm đột phá.

Dương là một cậu bé không giữ vệ sinh. Cậu không bao giờ thích rửa tay, cha mẹ nói thế nào cũng vô ích. Một lần, Dương vì không giữ vệ sinh, ăn hoa quả không sạch mà bị tiêu chảy. Nhưng sau khi khỏi bệnh, Dương vẫn giữ thói cũ, không hề có bất kỳ thái độ sửa đổi nào.

Điều đó khiến cha mẹ vô cùng lo lắng. Thông qua quan sát,

cha mẹ thấy Dương thích đọc các câu chuyện khoa học viễn tưởng, vì sao không để cậu đọc những câu chuyện liên quan đến vệ sinh nhỉ? Đây chính là "bước đột phá" rất tốt, có thể khiến Dương thỏa mãn nhu cầu của mình, đồng thời thu được thêm nhiều kiến thức.

(2) Tìm ra sở trường của con trai, coi đó là điểm đột phá

Trong bồi dưỡng thói quen, có người có thể hứng thú với cái này, có người có thể hứng thú với cái kia. "Điểm" hứng thú của mọi người không giống nhau, tìm kiếm bước đột phá cũng có sự khác biệt.

Mạnh là một học sinh trung học. Thành tích học tập của

cậu không tốt, lại đặc biệt thích chơi điện tử. Tiền mừng tuổi hàng năm đều bị cậu ném hết vào máy điện tử. Vì chuyện này, cậu còn cãi nhau với cha mẹ rất nhiều lần.

Cha mẹ đã từng nghĩ đến phương pháp cắt giảm tiền tiêu vặt, khống chế mức độ chơi điện tử của cậu. Nhưng khi thiếu tiền tiêu vặt, Mạnh đã ép cha mẹ phải cho tiền, nếu không thì sẽ tự sát.

Về sau, dưới sự giúp đỡ của bác sĩ tâm lý, cha mẹ bắt đầu cùng chơi game với Mạnh. Trong quá trình chơi, cha mẹ ngầm dẫn dắt Mạnh thi đấu với cao thủ. Khi Mạnh có những kiến thức chưa hiểu, mẹ liền mua cho cậu sách về máy tính.

Lâu dần, Mạnh chuyển hướng chú ý, game đã không còn là thứ cậu thích nhất, lập trình game trở thành sở thích của cậu, không chỉ vậy, cậu còn dần dần trở thành một cao thủ phần mềm máy tính.

Trong quá trình sửa đổi thói quen xấu của trẻ, dần dặt trẻ có thói quen tốt, "khơi tốt hơn chặn", nắm được hứng thú và sở trường của trẻ, đồng thời nỗ lực bồi dưỡng trẻ về mặt này, tự nhiên trẻ sẽ chuyển hướng hứng thú, phát huy sở trường, vứt bỏ thói quen xấu vốn có, dần dần hình thành những thói quen tốt có lợi cho sự trưởng thành.

(3) Hạ mình, đối xử bình đẳng với con trai

Montessori là nhà giáo dục mầm non xuất sắc nhất của phương Tây thế kỷ XX. Một lần, bà dạy bọn trẻ một tiết học đời sống liên quan tới việc phải lau nước mũi như thế nào. Bà làm mẫu cho bọn trẻ sử dụng những phương pháp khác nhau với khăn mùi xoa, còn hướng dẫn trẻ làm thế nào để cố gắng không gây chú ý với người khác. Bà dùng một phương pháp mà người khác gần như không phát hiện ra được, lấy khăn mùi xoa và cố gắng lau mũi thật nhẹ.

Bọn trẻ chăm chú quan sát, không ai phát ra tiếng động nào. Sau khi làm mẫu xong, bọn trẻ đều nhiệt liệt vỗ tay, rất nhiều trẻ đều chạy lên ôm Montessori.

Sở dĩ bọn trẻ phản ứng mãnh liệt như vậy là bởi vì tiết học đời sống lần này của Montessori đã chạm đến điểm nhạy cảm về cuộc sống xã giao vô cùng có hạn của chúng. Trẻ tồn tại khó khăn rất lớn trong việc lau mũi. Mỗi khi biểu hiện của chúng không thích hợp, chúng sẽ bị cha mẹ trách mắng, nhưng không một ai thật sự dạy chúng cách làm đúng đắn.

Trong cuộc sống hàng ngày, khi bồi dưỡng thói quen tốt cho trẻ, một số cách làm không tôn trọng trẻ của cha mẹ đều sẽ gây ra ảnh hưởng không tốt với trẻ. Vì thế, cho dù cha mẹ tìm thấy bước đột phá của trẻ, nếu không tôn trọng trẻ, không đối xử bình

đẳng với trẻ thì cũng vô ích. Bởi vì với trẻ, bạn là người giáo dục chúng, biến chúng thành thế này hoặc thế kia.

Vì thế, trong quá trình bồi dưỡng thói quen tốt cho trẻ, cha mẹ không những phải tìm ra bước đột phá cho trẻ mà còn phải cố gắng giấu đi ý đồ giáo dục của mình, âm thầm dẫn dắt, để trẻ nhận được sự giáo dục trong vô thức, đồng thời vui vẻ làm theo sự dẫn dắt của bạn, dần dần hình thành thói quen tốt.

2. Để trẻ tự làm việc của mình

Trẻ sẽ phải lớn lên, chúng không thể sống với cha mẹ cả đời. Cuộc đời của con trai vẫn còn có rất nhiều con đường

phải đi, còn có sự nghiệp phải phấn đấu. Tất cả đều cần trẻ có tinh thần độc lập. Nhưng nếu khi trẻ còn nhỏ, lúc nào cha mẹ cũng không yên tâm, không buông tay, tất cả đều làm thay trẻ, vậy thì trẻ sẽ vĩnh viễn không bao giờ lớn.

Trong các gia đình hiện nay, hầu hết trẻ được cha mẹ nuông chiều, quen với cuộc sống thoải mái "áo đến tay, cơm đến miệng". Chúng không biết nỗi vất vả của cuộc sống, không trải nghiệm được sự cần thiết của cuộc sống độc lập, cho rằng tất cả đều dễ dàng và tự nhiên. Lâu dần, trẻ sẽ nảy sinh tư tưởng thích hưởng thụ, không tiến thủ. Rõ ràng là như thế sẽ không có lợi cho trẻ bước vào xã hội sau này.

Vì thế, cha mẹ nên yêu cầu nghiêm khắc với con trai từ nhỏ, tiến hành bồi dưỡng và rèn luyện trẻ tự lo liệu cuộc sống, để trẻ tự làm việc của mình, hình thành thói quen tự lo liệu, tự quản lý và yêu lao động.

Vậy, cha mẹ nên bắt tay từ những phương diện nào để trẻ có thể tự làm việc của mình?

(1) Giảm bớt sự nuông chiều với con trai

Khả năng tự lo liệu của trẻ như thế nào phụ thuộc trực tiếp vào thái độ của cha mẹ với trẻ. Nếu cha mẹ nuông chiều trẻ quá mức, tự nhiên sẽ làm theo ý muốn của trẻ, mà ít khi để trẻ tham gia vào quản lý việc nhà, thì trẻ cũng không thể

chủ động làm một số việc nhà vừa với sức của mình, nói gì tới những lao động cần tự lực cánh sinh khác.

Một buổi sáng mùa đông, gió rất to, trời rất lạnh. Bên đường có một cậu học sinh tiểu học ngồi trên lan can ở bãi cỏ bên đường, duỗi chân, chống nạnh, chỉ tay vào người bố đang gọi taxi cho mình và hét: "Bố nhanh lên, nếu bố không gọi được xe, con muộn học thì làm thế nào?"

Chỉ thấy người bố đáng thương ấy toát mồ hôi, một tay ôm cặp sách của con, một tay không ngừng bắt xe, không ngừng chạy trước chạy sau...

Trẻ có hành vi như vậy suy cho cùng vẫn là vì kết quả của sự

nuông chiều của cha mẹ. Muốn trẻ có thể tự làm việc của mình, cha mẹ phải giảm bớt sự nuông chiều với trẻ.

(2) Để con trai dần dần hình thành ý thức tự giác

Nhà giáo dục nổi tiếng Trần Hạc Cầm đã từng nói: "Tất cả những việc trẻ có thể làm thì hãy để trẻ tự làm". Điều này không chỉ quan trọng với việc bồi dưỡng tính độc lập, khả năng tự lo liệu của trẻ, mà còn có thể bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm của trẻ, để trẻ có thể chịu trách nhiệm với cuộc sống và hành vi của mình.

Trong quá trình bồi dưỡng trẻ tự làm việc của mình. Một mặt cha mẹ phải hạn chế làm thay trẻ và nuông chiều trẻ, giảm

bớt thái độ ỷ lại của trẻ. Mặt khác, phải bồi dưỡng và tăng cường ý thức tự quản lý của trẻ. Để trẻ có thể ý thức được rằng mình đã là "người lớn", cuộc sống và học tập của mình nên tự mình làm chủ, không được ỷ lại vào cha mẹ hay người khác.

Đồng thời, trong cuộc sống, cha mẹ cũng phải có ý thức yêu cầu trẻ làm một số việc vừa với sức của mình, đồng thời phải để trẻ ý thức được làm những việc này là nghĩa vụ của mình. Lâu dần, ý thức tự giác của trẻ sẽ từng bước hình thành.

(3) Để con trai hình thành thói quen tự lo liệu

Trẻ muốn tự lập thì nên bắt

đầu từ việc tự lo liệu cuộc sống, tức là phải để trẻ tự làm việc của mình. Mặc dù trẻ còn nhỏ tuổi, năng lực hạn chế nhưng trong cuộc sống hàng ngày vẫn có rất nhiều việc vừa với sức của chúng. Cha mẹ có thể bắt đầu từ những chi tiết trong việc học tập, cuộc sống và hành vi của trẻ, đưa ra yêu cầu đơn giản, rõ ràng, dạy chúng làm từng bước từng bước một.

Về điểm này, cha mẹ phải khích lệ trẻ gánh trách nhiệm tương ứng, khích lệ trẻ thử sức với những việc phù hợp với độ tuổi của mình. Ví dụ con trai ba, bốn tuổi đã có thể học đi tất, mặc quần áo, giặt khăn tay; con trai hơn mười tuổi đã có thể giặt quần áo, dọn

phòng, nấu một vài món đơn giản. Một số việc nhà như dọn giường, quét dọn vệ sinh, mua những đồ dùng sinh hoạt... cha mẹ đều có thể cố gắng hướng dẫn trẻ làm. Cùng với sự tăng lên của độ tuổi, từng bước nâng cao yêu cầu với chúng.

Ngoài ra, cha mẹ còn phải khích lệ trẻ thử sức. Với một số việc trẻ muốn làm, không được vì tồn tại nguy hiểm nhất định mà tùy tiện ngăn cấm. Ví dụ, trẻ hứng thú với đường dây điện, sau khi đảm bảo trẻ hiểu những kiến thức dùng điện an toàn, cha mẹ nên khích lệ trẻ tiến hành thử sức.

Khi trẻ có được một vài khả năng nào đó, cha mẹ có thể để

trẻ gánh vác trách nhiệm tương ứng trong cuộc sống gia đình. Ví dụ trẻ thích thực hành, cha mẹ có thể để trẻ phụ trách sửa chữa thiết bị điện; trẻ thích đọc sách thì hãy để trẻ viết thơ, truyện; trẻ yêu toán học, cha mẹ có thể để trẻ đi mua đồ, để trẻ nhận thức xã hội trong mua bán.

(4) Bồi dưỡng sự tự lập về tinh thần của con trai

Trẻ có thể làm một số việc vừa với sức của mình, không dựa dẫm vào cha mẹ chính là đã tự lập về cuộc sống vật chất. Nhưng như thế vẫn chưa đủ, cha mẹ còn nên bồi dưỡng sự tự lập về tinh thần cho trẻ, để trẻ có tinh thần tự lập. Chỉ có như vậy, khả năng độc lập tự

chủ của trẻ mới được phát huy tốt hơn, trẻ làm việc mới càng chủ động hơn.

Vậy, phải bồi dưỡng sự tự lập về tinh thần cho trẻ như thế nào?

*** Để lại nhiều không gian tự do**

Tất cả những việc của trẻ, ví dụ như quần áo, kiểu tóc, sắp xếp phòng của mình, sắp xếp việc học hành... cha mẹ cố gắng đừng can thiệp mà phải để trẻ tự làm. Như thế, để trẻ tự làm chủ với việc của mình thì sẽ càng có lợi cho việc bồi dưỡng sự độc lập về tinh thần của trẻ.

*** Để trẻ suy nghĩ độc lập**

Một hôm, một đứa trẻ hỏi bố: "Bố ơi, bên trong ống tre có không khí không ạ?" Bố không trực tiếp trả lời mà để con trai khoét một lỗ trên ống tre, sau đó búng một cựa nước, cắm ống tre vào chậu nước.

Khi cậu bé nhìn thấy lỗ nhỏ trên ống tre sủi bọt, cậu vỗ tay nói: "Con biết rồi, con biết rồi, trong ống tre có không khí!"

Trong quá trình giáo dục, cha mẹ không được trực tiếp truyền cho trẻ những kiến thức đã có sẵn mà nên cố gắng để lại không gian cho trẻ suy nghĩ độc lập. Chỉ cần là kết quả do trẻ động não suy nghĩ thì nên nhận được sự khích lệ và khen ngợi. Xét từ một ý nghĩa nào đó, đây chẳng phải là biểu

hiện của phát triển tính sáng tạo của trẻ sao.

*** Bồi dưỡng tinh thần khắc phục khó khăn cho trẻ**

Trong cuộc sống và học tập, trẻ cũng sẽ gặp các khó khăn. Khi ấy, cha mẹ không được hướng dẫn trẻ quá nhiều hoặc làm thay trẻ mà nên khích lệ trẻ chiến thắng khó khăn, xây dựng sự tự tin, để trẻ được thực hành nhiều, khám phá môi trường xung quanh. Như thế, sự tự lập về tinh thần của trẻ sẽ mang tới sự tự tin và tính độc lập.

Để trẻ hình thành thói quen tự làm việc của mình, không thể thiếu được sự ủng hộ và khích lệ của cha mẹ. Khi trẻ làm việc, cha mẹ phải tỏ thái độ tin

tưởng, cố gắng không được can thiệp hoặc ngăn cấm, càng không được phê bình hay chỉ trích. Buông tay để trẻ tự do hoạt động, để trẻ vận dụng trí tuệ, khả năng của mình, để có được cảm giác thành công hoặc thất bại. Trên cơ sở của thực tiễn, khả năng tự lập, tự giác mới có thể dần dần được bồi dưỡng.

3. Hình thành thói quen nghỉ ngơi hợp lý từ nhỏ

Ngủ là nhu cầu sinh lý của cơ thể. Thông qua giấc ngủ, phần lớn cơ quan của cơ thể được nghỉ ngơi hợp lý, điều này vô cùng quan trọng với công việc và học tập của ngày hôm sau. Đối với trẻ, một giấc ngủ đủ và chất lượng có thể khiến trẻ có

tinh thần sáng khoái, tâm trạng vui vẻ, ăn ngon, khỏe mạnh; còn những trẻ ngủ không đủ giấc hoặc chất lượng giấc ngủ không tốt thì sẽ bức tức, dễ cáu, ăn uống giảm sút, tăng cân chậm, sức đề kháng kém, dễ sinh bệnh.

Từ tình hình chữa bệnh của các bệnh nhân nhỏ tuổi trong các phòng khám chăm sóc sức khỏe nhi đồng ở các bệnh viện lớn, vấn đề giấc ngủ của trẻ nhỏ càng ngày càng nổi trội. Vì hệ thống thần kinh của trẻ chưa phát triển hoàn thiện, đặc điểm hoạt động của vỏ não là dễ hưng phấn, dễ mệt mỏi; nếu cha mẹ không chú ý, giấc ngủ của trẻ rất dễ xuất hiện các vấn đề, dễ xuất hiện tinh thần không tốt, dễ sinh bệnh.

Vì thế, cha mẹ nên căn cứ vào đặc điểm của trẻ nhỏ, sắp xếp hợp lý chế độ sinh hoạt, bồi dưỡng cho trẻ thói quen sinh hoạt tốt đẹp, đảm bảo giấc ngủ hợp lý.

(1) Tạo ra môi trường giấc ngủ tốt đẹp cho trẻ

Bên trong cơ thể có một cơ chế sẽ nói cho con người biết lúc nào nên đi ngủ, lúc nào nên thức dậy. Đó chính là "đồng hồ sinh học". Nó sẽ cảm ứng với ánh sáng ở môi trường bên ngoài, cảm ứng với động tĩnh từ môi trường bên ngoài. Chính vì như vậy, muốn để trẻ có giấc ngủ tốt, trước tiên nên tạo điều kiện cho giấc ngủ của trẻ.

*** Để trẻ ngủ riêng**

Để trẻ hình thành thói quen ngủ một mình từ nhỏ, ích lợi của việc ngủ một mình rất lớn: trước tiên có thể giảm bớt được lây nhiễm các bệnh từ đường hô hấp khi ngủ chung với người lớn; thứ hai, với những trẻ dễ giật mình tỉnh giấc, có thể tránh được tiếng động hữu hiệu khi người lớn trở mình; cuối cùng, nếu cha mẹ ngủ cùng với trẻ, cách trẻ càng gần thì càng khó từ chối yêu cầu của trẻ, ví dụ như bú sữa, nghe kể chuyện, muốn xem tivi... trong khi đó ngủ một mình có thể giảm bớt các yêu cầu của trẻ. Khi trẻ hình thành thói quen ngủ một mình, giấc ngủ cũng tốt hơn.

*** Tắt hết các thiết bị điện trong phòng ngủ**

Ánh sáng, tivi, loa đài, điện thoại, tất cả những thiết bị có âm thanh và sóng điện từ đều sẽ làm ảnh hưởng với sự vận hành của đồng hồ sinh học. Nếu ngủ trong trường hợp bật tivi, loa đài thì những âm thanh này sẽ khởi động hệ thống cảnh giác của bộ não bất cứ lúc nào, khiến trẻ càng cảnh giác và chăm chú, sẽ làm giảm bớt khả năng chìm vào giấc ngủ. Vì thế, trước khi trẻ ngủ, cha mẹ phải đảm bảo tắt hết các thiết bị điện trong phòng. Dĩ nhiên, tốt nhất không nên đặt bất kỳ thiết bị điện nào trong phòng để đảm bảo vệ sinh giấc ngủ.

*** Chuẩn bị cho trẻ bữa tối thích hợp**

Bữa tối của trẻ không nên có caffein, cồn, những thức ăn dầu mỡ, cay nóng hoặc thực vật gây đánh hơi như ngô, hành tây, các loại đậu...cũng sẽ tăng cường nhu động dạ dày ruột, làm chậm thời gian nghỉ ngơi, thả lỏng của cơ thể, gây hiệu quả ngược lại với giấc ngủ bình thường. Trước khi trẻ ngủ, có thể để trẻ ăn chút sữa hoặc chút thực phẩm có chứa ít đường.

*** Môi trường ngủ của trẻ không nên quá yên tĩnh**

Bắt đầu từ ba, bốn tháng, trẻ đã bắt đầu tự giác hình thành khả năng điều tiết "chống quấy nhiễu". Trẻ sơ sinh sẽ chìm vào giấc ngủ trong "tiếng ồn của gia đình", cha mẹ không cần

phải đi nhón chân trong phòng, không dám phát ra bất kỳ tiếng động nhỏ nào. Nếu không, trẻ rất có thể sẽ hình thành thói quen ngủ không tốt là phải đặc biệt tạo ra môi trường yên tĩnh "cực độ" mới có thể ngủ được. Trong khi đó, môi trường này trong thực tế rất khó.

(2) Xác định thời gian nghỉ ngơi cố định cho trẻ

Thông thường, nhu cầu ngủ của trẻ chia thành hai giai đoạn, giai đoạn chủ yếu là ban đêm, giai đoạn thứ hai là ban ngày. Quy luật thông thường của giấc ngủ là trẻ càng nhỏ thì số lần ngủ càng nhiều, thời gian cũng càng dài. Trẻ 0 – 1 tuổi mỗi ngày cần ngủ khoảng

13,75 – 14 tiếng; trẻ 1 – 2 tuổi, cần ngủ 13 – 13,5 tiếng; trẻ 3 tuổi, cần ngủ 12 tiếng; trẻ 4 tuổi, cần ngủ 11,5 tiếng; trẻ 5 tuổi cần ngủ 11 tiếng; trẻ 6 tuổi cần ngủ 10 tiếng. Ngủ trưa là bổ sung cho ngủ ban đêm, cho trẻ ngủ 1 – 2 tiếng là được.

Căn cứ vào độ tuổi của trẻ, đề ra thời gian nghỉ ngơi quy luật là cơ sở để hình thành thói quen ngủ hợp lý cho trẻ.

*** Sắp xếp thời gian ăn, chơi, ngủ hàng ngày**

Những trẻ đã hình thành quy luật, đến giờ tự nhiên sẽ buồn ngủ. Trẻ mới sinh số lần ăn uống nhiều, thời gian ngủ mỗi lần ngắn, không có nhịp điệu ngày đêm rõ rệt, có thể khiến

thời gian thức ban ngày nhiều hơn ban đêm. Sau 1 tháng, trẻ có thể hình thành nhịp điệu sinh hoạt ngày đêm.

*** Đảm bảo thời gian ngủ, ngủ trưa thích hợp**

Hệ thống thần kinh của trẻ chưa phát triển hoàn thiện, dễ hưng phấn, cũng dễ mệt mỏi. Vì thế, cần phải đảm bảo ngủ đúng giờ và thời gian ngủ đầy đủ mới có thể khiến tinh lực dồi dào, khỏe mạnh, hoạt bát. Ngoài ra, trẻ có thể ngủ trưa một cách thích hợp nhưng thời gian ngủ trưa không được quá dài, nếu không sẽ khiến buổi tối khó ngủ hoặc ngủ không sâu.

*** Để trẻ nghỉ ngơi đúng giờ**

Lợi ích lớn nhất của việc nghỉ ngơi đúng giờ là sinh hoạt điều độ, đồng hồ sinh học của cơ thể cũng có quy luật, không rối loạn, có lợi cho sức khỏe và sự thoải mái của cơ thể. Hiện nay, đồ chơi của trẻ rất đa dạng, cuộc sống ban ngày cũng phong phú muôn màu, rất nhiều trẻ khó có thể khống chế thời gian của mình, thường thức khuya dậy sớm, thời gian ăn uống cũng không bình thường, khó nghỉ ngơi đúng giờ. Cha mẹ phải chủ trương khích lệ là chính, "trừng phạt" là phụ, để trẻ dần dần hình thành thói quen nghỉ ngơi đúng giờ.

(3) Thay đổi thói quen không tốt khi đi ngủ

Rất nhiều cha mẹ vì muốn để trẻ nhanh chóng chìm vào giấc ngủ nên sẽ nghĩ một số cách để giúp trẻ ngủ, ví dụ bế trẻ, dỗ dành trẻ, cho trẻ ăn trước khi đi ngủ hoặc để trẻ ngậm ti khi ngủ. Mặc dù những phương pháp này có thể khiến trẻ nhanh chóng chìm vào giấc ngủ trong thời gian ngắn nhưng lại khiến trẻ nảy sinh tính ỷ lại, một khi những điều kiện này không tồn tại thì trẻ sẽ rất khó ngủ. Vì thế, sau khi trẻ ra đời, cha mẹ đã bắt đầu để trẻ ngủ có quy củ, thông thường rất dễ hình thành thói quen ngủ nghỉ hợp lý. Những thói quen không tốt dưới đây, cha mẹ phải chú ý tránh mắc phải.

*** Không nên ngậm núm ti**

đi ngủ

Sau khi trẻ ngủ say vẫn bị nút m ti chặn miệng, cũng dễ gây khó thở, dẫn đến chất lượng giấc ngủ giảm sút, thậm chí gây ra ngạt thở. Ngoài ra, thói quen không tốt này còn có thể ảnh hưởng tới sự phát triển bình thường của lợi và vệ sinh khoang miệng.

*** Không được thường xuyên thay người trông trẻ ngủ**

Một số gia đình vì người lớn bận rộn, buộc phải thường xuyên thay người trông trẻ ngủ, có lúc là bố, có lúc là mẹ, có lúc là bà nội, có lúc lại là giúp việc... mà không biết rằng với trẻ dưới 6 tháng tuổi, nó sẽ coi người theo dõi giấc ngủ của

mình là "người thân nhất", vì thế rất khó điều chỉnh trước sự thay đổi liên tục này.

*** Không nên để trẻ ỷ lại vào "ru ngủ"**

Khi trẻ khóc, một số bà mẹ trẻ sẽ ôm trẻ vào lòng hoặc đặt vào nôi rung không ngừng mà không biết rằng cách làm này vô cùng có hại với trẻ. Bởi động tác đung đưa quá mạnh sẽ khiến khoang xương sọ trong não trẻ không ngừng bị chấn động, ảnh hưởng tới sự phát triển của não bộ.

*** Không nên để trẻ nằm úp**

Một số bà mẹ trẻ thích để trẻ nằm úp khi ngủ, còn lầm tưởng rằng tư thế ngủ này có thể khiến trẻ bớt quấy khóc,

ngủ ngon giấc hơn. Nhưng thực ra tư thế ngủ này là không an toàn nhất, cơ quan hô hấp của trẻ gồm mũi rất dễ bị cản trở, còn khiến cơ quan tiêu hóa như dạ dày ruột bị đè nén, gây ra tiêu hóa kém.

*** Không nên bế trẻ ngủ**

Một số bà mẹ trẻ rất yêu con, thích ôm con ngủ. Nhưng cứ như vậy, đứa trẻ được ôm ngủ sẽ không có đủ oxy hít vào, mà còn hít nhiều khí thải mà mẹ thở ra, không có lợi cho sự phát triển và sức khỏe của trẻ, đồng thời còn có thể lây nhiễm bệnh của mẹ. Ngoài ra, ôm trẻ ngủ còn khiến không gian hoạt động của trẻ bị hạn chế, khó co duỗi chân tay, khiến tuần hoàn máu và phát triển

cơ thể đều bị ảnh hưởng tiêu cực.

Khi trẻ có thói quen ngủ nhất định, cha mẹ nên đảm bảo căn cứ vào thói quen này để yêu cầu trẻ đi ngủ chứ không được vì xem tivi hay bận việc khác mà khiến trẻ không thể đi ngủ đúng giờ. Buổi sáng, cha mẹ cũng không được vì ngủ nướng hoặc nằm trong chăn chơi với trẻ mà để trẻ ăn sáng trên giường. Những điều này vô hình trung khiến trẻ hình thành thói quen xấu.

4. Để tiết kiệm trở thành một thói quen của trẻ

"Đồ chơi này hỏng rồi, vứt đi nhé!"

"Con muốn mua mèo máy,

máy bay điều khiển từ xa, rô bốt biến hình, con muốn thật nhiều đồ chơi".

"Con muốn mua thật nhiều thật nhiều quần áo mới..."

Thời đại bây giờ, những yêu cầu này của trẻ luôn có thể được thỏa mãn. Với rất nhiều trẻ, "tiết kiệm" là một từ ngữ xa lạ. Nhưng là một phẩm chất truyền thống tốt đẹp, tiết kiệm nên tiếp tục được phát huy. Trung Quốc có câu: "Thành do cần kiệm, bại do xa hoa", thành công bắt đầu từ cần cù tiết kiệm, thất bại là do xa hoa lãng phí gây ra, cho dù đến khi rất giàu sang và có nhiều tiền thì đạo lý giản dị này cũng không lỗi thời. Đối với một người, tiết kiệm là một phẩm

chất quan trọng, một người từ nhỏ đến lớn đã tiêu tiền như nước, tùy tiện hoang phí thì sao có thể sáng tạo ra sự nghiệp và xây dựng gia đình tốt đẹp được?

Vì thế, nên cho trẻ sớm biết, để có được cuộc sống khá giả không dễ dàng gì, bồi dưỡng phẩm chất tiết kiệm cho trẻ đã trở thành phương hướng mà nhiều cha mẹ đang nỗ lực làm theo. Sự hình thành thói quen là ở sự tích lũy không ngừng. Giáo dục trẻ phải bắt đầu từ chính cha mẹ, từ việc nhỏ, lấy mình làm gương. Bồi dưỡng thói quen cần cù tiết kiệm cho trẻ nên chú ý từ những phương diện sau.

(1) Giúp con trai hiểu giá

trị của tiết kiệm

Mọi người thường nói "con nhà nghèo sớm biết lo liệu", những trẻ cần cù tiết kiệm có thể bồi dưỡng ý thức độc lập nhanh hơn, sớm hơn, các khả năng cũng được hình thành trong cuộc sống sớm hơn.

Muốn bồi dưỡng thói quen tiết kiệm cho trẻ, trước tiên nên để trẻ hiểu giá trị của tiết kiệm, để trẻ hiểu cần cù tiết kiệm là phẩm chất tốt đẹp của nhân dân lao động, lười biếng và lãng phí là thói quen xấu của giai cấp bóc lột. Cha mẹ phải thường xuyên dùng những câu chuyện tiết kiệm để giáo dục trẻ. Trẻ từ nhỏ đã nghe quen tai, như thế sẽ biết kiên trì phẩm chất cần cù tiết kiệm.

Ngoài ra, cha mẹ phải để trẻ hiểu, con người khó tránh khỏi các khó khăn trong cuộc sống, việc tiết kiệm có thể giúp người ta có sự chuẩn bị, giúp con người vượt qua khó khăn.

"Ông vua đồ nhựa" Vương Vĩnh Khánh của Đài Loan từ nhỏ đã yêu cầu con phải học hành khắc khổ, nghiêm khắc hạn chế tiền tiêu vặt của chúng. Sau khi các con gái ra nước ngoài, ông liên tục tiến hành "ngăn cấm kinh tế" với các con, yêu cầu các con phải ghi chép số tiền chi tiêu mỗi lần, tiêu một đồng tiền cũng phải báo cáo tường tận. Cách quản giáo nghiêm khắc của ông đã giúp các con có tính cách độc lập tự chủ, cần cù tiết kiệm.

(2) Cha mẹ phải cần cù tiết kiệm

Giáo dục bằng hành vi quan trọng hơn lời nói, khả năng bắt chước của trẻ rất tốt, trong cuộc sống hàng ngày, từng lời nói hành vi của cha mẹ đều là đối tượng để trẻ học tập và làm theo. Vì thế, cha mẹ nhất định phải lấy mình làm gương, luôn chú ý lời nói hành vi của mình, làm tấm gương tốt về tiết kiệm. Chỉ có như vậy mới có thể khiến hành vi tiết kiệm của mình tác động đến trẻ, dùng tác phong giản dị của mình cảm nhiễm trẻ.

Cậu con trai tên Bảo của cô Lý từ nhỏ đã có thói quen cần cù tiết kiệm. Vì Bảo sắp học thể dục nên cô liền mua cho con

một đôi giày thể thao hơi dắt một chút. Nào ngờ về đến nhà, Bảo lại cất giày vào trong tủ quần áo, rất ít khi đi. Khi cô không hiểu liền hỏi có phải Bảo không thích đôi giày ấy không, không ngờ con nói: "Con cảm thấy đôi giày ấy quá dắt, không nỡ đi". Thấy con hiểu chuyện như vậy, cô Lý cảm thấy rất ấm lòng.

Có bạn hỏi cô Lý vì sao Bảo lại hiểu chuyện như vậy, muốn thỉnh giáo bí quyết giáo dục con. Cô Lý cũng không biết vì sao, về sau mới biết thì ra bình thường cô Lý khá tiết kiệm, không tiêu tiền bừa bãi, con trai cũng học theo mẹ nên mới thế.

Để trẻ có thói quen cần cù tiết

kiệm, cha mẹ phải tạo ra không khí gia đình tiết kiệm, ví dụ dùng nước giặt quần áo để cọ bồn cầu, quý trọng đồ vật trong nhà, cẩn thận cất những đồ không dùng đến... Cha mẹ làm gương tốt về tiết kiệm thì tự nhiên trẻ sẽ bắt chước và học tập.

(3) Cho con trai trải nghiệm sự vất vả để có được thành quả lao động

Mặc dù nước ta vẫn chưa giống như một số quốc gia phương Tây, để trẻ đi làm kiếm tiền trong khi đi học, cũng không quen để trẻ tiếp xúc quá nhiều với tiền từ nhỏ; tuy nhiên, tạo điều kiện để trẻ hiểu mối quan hệ giữa lao động và tiền bạc là vô cùng cần thiết.

Cùng với sự trưởng thành của trẻ, quan niệm tư duy của trẻ cũng dần dần trưởng thành, càng muốn độc lập làm việc, thích phát biểu ý kiến độc lập của bản thân. Khi ấy, nội dung giáo dục quản lý tài chính cũng cần không ngừng tăng lên, nhu cầu cũng phải không ngừng nâng cao. Nếu chỉ nói với trẻ phải tiết kiệm, kể cho trẻ nghe một vài câu chuyện về tiết kiệm, nói với trẻ thành quả lao động có được không dễ dàng, điều đó cũng sẽ không có ảnh hưởng gì sâu sắc với trẻ. Chỉ bằng để trẻ tự trải nghiệm lao động, để trẻ được giáo dục trong thực tiễn quản lý tài chính, như thế có thể nâng cao khả năng nhanh hơn.

Có một cặp vợ chồng trẻ dẫn

theo đứa con mới đi học cùng đạo phố. Ở một ngã tư náo nhiệt, có một ông lão đang bán báo. Bố rút ra 100 nghìn trong túi đưa cho con, bảo con đi mua 10 tờ báo.

Sau khi mua báo mang về, cha mẹ liền nói là cậu bán số báo này với giá ban đầu, xem xem phải mất bao nhiêu thời gian mới bán hết 10 tờ báo.

Nhờ sự giúp đỡ của cha mẹ, đứa trẻ mất hơn 2 tiếng đồng hồ mới bán được 10 tờ báo. Sau đó, cha mẹ đi hỏi ông lão bán báo, bán được 1 tờ báo có thể kiếm được bao nhiêu tiền. Khi đứa trẻ biết một tờ báo chỉ có thể kiếm được vài trăm đồng, còn cậu mất nhiều thời gian như thế mới kiếm được mấy

nghìn đồng, cậu bé hiểu được tấm lòng của cha mẹ, chủ động nói với cha mẹ: "Cha mẹ ơi, sau này con sẽ không tiêu tiền bữa bãi nữa. Kiếm tiền thật không dễ dàng".

(4) Giúp trẻ học cách chi tiêu có kế hoạch

Trẻ con bây giờ không biết quý trọng đồng tiền không còn là chuyện hiếm thấy. Tình trạng này là kết quả tác động của xã hội, cũng là kết quả từ sự nuông chiều của cha mẹ. Hiện nay, rất nhiều trẻ đều có không ít tiền tiêu vặt, tiêu tiền bữa bãi không có kế hoạch là thói quen của rất nhiều trẻ.

Có cha mẹ mặc dù không tán thành để trẻ tiếp xúc với tiền, chuyện gì cũng chuẩn bị sẵn

cho con, tưởng rằng làm như vậy là có thể khiến tư tưởng của con không bị ảnh hưởng vì tiền, không hình thành thói quen tiêu tiền bừa bãi. Thực ra, cách làm này lại khiến trẻ thiếu quan niệm chi tiêu hợp lý từ nhỏ, đến lúc lớn lên trong tay có tiền càng dễ dàng xuất hiện tình trạng chi tiêu mù quáng.

Bob từ nhỏ đã tiêu tiền không có kế hoạch, càng không biết cách tiết kiệm. Khi Bob lên đại học, bố vì muốn hạn chế tốc độ tiêu tiền của cậu, quyết định ngày 15 hàng tháng gửi cho cậu 500 USD sinh hoạt phí. Tuy nhiên, thói quen nhiều năm không phải dễ sửa như vậy, Bob vẫn tiêu tiền như nước, không hề tiết kiệm. Vì

thế, chưa đến ngày 15 của tháng sau, Bob đã tiêu hết tiền.

Những lúc như vậy, Bob sẽ gọi điện cho bố xin tiền. Bố rất yêu con, nhẫn nhịn với hành vi của con. Vì thế, quy định giữa hai bố con chỉ còn là hình thức. Bởi vậy, tặc tiêu tiền vô độ của Bob không những không sửa đổi mà còn nghiêm trọng hơn.

Lần này, tình hình tài chính của Bob lại xuất hiện nguy cơ, cậu viết mail gửi cho bố: "Bố ơi, con đói quá". Nhưng lần này, thứ mà cậu nhận được không phải là phiếu chuyển tiền mà là một bức thư: "Con trai, chịu đói đi".

Những ngày tiếp theo không dễ chịu nữa. Bob vắt óc suy

nghĩ, nghĩ hết mọi cách nhìn
ăn nhìn tiêu, tính toán chi ly,
tiết kiệm từng đồng một. Cậu
đã dùng 20 đô la còn lại để
chống đỡ đến ngày 15 tháng
sau, là ngày mà bố sẽ gửi tiền.

Từ đó, Bob được nếm mùi đau
khổ, đã học được cách tiêu tiền
có kế hoạch. Mỗi tháng sau đó,
Bob đều có thể tiết kiệm được
hơn 100 đô la. Như thế, cuộc
sống của Bob càng phong phú
hơn, cũng càng có ý nghĩa
hơn.

Muốn để trẻ học được cách tiết
kiệm thì nên dạy trẻ học cách
chi tiêu có kế hoạch, ví như bồi
dưỡng thói quen chi tiêu lý trí,
định kỳ làm dự toán chi tiêu,
làm sổ chi tiêu, chủ động học
việc mua những thứ mình thật

sự cần một cách có lựa chọn, dần dần học cách "liệu cơm gắp mắm" là trẻ có thể xây dựng được ý thức quản lý tài chính.

5. Để trẻ hình thành thói quen tuân thủ thời gian

Trên thế giới, thứ gì dài nhất mà lại là thứ ngắn nhất, nhanh nhất mà lại là chậm nhất, có thể phân chia nhất mà lại là rộng lớn nhất, không được coi trọng nhất mà lại là quý giá nhất; không có nó, việc gì cũng không thành, nó có thể khiến tất cả những thứ nhỏ bé bị tiêu diệt, khiến tất cả những thứ vĩ đại còn mãi?

Đáp án chính là thời gian.

Nếu thời gian quan trọng như

vậy, thì mỗi người đều nên nghiêm khắc tuân thủ thời gian. Bởi vì tuân thủ thời gian là phẩm chất đạo đức làm người, cũng là sự đảm bảo cho thành công. Tuy nhiên, khi bồi dưỡng trẻ hình thành thói quen tuân thủ thời gian, rất nhiều cha mẹ đều tồn tại vấn đề nhất định. Bởi vì ý chí của trẻ còn yếu, thiếu quan niệm thời gian, làm việc khó phân nặng nhẹ. Gặp tình huống này, có cha mẹ kiên quyết làm thay, giúp trẻ hoàn thành việc của mình; những cha mẹ nóng vội thì ép chấp hành ý chí của mình, thậm chí nảy sinh xung đột với trẻ. Lâu dần rất dễ tạo ra tính cách bị động cho trẻ, ảnh hưởng tới sự phát triển lành mạnh của trẻ.

Vậy, cha mẹ nên áp dụng phương pháp như thế nào để trẻ hình thành thói quen tuân thủ thời gian?

(1) Giúp trẻ hiểu tầm quan trọng của việc tuân thủ và quý trọng thời gian

Khả năng chú ý của trẻ vô cùng không ổn định. Chúng thường không có mục tiêu rõ ràng, điểm chú ý cũng thay đổi cùng với hứng thú của mình. Một khi chúng phát hiện sự vật gì thú vị là sẽ hoàn toàn đắm chìm trong đó mà quên đi môi trường xung quanh và nhiệm vụ ban đầu.

Cha mẹ nên hiểu đặc điểm này của trẻ, không được cảm thấy khó hiểu và thắc mắc về hành vi chần chừ, không tuân thủ

thời gian của trẻ. Gặp tình huống này, cha mẹ phải nhận thức được rằng trẻ là một cá thể độc lập, có tư tưởng, trẻ có quyền hành động và vui vẻ gánh chịu kết quả. Điều mà cha mẹ phải làm là khách quan đưa ra lựa chọn kết quả có thể nảy sinh cho trẻ.

Anh Châu phát hiện cậu con trai 13 tuổi gần đây có chút uể oải, tinh thần mệt mỏi. Buổi tối, ngay cả một bài khóa ngữ văn cũng không học thuộc được. Anh hỏi con trai: "Gần đây con có chuyện gì không vui sao? Hãy nói với bố".

Con trai đáp: "Không ạ". Sau đó tiếp tục học bài.

Nhưng anh Châu vẫn quan tâm trò chuyện với con, biết

được con trai mong muốn đạt được thành tích tốt trong kỳ thi giữa kỳ. Thế là tối nào cũng lén học đến tận nửa đêm. Như thế không những không nắm được nhiều kiến thức mà trạng thái tinh thần ban ngày rất kém, không đáp ứng được các môn học.

Thế là anh Châu và con trai bàn bạc cùng đề ra thời gian biểu mới: mỗi buổi sáng từ 6 giờ đến 8 giờ, đầu óc tỉnh táo, tinh lực dồi dào là thời gian tốt nhất để học, sắp xếp toàn bộ việc ôn lại các môn và học thuộc một số bài khóa; buổi tối từ 6 giờ đến 9 giờ không có lợi cho ghi nhớ, sắp xếp hoàn thành bài tập tính toán phức tạp.

Như thế, sau một thời gian nghiêm chỉnh chấp hành, các môn học của con trai được sắp xếp có trình tự, học tập tự nhiên cũng dễ chịu hơn trước rất nhiều.

Giúp trẻ nhận thức được tầm quan trọng của việc tận dụng thời gian, đồng thời tận dụng thời gian hợp lý là có thể để trẻ hình thành thói quen tốt trong việc tận dụng thời gian.

(2) Đặt ra và chấp hành chế độ sinh hoạt

"Không phải cháu cố tình không tuân thủ thời gian, nhưng phải tuân thủ như thế nào?", có thể có trẻ sẽ thắc mắc như vậy. Đúng vậy, không ít cha mẹ không đề ra chế độ làm việc nghỉ ngơi rõ ràng cho trẻ,

chả trách trẻ không biết nên tuân thủ thời gian như thế nào.

Trên cơ sở trưng cầu ý kiến của trẻ, cha mẹ cùng trẻ xây dựng chế độ sinh hoạt hợp lý, đồng thời kèm theo phương pháp thưởng phạt có liên quan. Sau khi trẻ đồng ý thì nên tự giác chấp hành.

Có điều, khi đề ra chế độ làm việc nghỉ ngơi, phải chú ý mấy vấn đề dưới đây.

*** Kế hoạch học tập phải cụ thể, sát với thực tế**

Mục tiêu kế hoạch rõ ràng, sắp xếp thời gian và biện pháp hợp lý có ý nghĩa chỉ đạo rất lớn với việc học tập của trẻ. Nhưng nếu đề ra mục tiêu kế hoạch

quá cao, quá hà khắc với trẻ, sắp xếp thời gian quá gấp, trẻ không chấp hành được thì kế hoạch đó chỉ có thể trở thành một tờ giấy không có giá trị. Điều này không những không giúp ích gì với việc học tập của trẻ mà còn làm tổn hại sự tự tin của trẻ. Vì thế, khi hướng dẫn trẻ đề ra kế hoạch học tập, nhất định phải chú ý tính hợp lý của kế hoạch.

*** Chú ý tính linh hoạt trong sắp xếp thời gian**

Kế hoạch buổi sáng của một đứa trẻ như sau: 6h30 ngủ dậy; 6h35 – 6h45 rèn luyện sức khỏe; 6h45 – 7h15, học từ tiếng Anh; 7h15 – 7h25 làm bài môn tập làm văn; 7h25 – 7h30, ăn sáng; 7h30 đi học.

Sắp xếp như vậy thiếu tính linh hoạt, thời gian biểu cũng sắp xếp quá nhiều, quá máy móc, không có lợi cho thực hành, cũng không thể chấp hành quán triệt trong thời gian dài. Kế hoạch tốt nên có không gian, có tính đàn hồi.

*** Kịp thời điều chỉnh và sửa đổi kế hoạch**

Khi đề ra kế hoạch học tập, không thể suy tính hết được đến từng chi tiết và nhân tố bất khả kháng. Vì thế, trong quá trình thực thi kế hoạch, khi phát hiện vấn đề thì phải nói với trẻ để kịp thời điều chỉnh, khi cần thiết vẫn có thể tiến hành sửa đổi. Về điểm này, phải để trẻ ghi nhớ, kế hoạch học tập không phải là giáo

điều, nên lấy tình hình học tập cụ thể thích hợp và thực tế bản thân làm cơ sở.

(3) Đôn đốc trẻ tự giác tuân thủ thời gian

Trước khi trẻ vẫn chưa hình thành thói quen tự giác và tuân thủ thời gian, cha mẹ phải giám sát quá trình này. Khi thấy trẻ chưa hoàn thành các nhiệm vụ học tập đúng giờ thì người lớn phải làm rõ tình hình, phân biệt cụ thể.

Đôi khi, có thể lượng bài tập quá thực nhiều hơn bình thường hoặc trẻ gặp khó khăn trước khi hoàn thành bài tập, khi tìm kiếm cách giải quyết, mất nhiều thời gian hơn bình thường... Những điều này không nên chỉ trách mắng một

mình trẻ mà phải cho trẻ sự tự tin, nói với trẻ có thể sắp xếp thời gian một cách linh hoạt. Những việc hôm nay không làm kịp thì ngày mai nhất định phải bỏ thời gian làm bù, nhất định không được chiếm dụng quá nhiều thời gian ngủ của trẻ.

Bồi dưỡng ý thức tự giác, khả năng tự kiểm chế cho trẻ là một mục tiêu lâu dài chứ không phải là chuyện một sớm một chiều. Để trẻ chơi hết mình trong lúc chơi, học tập cũng sẽ dồn hết tâm sức. Để trẻ nhận thức rõ ràng và trải nghiệm sự báo đáp khi mình đã nỗ lực học tập. Đồng thời, trẻ con dù sao vẫn là trẻ con, cha mẹ nhất định không được cho rằng đề ra kế hoạch học

tập nghỉ ngơi một cách đơn giản là có thể "một lần vất vả suốt đời nhàn hạ" mà phải chú ý quan tâm tới trẻ, khi phát hiện trẻ làm không tốt thì phải giám sát nhắc nhở, với thành tích trẻ đạt được phải kịp thời khích lệ biểu dương. Như thế hiệu quả mới càng tốt hơn.

Trẻ con dù sao vẫn là trẻ con, cha mẹ cũng không phải thần thánh, cũng có những việc mà mình không tuân thủ thời gian. Những việc này đều sẽ gây ra ảnh hưởng nhất định với trẻ. Vì thế, cha mẹ nên lấy mình làm gương, chú trọng quan niệm thời gian, hình thành thói quen tuân thủ thời gian, quý trọng thời gian, từ đó làm gương cho trẻ, thông qua giáo dục lời nói và hành vi để

tác động tới trẻ.

Nếu cha mẹ có chỗ nào không làm được thì phải xin lỗi trẻ một cách thành khẩn, đồng thời xin sự tha thứ của trẻ, áp dụng biện pháp khắc phục hậu quả một cách thích hợp; ngược lại, nếu trẻ không thể thực hiện quy định, cha mẹ cũng phải để trẻ trải nghiệm hậu quả của việc không tuân thủ thời gian.

6. Sửa đổi thói quen kén ăn của trẻ

Cậu bé Cao 4 tuổi không thích ăn đậu xanh. Một buổi tối, mẹ vì muốn con trai được hấp thu dinh dưỡng cân bằng nên đã nấu đậu xanh và hạ quyết tâm nhất định phải bắt Cao ăn.

Trải qua hơn 1 tiếng quát mắng, dỗ dành, uy hiếp và khuyên nhủ, mẹ vẫn không đạt được mục đích. Cao nước mắt ngấn nước mắt dài ngồi ở đó, thìa nhỏ đậu xanh vẫn đặt trước mắt.

Cuối cùng, bố Cao nổi nóng, uy hiếp đút một thìa đậu xanh vào miệng con trai, nhưng Cao không chịu nuốt. Đến tận lúc gần đi ngủ, mẹ không còn lựa chọn nào khác ngoài việc bế Cao lên giường, để miếng đậu xanh ấy vẫn còn trong miệng con.

Sáng hôm sau, mẹ phát hiện dưới gầm giường của Tiểu Cao có một đồng đậu kết dính.

Không phải cậu bé nào cũng ngang ngược như Cao, nhưng

rất nhiều cậu bé quả thực còn tồn tại rất nhiều vấn đề trong chuyện ăn uống. Chúng ta thường xuyên nghe thấy một vài phụ huynh phàn nàn: "Bây giờ vấn đề khiến tôi đau đầu nhất là vấn đề ăn uống của con, cứ đến giờ ăn là tất gì cũng có, rau không ăn, tôm cá không ăn, cái này mùi lạ không ăn, cái kia không ngon không ăn. Khó khăn lắm mới ăn được hai miếng lại chạy đi, còn bắt cha mẹ chạy theo sau bón cơm..."

Kén ăn là một thói quen ăn uống không tốt, sẽ dẫn đến một chất dinh dưỡng nào đó hấp thu không đủ hoặc quá thừa, ảnh hưởng tới sự sinh trưởng phát triển và sức khỏe của con trai. Những cậu bé kén

ăn thường xuất hiện tình trạng sức đề kháng giảm sút, chiều cao tăng trưởng chậm, tâm trạng bất thường, thường xuyên quấy khóc... Trong khi đó, một số bệnh liên quan đến phương thức sinh hoạt như béo phì, gan nhiễm mỡ, bệnh tiểu đường, cao huyết áp... có thể do chỉ ăn thịt trong thời gian dài, không thích ăn rau gây ra.

Phải biết rằng, những nguy hại của việc kén ăn kể trên không phải là đe dọa. Sự nguy hại của việc kén ăn còn tệ hại hơn các mẹ nghĩ rất nhiều. Vậy, làm thế nào để giúp trẻ sửa đổi thói quen kén ăn?

(1) Cha mẹ phải trở thành tấm gương tốt trong ăn

uống cho trẻ

Cha mẹ là tấm gương của trẻ, trẻ là tấm gương phản chiếu cha mẹ, qua ba bữa ăn hàng ngày có thể nhìn ra thói quen ăn uống của cha mẹ. Để xây dựng tấm gương tốt cho trẻ, để phát huy tác dụng của giáo dục hành vi, cha mẹ càng không được kén ăn.

Trước tiên, cha mẹ không được bàn luận món ăn nào đó không ngon hoặc có mùi vị đặc biệt gì đó trước mặt trẻ. Trẻ còn nhỏ tuổi, không có chủ kiến, đánh giá sự vật đều phụ thuộc vào người lớn. Vì thế, cha mẹ phải làm gương trước mặt trẻ, ăn thật ngon miệng, khen ngợi mùi vị của thức ăn. Như thế sẽ khiến trẻ muốn ăn hơn.

Thứ hai, cha mẹ không được hình thành thói quen kén ăn. Nếu cha mẹ không thích ăn một vài loại thức ăn nào đó, ví dụ gan lợn, vậy thì trên bàn ăn sẽ ít xuất hiện gan lợn, trẻ liền có rất ít cơ hội được nếm thử những thức ăn này, gián tiếp tạo thành thói quen kén ăn cho trẻ.

Cuối cùng, nếu trẻ quá nhỏ cần phải bón, cha mẹ không được làm những việc không liên quan khi bón cơm mà phải nhìn vào mắt trẻ, chăm chú bón cơm cho trẻ. Như thế mới khiến trẻ cảm thấy được coi trọng, cảm thấy ăn cơm là một chuyện vui vẻ.

(2) Tạo ra môi trường ăn uống thoải mái

Môi trường ăn uống thoải mái, không khí ăn uống vui vẻ, dễ chịu đều có thể khiến trẻ có ham muốn ăn uống, tâm trạng vui vẻ.

Trước tiên, phải để trẻ cùng ăn cơm với cả nhà hoặc cùng ăn với những bạn không kén ăn. Cha mẹ dùng nhiều lời khen ngợi thúc ăn để dẫn dắt trẻ nếm thử thức ăn.

Thứ hai, cho dù là nguyên nhân gì, cha mẹ cũng không được dọa nạt, trách mắng hoặc dùng các phương thức khác để trừng phạt trẻ trong bữa ăn. Bởi vì tâm trạng tiêu cực như sợ hãi, lo lắng, tức giận sẽ ảnh hưởng trực tiếp tới cảm giác thèm ăn của trẻ.

Cuối cùng, khi trẻ từ chối ăn

thức ăn nào đó, cha mẹ phải giảng giải cho trẻ, kiên nhẫn dẫn dắt chứ không phải là chỉ trích và khuyên ngăn một cách ép buộc. Những lời khuyên ngăn không ngừng hoặc ép buộc yêu cầu trẻ ăn thức ăn mà trẻ không thích sẽ khiến trẻ nảy sinh tâm lý chống đối.

(3) Cha mẹ phải luyện "nội công" làm Bếp

Nếu món ăn đơn điệu lại khó nuốt, ngay cả người lớn cũng không muốn ăn, thì sao trẻ thích được? Vì thế, cha mẹ phải chú ý phương pháp nấu nướng, nâng cao kỹ năng nấu nướng, chú ý màu sắc, hương vị, mùi vị, cách sắp xếp món ăn, làm ra món ăn hợp với khẩu vị của trẻ, khiến trẻ vừa

ăn là muốn ăn, ăn xong vẫn muốn ăn nữa.

Trước tiên, khi nấu ăn, cha mẹ phải thường xuyên kết hợp sử dụng phương pháp hấp, nấu, xào, hầm, om. Sau khi chế biến, nguyên liệu có đặc điểm mềm, nát, nhừ, không những khiến trẻ dễ nuốt mà còn có thể khiến protein trong nguyên liệu được hòa tan ở mức độ lớn nhất. Như thế vừa có thể đảm bảo được mùi vị thơm ngon vốn có của thức ăn lại tiện cho trẻ tiêu hóa hấp thu.

Thứ hai, phương pháp chế biến cũng phải thay đổi thường xuyên. Ví dụ, món đậu phụ hấp thịt lợn trước đây có thể thay đổi thành thịt lợn rau

xanh xào đậu; trứng hấp có thể biến thành trứng sốt cà chua hoặc canh đậu phụ nấu thịt. Khẩu vị của trẻ không ngừng thay đổi, vì thế phương pháp nấu ăn cũng phải thường xuyên thay đổi.

Tiếp theo, nâng cao kỹ thuật nấu nướng, kết hợp những thức ăn mà trẻ không thích. Ví dụ có trẻ không thích ăn lòng đỏ trứng, có thể trộn lòng đỏ trứng với bột mỳ, hấp thành bánh trứng hoặc nấu mỳ trứng; có trẻ không thích ăn cà rốt, có thể làm thành bánh bao nhân thịt lợn cà rốt. Kiên trì như thế thì chưa biết chừng những thứ mà trước đây trẻ ghét nhất có thể sẽ trở thành món ăn mà hôm nay trẻ thích .

Cuối cùng, học cách thay thế, bổ sung dinh dưỡng toàn diện. Ví dụ trẻ không thích ăn thịt bò, cũng không cần ép trẻ ăn. Như thế sẽ chỉ khiến trẻ càng ghét thịt bò. Thực ra, giá trị dinh dưỡng có trong thịt lợn, cá, thịt gà cũng tương đương với thịt bò, có thể thử dùng những thực phẩm này để thay thế thịt bò. Trẻ không thích ăn rau, có thể dùng hoa quả, cà rốt, cà chua, ớt xanh, các thực phẩm màu sắc để thay thế, chúng cũng giàu vitamin và các chất dinh dưỡng. Chỉ cần có thể bỏ chút tâm sức, khéo vận dụng và phối hợp hợp lý là trẻ cũng có thể hấp thu dinh dưỡng cân bằng.

(4) Nghiêm khắc khống chế trẻ ăn vặt

Thời gian cách giữa hai bữa ăn của trẻ tốt nhất duy trì giữa 3 – 4 tiếng để dạ dày, ruột có chỗ trống nhất định. Như thế dễ dàng nảy sinh cảm giác đói. Cổ ngữ có câu, "bụng đói vơ quàng"; nếu để trẻ ăn đúng giờ, đúng lượng, khi trẻ ăn cơm, cảm giác đói sẽ khiến trẻ có cảm tình với những thức ăn mà trước đây mình không thích ăn lắm, lâu dần sẽ dần dần thích ứng.

Vì thế, cha mẹ không được chuẩn bị quá nhiều đồ ăn vặt cho trẻ, tránh để trẻ hình thành thói quen bất cứ lúc nào muốn ăn là ăn. Ăn uống không ngừng như vậy một mặt khiến trẻ thiếu cảm giác đói, ảnh hưởng đến việc ăn uống của bữa chính, mặt khác sẽ khiến

cơ quan tiêu hóa ở vào trạng thái làm việc trong thời gian dài, rất dễ mệt mỏi, vô cùng bất lợi với sức khỏe của cơ thể.

Nếu trẻ xuất hiện hiện tượng kén ăn, cha mẹ phải chú ý đưa trẻ ra ngoài hoạt động, đi dạo, đánh bóng, đạp xe, chạy bộ... Những hoạt động này đều có thể tiêu hao năng lượng tích trữ trong cơ thể trẻ. Đến giờ ăn cơm, có thể để trẻ rửa tay trước, yên tĩnh ngồi nghỉ một lúc, sau đó ăn cơm. Lúc ấy, tâm trạng của trẻ vui vẻ, đói bụng, ăn cơm nhất định sẽ thấy rất ngon, cũng có thể tránh được tình trạng kén ăn.

7. Không được để trẻ có thói quen lười ăn

Thiên lên tiểu học rồi, nhưng

cậu là "cậu bé lể mề" khiến mọi người lo lắng, làm bất cứ chuyện gì cũng chậm chạp, từ ăn cơm, mặc quần áo, đi học, viết chữ, chơi trò chơi... cậu thường quên những việc cần làm. Bài tập của cậu cũng không bao giờ hoàn thành đúng giờ. Mỗi khi cậu muốn làm việc gì, nếu không phải cha mẹ quát lên với cậu: "Bây giờ, bây giờ làm!" thì cậu quyết không chủ động chuẩn bị tốt.

Vì chuyện này mà cha mẹ của Thiên rất đau đầu, có phải là cậu quá ngốc hay không?

Thực ra, những cậu bé thích lể mề như Thiên rất phổ biến trong cuộc sống hiện thực. Nhưng trừ một số ít, thông thường đều không phải do

(1) Trẻ thiếu thói quen "tuân thủ thời gian"

Có một số trẻ ngay từ lúc nhỏ, cha mẹ không truyền thụ cho trẻ khái niệm "tuân thủ thời gian", không tiến hành những rèn luyện cần thiết liên quan đến "thời gian và hành vi". Những đứa trẻ lớn lên như vậy quá tự do và phân tán, không thể giữ được bình tĩnh trong thời gian dài. Khi học tập, lúc nào cũng không kiểm chế được bản thân, thường làm những việc lặt vặt mà mình cảm thấy hứng thú trước, sau cùng khi không còn cách nào nữa thì mới nghĩ đến bài tập.

Với những trẻ như thế, cha mẹ có thể áp dụng những phương pháp sau để tiến hành điều

"đầu óc ngu si" gây ra. Lễ mễ cũng là một thói quen, không phải là đặc trưng cá tính của một người, cũng không phải là thiếu hụt về tính cách. Nếu con của bạn có thói lễ mễ, khi giúp trẻ sửa đổi tật xấu này, bạn phải để trẻ biết rằng lễ mễ là thói quen có thể sửa được.

Muốn thay đổi hành vi lễ mễ của trẻ cần phải "chữa đúng bệnh", tìm ra nguyên nhân khiến trẻ lễ mễ, biết được nguồn bệnh mới có thể tiến hành rèn luyện và dẫn dắt có mục tiêu rõ ràng. Dưới đây là một số nguyên nhân thường gặp gây ra thói lễ mễ ở trẻ. Cha mẹ căn cứ vào tình hình của trẻ, lựa chọn phương pháp giải quyết.

chỉnh và dẫn dắt.

*** Bồi dưỡng quan niệm thời gian cho trẻ**

Trước khi trẻ bắt đầu làm một việc, trước tiên cha mẹ phải tính toán thời gian mà trẻ có thể hoàn thành với khả năng lớn nhất, đồng thời lấy đó làm giới hạn, sau đó căn cứ vào tình hình hoàn thành của trẻ để biểu dương, khen thưởng.

Khi trẻ làm việc, cha mẹ tính giờ cho trẻ, nói và khen trẻ hôm nay làm nhanh hơn hôm qua mấy phút. Như thế trẻ sẽ càng có tính tích cực.

*** Để trẻ làm việc đúng giờ**

Thói quen lề mề không chỉ tồn tại trong học tập mà còn phản

ánh trong mọi mặt của cuộc sống, như mặc quần áo, ăn uống, chơi đùa... Vì thế, muốn khắc phục tật xấu này phải bắt tay từ những góc độ khác nhau, lập ra các phương án thời gian. Làm việc gì, cần bao nhiêu thời gian, trước tiên phải đưa ra giả thiết, sau đó để trẻ hoàn thành một cách chất lượng trong thời gian giả định.

*** Để hiệu quả tự nhiên giáo dục trẻ**

Một buổi sáng, mẹ nói với con trai: "Con đến muộn, cô giáo sẽ phê bình!" Con trai nói như thể không có chuyện gì: "Mẹ ơi, một lúc nữa con dậy, kịp mà".

Nào ngờ, cậu lại ngủ tiếp, đợi đến khi cậu dậy thì thời gian đã rất gấp rồi. Lần này cậu

cuống lên, vội vàng đánh răng rửa mặt, vội vàng chạy đến trường, kết quả vẫn đến muộn, bị cô giáo phê bình.

Những trẻ bị trừng phạt, sau này tự nhiên sẽ rút kinh nghiệm, học cách tận dụng thời gian.

(2) Trẻ dễ bị ảnh hưởng, thiếu khả năng và tự tin

Có một số trẻ làm việc lẽ mề không phải vì chúng không muốn làm mà là chúng không nắm được vấn đề này, không thể dám chắc căn cứ vào trình tự thông thường để tiếp tục. Ví dụ với học tập, những trẻ này thiếu nhận thức rõ ràng về những kiến thức giáo viên giảng trên lớp, ở vào trạng thái như đúng mà là sai, vì thế khi

làm bài tập luôn ở trong trạng thái suy nghĩ và suy đoán, không thể dựa vào ý chí, tùy tiện khống chế, vì thế làm việc chậm chạp.

Với những trẻ như vậy, cha mẹ có thể áp dụng những phương pháp sau để tiến hành điều chỉnh và dẫn dắt.

*** Cho trẻ một môi trường học tập yên tĩnh**

Bản thân những trẻ này không nắm chắc kiến thức. Nếu lại chịu ảnh hưởng từ thế giới bên ngoài thì càng không thể tập trung tư tưởng học tập. Vì thế, trước tiên cha mẹ phải tạo cho trẻ một môi trường học tập yên tĩnh, không được làm phiền trẻ một cách vô cớ, không gây ra tiếng ồn làm ảnh

làm bài tập luôn ở trong trạng thái suy nghĩ và suy đoán, không thể dựa vào ý chí, tùy tiện không chế, vì thế làm việc chậm chạp.

Với những trẻ như vậy, cha mẹ có thể áp dụng những phương pháp sau để tiến hành điều chỉnh và dẫn dắt.

*** Cho trẻ một môi trường học tập yên tĩnh**

Bản thân những trẻ này không nắm chắc kiến thức. Nếu lại chịu ảnh hưởng từ thế giới bên ngoài thì càng không thể tập trung tư tưởng học tập. Vì thế, trước tiên cha mẹ phải tạo cho trẻ một môi trường học tập yên tĩnh, không được làm phiền trẻ một cách vô cớ, không gây ra tiếng ồn làm ảnh

hưởng tới trẻ, để tâm trạng của trẻ được thoải mái. Như thế, trẻ có thể tĩnh tâm, hiệu quả học tập tự nhiên sẽ được nâng cao.

*** Bồi dưỡng khả năng thực hành cho trẻ**

Trẻ nắm kiến thức không chắc, ấn tượng mơ hồ, một phần nguyên nhân nằm ở mức độ nhận thức kiến thức của trẻ chưa đủ, khả năng tư duy khái quát và khả năng phối hợp của trẻ kém, trong khi đó bồi dưỡng khả năng thực hành cho trẻ một cách thích hợp có thể khiến những mặt này được nâng cao. Vì thế, cha mẹ có thể thường xuyên đưa trẻ đi vận động như đánh cầu lông, chơi bóng rổ, bơi lội, tung bắt

bóng... cũng có thể để trẻ tự giải quyết vấn đề như mặc, cởi quần áo, thu dọn sách vở, học làm việc nhà... Tất cả đều hỗ trợ nâng cao khả năng thực hành của trẻ, từ đó nâng cao khả năng tư duy cho chúng.

*** Giúp trẻ củng cố kiến thức**

Trẻ xuất hiện hiện tượng lè mề như thế này suy cho cùng là do trẻ không theo kịp với việc học tập gây ra. Có điều cha mẹ không cần thiết phải quá lo lắng. Bởi vì giáo trình của học sinh tiểu học có linh hoạt, có đi sâu đến đâu thì cũng rất có hạn. Vì thế, cha mẹ không cần nóng vội, chỉ cần quan sát và tìm hiểu trẻ, xem rốt cuộc là do không chăm chú nghe

giảng gây ra hay do suy nghĩ của mình gây ra, tìm được mấu chốt của vấn đề rồi giúp trẻ giải đáp thắc mắc, giúp trẻ củng cố kiến thức. Khi trẻ có thể theo kịp việc học, tự nhiên thói quen lề mề cũng biến mất.

(3) Áp lực quá lớn, trẻ dùng thói quen lề mề đối kháng

Có một người mẹ tìm đến một nhà giáo dục, hỏi về phương pháp giải quyết vấn đề lề mề ở trẻ: "Con trai tôi viết bài lúc nào cũng lề mề chập chạp. Ngày nào cũng phải đến hơn 11 giờ mới viết xong, có phương pháp nào có thể để nó nâng cao tốc độ, không lề mề nữa không?"

"Chị thử quy định cho trẻ thời gian hoàn thành bài tập. Sau

khi hoàn thành bài tập trong thời gian quy định, trẻ có thể đọc truyện tranh, chơi trò chơi điện tử, xem hoạt hình, làm những việc trẻ thích".

Mấy tháng sau, người mẹ này lại tìm đến nhà giáo dục: "Thưa thầy, phương pháp lần trước thầy nói với tôi không có tác dụng. Máy lần đầu còn hữu hiệu, nhưng về sau nó lại chứng nào tật nấy".

"Có phải sau khi nhận ra trẻ có thể hoàn thành bài tập nhanh chóng, chị lại yêu cầu trẻ ôn lại một môn nào đó, lại ra thêm mấy đề luyện tập cho trẻ làm hoặc bắt trẻ làm việc nhà...? Tóm lại, lại sắp xếp một số bài tập hoặc công việc khác, có phải như vậy không?"

Người mẹ ấy bỗng đỏ mặt.

Rõ ràng là thói quen lễ mễ của cậu bé này là giả vờ. Bởi vì cậu biết mình càng làm nhanh thì nhiệm vụ giao cho mình càng nhiều. Một khi cậu hoàn thành một yêu cầu thì lập tức sẽ tăng thêm nhiệm vụ mới. Thế nên cậu đã nảy sinh một ý nghĩ như sau: Chỉ cần mình nhanh thì sẽ có vô số bài tập ập tới, chỉ bằng cứ từ từ, không để cho cha mẹ có khả năng giao thêm nhiều bài tập.

Thế là trẻ bắt đầu lễ mễ, bắt đầu chậm chạp, bắt đầu tiến hành một trận đối kháng ác tính với cha mẹ.

Thực ra, giải quyết thói quen lễ mễ của những trẻ này vô cùng đơn giản. Đó chính là cho trẻ

thời gian tự do. Hoàn thành bài tập là có thể cho trẻ đi chơi, cho trẻ làm việc mà chúng thích. Chỉ cần cha mẹ tuân thủ được quy định này, bạn sẽ phát hiện, trẻ nhanh chóng sửa đổi thói "lễ mễ", bởi vì nó có thể nếm trải vị ngọt của việc nhanh chóng làm xong bài tập là được vui chơi thư thả.

Ngoài ba nguyên nhân kể trên, hành vi lễ mễ của trẻ còn có thể có liên quan với hành vi của cha mẹ. Có cha mẹ bình thường khá lễ mễ, vì mệt mỏi hoặc lười biếng mà kéo dài thời gian làm việc. Những hành vi này đều ảnh hưởng đến trẻ, rất dễ khiến trẻ hình thành thói quen không tập trung chú ý, làm việc lễ mễ... Vì thế, trước tiên cha mẹ hãy

kiểm điểm bản thân, làm gương tốt cho trẻ noi theo.

8. Điều chỉnh tật cầu thả của trẻ

"Con tôi rất thông minh, cái gì cũng học cái là hiểu nhưng làm bài tập lúc nào cũng có vấn đề, thi cũng không bao giờ được điểm tối đa. Vấn đề cầu thả này phải điều trị thế nào đây?" Không ít cha mẹ phiền muộn vì điều đó.

Thực ra, cầu thả là một hiện tượng rất thường gặp, không chỉ trẻ có tật xấu này mà rất nhiều người lớn cũng có. Thông thường, tật cầu thả biểu hiện rõ rệt hơn ở trẻ.

Cầu thả là chỉ việc mà bản thân hiểu và biết làm nhưng

do không cẩn thận gây ra sai sót, nó khác với việc không hiểu, không biết làm nên gây ra sai sót. Cầu thả là một thói quen không tốt. Con trai hoạt bát hiếu động, tâm trạng không ổn định, nhiệt tình lớn nhưng còn thiếu kinh nghiệm sống, khi gặp vấn đề dẫn đến tâm trạng khá căng thẳng, rất dễ cầu thả. Lâu dần sẽ hình thành thói quen cầu thả.

Nguyên nhân của cầu thả là nhiều mặt: về vấn đề tính cách, người nóng vội thường cầu thả; về vấn đề thái độ, không nghiêm túc trong học tập thì dễ cầu thả; về vấn đề thành thạo, không nắm chắc kiến thức rất dễ cầu thả; về vấn đề nhận thức, không nhận thức được sự nguy hại của cầu

thả...

Trẻ xuất hiện vấn đề cầu thả, cha mẹ không được chỉ biết chỉ trích mà nên dẫn dắt trong học tập và trong cuộc sống hàng ngày, dần dần giúp trẻ khắc phục tật cầu thả.

(1) Bắt đầu từ việc điều chỉnh thói quen sinh hoạt không tốt

Rất nhiều thói quen sinh hoạt đều được bồi dưỡng từ thời kỳ nhi đồng. Cầu thả cũng như vậy, nếu một đứa trẻ sống trong một gia đình bừa bãi lộn xộn, thứ gì cũng vứt bừa bãi, không có thời gian làm việc nghỉ ngơi ổn định thì sẽ khiến trẻ hình thành thói quen sinh hoạt không tốt là cầu thả, bừa bãi, không có trình tự.

Nếu tật xấu của trẻ được hình thành như vậy, muốn sửa đổi tật xấu này thì phải bắt tay từ trong cuộc sống hàng ngày, điều chỉnh các thói quen không tốt.

*** Tạo ra một cuộc sống có trình tự cho trẻ**

Trước tiên cha mẹ phải thay đổi phương thức sinh hoạt trong gia đình, tạo ra một cuộc sống có trình tự, làm bất cứ việc gì cũng phải có quy luật, không được phá vỡ "lễ thói cũ". Bài trí căn nhà gọn gàng, có địa điểm cố định. Ngoài ra, yêu cầu trẻ học cách sắp xếp phòng, tủ quần áo, ngăn kéo của mình, để trẻ dần dần trở nên cẩn thận, ngăn nắp.

*** Tạo cho trẻ môi trường**

học tập tốt đẹp

Với những trẻ cầu thả, cha mẹ tránh mở tivi quá to, cũng đừng chơi mạng chược hay đánh bài khi trẻ học. Bởi vì khả năng chú ý của trẻ rất dễ bị quấy nhiễu. Những cách làm này của bạn chỉ có thể khiến trẻ không thể tập trung chú ý vào học tập. Lâu dần, trẻ sẽ hình thành thói quen cầu thả.

*** Đôn đốc trẻ tự kiểm tra bài tập**

Những trẻ cầu thả khi làm bài tập rất không chuyên tâm, làm bài tập xong cũng không kiểm tra, bởi vì chúng quen với việc cha mẹ kiểm tra giúp. Muốn trẻ sửa đổi thói quen cầu thả, cha mẹ nên để trẻ tự kiểm tra và sửa chữa sai lầm. Như thế

mới hỗ trợ hình thành tính cách tự lập, cẩn thận của trẻ. Nếu trẻ vì cầu thả mà bài tập hoặc bài thi không lý tưởng, vậy thì bạn có thể tiến hành những trừng phạt nho nhỏ với trẻ.

(2) Tăng cường tinh thần trách nhiệm cho trẻ

Mẹ: "Sao bài tập lần này của con lại sai nhiều vậy, ngay cả câu này cũng không biết làm? Câu này chẳng phải làm thế này sao..."

Con trai: "Ôi ! Con nhìn nhầm rồi".

Mẹ: "Sau này phải chú ý một chút, làm bài tập phải tập trung tinh thần, sau đó kiểm tra lại thật kỹ..."

Con trai: "Được rồi, được rồi! Mẹ, con biết rồi, con phải xem tivi đây, bài tập lát nữa tính".

Vì sao cậu bé này lại làm sai, thực ra nguyên nhân rất đơn giản. Bởi vì cậu không chú trọng mà làm qua loa cho xong chuyện, chỉ nghĩ đến việc xem tivi, làm bài đối phó, dĩ nhiên sẽ mắc nhiều lỗi.

Trong học tập thường xuyên xuất hiện một hiện tượng, có một số vấn đề rất dễ, theo lý mà nói tuyệt đối không nên mắc sai sót. Nhưng người cầu thủ vẫn mắc sai sót; còn có những đề tương đối khó, theo lý mà nói khả năng làm sai rất lớn nhưng người cầu thủ lại làm đúng.

Nguyên nhân của nó vẫn là do

ý thức trách nhiệm. Khi trẻ gặp vấn đề tương đối khó, về tâm lý sẽ chú trọng hơn, hưng phấn hình thành trên vỏ não cũng mãnh liệt hơn, không dễ bị những hưng phấn khác quấy nhiễu, vì thế không dễ mắc lỗi; còn với những vấn đề tương đối dễ dàng, tâm lý không quá chú trọng, rất dễ bị ảnh hưởng từ thế giới bên ngoài, dễ xuất hiện sai sót. Vì thế, phải tăng cường nhận thức của trẻ về tầm quan trọng của học tập, nâng cao ý thức trách nhiệm cho trẻ. Như thế sẽ không cầu thả, tùy tiện, sơ suất, hỗ trợ khắc phục tật cầu thả.

Muốn bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm cho trẻ, chỉ nói suông là không được, phải dựa

vào sự bồi dưỡng hàng ngày. Ví dụ, ở nhà sai khiến trẻ làm việc nhà, để trẻ phụ trách rửa bát hoặc quét nhà. Đây chính là trách nhiệm của trẻ. Nếu làm tốt thì phải khích lệ hoặc khen thưởng, làm không tốt cha mẹ không được khách khí, nên yêu cầu trẻ làm lại, đến tận khi làm tốt mới thôi. Tóm lại, phải để trẻ có trách nhiệm với việc của mình. Như thế mới có thể dần dần bồi dưỡng được ý thức trách nhiệm của trẻ, khi gặp việc gì không còn qua quýt cho xong chuyện nữa.

(3) Nhắc nhở trẻ chú ý tâm trạng khi làm việc

Nghiên cứu tâm lý học chứng minh, tính ổn định trong cảm xúc của học sinh tiểu học

tương đối kém, trong khi đó ảnh hưởng của cảm xúc với hành vi của trẻ lại rất lớn, cha mẹ phải để trẻ học cách khống chế cảm xúc của mình, trong bất kỳ tình huống nào cũng không được quá kích động hoặc quá bất cần.

Một số học sinh tự xưng là thông minh, cảm thấy mình vừa nghe đã hiểu, học tập không cảm thấy gấp gáp, làm bài tập cũng không đọc đề cẩn thận, dẫn đến một vài chi tiết quan trọng trong đề bài bị bỏ qua, kết quả gây ra sai sót.

Một số học sinh không đủ tự tin, làm việc khó tập trung chú ý, tư duy hỗn loạn, đa nghi... trạng thái căng thẳng này cũng dễ khiến trẻ không thể

nhìn trước nhìn sau, nắm bắt đại cục, vì thế rất dễ xuất hiện sai sót.

Cha mẹ phải dạy trẻ học cách kiềm chế cảm xúc, cho dù là nghe giảng, làm bài tập hay khi thi, đều cần có trạng thái cảm xúc căng thẳng và vui vẻ ở mức độ thích hợp, giữ tâm trạng thoải mái và tự nhiên có thể phát huy khả năng của bản thân, khắc phục tật cầu thả.

(4) Âm thị tâm lý cần thận cho trẻ

Một số cậu bé đã từng làm những chuyện cầu thả có lẽ chỉ là thỉnh thoảng không chú ý gây ra, nhưng nếu cha mẹ cứ nói trẻ cầu thả, làm việc chậm chạp thì sẽ khiến trẻ hình thành thói quen, cho rằng

mình cầu thả. Khi làm việc tiếp, trẻ sẽ dễ dàng vì quá căng thẳng, sợ rằng vì "cầu thả" làm sai chuyện mà càng không thể tập trung tinh thần, kết quả lại xuất hiện tình huống cầu thả. Cứ lặp đi lặp lại như vậy, trẻ sẽ rơi vào tình trạng "cầu thả" mãi mãi không thoát ra được.

Ngược lại, nếu cha mẹ chú ý đến sự cẩn thận của trẻ, để trẻ có ám thị tâm lý mình "cẩn thận", điều đó sẽ khiến trẻ tập trung chú ý, giữ được tự tin, từ đó hình thành thói quen cẩn thận.

Tiến nổi tiếng là cậu bé "cầu thả". Để có thể khiến cậu sửa được tật cầu thả, mẹ đã giảng giải rất nhiều đạo lý với cậu, nhưng đến lần sau, cậu vẫn

cầu thả như cũ.

Một buổi sáng, khi chuẩn bị bữa sáng cho Tiến, mẹ quên thêm muối mà cho nhiều hạt tiêu. Khi ăn cơm, Tiến vô cùng tức tối "chỉ trích" mẹ một hồi. Đột nhiên mẹ có một ý nghĩ, cứ sao không vờ ra vẻ "cầu thả" để con trai chỉ lỗi nhỉ?

Thế là, cuối tuần, khi cùng con trai ra ngoài chơi, mẹ để đồ điểm tâm đã chuẩn bị sẵn ở nhà; khi cùng con trai ra phố mua đồ, mẹ quên mang tiền; khi giặt quần áo cho con trai, giặt nhầm quần áo sạch...

Sau khi những chuyện như vậy xảy ra nhiều lần, con trai bắt đầu phàn nàn: "Mẹ ơi, dạo này mẹ cầu thả hơn con nhiều rồi!" Mẹ cười đáp: "Cầu thả một hai

lần thì có sao..." Con trai cuống lên, tức giận kể lể hậu quả từ việc cầu thả của mẹ...

Cuối cùng mẹ nói: "Tiến, gần đây mẹ rất cầu thả, nhất định mẹ sẽ sửa, sẽ học tập con. Gần đây con làm bài tập đã rất cẩn thận rồi..."

Nghe lời mẹ nói, con trai ngượng ngùng mỉm cười.

Trong câu chuyện trên, mẹ không trực tiếp chỉ trích tật xấu của con trai mà là thông qua hành vi vờ ra vẻ "cầu thả", để trẻ nhận thức được tác hại của việc cầu thả, từ đó ý thức được tác dụng của cẩn thận. Dần dần con sửa được tật cầu thả.

9. Để trẻ học cách giữ lễ

phép

Thành tích của Thành rất tốt, là "học sinh ưu tú" nổi tiếng trong khu. Mẹ của Thành rất nuông chiều cậu, chuyện gì trong nhà cũng nghe theo cậu, thậm chí khi cậu cãi cha mẹ, mẹ cũng không nổi nghiêm khắc mắng cậu. Khi giao tiếp với hàng xóm, Thành không biết chào hỏi người khác, không biết nói "xin lỗi", "cảm ơn". Mẹ cũng không bận tâm về điều đó.

Tuy nhiên có một hôm, mẹ đưa Thành đi tham dự một bữa tiệc trang trọng. Người khác vẫn chưa ngồi vào ghế, Thành đã ngồi ngay xuống chiếc ghế ở giữa, coi như không có ai bên cạnh và gọi

phục vụ mang nước uống ra. Thức ăn vừa bung lên, Thành đã nóng lòng giơ đĩa ra gấp, thấy món mình thích là bung cả đĩa ra trước mặt. Mặc dù mọi người đều nói "không sao, không sao" nhưng mẹ Thành vẫn cảm nhận được ánh mắt coi thường của mọi người...

Trong cuộc sống hiện thực, có không ít phụ huynh giống mẹ của Thành, những cậu bé giống như vậy cũng không phải là ít. Bởi vì cha mẹ chỉ quan tâm tới thành tích học tập của trẻ, mắt nhắm mắt mở với hành vi vô lễ của con mà không biết rằng thái độ đó của cha mẹ chỉ có thể khiến hành vi của trẻ càng ngày càng nghiêm trọng.

Trẻ là tương lai của thế giới, bồi dưỡng những đứa trẻ lễ phép, tôn trọng người khác, nói năng nho nhã là vô cùng quan trọng. Một người có cử chỉ nho nhã, ăn nói lễ phép rất dễ được mọi người tôn trọng và yêu mến. Đây cũng là một trong những điều kiện quan trọng để thành công trong giao tiếp xã hội.

Vậy thì, phải làm thế nào mới có thể bồi dưỡng được một cậu bé biết lễ phép? Làm thế nào để con của mình trở thành một đứa trẻ lễ phép được mọi người yêu mến? Những kiến nghị dưới đây sẽ giúp ích cho bạn.

(1) Cha mẹ phải làm gương cho trẻ

Trẻ có lễ phép hay không không phải là bẩm sinh mà là do bồi dưỡng sau này. Trẻ sinh ra đã thích bắt chước người khác, chúng sẽ quan sát mọi người xung quanh, bất kỳ lời nói hành vi nào của bạn đều sẽ để lại dấu ấn trong lòng chúng. Vì thế, hành vi lễ phép của trẻ cũng đến từ sự học tập và bắt chước từ cha mẹ và người lớn.

Vì thế, khi ở nhà, cha mẹ phải chú ý lời nói hành vi của mình, chú ý lễ phép, tạo gương tốt cho trẻ. Ví dụ, khi có khách đến chơi, phải nhiệt tình tiếp đón; tôn trọng người già, sáng nào cũng phải chào hỏi người lớn tuổi trong nhà; sau khi nhận sự giúp đỡ của người khác phải nói cảm ơn để bày tỏ lòng cảm kích; nếu cha mẹ có

việc đi tìm người khác nên gõ cửa trước, được chủ nhân cho phép mới vào nhà; nếu không cẩn thận cản trở người khác thì phải chủ động xin lỗi người khác...

Có sự làm mẫu của bạn, khi gặp tình huống tương tự, tự nhiên trẻ sẽ học cách làm của bạn.

(2) Có ý thức rèn luyện lời nói hành vi lễ phép của trẻ

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ không được vì việc học hành của trẻ bận rộn hoặc vì nguyên nhân khác mà từ bỏ bất kỳ cơ hội nào giáo dục trẻ. Với lời nói hành vi của trẻ, cha mẹ phải chú ý và dẫn dắt. Có ý thức rèn luyện lời nói hành vi lễ phép của trẻ, đồng thời để

đúng ạ?"

"Con phải nói: Mẹ ơi, con muốn ăn bánh, mẹ lấy giúp con được không ạ?" Vũ lặp lại một lần, mẹ mang bánh cho Vũ. Khi Vũ định quay đi thì bị mẹ giữ lại: "Con vẫn thiếu một câu!"

Vũ nghĩ một lúc rồi nói: "Con cảm ơn mẹ!"

Lúc ấy mẹ mới cười: "Thế mới ngoan, sau này muốn người khác giúp con thì con phải nói như thế".

(3) Để trẻ tham gia nhiều tình huống rèn luyện lễ phép

Đôi khi, trẻ học được cách dùng từ lễ phép, biết cách nói "cảm ơn", "mời", "xin lỗi",

trẻ hình thành thói quen.

Vũ đói bụng, hét lên với mẹ:
"Con muốn ăn bánh".

Mẹ vờ như không nghe thấy, mặc kệ cậu. Vũ gọi mấy tiếng, thấy mẹ cố tình mặc kệ mình, liền chạy lại nói với mẹ: "Mẹ, mẹ có nghe thấy con nói muốn ăn bánh không?"

Mẹ nói: "Mẹ nghe thấy rồi nhưng mẹ không biết con đang gọi ai, con đâu có gọi mẹ".

Vũ cười nói: "Mẹ ơi, con muốn ăn bánh".

Mẹ nghiêm khắc nói: "Con nói vẫn chưa đúng".

Vũ không nghĩ ra chỗ nào có vấn đề, liền hỏi: "Sao lại chưa

"không sao"... Nhưng rất ít có cơ hội sử dụng. Nếu sử dụng với cha mẹ của mình, cha mẹ lại cảm thấy không quen. Khi ấy, cha mẹ nên để trẻ tham gia nhiều tình huống có thể dùng từ lễ phép, rèn luyện khả năng sử dụng những từ ngữ này cho trẻ.

Lấy ví dụ đơn giản, nhà có khách đến chơi, cha mẹ vì không muốn để trẻ làm phiền khách, lúc nào cũng đuổi trẻ ra chỗ khác chơi. Như thế sẽ mất đi một cơ hội rèn luyện trẻ, thậm chí còn ảnh hưởng tới khả năng xã giao của trẻ. Có thể trẻ sẽ nghĩ: "Vì sao mẹ không cho mình ở cạnh nhỉ? Có phải là mình làm sai gì không?" Lâu dần, khi nào khách đến chơi, trẻ sẽ tự động

tránh sang một bên.

Vì thế, khi có khách đến chơi, cha mẹ nên giới thiệu khách với trẻ rồi giới thiệu trẻ với khách, đồng thời để trẻ mang nước mời khách, nhất định không được coi trẻ là người ngoài.

(4) Giảng đạo lý với trẻ chứ không phải là trách mắng

Tính tự giác của con trai rất kém, cho dù là những đứa trẻ ngoan cũng có lúc không ngoan, không lịch sự lễ phép; cho dù là những đứa trẻ hiểu chuyện thì cũng có lúc nói tục với người khác. Khi trẻ xuất hiện tình huống này, cha mẹ nhất định không được ngăn cấm một cách đơn giản, thô bạo mà phải kiên nhẫn giảng

giải đạo lý cho trẻ, nói cho trẻ vì sao không được nói và làm như vậy.

Ví dụ, khi bạn phát hiện trẻ ợ trên bàn ăn, không nên quát mắng trẻ: "Thật mất lịch sự!" mà nên nói với trẻ: "Hành vi này thật không lịch sự, con nên có ý thức kiềm chế một chút; nếu quả thực không kiềm chế được thì nên nói một tiếng xin lỗi với mọi người".

Trong quá trình trẻ học lễ phép, không được yêu cầu trẻ quá hà khắc, càng không được mới một lần đã hi vọng trẻ có thể làm được nhiều. Dù gì chúng vẫn còn là trẻ con, vẫn có rất nhiều thời gian để học tập những lễ tiết rõ ràng là có chút phức tạp ấy.

Rất nhiều cha mẹ đều ép trẻ phải có hành vi lễ phép, ví dụ khi khách đến nhà, trẻ tránh không gặp khách, cha mẹ liền lôi trẻ ra, ra sức yêu cầu trẻ chào khách. Kết quả kết thúc bằng tiếng gào khóc của trẻ. Như thế không những không đạt được mục đích mà còn nảy sinh tác dụng ngược lại.

(5) Nói ra kì vọng và yêu cầu với trẻ một cách rõ ràng

Cha mẹ hi vọng trẻ trở thành một người biết lễ phép, lịch sự. Trong thái độ với trẻ cũng nên văn minh, lịch sự, như thế mới có thể làm gương cho trẻ.

Cha mẹ nên nói ra kì vọng và yêu cầu của mình một cách rõ ràng, nói với trẻ những lời nói

hành vi nào là văn minh lịch sự, những lời nói hành vi nào là thô lỗ vô lễ, đồng thời để trẻ hiểu tầm quan trọng của văn minh lễ phép.

Ví dụ, khi cha mẹ và trẻ cùng đi ra ngoài, nhìn thấy trên đường có người cãi nhau hoặc đánh nhau thì nên lập tức nói với trẻ, hành vi này ảnh hưởng tới trật tự công cộng xã hội, không văn minh lịch sự; khi trẻ làm ồn trong nhà, cha mẹ nên kiềm chế cảm xúc của mình, tránh lớn tiếng với trẻ mà nên bình tĩnh nhắc nhở trẻ: "Hi vọng con giữ yên tĩnh, cha mẹ phải nghỉ ngơi".

Phẩm chất đạo đức và hành vi văn minh lịch sự của trẻ không phải một hai ngày có thể xây

dựng được. Điều này cần cha mẹ phải tiến hành hun đúc và giáo dục cho trẻ trong thời gian dài, từ khi trẻ còn nhỏ, đặc biệt là hành vi văn minh lịch sự từ chính bản thân cha mẹ là giáo trình sống chủ động nhất, trực tiếp nhất cho trẻ. Thái độ của cha mẹ với trẻ cũng là một trong những vật dẫn của sự văn minh lịch sự. Trong quá trình giáo dục trẻ học các lễ nghi, cha mẹ phải có đủ lòng kiên nhẫn, sự nỗ lực của bạn cũng sẽ nảy sinh ý nghĩa tích cực đối với cuộc đời trẻ.

Chương 8

ĐỂ CON TRAI NHỎ CỦA MÌNH YÊU LAO ĐỘNG VÀ VẬN ĐỘNG

Samuel Smiles, nhà đạo đức học vĩ đại, nhà cải cách xã hội nổi tiếng nước Anh thế kỷ XIX đã từng nói: "Lao động là gốc rễ của

hạnh phúc, lười biếng, ăn không ngồi rồi là căn nguyên của vạn ác". Có thể nói, lao động không những giúp bồi dưỡng một con người mà còn có thể khiến con người vui vẻ và hạnh phúc. Đối với trẻ, lao động có thể bồi dưỡng khả năng sinh hoạt độc lập, tăng cường khả năng thực hành cho trẻ, khiến trẻ học được kiến thức và kỹ năng sống, đồng thời rèn luyện sức khỏe, dự trữ tinh lực dồi dào cho sự nghiệp sau này.

1. Sự tai hại của việc trẻ không lao động thể lực

Kỳ là một cậu bé rất thích làm việc nhà, nhưng cứ tham gia vào việc nào, là cậu làm hỏng việc ấy. Mỗi lần mẹ làm bánh, cậu đều đòi

tham gia. Nhưng mẹ chê Kỳ vương vãi, không cho cậu xen vào. Kỳ lén lấy trộm một cục bột nhỏ ngói nghịch một mình, đến khi mẹ phát hiện ra thì cậu đã biến cục bột trắng thành cục bột đen. Kỳ còn thích quét nhà nhưng thường xuyên làm đổ thùng rác, tạo thêm việc cho mẹ...

Thế là mẹ thường găm lên với Kỳ: "Đi ra, đi ra! Con còn làm loạn nữa mẹ sẽ đánh con!". Cuối cùng có một hôm, Kỳ "hiểu chuyện", không xen vào làm việc nhà nữa. Mẹ lại bắt đầu căn nhắc: "Lớn như thế rồi còn lười như vậy, không biết giúp mẹ làm việc gì!", "Nhìn con kia, còn bắt mẹ thu dọn sách vở cho".

Đây là cảnh tượng thường xuyên xảy ra trong cuộc sống xung quanh chúng ta, cũng là sai lầm mà rất nhiều cha mẹ mắc phải. Rất nhiều cha mẹ cho rằng, trẻ con bây giờ có một chứng bệnh chung, chính là lười. Có trẻ năm, sáu tuổi vẫn chưa biết tự mặc quần áo, lên tiểu học rồi vẫn chưa biết tự sắp sách vở, lên trung học rồi vẫn chưa biết tết tóc... Thực ra, lười là do thói quen hình thành sau này, còn yêu lao động vốn là bản tính của trẻ. Sự lười biếng và không thể tự lập của trẻ là do cha mẹ gây ra.

Trước mặt trẻ, cha mẹ giúp con làm hết mọi việc, sau đó lại oán trách trẻ không vượt qua được trở ngại; cha mẹ luôn tỏ ra không cần trẻ chăm sóc,

lệch lạc của giáo dục về lao động, dẫn đến thói lười biếng và tính cách không thể độc lập của trẻ...

Dưới đây là mấy sai lầm về vấn đề lao động của trẻ với cha mẹ.

*** Sai lầm 1: Trẻ làm việc nhà, tăng thêm phiền phức**

Cứ đến cuối tuần, Thành lại đến nhà bà nội chơi. Cậu luôn hi vọng có thể ăn xong trước khi bà thu dọn bát đĩa để có thể giúp bà rửa bát. Nhưng bà lại nói với cậu: "Cháu đừng rửa nữa. Mỗi lần cháu rửa bát là phòng lênh láng nước, bà còn phải mất thời gian thu dọn, rất phiền phức".

Không ít cha mẹ có tâm lý như vậy, cho rằng để trẻ làm việc

sau đó lại trách trẻ quá ích kỷ; cha mẹ sắp xếp tất cả cho trẻ, sau đó lại nói trẻ không thể độc lập. Cách giáo dục tự gây mâu thuẫn này còn tiếp tục bao lâu?

(1) Cha mẹ hãy kiểm điểm sai lầm của mình

Không có đứa trẻ nào sinh ra đã lười, trẻ luôn tràn đầy sức sống. Chúng sẽ không coi lao động là "lao động" giống như người lớn. Chúng sẽ cho rằng đó là một trò chơi. Vì thế, mỗi đứa trẻ đều có lúc nảy sinh hứng thú với lao động. Tuy nhiên, hứng thú này luôn bị giết chết bởi sự dẫn dắt với tâm lý không tốt của cha mẹ - thái độ từ chối cho trẻ lao động. Chính vì sự thiếu sót và

nhà chỉ tăng thêm phiền phức mà không biết rằng tâm lý này vô tình đã làm tổn thương hứng thú với lao động của trẻ.

*** Sai lầm 2: Lao động là gánh nặng, ảnh hưởng đến học tập**

Khi Mạnh muốn làm việc nhà, mẹ luôn nói với cậu: "Con mau dừng lại, đi đọc sách đi. Chỉ cần con chăm chỉ học hành, thì mọi việc trong nhà không cần con làm". Sau đó lại tự than thở: "Trẻ con bây giờ áp lực thật lớn, mỗi ngày đi học về cả buổi tối đều phải làm bài tập, cuối tuần còn phải học thêm, ai nhần tâm để chúng làm việc nhà cơ chứ!"

Với không ít cha mẹ, nhiệm vụ duy nhất của trẻ chính là học

tập. Học tập tốt mới là điều kiện duy nhất để thành tài. Còn lao động lại trở thành gánh nặng của trẻ, tham gia lao động chắc chắn sẽ ảnh hưởng tới học tập.

*** Sai lầm 3: Trẻ lớn rồi tự nhiên sẽ hiểu**

"Bây giờ trẻ còn nhỏ, chưa hiểu thế nào là lao động, điều đó vô cùng bình thường. Có một số thứ không cần phải cố tình truyền thụ cho chúng". Cô Trang nói "Trước đây cha mẹ chúng tôi cũng không giải thích với chúng tôi thế nào là 'lao động', cả đời này chẳng phải chúng tôi đã đi qua như thế sao? Quan niệm lao động ý mà, trong quá trình trẻ trưởng thành dần dần sẽ hình thành,

cây to tự nhiên sẽ thẳng mà".

Một số cha mẹ mang trong mình suy nghĩ như vậy, cho rằng sau này trẻ tự nhiên sẽ hiểu, mà không biết rằng thói quen đều được hình thành từ rất sớm. Nếu trẻ hình thành thói quen lười biếng thì sau này sửa đổi sẽ vô cùng khó khăn.

*** Sai lầm 4: Coi thường người lao động bình thường**

Một số cha mẹ thường xuyên giáo dục trẻ: "Bây giờ con không chịu khó học hành, sau này lớn sẽ để con đi quét rác, làm công nhân!". Lâu dần, trong tâm trí của trẻ, lao động thể lực bình thường sẽ trở thành việc làm hạ đẳng. Kết

quả đương nhiên sẽ là trẻ né tránh lao động, coi thường lao động.

*** Sai lầm 5: Dùng lao động để trừng phạt trẻ**

Bố của Bình gầm lên với cậu: "Sao lần này con thi được ít điểm thế này, con có thấy hổ thẹn không. Cha mẹ không bắt con làm gì cả, để con chuyên tâm học hành cho tốt, thế mà con chỉ được từng này điểm? Tối nay phạt con rửa bát, sau đó lau sàn nhà!"

Có trẻ, bình thường không có thói quen làm việc nhà, thỉnh thoảng không thi tốt hoặc nghịch ngợm bên ngoài, cha mẹ liền dùng cách làm việc nhà để trừng phạt. Như thế khiến trẻ từ nhỏ đã nảy sinh

tâm lý không tốt với lao động, không những phản cảm với lao động mà còn khiến trẻ nghĩ rằng lao động là chuyện xui xẻo, thậm chí để lại nỗi ám ảnh sâu sắc trong lòng, dẫn đến việc trẻ chỉ "ăn không ngồi rồi" nhiều hơn.

(2) Thứ mà Trẻ Thiếu không chỉ là lao động

Một số nhà xã hội học và chuyên gia giáo dục nhi đồng của trường đại học Harvard đã tiến hành điều tra kéo dài 20 năm với 456 em nhi đồng ở khu Boston. Kết quả phát hiện, so sánh giữa những trẻ thích làm việc nhà và những trẻ không thích làm việc nhà, tỷ lệ thất nghiệp sau này là 1:15, tỷ lệ phạm tội là 1:10, thu nhập

bình quân của những trẻ thích làm việc nhà cao hơn khoảng 20%. Ngoài ra, tỷ lệ ly hôn, tỷ lệ mắc bệnh tâm lý của những trẻ thích làm việc nhà đều tương đối thấp.

Để trẻ làm việc nhà từ nhỏ có thể bồi dưỡng phẩm chất chịu khó chịu khổ, trân trọng thành quả lao động, trân trọng tình cảm gia đình, tôn trọng người khác... Còn trẻ thiếu lao động thể lực sẽ tồn tại những tác hại sau.

*** Tác hại 1: Khó hình thành phẩm chất đạo đức tốt đẹp**

Khi trẻ còn nhỏ, thái độ đối với lao động, thái độ với người lao động là nội dung giáo dục không thể thiếu trong quá trình hình thành phẩm chất

đạo đức. Nếu trẻ thiếu sự rèn luyện lao động cơ bản nhất thì sẽ không hiểu thành quả lao động là không dễ dàng chút nào. Ví dụ, trẻ không biết tự giặt quần áo thì không thể hiểu được nỗi vất vả của người giặt quần áo, càng không chú ý giữ quần áo sạch sẽ.

Một thực trạng phổ biến hiện nay là do thiếu sự lao động cơ bản nhất, dẫn đến vấn đề một số trẻ không biết quý trọng đồ vật của mình, coi thường lao động, coi thường người lao động.

*** Tác hại 2: Thiếu thực tiễn lao động**

Đối với trẻ, thực tiễn lao động cũng là con đường quan trọng để học tập kiến thức, tìm hiểu

và nhận thức xã hội. Nếu trẻ thiếu lao động cần thiết hàng ngày thì sẽ mất đi cơ hội học tập hiếm có. Trong kí ức của những trẻ này chỉ có kiến thức trong sách vở mà không có trải nghiệm vận dụng những kiến thức chỉ đạo thực tiễn, cũng rất khó phát huy tính năng động chủ quan của bản thân trong thực tiễn.

*** Tác hại 3: Thiếu khả năng tự giác, tự lập**

Những phân tích có liên quan chứng minh, lao động gia đình có mối liên quan rõ rệt với tính độc lập. Thời gian lao động của trẻ càng dài thì tính độc lập cũng càng lớn. Bất kỳ lao động nào, không chỉ cần nhận thức đúng đắn mà còn cần quá

trình rèn luyện trực tiếp, từ chưa biết đến thành thạo, từ đơn giản đến phức tạp. Vì thế, nếu một đứa trẻ không làm việc gì ở nhà, không có cơ hội lao động, vậy thì sau này rời xa cha mẹ về căn bản không thể sống độc lập, độc lập với xã hội.

*** Tác hại 4: Quan hệ gia đình lạnh nhạt**

Nếu trẻ thiếu lao động cần thiết thì sẽ không trải nghiệm được nỗi vất vả của cha mẹ, không cảm nhận được sự nỗ lực mà cha mẹ đã bỏ ra vì mình. Những trẻ như vậy thường không bận tâm tới sự hi sinh của cha mẹ, từ đó vô hình trung cũng tạo ra trở ngại cho sự cảm thông và giao lưu

giữa cha mẹ và con cái. Điều này không chỉ khiến cho tất cả những hi vọng mà cha mẹ gửi gắm vào trẻ, tất cả sự nỗ lực cha mẹ đã làm vì trẻ sẽ tan theo mây khói, mà còn có thể khiến cha mẹ không có được sự đền đáp cần có về tình cảm và trong cuộc sống thực tế.

Nói tóm lại, trẻ thiếu lao động thể lực cần thiết thì sẽ nảy sinh rất nhiều tác hại, không chỉ ảnh hưởng đến tình cảm giữa cha mẹ với con cái mà còn ảnh hưởng tới sự trưởng thành của trẻ. Là cha mẹ, cho dù trình độ văn hóa cao hay thấp, cho dù làm công việc gì thì đều có trách nhiệm không thể thoái thác việc xây dựng quan điểm lao động cho trẻ, rèn luyện kỹ năng lao động,

bồi dưỡng thói quen lao động, tăng cường khả năng lao động cho con. Cha mẹ nên hình thành quan niệm lao động đúng đắn, từ đó để trẻ không ngừng tiến bộ và trưởng thành trong thực tiễn lao động.

2. Những trẻ thường xuyên thực hành sẽ càng thông minh

Hiện tượng con cái được cha mẹ nuông chiều hiện nay không còn là điều gì xa lạ. Trẻ được sống cuộc sống của "tiểu hoàng đế", cơm bưng nước rót. Cha mẹ thà chịu khổ cũng không muốn con chịu khổ. Những việc vừa với sức của trẻ đều được cha mẹ làm thay, mà không biết rằng hành vi này của cha mẹ không những làm

tăng thêm tính lười biếng cho trẻ mà còn cướp đi cơ hội học tập và niềm vui của trẻ.

(1) Bắt tay làm việc mới có thể thông minh, khéo tay

Xét từ góc độ tiến hóa nhân loại, tổ tiên của loài người đi thẳng, giải phóng hai tay, khiến lao động càng linh hoạt hơn. Hai tay được sử dụng nhiều, bộ não cũng càng phát triển. Đối với trẻ, tay là "tiền tiêu" của trí tuệ, mức độ linh hoạt của đôi tay phản ánh mức độ phát triển của trí tuệ. Nếu hi vọng con của bạn có một bộ não thông minh thì nên bắt đầu từ bây giờ, để trẻ tự bắt tay làm việc, trải nghiệm niềm vui khi làm việc. Bởi vì làm việc có thể mang lại những lợi ích sau

cho trẻ.

*** Thúc đẩy phát triển trí tuệ**

Cổ ngữ có câu: thông minh khéo tay. Thông minh, tự nhiên có thể khéo tay, ngược lại, khéo tay cũng thúc đẩy thông minh. Sau khi bắt tay lao động, trẻ có thể đi sâu tìm hiểu mối quan hệ nội tại tồn tại giữa sự vật, có thể tiếp nhận kiến thức mới, tăng cường khả năng lý giải, khơi dậy ham muốn khám phá và trí tò mò.

Trẻ thường xuyên giúp cha mẹ làm việc nhà sẽ từng bước hiểu được nỗi vất vả của cuộc sống gia đình và chăm lo cho gia đình, tăng cường ý thức trách nhiệm và động lực học tập,

nâng cao hiệu quả học tập.

*** Bồi dưỡng phẩm chất sáng tạo**

Lúc tám, Archimedes phát hiện ra định luật Archimedes. Năm Michurin 3 tuổi đã bắt đầu làm việc trong vườn cây ăn quả, 8 tuổi đã học cách chiết cành cây, cả cuộc đời ông đã sáng tạo hơn 2.000 giống cây mới cho con người...

Tất cả sự phát hiện và phát minh của khoa học tự nhiên gần như đều có linh cảm từ trong hoạt động thực tiễn làm việc. Chưa trải qua làm việc và thực tiễn, tư duy và tưởng tượng sẽ không sâu sắc, không thoát ly thực tế thì sẽ trở nên thiếu sinh khí. Một sách không thể trở thành nhà phát minh

chính là nằm ở đạo lý này.

*** Nâng cao tố chất tâm lý**

Tổng thống Bush từ nhỏ đã tham gia các loại lao động. Trên thực tế gia đình ông không hề nghèo, nhưng bố bắt ông tham gia lao động từ nhỏ, mục đích là để bồi dưỡng ý thức tự chủ của ông. Điều này khiến tâm lý của ông phát triển nhanh hơn những người cùng tuổi rất nhiều, tạo cơ sở cho thành công sau này.

Trẻ thông qua lao động có thể tự mình trải nghiệm được thành quả lao động không dễ dàng, dần dần hiểu được phải trân trọng thành quả lao động của mình và người khác, hiểu được thế giới vật chất không có cái gì không làm mà có, từ

đó xây dựng quan niệm lao động đúng đắn.

(2) Điều gì khiến trẻ dừng bước trước lao động

Hiện nay rất nhiều trẻ lười biếng, khả năng thực hành kém. Nguyên nhân của tình trạng này là do nhiều mặt, không chỉ là trẻ giác ngộ kém mà ở mức độ lớn hơn là nên quy kết vào tư tưởng và quan niệm giáo dục của cha mẹ.

Với học sinh tiểu học, trung học, tiếp nhận giáo dục không ngoài hai phương thức, một là giáo dục chính quy ở trường, hai là giáo dục gia đình. Trong giáo dục ở trường, chủ yếu là giáo dục kiến thức văn hóa, rất nhiều trường có rất ít sự giáo dục về lao động, thực tiễn và

khả năng thực hành hoặc chỉ là hình thức khó được thực hiện.

Còn giáo dục gia đình ở nước ta cũng không chú trọng khả năng thực hành. Một số phụ huynh ngày nào cũng cung cấp cho trẻ đàn piano, máy tính, học thêm... Với cha mẹ, thành tích học tập của trẻ tốt là điều kiện duy nhất thành tài. Việc nhà dĩ nhiên được cha mẹ lo hết, còn trẻ cũng đương nhiên cho rằng làm việc là việc của cha mẹ và người lớn. Dưới quan niệm này, khả năng thực hành của trẻ tự nhiên sẽ không đủ.

Một giáo sư của một trường đại học ở Thiên Tân (Trung Quốc) đã kể câu chuyện cháu

ngoại của ông đi học ở Canada như sau: "Cháu ngoại đi học ở Canada, bắt đầu từ 10 tuổi ngày nào cũng phải dậy sớm đưa báo cho khu, đưa báo xong mới đi học. Tiền tiêu vặt mà nó kiếm được dùng để đăng ký học ngoại khóa. Nếu trẻ con ở thành phố của Trung Quốc mà như thế thì cha mẹ sẽ xót con lắm".

Đây cũng chính là quan niệm giáo dục tồn tại phổ biến ở nước ta, trọng thành tích chứ không trọng khả năng làm việc. Muốn thay đổi hiện trạng này, cải thiện khả năng làm việc của trẻ, cha mẹ phải chuyển biến quan niệm từ thái độ, để trẻ tiếp xúc với nhiều cơ hội làm việc.

(3) Hãy cho Trẻ cơ hội làm việc

Bộ não càng sử dụng càng linh hoạt, bàn tay càng sử dụng càng khéo léo. Để trẻ trở nên linh hoạt hơn, để trẻ dần dần học được tính tự lập, tự cường, cha mẹ phải tích cực bồi dưỡng khả năng làm việc cho trẻ.

*** Căn cứ vào độ tuổi kích thích đôi tay của trẻ**

Sau khi trẻ ra đời, cha mẹ có thể kích thích đôi bàn tay nhỏ bé của trẻ:

2 tháng tuổi, trẻ sẽ xuất hiện động tác mút tay, lúc ấy không được can thiệp;

3 tháng tuổi, trẻ sẽ nắm đồ chơi, lúc này có thể rèn luyện

khả năng nắm của trẻ, cho trẻ các vật thể nhiều hình thù để trẻ trải nghiệm;

6 tháng tuổi, có thể dạy trẻ một vài động tác ngón tay đơn giản, để trẻ liên hệ động tác tay với kích thích âm thanh;

10 tháng tuổi, có thể rèn luyện cho trẻ nhặt vật thể;

Sau 1 tuổi, có thể để trẻ học trò chơi vỗ tay "bạn vỗ 1, tôi vỗ 1..."

1 tuổi rưỡi, có thể để trẻ cầm thìa ăn cơm, đồng thời rèn luyện trẻ bưng bát, bưng cốc...

Sau 2 tuổi thì rèn luyện trẻ tự mặc quần áo, thu dọn đồ chơi.

*** Để trẻ học cách "giúp đỡ"**

Đối với trẻ, làm việc giống như "trò chơi", luôn tràn đầy hứng thú và niềm vui. Vì thế, hãy thử để trẻ giúp cha mẹ làm một số việc. Ví dụ khi mẹ dọn giường, để trẻ kéo ga trải giường; khi mẹ làm bánh, cho trẻ một cục bột, để trẻ thử cán bột; khi mẹ xếp bát, để trẻ xếp đĩa; khi mẹ nhặt rau, cũng cho trẻ một nắm...

Mỗi đứa trẻ đều rất sẵn lòng "giúp" mẹ. Trong hoạt động thực hành này, chúng cũng sẽ cảm nhận được thành công, có được niềm vui.

*** Để con trai chơi trò chơi kết cấu**

Để rèn luyện và nâng cao khả năng tư duy logic và tư duy không gian cho con trai, cha

mẹ nên để con trai chơi các trò chơi kết cấu, ví dụ xếp hình, trò chơi lắp ráp, nặn đất, cát, tuyết...

Những cha mẹ thông minh sẽ thuận theo quy luật trẻ thích thực hành, đưa một vài tờ giấy bỏ đi cho con xé; cho trẻ vài thanh gỗ và gậy để trẻ gõ; mua bút sáp dạy trẻ vẽ tranh; tìm một vài nắp chai nắp lọ không dùng cho trẻ đập nắp; chuẩn bị một vài bức tranh và miếng xếp hình cho trẻ... để trẻ vừa thực hành lại vừa tư duy. Trước những trò chơi này, trẻ có thể học được kỹ xảo và khả năng chuyên tâm giải quyết vấn đề, cùng với khả năng làm việc độc lập.

*** Rèn luyện khả năng tự lo**

liệu cho trẻ

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ phải có ý thức để trẻ tự làm một số việc như thu dọn đồ chơi, rửa tay, rửa mặt, quét dọn phòng, gọt bút chì, cắt móng tay, tưới hoa... Như thế vừa có thể bồi dưỡng được sự khéo léo của đôi tay mà cũng rèn luyện khả năng tự lo liệu cho trẻ.

Giống như một nhà giáo dục học nổi tiếng đã từng nói: "Sự phát triển trí tuệ của trẻ thể hiện trên ngón tay". Để trẻ thông minh khéo tay, những cha mẹ trẻ nhất định phải nhớ rèn luyện đôi tay cho trẻ. Có điều, cần nhấn mạnh là trong quá trình trẻ làm việc, tuyệt đối không được sai khiến trẻ

giống như người lao động, càng không được dùng tiền bạc và vật chất để tiến hành

thưởng phạt sự lao động của trẻ. Nên chú trọng sự dẫn dắt cụ thể trong quá trình trẻ làm việc, khích lệ trẻ để trẻ cảm nhận được niềm vui của lao động.

2. Xây dựng thái độ lao động đúng đắn cho trẻ

Học sinh Việt Nam ngày càng có danh tiếng trên trường quốc tế, trong các cuộc thi Olympic Toán học, Olympic Vật lý, cờ vua... đều giành giải cao và các giải này ngày càng nhiều. Nhưng có một điểm mà học sinh Việt Nam không thể sánh với học sinh nước ngoài, đó chính là thái độ lao động.

Thời gian lao động bình quân mỗi ngày của trẻ em ở Mỹ là 1.2 giờ, trẻ em Hàn Quốc mỗi ngày 0.7 giờ, trẻ em ở Anh mỗi ngày 0.6 giờ, trẻ em Pháp 0.5 giờ, trẻ em Nhật Bản 0.4 giờ, còn thời gian làm việc nhà mỗi ngày của trẻ em Trung Quốc chưa đến 0.2 giờ, tương đương với 11.32 phút. Ở Việt Nam chưa có con số thống kê cụ thể, nhưng nhìn vào những con số ở trên chúng ta cũng có thể đoán được ở các nước phương Đông, thời gian lao động của trẻ em tương đối thấp.

Là do trẻ em ở nước ta sinh ra đã lười biếng sợ mệt sao? Dĩ nhiên là không phải, hiện trạng này là do một tay người lớn gây ra. Trong cuộc điều tra hỏi đáp với các phụ huynh, khi

được hỏi "Bạn quan tâm nhất, chú trọng nhất điều gì ở trẻ?"; thì có tới 71.4% cha mẹ đều trả lời là "việc học tập của trẻ". Thiếu thời gian lao động, thiếu thái độ lao động đúng đắn là vấn đề tồn tại phổ biến của trẻ em nước ta hiện nay.

Vậy, phải làm thế nào để thay đổi hiện trạng này, giúp trẻ hình thành thái độ lao động đúng đắn đây?

(1) Để tham gia lao động trở thành một nghĩa vụ

Cha mẹ nên cố định cho trẻ một vị trí lao động trong thời gian dài như rửa bát, trải ga giường của mình, quét dọn phòng... Đồng thời, quy định tiêu chuẩn cụ thể và có quy định thưởng phạt hoàn thiện.

Chỉ có như thế mới khiến trẻ hiểu, lao động là một nghĩa vụ, từng thành viên trong gia đình đều có trách nhiệm khác nhau, đều phải thực hiện. Khi trẻ có ý né tránh lao động, nên trò chuyện nghiêm túc với trẻ, tìm hiểu tâm lý của con, căn cứ vào tình hình cụ thể để giải quyết.

Dĩ nhiên, lao động không nên cứng nhắc, như thế sẽ chỉ khiến trẻ căm ghét. Cha mẹ nên để việc nhà trở nên ý nghĩa, vui vẻ và thú vị hơn.

Một người mẹ ở bang Texas phát hiện một cách làm rất hay để cậu con trai 4 tuổi làm tốt việc nhà, đó chính là sử dụng miếng dán gần lịch hoạt động làm việc nhà, trên lịch hoạt động, mỗi việc nhà đều có

ghi chú tường tận, đồng thời kèm theo nội dung khen thưởng. Khi hoàn thành sẽ có thể nhận được phần thưởng tương ứng.

Chị nói: "Con trai thích cùng tôi đặt ra lịch làm việc nhà. Nó thích chọn ra những miếng dán việc nhà, dán chúng lên ô, sau đó lại chọn ra miếng dán phần thưởng mà nó muốn. Như thế nó sẽ cảm thấy mình cũng tham gia vào việc lập kế hoạch. Vì thế khi hoàn thành, sẽ cảm thấy rất vui".

(2) Cho trẻ "Thù lao" cũng phải chú trọng nguyên tắc

"Mẹ ơi, hôm nay đi học về con đã đổ thùng rác trong nhà, mẹ phải cho con một nghìn; còn nữa, con đã thu dọn bát đĩa

buổi sáng mẹ vẫn chưa thu dọn, mẹ phải cho con thêm 2 nghìn; còn con giặt khăn tay của con rồi, mẹ phải cho con thêm 1 nghìn, còn nữa, con còn..."

"Giỏi lắm, giỏi lắm, con ngoan lắm, nhưng con đòi nhiều tiền như thế làm gì?"

"Đây là việc của con, tiền con có được là do làm việc, con muốn làm gì thì làm".

Để trẻ xây dựng ý thức "muốn có tiền, tự mình kiếm" là tốt, như thế có thể sớm bồi dưỡng ý thức kiếm tiền của trẻ. Nhưng không phải "lao động" đồng nghĩa với "tiền bạc", "việc nhà" đồng nghĩa với "thù lao". Cha mẹ phải để trẻ hiểu, không phải bất kỳ "lao động" nào

cũng có được "thù lao", có một số "lao động" trẻ nên làm vì nghĩa vụ.

Nên để trẻ hiểu rằng, là một thành viên trong gia đình, có một số việc là nghĩa vụ của mình, nên làm vì gia đình. Vì thế, một số việc nhà cố định của trẻ trong gia đình như bày bát đĩa trước khi ăn, thu dọn bát đĩa sau khi ăn, dọn dẹp phòng của mình, đổ rác... không nên trả thù lao cho trẻ. Cha mẹ phải căn cứ vào tình hình thực tế để nhìn nhận trách nhiệm mà trẻ nên gánh vác. Như thế trẻ mới nghiêm túc nhìn nhận, cho rằng giúp cha mẹ làm một số việc thuộc "nghĩa vụ" của mình là chuyện đương nhiên.

Còn một số lao động ngoài, cha mẹ có thể cho trẻ "thù lao" thích hợp, ví dụ giúp mẹ cọ nồi rửa bát, giúp bố rửa xe... Như thế có thể khiến trẻ biết cách tiết kiệm tiền và tiêu tiền, từ đó bồi dưỡng quan niệm quản lý tài chính cho trẻ.

(3) Lao động chính là đam mê

Thực ra, phần lớn con trai đều hoạt bát hiếu động, thích bắt chước. Thái độ của chúng với lao động phần lớn là vui vẻ, quá trình lao động cũng vui vẻ. Vì thế, cha mẹ phải thường xuyên dẫn trẻ làm những việc chúng có thể làm, như thế không những sẽ khiến chúng vui vẻ đi làm mà còn có thể giúp ích cho chúng.

Khi mẹ quét nhà, cậu con trai 3 tuổi chạy lại, thích thú nhìn mẹ quét nhà, giống như ngắm nghía một món đồ nghệ thuật vậy.

Mẹ đưa chổi cho con trai, cười và nói: "Lại đây thử đi!"

Con trai cầm chổi và quét nhà rất ra dáng. Dĩ nhiên vẫn còn sót một vài vỏ hướng dương, giấy vụn. Có điều, mẹ không trách cậu mà vừa giảng giải, vừa kiên nhẫn làm mẫu cho cậu.

Chẳng bao lâu con trai đã quét sân sạch sẽ. Cậu nhận được phần thưởng là một chiếc kẹo.

Từ đó về sau, con trai rất thích học làm những việc vừa với sức của mình, tính tích cực

cũng càng lúc càng cao.

Không được vì sợ trễ làm không tốt, sợ trễ "chữa lợn lành thành lợn què" mà không cho trễ thử làm. Như thế sẽ giết chết ý thức lao động của chúng. Chỉ có để trễ thử sức với việc lớn việc nhỏ, trễ mới có thể nhanh chóng trưởng thành, nắm được phương pháp làm việc.

(4) Tuyệt đối không lè mề, việc hôm nay không để ngày mai

Một buổi tối, bố của Bân yêu cầu cậu quét dọn phòng của mình. Nhưng cả buổi tối Bân chỉ xem tivi. Đến khi bố phát hiện cậu vẫn chưa quét dọn phòng thì cậu đã chuẩn bị đi ngủ rồi.

Bố gọi cậu dậy: "Bên, con là nam tử hán, chuyện hôm nay phải làm xong vào hôm nay. Hôm nay con vẫn chưa dọn vệ sinh? Bây giờ con mau dậy đi, dọn dẹp xong rồi đi ngủ".

Mẹ chạy lại kéo bố: "Bây giờ không còn sớm nữa, con sắp đi ngủ rồi, ngày mai bảo con quét sau".

Bố nói: "Bên, nam tử hán nói lời phải giữ lời, lúc này con đã hứa với bố rồi, mau dậy quét dọn đi!"

Chẳng còn cách nào, Bên đành phải ngồi dậy, dọn dẹp căn phòng một lượt dưới sự giám sát của bố.

Từ đó về sau, cậu không dám làm việc lể mể chậm chạp nữa.

Con trai vì hiếu động, ham chơi, tinh thần trách nhiệm không cao, quan niệm thời gian còn hạn chế nên rất dễ để việc đến ngày mai. Nếu cha mẹ buông thả cho chúng thì rất dễ khiến trẻ hình thành thói quen lề mề. Vì thế, cho dù là học tập hay làm việc nhà, cha mẹ đều phải để trẻ học cách "việc hôm nay chớ để ngày mai", đồng thời phải đảm bảo chất lượng. Như thế mới hỗ trợ để trẻ hình thành thói quen lao động đúng đắn.

Mặc dù hiện nay có rất nhiều trẻ được nuông chiều, chuyện gì cũng đích thân cha mẹ ra tay, làm thay mọi việc, không nỡ để con động tay; nhưng cha mẹ nên hiểu rằng, chính lao động đã sáng tạo ra nhân loại,

lao động là cơ sở để xã hội tồn tại và phát triển, là cơ sở của cuộc sống nhân loại. Bạn cũng nên truyền đạt quan niệm này cho trẻ, đồng thời để trẻ làm những việc vừa với sức của mình. Như thế không những sẽ không làm lỡ việc học tập của trẻ mà còn khiến trẻ học được thêm nhiều kiến thức, thu được phẩm chất yêu lao động, thúc đẩy chúng học tập nỗ lực hơn.

4. Để trẻ tham gia lao động và làm việc nhà cần thiết

Trưa chủ nhật, rất nhiều người đến nhà Bình chơi. Bố đang tiếp bạn trong phòng khách, mẹ bận nấu ăn trong bếp. Cậu bé Bình 3 tuổi chạy vào bếp và nói: "Mẹ ơi, chơi với con!"

"Mẹ đang bận nấu ăn, làm gì có thời gian chơi với con?" Bình cúi đầu không nói.

Nhìn vẻ mặt thất vọng của cậu, mẹ nói với cậu: "Bình, con giúp mẹ nhặt rau được không?"

Bình vui vẻ lấy ghế, ngồi trong bếp nhặt rau giúp mẹ.

"Bình ngoan quá, con đếm xem trong phòng khách có mấy người, sau đó giúp mẹ xếp đĩa, được không?"

Bình phấn khích chạy ra phòng khách đếm: "1,2,3,4,5..."

Lúc ấy, tất cả mọi người đều khen: "Bình giỏi quá, đếm rất giỏi, còn giúp mẹ làm việc nhà nữa!"

Làm việc nhà nên là một trong những phương pháp giáo dục tốt nhất của cha mẹ với trẻ. Làm việc nhà thực ra là một môn học, có rất nhiều kiến thức trẻ có thể lĩnh hội, trải nghiệm, học tập, có thể để trẻ lĩnh ngộ bí mật ẩn chứa trong đó, nắm được kỹ năng sinh tồn. Điều đó sẽ có tác dụng gấp đôi cho sự trưởng thành của trẻ.

(1) Để con trai trưởng thành nhanh hơn trong việc nhà

Bắt đầu từ làm việc nhà, trẻ sẽ càng biết cách sống, hiểu thêm về thế giới. Mỗi nhiệm vụ mới đều sẽ khiến khả năng và sự tự tin của trẻ tiến thêm một bước. Làm việc nhà có thể bồi

dưỡng những khả năng dưới đây của trẻ.

*** Bồi dưỡng khả năng sinh hoạt độc lập**

Trẻ làm việc nhà càng nhiều thì càng nắm được nhiều kỹ năng sinh tồn, khả năng độc lập cũng càng mạnh hơn, từ đó sẽ tăng cường sự tự tin cho trẻ và khả năng thích ứng cuộc sống, khiến trẻ có thể đối mặt với những vấn đề gặp phải trong cuộc sống, đồng thời cố gắng khắc phục, giải quyết vấn đề.

*** Rèn luyện ý thức đồng đội cho trẻ**

Trong khi làm việc nhà, trẻ và cha mẹ đối mặt với nhiệm vụ và mục tiêu lao động giống

nhau, thông qua sự giao lưu với nhau, phân công hợp tác, cuối cùng mọi người nỗ lực để cùng đạt được mục tiêu. Vì thế trong quá trình này, trẻ rèn luyện được khả năng phân tích, khả năng trao đổi, bồi dưỡng ý thức hợp tác và tinh thần đoàn kết.

*** Khơi dậy sức sáng tạo cho trẻ**

Trong khi làm việc nhà, đôi tay của trẻ được rèn luyện, có lợi cho sự phát triển của não trái, não phải; lao động còn cải thiện hô hấp và tuần hoàn máu, thúc đẩy quá trình trao đổi chất, từ đó có lợi cho sự phát triển của bộ não. Đồng thời, trong quá trình làm việc nhà, trẻ học được mọi sự dẫn

dắt. Điều đó đều hỗ trợ khơi dậy trí tưởng tượng và sức sáng tạo cho trẻ.

*** Nâng cao phẩm chất tốt đẹp cho trẻ**

Sau khi gánh vác việc nhà, trẻ được tự mình trải nghiệm và cảm nhận sự nặng nề và vụn vặt của việc nhà, tự mình trải nghiệm được nỗi vất vả của cha mẹ nên sẽ biết cách quan tâm, ân cần và hiếu kính với cha mẹ. Như thế, không những có thể nâng cao phẩm chất tốt đẹp của trẻ mà còn tăng cường tình cảm của trẻ với cha mẹ.

(2) Bồi dưỡng thói quen làm việc nhà cho con trai

Bồi dưỡng thói quen làm việc nhà cho trẻ không phải là

chuyện một sớm một chiều. Cha mẹ nên tổ chức một cách có mục đích, có kế hoạch, thường xuyên tiến hành làm việc nhà.

*** Phân công cho trẻ công việc phù hợp**

Cha mẹ nên nhìn nhận một cách đúng đắn về độ tuổi và sự khác biệt của trẻ, phân công cho trẻ những công việc nhà vừa với sức của chúng. Thông thường, trẻ 3 tuổi có thể làm một số việc đơn giản như sắp xếp sách báo, đồ chơi, mang dép lê cho cha mẹ, giặt khăn tay...; trẻ năm sáu tuổi có thể gấp chăn, rửa bát, dọn dẹp bàn ăn, quét nhà...

Khi phân công việc nhà cho trẻ, nhất định phải chú ý an

toàn, một số việc nguy hiểm, đặc biệt là những việc có liên quan đến điện, ga, nước sôi, dao kéo... cố gắng không được để trẻ tham gia.

*** Truyền thụ những kỹ năng lao động có liên quan cho trẻ**

Làm việc nhà cần nắm được kỹ năng lao động có liên quan. Khi giảng giải và làm mẫu cho trẻ, cha mẹ không được nề hà, tốt nhất vừa làm mẫu vừa giảng giải, để trẻ học cách làm và từng bước nắm được những kỹ năng này. Ví dụ phải lau bàn như thế nào để không ướt quần áo và sạch hết mặt bàn; phải xử lý khăn lau đã sử dụng như thế nào...

*** Để trẻ hình thành thói**

quen kiên trì không mệt mỏi

Khi bắt đầu làm việc nhà, trẻ thường làm rất chậm, hơn nữa rất dễ "gây họa". Cha mẹ không được vì thế mà không cho trẻ động tay vào mà nên kiên nhẫn giảng giải cho trẻ, khích lệ trẻ kiên trì làm việc. Sự hình thành thói quen tốt cần sự kiên trì lâu dài, vì thế cha mẹ phải giúp trẻ khắc phục khó khăn, dẫn dắt trẻ hoàn thành việc nhà từ đầu đến cuối.

Có một số cha mẹ có thể vì công việc mệt mỏi hoặc thời gian gấp gáp mà nói với trẻ: "Hôm nay con đừng tự xúc nữa, để mẹ bón cho con!", "Hôm nay không cần rửa nữa, ngày mai rồi rửa!"... Hậu quả

của việc làm như vậy là để lại cái cớ cho việc trẻ không làm việc nghiêm túc sau này. Vì thế, cha mẹ phải nghiêm khắc yêu cầu bản thân, làm gương cho trẻ noi theo.

*** Khích lệ là chủ yếu, không ngừng nâng cao yêu cầu**

Có hai người mẹ đều rất yêu con trai. Trước hành động con trai tự gấp chăn, chị A tức giận nói với con: "Mẹ đã bảo con không biết gấp lại còn cớ, tránh ra, để mẹ gấp lại cho con!" Từ đó về sau, đứa trẻ này không bao giờ muốn gấp chăn nữa.

Nhưng chị B lại khen ngợi con: "Ôi! Hôm nay con tự gấp chăn rồi, giỏi quá! Để mẹ xem nào,

đẹp lắm, đẹp lắm! Có điều, chỗ này sửa lại một chút thì sẽ càng đẹp hơn!" Đứa trẻ này được khích lệ, không những học được cách gấp chăn ngay ngắn hơn mà sự tự tin và hứng thú làm việc độc lập cũng càng ngày càng được tăng cường.

Qua đó có thể thấy, cha mẹ nên áp dụng phương pháp tích cực khích lệ với việc làm của con, sau đó mới nâng cao yêu cầu. Như thế mới có thể khiến trẻ cảm nhận được niềm vui có được sau khi hoàn thành một việc, từ đó tăng cường niềm tin làm việc của trẻ.

(3) Nâng cao hứng thú làm việc nhà của con trai

Khi mới làm việc nhà, có thể con trai sẽ cảm thấy vô cùng

hứng thú. Nhưng làm việc cần phải bỏ ra thời gian và sức lực. Có một số công việc còn yêu cầu thao tác lặp lại, lâu dần trẻ sẽ mất đi hứng thú. Để nâng cao hứng thú của trẻ, để trẻ duy trì thói quen kiên trì bền bỉ, cha mẹ phải nghĩ cách nâng cao hứng thú làm việc nhà cho trẻ.

*** Làm gương cho trẻ**

Bình thường, khi cha mẹ làm việc nhà, không được vì việc nhà quá nhiều hay quá mệt mà cần nhần trước mặt trẻ hoặc lẩn tránh không làm, tránh tạo ấn tượng làm việc nhà rất phiền phức cho trẻ. Khi làm việc nhà, cha mẹ có thể bật nhạc, ca hát, để tạo không khí thoải mái.

*** Để trẻ bắt chước cha mẹ làm việc nhà**

Trẻ đều rất tò mò và thích bắt chước. Khi nhìn thấy cha mẹ dọn phòng, giặt quần áo, rửa rau... chúng sẽ có cảm giác mới lạ, cũng sẽ nảy sinh hứng thú sâu sắc. Chúng rất vui khi được bắt chước cha mẹ làm những việc này. Khi ấy, cha mẹ phải nắm lấy thời cơ, dẫn dắt trẻ làm một số việc đơn giản như nhặt hành tỏi, đưa báo cho bố, lấy dép cho mẹ...

*** Cùng trẻ làm việc nhà**

Trẻ rất thích làm việc nhà cùng cha mẹ, hãy sắp xếp một số việc có thể cùng làm với trẻ, đặc biệt sắp xếp để trẻ làm một số việc nhà khiến trẻ cảm thấy có cống hiến to lớn với gia

đình như quét nhà, rửa rau... Cha mẹ cùng trẻ làm việc, không những có thể nâng cao hứng thú khi làm việc cho trẻ mà còn có thể tạo không khí gia đình hòa thuận, gắn kết tình cảm gia đình, bồi dưỡng tinh thần hợp tác cho trẻ.

*** Khích lệ tinh thần, hạn chế dùng phần thưởng vật chất**

Sự khích lệ và biểu dương với lao động việc nhà của trẻ là một sự cường hóa tích cực. Sự thừa nhận và khẳng định này có thể bảo vệ tính tích cực của trẻ.

Sự khích lệ đối với trẻ nên lấy sự khích lệ tinh thần là chủ yếu, không loại trừ khích lệ vật chất thích hợp, một món đồ

chơi trẻ thích, một cuốn sách hay đều sẽ khiến trẻ cảm nhận được niềm vui do lao động mang lại.

Tuy nhiên, không được lạm dụng phần thưởng vật chất, nếu không sẽ mất đi sức hút. Hơn nữa, phần thưởng vật chất cũng không được hứa trước khi trẻ làm việc mà nên thực hiện sau khi trẻ đã cố gắng nỗ lực hoàn thành tốt một công việc nào đó. Như thế mới không khiến trẻ nghĩ rằng vì muốn đạt được một thứ gì đó nên mới làm việc nhà, cảm giác trách nhiệm với công việc của gia đình mới không giảm đi.

5. Trẻ lười biếng, phải làm thế nào

Trong phòng bệnh của một bệnh viện có mấy ông lão đang bệnh rất nặng. Họ không thể tự lo liệu cuộc sống, xung quanh là các con của họ, ngày nào cũng mang cơm, bón thuốc, lau người...

Một hôm, một người đàn ông ngoài 40 tuổi than thở: "Những ông lão này thật có phúc, còn có con trai con gái của họ hầu hạ. Còn tôi khi già, không làm được việc gì nữa, cậu con trai độc nhất của tôi không biết có chăm tôi như thế không!"

Những người đàn ông trung niên trong phòng bệnh đều có chung cảm nhận: "Đi làm về, tôi phải nấu cơm còn phải mang cơm, bảo đứa con trai 10

tuổi đi mua gói muối mà nó mặc kệ". "Thằng con tôi lớn như vậy rồi, cả ngày đi học về chỉ biết chơi game!". "Đời chúng ta thật khổ, tội gì cũng phải chịu, lại gặp phải những đứa con không chịu vươn lên"... Mọi người đều than thở về nỗi khổ của mình.

Rất nhiều cha mẹ cho rằng trẻ con bây giờ mắc một chứng bệnh chung, đó là lười: không biết tự thu dọn đồ, không biết gấp chăn, không biết tự chải tóc... Với những đứa trẻ như thế này, cha mẹ chỉ thấy chua xót và bất lực.

Tuy nhiên, nguyên nhân của sự lười là hình thành sau này, sự xuất hiện của những đứa trẻ lười không nên quy tội cho

tính lười biếng bẩm sinh của chúng mà phải trách cha mẹ của chúng.

(1) Thực ra, trẻ sinh ra không hề lười

Khi trẻ còn nhỏ, bất kỳ sự vật mới mẻ nào cũng khiến chúng tò mò, lúc nào cũng háng hái muốn thử, ví dụ như quét nhà, rửa bát, nhặt rau... Nhưng khi chúng muốn tham gia vào lao động, muốn làm một số việc "thần kỳ", cha mẹ phải làm thế nào? "Con quá nhỏ, đừng làm bẩn quần áo, lớn thêm chút nữa rồi giúp mẹ rửa sau", "Cẩn thận, cẩn thận, để mẹ làm cho, con đừng làm vỡ nó".

Mặc dù cha mẹ có lòng quan tâm tới trẻ nhưng lại giết chết thói quen lao động tự phát của

trẻ. Kết quả của việc bảo vệ quá mức này cũng cướp đi quyền lợi được tự tay làm của trẻ. Thế là trẻ sẽ yên tâm chờ cha mẹ phục vụ.

Sau khi trẻ đi học, cha mẹ lại coi thành tích học tập của trẻ là trọng tâm chủ yếu trong cuộc sống của chúng, một khi trẻ muốn giúp làm việc nhà, cha mẹ lại nói "Con không cần làm việc nhà, chỉ cần chuyên tâm học hành là được. Đạt được thành tích tốt, đó mới là điều quan trọng nhất". Câu nói như thế lại một lần nữa giết chết tính tích cực, chủ động của trẻ.

Lâu dần, trẻ thành quen với tất cả những gì cha mẹ sắp xếp cho chúng, không có chủ kiến

của mình, tất cả đều coi kỳ vọng của cha mẹ là chính; còn cha mẹ cũng cam tâm tình nguyện phục vụ trẻ. Đến tận khi trẻ lớn, càng lúc càng lười biếng, cha mẹ mới thốt lên như vừa mới phát hiện ra: "Sao con lười thế này!"

Đáng buồn là lười biếng đã trở thành thói quen, hơn nữa còn là do cha mẹ gây ra.

Tục ngữ nói rất hay: "Cha mẹ càng cần cù, con càng lười biếng". Câu nói này không phải không có căn cứ, rất nhiều việc luôn có sự liên quan qua lại, cha mẹ quá chăm chỉ, tự nhiên trẻ sẽ trở nên lười biếng, bởi vì chuyện gì cũng có cha mẹ làm thay.

(2) Trẻ lười biếng, trước

tiên "trị" cha mẹ

Sự hình thành tính lười biếng của trẻ không phải là một sớm một chiều. Sự chuyển biến lười của trẻ cũng không phải là trong một hai ngày. Muốn thay đổi thói lười biếng của trẻ, phải bắt đầu từ gốc rễ, "chữa trị" từ hành vi của cha mẹ đối với trẻ.

*** Từ nhỏ buông tay, để trẻ lao động**

Mạnh và Bình là anh em họ. Nhưng từ nhỏ, họ đã nhận phương thức giáo dục không giống nhau. Mạnh từ tiểu học đã bắt đầu tự giặt quần áo. Sau khi vào đại học, nhanh chóng thích ứng với cuộc sống độc lập. Bây giờ tốt nghiệp đi làm, thuận buồm xuôi gió.

Còn Bình thì từ nhỏ đã là cục cưng của cha mẹ, không phải làm việc gì. Kết quả không những không học tốt, sau khi bỏ học ra ngoài làm thuê mà còn "ăn bơ làm biếng", không được việc gì.

Trên đời, không có đứa trẻ nào sinh ra đã lười biếng. Trẻ nên được rèn luyện từ sớm, thử sức từ sớm. Cha mẹ nên để trẻ làm việc nhà từ nhỏ, dẫn dắt trẻ làm tốt việc trẻ muốn làm, để trẻ cảm nhận được niềm vui và sự thành công khi "mình biết làm".

*** Thay đổi quan niệm làm thay**

Gần đây cô Minh định đưa con sang Australia du học. Để có thể khiến con thích ứng với

cuộc sống tự lập. Cô bắt đầu đặt ra kế hoạch "rèn luyện đặc biệt", thực hiện hơn một tháng mới khiến con trai học được cách làm việc nhà hàng ngày. Khi đưa con ra sân bay, cô vẫn chưa có đủ tự tin về khả năng sinh hoạt độc lập của con.

Vì chuyện này, cô Minh than thở: "Sớm biết có ngày hôm nay, hà tất lúc đầu như thế. Trẻ nên học cách độc lập tự chủ từ nhỏ, học làm các việc nhà. Nếu như vậy, bây giờ tôi cũng không cần lo lắng như thế này nữa!"

Ở các quốc gia Âu Mỹ, trẻ tự chuẩn bị bữa sáng là chuyện hết sức bình thường, cha mẹ còn khích lệ trẻ làm việc cho hàng xóm để kiếm tiền tiêu vặt

như cắt cỏ, đưa báo... Nhưng ở nước ta, những việc cha mẹ làm thay trẻ quả thực quá nhiều. Nếu không muốn trẻ hình thành thói quen lười biếng, cha mẹ nên thay đổi quan niệm "làm thay" của mình.

(3) Để con trai hành động, tránh xa lười biếng

Lười biếng không phải được hình thành trong một ngày. Muốn khắc phục thói quen lười biếng của trẻ cũng không phải là việc đơn giản. Nếu trẻ có thói quen lười biếng, cha mẹ nên kịp thời hành động, giúp trẻ khắc phục thật sớm.

*** Bồi dưỡng ý thức trách nhiệm và khả năng tự lo liệu**

yêu cầu cậu buổi sáng nhận sữa, buổi tối đổ rác, đồng thời cho cậu sự khích lệ thích hợp về vật chất và tinh thần.

Qua một thời gian nỗ lực, những hành vi này dần dần cố định, vấn đề lười biếng của Đình được giải quyết.

*** Dạy trẻ phương pháp làm việc đúng đắn**

Lâm 7 tuổi rồi vẫn chưa biết tự mặc quần áo. Ngày nào ngủ dậy cũng hét: "Mẹ ơi, mau đến giúp con...". Để bồi dưỡng thói quen tự lập cho con, mẹ bắt đầu bỏ công sức làm mẫu cách làm đúng đắn cho con.

Những chuyện nhỏ như rửa tay, mẹ cũng kiên nhẫn dạy cậu: trước tiên xoa xà phòng

Đình từ nhỏ đã được ông bà nội nuông chiều, không phải làm việc gì. Bây giờ lớn rồi lại hình thành thói quen lười biếng. Ngày nào đi học về cũng ném cặp sách sang một bên rồi ngồi trên sofa xem tivi, ăn cơm xong vứt bát đĩa chạy đi, lười đến nỗi còn không chịu mang bát đĩa đã ăn vào phòng bếp.

Mẹ vì muốn thay đổi tật xấu này của cậu, bắt đầu rèn luyện khả năng tự lo liệu cho cậu, để cậu có ý thức trách nhiệm cơ bản nhất. Ngày ngày trước khi đi học để cậu sắp xếp sách vở, kiểm tra sách vở và đồ dùng xem đã mang đủ chưa, đồng thời để cậu hiểu nếu quên mang đồ, cha mẹ tuyệt đối sẽ không mang đến trường. Ngoài ra, hàng ngày cha mẹ

vào lòng bàn tay, sau đó rửa sạch lòng bàn tay, ngón tay và kẽ ngón tay, cuối cùng rửa móng tay; khi mặc quần áo, bảo cậu trước tiên xỏ tay trái, quần áo sẽ dễ mặc hơn...

Khi Lâm học được phương pháp làm việc, tâm lý và hành vi lười biếng cũng thay đổi.

*** Duy trì hứng thú tinh thần và thể lực**

Kiệt ngủ rất nhiều, ban ngày cũng thích ngủ. Lần nào cũng đọc sách chưa tới nửa tiếng là đã bắt đầu ngáp ngủ. Bố muốn để cậu làm giúp chút việc, lúc nào cậu cũng kêu mệt, lễ mễ không chịu làm.

Bố cho rằng sở dĩ cậu lười biếng là do thiếu sức sống. Thế

là, bố giúp cậu áp dụng phương pháp "học tập phân đoạn". Cứ học được nửa tiếng là nghỉ mười phút; học thuộc cũng vậy, học được hai đoạn lại nghỉ một lúc. Mỗi lần làm bài tập xong, bố lại gọi cậu xuống dưới đá bóng, đánh cầu lông, để cậu có thể duy trì hứng thú.

Cứ kiên trì như vậy một thời gian, thói quen lười biếng của Kiệt dần dần thay đổi, trong kỳ thi giữa kỳ cậu còn đạt được thành tích tốt bất ngờ.

*** Rèn luyện khả năng lâu dài và tính kiên nhẫn cho trẻ**

Hiếu làm việc không chịu tìm tòi, sợ khổ, sợ phiền. Ví dụ cậu muốn ăn kẹo thì phải mở lọ

keo, một hai lần không mở được, cậu lười không muốn ăn nữa. Làm bài tập cũng như vậy, nếu một đề bài đọc hai lần không hiểu, cậu liền từ bỏ, đợi mẹ giải đáp giúp mình.

Để tăng cường tính kiên nhẫn và nghị lực cho con trai, bố quyết định giúp cậu một tay. Một mặt, bố tìm rất nhiều câu chuyện lịch sử liên quan đến lòng kiên nhẫn, để cậu hiểu những vĩ nhân đã dựa vào lòng kiên nhẫn và nghị lực để thành công như thế nào. Mặt khác, bố và con cùng chế tác ra các tạo hình kiến trúc để rèn luyện tính kiên nhẫn. Hiểu không còn "ăn không ngồi rồi" nữa, làm việc cũng có hứng thú tìm tòi, bệnh "lười" cuối cùng đã chữa khỏi.

Bản tính của trẻ không phải là lười, nếu cha mẹ có thể thật sự hiểu trẻ, nghiêm túc kiểm điểm lại sai lầm của mình, xuất phát từ chuyển biến nhận thức của bản thân, thay đổi phương thức của bản thân để giáo dục trẻ yêu lao động, học cách làm việc, hình thành thói quen cần cù, là có thể khiến trẻ thay đổi hành vi lười biếng, trở thành một đứa trẻ chăm chỉ được mọi người yêu mến.

6. Dạy trẻ hình thành thói quen luyện vận động

Bố của Minh là cảnh sát, cơ thể vạm vỡ, ngày nào cũng chạy bộ hai lần vào buổi sáng và buổi tối. Dưới ảnh hưởng của bố, mẹ của Minh cũng thường xuyên vận động. Nhưng Minh

thì không bao giờ rèn luyện cùng họ.

Có người bạn hỏi vì sao Minh không thích vận động thể dục, mẹ liền đáp: "Nhiệm vụ học tập nặng nề như vậy, nó làm gì có thời gian?"

Một ngày nghỉ hè, bố trách con trai: "Con càng ngày càng béo, sao con không ra ngoài vận động?"

Minh nói: "Ra ngoài làm gì được ạ? Chạy, quá mệt; đi dạo, một mình chán chết; đánh bóng, con không biết..."

Bình thường phải học, không có thời gian vận động; đợi đến khi có thời gian vận động, trẻ lại không biết mình có thể làm cái gì... Qua đó có thể thấy,

quan niệm và sự dẫn dắt của cha mẹ quan trọng với trẻ như thế nào.

Sinh mệnh nằm ở vận động, vận động có liên quan tới chất lượng sinh mệnh. Trong quá trình trưởng thành, nếu thiếu vận động, trẻ rất dễ biến thành "ấm sắc thuốc", ảnh hưởng rất lớn đến cuộc đời. Đợi đến khi cha mẹ ý thức được tầm quan trọng của sức khỏe, vậy thì phải cần mất nhiều thời gian, tiền bạc, sức lực để xoay chuyển cục diện, thậm chí còn phải gánh chịu nỗi đau khổ của sự thất bại bất cứ lúc nào.

Vì thế, cha mẹ phải đôn đốc trẻ vận động, bắt đầu từ nhỏ. Chỉ có như vậy mới có thể mang lại sức khỏe, sức sống, sự tự tin,

trí tuệ cho bản thân, để vận động thoát ly bị động, trở thành thói quen tốt gắn bó suốt đời.

(1) Thường xuyên vận động, nâng cao chất lượng cơ thể

Mỗi người đều có niềm vui và sự phiền muộn, điều khiến Minh phiền muộn nhất chính là vấn đề cân nặng của cậu. Mỗi lần học thể dục, cậu đều mệt tới mức thở hổn hển, chưa nói đến hoạt động chạy nữa.

Vì sao lại xuất hiện tình trạng này? Thì ra từ nhỏ cha mẹ đã bảo vệ cậu quá mức, không những không để cậu làm bất kỳ việc nhà nào mà còn mua cho cậu rất nhiều thuốc bổ. Những loại thuốc bổ này

không những không có tác dụng thúc đẩy mà còn gây ra bệnh béo phì cho Minh.

Với cơ thể dần dần béo lên của Minh, cha mẹ cũng vô cùng lo lắng. Trước lời khuyên của bác sĩ, họ đề ra kế hoạch vận động cho Minh: Mỗi buổi sáng và tối đến công viên chạy 5 vòng.

Qua một thời gian luyện tập, đi lại đã không còn là vấn đề của Minh nữa, cân nặng cũng có phần giảm đi. Không lâu sau, cậu lại mê đá bóng. Mỗi ngày kiên trì đến sân vận động gần nhà đá bóng. Qua kỳ nghỉ hè, Minh giảm được 20kg, trông phong độ hơn rất nhiều.

Trẻ con bây giờ, trước cám dỗ của tivi, máy tính, truyện tranh, vận động càng ngày

càng ít, tổ chất cơ thể bắt đầu giảm sút. Điều này không thể lơ là. Để trẻ vận động, duy trì cơ thể khỏe mạnh là trách nhiệm không thể chối từ của mỗi bậc phụ huynh.

Thực ra, để trẻ thường xuyên ra ngoài rèn luyện sức khỏe không những có thể tăng cường thể chất mà còn tác động tích cực tới sự phát triển trí tuệ. Đó là bởi vì vận động thúc đẩy tuần hoàn máu và hô hấp, tế bào não có thể được cung cấp nhiều dưỡng khí và chất dinh dưỡng hơn, khiến trao đổi nhanh hơn, hoạt động của bộ não cũng càng ngày càng nhanh nhạy; thêm vào đó, khi rèn luyện, động tác cơ thể thay đổi liên tục cũng sẽ kích thích bộ não nhanh

chóng đưa ra các phản ứng tương ứng với các bộ phận của cơ thể. Ngoài ra, mỗi ngày vận động với lượng thích hợp còn có thể giúp trẻ nâng cao chất lượng giấc ngủ, tăng cường trí nhớ.

(2) Làm thế nào để trẻ hình thành thói quen vận động

Vận động là không thể thiếu với sự phát triển của cơ thể trẻ. Nếu cha mẹ hi vọng trẻ có thể hình thành thói quen yêu vận động thì nên bồi dưỡng từ nhỏ. Tuy nhiên, hiện nay rất nhiều trẻ thích xem tivi, nghịch máy tính ở nhà và cho rằng vận động hoặc là chuyện điên cuồng, hoặc là vô cùng mệt người. Vậy, cha mẹ nên giúp trẻ khắc phục những trở

lực này, hình thành thói quen tham gia vận động như thế nào?

*** Giúp trẻ hiểu được sự cần thiết của vận động**

Phải để trẻ hiểu không bị ốm không có nghĩa là khả năng vận động tốt. Khả năng vận động là chỉ khả năng con người thể hiện khi hoạt động cơ thể. Quá trình phát triển của khả năng vận động là nhân tố quan trọng thúc đẩy hình thành kết cấu cơ thể và phối hợp phát triển chức năng sinh lý. Ý nghĩa của nó vượt qua cả ý nghĩa không bị ốm. Chỉ khi để trẻ thật sự hiểu được ý nghĩa của việc tham gia vận động, ảnh hưởng của việc lười vận động với sức khỏe thì

mới có thể khiến trẻ quyết tâm tham gia vận động, từ đó tận hưởng lợi ích của vận động.

*** Giúp trẻ sắp xếp phương thức vận động hợp lý**

Trên cơ sở vận động khoa học, căn cứ vào độ tuổi và tổ chức cơ thể của trẻ, lựa chọn lượng vận động hợp lý; căn cứ vào khả năng, thói quen sinh hoạt, môi trường xung quanh trẻ, lựa chọn hạng mục vận động thích hợp. Khi bắt đầu vận động, lượng vận động và hạng mục vận động nên ít một chút, sau đó từng bước tăng lên từ ít đến nhiều, từ đơn giản đến phức tạp, từ dễ đến khó, đồng thời kết hợp nhiều hạng mục tiến hành, để cơ thể của trẻ được rèn luyện toàn diện.

*** Tạo cho trẻ không khí vận động tốt đẹp**

Rất nhiều trẻ hiện nay thiếu bạn chơi, cha mẹ không thể tránh khỏi việc phải làm bạn chơi của trẻ. Đặc biệt trong vận động, cha mẹ phải động viên cả nhà, tạo ra không khí tốt đẹp. Lời nói hành vi của cha mẹ là người thầy tốt nhất của trẻ, cha mẹ yêu lao động chắc chắn sẽ dạy được những đứa trẻ yêu lao động. Hành vi của cha mẹ có tác dụng hơn bất cứ lời thuyết giáo nào, cùng vận động với trẻ, không những sẽ trở thành tấm gương cho trẻ mà còn tăng thêm tình cảm với trẻ.

*** Đưa trò chơi vào trong vận động**

Nếu coi rèn luyện vận động là luyện tập kỹ năng đơn thuần thì sẽ khô khan, nghiêm túc giống như vận động viên. Như thế không thể điều động được tính tích cực của trẻ mà còn khiến trẻ chạy xa. Để thu hút hứng thú của trẻ với vận động, cha mẹ nên thử thường xuyên tạo ra một số tình huống và câu chuyện, đưa trò chơi vào trong vận động, để trẻ được thả lỏng, rèn luyện trong trò chơi.

*** Giúp trẻ hình thành phương thức sinh hoạt thích rèn luyện**

Từ 3 – 12 tuổi là thời kỳ quan trọng hình thành thói quen tốt của con trai. Lúc này, trẻ đang ở trong thời kỳ sinh trưởng

phát triển nhạy cảm, cả về sinh lý và tổ chất; khả năng uốn nắn được là rất lớn, rất dễ tiếp nhận sự dẫn dắt và rèn luyện của người lớn, cũng chính là cơ hội tốt để hình thành thói quen tự giác rèn luyện sức khỏe. Cha mẹ nên tận dụng thời gian này, giúp trẻ hình thành phương thức sinh hoạt yêu vận động. Nếu bỏ lỡ, cùng với sự tăng lên của độ tuổi, do ảnh hưởng từ thói quen cũ, thói quen mới sẽ rất khó hình thành.

*** Biết cách khích lệ và ủng hộ trẻ rèn luyện**

Lòng tự tôn của trẻ cũng vô cùng lớn. Rất nhiều trẻ thích thể hiện sở trường của mình, tránh né điểm yếu của bản

thân, đặc biệt là ở nơi công cộng. Để bảo vệ tự tôn, chúng không muốn làm những hoạt động để lộ điểm yếu của mình. Lúc ấy, cha mẹ không được trực tiếp kích thích và ép buộc trẻ, mà nên thay đổi trò vận động hoặc trò chơi khác. Cha mẹ còn có thể nói chuyện với giáo viên, quan sát trạng thái tâm lý của trẻ, để tìm ra phương pháp thích hợp.

Không có sự hình thành của bất kỳ thói quen nào là hoàn thành trong một ngày, muốn giúp trẻ hình thành thói quen rèn luyện vận động, cha mẹ nên có kế hoạch tỉ mỉ, hoặc cùng trẻ lập kế hoạch. Cứ cách một thời gian phải đánh giá tình hình hoàn thành. Nếu trẻ hoàn thành tốt thì phải kịp

thời biểu dương và khích lệ, để trẻ cảm thấy có cảm giác thành công, thúc đẩy trẻ yêu lao động hơn.

7. Để trẻ ứng phó với nguy hiểm vừa phải

Một hôm, Ngọc cầm một con dao nhọn trong tay, phấn khích chạy từ trong bếp ra ngoài. Mẹ sửng người, không dám quát con cũng không dám chạy lại cướp con dao vì sợ Ngọc sợ hãi làm mình bị thương.

Lúc ấy, bố vừa kéo dài tên gọi của cậu, vừa từ từ đi tới cầm lấy cổ tay Ngọc, giằng con dao trên tay cậu. Mẹ lập tức bật khóc.

Trong những năm tháng

trưởng thành của trẻ, sẽ không tránh khỏi việc gặp nguy hiểm. Nhưng cha mẹ không thể lúc nào cũng ở bên bảo vệ trẻ, càng không thể bảo vệ trẻ suốt đời được. Vậy, cha mẹ nên bảo vệ như thế nào mới có thể khiến trẻ tránh bị tổn thương?

(1) Nguy hiểm của trẻ đến từ đâu

Cái gì sẽ gây ra nguy hiểm cho trẻ? Tạm thời không nói đến những vật nguy hiểm dễ hiểu như lửa, điện, dao... mà chính là túi nilon, cốc chè, khay áo, chăn màn đều sẽ gây ra nguy hiểm cho trẻ, thậm chí loại kẹo dành riêng cho trẻ cũng gây ra tai nạn bất ngờ. Nếu xét từ góc độ nguy hiểm để nhìn nhận cuộc sống của trẻ thì mỗi ngày

chúng đều sống trong nguy hiểm.

Nếu muốn liệt kê những nguy hiểm mà trẻ có thể gặp phải thì khó tránh khỏi thiếu sót. Có điều, xét một cách tổng thể, khái quát, phần lớn có thể phân làm bốn loại.

Loại thứ nhất, đối mặt với nguy hiểm do mức độ nhận thức chưa đủ, ví dụ như lửa, điện, nước sôi... trẻ không biết chúng sẽ mang lại nguy hại mà tiếp cận không chút sợ hãi.

Loại thứ hai, đối mặt với nguy hiểm do thiếu kỹ năng, ví dụ như chậu hoa, trẻ phải học cách bê nó giống như người lớn nhưng vì không đủ sức mà bê lên làm mình bị thương.

Loại thứ ba, các nguy hiểm khách quan tồn tại trong cuộc sống như thiết bị điện, đường cái, rãnh sâu, hồ nước bên ngoài...

Loại thứ tư, nguy hiểm cần phòng tránh đặc biệt như những thiếu niên lỗ mãng, người xấu...

(2) Nguy hiểm, nên "khơi" không nên "chặn"

Trong cuộc sống của trẻ, nguy hiểm luôn tiềm ẩn. Cha mẹ có cần thận đến đâu cũng không thể hoàn toàn loại bỏ và ngăn chặn thay trẻ. Nếu vì sợ trẻ đối mặt với nguy hiểm mà cố hết sức để trẻ tránh xa nguy hiểm hoặc ngăn cấm và dọa dẫm trẻ, cũng không thể đề phòng bất trắc. Chỉ có để trẻ nhìn thẳng

vào nguy hiểm, học cách chiến thắng nguy hiểm mới có thể tăng cường được khả năng ứng phó với nguy hiểm của trẻ.

Trong một khu làng, có hộ gia đình nọ, chỉ có một cậu con trai. Khi cậu bé 5 tuổi, cậu đã trốn đi cùng các bạn đến con sông đầu làng nghịch nước. Sau khi bị cha mẹ phát hiện đã lôi về đánh cho một trận và ngăn cấm con không được lại gần con sông đó.

Mỗi lần cậu nhìn thấy những đứa trẻ khác tung tăng bơi lội, cậu cũng muốn đi nhưng ánh mắt nghiêm khắc của cha mẹ đã vô tình dập tắt khát vọng trong mắt cậu.

Năm cậu 10 tuổi, trong làng xảy ra lũ lụt. Những đứa trẻ

khác đều thoát chết nhờ biết bơi và có sự giúp đỡ của người lớn. Chỉ có đứa trẻ họ này sau khi bị sặc mấy ngụm nước đã chìm xuống...

Cha mẹ yêu trẻ thì nên tính toán lâu dài cho trẻ. Mặc dù với trẻ, nước sông nguy hiểm nhưng những đứa trẻ sống gần sông, cha mẹ nên để trẻ học bơi, học cách đối mặt với nguy hiểm thì mới tránh được nguy hiểm.

Trước nguy hiểm, một mực tránh né và trốn chạy, không phải là cách giải quyết. Ví dụ, nếu cha mẹ sợ trẻ gọt bút chì sẽ đứt tay mà lập tức giành lấy gọt thay trẻ thì cách làm thay này sẽ chỉ cướp đi quyền lợi và cơ hội trải nghiệm nguy hiểm

của trẻ, để trẻ trở nên lúng túng khi phải đối mặt với nguy hiểm lớn hơn.

(3) Dạy trẻ cách đối mặt với nguy hiểm

Nhìn thấy ấm nước sôi trên bếp, đứa trẻ 4 tuổi muốn tự mình bắc ấm xuống. Đối với cậu mà nói thì đây là một việc vô cùng nguy hiểm. Nhưng nếu ngăn cấm trẻ thì sẽ chỉ khơi dậy ham muốn được thử sức của trẻ. Thế là bố quyết định dạy cậu cách lấy ấm nước.

Bố đổi nước trong ấm sang nước ấm, đồng thời nói với con trai, khi nước sôi, ấm đun nước sẽ rất nóng, vì thế phải lót khăn bông mới lấy xuống được; trong quá trình bắc ấm xuống, ấm nước phải thăng

bằng, nếu không nước sẽ đổ ra ngoài.

Lần đầu tiên con làm thử, nửa ấm nước đổ ra ngoài. Vì là nước ấm nên chỉ bị đỏ da. Bố lại chuẩn bị một ấm nước khác cho con, nói với con: "Con không đủ sức, phải dùng hai tay". Đồng thời khích lệ con thử lại lần nữa.

Lần này, dưới sự hướng dẫn của bố, con trai đã bắc được ấm nước xuống một cách an toàn.

Mặc dù cha mẹ đều sợ trẻ gặp nguy hiểm nhưng cho dù thế nào cũng không được nhốt trẻ trong lồng để bảo vệ, có một vài nguy hiểm vừa phải vẫn phải để trẻ đối mặt. Vì thế, cách làm tích cực nhất chính

là dạy trẻ nắm được, phân biệt và chống lại nguy hiểm.

Nhận thức bất kỳ sự vật nào, trẻ cũng đều cần một quá trình. Khi giao cho trẻ phân biệt nguy hiểm, nhất định cha mẹ không được nóng vội, càng không được chỉ nói đạo lý suông mà nên để trẻ cảm nhận một cách cụ thể hình tượng, để trẻ nhìn, nghe, sờ, trải nghiệm, sau đó không ngừng tổng kết kinh nghiệm.

Khi dạy trẻ một vài kiến thức về nguy hiểm, cha mẹ phải chú ý các vấn đề ở những mặt dưới đây.

* Căn cứ vào độ tuổi và khả năng tiếp nhận kiến thức của trẻ, từng bước tiến hành giáo dục an toàn cho trẻ. Ví dụ, giáo

dục trẻ hai, ba tuổi khi ăn cơm không được nói; giáo dục trẻ bốn, năm tuổi phải về nhà bằng cách nào khi bị lạc đường.

* Bình thường không được dùng mối nguy hại không tồn tại để dọa nạt trẻ, tránh tạo cho trẻ sự mất cân bằng về nhận thức nguy hiểm và tình huống bình thường.

* Dạy trẻ sử dụng công cụ đúng đắn. Một số công cụ thường dùng như dao gọt hoa quả, dao dọc giấy, dao gọt bút chì... trẻ sớm muộn đều phải sử dụng. Lúc thích hợp nên dạy trẻ phương pháp sử dụng đúng đắn.

* Định nghĩa chuẩn xác về nguy hiểm. Ví dụ cha mẹ nhắc

nhỏ trẻ lửa rất nguy hiểm, nhưng khi trẻ nhìn thấy củi hoặc ngọn nến sẽ không thể nhận thức được nguy hiểm mà lửa có thể mang lại. Cha mẹ nên đưa trẻ đi tham quan một vài triển lãm về kiến thức phòng ngừa, để trẻ hiểu nguy hiểm thật sự khi ngọn lửa mất kiểm soát.

* Chủ yếu là để phòng, phòng bệnh hơn chữa bệnh. Một số kiến thức về phòng ngừa phải kịp thời để trẻ nắm được.

(4) Những trẻ học cách ứng phó với nguy hiểm mới không nguy hiểm

Nguy hiểm, trong cuộc sống là không thể hoàn toàn tránh được. Nhưng nguy hiểm không hề đáng sợ, đáng sợ là

đứa con 12 tuổi khi nghịch súng hơi đã làm thương chân của mình. Mặc dù Rockefeller vô cùng lo lắng nhưng vẫn quyết tâm để chúng ném thử.

Làm cha mẹ, ai cũng yêu thương bảo vệ con của mình, nhưng không thể vì thế mà nuôi trẻ trong nhà kính không thả ra ngoài. Muốn để trẻ trưởng thành nhanh chóng, nên làm giống như Rockefeller, để trẻ đối mặt với nguy hiểm thích hợp, để chúng tăng cường khả năng đối phó với khó khăn, nguy hiểm, để trẻ có thể tránh được nguy hiểm một cách hợp lý trước khi nó xuất hiện.

Để trẻ thử đối mặt với nguy hiểm thích hợp có thể khiến

không biết gì về nguy hiểm, không thể ứng phó với nguy hiểm. Trong cuộc sống của trẻ, nguy hiểm luôn tiềm ẩn. Cha mẹ có bảo vệ trẻ quá mức tới đâu cũng không thể chăm lo hết được mọi mặt. Đôi khi, để trẻ nếm thử mùi vị của nguy hiểm có thể rèn luyện ý chí của trẻ.

Ông vua dầu mỏ của Mỹ là Rockefeller vì muốn để con từ nhỏ hiểu được rằng không được sống dưới sự bảo vệ của người khác, nên đã thường xuyên cho phép các con đi thuyền độc mộc hoặc thuyền buồm, để chúng mạo hiểm, trải nghiệm nguy hiểm.

Đứa con 9 tuổi của Rockefeller đã từng ngã khỏi yên ngựa,

khả năng xử lý của chúng được nâng cao, sự tự tin được tăng cường, sau này khi đối mặt với nguy hiểm và khó khăn lớn hơn sẽ nỗ lực nghĩ cách khắc phục. Cũng chính vì như vậy mà tỷ lệ chúng bị nguy hiểm gây nguy hại sẽ là nhỏ nhất.

Chương 9

CHÚ TRỌNG BỒI DƯỠNG KHẢ NĂNG QUẢN LÝ TÀI CHÍNH CHO TRẺ TỪ KHI CÒN NHỎ

Paul Hsia, hội trưởng hiệp hội

giáo dục Mỹ đã từng bồi dưỡng hơn 1.000 nhà giáo dục CEO cho các nước trên thế giới nói: "Trong bồi dưỡng giáo dục IQ (chỉ số thông minh), FQ (chỉ số tài chính) và EQ (chỉ số cảm xúc), thì bồi dưỡng giáo dục FQ là quan trọng nhất. Muốn con cái thành tài thì nhất định phải tiến hành giáo dục quản lý tài chính cho chúng từ khi còn nhỏ". Ở Mỹ, mọi người có một nhận thức chung: Trong rất nhiều thành công, kiếm tiền có thể bồi dưỡng cảm giác thành công và sự tự tin cho con người. Vì thế, phải dạy trẻ quản lý tài chính từ nhỏ, bồi dưỡng FQ cho chúng. Qua đó có thể thấy, trong xã hội thương nghiệp phát triển, khả năng đầu tư quản lý tài chính xuất sắc có vai trò vô cùng quan trọng với sự thành công của một

người.

1. FQ Sẽ ảnh hưởng tới cuộc đời con trai

" **B**ố ơi, con muốn mua đôi Nike mẫu mới kia!"

Con trai nói.

Bố nhìn giá 6 triệu đồng, cau mày nói: "Bây giờ giá cả quá đắt, hay là đợi qua một thời gian nữa giảm giá rồi mua?"

"Sao bố ki bo vậy! Ai cần giảm giá! Bố chưa từng nghe câu này sao? Không cần tốt nhất, chỉ cần đắt nhất. Dù sao, bây giờ con muốn đôi 6 triệu kia!"

Bố thở dài, không biết phải làm thế nào, nhìn đôi mắt tổn thương của con, đành phải đi

tính tiền. Khi đứa trẻ cầm lấy đôi giày, khuôn mặt lập tức nở nụ cười rạng rỡ, còn bố thì đứng bên cạnh xót của: tiền làm thêm cả tháng vất vả đổi lấy một đôi giày!

Cảnh tượng như vậy không còn là hiếm trong cuộc sống. Cha mẹ thường than phiền: "Con tôi rất biết tiêu tiền!" Quả thật là vậy, phần lớn cha mẹ đều hi vọng có thể tạo mọi điều kiện cho trẻ, không muốn con giống mình trước đây, có một tuổi thơ nghèo khó. Mặc dù xuất phát điểm của cha mẹ là tốt nhưng lại gây ra tật xấu tiêu tiền vô độ, vung tay quá trán của rất nhiều trẻ nhỏ.

Rốt cuộc trẻ có nên tiêu tiền không? Đáp án là có. Trong xã

hội kinh tế, chỉ có biết tiêu tiền mới có thể thích ứng với sự phát triển của xã hội. Nhưng để trẻ tiêu tiền không phải là thỏa mãn yêu cầu vô độ của trẻ mà phải dạy chúng làm thế nào để tiêu tiền một cách đúng đắn. Nắm được phương pháp tiêu tiền đúng đắn và khả năng kiếm tiền chính là cái gọi FQ. Nhưng đáng tiếc là nhiều trẻ có chỉ số IQ rất cao nhưng lại luôn thiếu chỉ số tài chính.

Nếu bạn không muốn để con trai của mình trở thành nô lệ của đồng tiền, không muốn để trẻ tiêu tiền bừa bãi, muốn trẻ có ý thức tài chính và khả năng quản lý tài chính đúng đắn, thì việc bồi dưỡng FQ là vô cùng quan trọng.

lũy được khối tài sản khổng lồ như vậy? Một nguyên nhân quan trọng chính là họ có khả năng đầu tư quản lý tài chính, họ có FQ.

Trên thực tế, FQ giống với IQ và EQ, đều là sức mạnh vô hình chỉ đạo hành vi của con người. Sự chú trọng đối với FQ không có nghĩa là theo đuổi tiền bạc một cách đơn thuần. Nó bao gồm hai khả năng: một là khả năng nhận thức tiền bạc và quy luật tiền bạc một cách đúng đắn; hai là khả năng ứng dụng tiền bạc và quy luật tiền bạc. Rất nhiều lúc, con người không thiếu tiền mà là thiếu quan niệm. Có quan niệm này, thu được tiền bạc sẽ trở nên vô cùng dễ dàng. Nhưng nếu thiếu quan niệm này, số tiền

(1) Con trai không thiếu tiền mà thiếu quan niệm

FQ là chỉ khả năng quản lý tài chính, đặc biệt là khả năng đầu tư thu lợi. Nếu không có khả năng quản lý tài chính thì có bao nhiêu tiền cũng sẽ dần dần tiêu sạch. Ông cha ta từng nói "không ai giàu ba họ", có nghĩa là thế hệ sau thiếu khả năng quản lý tài chính, hoang phí tiền bạc mà đời trước đã khổ sở gom góp. Khả năng quản lý tài chính là một trong những khả năng quan trọng nhất của con người, nhưng cũng là khả năng dễ bị bỏ qua nhất.

Vì sao người biết quản lý tài chính có thể càng ngày càng giàu có. Vì sao họ có thể tích

bạn có cũng sẽ nhanh chóng bị lãng phí hoặc vung vãi.

(2). Phát triển FQ quan trọng hơn IQ

Chúng ta thường nhìn thấy có một số người sau khi trưởng thành có thể xử lý ổn mối quan hệ với tiền bạc: Biết được phải kiếm tiền như thế nào, tiêu tiền như thế nào, vay tiền như thế nào, cũng biết không chế hợp lý tỷ lệ vay nợ... Nhưng có một số người thì không được như vậy, không nói đến chuyện đưa cho họ một khối di sản hoặc giải thưởng hàng tỷ đồng nhưng họ không biết cách phân chia như thế nào, mà thậm chí kiếm được nhiều tiền một chút cũng mơ hồ không biết phải

làm thế nào, không phải là hoang phí vô độ thì là tiết kiệm quá mức.

Sở dĩ có sự khác biệt như vậy chính là vì trong quá trình trưởng thành của họ, cha mẹ có cho họ cơ hội và kinh nghiệm tiếp xúc với tiền, tự do chi phối tiền bạc hay không.

Phần lớn cha mẹ đều nghĩ rằng chỉ cần trẻ học giỏi, những việc khác đều có thể thương lượng được, thậm chí phóng túng. Trong đó bao gồm tất cả việc chi tiêu của trẻ, toàn bộ là do cha mẹ xử lý hoặc trẻ cần bao nhiêu tiền thì tiêu bấy nhiêu, không có hướng dẫn sử dụng nhất định. Cứ như vậy, trẻ căn bản không có khái niệm về số lượng tiền bạc,

không thể hiểu được nỗi vất vả khi kiếm tiền, từ đó có thể ảnh hưởng tới quan niệm lựa chọn việc làm và nhân sinh quan của bản thân, ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển của cuộc đời.

Vì thế, cha mẹ không được ngại nói về "tiền" với trẻ, bởi vì sớm muộn trẻ đều phải độc lập tự chủ giao lưu với "tiền", sao không tiến hành bồi dưỡng và giáo dục trẻ từ sớm? Mặc dù hiện nay nhà trường có môn học "quản lý tài chính", nhưng cha mẹ hãy thử bổ sung thêm môn học này cho trẻ, bồi dưỡng FQ cho trẻ từ nhỏ.

Paul Hsia là hội trưởng hiệp hội giáo dục của Mỹ. Theo ông, sau khi một người bước vào xã

hội, quan trọng nhất là tố chất tổng hợp, nhưng trước tiên biểu hiện ở sự tự tin. Muốn nâng cao tố chất tổng hợp của trẻ, quan trọng là giúp chúng xây dựng niềm tin. Ông nói: "Trong rất nhiều thành công, kiếm tiền có thể bồi dưỡng cảm giác thành công và sự tự tin của con người nhất, vì thế phải dạy trẻ quản lý tài chính từ nhỏ, bồi dưỡng FQ cho trẻ từ nhỏ".

Paul Hsia vô cùng chú trọng bồi dưỡng FQ cho các con. Sau khi con có khái niệm về chữ số, ông liền yêu cầu chúng ghi chép rõ ràng từng khoản tiền một, đồng thời mỗi tuần kiểm tra một lần tình hình chi tiêu của mình, xem khoản tiền nào nên tiêu, khoản tiền nào

không nên tiêu; khoản nào tiêu nhiều rồi, khoản nào cần tiêu nhưng lại không tiêu. Khi con 5 tuổi, ông dạy chúng mua bán cổ phiếu, dạy chúng kiến thức cơ bản về công ty, nghề nghiệp, lãi suất, cung cầu...

Chính nhờ sự bồi dưỡng giáo dục về FQ mà 5 đứa con của Paul Hsia đều vào các trường đại học nổi tiếng của Mỹ. Sau khi bước chân vào xã hội, thu nhập hàng năm của họ đạt tới 4 triệu đô Mỹ, ít nhất cũng trên 2 triệu đô.

(3) Giáo dục "FQ" phải từng bước

Đồng tiền là con dao hai lưỡi, bản thân cuộc sống giàu có là không có hại với trẻ. Nhưng nếu thiếu sự dẫn dắt về giá trị

quan lành mạnh và hoàn thiện, thì nó có thể sẽ gây ảnh hưởng tiêu cực với trẻ. Để trẻ có thể phát triển tốt hơn, cha mẹ nên từ bỏ truyền thống "nghèo đến đâu cũng không thể để con nghèo", tích cực dạy tốt môn học quản lý tài chính cho trẻ.

Giống với việc bồi dưỡng những khả năng khác, giáo dục quản lý tài chính cũng là một quá trình dần dần từng bước. Giáo dục tài chính cho trẻ nên tuân theo quy luật phát triển của trí tuệ, căn cứ vào giai đoạn lứa tuổi khác nhau, áp dụng phương thức giáo dục khác nhau.

Có điều, nhà giáo dục học phương Tây cho rằng, trẻ 3

tuổi đã bắt đầu có ý thức về kinh tế rồi. Vì thế, giáo dục quản lý tài chính cho chúng phải bắt đầu từ sớm, ảnh hưởng đến từng chi tiết trong cuộc sống một cách liên tục không gián đoạn. Những đứa trẻ được giáo dục như vậy mới có thể thực sự nắm được phương pháp quản lý tài chính.

Gia đình Mỹ bồi dưỡng nhận thức và khả năng quản lý tiền bạc cho trẻ từ khá sớm. Chúng ta hãy tham khảo yêu cầu về FQ của họ với trẻ, dần dần từng bước bồi dưỡng FQ cho trẻ.

*** Từ 3 – 6 tuổi, bồi dưỡng trẻ nhận thức về tiền bạc**

Sau 3 tuổi, trẻ đã mạnh nha ý

thức tiền bạc. Cha mẹ có thể dựa vào trí tò mò của trẻ, bồi dưỡng nhận thức về tiền bạc của trẻ qua những việc nhỏ nhất trong cuộc sống. Ví dụ, khi trẻ nhận biết con số, bắt đầu học đếm, hãy giảng giải cho trẻ một vài kiến thức về tiêu tiền, đồng thời kết hợp với khái niệm con số, cùng trẻ chơi trò chơi mua đồ để bồi dưỡng khả năng tư duy logic cho trẻ. Khi 6 tuổi, trẻ đã có thể đếm được một số tiền lớn. Lúc ấy, có thể để trẻ bắt đầu học cách tiết kiệm tiền, bồi dưỡng ý thức "tiền của mình".

*** Từ 6 – 12 tuổi, bồi dưỡng quan niệm tiền bạc đúng đắn**

Giai đoạn này là giai đoạn

quan trọng trong phát triển nhân cách của trẻ. Giá trị quan của trẻ đang dần dần hình thành, là lúc bồi dưỡng quan niệm quản lý tài chính. Cha mẹ phải yêu cầu nghiêm khắc với trẻ, tiến hành giáo dục một cách cẩn thận. Có thể lập tài khoản ngân hàng cho trẻ, dạy trẻ khái niệm lãi suất; định kỳ cho trẻ tiền tiêu vặt, để trẻ lập ra kế hoạch chi tiêu, học cách mặc cả, học cách mua bán giao dịch. Ngoài ra, còn phải dạy trẻ học cách tiêu tiền tiết kiệm, khi cần thiết có thể mua những đồ đắt tiền như giày trượt băng, ván trượt... tăng cường tính kế hoạch và tính hợp lý trong chi tiêu của trẻ...

Bồi dưỡng FQ cho trẻ, tiến hành giáo dục quản lý tài

chính cho trẻ không chỉ là thực tiễn dẫn dắt trẻ trải nghiệm và quản lý tiền bạc mà cũng là giáo dục dẫn dắt trẻ học cách cảm ơn cha mẹ, xây dựng ý thức trách nhiệm, có được nhân cách kiên toàn, độc lập, tự tôn. Quan niệm tiền bạc, ý thức tài chính đúng đắn và thói quen tài chính tốt đẹp sẽ khiến trẻ thu lợi suốt đời.

2. Bồi dưỡng ý thức tiền bạc đúng đắn cho trẻ

Cùng với mức sống không ngừng nâng cao, phần lớn gia đình đều có thể thỏa mãn nhu cầu vật chất của trẻ. Trẻ con bây giờ có rất ít em hiểu thế nào là tính toán chi li. Cho dù là học sinh tiểu học, ai chả có vài chục tiểu tiêu vật trong túi

quần? Có một số trẻ tiêu tiền "hoang phí vô độ".

Trẻ con bây giờ không hiểu giá trị của đồng tiền sao? Thực ra, dưới tác động của làn sóng kinh tế thị trường, "ý thức tiền bạc" của trẻ cũng rất mãnh liệt. Muốn chơi ván trượt của tôi sao? Được, mang tiền đến thuê. Muốn trốn làm trực nhật sao? Bỏ tiền ra, có người trực thay. Không biết làm bài tập sao? Mang tiền ra đây, tôi cho chép bài. Thậm chí trong không ít gia đình cũng xuất hiện hiện tượng trẻ làm một chút việc nhà đã đòi người lớn trả "thù lao".

Những ví dụ kể trên không phải trẻ không nhận thức "tiền" mà là tồn tại vấn đề về "ý

thức tiền bạc": quan niệm chỉ tiêu không đúng đắn và quan niệm tiền bạc lệch lạc. Vì thế, bồi dưỡng ý thức tiền bạc đúng đắn cho trẻ là điều vô cùng quan trọng. Với những vấn đề xuất hiện trong "ý thức tiền bạc" hoặc những trẻ chưa xuất hiện vấn đề, cha mẹ nên để trẻ xây dựng ý thức tiền bạc đúng đắn như thế nào?

(1) Dạy trẻ nhận thức giá trị của các loại tiền

Khi trẻ 3 tuổi là có thể để chúng học cách nhận biết tiền giấy và tiền xu, có thể bắt đầu từ nhận biết trăm đồng, nghìn đồng. Nhận biết tiền không chỉ là bắt trẻ nói giá trị trên tờ tiền mà còn nên để trẻ biết giá trị thực tế mà đồng tiền tượng

trung. Ví dụ khi đi xe bus, để trẻ tự trả tiền vé.

Đợi sau khi trẻ quen với trăm đồng, nghìn đồng, còn có thể tiếp tục dạy trẻ nhận biết mười nghìn, hai mươi nghìn, năm mươi nghìn, một trăm nghìn, để trẻ dần dần học cách mua những thứ đồ đơn giản. Như thế không những có thể dạy trẻ học đếm, học tính toán mà còn có thể bồi dưỡng khả năng sống cơ bản cho trẻ.

(2) Để trẻ biết tiền không phải là thứ quan trọng nhất

Sau khi để trẻ nhận biết tiền, nhất định phải để trẻ biết rằng tiền không phải là vạn năng, không thể đổi lấy tất cả mọi thứ. Trên thế giới vẫn còn nhiều thứ quý giá hơn tiền,

tiền không mua được, tiền không thể đong đếm được như: tình cảm, kiến thức, bản lĩnh, niềm tin, tinh thần và cảm xúc...

Lúc mới tiếp xúc với tiền, lúc nào Lâm cũng gây thơ "định giá" cho tất cả mọi thứ. Lần này cậu định giá 5 nghìn đồng cho một chiếc hộp nhỏ. Mẹ trịnh trọng nói với cậu: "Chiếc hộp này không chỉ là 5 nghìn đồng, không thể dùng tiền để đong đếm nó được. Con dùng tất cả số tiền con có trong tay cũng không mua được".

Lâm cảm thấy rất kỳ lạ, liền hỏi mẹ: "Vì sao chiếc hộp này không thể dùng tiền mua được ạ?" Mẹ trả lời: "Đây là chiếc hộp bà ngoại để lại cho mẹ. Mặc dù

người khác có thể nghĩ nó không đáng tiền nhưng với mẹ dùng bao nhiêu tiền cũng không đổi được. Vì thế, mỗi lần nhìn thấy nó, mẹ sẽ nhớ lại những ngày tháng khi còn nhỏ được ở cùng với bà ngoại của con..."

(3) Để trẻ tiêu tiền một cách đúng đắn

Hành vi chi tiêu của trẻ dần dần đi từ bị động tới chủ động. Cho trẻ tiêu tiền vật không có nghĩa là để chúng tiêu pha hoang phí mà phải tiêu vào những chỗ cần thiết. Vì thế, khi trẻ tiêu tiền bị động, cha mẹ nên bồi dưỡng thói quen tiết kiệm cho chúng và thái độ sử dụng tiền bạc một cách đúng đắn để tiện cho việc khi

chúng chủ động tiêu tiền có thể giữ được thói quen này.

Linda là một bác sĩ tâm lý. Một lần cô đưa cậu con trai 6 tuổi đi dạo phố, mục đích là để con mua một chiếc ô tô đồ chơi đẹp mắt.

Nhưng khi con chọn được mẫu mà mình thích, Linda không lập tức mua nó mà đưa con đến ba cửa hàng. Cuối cùng, họ phát hiện cửa hàng cuối cùng đang có khuyến mãi, giá của chiếc ô tô cùng chức năng rẻ hơn hai cửa hàng kia 10 đô la. Thế là Linda mua chiếc ô tô rẻ hơn này cho con.

Trong quá trình tìm kiếm đồ rẻ tiền, Linda đã để con học được cách tiết kiệm.

(4) Dạy trẻ học cách tích cóp

Hiện nay, trẻ có rất nhiều cách để có được tiền. tiền tiêu vặt cha mẹ cho hàng ngày, tiền thưởng khi đạt thành tích cao, tiền người lớn cho, tiền mừng tuổi... Khi trẻ có nhiều tiền như vậy, nếu không biết tích cóp và tiết kiệm thì có thể dẫn đến hiện tượng tiêu pha bừa bãi. Vì thế, cha mẹ phải dạy trẻ cách tiết kiệm và tích cóp.

Bồi dưỡng trẻ hình thành thói quen tích cóp rất đơn giản. Chỉ cần cho trẻ khoản tiền nhất định là có thể bồi dưỡng được tính năng động của trẻ. Ví dụ, trẻ thích mua súng và một vài đồ chơi hoạt hình, cha mẹ không trực tiếp mua cho trẻ

mà định kỳ cho trẻ khoản tiền tiêu vặt nhất định. Để có thể mua được món đồ chơi mình thích, trẻ đành phải kiềm chế ham muốn tiêu tiền, học cách tích cóp.

Như thế không những có thể khiến trẻ nhận thức được ý nghĩa của tích cóp mà còn có thể khiến trẻ cảm nhận được niềm vui khi dùng số tiền mình tiết kiệm được để đạt được mục đích. Đồng thời còn có thể bồi dưỡng khả năng tiết kiệm và tiêu tiền có kế hoạch cho trẻ.

(5) Dạy trẻ liệu cơm gắp mắm, quý trọng đồ vật

Rất nhiều trẻ đều sống trong thế giới kinh tế vô cùng hiện thực. Chúng sống ở nhà,

không có quá nhiều chi tiêu trong cuộc sống bắt chúng gánh vác. Những đứa trẻ sống trong trạng thái này, khi chúng lớn lên bắt đầu phải trả tiền thuê nhà, phí điện nước, mua đồ dùng sinh hoạt và quần áo cùng với chi phí giao thông, chúng sẽ cảm thấy vô cùng kinh ngạc và lúng túng. Những đứa trẻ hồi nhỏ không biết chi tiêu thực tế trong gia đình sẽ bị ép thay đổi thói quen xấu trước đây.

Để giúp trẻ chuẩn bị tốt cho cuộc sống trong tương lai, khi trẻ còn nhỏ, nên để chúng hiểu rằng tiêu tiền phải có nguồn kinh tế, tiêu tiền còn phải xem khả năng chi tiêu thế nào, để chúng hiểu những thứ chúng ăn, quần áo chúng mặc không

phải là dễ kiếm. Lãng phí là biểu hiện của việc không quý trọng thành quả lao động.

Tỷ phú nổi tiếng người Mỹ Rockefeller hiểu rõ tầm quan trọng đó. Năm con 7 tuổi, mỗi ngày ông cho mỗi con 3 cent tiền tiêu vặt, đồng thời phát cho chúng một cuốn sổ nhỏ, yêu cầu chúng ghi công dụng và thời gian chi tiêu của từng đồng tiền, cuối tuần còn yêu cầu lũ trẻ nộp cuốn sổ của mình để kiểm tra tính hợp lý của việc chi tiêu.

Khi trẻ lớn hơn một chút, cha mẹ có thể để trẻ gánh vác một phần chi tiêu gia đình như tiền điện thoại, tiền xe bus. Một khi quan niệm chi tiêu của trẻ thành thục, cha mẹ còn có thể

để trẻ hiểu toàn bộ tình hình chi tiêu của gia đình, giúp trẻ hiểu phải quản lý "tài chính" của gia đình như thế nào.

(6) Cho trẻ cơ hội kiếm tiền nhất định

Nếu có thể, hãy để trẻ đi làm vào kỳ nghỉ, bình thường làm một vài việc làm thêm, chỉ cần không ảnh hưởng tới việc học tập của trẻ là có thể để trẻ thông qua lao động nhất định để có được thu nhập. Như thế có thể khiến trẻ có thêm nhiều tiền để phân phối, còn có thể giúp trẻ càng biết quý trọng đồng tiền.

Hồi trẻ, ông Trường từng đi du học nước ngoài, bồi dưỡng khả năng kiếm tiền cho con cái từ nhỏ ở nước ngoài đã để lại ấn

tượng sâu sắc cho ông. Trong giáo dục con cái, ông cũng có ý thức tiến hành giáo dục "FQ". Ông không chỉ đề ra các chế độ "kiếm tiền" cho con mà đã từng kết hợp với giáo viên ở trường của con, tổ chức một buổi "giao dịch sách cũ".

Trên thị trường giao dịch sách cũ, trẻ bày những sách báo mà mình đã đọc trên sạp hàng nhỏ của mình, trẻ tự định giá, mặc cả. Một ngày hoạt động, con trai của ông Trường kiếm được hơn 200 nghìn, còn bỏ ra hơn 70 nghìn mua được không ít sách cũ của các bạn khác.

Cho trẻ cơ hội kiếm tiền như vậy có thể coi là vẹn cả đôi đường, vừa để trẻ hiểu được giá trị của đồ vật trong quá

trình kiếm tiền mà còn khiến trẻ trải nghiệm được niềm vui khi kinh doanh, tăng thêm ý thức quản lý tài chính cho trẻ.

3. Để con trai biết tiền do đâu mà có

Mẹ làm sẵn cơm canh, con không hỏi cơm canh do đâu mà có, không hỏi mẹ đã bỏ bao nhiêu công sức để nấu bữa ăn này; cho trẻ tiền tiêu vặt, trẻ nhận một cách thản nhiên, tiêu tiền cũng vung tay quá trán, không hỏi cha mẹ kiếm tiền vất vả như thế nào; trẻ gặp thứ mình thích là đòi mua, không hề bận tâm rốt cuộc có đáng hay không...

Vì sao trẻ không quý trọng thành quả lao động của cha mẹ, vì sao không quý trọng

tiền và đồ vật? Bởi vì chúng không biết tất cả do đâu mà có. Một số cha mẹ không muốn nói đến tiền với con, điều đó có thể hiểu được. Nhưng suy cho cùng khép kín không phải là cách hay. Nếu cha mẹ không tiến hành giáo dục tiền bạc cần thiết cho trẻ, chỉ một mực thỏa mãn nhu cầu của trẻ, trẻ sẽ cho rằng tiền từ trên trời rơi xuống, ở dưới đất mọc ra, dễ dàng nhặt được, tất cả đều đến dễ dàng như vậy, chúng dùng cũng là lẽ đương nhiên.

Cứ như vậy, trong mắt trẻ, cha mẹ trở thành máy rút tiền vô hạn. Chỉ cần chúng muốn là cha mẹ sẽ lấy tiền ra giống như làm ảo thuật vậy. Chúng thậm chí sẽ nói với cha mẹ: "Không có tiền thì đến ngân hàng rút!"

mà đâu biết rằng để có được số tiền ấy, cha mẹ phải thức khuya dậy sớm, lao động vất vả, cố gắng làm việc, bỏ biết bao nhiêu mồ hôi và tâm huyết.

Vì thế, cha mẹ phải tiến hành giáo dục về tiền bạc cho trẻ, nên nói với trẻ, tiền do đâu mà có!

(1) Mượn cơ hội để con trai nhận thức về tiền

Ở thời kỳ nhi đồng, nhận thức và sự phát triển của con trai chủ yếu là thông qua phương thức trò chơi để tiến hành. Trò chơi có thể nói là sự bồi dưỡng thiết thực nhất với chúng, cũng là người thầy tốt nhất. Trong trò chơi, cảm quan, tri giác, động tác, trí tưởng tượng

những kiến thức về nguồn gốc của đồng tiền và giá cả của hàng hóa.

Nhận thức ban đầu của mỗi đứa trẻ về tiền bạc đều là trống rỗng, cần phải có sự dẫn dắt đúng đắn, trong đó, một trong những phương pháp dẫn dắt quan trọng chính là đưa trẻ đi "chi tiêu" cùng với bạn, đồng thời dựa vào thực tế, giảng giải cho trẻ nghe kiến thức về tiền bạc.

Ngày đầu tiên Minh đi mẫu giáo, bố và cậu cùng đi đóng học phí. Minh cảm thấy rất kỳ lạ, liền hỏi bố: "Bố ơi, vì sao phải nộp cho trường mầm non nhiều tiền như vậy ạ?"

Bố nói với cậu: "Minh, con học tập và sống ở trường mầm non

và trí tò mò của con trai đều được phát huy tối đa.

Vì thế, cha mẹ nên tận dụng trò chơi để dạy trẻ nhận thức về tiền bạc, dù là trò chơi nào cũng đều có thể căn cứ vào tình hình, nói với trẻ những kiến thức liên quan đến tiền.

Trẻ đang chơi đồ hàng.

"Ông chủ, một chiếc kẹo mút bao nhiêu tiền?" "Một nghìn một chiếc".

"Ông chủ, tôi muốn mua một chiếc kẹo mút, trả cho ông một nghìn".

Mẹ hỏi con: "Con mua đồ vì sao phải trả tiền?" Trẻ không nghĩ đến vấn đề này, liền lắc đầu. Thế là mẹ liền nói với con

đều cần dùng đến tiền. Nộp số tiền này cho trường là dùng để chi trả tiền lương cho giáo viên, còn dùng để mua đồ chơi, đồ dùng học tập, hoa quả và nước uống, còn phải dùng để sửa chữa nơi vui chơi cho các con. Con hiểu rồi chứ?"

Minh gật đầu như hiểu mà không phải là hiểu, bố nói với cậu số tiền này là bố làm việc mà có, giống với cô giáo ở trường mầm non, chỉ có bỏ ra công sức và lao động mới có được tiền.

(2) Để con trai tìm hiểu công việc của cha mẹ

Rất nhiều cha mẹ không thật sự nói cho trẻ biết mình làm gì, tình trạng tiền lương thế nào, mức độ gian khổ thế nào.

Mỗi ngày chỉ nói với trẻ: "Con trai, bố đi làm đây". Cứ đến đầu tháng đều mang về số tiền lương khá lớn. Như thế trẻ cơ bản không hiểu được "tiền lương" là gì. Chúng chỉ tập trung ánh mắt vào tiền mà bỏ qua nỗi vất vả mà cha mẹ phải bỏ ra trong quá trình kiếm tiền.

Vì thế, cha mẹ muốn giáo dục tiền bạc cho trẻ, hãy thử để trẻ tìm hiểu một chút về công việc của mình. Chỉ có để trẻ nhận thức được một cách chân thực công việc của cha mẹ vất vả như thế nào, chúng mới hiểu kiếm tiền không dễ dàng. Khi trẻ nhìn thấy sự hi sinh của cha mẹ không phải là tiền bạc đơn thuần mà là mồ hôi và công sức, chúng sẽ kính trọng

và yêu cha mẹ hơn.

Con nói với mẹ: "Mẹ ơi, con muốn mua một chiếc xe đạp điện, các bạn con đều có, chỉ 7 triệu thôi".

Mẹ nói: "Con à, 7 triệu quá đắt! Chúng ta đừng mua nữa. Con đi xe đạp chẳng phải rất tốt sao?"

Con trai làm ầm lên: "Không đâu, không đâu, con muốn mua mà!"

Mẹ không nói gì mà khi đi làm đã dẫn con đến xưởng làm việc của mình, để con tìm hiểu công việc ở đó. Sau đó, mẹ hỏi con: "Công việc của mẹ có vất vả không?". Con gật đầu. Mẹ lại nói: "Con biết, một ngày mẹ chỉ kiếm được mấy trăm nghìn,

chiếc xe đạp điện mà con muốn mua ấy, mẹ phải làm công việc vất vả như thế này bao nhiêu ngày mới có thể mua được!"

Con không nói nữa, hai mắt ngấn lệ.

(3) Để con trai biết kiếm tiền không dễ

Đối với trẻ mà nói, mua một món đồ cần bao nhiêu tiền, thứ mà trẻ biết là một con số, còn con số này rất cuộc tương trưng cho cái gì, rất cuộc có thể dùng bao nhiêu hàng hóa mà trẻ có thể hiểu được để trao đổi, trẻ hoàn toàn không biết.

Vì thế, tiến hành giáo dục về giá trị của đồng tiền cho trẻ, không phải là để trẻ nhận biết

đồng tiền một cách đơn giản, biết cách tiêu tiền như thế nào mà càng nên để trẻ biết giá trị của đồng tiền, nhận thức được rằng kiếm tiền không dễ dàng. Như thế trẻ mới học được cách quý trọng, tôn trọng thành quả lao động của người khác.

Có một "tiểu hoàng đế" nhìn thấy bạn của mình có đàn piano, cũng muốn mua một chiếc, suốt ngày đòi mẹ mua đàn. Sau khi xác nhận cậu muốn học piano, mẹ nói với cậu: "Đàn piano rất đắt, cần rất nhiều tiền. Bây giờ mẹ phải làm việc chăm chỉ, đợi đến khi có đủ tiền mới có thể mua được".

Một năm trôi qua, đứa trẻ nhớ mãi lời nói của mẹ lúc đầu. Khi

cậu nhắc chuyện này với mẹ một lần nữa, mẹ biết nên thực hiện lời hứa với con. Thế là mẹ đến ngân hàng rút 100 triệu đồng, đồng thời yêu cầu nhân viên ngân hàng đổi toàn bộ sang tờ 10 nghìn đồng. Sau đó, mẹ mang một đồng tiền về nhà, để trước mặt con, nói với con cần phải bỏ nhiều tiền như vậy mới có thể mua được một chiếc đàn piano.

Khi trẻ nhìn thấy cần nhiều tiền như vậy, cậu ngạc nhiên há hốc mồm. Cuối cùng mẹ vẫn mua đàn piano cho cậu. Cậu không những vô cùng yêu quý chiếc đàn này mà còn học đàn rất chăm chỉ. Bởi vì cậu biết rằng đây là số tiền mẹ phải làm việc vất vả trong một thời gian dài mới mua được.

phương pháp có kinh nghiệm thực tế, để trẻ tận mắt thấy được cuộc sống của những người nghèo khổ, để trẻ tự mình cảm nhận được nỗi vất vả của cuộc sống bon chen. Như thế mới hỗ trợ cho việc bồi dưỡng ý thức tiền bạc của chúng.

Có một cậu bé 12 tuổi, bình thường tiêu tiền như nước, suốt ngày ham ăn lười làm, tham thú hưởng lạc. Vì chuyện này mà bố rất sốt ruột. Chú của cậu bé biết chuyện, liền sắp xếp cho cậu đến xưởng của một người bạn để tiến hành điều tra, để cậu quan sát công việc hàng ngày của công nhân, đồng thời để cậu tham gia vào một số việc.

(4) Để con trai trải nghiệm cuộc sống

Con trai bây giờ ở một mức độ nào đó đã có ý thức độc lập. Nếu suốt ngày cần nhằn với chúng các câu chuyện "cổ lỗ sĩ" về cuộc sống trước đây nghèo khó như thế nào, vất vả như thế nào, không những không có tác dụng giáo dục, ngược lại sẽ khiến trẻ dè bủ, thậm chí phản bác nói: "Thời đại nào rồi, lẽ nào cha mẹ muốn xã hội tụt hậu, để bọn con quay về với thời cha mẹ mặc áo rách, gặm khoai sống sao?"

Giáo dục những đứa trẻ chưa có nhiều kinh nghiệm bằng cách đó là không được, có lúc còn gây tác dụng ngược. Cha mẹ hãy thử áp dụng một số

Trong xưởng, lần đầu tiên cậu trải nghiệm nỗi vất vả của cuộc sống, cũng biết được sự sung túc trong cuộc sống của mình. Từ đó về sau, cậu bắt đầu tự giác kiểm điểm lại hành vi xa xỉ trước đó của mình, bắt đầu hiểu chuyện hơn.

Nếu con trai không biết là kiếm tiền phải bỏ ra công sức vất vả thì sẽ không học được cách quý trọng tiền. Bởi vì trẻ không hiểu cha mẹ đã phải gánh chịu bao nhiêu áp lực vì gia đình, trẻ cũng không học được cách thấu hiểu. Làm cha mẹ thì nên vận dụng trí tuệ của mình, giúp trẻ nhận thức đúng đắn về đồng tiền, quý trọng và tôn trọng công sức lao động mà người lớn bỏ ra, từ đó hình thành thói quen tiết kiệm

từ nhỏ.

4. Tiến hành giáo dục quản lý tài chính từ những chi tiết trong cuộc sống

Khi dọn dẹp phòng cho con, cô Ly vô tình phát hiện cậu con trai 12 tuổi của mình tiết kiệm được mấy triệu đồng trong ngăn kéo. Đây gần như là tất cả số tiền mừng tuổi và tiền tiêu vặt của con trong hơn ba năm.

Về điều này, trước tiên cô Ly cảm thấy rất vui. Con trai là một người tiết kiệm, không tiêu tiền bừa bãi. Nhưng cô lại cảm thấy có chút lo lắng, con trai tiết kiệm tiền như thế này liệu có khiến trong tương lai, con càng ngày càng coi trọng đồng tiền mà ảnh hưởng đến giá trị quan của mình không?

Tin rằng rất nhiều cha mẹ đều có nỗi lo giống như cô Ly. Họ cũng có những đứa con tiết kiệm như vậy nhưng không biết cách tiêu tiền. Thế là, liền có người than thở: "Trẻ con bây giờ thật khó nuôi, chúng không biết tiết kiệm thì lại sợ hình thành thói quen tiêu tiền như nước; chúng tiết kiệm tiền không chịu tiêu thì lại sợ nó biến thành nô lệ đồng tiền, trong mắt chỉ biết đến tiền..."

Cho dù cha mẹ có phải là cao thủ về quản lý tài chính hay không thì ai cũng hi vọng con của mình có thể hình thành thói quen tài chính tốt đẹp, vừa không tiêu tiền bừa bãi lại biết tiêu tiền một cách chính đáng, hợp lý. Thực ra, một người có khả năng tài chính,

chỉ ít cần khả năng ở ba mặt: biết tiêu tiền, biết tiết kiệm tiền, biết kiếm tiền. Cha mẹ muốn bồi dưỡng khả năng quản lý tài chính cho trẻ thì phải bắt đầu từ ba phương diện này, tiến hành giáo dục và bồi dưỡng về quản lý tài chính cho trẻ qua những chi tiết nhỏ trong cuộc sống.

(1) Định kỳ định lượng cho con trai tiền tiêu vặt

Cha mẹ không được "không ư không ừ" về tiền tiêu vặt của trẻ, càng không được làm theo yêu cầu của trẻ, tùy tiện cho trẻ. Cho trẻ quá nhiều tiền tiêu vặt không có lợi cho việc bồi dưỡng khả năng tài chính; cho trẻ tiền tiêu vặt không đúng thời hạn lại không có lợi cho

trẻ học cách chi tiêu hợp lý. Vì thế, cha mẹ phải định kỳ, định lượng cho trẻ tiền tiêu vặt.

Định kỳ: Cha mẹ phải căn cứ vào tình hình gia đình, mỗi tuần hoặc mỗi tháng phát tiền tiêu vặt cho trẻ. Phát tiền một cách có quy luật, có tính chu kỳ có lợi để trẻ sắp xếp việc chi tiêu của mình một cách hợp lý, có kế hoạch, giúp trẻ hình thành dự đoán tâm lý ổn định, dần dần bồi dưỡng thành thói quen.

Định lượng: Cha mẹ phải căn cứ vào đặc điểm độ tuổi và tình hình chi tiêu của trẻ, trên cơ sở định kỳ cho trẻ tiền tiêu vặt với số lượng cố định, đồng thời có thể cho thêm 20% nếu trẻ biết tiết kiệm.

(2) Để con trai học cách dự toán và ghi chép

Cha mẹ nên dạy trẻ hình thành thói quen ghi chép sổ sách. Dĩ nhiên, bây giờ rất nhiều cha mẹ đều không hình thành thói quen này.

Nhưng dù sao thì khả năng tự kiểm chế của người lớn rất tốt, nhưng để có thể khống chế thu chi tốt hơn, cha mẹ hãy cùng trẻ bồi dưỡng thói quen ghi chép sổ sách.

Dạy trẻ lập ra bảng dự toán: Để trẻ căn cứ vào nhu cầu thực tế, dự toán chi tiêu một tuần hoặc một tháng. Khi cha mẹ định kỳ cho trẻ tiền tiêu vặt, phải yêu cầu trẻ dự toán kỹ lưỡng.

Để trẻ học cách ghi sổ: Chuẩn

bị một cuốn sổ nhỏ cho trẻ, mỗi tuần hoặc mỗi tháng sử dụng tiền tiêu vật như thế nào đều nên yêu cầu trẻ ghi chép tường tận. Lần sau khi cho trẻ tiền tiêu vật, kiểm tra việc tiêu tiền lần trước của trẻ xem có chi tiêu hợp lý không, có cần thay đổi không, cha mẹ có thể thảo luận với trẻ.

(3) Chuẩn bị cho trẻ lợn tiết kiệm

Lợn tiết kiệm? Thời đại nào rồi, lợn tiết kiệm là sản phẩm từ thời đại của cha mẹ! Thực ra, lợn tiết kiệm vĩnh viễn không bao giờ lỗi thời, chuẩn bị cho trẻ một chú lợn tiết kiệm xinh xắn là có thể hiểu được đạo lý tích tiểu thành đại.

Bình thường, cha mẹ phải dạy

trẻ, để trẻ thường xuyên tích cóp tiền tiêu vặt trong tay. Với những thứ mua cũng được mà không mua cũng được, dạy trẻ cố gắng không nên mua mà nên tiết kiệm tiền.

Với trẻ, tiền trong lợn tiết kiệm có thể tự do chi tiêu, "khoản tiền lớn" tích cóp được có thể làm việc có ý nghĩa hơn. Như thế sẽ khiến trẻ nếm được vị ngọt, để trẻ cảm nhận được ích lợi của việc tiết kiệm.

(4) Lập tài khoản ngân hàng cho con trai

Người Do Thái là dân tộc biết kiếm tiền nhất trên thế giới. Người Do Thái có một thông lệ, đó là khi trẻ sinh nhật một tuổi, tặng trẻ một cuốn sổ tiết kiệm làm quà. Có thể nói, tiến

hành giáo dục quản lý tài chính cho trẻ từ nhỏ mới là nguyên nhân chủ yếu khiến người Do Thái được mọi người chú ý về khả năng kiếm tiền.

Cha mẹ cũng có thể học điểm này, lập cho trẻ một cuốn sổ tiết kiệm thật sự, đưa trẻ đến ngân hàng làm quen với từng bộ phận trong ngân hàng, đặc biệt là bộ phận gửi tiền.

Sau khi lập sổ tiết kiệm cho trẻ, khích lệ trẻ gửi tiền mừng tuổi, tiền sinh nhật và tiền tiêu vặt tiết kiệm được vào ngân hàng, một thời gian sau lại cùng trẻ đến ngân hàng rút tiền hoặc rút lãi, để con thấy được lợi ích của việc tiết kiệm.

(5) Cho trẻ một vị trí lao động

Để trẻ tham gia lao động nhất định, thông qua lao động để có được thù lao có thể khiến trẻ hiểu được mối quan hệ giữa tiền bạc và lao động, nhận thức được giá trị của lao động.

Thực ra nhà Giang rất giàu nhưng cha mẹ Giang vì muốn cậu hình thành ý thức tiền bạc từ nhỏ nên đã có ý thức hạn chế tiền tiêu vặt của Giang. Có lúc con không đủ tiền tiêu, cha mẹ thường khích lệ con tự giải quyết.

Có một lần, Giang phát hiện trạm phế thải thu mua vỏ lon, mấy trăm một chiếc. Thế là cậu liền thu thập toàn bộ vỏ lon nước ngọt trong nhà, đồng thời đến nhà bạn bè và họ hàng thu thập. Cha mẹ của

Giang vô cùng khích lệ cách làm vừa có thể học được cách tự lập, lại vừa có thể bảo vệ môi trường này của con, giúp Giang cùng thu thập. Lâu dần, Giang không những tích cóp được một khoản tiền lớn mà còn hình thành thói quen tiết kiệm.

(6) Để con trai thử sức với kinh doanh

Nếu điều kiện cho phép, cha mẹ có thể cho trẻ cơ hội trải nghiệm, để trẻ thật sự học cách kiếm tiền.

Ví dụ, khích lệ trẻ lấy một phần tiền mừng tuổi để đầu tư mua cổ phiếu hoặc làm vốn, để trẻ thật sự cảm nhận được tình hình biến đổi kinh tế. Cũng có thể cùng trẻ đi mua buôn một

sản phẩm nào đó rồi bán ra, để trẻ học được kỹ năng kiếm tiền trong kinh doanh.

Có điều, cần phải nhấn mạnh là trong quá trình thử kinh doanh, tích lũy kiến thức quan trọng hơn kiếm tiền. Cha mẹ nhất định phải chú ý tới điểm này, chứ không phải là hi vọng trẻ kiếm được nhiều tiền, qua đó bồi dưỡng tâm lý tài chính lành mạnh cho trẻ.

(7) Để con trai tham gia vào quản lý tài chính gia đình

Ngoài việc để con trai học cách tiết kiệm, dựa vào công sức của mình để kiếm tiền, cha mẹ còn có thể để trẻ thường xuyên tham gia vào quản lý tài chính gia đình, để trẻ hiểu được các

thiết trong cuộc sống hàng ngày của mình mà còn có thể cùng cha mẹ gánh vác trách nhiệm gia đình, vô cùng có lợi cho việc bồi dưỡng sự tự tin cho trẻ.

Giáo dục ý thức quản lý tài chính với trẻ không phải giảng giải lí thuyết hoặc nghiêm khắc giáo dục trẻ mà nên để những quan niệm này hòa vào những chi tiết trong cuộc sống hàng ngày, hòa vào mọi mặt trong cuộc sống của trẻ. Như thế kiến thức quản lý tài chính của trẻ mới có thể nhanh chóng tăng lên, hơn nữa những kinh nghiệm có được trong cuộc sống sẽ càng chân thực, dễ hiểu hơn lý luận, cũng càng hữu ích hơn trong việc bồi dưỡng trẻ.

tác dụng của đồng tiền và mối quan hệ giữa thu và chi trong gia đình.

Khi trẻ còn nhỏ, có thể để trẻ tìm hiểu thông qua so sánh và cân bằng, khoản tiền nhất định có thể làm được rất nhiều việc khác nhau, có thể dùng vào phương án chi tiêu tốt nhất. Qua những kinh nghiệm này, trẻ có thể nhận thức được rằng, trước khi tiêu tiền, phải so sánh và suy nghĩ thật kỹ, không được bồng bột.

Khi trẻ lớn hơn một chút là có thể để trẻ biết tình hình kinh tế và nhu cầu thu chi trong gia đình. Như thế trẻ không những có thể nhận thức được nỗi vất vả của cha mẹ, giảm được những chi tiêu không cần

5. Nói với con trai của bạn: muốn tiêu tiền, hãy tự mình đi kiếm

Walmart là chuỗi siêu thị nổi tiếng thế giới, và gia tộc Walton cũng là một trong những gia tộc giàu có nhất thế giới. Nhưng ai có thể ngờ rằng, Sam Walton, người sáng lập và là chủ tịch hội đồng quản trị của một công ty như vậy lại bắt bốn người con của mình tự kiếm tiền tiêu vặt từ nhỏ.

Khi bốn người con còn rất nhỏ, Sam Walton đã bắt họ đi "làm thuê", làm một vài việc vừa với sức của mình. Bắt họ quỳ trong cửa hàng lau sàn nhà, giúp sửa nóc nhà kho, buổi tối dỡ những hàng hóa đơn giản... Bố căn cứ vào lượng lao động

của họ, căn cứ vào tiêu chuẩn của công nhân bình thường phát "lương" cho họ.

Người ta thường nói, giáo dục con nhà giàu khó hơn giáo dục con nhà nghèo rất nhiều. Trẻ nghèo vì gia cảnh nên "sớm trưởng thành", sớm lập trí, còn con nhà giàu sống trong núi vàng núi bạc, rất khó hiểu được rằng kiếm tiền không dễ dàng...

Trẻ con bây giờ phần lớn không phải lo lắng về ăn uống. Là cha mẹ càng nên tiến hành giáo dục quản lý tài chính một cách đúng đắn cho trẻ từ nhỏ. Ngoài việc để chúng biết được tác dụng và giá trị của đồng tiền từ sớm, tốt nhất để chúng hình thành thói quen "muốn

tiêu tiền, tự mình kiếm", dạy trẻ "con đường quản lý tài chính" đầu tiên.

(1) Hiểu được mối quan hệ giữa đồng tiền và công việc trong việc nhà

Để bồi dưỡng ý thức quản lý tài chính đúng đắn cho trẻ, khi trẻ bắt đầu có thể tiêu tiền, nên để trẻ làm chủ việc chi tiêu của mình, cha mẹ không được làm thay. Như thế trẻ mới có thể hình thành ý thức phân phối tiền bạc.

Ngoài khích lệ trẻ tiết kiệm, cha mẹ cần để trẻ biết kiếm tiền không dễ, để trẻ biết tiền do đâu mà có, còn nên để trẻ tự kiếm tiền tiêu vật, để trẻ hiểu muốn kiếm được nhiều tiền hơn thì phải tự mình làm việc

để kiếm tiền.

Nếu trẻ không có khả năng ra ngoài làm việc kiếm tiền, cha mẹ có thể để trẻ làm một số việc nhà vừa với sức của mình, đồng thời căn cứ vào giá cả thông thường trả thù lao nhất định cho trẻ. Có điều, cần chú ý là, những việc nhà này nên nằm ngoài việc nhà thường ngày của trẻ. Những việc nhà thường ngày như đổ rác, dọn dẹp phòng của mình không cần phải trả công. Như thế mới có thể khiến trẻ biết rằng mình có nghĩa vụ nhất định trong công việc gia đình, cần phải bỏ công sức không cần báo đáp.

Trẻ làm những việc khác, cha mẹ trả thù lao cho trẻ không những có thể khiến trẻ có được

thêm nhiều tiền tiêu vặt, mua được đồ chơi mình thích hoặc đồ dùng học tập cần thiết mà còn có thể để trẻ được rèn luyện nhất định, thúc đẩy sự phát triển của cơ thể; quan trọng hơn là để trẻ hiểu mối quan hệ giữa lao động và tiền bạc từ khi còn nhỏ, để quan niệm "muốn tiêu tiền, tự mình kiếm" khắc sâu trong lòng, hình thành quan niệm "kiếm sống bằng đôi tay của mình".

(2) Con nhà nghèo sớm biết lo liệu, để con trai "chịu nghèo"

Có câu tục ngữ rất hay. "Con nhà nghèo sớm biết lo liệu". Trong câu nói này bao hàm một triết lý giáo dục sâu sắc:

Chỉ có "nghèo khổ" mới khiến

con trai cảm nhận được mùi vị của "khổ" và "mệt", trẻ mới có thể muốn nỗ lực để thoát khỏi cảnh nghèo, từ đó phấn đấu vươn lên.

Chỉ có "nghèo khổ" mới có thể khiến con trai được tôi luyện trong gian khổ, từ đó có phẩm chất kiên cường, trở thành trụ cột xã hội với tinh thần bất khuất.

Vì thế, con trai phải "chịu nghèo" mới có thể khơi dậy được các khả năng, để trẻ học cách gánh vác từ sớm, để trẻ trở thành nam tử hán đầu đội trời chân đạp đất.

Một cặp vợ chồng thu nhập rất cao, sống rất giàu có an nhàn. Nhưng sau khi con của họ ra đời, họ liền bắt đầu "giả nghèo

giả khổ": Trong cuộc sống gia đình, họ chú ý cần cù tiết kiệm, giản dị; trong cách ăn mặc, không theo đuổi hàng hiệu và thời thượng mà ăn mặc giống tầng lớp nhân viên bình thường... Họ luôn nói với con, cha mẹ làm việc rất vất vả để con biết cha mẹ kiếm tiền không dễ dàng, kinh tế gia đình không dư giả.

Trước sự giáo dục "nghèo khổ", con trai của họ từ nhỏ đã hình thành thói quen cần kiệm và tiết kiệm, rất ít khi đòi cha mẹ tiền tiêu vặt, cũng không tiêu tiền bừa bãi. Những thùng giấy vụn trong nhà, con nhặt từng thùng từng thùng một, khi đến một lượng nhất định thì bán cho đồng nát.

Nhìn con "lo liệu việc nhà" rất ra dáng, hai vợ chồng cảm thấy rất vui, hết lời khen ngợi hành vi của con.

(3) Để trẻ hình thành ý thức "muốn tiêu tiền, tự mình kiếm"

Về điểm này, cha mẹ Việt Nam làm không đến nơi đến chốn, rất ít cha mẹ để con giúp mình xử lý một số công việc khó khăn trong gia đình, đừng nói đến việc để con tự mình làm một số công việc đơn giản như đưa báo, đưa sữa. Như thế mặc dù không thể coi là nuông chiều nhưng vẫn không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

Một ông bố đã giới thiệu một cách rất hay để giáo dục con kiếm tiền trong blog của mình:

Sau khi con trai đi học, suốt ngày đòi tiền mua kẹo mút, bút màu, đồ uống... Ban đầu, lần nào bố cũng cho con. Nhưng để mặc con tiêu tiền bừa bãi sẽ chỉ khiến nhu cầu của con càng ngày càng nhiều.

Thế là bố quyết định áp dụng phương pháp định kỳ định lượng cho con tiền tiêu vặt. Nhưng tiền tiêu vặt của con chẳng mấy chốc mà hết, con lại hỏi bố. Lúc ấy, bố nghiêm túc nói: "Vẫn chưa đến lúc cho con tiền tiêu vặt, con muốn tiêu tiền thì phải tự mình kiếm!"

"Nhưng con không biết kiếm tiền!", con trai cảm thấy rất ảm ức.

"Con có thể giúp mẹ làm một

số việc nhà, bố sẽ căn cứ vào việc làm của con để cho con tiền. Ví dụ, lau xe, rửa bát, quét nhà..."

"Như thế là được ạ? Hay quá!". Con rất hứng thú với việc làm việc nhà kiếm tiền.

Nhưng qua một thời gian, con cảm thấy làm việc nhà kiếm được quá ít tiền, hơn nữa còn rất mệt. Con yêu cầu làm công việc nhẹ nhàng hơn nhưng kiếm được nhiều tiền.

Bố nghĩ một lúc rồi nói: "Con có thể dùng trí óc để kiếm tiền, chỉ cần một ý kiến mà con nghĩ ra được áp dụng trong gia đình thì bố sẽ cho con tiền lương gấp 3 lần lao động chân tay. Ý kiến hay là có thể mang lại sự thuận tiện cho cuộc sống

gia đình, hơn nữa còn tiết kiệm tiền, có cải tiến..."

Kết quả, con bắt đầu động não suy nghĩ. Quả thực con đã đưa ra rất nhiều ý kiến hay. Bây giờ, con không những yêu lao động mà còn trở nên rất thích động não suy nghĩ.

Đúng như câu chuyện này đã nói, để trẻ xây dựng ý thức "muốn tiêu tiền, tự mình kiếm", không những có thể khiến trẻ yêu lao động, tăng cường sức khỏe mà còn khiến trẻ động não suy nghĩ, tăng thêm hiểu biết. Như thế không những có thể nhanh chóng khiến trẻ độc lập về kinh tế mà còn khiến tâm lý của trẻ trưởng thành sớm.

Để trẻ đi làm việc, đi tìm kiếm

cơ hội kiếm tiền tiêu vặt không phải là chuyện "mất mặt". Những cha mẹ có suy nghĩ như thế này phải kiểm điểm lại, lẽ nào giáo dục một đứa trẻ yêu lao động từ nhỏ, biết được phải bỏ công sức ra mới thu hoạch được không phải là một chuyện rất vinh quang hay sao?

6. Đề ra "quy tắc tiền tiêu vặt" cho con trai

Nhiều năm trước đây, về vấn đề tiền tiêu vặt, cha mẹ chỉ nói với con một câu: "thứ gì cần tiêu thì tiêu, không cần tiêu thì đừng tiêu..." Nhưng hiện nay, rất nhiều cha mẹ nói với trẻ: "Các con không cần lo chuyện tiền nong..."

Nhưng cùng với sự trưởng

thành của trẻ, về vấn đề tiền tiêu vật, cha mẹ vẫn cảm thấy rất khó khăn, nên cho trẻ bao nhiêu tiền tiêu vật? Làm thế nào để dẫn dắt trẻ quản lý tiền tiêu vật hợp lý? Làm thế nào mới có thể khiến trẻ học cách tiêu tiền, đồng thời cũng học cách tiết kiệm tiền? Những vấn đề này không có câu trả lời dễ dàng, suy cho cùng, với trẻ mà nói, đây là bài học đầu tiên trong quản lý tài chính, ý nghĩa của việc học tốt bài học này vô cùng quan trọng.

Về vấn đề tiền tiêu vật, cha mẹ không được quản quá chặt, nhưng cũng không được mặc kệ tự do. Cách tốt nhất chính là đề ra quy tắc "tiền tiêu vật" cho trẻ, để trẻ tiêu tiền hợp lý, đồng thời học cách quản lý tài

chính, tạo cơ sở vững chắc cho cuộc sống tương lai.

(1) Tham khảo bản ghi nhớ "tiền tiêu vật" của gia đình rockefeller

Rockefeller là tỷ phú đầu tiên có 1 tỷ đô la trên thế giới. Mặc dù giàu nhất thiên hạ nhưng trong vấn đề tiền bạc, ông không bao giờ để mặc con. Yêu cầu của ông với các con còn nghiêm khắc hơn những người bình thường. Thế hệ sau của ông đều kế thừa truyền thống này.

Trong gia tộc Rockefeller lưu truyền "bản ghi nhớ 14 điều về cách tiêu tiền của nhà họ Roc". Bản ghi nhớ này khiến thế hệ sau của nhà họ Roc từ nhỏ hình thành thói quen không

tiêu tiền bữa bãi, đồng thời học được cách tính toán chi ly, có bản lĩnh quản lý tài chính. Thế hệ sau của họ sau này trưởng thành đều trở thành cao thủ kinh doanh.

Vì thế, khi đặt ra quy tắc tiêu tiền cho trẻ, cha mẹ có thể tham khảo bản ghi nhớ mười bốn điều dưới đây.

Điều thứ nhất: Tiêu chuẩn tiền tiêu vặt của John ban đầu là mỗi tuần 1 đô la 50 xu.

Điều thứ hai: Cuối tuần kiểm tra sổ sách, nếu mỗi tuần ghi chép tài chính của John khiến bố hài lòng, tiền tiêu vặt tuần sau sẽ tăng thêm 10 xu, mức tiền tiêu vặt lớn nhất không được vượt quá 2 đô la mỗi tuần.

Điều thứ ba: Cuối mỗi tuần kiểm tra sổ sách, nếu ghi chép tài chính của John không phù hợp quy định hoặc không thể khiến bố hài lòng, tiền tiêu vật tuần sau sẽ giảm đi 10 xu.

Điều thứ tư: Bất kỳ một tuần nào, nếu không ghi chép thu nhập hoặc chi tiêu, tiền thu nhập tuần sau giữ nguyên ở mức của tuần này.

Điều thứ năm: Cuối mỗi tuần kiểm tra sổ sách, nếu tuần này ghi chép tài chính của John phù hợp quy định nhưng chữ viết và tính toán không khiến bố hài lòng thì tiền tiêu vật tuần sau giữ nguyên ở mức của tuần này.

Điều thứ sáu: Bố là người duy nhất quyết định tiêu chuẩn

điều chỉnh tiền tiêu vặt.

Điều thứ bảy: Hai bên đồng ý dùng ít nhất 20% tiền tiêu vặt vào hoạt động công ích.

Điều thứ tám: Hai bên đồng ý dùng ít nhất 20% tiền tiêu vặt để tiết kiệm.

Điều thứ chín: Hai bên đồng ý, mỗi mục chi tiêu phải được ghi chép rõ ràng, chính xác.

Điều thứ mười: Khi chưa được sự đồng ý của bố, mẹ hoặc gia sư, John không được mua hàng hóa và đòi tiền bố, mẹ.

Điều thứ mười một: Nếu John muốn mua món đồ ngoài phạm vi sử dụng tiền tiêu vặt thì phải được sự đồng ý của bố, mẹ hoặc gia sư. Họ sẽ cho John

đủ tiền. tiền thừa, giá cả ghi trên sản phẩm và hóa đơn phải đưa cho người cung cấp tiền vào buổi tối hôm mua hàng.

Điều thứ mười hai: John không được yêu cầu trợ lý của bố và người khác trả tiền hộ (trừ vé xe).

Điều thứ mười ba: Với khoản tiết kiệm John gửi vào tài khoản ngân hàng, phần vượt quá 20%, bố sẽ gửi thêm khoản tiền bằng như vậy vào tài khoản của John.

Điều thứ mười bốn: Khoản tiền tiêu vặt kể trên có hiệu lực dài hạn, đến tận khi ký kết, hai bên đồng thời quyết định nội dung sửa đổi.

(2) Cùng con trai của bạn

ký hợp đồng tiền tiêu vật

Tham khảo "bản ghi nhớ 14 điều" của gia tộc Rockefeller, các cha mẹ có thể căn cứ vào nhu cầu của mình, lập ra hợp đồng tiền tiêu vật thích hợp, đồng thời hình thành văn bản để cùng trẻ dùng phương thức ký hợp đồng, nhấn mạnh tầm quan trọng của phạm vi sử dụng tiền tiêu vật.

Một số kiến nghị dưới đây có thể cung cấp cho cha mẹ tham khảo.

*** Để trẻ tham gia lập hợp đồng**

Về tiền tiêu vật, cha mẹ phải nghiêm túc bàn bạc với trẻ để tìm được phương pháp giải quyết mà cả hai cùng hài lòng.

Về việc quy định chế độ cũng phải suy nghĩ đến ý kiến của trẻ. Đồng thời, phải nói với trẻ, một khi đã thống nhất thì trẻ phải tuân thủ chấp hành, hơn nữa, hiệp định cũng là một chế độ quan trọng trong cuộc sống gia đình, không phải là một tấm vương bài mà cha mẹ gây sức ép với trẻ.

*** Số lượng tiền tiêu vật cũng hợp lý**

Tiền tiêu vật cho trẻ nên đủ để chi trả những chi tiêu hợp lý của trẻ. Cụ thể, quy định cho trẻ bao nhiêu tiền tiêu vật, cần vợ chồng phải phối hợp ăn ý, số lượng đã quyết định không được tùy tiện thay đổi, hai vợ chồng một người chấp hành một người giám sát, tránh gây

lộn xộn trong sổ sách, tránh để trẻ nhân cơ hội đòi thêm tiền.

*** Cho trẻ quyền sắp xếp tiền tiêu vặt**

Có một cảnh tượng như sau.

Một đứa trẻ cầm tiêu tiền vặt mẹ đưa cho, mua một món đồ mẹ không hài lòng. Mẹ mắng con: "Mặc dù cho con tiền nhưng đó là tiền mẹ vất vả kiếm được, không phải của con, con không có quyền chưa hỏi mẹ mà đã tiêu lung tung".

Đứa trẻ phản bác: "Sao lại không phải là của con? Mẹ cho con rồi thì là tiền của con. Hơn nữa, con không tiêu lung tung, những thứ này con cho rằng cần thiết nên mới mua".

Thực ra, trẻ tiêu tiền có cái lý của trẻ. Cha mẹ đã lập ra kế hoạch tiêu tiền thì nên tôn trọng quyền tự chủ của trẻ, không nên can thiệp quá nhiều vào cách tiêu tiền tiêu vật của trẻ, nên để trẻ quyết định việc sử dụng khoản tiền này. Cho dù trẻ mua phải thứ không thực dụng thì cũng mua được bài học và kinh nghiệm. Nếu cha mẹ can thiệp quá nhiều, thì sẽ phá hoại tiến trình trưởng thành của trẻ, cướp đi cơ hội có được kinh nghiệm sống của chúng.

(3) Tặng tiền tiêu vật cho con trai phải có lý, có căn cứ

Khi con trai mới cầm tiền tiêu vật, có thể sẽ xuất hiện nhiều

sơ sót. Đây là điều bình thường, cũng cho phép trẻ mắc lỗi. Có điều, khi tặng tiền tiêu vặt cho con trai, nhất định phải chú ý phương pháp để tiện cho trẻ rút kinh nghiệm.

Những kiến nghị dưới đây sẽ giúp ích cho bạn.

*** Để trẻ viết giấy xin phép quản lý**

Nếu trong cuộc sống hàng ngày của trẻ, vì một số lý do đặc biệt, cần tặng tiền tiêu vặt như thích một cuốn sách muốn mua thì phải viết báo cáo xin phép tặng tiền tiêu vặt.

Trong báo cáo xin phép, nguyên nhân tặng kinh phí phải ghi rõ ràng. Cha mẹ cũng có thể dựa vào đó để giám sát,

*** Có thể thưởng cho trẻ một cách hợp lý**

Về vấn đề tiền tiêu vặt, cha mẹ phải có thưởng có phạt. Nếu trẻ biểu hiện tốt trong học tập hoặc trong việc nhà, đặc biệt là biểu hiện tốt trong việc xử lý tiền tiêu vặt, cha mẹ có thể thưởng cho trẻ.

Có điều, không nên dùng hình thức vật chất, đặc biệt không được đưa thẳng tiền cho trẻ. Có thể áp dụng phương pháp khác để tăng cường tình cảm gia đình và quan niệm tiền bạc đúng đắn, tránh để trẻ hình thành "chủ nghĩa tôn thờ đồng tiền".

7. Dạy con trai của bạn "chi tiêu đúng đắn"

giúp trẻ phán đoán có cần thiết tăng thêm tiền tiêu vặt hay không.

*** Hết tiền trước thời hạn, kiên quyết không cho trẻ**

Nếu trẻ vì không sắp xếp hợp lý mà dùng hết tiền trước thời hạn, cha mẹ phải kiên trì không cho trẻ, từ đó để trẻ rút kinh nghiệm. Phương pháp ứng trước tiền tiêu vặt lần sau không tốt cho sự bồi dưỡng tính cách của trẻ.

Nếu trẻ vì tiêu hết tiền tiêu vặt mà gặp khó khăn trong cuộc sống, có thể tạo cơ hội để trẻ làm việc kiếm tiền tiêu vặt hoặc để trẻ tự ra ngoài làm việc kiếm tiền (tất nhiên là có sự kiểm soát của cha mẹ).

Một bà mẹ người Pháp dẫn cậu con trai 6 tuổi đến siêu thị mua đồ. Khi cậu bé ngắm được một món đồ, mẹ không ngăn cấm cậu mà ân cần nói: "Nào, để chúng ta xem xem món đồ này bao nhiêu tiền? Ồ, là một phờ răng. Con có nghĩ là quá đắt không? Nếu chúng ta mua cái bên cạnh thì có thể tiết kiệm được một nửa tiền, có thể mua được 5 gói bim bim mà con thích ăn nhất. Con nói xem muốn mua cái nào?" Con trai nghĩ một lúc rồi chọn cái sau.

Kết thúc buổi mua sắm, mẹ đưa ví tiền cho con trai và nói: "Con trai, con thanh toán giúp mẹ được không?"

Trong quá trình mua sắm,

người mẹ này không những cho con quyền lựa chọn mà còn không chế chi tiêu phi lý tính của con. Như thế, trên cơ sở tôn trọng mong muốn của con, không những dạy trẻ đạo lý so sánh rồi mới mua, mà khi thanh toán còn rèn luyện khả năng nhận thức tiền bạc của con.

Xã hội hiện nay, tiền bạc rất cần thiết cho cuộc sống của con người và xã hội. Tiến hành giáo dục tiền bạc cho trẻ là không thể bỏ qua, để trẻ hiểu giá trị của đồng tiền, kỹ năng sử dụng, đầu tư chính đáng, tiết kiệm cùng với quan hệ giữa đồng tiền và nhân cách của trẻ từ nhỏ là vô cùng quan trọng. Tất cả điều này phải được xây dựng trên cơ sở

lòng lại lăm nhăm: "Thằng bé này sao thế, sao lại nghĩ đủ mọi cách để tiết kiệm tiền nhỉ? Sắp trở thành nô lệ của đồng tiền rồi!"

Cậu bé này chính là cậu bé "tiết kiệm" điển hình. Những cậu bé này sẽ nghĩ tất cả mọi cách tích cóp tiền, không nỡ bỏ tiền để mua đồ chơi hoặc sách vở. Chúng cũng không có mục đích đặc biệt, chỉ muốn nhìn mình có một đồng tiền ở đó, hi vọng con số này không ngừng tăng lên.

Sự hình thành thói quen này của trẻ có thể là kết quả của việc "nghe quen tai, nhìn quen mắt". Ví dụ cha mẹ thường xuyên tính toán chi ly hàng tháng sau đó gửi tiền vào tài

hướng dẫn chi tiêu đúng đắn.

Những trẻ khác nhau có những tình trạng khác nhau trong chi tiêu, không thể "vơ đũa cả nắm". Vì thế, muốn dạy trẻ học cách chi tiêu đúng đắn thì phải căn cứ vào tính cách khác nhau của trẻ mà sử dụng phương pháp khác nhau.

(1) Dẫn dắt con trai "tiết kiệm" học cách chi tiêu

"Mẹ ơi, mẹ nhìn này, con lại tiết kiệm được rất nhiều tiền!". Con trai vui sướng khoe với mẹ, đồng thời mang toàn bộ số tiền tiết kiệm được cho mẹ xem.

"Con ngoan quá, không bao giờ tiêu tiền bừa bãi". Mẹ ngoài miệng thì khen nhưng trong

khoản ngân hàng, hi vọng tiền tiết kiệm của gia đình sẽ càng ngày càng nhiều. Tính kỷ luật trong việc tiết kiệm của cha mẹ khiến trẻ cảm thấy chúng cũng nên nghiêm khắc tuân thủ kỷ luật này. Còn sự đề xướng và khen ngợi hành vi tiết kiệm tiền của trẻ là nhân tố trực tiếp nhất thúc đẩy trẻ hình thành thói quen này.

Với những trẻ như vậy, cha mẹ hoàn toàn không cần lo lắng, suy cho cùng rất nhiều cha mẹ đều hi vọng con trai có phẩm chất này. Trẻ quý trọng tiền bạc, đồng thời tuân thủ kỷ luật trong tiết kiệm là thói quen tốt. Điều đó khiến chúng có thể xây dựng kế hoạch tiết kiệm nghiêm khắc, đảm bảo hơn về mặt tài chính.

Có điều, cần phải nhắc nhở là, chỉ biết tiết kiệm tiền mà không biết tiêu tiền không phải là chỉ số tài chính hoàn thiện, quá chú tâm tới sự tăng lên của số tiền sẽ khiến trẻ càng chú trọng đến bản thân đồng tiền. Điều này có thể sẽ ảnh hưởng tới giá trị quan của trẻ trong tương lai, cũng sẽ cản trở trẻ quản lý tiền bạc một cách ổn thỏa hơn. Vì thế, cha mẹ phải dẫn dắt hành vi chi tiêu của trẻ một cách thích hợp, để trẻ học cách tiêu tiền và dần dần hình thành quan niệm tiền bạc đúng đắn.

(2) Dạy những cậu bé tiêu tiền "vô độ" cách dự toán chi tiêu

Điều kiện của gia đình Phong

rất tốt, vì thế cha mẹ quản lý rất lỏng lẻo về tiền tiêu vặt của cậu. Điều đó khiến Phong hình thành thói quen tiêu tiền vô độ từ nhỏ.

Mỗi lần đi dạo phố, chỉ cần là món đồ mình thích, cậu đều mua về nhà, không có tiền thì hỏi bố. Vì tiêu tiền vô độ nên mỗi tháng rút cuộc tiêu bao nhiêu tiền, tiêu vào những chỗ nào, Phong cũng không nói rõ được.

Phong là mẫu "vô độ" điển hình. Những cậu bé này không có khái niệm cụ thể về tiền bạc, có tiền trong tay là tiêu sạch, đổi tiền sang những món đồ chơi hoặc món ăn mà mình thích. Tiêu hết tiền lại ngửa tay xin cha mẹ, hoàn toàn

không bận tâm tới việc món đồ mua về có hữu ích không, có ý nghĩa không. Với chúng, mua sắm chỉ là một sự trải nghiệm.

Với thái độ tiêu tiền như vậy của trẻ, cha mẹ phải khích lệ trẻ hình thành dự toán chi tiêu, học khả năng quản lý tiền bạc. Có thể giúp chúng lập một cuốn sổ nhỏ, xác định rõ cuộc đã dùng tiền tiêu vật vào chỗ nào, đồng thời kiểm tra tài chính của trẻ.

Khi trẻ đưa ra yêu cầu mua sắm vô lý, có thể vận dụng kế hoãn binh, không được lập tức từ chối và đồng ý, mà phải lợi dụng một khoảng thời gian, đồng thời truyền đạt nguyên tắc mua sắm "những thứ mua

cũng được không mua cũng được thì không nên mua", để trẻ học cách tạm thời từ bỏ.

Với những đứa trẻ như thế này, giảm số lượng tiền tiêu vặt của chúng không phải là cách hay. Bởi vì, nếu đột ngột giảm tiền tiêu vặt của chúng sẽ chỉ khiến ham muốn vật chất của chúng càng mãnh liệt, từ đó tìm mọi cách thông qua những con đường khác để có được tiền tiêu vặt, thỏa mãn nhu cầu mua sắm của mình, hoàn toàn không có lợi với sự trưởng thành của trẻ.

(3) Dạy những trẻ "thích so sánh" hiểu rõ lý lẽ

"Mẹ ơi, mẹ cho con 500 nghìn được không?", con trai nói với mẹ. "Hả, sao bỗng nhiên con

đòi nhiều tiền như vậy?" Mẹ kinh ngạc hỏi.

"Chủ nhật tuần này sinh nhật bạn Long, con muốn mua cho cậu ấy một chiếc MP3 làm quà sinh nhật", con trai đáp.

"Con trai, vì sao lại mua món quà đắt như vậy? Giữa bạn bè, chân thành là quan trọng nhất, của ít lòng nhiều, chẳng phải càng tốt hơn sao!", mẹ nói.

"Không được, sinh nhật con, Long tặng một chiếc bút máy đắt tiền. Nếu con không tặng món quà đắt một chút thì thật mất mặt".

Lòng tự tôn, tâm lý hiếu thắng của con trai thường mãnh liệt hơn con gái. Vì thế, không ít

cậu bé đều có tâm lý so sánh. Những cậu bé có tâm lý so sánh mãnh liệt rất ít khi suy nghĩ đến khả năng kinh tế của gia đình và giá trị thật sự của đồ vật, chỉ thích mua những hàng hóa cao cấp. Đối với chúng, có được ánh mắt ngưỡng mộ của người khác chính là niềm vui và thành tựu lớn nhất.

Với những đứa trẻ như vậy, cha mẹ không được trực tiếp chỉ ra sai sót của trẻ mà nên ân cần dạy bảo, thông qua các phương pháp để trẻ hiểu lý lẽ hơn, sáng suốt hơn, tự nhiên sẽ giảm được tâm lý so sánh.

(4) Nói "không" với những trẻ "đòi hỏi không giới hạn"

không ngừng, một khi không được thỏa mãn thì vô cùng thất vọng, khóc lóc ầm ĩ, đó chính là những đứa trẻ "đòi hỏi không giới hạn".

Những trẻ này phần lớn được người thân nuông chiều, yêu cầu của chúng luôn được thỏa mãn. Lâu dần, trẻ hình thành thói quen, cứ ra khỏi cửa là đòi mua đồ, khi bị từ chối thì không chấp nhận, khóc lóc.

Với những cậu bé như thế này, cha mẹ không nên vì muốn trẻ không khóc nữa mà lập tức thỏa mãn ham muốn của chúng. Như thế sẽ chỉ khiến trẻ càng lún sâu vào thói xấu này, rất không có lợi với việc học cách kiềm chế. Cha mẹ phải dũng cảm nói "không",

"Mẹ ơi, con muốn món đồ chơi này, mẹ mau mua cho con đi!"

"Con trai, nhà chúng ta nhiều đồ chơi rồi. Con mua rồi cũng không chơi, cứ vứt ở nhà. Cái này chúng ta đừng mua nữa nhé!"

"Không, con thích đồ chơi này, mẹ mua cho con đi". "....." Mẹ do dự một lúc, không nói gì.

"Ồa..." Con trai ngồi dưới đất khóc.

Tin rằng rất nhiều cha mẹ có con bảy, tám tuổi đều đã từng gặp chuyện như thế này. Đứa trẻ nào cũng thích vui chơi, sẽ có lúc không lý trí với thứ mình thích. Xuất hiện tình huống này một, hai lần là bình thường. Nếu suốt ngày đòi hỏi

kiên định lập trường của mình, đồng thời có thể nói với trẻ: "Thứ con cần, nhất định cha mẹ sẽ chuẩn bị cho con; thứ con muốn, cha mẹ sẽ suy nghĩ thấu đáo rồi quyết định có mua cho con hay không. Nhưng nếu con dùng cách nổi giận để đòi hỏi, nhất định cha mẹ sẽ không mua cho con".

Ngoài ra, khi ứng phó với những trẻ "đòi hỏi không giới hạn", cha mẹ phải đảm bảo thống nhất, kiểm điểm lại những vấn đề tồn tại khi giáo dục con, hai bên cùng không chế hành vi của trẻ, dần dần thay đổi thái độ và hành vi của trẻ.

8. Giúp con trai xử lý "tiền mừng tuổi" một cách ổn

Thỏa

Mùa xuân đến, trẻ sẽ cảm thấy vô cùng vui sướng. Ngoài việc có thể chơi thỏa thích, "tiền mừng tuổi" mà họ hàng và bạn bè thân thiết cho trẻ càng khiến túi tiền của trẻ căng lên. Cùng với sự nâng cao của mức sống, mức "tiền mừng tuổi" cũng càng ngày càng lớn. Hiện nay, tiền mừng tuổi mà trẻ có được vào dịp tết ít cũng phải vài trăm nghìn, nhiều thì lên tới vài triệu, thậm chí hàng chục triệu.

Do "tiền mừng tuổi" đến dễ dàng nên trẻ nhỏ vẫn chưa biết phải xử lý khoản tiền này sao cho ổn thỏa. Thế là, rốt cuộc nên xử lý "tiền mừng tuổi" của trẻ như thế nào cho hợp lý trở

thành vấn đề khiến cha mẹ đau đầu.

(1) Đưa cho cha mẹ hoặc để mặc cho trẻ tiêu pha tùy ý đều là những cách không thỏa đáng

Xử lý tiền mừng tuổi đều không nằm ngoài hai phương thức: một là trực tiếp hoặc gián tiếp đưa cho cha mẹ; hai là để mặc trẻ tùy ý chi tiêu. Hai cách này đều khá cực đoan, đều có phần không thỏa đáng.

*** Tịch thu toàn bộ là không được**

Trong thói quen truyền thống trước đây, trẻ cầm tiền mừng tuổi vào dịp tết chỉ là hình thức, hết mấy ngày tết cũng chính là lúc tiền mừng tuổi

vào túi của cha mẹ. Theo cha mẹ, khả năng chống lại những cám dỗ không tốt từ bên giới bên ngoài của trẻ rất kém, cha mẹ tuyệt đối không yên tâm để số tiền mừng tuổi hàng trăm nghìn, hàng triệu đồng cho trẻ tự do sắp xếp.

Cho nên hết tết, nếu cha mẹ liền tịch thu tiền mừng tuổi với giọng điệu không thể thương lượng thì điều đó sẽ đả kích rất lớn đến trẻ, tâm lý chống đối khá lớn. Một mặt trẻ sẽ nảy sinh rất nhiều tâm lý chống đối với cha mẹ; mặt khác, có trẻ còn có thể áp dụng phương pháp giấu giếm số tiền mừng tuổi, giữ lại một phần, sau đó lén chi tiêu. Như thế sẽ mất đi một cơ hội bồi dưỡng trẻ tự quản lý tiền bạc, học

kiến thức quản lý tài chính.

*** Để mặc cho trẻ tự do chi tiêu cũng rất nguy hại**

Cùng với sự tiến bộ của xã hội, số lượng tiền mừng tuổi ngày càng lớn. Nếu để lại toàn bộ cho trẻ sử dụng như tiền tiêu vặt, đặc biệt là những trẻ có khả năng quản lý tài chính còn kém, lại tiêu tiền bừa bãi, không những sẽ gây ra lãng phí không cần thiết mà còn dễ dàng gây ra thói quen không tốt cho trẻ, hình thành tính cách không tốt, cũng hỗ trợ cho trào lưu so sánh.

Đã từng có giáo viên phát hiện, sau kỳ nghỉ tết, hiện tượng trẻ lấy tiền tiêu vặt đi mua đồ ăn vặt, chơi game, mời nhau ăn uống, tặng quà cho nhau

ng nghiêm trọng hơn bình thường. Đây chính là hậu quả của việc cha mẹ để mặc cho trẻ tự do tiêu tiền mừng tuổi.

*** Dẫn dắt trẻ sử dụng tiền mừng tuổi một cách đúng đắn**

Về vấn đề tiền mừng tuổi, cha mẹ không được đơn thuần áp dụng phương thức tịch thu, mà nên cố gắng trò chuyện với trẻ, đồng thời mượn cơ hội trẻ có được tiền mừng tuổi, dạy trẻ một số kiến thức quản lý tài chính.

Với những trẻ vẫn chưa thể độc lập sử dụng tiền mừng tuổi, cha mẹ có thể tạm thời giúp chúng giữ tiền mừng tuổi, nhưng phải dạy trẻ sử dụng khoản tiền này như thế

nào, để trẻ có thể trải nghiệm được nỗi gian khổ khi tích lũy tài sản và niềm vui khi thu, chi hợp lý. Khi xử lý tiền tiêu vặt, cha mẹ chỉ có quyền giữ tiền chứ không thể chiếm hữu toàn bộ hoặc tự ý sử dụng.

Với những trẻ đã có khả năng chi tiêu, cha mẹ cũng nên đóng vai trò giám sát chứ không được để mặc trẻ tự ý quyết định sử dụng. Về điểm này, cha mẹ hãy yêu cầu trẻ viết ra bản kế hoạch chi tiêu tỉ mỉ, đồng thời giám sát quá trình sử dụng của trẻ. Nếu kế hoạch của trẻ có chỗ không hợp lý, cha mẹ cũng có thể nhân cơ hội đó tiến hành chỉ đạo và giáo dục trẻ.

(2) Tám tác dụng của tiền

mừng tuổi

Nếu đã hiểu nguyên tắc sử dụng của tiền tiêu vật, dưới đây xin giới thiệu mấy phương thức sử dụng tiền tiêu vật một cách hợp lý cho các bậc phụ huynh tham khảo.

*** Nộp sinh hoạt phí cho trường**

Sau kỳ nghỉ tết là bắt đầu học kỳ mới, không nói đến tiền học phí, thì những phí sinh hoạt một ngày ba bữa cùng là một khoản chi tiêu không nhỏ. Đặc biệt là một số gia đình không giàu có, cha mẹ có thể đề nghị trẻ dùng tiền mừng tuổi vào việc chi tiêu cho cuộc sống ở trường. Như thế không những có thể giảm nhẹ gánh nặng kinh tế của cha mẹ mà cũng có

thể bồi dưỡng tinh thần tự lập của trẻ và ý thức trách nhiệm với gia đình.

*** Mua báo và tài liệu học tập**

Học sinh có thể đặt mua một số tờ báo, mua một số tác phẩm nổi tiếng hoặc tập thơ có lợi cho việc học tập. Điều đó không những có thể giúp trẻ mở rộng tầm mắt, tăng thêm kiến thức mà còn có thể hình thành thói quen ham đọc sách cho trẻ, đồng thời trẻ còn có thể cùng các bạn trao đổi sách báo, tăng thêm kiến thức và tình cảm bạn bè.

*** Mua đồ dùng học tập và đồ chơi phát triển trí não**

Một số đồ dùng học tập như từ

điển, máy tính đều cần học sinh tự mua sắm; dùng tiền mừng tuổi mua những đồ dùng này hoặc một vài món đồ chơi phát triển trí não không những có thể giúp trẻ học tốt mà còn hỗ trợ phát triển tư duy, tăng cường hiểu biết.

*** Mua đồ dùng gia đình**

Trẻ dùng tiền mừng tuổi giúp gia đình giải quyết một số khó khăn kinh tế hoặc mua đồ dùng cần gấp trong gia đình rất có lợi cho việc tăng cường ý thức với gia đình của trẻ, tăng thêm tình cảm với người thân. Điều này có ý nghĩa vô cùng quan trọng với gia đình có người thất nghiệp hoặc kinh tế khó khăn.

Ngoài ra, những gia đình có

điều kiện tốt, trẻ chủ động bỏ tiền mừng tuổi để đôn đốc cha mẹ mua đàn piano, máy tính, cũng có lợi cho việc học tập và trưởng thành của trẻ.

*** Tặng món quà nhỏ cho người lớn**

Vào ngày sinh nhật của người lớn hoặc người già neo đơn hay những ngày lễ có ý nghĩa, để trẻ dùng tiền mừng tuổi mua một vài món quà nhỏ vừa tiết kiệm vừa có ý nghĩa, có thể bồi dưỡng phẩm chất "kính lão" và giúp đỡ người nghèo của trẻ.

*** Quyên góp từ thiện**

Cha mẹ cũng có thể dẫn dắt trẻ dùng tiền mừng tuổi để mua quà dành tặng cho những bạn

nhỏ ở những vùng khó khăn, lạc hậu, tiếp tế cho những bạn gặp khó khăn trong cuộc sống; triển khai hoạt động giúp đỡ, bồi dưỡng tinh thần giúp đỡ người khác cho trẻ.

*** Dùng để tiết kiệm**

Dùng tiền mừng tuổi gửi tiết kiệm dưới tên của trẻ, có thể bồi dưỡng khả năng quản lý tài chính và chi tiêu tiết kiệm, có kế hoạch. Nếu tiết kiệm số tiền này dưới tên của trẻ để làm quỹ dành riêng cho giáo dục, áp dụng phương thức gửi riêng lẻ, thì vừa ủng hộ cho kiến thiết nước nhà lại có thể giải quyết được mối lo ngại về sự trưởng thành lành mạnh và học tập thành tài sau này.

*** Mua bảo hiểm cho trẻ**

Hiện nay rất nhiều công ty bảo hiểm mở bảo hiểm cho trẻ, không chỉ có bảo hiểm thân thể, bảo hiểm hạnh phúc suốt đời cho thiếu niên nhi đồng, bảo hiểm y tế, còn có chi trả tiền bảo hiểm hôn nhân sau khi hết hạn bảo hiểm, trẻ thi đại học còn có thể lĩnh được quỹ hỗ trợ giáo dục. Dùng tiền mừng tuổi mua bảo hiểm cũng là một cách đầu tư khá lý tưởng.

Nói tóm lại, trong việc sử dụng tiền tiêu vặt, cha mẹ không được làm thay trẻ, cầm hết tiền của trẻ mà nên để trẻ có quyền chủ động tuyệt đối, cha mẹ dẫn dắt và quản lý một cách đúng đắn để tiền mừng tuổi của trẻ có thể được sử dụng hợp lý, đảm bảo không bị

lãng phí hoặc tiêu pha bừa bãi, đồng thời tăng thêm kiến thức và khả năng quản lý tài chính cho trẻ.

9. Để con trai của bạn học cách tiết kiệm và đầu tư

Trẻ con bây giờ không thiếu tiền tiêu, có ông bà nội cho, có ông bà ngoại cho, có cha mẹ cho, có tiền mừng tuổi... Ý thức của trẻ về tiền bạc cũng không chỉ thông qua giáo dục gia đình mà còn từ quảng cáo truyền thông và bạn bè tiếp xúc với lượng thông tin lớn. Vì thế, trẻ con bây giờ rất khó dạy, chỉ cần không cẩn thận một chút hoặc giáo dục không đúng cách một chút là trẻ có thể bị ảnh hưởng từ kênh khác.

Vì thế, làm thế nào để trẻ học cách quản lý tài chính từ nhỏ, trở thành một bài học cần thiết cho mỗi cha mẹ. Bởi vì những cha mẹ thông minh đều biết, chuẩn bị núi vàng núi bạc cho trẻ không bằng để chúng có kỹ năng quản lý tài chính, bồi dưỡng quan niệm quản lý tài chính từ nhỏ mới có thể khiến chúng thu lợi suốt đời.

(1) Bồi dưỡng ý thức tiết kiệm cho con trai từ nhỏ

Đối với trẻ, tiết kiệm không chỉ là gửi tiền vào ngân hàng, cầm thẻ ngân hàng và nhìn con số trên đó. Hàm nghĩa của nó nên rộng hơn, nên xâm nhập vào mọi mặt trong cuộc sống của trẻ. Cha mẹ cũng phải chú ý

tận dụng bất kỳ cơ hội nào để tiến hành bồi dưỡng cho trẻ.

Minh thích ăn đồ ăn giá 20 nghìn của MacDonald. Hôm ấy, khi cậu bắt mẹ mua cho mình, mẹ nói với cậu: "Con muốn ăn cũng được, nhưng mỗi ngày mẹ chỉ có thể cho con 10 nghìn, làm sao con có thể ăn đồ ăn 20 nghìn được?"

Minh nghĩ rất lâu, không biết nên làm thế nào. Mẹ nhắc cậu: "Hôm nay mẹ cho con 10 nghìn, ngày mai cho con 10 nghìn, tổng cộng là có 20 nghìn, con có thể mua để ăn rồi".

Đối với trẻ mà nói, đây chính là sự manh nha về quan niệm tiết kiệm đầu tiên.

Khi con trai sáu, bảy tuổi, cha mẹ nên truyền cho chúng tư tưởng biết tiết kiệm tiền vì mục tiêu ngắn hạn. Ví dụ, khi trẻ muốn mua một món đồ chơi mình thích nhưng đắt tiền, cha mẹ có thể lợi dụng cơ hội này dạy trẻ tiết kiệm tiền. Cha mẹ có thể đề ra một kế hoạch rõ ràng cho trẻ: mỗi ngày tiết kiệm bao nhiêu tiền, tiết kiệm bao nhiêu ngày là có thể mua được thứ mình muốn. Như thế, trẻ sẽ tiết kiệm và tích cóp tiền tiêu vặt một cách có mục đích. Khi trẻ có thể dùng tiền mình tích cóp được để mua được đồ chơi này thì chúng sẽ càng biết quý trọng hơn những đồng tiền mà cha mẹ đã cho, còn có thể khiến trẻ biết được đạo lý tích tiểu thành đại.

Một điều cần nhắc nhở là, trẻ trước 10 tuổi, sự kiên nhẫn về tiết kiệm tiền còn có hạn, thời gian quá dài sẽ khiến trẻ cảm thấy nhụt chí, mất đi hứng thú. Vì thế, cha mẹ phải chú ý thời hạn trẻ tiết kiệm tiền.

(2) Dạy con trai học cách chờ đợi và lãi kép

Sự hình thành quan niệm quản lý tài chính của con trai có mối quan hệ rất lớn với việc hình thành thói quen tiết kiệm. Thực ra, tiết kiệm rất đơn giản. Tiết kiệm chỉ có hai khái niệm, tức là học cách "chờ đợi" và tìm hiểu "lãi kép".

Vì sao phải học cách "chờ đợi"? Giống như câu chuyện dạy trẻ mua đồ ăn ở trên. Nếu trẻ không kìm chế được ham

muốn hôm nay mua một món đồ 10 nghìn, thì ngày mai sẽ không thể có 20 nghìn để mua đồ ăn mình thích nữa. Tiết kiệm tức là hi sinh việc chi tiêu trước mắt, chờ đợi đổi lấy việc chi tiêu lớn hơn trong tương lai. Nếu từ nhỏ trẻ hình thành thói quen "chờ đợi", học cách chi tiêu lý tính, sau này lớn lên sẽ không biến thành "nô lệ của thẻ tín dụng" và "chưa hết tháng đã hết tiền".

Ngoài ra, học cách chờ đợi cũng có mối liên hệ rất lớn với việc bồi dưỡng tính cách của trẻ, những trẻ có thể "chờ đợi", tính tình kiên trì, cho dù là học tập hay quan hệ xã giao đều giỏi hơn người khác.

Một khái niệm nữa của tiết

kiệm chính là "lãi kép". Lợi ích của việc tiền lớn sinh tiền nhỏ chính là sức mạnh của "lãi kép". Như thế có thể giúp số tiền mà trẻ tích cóp được tăng lên nhanh hơn. Hiện nay, lãi suất gửi tiết kiệm ngân hàng tương đối thấp, không dễ để trẻ trải nghiệm sức mạnh to lớn của "lãi kép". Có điều, bạn kể cho trẻ nghe câu chuyện dưới đây là có thể khiến trẻ hiểu sâu hơn về sức mạnh đáng kinh ngạc của lãi kép.

Cờ vây ngang dọc mỗi hàng có 18 ô. Nếu đặt gạo lên bàn cờ vây, ô thứ nhất đặt 1 hạt gạo, ô thứ hai đặt 2 hạt gạo, ô thứ ba đặt 4 hạt gạo... Cứ suy ra như vậy, ô sau gấp đôi ô trước, vậy thì, muốn lấp đầy bàn cờ này cần bao nhiêu gạo?

Con số này không tính thì không biết, tính rồi mới thấy giạt mình, tổng số tương đương với 10 lần tổng số hạt gạo trên toàn thế giới.

Sự tích lũy tài sản suy cho cùng chính là "lợi kép", chính là nước chảy đá mòn. Vì sao thành công, chính là lặp đi lặp lại động tác đơn giản, nói đi nói lại những câu đơn giản. Đó chính là bí quyết của thành công.

Thực ra, thành công rất dễ dàng. Nhưng trước tiên phải hình thành thói quen thành công. Trong tích lũy tiền bạc, thói quen tốt nhất chính là tiết kiệm, chính là lợi dụng lãi kép tích lũy trong thời gian dài, từ đó tạo ra sức mạnh khôn cùng.

Ngay cả Einstein cũng từng nói: "Lãi kép là sức mạnh vĩ đại nhất thế giới".

(3) Dạy con trai một vài kiến thức cơ bản về đầu tư

Giáo dục quản lý tiền bạc của người Do Thái đứng đầu thế giới, giáo dục quản lý tài chính cho trẻ nhỏ của người Do Thái cũng rất đặc biệt. Họ sẽ tiến hành giáo dục về đầu tư cổ phiếu cho trẻ từ rất sớm, để chúng nảy sinh hứng thú với đầu tư.

Mặc dù nói, để trẻ làm quen và nắm được công cụ đầu tư phức tạp, đồng thời học được cách thao tác những công cụ này là vô cùng phức tạp; nhưng ham muốn khám phá và khả năng khám phá của con trai vô cùng

lớn; khi chúng biết dùng phương pháp thích hợp có thể khiến tiền trở nên nhiều hơn, chúng sẽ tràn đầy hứng thú với cách quản lý tài chính này, đồng thời vì thế mà trở nên tích cực, nỗ lực hơn.

Cha mẹ có thể thông qua việc cùng trẻ chơi một số trò chơi "triệu phú", giúp trẻ xây dựng ấn tượng ban đầu về đầu tư, sau đó giới thiệu cho trẻ kiến thức đầu tư đơn giản. Ví dụ, coi cổ phiếu là một món hàng hóa, trước tiên dạy chúng khái niệm tăng, rút giá, đồng thời đưa chúng đến sàn giao dịch chứng khoán gần nhà nhất, dạy chúng ý nghĩa của những chữ xanh xanh đỏ đỏ trên màn hình, sau đó lại lựa chọn một loại cổ phiếu phổ biến, đồng

thời thử thao tác một chút, nói cho trẻ biết giá mua vào là bao nhiêu, giá bán ra là bao nhiêu, thao tác thế nào sẽ sinh lợi, trong tình trạng nào sẽ bị lỗ.

Khích lệ trẻ dùng số tiền mình kiếm được mua một loại cổ phiếu, là một mô thức giáo dục FQ rất tốt.

Một người tên là Patrick ở Oregon đã thử mô thức giáo dục này. Khi cậu con trai Ryan của anh đón sinh nhật lần thứ 12, anh tặng Ryan một chiếc máy cắt cỏ làm quà sinh nhật. Sau đó, Ryan dùng thời gian nửa năm, kiếm được 400 đô la nhờ vào việc cắt cỏ cho người khác.

Patrick đã đề nghị con trai dùng khoản tiền này để đầu

tư. Con trai nghe theo lời đề nghị của anh, cuối cùng mua cổ phiếu của công ty Nike. Bắt đầu từ đó, con trai rất hứng thú với thị trường cổ phiếu, bắt đầu đọc báo tài chính.

May mắn là khi Ryan mua cổ phiếu của Nike, thời cơ rất tốt, cậu kiếm được không ít tiền.

Thực ra, đối với tờ cổ phiếu đầu tiên của con trai, không cần bận tâm tới việc kiếm được tiền nhiều hay ít, thậm chí cũng không bận tâm lỗ lãi, bởi vì bị lỗ là con đường cần thiết để dạy trẻ biết quy tắc của thị trường. Quan trọng là ở chỗ, trẻ thông qua thao tác dùng tiền của mình mua cổ phiếu, lĩnh hội được ý nghĩa và kỹ năng đầu tư. Điều đó quan

trọng hơn việc trẻ học mấy tiết lý luận liên quan đến đầu tư.

Thông qua "chờ đợi" và "lãi kép" của tiết kiệm, có thể để trẻ hiểu nhiều hơn những kiến thức về tiền bạc, bồi dưỡng phẩm chất kiên trì, trong khi đó nắm được kiến thức đầu tư, học được cách tiến hành đầu tư có thể khiến trẻ hiểu nhiều hơn về xã hội. Nhất định không được cho rằng trẻ còn nhỏ, chưa hiểu kiến thức về đầu tư. Thực ra, trẻ là nhà đầu tư thiên bẩm, chỉ cần khéo léo đưa kiến thức đầu tư vào trong cuộc sống, vào trong trò chơi, tự nhiên trẻ sẽ nảy sinh hứng thú sâu sắc, cho dù là kiếm được tiền hay thua lỗ, đều có thể thật sự khiến trẻ học được kiến thức, đồng thời bồi dưỡng

quan niệm quản lý tiền bạc.

Chương 10

TĂNG CƯỜNG BỒI DƯỠNG SỞ TRƯỞNG VÀ ƯU THẾ CỦA TRẺ

Phát hiện sở trường và ưu thế của trẻ, đồng thời chú trọng bồi dưỡng là điều rất quan trọng. Bởi vì đó có thể chính là tài năng

thiên bẩm của trẻ. Giáo dục sở trường sẽ tạo cơ sở tốt đẹp cho sự phát triển nghề nghiệp của trẻ trong tương lai, vì thế cha mẹ phải chú ý quan sát hứng thú và sở thích của trẻ, để trẻ phát triển theo hướng tích cực.

1. Đặc điểm chủ yếu của sở thích, hứng thú thời kỳ nhi đồng

Mẹ nói: "Bây giờ chẳng phải xã hội đề xướng là phải căn cứ vào hứng thú và sở thích của trẻ để tiến hành giáo dục sao, vậy rốt cuộc con chúng ta nên học cái gì thì tốt?"

Bố trả lời: "Em là người gần gũi nhất với con, em phát hiện con hứng thú nhất với cái gì?"

Mẹ buồn phiền nói: "Điều này thì em thật sự không biết, hôm nay nó hứng thú với đàn piano, ngày mai lại hứng thú với cờ vây, ngày kia lại hứng thú với thiên nhiên... rốt cuộc em phải làm thế nào?"

Thực ra, sở thích và hứng thú rộng rãi, trí tò mò mãnh liệt, ham muốn khám phá kiến thức bùng cháy vốn dĩ là đặc điểm nổi bật của con trai. Trong giáo dục truyền thống, chú trọng truyền đạt kiến thức, còn việc làm thế nào để có được kiến thức, làm thế nào để lợi dụng kiến thức thì lại chưa được chú trọng nhiều. Cha mẹ thường thiếu hiểu biết về đặc điểm sở thích và hứng thú của trẻ nhỏ, thường lấy hứng thú và sở thích của mình

để đánh giá hứng thú và sở thích của trẻ. Vì thế, trong việc dẫn dắt và bồi dưỡng hứng thú sở thích cho trẻ thường tồn tại tính mù quáng rất lớn.

Hiện nay, cha mẹ nên bồi dưỡng, khơi dậy hứng thú và sở thích sâu rộng của trẻ, bảo vệ trí tò mò và ham muốn khám phá mãnh liệt của trẻ. Vậy thì, sở thích và hứng thú của trẻ nhỏ chủ yếu có những đặc điểm nào?

(1) Tâm trạng dễ thay đổi, hứng thú không ổn định

Cảm xúc và sở thích hứng thú của trẻ trong giai đoạn đầu đều ở trong trạng thái không có trình tự, dễ thay đổi. Ở một mức độ rất lớn vẫn là tính vô thức chiếm ưu thế, rất dễ bị

vai kẻ trộm, những trẻ đóng vai cảnh sát lại khóc lóc.

Chính vì có đặc điểm vô thức này, khi trẻ nhìn thấy, nghe thấy hoặc sờ thấy vật mình thích, đặc biệt là sự vật rõ nét, sinh động, biến đổi đa dạng thì biểu hiện cảm xúc vui vẻ, tích cực; ngược lại, sự vật đơn điệu, rập khuôn thì sẽ gây ra tâm trạng bức tức, chán nản và không vui. Vì thế, khi dẫn dắt trẻ làm việc và học tập, cha mẹ phải suy nghĩ đến đặc điểm này của trẻ, vận dụng nội dung và hình thức trẻ cảm thấy hứng thú để tiến hành.

(2) Quan sát sự vật ở bề mặt

Sự phát triển tư duy của trẻ nhỏ luôn nằm ở giai đoạn tính

ảnh hưởng từ thế giới bên ngoài, có tính không xác định và tính tùy ý.

Trẻ con ở trường mầm non đều rất thích cảnh sát. Mỗi lần chơi trò chơi, trẻ đều cầm súng đóng vai cảnh sát, khiến cô giáo đành phải luân phiên cho chúng đóng vai cảnh sát. Nhưng vai kẻ trộm thì lại không có ai đóng. Mỗi đứa trẻ đóng vai kẻ trộm đều nhăn nhó, thậm chí khóc lóc.

Để thay đổi tình hình này, cô giáo kể cho mọi người nghe một câu chuyện về một tay trộm trượng nghĩa, đồng thời khích lệ và khen ngợi những bạn đóng vai kẻ trộm. Nào ngờ, tất cả các bạn đều có hứng thú với kẻ trộm, tranh nhau đóng

toán cụ thể. Hình tượng cụ thể đóng vai trò chủ đạo trong quá trình nhận thức của trẻ, điều khiển hoạt động tư duy của trẻ.

Trẻ con dựa vào tri giác, biểu tượng để nhận biết thế giới. Sự quan sát và nhận thức của chúng về sự vật vẫn dừng lại ở vẻ bề ngoài, không thể thông qua hiện tượng bề ngoài để nhận thức mối quan hệ logic bên trong sự vật.

Có một giáo viên đặt hai chiếc cốc thủy tinh trên bàn, một chiếc vừa ngắn vừa sẵn sùi, một chiếc vừa dài vừa mảnh. Trước tiên thầy đổ một ít nước vào cốc ngắn, hình thành một cột nước để trẻ nhìn rõ có bao nhiêu nước. Sau đó thầy lại đổ

nước trong cốc ngắn vào cốc cao. Lúc ấy cột nước trong cốc cao và mảnh trở nên rất cao.

Sau khi đổ hết nước, thầy hỏi nước nhiều hơn hay ít đi, phần lớn trẻ đều cho rằng nước trong cốc cao nhiều hơn.

Trẻ rất dễ bị hiện tượng bề ngoài mê hoặc, không thể thoát khỏi sự bó buộc của hình tượng cụ thể. Vì thế, cha mẹ không được tiến hành giáo dục quá nhiều về logic, số lượng, quan hệ không gian mà nên căn cứ vào những đặc điểm này của trẻ, áp dụng phương thức kết hợp dùng mắt nhìn hoặc tai nghe như tivi, phim ảnh, câu chuyện để tiến hành giáo dục trẻ.

(3) Thích quan sát và bắt

chước

Do phạm vi cuộc sống không lớn, những sự vật nhận thức cũng có hạn, nên trẻ thường chỉ có hứng thú với những sự vật quen thuộc, có thể hiểu được sự vật đó, đồng thời thích quan sát và bắt chước.

Trước 3 tuổi, trẻ cũng bắt chước người khác. Có điều, do hạn chế về khả năng và trình độ, đối tượng bắt chước khá ít, mức độ cũng khá thấp, ở vào giai đoạn sơ cấp. Sau 3 tuổi, khả năng bắt chước của trẻ tăng cường, chúng càng muốn bắt chước người khác: cha mẹ, người thân, cô giáo, các bạn....

Vì thế, trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ phải suy nghĩ đến đặc điểm này của trẻ,

chuẩn bị những đồ chơi và vật phẩm tương ứng để trẻ bắt chước. Thông qua bắt chước, trẻ có thể thu được kiến thức kinh nghiệm phong phú, về khách quan cũng kích thích phát triển tâm lý.

Có điều, thời kỳ này, khả năng phân biệt của trẻ còn thấp, thiếu khả năng phân tích lựa chọn. Chỉ cần là người và sự vật trẻ cảm thấy hứng thú thì chúng sẽ bắt chước tất cả, thường nảy sinh một vài ảnh hưởng tiêu cực. Ví dụ, có trẻ cảm thấy người khác nói lắp rất thú vị, cũng có ý bắt chước, kết quả mình cũng nói lắp. Vì thế, cha mẹ phải dẫn dắt việc bắt chước của trẻ một cách thích hợp.

(4) Thích trò chơi, thích thực hành

Xa Lượng (người Trung Quốc) là một trong mười đội viên thiếu niên tiên phong đứng đầu trong cả nước. Hồi nhỏ cứ có thứ gì trong tay là cậu đều muốn tháo ra xem, thường xuyên tháo tung đồ chơi ra. Nhưng bố không trách cậu mà nói với cậu: "Con tháo ra thế nào thì phải lắp vào như thế". Nhìn thấy dáng vẻ nghiêm khắc của bố, khi tháo đồ chơi, Xa Lượng vô cùng cẩn thận, mỗi lần tháo một linh kiện đều đặt theo đúng thứ tự, sau khi hiểu rõ lại lắp lại từng linh kiện một.

Cứ như vậy tháo rồi lắp, lắp rồi tháo, Xa Lượng trở thành nhà

phát minh nhỏ tuổi. Mới học tiểu học mà cậu đã có được ba bản quyền phát minh sáng chế quốc gia.

Trẻ đều thích trò chơi, phần lớn thời gian của chúng đều trong trò chơi. Có thể nói, trò chơi là một ô cửa để trẻ tìm hiểu thế giới. Thông qua trò chơi,

chúng phát hiện ra một khoảng trời phong phú muôn màu hơn. Thông qua trò chơi, chúng cũng học được phân vai, quan trọng hơn là học được phân công và phối hợp lợi ích.

Vì thế, cha mẹ nên để trẻ chơi nhiều trò chơi, đặc biệt là trò chơi trí tuệ và trò chơi bất chước. Trong quá trình chơi

trò chơi, dạy kiến thức cho trẻ một cách tự nhiên.

(5) Từng bước bắt đầu hình thành cá tính đặc biệt

Sự hình thành cá tính của trẻ là phát triển từng bước.

Ở thời kỳ sơ sinh đã biểu hiện một vài đặc trưng như tính tích cực trong hoạt động, tính ổn định trong cảm xúc, mức độ trí tò mò... nhưng vẫn chỉ là sự manh nha của cá tính, chưa hình thành khuynh hướng cá tính ổn định.

Ở thời kỳ nhi đồng, cá tính của trẻ phát triển thêm một bước. Về mặt sở thích hứng thú, thói quen hành vi, tài năng, cùng thái độ với người khác và bản thân đều bắt đầu hình thành

cá tính độc đáo của bản thân.

Mặc dù nói đặc trưng cá tính của trẻ không phải là vô cùng ổn định nhưng đã tạo cơ sở cho sự hình thành và phát triển cá tính sau này. Trong suốt thời kỳ nhi đồng, cá tính của trẻ luôn ở trong trạng thái không ngừng phát triển biến đổi, giai đoạn khác nhau cũng biểu hiện sự thay đổi và đặc điểm khác nhau.

Có một đứa trẻ, sau khi ngẫu nhiên phát hiện giun đứt thành hai nửa, hai nửa đều nhu động. Vì tò mò, cậu thả hai nửa của con giun vào hai chậu hoa có đất, muốn quan sát xem chúng có thể sống được hay không.

Nhìn thấy cảnh tượng này, mẹ

vô cùng tức giận: "Con đã lớn như vậy rồi mà còn nghịch đất, có bản không hả, thật vô dụng!". Nói xong liền ném hai cục đất ra khỏi cửa.

Trẻ bị đả kích, về sau không dám quan sát động vật nhỏ nữa.

Mỗi đứa trẻ đều có đặc trưng cá tính đặc biệt, hiểu được cá tính của trẻ là sự đảm bảo đáng tin cậy để chăm sóc trẻ. Một phương pháp tích cực chính là quan sát thật kỹ hành vi của trẻ, đồng thời lắng nghe ý kiến của chúng, tìm hiểu rõ rốt cuộc chúng nghĩ gì. Qua tập trung quan sát và quan sát lâu dài, bạn sẽ hiểu được khí chất, phẩm chất, khả năng, hi vọng, nỗi sợ hãi và ảo tưởng

vốn có của trẻ. Đây cũng chính là cá tính của chúng.

Hiểu đặc trưng cá tính của trẻ, cha mẹ nên phát huy phẩm chất tốt đẹp trong cá tính tích cực của trẻ, tiến hành rèn luyện phẩm chất cá tính của trẻ một cách có mục đích, không được dùng suy nghĩ và sở thích của mình để đánh giá trẻ, kìm nén sự phát triển cá tính của trẻ.

2. Khách quan phân tích đặc điểm của trẻ

Chí và Hân là hàng xóm đối diện. Hai người cùng học chung trường mầm non. Chí làm việc bình tĩnh, hứng thú rộng rãi, học gì cũng nhanh; còn Hân thích vận động, đặc biệt là các trò chơi đánh nhau,

thích xem phim võ hiệp.

Mẹ Hân thích tính cách bình tĩnh ham học của Chí, lúc nào cũng lấy Chí làm ví dụ để giáo dục Hân, lại còn mua đàn điện tử cho Hân, nhốt cậu trong phòng luyện đàn, để bồi dưỡng sự "tĩnh tâm" cho cậu. Một học kỳ trôi qua, Hân vẫn làm theo ý mình, không đánh chuẩn một nốt nào. Mỗi lần mẹ đều quát cậu: "Nếu con có thể ham học vươn lên giống Chí thì tốt!"

Mỗi đứa trẻ đều có đặc điểm của riêng mình. Giống như trên thế giới này không có hai lá cây giống hệt nhau, trên thế giới cũng không có đứa trẻ hoàn toàn giống nhau. Cho dù là hiếu động hay tĩnh lặng, nội

tâm hay hướng ngoại, đối với trẻ mà nói là không có tốt xấu. Đau khổ chỉ là quan niệm của con người về những tính cách khác nhau. Làm cha mẹ thường gắn tem hư hỏng cho những đứa trẻ hiếu động, ham chơi, ép trẻ "bắt chước bừa", thậm chí "gọt chân cho vừa giày". Phương thức "cắt tỉa và chiết cành" này sẽ chỉ làm tổn thương cá tính của trẻ, khiến trẻ bị giày vò, đồng thời còn cho cha mẹ những đêm mất ngủ.

Muốn thật sự tốt cho trẻ, cha mẹ nên thừa nhận đặc điểm vốn có của trẻ, tiếp nhận chỗ đặc biệt của trẻ, cho trẻ nhiều hơn sự tôn trọng và tin tưởng, dùng trái tim để phát hiện và bồi dưỡng đặc điểm của trẻ.

(1) Thường xuyên trò chuyện với trẻ

Có cậu bé bụ bẫm kháu khỉnh, vô cùng đáng yêu. Nhưng cậu lại vì nghịch ngợm mà trở thành "đứa trẻ hư" nổi tiếng ở trường.

Vì hiếu động, ngày nào cậu cũng chạy qua chạy lại trong lớp, thường xuyên va vào người khác. Cô giáo liên tục phê bình cậu, đồng thời bảo những đứa trẻ khác tránh xa cậu. Có một hôm, cô giáo phê bình cậu trước mặt cả lớp, còn nói cậu là ký sinh trùng.

Đến tận tiểu học, cậu vẫn là đứa trẻ hư trong mắt mọi người. Cậu đã từng viết trong nhật ký: "Trẻ hư thì có nỗ lực thế nào cũng không thể biến

Nếu không coi việc hiểu trẻ làm cơ sở, giữa cha mẹ và con cái sẽ nảy sinh một bức tường vô hình ngăn cách giao lưu giữa hai bên, việc phát huy đặc điểm của trẻ, hướng dẫn việc học tập và cuộc sống của trẻ càng trở nên xa vời. Làm cha mẹ, chỉ có hiểu suy nghĩ trong lòng trẻ, hiểu sở thích của con thì mới có thể càng hiểu và tôn trọng trẻ.

(2) Thừa nhận sự khác biệt giữa trẻ

Tính cách và đặc điểm của mỗi đứa trẻ là khác nhau. Rất nhiều cha mẹ luôn nghĩ rằng, con mình không bằng con người khác, phần lớn là ở suy nghĩ về học tập. Thực ra, "gỗ thẳng làm cầu, gỗ cong làm

thành trẻ ngoan. Mình là đứa trẻ hư thật sao? Nhưng quả thực mình không muốn làm đứa trẻ hư!"

Đoạn nhật ký này đã nói thay tiếng lòng của trẻ. Cô giáo không thể hiểu trẻ, cha mẹ không thể hiểu trẻ, không tôn trọng đặc điểm của trẻ, gây tổn thương cho tâm hồn của trẻ.

Một số cha mẹ cũng như vậy, một khi trẻ không phù hợp với tiêu chuẩn của học sinh ngoan là cho rằng nhất định trẻ đã làm sai, không hỏi rõ ràng đã trách mắng và phê bình trẻ. Họ không hề hiểu trẻ, không biết tình hình thật sự trong lòng trẻ, chỉ dùng phương thức tư duy của người lớn để phán đoán hành vi của chúng.

cày", "vật tận kỳ dụng, nhân tận kỳ tài" mới có thể người nào vào việc này.

Nhà tâm lý học người Nga Nikola đã kể một câu chuyện như sau.

Có một đứa trẻ sinh ra đã rất cao, trở thành đối tượng ngưỡng mộ của rất nhiều người. Cuối cùng cậu cao hơn 2m, cộng thêm việc cậu rất thích bóng rổ, rất nhiều người đều cho rằng có thể cậu sẽ thành công với bóng rổ.

Tuy nhiên, do chiến tranh, người này tham gia hải quân, được phân công làm việc trong tàu ngầm. Vì quá cao, anh ta hành động không thuận tiện, chỉ có thể bò dưới đất. Để có thể tiếp tục công việc, anh ta

đi khám ngoại khoa và nói với bác sĩ: "Tốt nhất là cắt bớt chân của tôi đi, nếu không thật quá bất tiện..."

Một anh chàng cao ráo được mọi người ngưỡng mộ, nhưng vì không được đặt đúng vị trí thích hợp mà ưu thế biến thành thế yếu.

Thực ra, tâm lý và tính cách của một người có lành mạnh hay không phụ thuộc rất lớn vào mức độ tiếp nhận cá tính của bản thân. Mức độ tiếp nhận cao hay thấp phụ thuộc vào mức độ hài lòng với bản thân. Còn khởi nguồn của sự hài lòng chính là những người thân thiết xung quanh có hài lòng hay không. Nếu cha mẹ luôn nghĩ rằng trẻ không tốt,

lâu dần trẻ cũng cảm thấy mình không tốt, không tiếp nhận bản thân, không thích bản thân. Như thế sẽ khiến trẻ sống với cảm giác đáng tiếc.

Vì thế, thừa nhận việc tồn tại sự khác biệt giữa con người với con người, để trẻ vui vẻ "làm" chính mình mới là cách giáo dục tốt nhất.

(3) Dùng trái tim phát hiện đặc điểm của trẻ

Một số cha mẹ cho rằng, chỉ có những đứa trẻ có thành tích tốt mới làm nên thành công. Thực ra trăm nghìn ngành nghề, ngành nào cũng có trạng nguyên. Có trẻ không thích đọc sách, nếu cứ cố ép cũng rất khó có thay đổi lớn. Vì thế, cha mẹ nên quan sát trẻ, xem trẻ

hứng thú nhất với điều gì, có tài năng thiên bẩm về những mặt nào, kịp thời phát hiện đặc điểm của trẻ.

Nhà văn Trương Hận Thủy (người Trung Quốc) hồi còn nhỏ, thành tích thi cử rất tệ. Nhưng ông rất thích đọc tiểu thuyết, viết tiểu thuyết. Vì chuyện này, cha ông rất tức giận, nhiều lần dạy bảo ông. May mắn là chủ biên của "Tiểu thuyết nguyệt báo" và phó chủ biên "Báo tin tức" Bắc Kinh đã tạo cơ hội cho Trương Hận Thủy, mới khiến ông nổi tiếng.

Về mặt giáo dục trẻ, không ít cha mẹ thường không bận tâm tới đặc trưng tính cách và đặc điểm của trẻ, coi điểm khác biệt của trẻ là "khuyết điểm".

Khi bạn không thừa nhận, chấp nhận đặc điểm của trẻ, trẻ sẽ không thể nhận được sự khích lệ, khen ngợi và giúp đỡ từ bạn; ngược lại rất có thể bị kìm nén, phê

bình và móc nhieć, dần dần khiến trẻ mất đi tự tin, từ bỏ ưu thế của mình, căn cứ vào yêu cầu của người lớn, khổ sở vùng vẫy với thế yếu của mình, cuối cùng không thể có được thành công.

Mỗi cha mẹ đều nên kịp thời phát hiện những điểm khác biệt, điểm đáng yêu của trẻ, đồng thời lợi dụng ưu điểm của trẻ để dẫn dắt chúng phát huy tất cả phẩm chất ưu tú, giúp trẻ hoàn thành mục tiêu của mình.

(4) Biến đặc điểm của trẻ thành sở trường

Sau khi cha mẹ phát hiện đặc điểm của trẻ, không được đả kích và kìm kẹp trẻ; có thể căn cứ vào những đặc điểm đó, dẫn dắt trẻ không ngừng phát huy và vận dụng, khích lệ trẻ biến đặc điểm của mình thành sở trường.

Cảnh rất chán học, thành tích luôn đứng cuối lớp. Sự hướng dẫn và giúp đỡ chân thành của thầy cô, cha mẹ và cán bộ lớp đều không có tác dụng với cậu. Một hôm, bố Cảnh ngạc nhiên phát hiện con đang đọc một cuốn sách về tiền cổ, chăm chú đọc hơn hai tiếng. Bố vô cùng thích thú, quyết định bắt tay từ đó, lập tức kể cho con nghe

mấy câu chuyện thú vị liên quan đến tiền cổ. Bố phát hiện con rất hứng thú.

Sinh nhật Cảnh, bố đặc biệt tặng cậu mấy đồng tiền cổ và vài cuốn sách giám định tiền cổ. Hứng thú của con với tiền cổ càng ngày càng sâu sắc. Cậu không những tự mình cốp tiền mua tiền đồng và sách mà còn lập chí thi vào trường đại học để học về tiền cổ.

Cứ vậy, cậu tiến bộ từng chút từng chút một, cuối cùng thi đỗ vào khoa lịch sử của một trường đại học trọng điểm.

Từ một học sinh kém nhất lớp đến sinh viên trường đại học trọng điểm, chính là kết quả của việc bố đã căn cứ vào đặc điểm của con, khéo léo dẫn

dắt. Nếu bố của Cảnh không dẫn dắt mà nghiêm khắc trách mắng, vô tình phủ định thì cậu bé này còn có thể thành công được không?

Mỗi đứa trẻ đều có đặc điểm của mình. Cha mẹ phải chấp nhận điểm đặc biệt của trẻ, tôn trọng đặc điểm của con, đồng thời căn cứ vào đặc điểm tính cách của trẻ để tiến hành giáo dục một cách có mục đích thì mới hữu hiệu hơn, có nghệ thuật hơn, mới tìm được con đường trưởng thành đúng đắn cho trẻ.

3. Đánh giá khả năng tổng hợp của trẻ

Hưng từ nhỏ đã vô cùng thông minh lanh lợi. Hồi ở trường mầm non cậu đã biết rất nhiều

chữ, cũng tham gia các lớp học thêm; giỏi ăn nói; ca hát, đánh đàn cái gì cũng biết. Trước sự khen ngợi của cô giáo và sự kỳ vọng của cha mẹ, cậu đã vào học tiểu học trước hai tháng.

Nhưng sự việc không được như mong đợi, sau khi đi học, thành tích của Hưng không được lý tưởng. Càng lên lớp cao, thành tích của cậu càng kém, cũng càng mất hứng thú với học tập, về nhà lúc nào cũng thất vọng chán nản, càng ngày càng trở nên ít nói. Cha mẹ thấy vậy vô cùng lo lắng, mời gia sư cho Hưng, đăng ký lớp học thêm, bỏ rất nhiều công sức mà cũng không thấy hiệu quả. Thế là họ bắt đầu phê bình Hưng không nỗ lực học tập, thậm chí đánh mắng

cậu.

Về sau, cha mẹ đưa cậu đến bác sĩ tư vấn tâm lý, thông qua trắc nghiệm mới phát hiện: Thì ra khả năng ghi nhớ, tốc độ đọc hiểu, tốc độ tính toán của Hưng đều thấp hơn mức độ bình thường của các bạn cùng độ tuổi một cách rõ rệt.

Thực ra, rất nhiều phụ huynh đều giống cha mẹ của Hưng, nhận thức không toàn diện về khả năng của trẻ, cho rằng con của mình rất thông minh, chắc chắn học hành sẽ không có vấn đề gì. Thực ra, thông minh là một khái niệm chung chung, chỉ cần trẻ biểu hiện xuất sắc ở một mặt nào đó là có thể gọi là thông minh. Ví dụ có trẻ vẽ rất đẹp, có trẻ chơi

piano rất hay, có trẻ tính toán rất giỏi..... Đó đều là biểu hiện thông minh. Nhưng điều đó không có nghĩa là khả năng tổng hợp của trẻ đã tốt.

Khả năng tổng hợp của trẻ là nhiều mặt, bao gồm khả năng chú ý, ghi nhớ, tính toán, suy luận, lý giải, biểu đạt ngôn ngữ... Vì thế, cha mẹ không được chỉ bồi dưỡng khả năng về một mặt nào đó cho trẻ mà bỏ qua việc bồi dưỡng những khả năng ở khía cạnh khác của chúng.

(1) Bồi dưỡng khả năng tổng hợp cho trẻ

Trẻ con bây giờ không chỉ cần có biểu hiện xuất sắc ở một mặt nào đó, những mặt khác không đủ khả năng cũng sẽ

ảnh hưởng tới sự phát triển của

trẻ. Vì thế, cha mẹ phải tiến hành giáo dục tố chất tổng hợp cho trẻ từ sớm, đồng thời qua cử chỉ hành vi hàng ngày của trẻ, quan sát khả năng mọi mặt của con và tiến hành bù đắp những thiếu sót ấy, để trẻ có nhiều khả năng, trở thành kẻ mạnh trong cuộc sống.

*** Khả năng biểu đạt ngôn ngữ và khả năng đọc viết**

Trẻ sơ sinh nên biết dùng tay, âm thanh và nét mặt để bày tỏ tình cảm và nhu cầu với người lớn như đói, mệt mỏi, vui vẻ... Lúc ấy, cha mẹ cần kịp thời và tích cực đưa ra phản ứng, dần dần trẻ sẽ thích "nói chuyện" với người lớn, dùng động tác

và âm thanh bày tỏ tình cảm và nhu cầu của mình. Sau khi trẻ biết nói, cha mẹ có thể thông qua việc không ngừng nói chuyện, lặp lại và vận dụng ngôn ngữ cơ thể, giúp trẻ hiểu được ý nghĩa ẩn trong lời nói.

Trẻ đọc sách càng sớm càng tốt. Đối với trẻ thì sách chính là những hình vẽ có màu sắc rõ nét. Cha mẹ có thể căn cứ vào nhu cầu của trẻ mua cho trẻ những cuốn sách chúng thích, đồng thời cùng đọc với trẻ.

*** Khả năng suy ngẫm**

Trước 1 tuổi, nhận thức của trẻ về toán học và khái niệm logic là vô cùng quan trọng. Một quả bóng có thể thả vào xô còn quả bóng kia thì không thả vào được, điều đó sẽ khiến trẻ

bắt đầu suy nghĩ về vấn đề hình dạng và kích thước; tác dụng của nút bấm trên đồ chơi sẽ khiến trẻ xây dựng nhận thức nhất định về quan hệ nhân quả. Trong thời kỳ này, nên khích lệ trẻ dùng các phương pháp tiếp xúc với sự vật xung quanh, sờ, đập, lắc đều có thể tăng thêm nhận thức cho trẻ.

Cùng với sự lớn lên của trẻ, khả năng lý giải và khả năng suy ngẫm cũng dần dần tăng lên. Cha mẹ có thể căn cứ vào độ tuổi khác nhau, áp dụng phương pháp giáo dục khác nhau nhưng không được chỉ vì cái lợi trước mắt.

Vũ là một đứa trẻ thông minh, hơn 2 tuổi cậu đã có trí nhớ rất

tốt, có thể học thuộc bảng cửu chương một cách hoàn chỉnh. Nhưng điều khiến bố tức giận là khi bố hỏi: "5x8 bằng bao nhiêu?" cậu không thể trả lời được. Điều đó không khỏi khiến bố nghi ngờ liệu có phải đầu óc của Vũ có vấn đề không?

Thực ra đầu óc của Vũ không hề có bất kỳ vấn đề nào, chỉ là bố của cậu quá nóng vội. Đối với đứa trẻ hai, ba tuổi, thông thường con số nắm được là "3", những số lớn hơn "3", nó sẽ không biết có nghĩa là gì, huống hồ là phép nhân? Mặc dù Vũ có thể dựa vào trí nhớ của mình học thuộc nhưng không phải là cậu thật sự hiểu được ý nghĩa của chúng.

*** Khả năng tự kiểm chế**

Phần lớn trẻ đều không có khả năng tự kiểm chế, cũng không biết thế nào là tự kiểm chế. Chúng sinh ra đã thích tiến hành các hoạt động mà không chịu sự khống chế. Chỉ có dưới sự dẫn dắt hết lòng của cha mẹ, trẻ mới dần dần học được cách làm thế nào để khống chế cảm xúc và hành vi của mình.

Vì thế, cha mẹ phải quản lý hành vi của trẻ một cách thích hợp, để trẻ biết "chuyện gì có thể làm", chứ không phải nói với trẻ "cái gì không nên làm". Ví dụ, trẻ ném bóng trong phòng, bạn không nên nói với trẻ không được phép ném bóng trong phòng mà nên đưa cho trẻ một cái giỏ, để trẻ ném

bóng vào giỏ hoặc đưa trẻ ra ngoài, nói với trẻ có thể chơi bóng bên ngoài. Như thế hành vi của trẻ sẽ được điều chỉnh hợp lý.

*** Khả năng tự tin**

Nếu hi vọng sau này trẻ có năng lực giỏi thì phải bắt tay bồi dưỡng về sự tự tin cho trẻ. Vai trò của sự tự tin đối với sự phát triển của một người là không thể ước lượng được. Cho dù là về trí tuệ hay về thể lực hoặc phương pháp và khả năng làm việc, sự tự tin đều chiếm vị trí quan trọng. Nếu một người thiếu tự tin thì sẽ thiếu tính chủ động và tính tích cực trong khám phá sự vật, khả năng của người đó cũng bị bó buộc.

Bồi dưỡng sự tự tin cho trẻ, nội dung chủ yếu chính là tôn trọng. Cha mẹ phải hiểu và quan tâm đến trẻ, khen ngợi trẻ, thường xuyên khẳng định một số cách làm của trẻ, để trẻ cảm thấy mình rất tháo vát, rất có sức hút. Như thế, khi làm việc, trẻ sẽ tràn đầy tự tin, hào hứng thử sức, muốn thể hiện và chứng minh bản thân.

(2) Tiến hành trắc nghiệm khả năng tổng hợp của trẻ

Trước khi trẻ vào học, cha mẹ nên sử dụng những phương pháp đơn giản dưới đây, tiến hành trắc nghiệm khả năng tổng hợp cho trẻ. Như thế sẽ hỗ trợ việc tìm hiểu tiềm năng học tập của trẻ và những vấn đề trẻ có thể gặp phải trong

học tập, nắm được phương hướng phụ đạo và cải tiến khả năng của trẻ.

*** Trắc nghiệm khả năng ghi nhớ**

Khả năng ghi nhớ bằng mắt: Có thể trộn hai hình vẽ cơ bản giống nhau lại với nhau, ví dụ hình tam giác và hình vuông. Trước tiên để trẻ nhìn, sau đó để trẻ nói ra hình vẽ mình nhìn thấy. Kết hợp hình vẽ có thể từ bốn hình ban đầu, dần dần mở rộng ra bảy, tám hình, thậm chí mười mấy hình. Những trẻ bình thường nên nhớ được 5 – 7 hình.

Khả năng ghi nhớ bằng tai: Nói ra một dãy số không theo quy tắc, để trẻ chăm chú lắng nghe, sau đó yêu cầu trẻ nói lại.

Những chữ số không theo quy tắc này ban đầu có thể từ ba bốn số, dần dần mở rộng đến bảy, tám số. Những trẻ bình thường nghe năm, sáu lần, có thể nói lại được.

*** Trắc nghiệm khả năng toán học**

Mức độ nhạy cảm với chữ số: Bất kỳ số nào trong phạm vi 100, trẻ thường có thể nhanh chóng đếm xuôi, đếm ngược, thậm chí đọc nhảy cóc.

Khả năng tính toán: Có thể trắc nghiệm phép tính cộng trừ trong phạm vi 10, trẻ bình thường có thể lập tức trả lời, không cần đếm nhẩm hoặc tính bằng tay.

Khả năng tưởng tượng bằng

mắt: Cho trẻ bài toán ứng dụng đơn giản, để trẻ tưởng tượng tình huống, tính ra đáp án. Ví dụ trẻ xếp hàng, trước mặt có 4 người, phía sau có 3 người, tổng cộng có bao nhiêu người xếp hàng?

Khả năng suy luận: Có thể tìm ra quy luật giống nhau giữa chữ viết, chữ số và hình vẽ, đồng thời căn cứ vào quy luật tiến hành suy luận nhất định. Ví dụ dãy số đơn giản 1,1,2,3,5...

*** Trắc nghiệm khả năng ngôn ngữ**

Lượng từ vựng: Lượng từ vựng càng lớn, từ ngữ có thể tổ chức càng nhiều, khả năng lý giải cũng càng tốt, khả năng làm văn và đặt câu cũng càng

nhANH.

Khả năng liên tưởng từ vựng:
Có thể cho trẻ một vài danh từ đơn giản, để trẻ liên tưởng đến những từ khác. Ví dụ nước có thể liên tưởng đến cái cốc, dòng sông, trời mưa...

Khả năng tổ chức câu: Xem xem trẻ thuật lại một sự việc có trình tự không, một số liên từ đơn giản có được sử dụng đúng không, ví dụ "tuy... nhưng...", "vừa... vừa..."

Nhìn tranh nói: Cho trẻ một bức tranh, để trẻ dùng những câu đơn giản biểu đạt ý nghĩa trên bức tranh, khích lệ những liên tưởng thích hợp.

Khả năng mọi mặt của trẻ mạnh hay yếu cũng là tương

ngoài chơi, đồng thời yêu cầu cậu học dương cầm.

Ban đầu, cậu vẫn nhàn lúc bố không chú ý, lén chạy ra công viên làm việc mình thích. Nhưng có một lần, sau khi cha mẹ phát hiện đã mắng cho cậu một trận và ném vỡ "thùng bách quý" đựng các loại tiêu bản cậu đã tích lũy trong mấy năm. Khoảnh khắc ấy, Hóa sững sờ, cậu lặng lẽ quay về phòng của mình.

Từ đó về sau, Hóa trở nên lầm lì ít nói, thành tích học tập cũng sa sút. Vì chuyện này, cha mẹ vô cùng buồn phiền, bắt đầu nghi ngờ trí tuệ của cậu có vấn đề.

Thực ra, trí tuệ của Hóa không có bất kỳ vấn đề gì. Người "có

đối, có liên quan với độ tuổi và cấp học. Nếu trẻ yếu hơn về một mặt nào đó, cha mẹ cũng đừng quá lo lắng. Chỉ cần dạy theo trình độ, áp dụng phương pháp giáo dục đúng đắn là có thể khiến trẻ dần dần hoàn thiện trong quá trình trưởng thành.

4. Đánh giá phẩm chất và hiệu năng hứng thú của trẻ

Từ nhỏ Hóa đã rất thích động vật nhỏ, hơn nữa rất thích nghiên cứu tập tính sinh sống của chúng. Cậu thường vì quan sát động vật mà toàn thân lấm lem bùn đất. Vì chuyện này mà bố vô cùng tức giận, nghĩ rằng cậu không tập trung vào việc chính, thế là nghĩ mọi cách để ngăn cậu ra

vấn đề" là cha mẹ của cậu. Người ta đều nói hứng thú là người thầy tốt nhất, có hứng thú, trẻ sẽ học nhẹ nhàng và vui vẻ hơn. Chúng cũng rất muốn làm việc mà mình thích, hơn nữa còn làm không biết mệt mỏi. Nếu cha mẹ không suy nghĩ thật kỹ sở thích và hứng thú của trẻ mà chỉ biết ép trẻ học những thứ mà cha mẹ cho rằng nên học thì sẽ khiến trẻ mất đi cơ hội phát huy tài năng của mình, rất dễ khiến trẻ nảy sinh tâm lý chán ghét.

Nhưng mặt khác, sở thích và hứng thú của trẻ luôn vô cùng sâu rộng, đôi khi lại thiếu khả năng phán đoán, có thể khiến cái gọi là sở thích của chúng chỉ dừng lại ở bề ngoài. Lâu

dần sẽ mất đi hứng thú hoặc chuyển hướng sở thích. Vì thế, song song với việc tìm hiểu và ủng hộ hứng thú và sở thích của trẻ, cha mẹ còn gánh trách nhiệm đánh giá phẩm chất và hiệu quả hứng thú của con, để tiện giúp trẻ phát hiện ra phần có ý nghĩa hơn trong hứng thú của mình, để có thể khơi dậy tính tích cực và tính sáng tạo cho trẻ ở mức lớn hơn.

Thông thường, đánh giá phẩm chất sở thích và hứng thú của trẻ có thể xuất phát từ bốn phương diện dưới đây.

(1) Độ rộng của hứng thú

Đây chính là nói về phạm vi hứng thú rộng hay hẹp. Có một số trẻ vô cùng nhạy cảm với những sự việc mới lạ, chuyện

Xét từ mặt này, cha mẹ phải chú ý khơi dậy và bồi dưỡng hứng thú sâu rộng cho trẻ, để trẻ tiếp xúc với nhiều kiến thức hơn, có cuộc sống phong phú muôn màu.

(2) Trung tâm của hứng thú

Mặc dù trẻ cần hứng thú rộng rãi nhưng hứng thú rộng rãi nên có một trung tâm. Hứng thú nhiều mặt chỉ có kết hợp với hứng thú trung tâm nào đó mới có thể là một phẩm chất đáng quý.

Nhà khoa học xuất sắc thời Hán (Trung Quốc) là Trương Hoành có rất nhiều thành tựu độc đáo về thiên văn học, địa lý học, toán học, cơ giới học, văn học và hội họa. Ông là một

gì cũng thấy hứng thú, phạm vi hứng thú rộng rãi; nhưng có trở lại bó hẹp mình trong một vùng trời nhỏ, phạm vi hứng thú vô cùng hẹp.

Phát triển tâm lý và phát triển khả năng của con người có liên quan tới phạm vi hứng thú, hứng thú sâu rộng có thể kích thích con người tiếp xúc và chú ý tới sự vật ở nhiều mặt, có được kiến thức uyên thâm, khiến trí tuệ có thể phát triển nhiều mặt, tạo điều kiện có lợi cho sự trưởng thành. Các nhà cách mạng như Marx, Lenin, Stalin, Mao Trạch Đông, Chu Ân Lai thời còn trẻ đều có hứng thú sâu rộng, rất nhiều nhà khoa học và nhà nghệ thuật xuất sắc cũng có hứng thú rộng rãi.

trong sáu họa sĩ lớn thời Đông Hán; tác phẩm văn học của ông chiếm vị trí quan trọng trong lịch sử văn học Trung Quốc.

Nhưng hứng thú trung tâm của ông là thiên văn học và địa chấn học. Ông cũng tập trung chủ yếu thời gian vào nghiên cứu phương diện này, từ đó phát minh ra máy định vị thiên thể và máy đo địa chấn.

Hứng thú trung tâm thường quyết định thành tựu chủ yếu của một người. Song song với việc bồi dưỡng hứng thú sâu rộng cho trẻ, cha mẹ càng phải chú ý bồi dưỡng hứng thú trung tâm. Đối với giai đoạn tiểu học, trước tiên nên bồi dưỡng để trẻ có hứng thú rộng

rãi, đến giai đoạn cấp ba, dần dần dần dất trở hình thành hứng thú trung tâm.

(3) Tính ổn định của hứng thú

Tính ổn định của hứng thú là chỉ hứng thú duy trì ở một đối tượng hoặc một vài đối tượng nào đó trong thời gian dài. Về mặt này, vì cá tính của trẻ khác nhau nên sự khác biệt rất lớn. Có một số học sinh thiếu hứng thú ổn định với sự vật; còn có trẻ lại có hứng thú ổn định, việc gì cũng đi sâu nghiên cứu, kiên trì bền bỉ.

Darwin từ nhỏ đã thích nghịch côn trùng. Nghiên cứu về sinh vật học là hứng thú suốt đời của ông. Qua hơn hai mươi năm khảo sát và nghiên cứu,

ông đã viết ra "Thuyết tiến hóa" được Engels ca tụng là "tác phẩm vượt thời đại".

Có rất nhiều người lúc nhỏ thích nghịch côn trùng nhưng người có thể duy trì ổn định hứng thú này và nỗ lực đi sâu nghiên cứu không nhiều. Tính ổn định của hứng thú là nhân tố quan trọng quyết định thành tựu tương lai của trẻ. Điểm chung của các nhân vật thành công trong ngoài nước từ xưa đến nay, chính là họ có tính ổn định và tính lâu bền của hứng thú.

(4) Hiệu năng của hứng thú

Hiệu năng của hứng thú chỉ hiệu quả mà hoạt động hứng thú của một người có thể nảy sinh. Có người hứng thú chỉ

dừng lại ở kỳ vọng và trạng thái chờ đợi, không có sự chủ động vươn lên tích cực, thiếu động lực bên trong nên không thể nảy sinh hiệu quả thực tế; còn có người hứng thú trung tâm sâu sắc, có tinh thần khám phá và nghị lực khám phá mãnh liệt, động lực thúc đẩy lớn, là có thể nảy sinh hiệu quả thực tế.

Tác giả khoa học nổi tiếng Trung Quốc, Cao Sĩ Kỳ thời trẻ không may bị liệt. Nhưng vì hứng thú và niềm đam mê với khoa học, mấy chục năm nay, ông luôn viết sách truyền thụ kiến thức khoa học trong điều kiện vô cùng khó khăn và đã có cống hiến quan trọng với công tác phổ cập khoa học cho Trung Quốc.

Người phát minh ra phép tính nhanh của Trung Quốc là Sử Phong Thu, trong một giờ toán học đột nhiên hỏi thầy giáo: "Mọi người đọc, viết, nhìn toán học đều từ trái sang phải, từ số cao đến số thấp, vì sao tính toán theo công thức lại từ phải sang trái, từ số thấp đến số cao ạ?". Thầy giáo không kìm hãm những câu hỏi kỳ quái của ông. Bố của ông cũng ủng hộ những vấn đề giàu trí tưởng tượng đó. Điều đó đã thúc đẩy ông học tập và khám phá, cuối cùng sáng tạo ra "phép tính nhanh".

Thành tựu của Cao Sĩ Kỳ và Sử Phong Thu đều là hiệu năng của hứng thú. Khi con của bạn có hứng thú trung tâm, bạn bồi dưỡng tính ổn định hứng

thú của trẻ, đồng thời còn cần phải thêm một bước củng cố động cơ hứng thú của trẻ. Như thế mới có thể khiến trẻ chuyển hóa hứng thú tiềm ẩn thành hứng thú hiện thực, có tác dụng thì mới có thể phát huy hiệu năng của thành tựu. Tăng cường động cơ thành tựu của trẻ có thể nỗ lực từ mấy phương diện dưới đây.

*** Tạo cơ hội thành công cho trẻ**

Nếu trẻ vì thất bại mà thường xuyên bị chỉ trích và trừng phạt thì sẽ ảnh hưởng tới sự sáng tạo của trẻ sau này; nếu những trẻ trải nghiệm thành công, thường xuyên nhận được sự khích lệ và khen ngợi thì sẽ tăng cường ý thức và sự

tự tin của chúng.

*** Không ngừng nâng cao hoài bão của trẻ**

Trẻ có hứng thú và mục tiêu to lớn, thì động cơ thành công sẽ càng lớn; ngược lại, mục tiêu mơ hồ, thì động cơ thành tựu sẽ giảm đi. Cha mẹ nên căn cứ vào hứng thú và tình hình thực tế của trẻ, không ngừng xác lập và điều chỉnh hoài bão của con, từ đó thúc đẩy phát triển nhân cách kiện toàn của trẻ.

*** Làm gương cho trẻ**

Nếu cha mẹ có ý thức thành tựu và tinh thần khám phá mãnh liệt, có hứng thú và mục tiêu mãnh liệt, quan tâm và bảo vệ trẻ, sự kỳ vọng và giúp

học thành tài. Tả Hi lại để con học đàn, kết quả học một thời gian dài Tả Tư cũng không đánh được một bản nhạc nào.

Lúc ấy, Tả Hi hiểu được tầm quan trọng của việc tôn trọng hứng thú của con. Ông phát hiện con có sở thích đặc biệt với văn học, liền để con học thơ phú. Tả Tư như cá gặp nước, tiến bộ thần tốc, chưa đến mấy năm đã viết ra những áng văn chương đẹp đẽ, cuối cùng trở thành nhà văn nổi tiếng Tây Tấn.

Làm cha mẹ, không những phải phát hiện và thưởng thức hứng thú của trẻ mà còn phải tôn trọng hứng thú ấy, nhiệt tình ủng hộ sự lựa chọn của trẻ thì mới có thể khơi dậy trí

đổi đối với trẻ đều có thể tăng cường động cơ thành tựu của trẻ, kích thích trẻ kiên trì hứng thú và sở thích.

5. Tôn trọng hứng thú và sở thích của trẻ

Ai không muốn con của mình trở thành người có tiền đồ? Ai không muốn con của mình công thành danh toại, nở mày nở mặt? Nhưng cha mẹ cũng phải học cách để lại chút không gian cho trẻ, tôn trọng suy nghĩ và sự lựa chọn, hứng thú và sở thích của trẻ.

Thời kỳ Tây Tấn ở Trung Quốc, bố của Tả Tư là Tả Hi một lòng muốn con trai học thư pháp, không tiếc tiền mời thầy giáo chỉ dạy. Nhưng Tả Tư không có hứng thú với thư pháp, không

tưởng tượng và óc sáng tạo, phát huy tiềm năng của trẻ.

(1) Tôn trọng hứng thú với trò chơi của trẻ

Bản tính của trẻ chính là ham chơi. Trò chơi cũng chính là cuộc sống của trẻ. Nhưng một số cha mẹ cho rằng, chỉ có cầm sách vở và ngồi trong lớp mới là học tập, chơi không phải là học. Khi trẻ tung tăng đi chơi, cha mẹ sẽ ngăn cấm một cách vô tình: "Suốt ngày chỉ biết chơi, không chịu học hành gì cả". Cách làm bắt trẻ phải ở trong phòng học bài đi ngược lại với bản tính của trẻ, là biểu hiện không tôn trọng trẻ.

Phương và Minh đều thích đồ chơi ô tô con. Chúng thường xuyên tận dụng thời gian rảnh

rồi xếp mô hình ô tô hoặc đọc một số cuốn sách liên quan. Nhưng cha mẹ chúng lại có cách nhìn ngược lại.

Mẹ của Phương nghĩ rằng con chơi mô hình ô tô sẽ ảnh hưởng học tập. Chỉ cần phát hiện trong cặp sách của con có mô hình ô tô là sẽ ném xuống đất, giẫm nát. Kết quả, ngoài mặt thì trẻ nghe lời nhưng trên thực tế lại chuyển sang "hoạt động ngầm", trong nhà không cho chơi thì chơi ở trường. Thế là trẻ không có tâm trí nghe giảng, thành tích học tập giảm rõ rệt.

Bố của Minh xử lý chuyện này thông minh hơn rất nhiều. Anh không những không phản đối mà chú trọng bồi dưỡng sở

thích này của con, không những mua mô hình và tranh ảnh ô tô cho con mà còn thường xuyên đưa con đi tham quan triển lãm xe, đồng thời nói với con: "Bây giờ con thích mô hình ô tô, sau này nên lập chí trở thành một nhà thiết kế ô tô. Nhưng chế tạo những chiếc ô tô chất lượng cao cần rất nhiều kiến thức khoa học hiện đại. Bây giờ con làm bài tập rất cầu thả, tính toán không cẩn thận. Nếu cứ như vậy thì sao có thể thành công được?" Dưới sự dẫn dắt của bố, hứng thú học tập của con mãnh liệt hơn trước.

Hai phương pháp giáo dục khác nhau tạo ra hai kết quả hoàn toàn khác nhau. Có thể thấy, đối với hứng thú trò chơi

của trẻ, cha mẹ không được ngăn cấm một cách đơn giản, thô bạo. Làm như vậy không những không thu được kết quả mà còn khiến trẻ nảy sinh tâm lý chống đối, không muốn tâm sự với cha mẹ, thậm chí đi sang hướng ngược lại. Còn phương pháp hữu hiệu chính là kết hợp kiến thức giáo dục với vui chơi giải trí, khơi dậy hứng thú của trẻ trong hoạt động vui chơi, mở rộng tầm mắt của trẻ, để trẻ hình thành mục tiêu rõ rệt hơn, tăng cường ý chí của trẻ.

(2) Ứng hộ hứng thú đặc biệt của trẻ

Trẻ là một cá thể phát triển độc lập, hứng thú của trẻ cũng mang màu sắc cá nhân sâu sắc.

Có trẻ thích âm nhạc, có trẻ thích hội họa, còn có trẻ thích vận động... Nếu cha mẹ nhìn thấy đứa trẻ khác chơi piano rất hay, liền bắt con của mình học piano thì chắc chắn sẽ gây ra tâm trạng chán ghét cho trẻ, cộng thêm với sự trách mắng và ép buộc của cha mẹ, trẻ sẽ càng căm ghét piano, không thể có thành quả gì được.

Một hôm, thầy Tôn phát hiện có một cậu bé, mỗi lần nhìn thấy cha mẹ các bạn khác đến đón con của mình, cậu lại biểu lộ ánh mắt ngưỡng mộ.

Thế là thầy Tôn bước lại hỏi cậu: "Cha mẹ em không đến đón em sao?" Cậu bé đáp: "Có ạ! Nhưng... em còn phải học vẽ. Thầy ơi, thực ra em không

thích vẽ chút nào, em thích khiêu vũ, nhưng..."

Những câu chuyện như thế rất phổ biến xung quanh chúng ta. Rất nhiều cha mẹ khi bồi dưỡng hứng thú cho trẻ chỉ suy nghĩ đến sự đánh giá của xã hội, cách nhìn của người khác và nguyện vọng của bản thân mà rất ít nghĩ đến hứng thú của trẻ. Như thế chỉ đè nén hứng thú của trẻ, và cũng là xâm hại nghiêm trọng tới quyền lợi của trẻ. Tôn trọng trẻ là phải tôn trọng hứng thú của trẻ. Chỉ cần là hứng thú chính đáng, tích cực thì nên tôn trọng.

Nam chịu ảnh hưởng từ bố, từ nhỏ đã thích nghịch thiết bị điện: từ điều khiển, ổ điện,

thiết bị điện trong nhà đến máy tính đều biến thành đồ chơi của cậu.

Năm cậu bốn tuổi, có một lần trước khi đi công tác bố đã hỏi cậu: "Nam, con muốn bố mua đồ chơi gì cho con?" Nam nghĩ một lúc rồi nói: "Bố ơi, con muốn ổ điện, loại có nhiều ổ cắm". Với rất nhiều người, đây chỉ là một câu chuyện cười nhưng bố đã mang rất nhiều ổ điện về cho cậu. Nam vô cùng vui sướng.

Đối với nhiều người, trẻ con nghịch ổ điện, tiếp xúc với điện là một việc vô cùng nguy hiểm. Nhưng cha mẹ Nam không nghĩ như vậy. Họ dạy con những kiến thức dùng điện đúng đắn, làm tốt công

tác bảo vệ an toàn. Vì thế, hứng thú sở thích của cậu không bị hạn chế.

Để sở thích của trẻ được thực hiện, cha mẹ đã chuẩn bị rất nhiều thiết bị điện cho Nam như dây điện, ổ điện, phích cắm, tua vít, đồng hồ điện, điện trở, bút thử điện... Có thời gian rảnh rỗi là Nam lại nghiên cứu những thứ này, từ đường điện mắc kế tiếp đến đường điện mắc song song, từ khởi động máy tính đến chế tạo phim đèn chiếu... kiến thức của Nam tăng lên rất nhanh.

Hứng thú của trẻ là một nguồn tài nguyên vô cùng quý báu. Tôn trọng hứng thú của trẻ chính là để có thể khơi dậy và tận dụng hợp lý hứng thú ấy;

không tôn trọng dưới bất kỳ hình thức gì, hạn chế hoặc phủ định đều không có lợi cho việc bảo vệ hứng thú của trẻ. Làm cha mẹ nên tôn trọng và bảo vệ hứng thú của trẻ, để trẻ nảy sinh thái độ và tình cảm khám phá tri thức, thúc đẩy trẻ thật sự trở thành chủ nhân của học tập.

(3) Tôn trọng giai đoạn phát triển hứng thú của trẻ

Cùng với sự tăng lên của độ tuổi, hứng thú của trẻ cũng không ngừng phát triển. Ở các giai đoạn, hứng thú của trẻ đều có những thay đổi khác nhau.

Trẻ trước 3 tuổi, thích hứng thú trực tiếp về mặt vật chất và sinh lý như thích chơi đồ

chơi thú vị, thích màu sắc tươi sáng.

Trẻ 3 – 4 tuổi, thích quan sát và bày đồ vật. Lúc ấy, cha mẹ nên đưa chúng đi quan sát thiên nhiên, đồng thời cung cấp cho trẻ những đồ vật để chúng sắp xếp, khám phá.

Trẻ 4 – 5 tuổi, trí tưởng tượng bắt đầu phong phú, chúng thích đóng vai các nhân vật. Do đó, trẻ có thể làm loạn cả nhà. Nhưng cha mẹ nên ủng hộ hành vi của trẻ, đồng thời hỗ trợ trẻ vui chơi, thông qua những vai diễn này để trẻ tìm hiểu được chức năng của những vai trò khác nhau trong xã hội.

Trẻ 5 – 6 tuổi thích những trò chơi trí tuệ, thích chơi cờ, đoán

câu đố... Cha mẹ phải cung cấp một số trò chơi động não, dẫn dắt chúng nảy sinh hứng thú với hoạt động trí tuệ.

Trẻ trên 6 tuổi, dần dần sẽ xuất hiện hứng thú trung tâm trong hứng thú sâu rộng. Lúc ấy, cha mẹ nên dẫn dắt sự lựa chọn của trẻ một cách thích hợp, nhưng cũng phải tôn trọng sự lựa chọn của trẻ, tuyệt đối không được làm trái với mong muốn của trẻ, ép trẻ làm việc chúng không thích. Tôn trọng hứng thú của trẻ mới có thể khiến trẻ nảy sinh động lực học tập và phát triển hơn.

6. Bồi dưỡng và dẫn dắt sở thích, sở trường của trẻ một cách đúng đắn

Trong xã hội hiện đại, cạnh tranh ngày một khốc liệt, trong khi đó giáo dục là sự chuẩn bị cho cuộc sống tương lai. Một số cha mẹ vì không muốn con của mình thua trên vạch xuất phát, sau này làm nên nghiệp lớn nên khi sắp xếp nội dung học tập cho trẻ thường xuyên theo trào lưu một cách mù quáng: piano, hội họa, ngoại ngữ... Tuy nhiên, hứng thú sở thích mới quyết định phát huy trí tuệ của trẻ. Khi trẻ cảm thấy hứng thú thì chúng sẽ dốc toàn lực; ngược lại, nếu cha mẹ yêu cầu trẻ làm những việc chúng không thích làm, chắc chắn chúng sẽ nảy sinh xung đột với cha mẹ, khó mà có thành tựu được.

Vậy, cha mẹ nên bồi dưỡng

hứng thú, sở thích và sở trường trong cuộc sống của trẻ như thế nào?

(1) Phát hiện hứng thú và năng khiếu của trẻ, học cách dẫn dắt

Do sự khác biệt về cá thể, hứng thú của trẻ với sự vật là hoàn toàn khác nhau. Ví dụ có thể thích âm nhạc, mới ít tuổi mà đã có cảm nhận gần như hoàn mỹ về nốt nhạc; có trẻ thích mỹ thuật, cho dù là trong bất kỳ môi trường nào cũng có thể vẽ được, giấy, tường, quần áo đều là giấy vẽ của chúng; có trẻ thích đọc sách, trí nhớ vượt trội, gần như là đọc đến đâu nhớ đến đấy....

Tất cả đều là hứng thú ban đầu với sự vật hoặc là năng khiếu

về một mặt nào đó. Làm cha mẹ không được thấy mà như không hoặc nghĩ là bình thường, càng không được chỉ trích, phủ định một cách mù quáng mà nên quan sát cẩn thận, phát hiện hứng thú và năng khiếu của trẻ, biết cách dẫn dắt để hứng thú của trẻ phát triển theo hướng lành mạnh.

Gauss, nhà toán học, nhà vật lý học nổi tiếng thế giới hồi nhỏ là một cậu bé vô cùng nghịch ngợm. Đến tận một giờ toán học, thầy giáo mới phát hiện ra vị thiên tài toán học này. Hôm ấy, thầy giáo ra một đề toán, $1+2+3+4+....+50=?$ Khi lũ trẻ đều cộng từng số một thì Gauss đã nói ra đáp án của câu hỏi, thể hiện tài năng toán học

kiệt xuất. Từ đó, thầy giáo đã đề ra kế hoạch bồi dưỡng để Gauss bước tới con đường thành công.

(2) Thường xuyên giao lưu tình cảm với trẻ, tôn trọng sở thích của trẻ

Trẻ có những tưởng tượng tuyệt diệu, kỳ lạ với thế giới "kính vạn hoa", cũng có hứng thú và sở thích đặc biệt của mình. Ví dụ có trẻ thích mặc áo mới, đi giày mới, cứ mặc rồi lại cởi, cởi rồi lại mặc không biết chán; có trẻ thích đồ chơi, vì đồ chơi mà từ bỏ đồ ăn ngon... Với học tập, trẻ cũng có sở thích đặc biệt của mình. Chỉ có giao lưu tình cảm với trẻ mới có thể biết được sở thích và hứng thú của trẻ.

Dưới đây là cuộc đối thoại của hai bạn ở lớp năng khiếu.

A: "Mình ghét nhất là làm văn nhưng cô giáo bắt bọn mình mỗi ngày viết một bài văn. Chán chết đi được! Những giờ khác mình cũng không thích thú, nhưng dù sao thì kỳ nghỉ không có việc gì".

B nói: "Ôi ôi, mẹ mình nói sẽ đăng ký thêm một lớp hội họa cho mình, nói là học một học kỳ, rèn luyện tính cách của mình!"

A nói: "Cậu mau nói với mẹ cậu là không thích đi, đừng học nữa, nói với mẹ cậu là được. Nói là học vẽ chán chết đi được, chúng ta đổi sang cái khác đi. Mình thường nói với mẹ, mình không thích tiếng

Anh, mẹ mình liền thôi luôn!"

Rất nhiều cha mẹ không hiểu suy nghĩ của trẻ chỉ vì ở bên cạnh trẻ quá ít, trò chuyện với trẻ quá ít. Như thế không chỉ không có lợi cho tình cảm gia đình mà cũng không có lợi cho việc bồi dưỡng hứng thú cho trẻ. Cha mẹ không thể chỉ dựa vào sở thích hoặc mong muốn chủ quan của mình mà can thiệp với trẻ. Như thế sẽ chỉ gây tác dụng ngược lại, "dục tốc bất đạt", giết chết cá tính của trẻ. Trong xã hội, chẳng phải đã từng xảy ra bi kịch trẻ vì không muốn học piano mà hủy hoại đôi tay của mình sao? Cha mẹ phải lấy đó làm điều răn cho mình.

(3) Bồi dưỡng sở thích của

trẻ nên khéo léo dẫn dắt

Nếu không dồn hết tâm trí bồi dưỡng cho trẻ mà để trẻ thuận theo tự nhiên có được không? Dĩ nhiên là không được. Bởi vì ý chí và sức kiên nhẫn của trẻ rất kém, "thuận theo tự nhiên" sẽ chỉ khiến trẻ mất đi rất nhiều cơ hội giáo dục quý báu, đồng thời vô cùng bất lợi với quy phạm tính cách của trẻ. Nhưng nếu ép buộc trẻ học cái này cái kia quá mức cũng dễ khiến trẻ nảy sinh tâm lý sợ khó và mệt mỏi, quá mức với sức chịu đựng của trẻ.

Vì thế, bồi dưỡng trẻ phải có mức độ, buông thả và ép buộc đều không phải cách hay. Cách tốt nhất chính là phát hiện hứng thú của trẻ, đồng thời

kịp thời dẫn dắt và bồi dưỡng, chuyển hóa thành sở thích và sở trường của trẻ.

Suzuki là nhà giáo dục violin nổi tiếng của Nhật. Để bồi dưỡng hứng thú học đàn cho con, ông vô cùng chú ý khơi dậy động cơ học đàn. Trước tiên, ông để con vừa nghịch vừa nhìn những đứa trẻ khác luyện đàn. Khi nhìn thấy người khác đều có đàn còn mình không có, người con đã nảy sinh mong muốn có được một cây đàn.

Mặc dù vậy, ông Suzuki không vội thỏa mãn mong muốn của con mà cho con một cây đàn không ra tiếng, để con luyện tập tư thế và cách kéo đàn. Một thời gian sau, mong muốn

chơi đàn của con càng ngày càng mãnh liệt. Lúc ấy, ông mới chính thức dạy con chơi đàn, thỏa mãn mong muốn của con.

Khi cha mẹ phát hiện hứng thú của trẻ, trước tiên phải chấp nhận và tôn trọng trẻ, đồng thời trên cơ sở trẻ hứng thú, giúp trẻ mở rộng tầm mắt, tăng thêm "độ sâu trò chơi", là có thể dẫn dắt hứng thú của trẻ. Như thế mới có thể dần dần làm tăng động cơ học tập của trẻ, bồi dưỡng hứng thú thành sở thích.

(4) Bồi dưỡng sở thích không được thoát ly cuộc sống

Trẻ từ nẩy sinh hứng thú nào đó đến hình thành sở thích rồi

lại phát triển thành sở trường là một quá trình. Trong quá trình này, cha mẹ không được nóng vội mà nên chú ý dần dần bồi dưỡng trong cuộc sống.

Trước tiên, nên tạo ra không khí, khơi dậy động cơ cho trẻ. Nếu muốn bồi dưỡng hứng thú đọc sách cho trẻ, cha mẹ nên thường xuyên cùng trẻ đến hiệu sách, mua sách, đồng thời thường xuyên đọc sách báo ở nhà. Trải qua một thời gian dài nghe quen tai nhìn quen mắt, tự nhiên trẻ sẽ có hứng thú với đọc sách.

Lỗ Tấn đã từng nói: "Con nhà có học thông thạo bút mực, con nhà mộc học dùi đục, con nhà binh sớm biết đao súng".

Hồi nhỏ, gia đình của Lỗ Tấn đã có không khí văn học rất tốt, từ nhỏ ông đã đọc thuộc thơ ca của Lý Bạch, Bạch Cư Dị, Lục Du và các tác phẩm nổi tiếng cổ điển của Trung Quốc như "Tây du ký".... Điều đó đã tạo cơ sở vững chắc cho con đường văn học của ông sau này.

Thứ hai, cha mẹ phải làm gương. Sự tu dưỡng của cha mẹ có ảnh hưởng quan trọng với việc bồi dưỡng hứng thú, sở thích và sở trường của trẻ. Ví dụ, tố chất văn hóa của cha mẹ thấp, thiếu tu dưỡng nghệ thuật, không đọc sách báo, không nghe nhạc, cũng không thích triển lãm mỹ thuật thì sao có thể yêu cầu trẻ có nhân tố nghệ thuật từ nhỏ, đồng

thời hứng thú và yêu thích nó? Lời nói hành vi và tu dưỡng của cha mẹ đều là chất xúc tác bồi dưỡng hứng thú, sở thích và sở trường của trẻ.

Cuối cùng, cha mẹ phải biết cách khích lệ trẻ trong cuộc sống. Cho dù trẻ tỏ ra luống cuống như thế nào, cho dù trẻ làm mọi việc trở nên tệ hại như thế nào, cha mẹ cũng không nên trách mắng mà nên tận tình chỉ bảo, cho trẻ sự quan tâm và khích lệ về tâm lý, bảo vệ và khơi dậy hứng thú của trẻ.

Nói tóm lại, biến hứng thú thành sở thích rồi lại bồi dưỡng sở thích thành sở trường là một quá trình rất dài. Quá trình này cần có năng

khiếu, điều kiện vật chất và sự hướng dẫn tận tình, cần phải trải qua rèn luyện gian khổ.

Không phải tất cả trẻ đều có thể hình thành sở trường nào đó. Cha mẹ phải nhận thức rõ điều này, không được đưa ra yêu cầu quá cao cho trẻ. Dạy theo trình độ, căn cứ vào điều kiện và biểu hiện khác nhau của trẻ, cố gắng bồi dưỡng. Như thế mới có thể thành công.

7. Bước ra khỏi sai lầm trong giáo dục năng khiếu

"Cấp mấy rồi?", "Cấp sáu". "Qua rồi chứ?", "Cũng tạm".

Nghe những lời đối thoại này, có thể bạn không hiểu. Thực ra đây chính là cấp bậc nghệ

thuật của trẻ. Hiện nay, ngoài quan tâm đến việc ăn uống và bài vở của trẻ, cha mẹ còn có thêm một việc làm nữa là giúp trẻ học thêm "sở trường".

Giáo dục năng khiếu đối với trẻ quả thực có mặt tích cực. Nhưng trẻ con dù sao vẫn là trẻ con, ham chơi ham vui là bản tính của chúng. Hứng thú và sở thích của chúng cũng có tính biến đổi rất lớn. Hôm nay thích cái này, ngày mai có lẽ lại không thích nữa. Vì thế, cha mẹ chỉ có khéo léo dẫn dắt thì mới có thể khơi dậy hứng thú và ham muốn của trẻ. Có điều, một bộ phận phụ huynh không ý thức được điều này, mà áp dụng phương pháp cưỡng chế ép buộc trẻ học tập, kết quả thường xuyên ngược

lại với mong muốn.

Hiện nay, những cha mẹ mong trẻ thành tài lúc nào cũng hi vọng trẻ trên cơ sở tiếp nhận giáo dục chính quy, lại tiếp nhận thêm một hoặc một vài môn giáo dục năng khiếu, để tiện cho trẻ có thể nắm được thêm nhiều kỹ năng, đón nhận thách thức trong tương lai. Nhưng vì những sai lầm về nhận thức của cha mẹ mà dẫn đến những sai lầm trong giáo dục năng khiếu cho trẻ.

(1) Đơn phương, không thể để trẻ giống với chúng ta.

Có một học sinh đi phỏng vấn. Khi người phỏng vấn hỏi đến sở trường, cậu do dự một lúc, sau đó trả lời: "Làm văn, tiếng Anh, hội họa". Sau đó bổ sung:

"Những thứ tôi biết hầu như người khác cũng biết, tôi không biết đó có được coi là sở trường không".

Sở trường có nghĩa là người khác không có mình có, có đặc sắc và kỹ năng nhất định. Nếu ai cũng có thì mình cũng chỉ là một thành viên trong các lớp năng khiếu, lớp hứng thú, còn có thể coi là sở trường được không?

Học ở lớp năng khiếu, rất nhiều trẻ không cam tâm tình nguyện, có một bộ phận là do cha mẹ tự sắp xếp. Không ít học sinh không nắm rõ rốt cuộc nên học cái gì, bản thân có thích hợp hay không, đăng ký tham gia học lớp năng khiếu cũng hoàn toàn là một

phía từ cha mẹ. Không ít phụ huynh cho rằng hồi nhỏ mình không có tiền, không có cơ hội học hành tử tế, bây giờ không thể để con "giẫm vào vết xe đổ". Thế là họ nghĩ mọi cách, sáng tạo mọi điều kiện để trẻ nắm tất cả kiến thức.

Mặc dù xuất phát điểm của cha mẹ là tốt nhưng cách làm không bận tâm tới hứng thú và sở thích của trẻ mà cố ép mong muốn của mình cho trẻ không những sẽ không có được hiệu quả tương ứng mà rất dễ khiến trẻ nảy sinh tâm trạng chán học, từ đó cản trở sự phát triển bình thường của EQ và IQ.

(2) Tham lam cầu toàn, học nhiều lúc nào cũng tốt

Không ít phụ huynh cho rằng: "Học thêm một chút là tốt". Cho dù trẻ không thể học thành "sở trường", chí ít cũng có thể có được chút vốn liếng sau này tìm việc. Thế là hôm nay bắt trẻ học đàn, ngày mai bắt trẻ học mỹ thuật, mấy hôm sau lại chuyển sang học hát... Lâu dần, không những trẻ bị quá tải mà ngay cả cha mẹ cũng sức cùng lực kiệt.

Có điều, không ít phụ huynh vẫn không chịu thôi, bởi vì họ tin rằng "chỉ cần bỏ công sức, có công mài sắt có ngày nên kim", chỉ cần bỏ nhiều thời gian, lo gì trẻ không thể thành tài? Yêu cầu "toàn tài" như vậy chẳng trách có một số trẻ than thở: "Sau khi tan học, mình thà bị cô giáo giữ lại còn hơn là về

nhà!"

Hoạt bát hiếu động là bản tính của trẻ. Sự bồi dưỡng sở trường cầu toàn này sẽ chỉ cướp đi thời gian tự do của trẻ, giết chết bản tính tốt đẹp của chúng.

(3) Mù quáng theo trào lưu, chúng ta không thể lạc hậu

Cô Trà đăng ký lớp học vẽ cho con trai. Còn về việc vì sao chọn lớp học vẽ, cô nói: "Trẻ con hàng xóm đều học, chúng ta không thể lạc hậu? Tôi cũng muốn để con học chút gì đó, nhưng chọn đi chọn lại, không biết nên chọn cái gì. Lớp học vẽ này rất nhiều người đăng ký, nên tôi cũng đăng ký!"

Có không ít cha mẹ đều có tâm

chọn, không hề suy nghĩ đến việc lớp năng khiếu mà mình chọn có thích hợp với con hay không, con có hứng thú hay không.

(4) Phương pháp không đúng, thành tích không tốt thì phải bù lại

Giáo dục năng khiếu nên là một phương pháp thanh lọc tâm hồn, hun đúc tình cảm, để trẻ học tập trong vui vẻ và tự tin, phát triển hứng thú và sở thích của mình, nắm được kỹ năng nhất định, hỗ trợ đắc lực cho sự phát triển của trẻ trong tương lai. Vì thế cơ sở của lớp năng khiếu chính là hứng thú và sở thích, phải căn cứ vào hứng thú sở thích để lựa chọn.

Tuy nhiên, rất nhiều cha mẹ

lý này. Bây giờ thịnh hành giáo dục tố chất, cộng thêm với áp lực thi cấp ba, thi đại học và xin việc sau này, ai cũng hi vọng con có sở trường gì đó. Tâm lý mong con thành tài của cha mẹ rất bức thiết, thế là đầu tư "huyết bản", tiến hành "đầu tư trí tuệ". Đây cũng là điều không thể chê trách, có sở trường nào đó rất có lợi cho hiện tại và tương lai của trẻ.

Nhưng rất nhiều cha mẹ không hiểu về lớp năng khiếu, chỉ nhìn thấy con người khác được giải này, cúp nọ, trong lòng hoang mang, sợ con mình rơi vào thế yếu trong cạnh tranh, thế là bất kể thời gian nào, đều làm theo sự lựa chọn của người khác, đăng ký lớp năng khiếu cho con. Khi lựa

khi lựa chọn lớp năng khiếu, hoặc là móc nối với thi lên cấp, hoặc là móc nối với thành tích thiếu hụt của trẻ. Bản thân thi lên cấp đã mất đi ý nghĩa ban đầu của giáo dục năng khiếu, trở nên thô tục và công lợi. Trẻ vì thế mà sẽ không học được khả năng và kiến thức gì. Còn cha mẹ dùng phương thức "học bù", để trẻ học lớp năng khiếu tương ứng sẽ chỉ làm tăng thêm áp lực cho trẻ, chi bằng hãy mời giáo viên tương ứng làm "gia sư", tiến hành "một kèm một", có thể thu được hiệu quả học tập tốt hơn.

Muốn bước ra khỏi sai lầm giáo dục năng khiếu, cha mẹ nên bắt tay từ ba phương diện dưới đây.

Trước tiên, cha mẹ phải điều chỉnh nhận thức. Trẻ không giống với người lớn, không thể dùng tiêu chuẩn của người lớn để yêu cầu trẻ. Đối với trẻ, nội dung giáo dục nên tiếp nhận vô cùng rộng lớn, bao gồm kiến thức, phẩm chất và kỹ năng... Giáo dục năng khiếu chẳng qua là một bộ phận cấu thành trong giáo dục kỹ năng, không nên xem quá nặng, chỉ có thể coi đó là một sự bổ sung trong giáo dục nhà trường, đồng thời tiến hành trong tình huống phù hợp với khả năng của trẻ.

Thứ hai, phải có phương pháp giáo dục đúng đắn. Giáo dục năng khiếu không giống với giáo dục nhà trường ở chỗ, nó chủ yếu là bồi dưỡng hứng thú

và ham muốn của trẻ về học tập kỹ năng nào đó. Vì thế, trong quá trình học tập, nên có mức độ thích hợp, đồng thời cho trẻ đủ thời gian và không gian hoạt động tự do, để trẻ có thể chơi trong khi học, học trong khi chơi. Như thế mới thu được hiệu quả tốt đẹp.

Cuối cùng, học tập năng khiếu phải tôn trọng hứng thú của trẻ. "Năng khiếu" ở đây không nên vì thích ứng xã hội và một kỹ năng sinh tồn mà là một tố chất cơ bản nâng cao những khả năng khác của trẻ. Vì thế, phải căn cứ vào hứng thú và sở thích của trẻ để dẫn dắt chứ không nên căn cứ vào mong muốn của cha mẹ, mù quáng phát triển cái gọi là "năng khiếu" của trẻ.

Cần phải nói rõ là xét từ góc độ phát triển của trẻ, trẻ trước khi đi học không nên học các lớp năng khiếu, vì học lớp năng khiếu chính là đi học. Điều này không phù hợp với nhu cầu phát triển tâm sinh lý của trẻ trước tuổi đi học. Thực ra trẻ thành tài là do nhiều mặt, cha mẹ phải biết cách phát hiện và dẫn dắt năng khiếu của trẻ, căn cứ vào nhu cầu và hứng thú để tiến hành bồi dưỡng cho trẻ.